

Handwritten text at the top of the page, likely a title or header, in a cursive script. The text is partially obscured by a large, faint circular stamp or watermark in the center of the page.

Large, faint circular stamp or watermark in the center of the page, possibly containing a date or a signature. The stamp is mostly illegible due to fading and the texture of the paper.

Small handwritten text at the bottom right of the page, possibly a date or a signature. The text is very faint and difficult to read.

Opus triuū validis auctoritatibus
tam ex lege diuina: canonica: q̄
ciuili refertissimū. cūctisq̄
verbi dei declamatori
bus perq̄ neces-
sarium.

R. in xpo patri in sacra pagina dignissimo bachalario formato. fratri Yuo
ni mabeuc ordi. fratū pdicatoꝝ. xpianissime Anne fracie regine p̄fessor̄i prouis
dissimo. frater Symon berth̄erius eiusdē facultatis ⁊ ordi. p̄fessor̄ salutem plu
rimā dicit.

Apientie increate bonitas multiplici

bus sue pietatis riuulis longe lateq; diffusis cunctas orbis terre re
giones sepissime numero ab mūdi p̄ncipio vsq; ad finē irrigare nō
desistit inde legē gentibus q̄ ignorant deus (vt verbis alludam apo
stoli Roma. ij. scribentis) indidit vt naturaliter q̄ legis sunt faciant.
Et quēadmodum designat p̄clarus psaltes. Signato lumine vultus
sui super corda eoz letitiam in corde p̄fusam degustent. Nec modo his qui p̄pe: verū
⁊ his quoq; qui longe fuerant vt isdem apls ephesijs cōmemorat. veritatis radiū de
misit. quatenus veterib; exuti erroꝝ tenebris lucis claritudinē eterne conspicerent. et
mortis regionē incolantes. vite semitā que ciuitatē habitaculi docet ambulacro vali
diori p̄currerent. Hinc ⁊ britānos (quos nūc t̄pis anglos vocitamus) sue radio lucis
perfundere dignatus est. Qui licet (vt ait poeta. Toto separatos orbe britānos sese a
gnoscerent) ⁊ extremas mundi partes que oceano frigidiores extant incolerent a
gnito tamen xpiane fidei cultu tam multipliciter q̄ vniformiter in ipsa fidei semita
persteterunt. vt ex eis colūne multe. sed ⁊ luminaria q̄ multa ecclie euaderēt. Primus
illis rex lucius xpianissimus catholice ecclie fidelissim⁹. nō tam fidem accepit q̄ ipse
docuit. Verū barbaris nimirū infestantibus ⁊ lupis simul se iungentibus. per pelagia
nos heresiarchas fastinati fuerunt. Ad quos gremio ecclie reponendos totius gallie
epoz consilio. germanus ille vir apostolicus. Antissiod. presul famatissim⁹. Adiuncto
luppo trecassino epō intrepidus prexit. Qui nutu dei barbaris neci datis. hereticisq;
cōfusione magna eiectis ad veritatis tramites q̄ facile eos reduxit. Enimvero hoste
fidei zizanas serente iterato abducti sunt. vt in errores quosdam fidei xpiane aduer
sos reciderent ⁊ tyrānis agentibus ipam fidei semitā penitus abdicarūt. Quo factū
est. vt diuus Gregorius. (Cui magn⁹ cognomē est) romane sedis ac totius orbis papa
Augustinū ⁊ mellitū ceterosq; quosdā approbate scientie viteq; ⁊ moꝝ viros illo les
gatos misit. qui insulā totam sic ad veritatē traxerunt vt nunq; postmodū oberrare
visa sit. Quimpotius lucentia in candelabro ecclie p̄fulgida lumina emiserit. ver
bi gratia. thomam cantuariē. theobaldum. dumstannū. edmundū. hedbinū. Sanso
nē. colūbanū. bedā. atq; pene innumerabiles alios. S; ⁊ regalis celsitudinis eminētes
p̄sonas. castitate. sanctimonia. sciētia. patientia. oī virtutūq; cultu redimitas. vti est
eduard⁹ rex. echelred⁹ osealdus. ⁊ vsq; ad numerū vndecim aut duodecim q̄ regali ste
mate suscepto sanctitati magis studuerūt. vñ ⁊ sc̄toꝝ cathalogo ascribi meruerūt. vir

deniq; ferme innumere ac abbates monachi magno sanguine p̄creati inibi flo
sacerrim⁹ ordo noster pp̄pagines su
lege dei ⁊ religione studiosos
quos a p̄ncipio floruit
uis feruore q̄
as con
rater
n p
ellie
ex
do
uz
c
o

lumina ad ecclesie illuminationem delibasset inter que summā pdicantiū (vt nōnulli
asserunt anumerasset) opus hoc pene diuinā ac immortale, digerere solerter curauit
qd̄ triniū appellauit eo q̄ tres leges ad mores componendos adduxit. diuinam scilz
canonicā & ciuilem. qz̄ vero ip̄m opus iam dudū impressioni mandatū multis mendis
ac neuis (vt ita loquar) tanq̄ virgultis ip̄m occupantib⁹ plenū videbat. Curarūt ve
nerabiles bibliopole dñs Johānes dyamentarius. & Enguilbert⁹ de maruef. vt men
dis terfis ad venustiozem & solidiozem veritatis formā illud reducerē: quatenus verio
ri imp̄ssioni ip̄m demandarent. qd̄ intuitu charitatis & p̄fectus oīm studiosoz effice
re volui. Tantaqz̄ fatigatōe aī ipsius castigationi. p̄sertiz auctoritatū canonis & sacre
scripture (que veluti filua quedam apparet) insudauī vt meme pluries penituerit. hūc
labores assumpsisse. At vero p̄siderans illud virgilianū (quia labor improbus omnia
vincit) defatigationē ip̄am postposui. Et eius p̄fecte correctioni multas lucubratōes
addixi & ad finem vsqz̄ deo iuuante perduxi. Nolo tamen inculpari si legum ciuiliū
quotationes nō reuisi cum nō sit facultatis mee. ipsas leges perscrutari. vnū volo in
serere q̄ ille copiosissimus & hommisciusi doctor Leonardus vtinus q̄ plurimū hoc li
bro sibi accōmodo vti voluit. Cognoscens aut̄ & medullitus intelligens q̄ vobis sim
obnoxius q̄qz̄ deditissim⁹ pro maximoz adeptione beneficiorz & pro (ab ineunte etas
te) vestri beniuolentissima amicitia hunc sudorū meoz laborem vestro nomini dedica
re statui simul obtestans vt hunc doctozē colere dignemini. Nā pro merito voluminis
(vt in quodam ait Hiero.) laus oīs inferior est. Valete reuerāde in xp̄o pater. & me fi
liuz vestrū veluti semper diligere satagite ex Lugdunēa vrbe ad pridie nonas iulias.
M.D.CCCC.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and is significantly faded.

Incipit prologus in opus quod triu-
mum dicitur subtili ingenio et labore ma-
gno editum a religioso viro Fratre Johā-
ne de bromyardo ordinis fratrum predica-
torum theologo doctore profusissimo.

I sacre

veritatis splē-
dor euidenti cū
ctis elucescat.
Iura canonica
adducuntur in
presenti opuscu-
lo in testimoni-
um veritatis: q̄
nullus iuste po-

terit calumniari: quia doctrina iuris ca-
nonici ad hoc tradita esse dignoscitur: vt
per ipsam tam clerici q̄ laici regulentur.
Prelati in precipiendo. doctores in erudi-
endo. predicatorum in exhortādo. layci in
obediendo. Ne si cecus ceco ducatū p̄stet
ambo in foueam cadant Matth. xv. Nec
etiam q̄tum ad leges civiles: qz licet ius
canonicum et civile differant: qz canoni-
cum ad regimen spirituum. et civile
ad temporalium regimen ordinatur. Tas-
men iura civilia et etiam scientie seculas
res laudabiliter leguntur: vt qd̄ in eis viri-
le inuenitur ad vsum sacre eruditionis cō-
uertat dist. xxxvij. Turbat. Et hoc auctori-
tate dei qui iussit spoliari egyptios et di-
tari hebreos. Exo. xj. et di. xxxvij. legimus
S. legit. Legit inquit q̄ dñs p̄cepit filiis
isrl' vt expoliaret egyptios auro et argēto.
moraliter instruens: vt siue aurum sapiē-
tie siue argētum eloquentie apud poetas
inueniremus in vsus salutifere eruditio-
nis vertamus. Sic Daniel et socij eius di-
dicerunt sapientiam caldeorū et Moyses
egyptiorū. dist. xxxvij. qui de mensa. Et dei
virtus atqz sapientia non solū niniuitas
perum ciconiam: miluū atqz byzundinē:
contra peccatores in testimonium crimi-
nis adducit Jeremie. viij. Illius igitur ex-
emplo auxilio per quē fauus mellis edu-
ctus est de ore leonis. Judi. xiiij. Et aqua
rum abūdātia de maxilla asini. Judi. xv.
Et qui eduxit aquam de petra. oleūqz de
saxo durissimo. Deut. xxxij. Et qui potens
est de lapidibus filios Abrahę suscitare,

Matth. iij. Conatus sum de legibus pa-
ganorū cōficere panem filiorū ad in forma-
tionē vite xpianorū: q̄ p̄ tanto sunt vtilis
qz sunt fundate sup̄ qbus natura rōnalis
facili' inclinā q̄ extraneis rerū vel aīali-
um naturis seu poetarū fabulis quibz po-
tius non credit admirādo q̄ cedat obedi-
endo. Nec oportz ipsas leges vel canones
in predicationibus quotare vel allegare.
sufficit em̄ q̄ exemplū et ratio legis expri-
matur contra peccatū vt a peccatis homi-
nes conuertantur per verbum euangelizā-
tium virtute multa.

Explicit prologus.

Incipit triuim fm ordinem alpha-
beti. Et dicitur triuim qz triplici distins-
ctione vtitur. in quolibet vocabulo: etiam
quia a tribus legibus diuina canonica et
civili. capit testimonium. Et primo de lit-
tera A. Cap. primum.

Bbas nō po-

test in duobus monas-
terijs p̄sidere: nec mo-
nach' in diuersis mo-
nasterijs locus habere
per decretalem. ex de
religio. domi. c. Ne ni-
mia. Ne vera cōtra le-

gem predictas est q̄ monachus habeat lo-
cū in duobus monasterijs et obediāt duo-
bus abbatibus vel seruiat vel q̄ sit prela-
tus in duabz ecclesijs sicut p̄tz. multo ma-
gis est cōtra legem dei dicentis Matth.
vj. Nemo potest duobus dñis seruire. Qd̄
quis habeat locū in ecclesia dei de die dñi
audit vel dicit missam et pro tunc seruiat
deo: et de nocte vel alio tempe habeat lo-
cum in lupanari: vel sit in aliquo alio lo-
co vbi seruiat dyabolo in luxuria vel in a-
lio peccato. Omnes tales reprehendit Des-
lias proph. iij. Reg. xvij. Aliquo claus-
dicatis in duas partes. nunc deo seruiens
do nūc Baal. de quibz ps̄. Claudicauerūt
a semitis suis etc. Cum tñ dñs dicat Mat-
thei. vj. Nemo potest duobus dñis serui-
re. Sicut nec duas curas habere. ex de p̄-
ben. c. de multa. alias vna vacat. B
Item nullus laycus debet fieri abbas vel
prelatus. Argumentū ad hoc ex de electi.

Ab infantia

Eum officij causam. xix. q. iij. monasterijs. Si deus qui auctor est ecclesie ac defensor noluerit qd talis sit p[re]latus in ecclesia constitutus militari qui nescit legere in libro materiali n[on] est dubiu[m] quin maiori ratione custodiat monasteriu[m] celeste et ecclesia[m] illam glorie. Ne fiat ibi aliquis p[re]latus vel promotus qui n[on] didicerit lectionem bone vite et qui non vult confessionem et contritionem legere in libro conscientie. Et quia laycus conuictus de crimine a iudice suspenditur vbi clericus conuictus de eodem crimine euadit. Sic in proposito patet quia deus per quem prohibetur ne clerici iudicentur a iudice layco. et de senten. excom. si iudex laycus lib. vj. n[on] vult illum condemnare ad penam in mortem eternam qui scit legere peccata sua bene munde in confessione: qui scit lectione[m] bone vite. Qui igitur ab eo tunc condemnatur dicit illud psal. Quoniam non cognoui litteraturar[um] introitu[m] in psalmos domini n[on] in misericordias per quas clericus saluatur: sed in potestas per quas laycus damnatur. et ideo sequitur. Ad memorabor iusticie tue solius. Nota canon est qui in vniuersali consilio pape est institutus. Decretum est quod papa de consilio cardinaliu[m] instituit. Decretalis est littera qua[m] papa cardinalibus presentibus vel absentibus per se aliquo consultante instituit.

A ii A Ab infantia pu

eri sunt b[ea]t[us] informadi. et nullo verbo vel facto vel exemplo corrupendi. Exemplo tobie de quo scribitur tobie. p[ri]. qd filius suus ab infantia deum timere docuit et abstinere ab omni peccato. Et ratio est bona quia quomodo posset postea confirmari in bono qui est ab infantia corruptus. In regula iuris in. vj. dicitur qd n[on] firmatur tractu t[em]poris quod de iure ab initio non subsistit. Recte sicut illius meritis est magnum cum tobia qui ab infantia bene informat filios suos carnales vel spirituales. ita illorum periculum est grande cum muliere que filius suu[m] oppressit. iij. Reg. iij. Et cum alijs qui filios suos occidunt

qui aliquem spiritualiter interimunt: quorum peccatum ostenditur in iure canonico: ex de his qui filios su. occi. c. j. In quo continetur qd q[ui] mulier quedam filiu[m] suu[m] interfecit. papa mandat ep[iscop]o suo qd laboraret ad hoc qd ad aliquod monasteriu[m] tra[ns]ferret in quo peccata sua perpetua penitentia deploraret. Si tam longa et magna pena est dignus qui per mortem corporis corpus vnius infantis reddit terre et anima deo. Nonne creditis qd ille meretur habere multo maiorem penam et longiore[m] qui verbo vel facto vel exemplo peruerso aliquem interficit spiritualiter: cum anima melior sit q[uam] corpus testante deo. Matth. vj. N[on] quid anima plus est q[uam] corpus. Et sic ille reddit corpus et animam illius que peccare facit vel cum quo peccat dyabolo in hoc q[uod] vtrumq[ue] facit ei seruire. quorum aliqui non reddunt ei vnum sed plures. sicut vir peccas cum pluribus mulieribus: vel econuerso ducit ad infernum etc. Et de hoc optime infra A. xvij. a. in fine. Et quo ergo lex et ecclesia dei ponit graue[m] penitentiam oppressoribus infantum quod patet ex de his qui filios su. occi. De infantibus: qui tamen non voluntate sed negligentia ip[s]os oppresserunt. obdormiens quippe oppressit eum. iij. Reg. iij. et videtis ad oculum quomodo eiciuntur de ecclesia et tanq[uam] indigni reputati sunt extra ecclesiam dei dum alij sunt intra et confusibilem et longam penitentiam agunt quis posset dicere qd idem deus non eiciet eos de ecclesia celi ad sustinendam eternam penam in inferno qui propria voluntate multos spiritualiter occidunt: tenendo legem quam dedit exod. xxj. Et habetur extra de homi. c. p[ri]mo. Si quis inquit per industriam occiderit proximum suu[m] et per insidias ab altari meo euelles eum vt moriatur: nisi hic penitentiam egerit anteq[uam] ad dei iudiciu[m] peruenerit. Et q[ui] grauius illi delinquit qui infantem ad ostium ecclesie exponit et permittunt iacere ibi: sicut patet extra de infanti. exposi. c. j. Nonne videtur ille grauius delinquere qui predictis modis vnum vel duos vel plures exponit ad ostium inferni suo malo exemplo. omnes ergo tales agant dignum fructum penitentie vel pars vel iudicium illorum erit cu[m]

Absolutio

illis de quibus ps. Immolauerunt filios suos et filias suas demonijs. Et qui sic exponit infantes secrete aliquando erit manifestum et sic demon suadet eis quod est secretum antequam peccant: ut ad peccandum eos reddat audaciores: sed postquam peccauerunt facit peccatum plus manifestum ad illorum opprobrium: maxime quia nihil opertum quin non reueletur neque absconditum quod non sciatur. Luce. xij. et.

4. r. 3

A iij Absolutio sal =

uas peccatorum et restituens ad statum gratie queque perdit delinquendo debet habere. Primo cause veritatem. Secundo culpe integritatem. Tertio bone vite stabilitatem.

3
A Primo oportet quod habeat cause veritatem: quia absolutio hinc falsam causam non tenet hinc Innocentium et Hostien. super capi. ex parte. ex de officio ordinari. Et ratio est bona quia sicut oportet illum quem pontifex mittit romam pro absolute excommunicationis vel alterius magni criminis reportare litteras ad illum pontificem mittentem sine defectu: quia papa mandat quod ubi quis dicit se impetrasse litteras sibi de absolute sua si inuenit in eis falsum latinum nullus fidem illis litteris adhibebit: sicut habetur extra de rescrip. ad audientiam. sic oportet illum quem christus assistens pontifex. Debe. ix. mittit ad sacerdotes dicen. Ite ostendite vos sacerdotibus. Luce. xvij. reportare ad christum mittentem litteras vere confessionis et contritionis vel christus aliter non habebit eum pro absoluto. quia sicut falsum latinum facit quod littera absolute vel bulla que dicitur esse papalis non inuat potestatem: ita falsa contritio vel confessio vel satisfactio facit quod absolutio confessoris non inuat fidei penitentem: quia spiritus discipline effugiet fictum. Sapient. p. xi.

B Secundo oportet quod habeat culpe integritatem: sic videlicet quod de culpis omnibus confiteatur et quod aliena restituat: quia sicut excommunicatus pro pluribus peccatis vadit ad papam impetrans absolute de vna excommunicatione et non de alia debet

enunciari excommunicatus cum redierit ad patriam pro illa causa pro qua non est absolutus: ex de senten. excom. c. cum causa sic spiritualiter est de illo qui confitetur de vno et non de alio vel qui reddit vnum quod male acquisiuit retento alio cum venerit ad aliam patriam Esa. lvij. Salue fasciculos deprimentes et omne onus dirumpe. Et psal. Confitebor domino nimis in ore meo id est non abscondes quicquid tunc reputabitur excommunicatus a deo: quia omnis existens in peccato est huiusmodi igitur et: quia qui in vno offendit factus est omnium reus: vide istam materiam infra A. viij. b. et. B. j. b.

L Tertio oportet quod habeat saltem bone vite in mente stabilitatem: quia sicut ille qui erat excommunicatus a canone quando absoluit sibi iniungitur quod nunquam iterato faciat contra illum canonem sicut incendiario iniungitur quod nunquam de cetero ignem apponat. Ista patet. xxij. q. vlti. c. pessimam. Similiter percussori clerici precipitur in virtute iuramenti prestiti quod de cetero in clericum vel monachum vel aliquam personam cuiuscumque religionis manus iterum non iniurat violentas. Istud patet extra de sententia excom. c. ex tenore. sic christus absoluit illam deprehensam in adulterio Johannis. viij. dixit ei. et omni christiano bene absoluto. Uade et amplius noli peccare. Item sicut ille qui non obedit preceptis sibi datis ab absoluente. iterum cadit in eandem sententiam excommunicationis: sicut patet extra de senten. excom. eos. li. vj. vbi habetur quod qui sententia excommunicationis vel hois sunt ligati cum propter periculum vel aliquid aliud impedimentum ad alium pro absolute recursus habere possunt et ab alio absoluitur: quibus cessantibus absolui debent et quanto comode possunt se presentare mandatum illius super illis pro quibus excommunicati fuerant humiliter recepturi et satisfacturi prout iusticia suadebit: ne sic regimen censure ecclesiastice illudatur in eadem sententiam reincidere et ipso iure statuentes. Sic ille cui in confessione iniungitur quod de cetero non redeat ad peccatum et quod penitentiam agat et malam societatem fugiat specialiter cum qua prius peccauit: et aliena restituat. Si hoc facere noluerit in

Abſtinentia

cidit in idem periculū in quo prius fuit ⁊ qñq; in peius. ppter qđ chriſtus precepit cuidam quē ſanauerat dicens Jo. v. Noli amplius peccare ne deteri⁹ tibi contingat vide. j. J. xvij. a. in fine.

A iij Abſtinentia

est ab oibus diligēda ⁊ habenda propter tria
Primo ppter vitā sanā.
Secūdo ppter bonā famā
Tertio ppter verā glīaz

A Primo propter vitam sanā Iero. in quadā eplā. Abſtinētia mater est ſanitat̄is. Mater vero egritudinis voluptas est. qz sicut dicit canon de pse. di. v. c. nihil. Fames curat morbos quos gula infert. Et ibidem. c. ne tales. dicit qđ alimenta plus profunt corpi oleruz et leguminū qđ delicata. exemplo Daniel. pmo. Dentur nobis inquit boni pueri legumina ad vescendū ⁊ aqua ad bibendū quo facto post decez dies apparuerūt speciosiores vultus eorum. puerbioz. xxxvij. Qui abſtinens est adiciet vitā. Quod etiā sanat animā patz. j. J. ij. b. **B** Secūdo ppter bonā famam ppter quam cōseruandā abſtinēdū est ab illicitis ⁊ qñq; a licitis ne opus qđ est mihi licitū fiat in alterius scandalum ⁊ damnum: quia dicit lex si priuilegium alicui a principe cōcessum sit qđ posset edificare in loco publico: hoc tñ facere non debet in alterius preiudiciū: qz non presumi debet qđ princeps sic priuilegium cōcesserit. ff. ne quid in loco publico vel in itinere fiat. l. pretor. ait §. merito. et. §. si quis a principe. ff. no. li. v. Huic cōcordat lex diuina in qua paulo aplo cōcessum erat priuilegiuz a summo pontifice scz deo qđ carnes comedere potuit sicut alij apostoli quibus dixit deus Luc. x. Edentes ⁊ bibētes que apud illos sunt. nec tamen isto priuilegio uti voluit in alioz preiudiciū vel scādalum sicut expresse patet. j. Corinth. viij. Si quis escā scandalizauerit fratrem meū non manducabo carnes in eternū. Si aut hmoi opera faciēs ab initio ignorat aliquē de hoc scandalisari quando percepit vel debet se sufficienter excusare vel cessare: vt ptz per

Abusio

legem allegatam. §. idem agit. vbi dicitur Si edificium alteri obest quod in loco publico edificatur est cessandum. Sic in pposito: qz teste aplo. j. Corinth. iij. Oportet scōs bonuz testimoniū habere ab his qui foris sunt vt non in opprobriū incidant ⁊ in laqueum dyaboli. **E**

Tertio propter verā glīam quā potest peccator vere penitēs attingere exemplo Nabuchodonosor regis: de quo legimus in historia scolastica sū Danielē in ſi. ter tie visionis. vbi dicit: qđ tātū abſtinuit qđ per septē annos panem et carnes non comedit nec bibebat vinum: sed leguminib⁹ pascebatur de quo dicit canon. xxij. q. iij Nabuchodonosor. qđ eius penitentia fuit fructuosa. vbi Aug. dicit de Nabuchodonosor ⁊ pharaone sub tenore sequēti. Quātum ad naturam hoies ambo erant: quātum ad dignitates ambo reges. quātum ad cām scz peccati ambo pplm dei captiuum tenebant. quātum ad penā ambo clementer flagellis admoniti sunt. Quid igit fines eorum fecit diuersos: nisi qđ vnus dei manum ſentiens in recordatione proprie iniquitatis ingemuit. alter libero cōtra misericordissimam dei veritatem pugnavit arbitrio: hec ille. Sic rex ninive ⁊ populus qui intantum abſtinuerūt qđ nec comederūt nec biberunt aquā: vt habet. Jone. iij. p tūc a dānationis piculo sunt liberati ⁊c.

A v Abusio est qua

qs male utit̄ bonis nature fortune vel gratie. Et ista potest esse piculosa ppter tria. Primo propter priuilegij ablationem. Secundo propter dyaboli irrisionē Tertio ppter inferni dānationē. **A** Primo ppter priuilegij ablationē: qz meret̄ priuilegium amittere qui pcessa sibi abutitur potestate. xj. q. iij. priuilegiū. et ex de reg. iij. libro. vj. Pro quo est aduertendū qđ priuilegiū perditur sex modis p̄tentis in versibus sequētib⁹ qui habentur ex de deci. c. Suggestum in glo. et. xj. q. iij. c. priuilegium. v. Indultus scz priuilegiū tollit neglectum crimē abusus. oppositum factus damnum tempus variatum. Primo di

co ppter negligentia .ff. de mundi. l. j. vbi
 dicitur. qd quidam perdidit privilegium
 qz habuerunt forum in villa ipsorum. et il-
 lo per decennium non utebantur. Adora-
 liter dico sic est. Ille qui nimis negligens
 est facere forum peccatorum scz in confessio-
 ne ea ostendendo et solutionem gratie pro
 eis recipiendo more mercatorum multis
 modis sepe amittit potestate. Ite habens
 privilegium eundi per predium alterius sed
 non utens via concessa perdit totum pri-
 vilegium: hoc patz. ff. de serui. rusti. predi.
 l. hec autem iura. Sic moraliter est de illis
 quibus concessum est a deo qd possunt ire
 ad celum per viam mandatorum dei. Iste ve-
 ro leges confirmantur per divinam legem Lu-
 ce. xix. vbi seruus negligens priuatus legi-
 tur pecunia sibi concessa: qz bonis visibus
 non applicauit. infra. b. ix. c. p. xiiij. f. Se-
 cundo propter crimen. xxv. q. ij. Ita nos .
 vbi habetur qd proprio episcopo semp cas-
 rere debent qui proprium episcopum inter-
 fecerunt. Sic moraliter erit de illis inter-
 factoribus nostri pontificis heb. ix. Chris-
 tus assistens pontifex etc. hoc est verum de
 illis qui reiterant et faciunt propter qd ipse
 fuit interfectus scilicet peccata mortalia. he-
 breo. v. Rursum crucifigentes filium dei
 Item tales perdunt privilegium libertatem
 qua christus nos liberavit. ad gal. iij. Ite
 quando deus legat istam libertatem seruis
 suis. s. si ipsum non offendunt et perdunt
 sicut habetur. ff. de manumissio. l. Testato
 unde ps. Si custodierint filij tui testamē-
 tum meum hec que docebo eos. Sin autē
 tu aut. sicut dicitur in ps. Auertisti testamē-
 serui tui. et dicitur illud Luc. xiiij. Nemo
 virorum illoz gustabit cenam meam. vi-
 de. j. q. ix. c. et. B. ix. a. Tertio propter
 abusum perditur privilegium. ff. de aqua
 quotti. et est. l. ij. et. ff. que ad seruitu. amit-
 tan. l. aqua si partem. in quibus legibus
 habetur qd si isti seruo concessum est ab ali-
 quo qd duceret aquam p viam determina-
 te quantitatē utputa per viam unius pedis
 si plus capit perdit privilegium. applica-
 tio contra illos quibus dñs concessit per
 Esa. proph. qd pnt ducere vitam ipsorum per
 viam artem mandatorum dei dicens eis il-
 lud Esa. xxx. Nec via ambulate in ea: neqz
 ad dexteram neqz ad sinistras, sed quidam non

sunt contenti de hac via. Faciunt enim si-
 bi viam latam que ducit ad perditionem
 Matth. viij. Luc. xij. Requirit enim via
 largiore que ducit ad infernum. Istis enim
 concessum est dei gratia qd ire possunt p vi-
 am iusticie et aliarum virtutum: sed ipsi fa-
 ciunt sibi viam per vitia opposita. tales ppter
 abusum privilegij amittunt potestate am-
 bulandi iuxta illud ps. pedes habent et non
 ambulabunt. Quarto propter oppositum
 factum: qz privilegiati de decimis non
 dandis. si post dent perdunt privilegium
 extra de priui. c. si de terra. et ex de consti.
 c. cum accessisset. Et privilegiatus a prin-
 cipe de sequela ad curiam vel comunitatem
 non facienda potest postea sequi si voluerit.
 Et liber factus potest perdere suam liber-
 tatem abiciendo chartam sue libertatis.
 Sic de privilegiatis in baptismo vel in pe-
 nitentia de non sequendo curiam dyaboli:
 scz inferni si sequatur eam perdet libertatem
 gratie et hereditatem regni celorum iuxta il-
 lud ps. Qui noluit benedictionem elonga-
 bitur ab eo. Quinto propter damnus scz
 quens perditur privilegium sicut patz ex de
 deci. dilecti filij. Et. c. suggestum. vbi dicit
 Privilegium concessum in damnum alte-
 rius tunc debet componi cum illo in cuius
 cedit damnus. Ad idem extra de verbo. sig.
 quid per noualis. sic multis concessum est
 per viam nature longum vite spacium. Et
 aliquando sequitur damnus alijs ex hoc vel
 propter bonorum temporalium subtractionem:
 vel malorum vite exemplorum ostensionem
 vel propter hominum interfectionem: ut patz de
 malis ecclesiasticis: sed certe mentores es-
 se possent: qd non viuent per medium vite
 ipsorum. Iuxta illud ps. Viri sanguinum
 et dolosi non dimidiabunt dies suos. vide
 ad hoc leges et causam breuitatis vite .b.
 x. per totum. Sexto propter tempus mu-
 tatum. verbigratia. Si quis non ostendit
 ius quod habet vel habere posset lite pen-
 dente post sententiam latam non potest osten-
 dere. illud patet extra de senten. et re iudi.
 suborta. quia iudicium est datum et tempus
 mutatum. Et electores episcoporum non
 eligentes tempore a iure statuto per lapsum
 temporis ius perdunt eligendi. ex. de ele.
 c. ne pro defectu. et idem est de patrono ec-
 clesiam vacantem tempore debito non pre

Acceptio

sentante. Ar. extra de supplen. negli. prela
to. c. penul. vlti. Sic moraliter est de illo
qui expendit vitam suam negligenter nō
petendo misericordiam. non confitendo:
qz talis clamando post mortem quod est
tempus iusticie non plus lucrabitur q̄ il
le diues epulo. Luc. xvj. nec eligit bonum
sed reprobatur eligendo malum. Hoc etiam
patet per regulam iuris in. vj. vbi dicitur
q̄ mora est cunctis piculosa. Omnia ista
confirmantur per legem diuinam. Leuit.
xv. vbi dicitur q̄ deus dedit priuilegiū
illis qui vendebāt domum vel terram in
tra muros ciuitatis q̄ possent redimere
infra annum: sed postea nequaq̄. vide in
fra. cap. xj. b. Sic moraliter isti peccato
res sunt priuilegiati intra ecclesiam ante
mortem redimere domum spiritualem: id
est animam quam dyabolo vendiderunt.
quia priuilegium persone non durat nisi
vsq̄ ad mortem priuilegiati: vt. ff. de ne
go. gest. ff. de negligē. vel reg. iii. veracius
et. l. seruiles. ergo habemus priuilegiū cō
fitendi et restituendi ante mortem. vnde
ecclesiastici. xvij. dicitur. Ante mortem cō
fiteri: quia a mortuo quasi nihil perit cō
fessio. vide. j. n. iij. per totū. **B**

Secundo abusio est piculosa propter
demonis irrisionem: quia sicut homo ma
gnus quādo honore suo et statu abutitur
et facit se goliardum vel ioculatorem: tūc
omnes hostes sui deridebūt eum. Sic spi
ritualiter homo in magno honore extitit
ad similitudinem dei factus. Sed quādo
facit se goliardum scilicet dyaboli nudus
omni veste virtutis in anima sicut goliar
dus vadit nudus in corpore dyabolus ir
ridebit eum. Et sicut ille perdit priuilegi
um clericale si per annum artem illam ex
ercuerit ignominiosam. extra de vi. et ho
nesta. cleri. c. j. lib. vj. Sic q̄ pmanerit in
tali arte vsq̄ ad vltimū vite sue diem ma
ledictus erit. et perdet priuilegiū christia
nitatis. Beñ. ij. Maledicta terra in opere
tuo. Ezech. iij. diem pro anno dedi tibi.

L Tertio propter inferni dā
nationē. quia sicut videtur tacite priuile
gio suo renunciasset qui per quadraginta
annos non fuit eo vsus. extra de priu. ac
cedentibus. Ita qui per totā vel maiores
partem vite sue nō habet vsus misericor

die: vel qui tenēt animas eorum in pecca
to nec miserentur sibiipsis nec alijs et. vi
dentur priuilegio renunciasset et incidisse
in illud iudicium de quo dicitur Jaco. ij.
Iudiciū sine misericordia fiet ei. qui non
fecerit misericordiam. Et Job. xvij. De
dit ei deus locum penitentie et ille abuti
tur eo in superbia.

A vi.

Acceptio est

triplex. Prio q̄dā est
onerosa et sine utilitas
te. Secundo quedā
periculosa et cum pra
uitate. Tertio quedā

sttuosa et cū stabilitate. **A** Prima est
onerosa et inutilis sicut patz de illo qui re
cepit donum ab illo qui nō est verus do
minus rei illius. ideo potest p̄uari illa il
le qui recepit per verum possessorem hoc
patet extra de dona. inter vi. et vro. c. nup.
et per regulā iuris: vbi dicitur q̄ pro non
dato habetur quod ab eo datur qui de ius
re illō dare non potuit. Item si aliquid
sic datur ecclesie et consecratur tunc prez
cius restituatur vero possessori. xiiij. q. vj.
c. comperimus: qz collator in tēpore col
lationis non fuit verus dominus rei illis
us. totum illud confirmatur per legem di
uinam. iij. Reg. viij. vbi dicit. Rex israel
precepit eunicho dicens. Restitue ei om
nia q̄ sua sunt et vniuersos redditus agro
rum a die qua reliquit terras vsq̄ ad pre
sens. Ex qua auctoritate satis apparet q̄
illa acceptio siue habeat eas ex emptione
siue ex donatione est onerosa et sine utilis
tate: quia oportet q̄ restituatur cum om
nibus fructibus et commodis tempore in
eo perceptis extantibus: sed non de cons
umptis: nisi pro quanto factus est ditior
nec de perditis durāte bona fide sicut pa
tet extra de in inte. resti. c. requisit. Nec
etiam tenetur restituere si durante bona
fide rem illam alienauit. Sicut patet in
summa cōfesso. li. ij. ti. v. q. lxxij. Quid
de emptoribus in fine. sed in alijs tenetur
qz res inter alios acta alijs non facit pre
iudicium. ex de fide instrumentorum In
ter. et nemo debet cuz alterius iactura lo
cupletari. de reg. iij. lib. vj. vnde ecclesiaz

3. p

sti. xx. Datum insipientis nō erit tibi vtile

B Quantum ad secundum illa est periculosa acceptio cum prauitate quādo quis accipit bona spiritualia indigne sicut ordines vel sacramentū corporis xpi. qz vbi interuenit indignitas psonae totum factū irritat. viij. q. j. c. in scripturis. Hoc patz manifeste de conse. di. ij. qui scelerate. ff. de iuri. oim iur. si per errorem. Itē quando quis petit vel extorquet ab illo quē scit non esse dñm rei: qz nullus debet cum aliena iactura lucrum querere. ff. de pe. here. l. plane. Item huic periculo p̄ticipant qui rem possessoris malefidei ad censum vel redditum capiunt: vel gubernant qz non est dubium q̄ p̄bent tali auxiliū cōsiliū vel fauorem. et sic principalis malefactor est promoz ad malefaciendū vel tardior ad restituendū. et ille qui habet ius est distantior ad recipiendū ius suum. Et male: qz vt dicit de re. iur. Non debet alteri per alterū iniqua conditio afferri. vide **E. ix. a.** Itē in hoc piculo sunt qui defraudant. vide. d. ij. a. Item in eodem periculo sunt illi qui nolunt facere sine munere qd̄ de iure tenentur facere vel de pietate vel qui capiunt bona ab hoibus ne ipsis noceant et qui dono vel munere supportat malefactorem vel qui verbis vel factis occultat veritatem causa lucri: qz veritas rerū non debet gestorū erroze vitari. ff. de offi. p̄f. illicitas. §. veritas. Similiter qui aliq̄ quid capiunt per furtum vel rapinam vel vsuram vel h̄mōi h̄i faciunt contra leges dei et ideo vel carebit lege misericordie vel corrigat. qz frustra inuocat legis auxiliū qui in legem cōmittit. hoc patz ex de vsu. qz frustra. Unde Jaco. ij. Iuditiū sine misericordia fiet illi qui nō fecerit misericordias. Ideo leuit. xxv. dr. Non accipias ab eo vsuras. nec amplius q̄ dedisti tē

L Quantum ad tertium ista est acceptio virtuosa qua q̄s accipit a deo gratiam in baptismo vel in cōfessione vel in sacro ordine videlz si eā tenet munde et perseueranter aliter est periculosa: qz si ille est sacrilegus qui reaccepit a deo vel ab ecclesia calicē consecratum quez ipsemet prius deo dedit. Nonne ille est plus excōmunicatus corā deo quando semel se dat ei et postea tollit seipm a seruitio dei et ser

uit dyabolo pro tātō qz deus plus optat et diligit terram nostrā viuā q̄ mortuā et plus aiām q̄ aurū. Ergo dicatur quod semel deo est cōsecratū sanctū sanctorū erit domino. xij. q. ij. nulli liceat. nec ad humanos vsus debet reuerti. de conse. dist. j. ligna. infra. A. xvij. c. Item in eodem periculo sunt illi qui oblata capiunt a malefidei possessore scienter: qz nemo potest plus iuris in aliū transferre q̄ ipse dinoscitur possidere. ff. de reg. iur. Nemo plus. Et ex de donati. c. pastoralis.

A vij
Accidia facit

tria mala. P̄mo deturpat hospitium. Secōdo prolongat beneficium. Tertio defraudat desiderium. **A** P̄mo ḡ de

turpat hospitium anime: quia sicut aqua sua statione in lacu vel vase sine motu facit locus in quo stat turpem et lutosum. sic spiritualiter facit accidia in homine ocioso. Facit enim animā eius sordidam: qz inducit malas bestias turpium cogitationū et facit demonū habitaculum. vnde Jobā. Cassianus in collationibus patrū. Apud egyptus ab antiqs patribus facta est sinia operantem monachum vno demone pulso. ociosus vero multis spiritibus deuastari. Recte sicut miles anteq̄ ad bella vadat in loco vel lecto secreto se armat. ita pugil dyaboli ociose in loco iacens diuersis malis cogitationibus se armat vt mala que ibi cōcipit possit adimplere ad anime sue deturpationē et destructionē ppter qd̄ decreta. ex de renun. nisi cum prudem. dicit q̄ ociositas et voluptas arma sunt hostis antiqui ad miseris animas capiēdas. vide. o. ij. per totum. **B**

Secundo prolongat beneficiū: qz facit hoīem ociosum a suo cōmodo multus distare: qz sicut inquilinus qui condurrit ab aliquo domum vel terrā ad magnum commodum suum potest expelli et conductionem perdere propter certas occasiones culpe. sic homo ociosus multa bona perdit per occasionem accidie. Causa aut̄ quare pdit cōductoꝝ suam cōductionē patz

3. p

2. p

Accusatio

et de loca. et condu. c. ppter. Primo si est negligens in reparando domum vel terram Sic spiritualiter multi perdunt domum anime. quia sunt nimis ociosi circa eius reparationem spiritualem. Secundo si conductor peruerse moratur in domo. Exemplum hinc Hostien. si tenet porcos in solarario. Sic spiritualiter de illis qui tenent morose fedas et carnales cogitationes in domo anime sue. Tertio quia per biennium sensum non soluit. Sic qui non reddit deo debitum bone vite. Et addit ibi Hostien. de conductores. alios casus per quos totum perdit. Primo si non operetur terram tpe debito: ne interpestita cultura reddat fundum deteriore. Sic deus malos cultores terre anime quam gerunt male pcedit: et vineam suam locabit alijs agricolis: qui reddent ei fructum in tempore suo. Matth. xxj. Secundus casus hinc Hostien. est si propter inimicitias ex causa coloni ortas damnum detur: ut si eius inimicus arborum exciderit. sic quia dyabolus multa damna facit anime peccatoris propter malicias eius: deus ideo animam suam perdit. Tertius casus est si tenet secum publicas meretrices vel alios publicos peccatores. Argumentum in auct. de leno. §. Sanctius. Sic seruus piger qui secum tenet multas cogitationes. luxurie vel de alijs peccatis publicis meretricibus: iusto dei iudicio perdit talentum. Matth. xxv. et Luce. xix.

Tertio accidia deuastat desiderium: quia frustra ociosus optat mercedem cum operarijs: quia quando aliquid promittitur alicui ob certam causam et conditionem. illa conditione non stante ob culpam illius promissum reuocatur. hoc patet. C. de condi. ob causam dato. l. si liber. Sic spiritualiter de mercede regni celestis que promittitur solummodo operarijs. Matth. xx. Vocat operarios et redde illis mercedem. Et in ps. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo etc. respondetur. Qui operatur iusticiam. Et bene apponit iusticiam. Cuius sit iustum totum genus humanum operari quia primis parentibus dictum est Gen. iij. in sudore vultus tui etc. Sed certe ex illo processu patet quod malitiam multam docuit ociositas: ut patet ecclesiasti. xxxij. Ite vigilantes et non dormientibus iura sub

ueniunt. ff. ex quibus cau. maio. xxv. an. in inte. restituan. l. ab hostibus. §. fina. Et et de electio. cap. vlti.

A vij.

Accusatio est tri

plex. Prima meritoria. Secunda detractoria. Tertia iudiciaria. A Prima est qua quis seipsum accusat in confessione implendo illud puer. xvij. Justus prior accusator est sui. et ratio est bona: quia plus tenetur sibiipsum quam alteri. Et quia oportet quod speculum et manus prius mundentur antequam aliorum maculas mundentur et ostendant. Et quia de iure oportet quod homo sit liber qui debet alios accusare: quia seruus corpore non admittitur ad accusandum. ff. de accusa. et inscriptio. l. hos accusare. propter quod canon omnes admonet di. Prius se ipsius corrigat qui alios corrigere nititur ij. q. vij. Qui sine. Et ca. sequenti. et di. xxv. primus. et dist. lxxj. in sacerdotibus. et dist. lxxxj. nemo. Sed sicut in accusatione iudiciali potest esse triplex error sicut patet in can. ij. q. iij. calumniator. et c. qui non probauerit et c. si que. quorum primus est quando quis in accusatione sua imponit falsa et criminosa alicui et talis ibidem vocatur calumniator. Sic spiritualiter quando quis in confessione vel detractioe mentitur super seipsum vel super alium. Secundus casus est quando ille qui deberet veraciter accusare crimina vera abscondit: et talis dicitur preuaricator. Nam preuaricari est crimina vera abscondere. ij. q. iij. Calumniator. Preuaricator dicitur quasi variator: quia diuersam partem inuadit. Sic spiritualiter qui in confessione abscondit scelera sua non dirigitur. Prover. xxvij. quia si quis fecisset plura damna alicui homini: et offerret ei emendam de aliquibus et non de alijs homo non reciperet talem emendam. Ita nec deus. Tertius error est quando homo ab accusatione desistit ante debitum finem et talis ibi vocatur tergiversator. Sic spiritualiter qui cessat seipsum accusare ante debitum finem scilicet ante mortem. Ideo de illis qui sic faciunt dicit ps. Peccatum meum contra me est semper. Et vide infra. b. pa. et c. i. c. B Secunda accus

Acquisitio

fatio est detractoria et hec est tota erronea
— qz omnis accusatio debet procedere a cha-
ritate vt vicia corrigantur. xiiij. q. v. Pro-
dest. Et talis non debet dici maliuolus s
beniuolus et amicus. v. q. v. Non vos iudi-
catis esse maliuolos. Illa autem procedit
— ex prauitate et inimicitia vbi detractor pu-
blicat crimina que probare non potest. et
talis non est corrector: sed proditor. ij. q.
i. Si peccauerit. et. v. q. j. c. ij. Et est excom-
— municandus di. xlvj. Accusatores. Item ali-
quando ostendit scelera corrector: et in hoc
est peior dyabolo qui non nocet homini p-
pter culpam corrector. Et etiam de crimi-
ne de quo prius est absolutus non debet ac-
cusatio replicari hoc patet. extra de accus-
sationib. de his. xiiij. q. iij. Si illic. Item
sicut stulte accusans obligatur ad penam
talionis si in accusatōe defecerit. ij. q. viij.
Quisquis. et. q. iij. c. Qui non probauerit.
Sic spiritualiter detractor sustinebit illā
penam qua iudicat illum dignum cui de-
trahit. Hoc patet extra de calumniatorib.
— Lys dilectus. Item sicut falsus accusator
vel testis tenetur ad restitutionem omnium
que per falsam accusationem proximus
amittit. xiiij. q. v. Non sane. et. q. vj. c. Si res
aliena. et. q. j. Notum. ita detractor.

— **L** Tertia accusatio est iudiciaria
que fit in publico iudicio quod multū dif-
fert a iudicio confessionis. quia in illo iu-
dicio reus id est peccator iuste appellat a
pena quam meruit scilicet in confessione.
— sed qui in iudicio publico declinat iustam
sententiam appellando peccat et punien-
dus est. ij. q. vj. Omnimodo puniendus est

A it.

Acquisitio iniu-

sta habet. Primo ingressum
maliciosum. Secundo pro-
gressum ruinosum. Tertio
egressum damnosus. **A** Primo ha-
bet ingressum maliciosum: quia multi de
iniustis acquirentibus se habent ad illos
a quibus acquirunt. sicut ille medicus se
habuit ad illum qui habuit oculos infir-
mos de quibus habetur. ff. de var. et extra
ordi. cogni. l. ij. Medicus sub quo sequit-
tenor talis. Medicus quidam curandos
oculos qui ei laborabat commiserat peri-

culum amittendorum eorum aduersa me-
dicamenta inferendo contulit vt ei posses-
siones suas contra bonam fidem venderet
hec ibi. Sicut ille posuit illum in tam ma-
lo statu vt ei venderet possessiones pro sa-
nitate habēda. Ita cupidi acquirentes vi-
dentes vicinum habere possessiones quas
optant vel propria actione. vt infra. b. vj.
d. vel procuramine ponunt eum in brigas
et seditione ac vexatione vt necessitate cō-
pulsus det eis vel vendat eis contra volū-
tatem suam vel obliget ad vsuras contra
deum Luce. ij. Neminem concuratis ne-
qz calumniam inferatis. Et contra regu-
lam iuris que dicit qz cum aliena iactura
nemo dicit locupletari li. vj. **B** Sec-
cundo habet progressum ruinosus quia di-
cit lex de regulis iuris. ff. Nihil tam natu-
rale qz qz vnūquodqz eo genere soluat
quo erat ligatum. Cum igitur talia male
acquirenta sunt congregata per crimina et
doloem. sicut patet infra. a. xix. a. quia il-
li dolent a quibus auferuntur nihil natu-
ralius nisi qz eodem modo perdatur: sicut
narrati qz opus cecidit quod fuit false fas-
ctum. Potest responderi qz hoc est minus
mirabile mundi: ita narrantibus qz bona
congregata ex vsuris vel ex alia iniquita-
te per fures vel malum dominum auferun-
tur vel qz domus ex talibus edificata vel
in qua sunt cōgregata est combusta vel ta-
lis iniustus acquirentor sine herede morit-
vel qz stultus habet heredem qui omnia p-
dit bene potest responderi qz hoc est min-
mirabile mundi. quia dicitur qz de dyabo-
lo venerūt et ad dyabolum vadunt Eccl. s
j. Ad locum vnde exeunt flumina reuertū-
tur. etiam si transeant ad plures qui sciāt
aut scire possunt de mala fide si uellent. qz
possessor male fidei nullo tempore prescri-
bit. extra de regu. iur. li. vj. Et quia heres
vel successor tenetur de debito predecesso-
ris quādo succedit in vicium. extra de im-
muni. eccle. Aduersus. in glo. extra de pre-
ben. Cum sicut apostolum. et etiā in glo. Et
ideo psal. Introibit vsqz in progenies. pa-
trum suorum et vsqz in eternum non videbit
lumen. **L** Tertio habet egressum
dānosum. qz sicut testamentū qd filius fa-
miliis dum est in ptate patris facit de pe-
culio feniceo id est de rebus patris non va-

Adulterium

let nec inuat eū. qz est contra iura quibus
nō pmittitur facere testamentū. Institut.
de testa. ordi. §. j. Ita nec tenet testamen-
tum illud quod malus acq̄sitor vel detē-
tor facit moriens dux est filius in potesta-
te patris Job. viij. Nos ex patre dyabolo
estis. quia anima sua ⁊ omnia male acqui-
sita sua que licet sint bona illi⁹ patris dñi
illa tenet. quia acq̄sivit illa dum esset in
seruitio dyaboli. Sic seru⁹ dum est in ser-
uitio domini. Institut. Per quas psonas
nobis acq̄ritur. cum suis concordantijs
Et quia non remittitur peccatum nisi res-
tituatur ablatum. extra de regu. iur. li. vj.

A x.

Adulterius du-

cit. Primo ad penā tempa-
lem. Secūdo ad mortes corpa-
lem. Tertio ad confusione

mundialem.

A Ratio p̄mi est bo-
na. quia sicut adulterium facit iuste perde-
re bona temporalia. quia est contra leges
mundanas in quib⁹ dicitur q̄ propter de-
lictum commissus in adulterio contra ho-
minem mortales mulier perdit dotē tem-
poralem. C. de repu. l. Consensu. ⁊ l. Jube-
mus. li. v. Et d̄s oībus bonis viri priuari
non obstante contraria consuetudine. ex-
tra de consuetu. Ex parte. Ita anima que
est sp̄sa xpi facta in baptismo in fidei su-
sceptione Osee. ij. Sponsabo te mihi in fi-
de. propter idem adulterium perdit dotes
eternas ⁊ omnia bona mariti eterni. quia
est factum contra maritum eternum ⁊ cō-
tra preceptum suum. Exo. xx. Non mecha-
beris. Et sicut pater terrenus potest iuste
exheredare filiam suam. quia impudice ⁊
immunde viuit. C. de inoffi. testa. l. Si fi-
lias. ⁊ extra de iureiu. q̄nta val. in glo. Ita
pater celestis priuabit talem animam he-
reditate celesti. Ep̄b. vj. Hoc autem scito-
te intelligentes. quia omnis fornicator ⁊
immundus non habebit hereditatem in re-
gno xpi. ⁊ d̄i. ⁊ j. Cor. vj. Neq̄ fornicarij
neq̄ adulteri neq̄ molles neq̄ masculo-
rū cōcubitores: neq̄ fures: neq̄ ebriosi re-
gnū dei possidebūt. Et vbi ḡ erūt. Oñdit
Job. i apoc. xxi. Abi d̄ talib⁹ loquit. Pars
illoꝝ erit in stagno ardēte igne ⁊ sulphure
q̄ ē mors sc̄da. Ibi tu adult⁹ cū adulteris

portionē tuā ponebas. vide infra. l. xij. d.
⁊ m. vj. d. B Secūdo ducit ad mor-
tes corporale per legē dei dicentis. Deut.
xxij. Si dormierit vir cum vxore alterius
vterq̄ morietur id est adulter ⁊ adultera
⁊ auferes malum de israel. ⁊ s̄m leges hu-
manā que punit adulterius pena capitis.
ff. de adulte. l. Lex iulia. ⁊ C. de adulterio.
l. Castitati. Gratius de pena infligenda.
De talibus patet in lege diuina. Danielis
xij. De susanna in qua predicta lex fuit in
opere obseruata. Expedi igitur ista scire
⁊ intime cogitare vt sciatis quantus dñs
in lege sua ⁊ sapiētes ⁊ iusti in legib⁹ suis
ponderauerunt adulterium q̄d est matris-
monij fractio ⁊ fidei falsificatio ⁊ filiorū
heredum obprobrij magna occasio. Et vt
sciatis q̄ dure dñs iudicabit i iudicio suo
adulteros quod est multo iustius q̄ aliqd
iudicium humanū in quo stricte respōdes-
bunt de oībus predictis dānis. quia q̄ dat
occasionē dāni culpa interueniente de to-
to dāno respondebit. ff. ad. Laquil. Qui oc-
cidit. ad mundiale depauperationē ⁊ dis-
famationes. E Tertio ducit ad du-
plicem confusione sc̄s ad mundiale depau-
perationem ⁊ diffamationē. Jere. vij. Dus-
plici contritione conterere eos. Primū fre-
quenter videmus q̄ mulier p̄pter adulte-
riū a viro dimissa in magnā cadit pauper-
tatem. quia que recedit a marito per adul-
terium maritus non tenet eā recipere nec
alere. Argu. xxij. q. j. c. De benedicto. Sic
spiritualiter nec deus adulteros sp̄uales
vel corporales alit gratia nec gloria dunt-
eum derelinquunt. Jere. xvij. Qui te dere-
linquūt cōfundent. quia cadunt in dupli-
cem paupertatē in quarū vnam sc̄s mun-
diale si oīs caderent que deseruiunt lu-
xurie multe mendicarent. quia sunt mulie-
res diuites ⁊ potentes que si essent paupe-
res ⁊ indigentes essent priuate dote ⁊ om-
nibus bonis mariti s̄m iura prius allega-
ta. ⁊ extra de dote post diuoz. resti. c. Ple-
rumq̄ vbi expresse dicitur. q̄ propter mu-
lieris adulterium mulier dotem amittit.
De pfusione autem diffamationis ⁊ alia-
rum miseriarū que sequuntur adulteriū
satis expresse habetur disti. lvi. Si gens.
primo recitando dicitur q̄ quedam gens
sp̄retis legitimis matrimonijs adulterā

do et fornicatio vitam sedam dicitur duce
re ostendit ex hoc qd estimandum est sequi
degeneres populos et feruētes libidine et
ad extremum vniuersam plebē ad deterio
ravergentē: nec in bello seculari fortē: nec
in fide stabiles: nec hominibus honorabi
lem: nec deo amabilem esse venturam do
nec finaliter destruat per illud diluuiū
Osce. iiii. Malecdictū mendaciū et homi
cidiū et furtum et adulteriū inundauerunt
intantuz sicut dicit Jere. xxiij. Adulteris
repleta est terra. ideo sicut dicit Apostolus
Debre. xiiij. Adulteros iudicabit deus qui
iudicat de meretrice magna vt dicitur.
Apocal. xix. A xi.

Adulatio que ali

cui prebet audaciā delinquē
di. Primo est maliciosa pro
ditori loquenti. Secūdo est
periculosa auditori letanti. Tertio est dā
nosa receptori aliquā lucranti.

Primo dico qd talis adulatio est mali
ciosa et viciosa ipsi loquenti. Nam adula
tor si plenus vitijs proprijs facit seipsum
nimis plenus alienis in quibus facit seip
sum participem per suam adulationem. qd
ex quo fm regulam iuris li. vj. Non est si
ne culpa qui rei ad eum non pertinenti se
immiscet. non est dubium quin ipse grauius
peccet qui se intromittit de aliena culpa
ipsam commendando vel adulatione pal
pando pro qua adulatione tenetur ad res
stitutionem omnium damnorum que ex il
la sequuntur fm qd in versibus istis conti
netur Iussio consiliū p̄sensu palpo recur
sus Participans mutus nō obstant nō ma
nifestas. sicut falsus testis. supra. a. viij. b.
De istis nota in sūma p̄fessorū li. ij. ti. v. de
receptorib⁹. q. xxiij. Vñ om̄s tales peccant
mortaliter vt expresse patet di. xxv. c. Anū
S. Alias in glo. super verbo. Adulari. vbi
distinguit de triplici adulatione di. Trib⁹
modis adulatur quis. P̄rio tribuendo bo
nū alicui qd nō habet. Secūdo nimis ex
tollendo bonū qd h̄z. et vtrūqz illoꝝ venia
le. Tertio approbando malū qd h̄z et illud
est mortale. hec ibi. Et est ratio bona et eli
citur ex canone. xlvj. dist. Sunt nonnulli.
Sumpto ex verbis beati Grego. xvij. lib.
moral. sup illo verbo Job. Absit b̄ a me vt

in istos et os iudicē. Sunt inquit nonnulli
qui duz malefacta hominū laudibus effe
runt augent q̄ increpare debuerant. Vñc
per prophetā d̄: Eze. xiiij. Ne qui p̄sumūt
puluillos sub omni cubito man⁹ et faciunt
ceruicalia sub capite vniuerse etatis. Ad
hoc quippe puluill⁹ sub cubito et cervical
sub capite iacentis ponit vt mollit q̄scat
Quisquis igitur male agentibus adulat
et puluillum sub cubito cervical sub capite
iacentis ponit vt qui corripit ex culpa de
buerat in ea stultus laudibus molliter q̄
scat quoz omniū talium periculum patz.
Esa. v. Ne qui dicunt maluz bonū vel fm
aliam litteram vel qui dicit malo qz bon⁹
es. Et sic patet quō illa adulatio est mali
ciosa q̄ laudat peccator in desiderijs am
me sue dicit psal. B Quantū ad se
cundū videlz qd adulatio sit proditoria et
deceptoria et periculosa audienti et de ea
gaudenti patet. qz ille qui tibi adulat te
decipit et qd sit p̄ditio patz di. xlvj. Eleris
cus. qui adulationib⁹ et p̄ditionib⁹ vacas
re deprehendit degradetur ab officio. sup
quo verbo dicit glo. qd proditor dicit ille
qui maliciose aliquem circūuenit et qd hoc
facit adulator patet Eze. xiiij. Vbi loquēs
de talibus dicit sic. In scriptura domus
isrl non scribētur nec in terrā israh ingre
diēt eo qd deceperint populū meū dicen
tes pax. pax et nō ē pax. ipse edificabat pas
rietes. illi autē limebant eū luto absqz pa
leis qd exponēs beat⁹ Greg. xvij. moral.
et habetur di. xlvj. Sunt nonnulli. dicit No
mine parietis duritia peccati designatur
Edificare ergo parietem est contra se quē
piā obstacula peccati construere. Sed pa
rietē limunt qui peccata perpetrantibus
adulantur vt qd illi peruerse agentes edi
fican ipsi adulantes quasi nitidū reddāt.
Beat⁹ Thomas in scda scde. q. cxv. arti. ij.
dicit qd ille peccat mortaliter qui ad hoc
alicui adulatur vt fraudulenter ei noceat
corporaliter vel spiritualiter. quia licet lo
quantur paces cum proximo suo. mala tñ
sunt in cordib⁹ eoz. vñ Esa. iij. P̄ple me⁹
q̄ te bt̄m dicūt ipi te decipiūt rviā gressū
tuoz dissipāt. igit sic d̄: Prouer. xxvij. me
liora sunt vulnere diligētis qm̄ fraudulēta
oscula odientis. ille igit cui qd adulat nō
deberet de hoc gaudere: sed statim p̄tradi

Advocatus

tere falso advocato suo. quia sicut falsa al-
legatio et error advocati nocet domino p-
senti et eam non revocati sicut pater. C. de
erro. advoca. l. j. et extra de appel. l. v. cau-
sas. Sic est in proposito ergo etc. ideo poeta
Plus alijs de te q̄ tu tibi credere noli.

L Quantus ad tertium adulatio est
danosa lucranti per eam. quia non videt
bone fidei possessor qui malis medijs ac-
quirit. quia sicut iura impetrans falsas lit-
teras: tenetur ad restitutionem expensarum
quas altera pars fecit occasione false sug-
gestionis illius. extra de rescrip. Quia non
nulli in fi. extra de censu. c. Olim. et de res-
scrip. c. Dispendia. li. vj. Sic spiritualiter
adulator tenetur ad restitutionem illius quod
sua falsa suggestione fecit aliquem in alium
aliquid expendere sicut falsus testis de ista
materia. vide. a. viij. b. Unde propter hec
pericula dicit decretum. xj. q. iij. Nemo pe-
rator. q̄ melius est pro veritate pati sup-
plicium q̄ pro adulatione obtinere bene-
ficiam. Et q̄ melius est proximum cum se-
veritate diligere q̄ cum lenitate decipere
v. q. v. Non omnis. Infra. g. ij. c.

A. xij.

Advocatus spi-

A ritualis debet habere simili-
tudinem cum advocato mun-
diali. Primum in persone abili-
tate. Secundo in cause veritate. Tertio in
culpe detestabilitate. **Quantum**
ad primum advocatus debet esse persona
tam congrua. ut patet. iij. q. vij. Infames.
et c. Tria. q̄ non sit cecus: nec surdus: nec
puer: nec perpetuo furiosus: nec servus pe-
ne nec ad penas propter culpam iudicatur
nec infamis: nec servus corpore: nec sodo-
mita: nec qui opes suas locat ad pugnan-
dum cum bestijs in arena et qui a senatu p-
hibitus est postulare. Has personas pro-
hibitas explicat quedam glosa his versibus
Non circumdatur. ut postulet imovetur
Addictus pene surdus servus puer actor
arene. Luminibus cassus mulier muliebria
passus. Unde sicut ille qui debet esse advo-
catus vel iudex rerum temporalium non de-
bet habere ista impedimenta in corpore. quia
si habuerit indignus reputatur a iure pro
tali officio. Sic spiritualiter qui debet esse

iudex populi ad deum vel advocatus pro
ipso loquendo ad deum in oratione seu p-
dicatione seu in eruditione. sicut vir eccle-
siasticus et iudex populi si habuerit aliquem
defectum de predictis. tunc deus reputat
ipsum indignum ad exaudiendum vel po-
stulandum aliquid ab eo sicut illud Leviticus.
xxij. Omnis qui habuerit maculam non of-
feret deo. nec accedet ad ministerium eius.
Si cecus fuerit si claudus si vel parvo vel
gradi vel torto naso. Si fracto pede si ma-
nu: si gibbus: si lippus: si albugines habens
in oculo: si iugem scabiem. si impetiginem in cor-
pore: vel herniosus. Primum ergo non debet
habere spirituales cecitatem quam ille habet
qui non videt magna peccata in conscientia sua
si quis non videt maculam super pulchra ves-
te existentem non indirecte ab alijs dicitur quod ip-
se sit cecus. Hoc idem diceret de duabus res-
bus contra se positis. Una magna et bona.
alia parva et mala. si parvam malam diceret bo-
nam et magnam et illam potius eligeret. Sicut
preferunt terrena spiritualibus ceci sunt de quibus
dicitur in psalmo. Oculos habent et non vide-
bunt: quia plus appreciant et eligunt terrenas
divitias et honores. quia succidit ignis
et non vident solem. Secundo non debet esse
surdus in audientia mandatorum dei nec su-
periorum nec clamorem pauperum. Cum
magister dicit seruo suo frequenter fac hoc
et non facit: bene potest dicere. Es tu sur-
dus quare non facis hoc. Nam non inani-
ter precepit deus non iurandum non mecham-
dum. Et illa precepta semper recitantur in
ecclesia et quod iuvet pauperes et illi qui hoc non
facit deus potest argue dicere quoniam clamat ad
eum in oratione vel in morte vel in quantumque ne-
cessitate. Tu fecisti mihi et meis aurem sur-
dam. Ita faciam tibi cur surdus fuisti. Et cer-
te deus non exaudiet eum cum ad eum clamaverit
vnde Proverbia. xxvij. Qui declinat aures suas
ne audiat legem orationis eius erit execrabilis et ibi-
dem. xxj. Qui obdurat aures suas ad cla-
morem pauperum et ipse clamabit et non exau-
diens. Tertio non debet esse mutus advocatus spiritalis
quoniam dicere debet horas canonicas et totum diu-
inum officium cum debita reverentia ne in-
currat illam penam et culpam. extra de cele-
stibus. Dolentes: scilicet suspensionem: nec mutus in
predicatione et oratione et reprehensione
peccatorum ne sit de numero illorum Esai. lvi.

Canes muti nō valentes latrare. ps. Os habet et nō loquitur. Quarto nō debet eē sicut puer incōstans qui sic nūc extrahat a luto a matre ipsius et lauet statim iterū se inqnat timens illud Esa. lxx. Puer centum annorū morietur et pctōr centū annorū rā maledictus erit. Quinto nō debet esse sicut furiosus frāgens vincula mandatorū dei et nō curans pñias ei iniūctas ridens et ludens in infirmitate: scz pctō mortali. nō timens illaz excōmunicationē dei. Lu. ce. vj. Ne vobis q̄ nunc ridetis qz flebitis.

Sexto nō debet esse seruus diaboli vt ei nō obediat quādo vult eū ponere in diuersis operibus peccatorū timens illud. Job. viij. Seruus nō manet in domo in eternū

Septimo nō debet eē homo male fame ne multos scandaliset timens illud supra a. ij. per totū. vnde Matth. xvij. Ne illi p̄ quē scandalū venit et qui scandalisauerit vnū de pusillis istis q̄ in me credunt expedit ei vt suspendat mola asinaria in collo eius et demergat in pfundum maris. Et peius est scandalisare plures q̄ vnū: ergo etc. Octauo nō d̄z eē male vite. qz deus excludit euz ne sit iudex vel aduocat⁹ coram eo dicens. Esa. j. Cū multiplicauerit orationē nō exaudiat vos manus em̄ v̄re sanguine plene sunt. et Johan. ix. Scim⁹ quia pctōres deus nō audit.

B Quantum ad secundū videlicet q̄ aduocat⁹ mūdi nō debet falsam cām assumere et desperatam sed debet deserere. C. de iudi. l. rem nō nouā. Sic facit q̄ absoluit nō suū subditum sacerdos sacerdotē q̄ non est sibi subditus nisi obtentōne mutue vicissitudinis vt alius eodē modo ab eo absoluitur et debet desperationē derelinquere. Ideo Dicere. l. j. Curauim⁹ babilonez et nō est sanata derelinquam⁹ eā. Item sicut nullus clericus debet cām assumere contra ecclesiam in qua est beneficiatus qd̄ si fecerit potest priuari beneficio tanq̄ ingratus vt patet eē de postulan. Cum sacerdotis. S. cleric⁹. Sic spūaliter ille spoliabitur bñficio habito in ecclesia militante et habendo in ecclesia triūphante et omni gloria quā deberet euz angelis dei habere q̄ est pcurator diaboli ptra deum et ecclesiam ducendo alium ad pctm̄ suo malo exemplo vel vbo nisi reduxerit vel correxerit illū ne pereat

pro suo posse. Sed dolendū q̄ tot sunt tales. qz vt videtur nō opz q̄ demones exeant d̄ cavernis suis infernalibus. quia habent tot ministros trabētes ad luxuriam et ad alia pctā q̄ deus habeat ad prouocandū ad opera bona facienda.

L Quantum ad tertiam q̄ aduocatus d̄z vitare culpas et defectus suo officio p̄trariantes sicut mūdialis. quoz Primus error est in vtroq̄ aduocato scz imperitia. quia qd̄ per iudicis vel aduocati vel pcuratoris imperitiā deperditū erit restituendum est per ipsum: vt patet institut. de obligatiombus. que quasi ex delicto nascunt p̄ totū. Secundus error in vtroq̄ aduocato est auaritia. qz recipiūt a tot q̄ nesciūt inter duos p̄trarios quō debeant intendere et in hoc puncto ponat ille casus q̄ quidā aduocat⁹ a quodā monasterio recepit certam pensionē ea p̄ditione vt in oī causa ei patrociniū exhiberet. Eodem pacto recepit ab alia abbacia. Postea int̄ illas duas domus p̄trouersia vertitur et ignoratur quis istoz habeat pingui⁹ ius. Tunc querit cui de illis debeat p̄cinari. Dicūt iuriste q̄ primū cōuentū d̄z iuuare p̄mus p̄sonalit. qz ille est prior tpe ergo potior iure. patet eē de iure p̄onatus. Cum aut̄ aduocatus et alteri monasterio mittat personā ydoneam sicut vasallus habens plures dominos vni potest seruire per vnum substitutum in vno puncto. Et hoc est ad propositum. quia debemus deo semp seruire a q̄ recepimus primū beneficiū. et nunq̄ diabolo qui nō dat nisi mala beneficia. ergo illi soli seruias. Matth. iij. Quoniā ipse prior dilexit nos. j. Job. iij. **A** xij.

Amor est triplex

a Primo dei ad homines q̄ est spiritualis. Secundo hominis ad animā qui est naturalis. Tertio hoīs ad hominem et hic est mūdialis. Primus est utilis et fructuosus. Secundus excessiu⁹ et periculosus. Tertius est debilis et defectuosus. **A** Dico primo q̄ p̄mus amor est utilis et fructuosus quia fecit xpm̄ pro nobis mori. Rom. v. Commendat deus charitates suam in nobis quoniā cum adhuc peccatores essem⁹ xpus pro nobis mortuus est vt sua morte

simus heredes celi. qz sicut pater filium heredē instituendo et ei seruū subst ituedo iubet qz si filius moriatur seruus ei succedat filio mortuo. Et sic seruus erit liber et heres. C. de necessarijs serujs heredi. in stituendis. Cum quidam .l. Sic in proposito spūaliter est de deo patre et filio suo quē constituit heredem vniuersoz. Heb. j. et de nobis si fuerim? serui vtilis et necessarii per mortem xpi erimus heredes sicut dicit Roma. viij. Heredes quidē dei coheredes autem xpi. vnde. j. Corinth. iij. Omnia em̄ vestra sunt vos autē xpi xps autem dei vt dicatur d̄ vnoqz fidei quasi admirādo Ecce quomō amabat eum. Iohannis. xj.

B Secūdus amor est excessiuus et periculosus quādo aīa sic amat corpus qz sequit̄ eius malas delectationes tūc simile est de aīa et carne sicut de quodam viro condēnato a iudice ad mortē qui supplicauit iudici pro sua vita et qz intraret ordinē et voueret castitatem. sed concessa est sibi vita tali conditione qz si ex religionem inueniretur statim condēnaretur ad mortem: quā conditionē admisit vxore cōsentiente. sed post modicū tempus ad instantiam vxoris quā amauerat monasterium exiit et statim inuentus est et condēnatus ac decapitatus. sic aliquādo contingit qz quādo aīa per infirmitatē ad mortem trahitur corporalē vel eternā deo iudici p̄ vita supplicat qui ei dat sub tali p̄ditioe qz semp bene et religiose viuat dicēs illud Iohā. v. Ecce iam sanus factus es iam amplius noli peccare ne deterius aliquid tibi contingat. Qui non solum conditio nem libenter admittit. sed etiam p̄missiones et vota emittit sanctitatis sicut lupus cū egrotabat monachus esse volebat sic caro in omnib? istis prebet assensum. sed processu temporis quādo caro sana p̄cupiscit aduersus spiritū. Gal. v. id est animam et quasi vxor nititur eam retrahere que si sequitur dānabitur. Nam sicut p̄dictus sub conditione illa intrauit religionē vt si exiret decapitaretur. sic spiritualiter iste sub illa conditione tacita vel expressa peccata carnis dimisit vt si iterum fm̄ carnem viueret moreretur. Roma. viij. et Eze. iij. dicitur. Si p̄uersus iustus a iusticia fecerit iniquitatē ipse morietur. Cum igitur cōditio

extet mori debet ex de conditio. appost. c. iij. et. iij. Et hoc videt̄ iuste. quia sicut ille videtur nō intrasse religionē qui cito exit ff. de in re ver. si pte. Sic spūaliter nec vitijs videtur renūciasse qui cito reciduat de pe. dist. j. Dimortiu ex de ver. signi. Naz et ego. quia si arbor fuisset bñ radicata radice stabilita vt dicere posset illud Eccli. xxiiij. Radicau i populo honorificato nō tam leuiter prosterneretur. Nec ille fugitiuus excusatur per hoc qz vxor eum repeijt sic nec ille per hoc qz caro concupiscit aduersus spiritus. ad Gala. v. qz vtrobiqz posset metu mortis excipere Arg. ex de restitu. spolia. ex transmissa. vide. l. vj. b. Et c. vij. b. **L** Tertius amor scz mundi sepius est defectuosus in duobus punctis. primo vbi vnus amantium est luxuriosus vel alias viciosus et inficit alium sicut domus ardens destruit aliam. sic spūalit̄ homo existens in pctō mortali qd est mors spiritualis tunc hominē sibi adherentem per amores occidit. quia est causa mortis sue. quia lex dicit qz nihil refert an quis aliquē occidat vl' mortis cām p̄beat. ff. ad leges aquilian. qui occidit. et ff. ad legem cornelianz de sicarijs. Nihil interest. ergo per p̄sequens talis amor. Primo est defectuosus. quia cū peruerso peruerteris p̄s.

Secūdo quia in morte sperneris quia sicut omnis mūdialis societas mortuo vno dissoluitur sicut patet Insti. de societa. §. dissoluitur. sic spiritualiter amor hui? mūdi. Et hoc satis apparet de heredib? et executoribus parentum et amicorū defunctorum qui parum curant quando eorum bona ad proprios vsus deueniūt contra constitutionem bonifacij Archiepiscopi maguntinē. qui prohibet ne executor emat vel quocunqz titulo aliquid capiat de bonis defuncti nisi quod sibi legatum vel inter viuos donatum est et illud firmatur super legem ciuilem que prohibet ne tutor quicqz de bonis pupilli accipiat sicut dicitur. C. de contrahen. emptio. et veditio. vt ipse. In contrarium facientes sunt ipsi de quibus dicitur. ij. Thimo. iij. erunt homines seipos amantes cupidi. elati. superbi parentibus non obediētes ingrati. scelerati sine affectione sine pace: criminatos res etc.

Amicitia est tri-

plex. Prima periculosa et dānabilis. Secunda defectuosa et labilis. Tertia gratiosa et durabilis. prima est fugienda. secunda est spernenda. tertia est semper tenenda.

A Primam amicitiam habet amicus peccatoris qui eum supportat et non reprehendit vel non retrahit se ab eo ut confusus respiciat. qz sic comunicans cum ex comunicato in crimine est excōmunicat⁹ et eadem sententia est ligatus: ut patet ex de senten. excōmu. nuper. r. c. Si concubine. de quibus dicitur Proverb. xiiij. Amic⁹ stultorum similis efficiet. et Eccli. xiiij. Qui comunicauerit superbo induet superbias. Et idem est quando quis excōmunicatus est cum suis fautoribus et comunicatorib⁹ nominatus ex de senten. excō. Statutum lib. vi. Si vero participat excōmunicato aliter sicut in cibo potu et huiusmodi excōmunicatus est in minori excōmunicatiōe. Spiritualiter sic est participans excōmunicato a deo sicut quilibet existens in peccato mortali mortaliter peccat. vñ Johan. in cano. ij. c. unico. Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non habet nolite eum recipere in domum nec aue ei dixeritis qui dicit illi aue comunicat operibus ei⁹ malis. Et ratio est bona quia videtur grauius peccare qui peccatori amicitia copulatur q̄ qui ei non contradicit. quia p̄mus cōmissione. secundus omissione delinquit sed qui non resistit grauius peccat. quia dicit conon. dist. lxxiiij. c. error. q̄ non caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinorosi desinit obuiare. vide. l. x. b. Ista regula patet extra de senten. excō. quante Et consentire videt qui se pctōri amabilem reddit di. x. c. iij. Si inimic⁹. vide. h. iij. b. Et idē receptores malefactorū debent puniri sicut malefactores. ff. de recepta. l. j. in ff. nouo lib. ix. Et ratio est bona quia sine receptatoribus malefactorū diu latere non potest. Sic spiritualiter est de amicis peccatorū. quia si omnes amici eorum retraherent se ab eis ipsi retraherent se a pctō vide. j. l. xiiij. g. Laueant igitur tales eis. q̄a sicut pater potest exheredare filius cōmo

rantem cum hostibus suis et amicitiam eis prebentem: ut patet. C. de inofficio. testamen. liberi. et propter magnitudinem ibidem l. fratres. Sic spūaliter deus pater exheredabit fauentes peccatorib⁹ tanq̄ ingratissimos etc. Item sicut feudatarius adherens inimico dñi sui perdit feudum hoc est quicquid habet de illo dño per leges feudorum in aut. Lollo. ix. quia amicus inimici mei meus est inimicus. Sic spūaliter de feudo gratie et glorie. Oia ista confirmantur. ij. Paral. xix. vbi ad iosaphat reges iuda bonum dicit ppheta iehu. Impio pbens auxilium et his qui oderunt dñm amicitia iungeris. Et idcirco iram quidem dei merebaris etc. vide. B. iij. a. **B** Secundam amicitiam instabilem inuenies in illis de quibus Proverb. xiiij. Amici diuitum multi qui crescunt circa diuitem sicut ramusculi circa arborem extrahentes eius humores sicut mala herba in tritico et sicut tineas in veste qua presumpta eam deserit et aliam querit magis lanosam. Sic q̄ ostendit alteri amicitiam ppter comodum p̄prium. si illo modo per mortem vel p̄ aliud infortunium sublato cessante effectu cessat amicitia. xxv. q. ij. ita nos. in textu et in glo. sup verbo illo cessauerunt. Ideo est puerbiū q̄ pauper et mortuus non habent amicos. qz sicut folia deserunt arborem in hyeme qm plus indigeret p̄tra frigus. sic illi. vñ Eccli. vj. Est amicus socius mense et non p̄manebit in die necessitatis. r. ff. p socio. l. adeo. in digesto veteri lib. xvij. Socio mortuo soluit societas. Et qd̄ peius ē supstes sepe efficiunt inimic⁹ defuncti. Eccli. vj. Est amic⁹ q̄ auertit ad inimicitiam. itē Tren. j. Dēs amici eius spreuerunt eam et facti sūt ei inimici. r. ps. Amici mei aduersus me appropinquerunt etc. **T** Tertiā amicitiam hnt illi q̄ p̄seuerant in amicitia. Job. xv. vos amici mei estis si feceritis que precipio vobis. Ideo non est deserendus deus amicus noster antiquus propter aliquem amicum nouum qui fuit amicus tanq̄ possimus eē amici sui quoniam ipse prior dilexit nos. j. Johannis. iij. Igitur deo est prius seruiendum per exemplū aduocati supra. A. xij. b. c. Patet etiam per regulam iuris dicentem. Qui prior est tēpore potior est iure. hoc etiā patet extra de iure patrona. ca. Cum autem aduoca

Anima

3
tus. Et dist. xvij. Episcopos. et ratio est bona. qz recipiendo scdm feudū videtur renūciare priori cum vtrūqz non possit retinere sicut recipiens vnā eccliam curatā alteri quā prius habuit renūciat eē de prebendis. de multa. sic spūaliter qui se p nouam amicitia iungit diabolo vel alicui de suis per pctm renūciat antiq amicitie dei p tēpore quo cū malo amico remanet obligatus. qz nemo pōt duobz dñis seruire. Matthei. vi. et Jaco. iij. Quicūqz voluerit esse amicus hui' mūdi inimicus dei constituitur sicut aduocatus p̄dictus sup. A. xij. c. Et sicut seruus duoz dominoz potest eligere cui velit seruire cū nō possit vtrūqz et vni in hoc casu seruienti non est ei ab alio imputandū. ff. ad filleyanū sicut ingratus s. si cum oēs. Et. xxij. q. iij. ipsa pietas. ff. de religio. et sumptibus fune. l. si plura. Ideo dimittendū est seruitiū diaboli et eligendum est seruitiū dei. vnde Matthei. iij. Illi soli huius. et Eccli. ix. Ne derelinquas amicū antiquū nouus enī non erit similis illi: vinū nouū amicus nouus. Ideo Proverb. xvij. Omni tpe diligat q amicus est.

Anima primo ē

simul cū carne castiganda. Secundo in omnibus carni p̄ferenda et honoranda. Tercio in suis malis desiderijs odio habenda. A De primo ratio bona est qz cū vir et vxor sint vna caro nō dñs vna pars p̄uertit ad religionē altera ad mūdū. s. in luxuria viuere sicut patet extra de p̄uersa. conjugā. cum sis. vnde erigitur ad hoc vt ingressus vir teneatur vt vxor similiter p̄uertatur si sit de incontinentia suspecta eē de cōuer. cōiij. Vxoratus. Sic spūaliter vt cōuersio aie valeat opz qz caro ab ocio et gula et luxuria et alijs vicijs retrahatur et ad deum cū aia conuertatur. Vel aliter aiam cito a religioe reuocabit sicut vxor illa supra. a. xij. b. vbi amor nota bene. et sic eua. Gen. iij. Sicut p̄ in his qui dicunt se h̄re voluntatem mūde viuendi. sed per carnis desideria impediunt. Aia vero q̄ vult deo seruire dicat et faciat illud. j. Corinth. ix. Castigo corpus meū et. et nullo modo sequat carnem que p̄cupiscit aduersus spm

Sala. v. qz vir intrans religionē vxore cōtradicante dñs sequi vxorem si ipsum repperat. Argumentū ad hoc. xxvij. q. ij. Algatho sa. qz sola causa: adulteri vir potest dimittere vxorem. xxij. q. vij. oēs causationes. Sed cū aia incipit religiose viuere cōtra carnis desideria nullo modo dñs carnē seq̄ ipam reuocante. qz qd̄ semel deo p̄secratū est sanctū sanctorū erit dñs. vnde. xij. q. ij. Nulli liceat. nec ad humanos vsus reuerti dñs. de p̄se. dist. j. Ligna. vide. c. ij. p totū. Et nō vendetur qd̄ dñs consecratur patet Leuit. xxvij. B Secundo aia est in omnibus carni p̄ferenda et honoranda. Et ratio est bona qz aia est dei dicentis. Eze. xvij. sicut aia patris ita aia filij mea est. omnes aie mee sunt. Ex hoc q̄ oēs anime dei sunt sequit̄ qz bona dñi tradita in custodia serui sunt diligenter custodiēda. Et si res tradita sit viua sicut p̄les. et sicut aia in homie honore omnibz filijs p̄p̄is est p̄ferenda: vt ps. j. d. v. a. Sed sicut contingit qz infidelis custos rerum alienarū citius vendit et alienat res tales cogitans qz dñs rerum totū recuperabit et ipse aliquid lucrū habebit. Sic multi tali p̄sumptione sunt promptiores ad vendendum aias suas diabolo p̄ malo lucro vel delectatione p̄sumentes qz deus nō vult p̄dere aias quas redemit. s. certe possunt facilliter decipi. qz sicut res ex mandato meo nō prius mea fit q̄ mihi tradita fuerit. ff. de acquiren. rerū domi. l. res. Ita anime ex mandato dei p̄ris empte sanguine xp̄i sic nō sunt dei qn̄ perire possunt vsquequo ei tradant̄ ad gloriā vl̄ ad purgatorij. nā vsqz ad illud temp̄ quilibet pōt veraciter dicere. Aia mea in manibz meis semp. i. in potestate mea ad vendendū diabolo si volueris et est in voluntate tua vsqz ad illud tempus peccare et de p̄dicta p̄sumptioe pōt dici illud Eccli. iij. Aiam suam venalem habet. L Tertij ostendit deus Luce. xij. Si quis venit ad me et nō odit animā suam nō potest me esse discipulus qd̄ exponit Grego. super Eze. omel. xxvij. Tunc animā bene odimus dum ei' carnalibus d̄iderijs nō acquiescimus cui' eius appetitum frangimus eiusqz voluptatibus reluctamur. Qui sic odit animā suam in vitam eternam custodit eam. sed aliter

perdit eam. qui nō est in charitate qz dicit canon. Correctio est signū dilectōis. Non autem est charitas sed languor vbi mali mores nō corrigunt. xxij. q. v. Nō putes. Aliter nec est dignus p ordine clericorū nec angelorū. quia illi defectus faciūt animam inabilē. s. A. xij. a. ergo sicut dicitur in ps. Descendunt vsqz ad abyssos. qz aia eorū in malis tabescebat. Et sicut seru⁹ cor pore est indign⁹ ordine clericali di. liij. c. j. ij. r. ij. Et ex de ser. nō ordinā. c. de seruo rum in fine. Sic habens seruitutes pcti in aia sicut ois pctōz qui facit pctm serū est pcti. Johan. viij. r. Ro. viij. Serui ei⁹ estis cui obeditis. Et quātovilioz est seruit⁹ tanto indignioz est seruus p ordine tam clericoz qz etiam angelorū. Et sicut seruus recipiens ordinem ptra voluntatem dñi sui dz in seruitiū reuocari vt di. liij. Quis aut leges. Sic de suo diaboli ordiato maiori rōe captiuitati r eterne fuituti mācipādo capiēte corp⁹ xpī. qz h fac dño dñorū oim cōtradiciente. Leui. xxi. Omnis q habuerit maculā nō accedet. Doctores vero qui querunt quare seruus p̄dicto modo dño r deo consecratus reddat dño suo r non alia res xij. q. vlti. Et supra in p̄ncipio illius capituli respondēt qz in rebus inanimat nō perpendit dolus. sed in hoie soluz r quod dolo quis facit ei pdesse nō debet. ff. de re militari. l. j. r. ij. r. v. Quod cuz vno. Et sic sufficiant p̄dicta. A xvj.

Appellatio spiri

tualis assimilat mundiali in trib⁹. P̄mo in comodis iuste appellat. Sc̄do in dāno tēpe stitue nō psequētis. Tertio in piculo appellationē nō deferētis. A Quātū ad primū cōmodū tā in curia laycali qz ecclesia stica. qz in p̄ma potest euadere mortē cor poralem p se appellando. Illud pz de paulo appellante ad cesarem vt h̄ Act. xxvij. Sic de morte spūali r eterna de appellatione confessionis. quia ibi appellat pctōz a deo irato ad deū placatum imo a demonibus qui sunt iudices omnū peccatorū dicentiū. Deutero. xxxij. Inimici nostri sūt iudices. quia sub potestate illoz qui iudicant qz debent peccare r per consequēs iudicant eos ad ignē inferni inq̄tum in eis

est a quibus appellat ad deum. qui de peccato suo bene conteritur r pure confitetur penitentiā agendo. Item patet in iure ciuili. quia nō solum qui iudicatur s̄ r amicus eius potest pro illo appellare qui dicitur ad mortem r ipsum ad vitam reuocare. ff. de appella. l. nō tantū. Sic de appellatione quā iustus facit pro peccatore ducto ad infernū in oratione ppter qd Jac. v. dicitur. Multum valet deprecatio iusti assidua. r iterū ibidem. Oratio fidei saluabit infernū r alleuiabit euz domin⁹ r si in peccatis sit remittentur ei. In curia ecclesiasticā videmus quottidie qz licet quis sit in periculo perditionis beneficij sui p viā appellationis ad iudicem superiorē illud periculum euadit. sic de beneficio celi remedium subuenit appellatōis. ij. q. vj. Liceat r omnis oppressus supple a diabolo r peccato libere. ad sacerdotale appellat iudicium. ij. q. vj. Omnis oppressus. B De sc̄do sicut oportet qz appellatio mū dialias fiat cito. qz qui sentit se lesū nō potest expectare vsqz ad senectutē vl vsqz ad magnū tempus vt appellet r suam appellationem notificet. qz sic totum perderet. sed oportet qz appellet infra decem dies vt ex de appella. p̄certationi li. vj. C. de appel. l. causa. Sic pctōres non expectēt magnū tempus alias perdent totū. quia dicitur Eccli. v. Ne tardes cōverti ad dominū. Et sic oportet qz appellās viriliter psequatur suam appellationem aliter parum valet sicut apparet ex de senten. excō. licet li. vj. vbi habetur qz ille qui legitime appellat a snia excō. in eum lata si ita negligens fuerit in psequēdo appellationē qz tempus sibi a iudice vel a iure statutus ad psequēdum non fuerit p̄secutus ex cōmunicatus publice nūcietur r ab hominibus euitetur. Sic ille qui est in eodē periculo apud deum postqz appellauit r appellationem suam iudici animarū per cōfessionem suā notificauit r nimis negligēs inuenitur in psequendo illam appellationem bene viuendo r aliena restituendo r penitentiam agendo s̄m qz in appellatiōe ostendebatur igitur sicut precipitur. Eccli. vj. Ne differas de die in diem ne p̄das totum. L Tertium sicut periculum est magnum illius qui nō defert ap

Apostasia

pellationi facte suo superiori. sed procedit in causa non obstante appellatione sicut patet. ij. q. vj. decreto nostro. et extra de appella. de p. ore. glo. vlti. Sic illius est maior qui non defert appellationi deo facte quam appellationem faciunt illi qui in rebus et corporibus iniuste leduntur et qui iusticiam in suis querelis habere non possunt. Dominus deus iudicet inter nos et vos iudicet et ostendet veritatem. Sic appellavit David a saul. i. Regum. xxiij. Iudicet dominus inter me et te de quo postea dicitur. ij. Regum. xvij. Iudicavit pro te hodie dominus. unde ps. Facit iudicium iniuriam patientibus. quod quidem iudicium est clarior quam iudicium humanum. quia iudicium humanum vult quod appellatus die fatali ad quem videlicet est citatus non compareat suam defensionem ostensurus iudex de appellatis negotio cognoscere potest altera parte absente ut. C. de tempo. et repara. appella. l. vltima. Sed deus non vult hoc vltimum iudicium detur nisi partibus appellantis et appellatis presentibus et in hoc lex divina concordat cum civili tenore sequenti et continente. de vno quoque negotio presentibus omnibus quos causa tangit oportet iudicari. ff. de re iudi. l. de vnoquoque. Sicut etiam dicitur. ij. Corinth. v. Omnes stabimus ante tribunal christi iudicis. vide. j. xvij. et. l. b. c. xvij.

Apostasia est triplex.

a Prima ab humiliatōnis obediētia. Secūda a religionis obseruātia. Tertia a christiane perfectionis credentia. prima est malorum subditorum. secūda est peiorum religionum. tertia est pessimorum hereticorum. **A** Prima est qua quis spontanee transgreditur preceptum sui superioris sicut primi parentes Genes. iij. Et si sacris canonibus continentur obedire. iij. q. iij. Alieni. et de maiorita. et obediē. Si quis venerit ubi dicitur. Quicumque non obedierit principi morte moriatur ergo maiori ratione dignus est morte quam non vult obedire deo sicut est omnis qui mortaliter peccat. quia ex quo iste qui non obedit precepto principis licet factum inobediētie quod facit sit vtile. quia vincit hostes: debet mori. ff. de re militari. l. desertorē. §. cui bello.

maiori ratione qui est deo inobediens faciēdo factum illicitum totum illud condānatur et etiam quod inobediētia sit apostasia a deo planius ostendit. j. Reg. xv. ubi propheta a deo missus dixit sauli. Melior est obediētia quam victime et auscultare magis quam offerre adipem arietis. quam quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus ydolatrie nolle acquiescere vide. j. j. xij. p. totum. **B** Secūda apostasia est qua quis temere dimittit habitum religionis et hec est peior precedenti. quia ipso facto est excommunicatus maiori excommunicatione ex necleri. vel mona. ut periculosa. li. vj. vide. f. x. b. Ergo talem vlt. grauiorem penam non euadet coram deo deponens habitum spirituale christiane religionis multo meliorem quam a deo accepit in baptismo et confessione. unde psal. Confessionem et decorem induisti amictus lumine vestimento quem de relinquit quando mortaliter peccat siue sit monachus siue secularis. quia desertor habitus religionis non debet poni in officio sacerdotum vel clericorum tempore apostasie: ut xvj. q. j. legi eplam. glo. quia nemo ex delicto suo facit meliorem conditionem suam. ff. de donatio. iter virum et vxor. l. iij. §. j. sic nec dimittens habitum gratie quam a deo accepit debet poni in ordine clericorum nec in morte inuentus ponatur in ordine beatorum quia sicut ille clericus qui ingerit se negotiis secularibus strarijs statui suo terminatus non correctus perdit priuilegium clericorum extra de vi. et hone. cleri. ex litteris. et ex de apostasia. c. j. Et ex de sen. excom. In audientia. Sic iustum videtur quod ille qui exercet opera mortalia sicut luxurie et huiusmodi perdit priuilegium beatorum si se non correxerit cum non solum sit ter ammonitus a deo. sed centies et pluries totiens videlicet quotiens audit in epistolis vel in alijs predicationibus vel lectioibus contra tale vitium loqui et quotiens a deo flagellatur sicut Pharaon. cui cum suis similibus dicitur Proverbiorum. j. Desperistis omne consilium meum et increpationes meas neglexistis. sequitur post. Prosperitas stultorum perdet illos. **L** Tertia apostasia est qua quis apostatat a fide sicut Iulianus de quo habetur. ij. q. vij. non potest Et hec est pessima quia cuius hoc est excom.

nunciatus ipso iure. xx. iij. q. j. c. j. r. ij. Et
 extra de hereti. Ad abolendam. r. c. Urgen-
 tis. Etiam omnia peccata sibi dimissa re-
 deunt unde dantur versus. Fratres odit a
 postata fit spernitq; fateri. Pemituisse pi-
 get pristina culpa redd. vnd Jaco. ij. Qui
 offendit in vno factus est omnium reus. A si
 mili dic illum esse excommunicatum coram
 deo qui deserit bonam vitam r famam bonam
 r bona opera sine quibus fides non valet
 cum sit mortua. Jaco. ij. Et sicut deserens
 fidem siue sit papa siue imperator est depo-
 nendus ab omni dignitate quam habet in ec-
 clesia militante dis. xl. Si papa. xxiiij. q. j.
 Qui contra pacem. r extra de here. ad abolendam.
 r. c. excommunicam. sic alius in eccle-
 sia triumphante r ille degradatur si sit cleri-
 cus vel damnatur si sit laycus traditur po-
 testatibus secularibus puniendus extra de
 here. ad abolendam r. c. excommunicamus.
 Sic in morte ille iudicatus traditur pote-
 stati demoniorum. Et sicut bona istius sunt
 ab eo auferenda extra de here. excommuni-
 camus. r dist. viij. quo iure. quia omnia sunt
 iustorum. xxij. q. viij. c. j. ij. r. iij. Ita ille dor-
 miet somnum suum r nihil inueniet nisi penam
 Et sicut reges r domini r eorum ministri
 debent potenter inuare ecclesiam contra il-
 lum hereticum vel aliter debent excommu-
 nicari r deponi. xxiiij. q. v. principes extra
 de hereti. Ad abolendam. ita debent contra
 istum qstuncumq; esset eis propinquus vl
 amicus. quia non potest esse erga homines
 fidelis qui deo non est fidelis. ij. q. viij. No
 pot. Et qz pdicta pena extendit ad principem
 quemcumq; qui est inutilis circa regimen r
 iusticiam seruandam. xvij. q. iij. Si quis
 deinceps. xj. q. j. c. nulla. xxiiij. q. v. Preces-
 sum. vnde r Zach. papa deposuit regem
 francoz propter hmoi facta. xv. q. viij. Ali-
 us r innocentijs quartus ottonem impera-
 torem. Et est ratio quia omnis christianus
 ratione peccati fit de fora ecclesie. vnde do-
 minus ad papam. Hieremie. j. Ecce consti-
 tui te super gentes r regnavit euellas r de-
 struas r edifices r plates. vide. j. c. xxvij. a
 Potest etiam ecclesia propter iudicium ne-
 gligentiam de ipsorum subditis seculari-
 um iudicare extra de fo. competen. ex tras
 missa. r ca. Ex tenore. Et. xxiiij. q. v. Ammi-

ministratores.

A

xviiij.

Arma corporali

a

a sunt. Primo utilia militi-
 bus mundi in bello pugnan-
 tibus. Secundo sunt mortifi-
 fera ministris christi domino ministranti-
 bus. Tertio spiritualiter sunt necessaria om-
 nibus in seculo viuentibus. A Quan-
 tum ad primum utilitas armorum in hoc
 ostenditur. quia sicut tempore pacis iusti-
 cia legibus conseruatur. Ita tempore iusti-
 belli iniuria armis vindicatur: sicut patet
 j. m. xiiij. b. propter quod lex ista duo con-
 uenienter seu congrue complectitur in In-
 stitu. in proemio. Imperatoriam (inquit)
 maiestatem non solum armis ornata: s;
 etiam legibus oportet esse armata vt vtru-
 qz tempus belloz r pacis possit recte gu-
 bernari. Igitur in glo. arma conectit cum
 legibus quia nec leges sine armis nec ar-
 ma sine legibus recte gubernantur. quia
 sicut lex quam superbi faciunt in suam vo-
 luntatem dicens. Sapient. ij. Sit fortitu-
 do nostra lex iniusticie. r iniusti in suam cu-
 piditatem. Esa. x. Ne qui condunt leges ini-
 quas scribentes iniusticiam scripserunt vt
 opprimerent in iudicio pauperes vt essent
 vidue preda eorum non est bona nec e lex
 nisi per antifrasm modo quo dicit Sap.
 xiiij. Dic error tanq; lex custoditus est et
 per modum quo mulier stulta vocat ho-
 minem qui ipsam facit ire versus infernum
 qui est maximus eius hostis dilectus que
 deberet vocare hostem. quia per illum ha-
 bet magnam penam et confusionem in hoc
 seculo r in futuro. Ita arma que portan-
 tur ad vanitatem vel prauitatem ad pu-
 gnandum iniuste tempore pacis ab his de
 quibus psal. Cogitauerunt iniquitates in
 corde tota die constituebant prelia. non
 sunt bona. quia sunt sine legibus. r quia si-
 cut dicitur Ezech. xxxj. descenderunt in in-
 fernum cum armis suis ad interfectos gla-
 dio r. vide. Md. xiiij. Et iuste quidem. quia
 aliqui illa portauerunt ad crudelitatem. si-
 cut percussores et homicide. Alij ad va-
 nitatem et turpitudinem: ad torneamen-
 ta contra prohibitionem ecclesie et dei.
 aliqui vero propter mortem animarum

b iij

Arma

et hominū et alia pericula que sepe inde p-
ueniūt vt dicitur ex de torneamen. c. j. q-
hec faciendo peccēt patet p canonē. xxij.
q. j. Quid culpatur. Nocendi inquit cupi-
ditas et vlciscendi crudelitas. implacabi-
lis animus. feritas rebellandi. libido domi-
nandi. Et si que sunt similia in bellis cul-
pantur et peccant qui talia arma sumunt.
Si sic peccāt qui sumūt arma corporalia
vt aliquē ledant iniuste in corpore plus vi-
dentur peccare qui capiunt arma diaboli
qui falso signo vel lingua aliquē ducunt
ad pctm de quibus ps. Dentes eorū arma
et sagitte et lingua eorū gladius acutus. vl
ipsum ad pctm ductum plus peccare faci-
unt. quia si quis interficiat hominē morti-
fere vulneratum nihilominus ad mortē tes-
netur: vt. ff. ad legem aquil. l. Ita vulne-
rans. et est similis ratio. xxij. q. ij. Si has
bes. super illo dno. Si hoīes innocentes
pro scelere alieno qd nō trahunt ab adā
spūali supplicio puniam? dicit glo. Argu-
maius pctm est iterficere paganū q̄ chri-
stianū et est ratio. quia iste mittitur ad in-
fernū xpianus ad celus. Sequit in decre.
si vna aīa per seueritatē discipline de cor-
pore exeundo sine baptismo perierit in-
merabiliū corporū mors. si de ecclia homi-
nes innocentes violenter abstrahunt et in-
terficiantur huic dāno nō potest cōpara-
ri hec ibi. Ex quo videt sequi q̄ plus pec-
cat tentator sollicitans ad culpam animā
q̄ herodes occidens corpora innocentum
q̄ ille q̄sum in se est mittit spūaliter occi-
sum ad infernus et ille mittit corporaliter
occisos ad celum. vide de hoc sup. a. ij. Et
xxij. q. v. ille qui. vbi dicit expresse q̄ occidēs
aīam vincit homicidā corporis. B
Quantum ad scōm arma sunt clericis ad
dei seruitiū deputatis mortifera et pericu-
losa. non solum ppter periculū homicidij
sed ppter penam irregularitatis quā faci-
liter incurrere possunt. Nam omnes q̄ ve-
niunt aīo ferendi vel pstandi auxilium
vel audatiam pugnantib? et si nō occidāt
tamen sunt irregulares si aliquis occidat
sue erat ex parte inuadentiū et iniuriatiū
sue ex parte defendentiū quib? fiebat in-
iuria si clerici erant et ibi arma mouebant
ex de cleri. p. c. vlti. et ex de homici. Si
cut dignus. ergo qui pstat auxilium confi-

lium vel fauorem in homicidio spūali est
magis irregularis corā deo. Osee. iij. Re-
pellam te ne sacerdotio fungaris mihi.

L. Quantum ad tertiū necessitas armo-
rum spiritualiū cōtra hostes aīe patet qz
sicut meretur qui capit arma ptra sarrace-
nos quādo contra illos crux p̄dicatur vt
eccliam defendet. Juxta illud ps. Confrin-
get arma et scuta comburet igni. ptra hos
hostes clerici debent se munire armis ora-
tionū et lachrymarū. xxij. q. viij. S. j. in fine
Et ideo petro dictū est. Couerte gladium
tuū in vaginā. ppter qd clerici arma por-
tantes sunt excommunicati ex de vi. et hone.
cleri. Clerici. j. D. Necessaria igit
sunt arma spūalia. qz sicut ille meretur vt
dictum est q̄ capit arma ptra sarracenos
q̄n contra nos crux p̄dicatur vt eccliam et
fidē defendāt et terrā ab infidelibus occu-
patam redigant ad cultū fidei xpiane. q̄
alr nō faceret ecclia tocies tā magnas re-
missiones quando brachiū seculare inuo-
cat ptra hereticos et p̄ncipes et eorū mini-
stri in hoc negligentes grauitur peccāt. qz
ppter hoc stulit eis deus p̄ncipatus et re-
gna. xxij. q. v. Principes. et sunt depositi
sup. a. xvij. c. Sic plus videt mereri qui su-
mit arma spūalia virtutes et bona opa et
fortitudinē spūalem ptra hostes aīe ptra
quos ipsemet deus crucē p̄dicauit dicens
Matth. xvi. Qui vult venire post me ab-
neget semetipm et tollat crucem suā et seq̄-
tur me. vt defendat aīam suam et ius suū
qd h̄s in terra viuentiū dum est innocens
vel vt illa recuperet a demonib? occupata
si pōt. Et si hoc nō fecerit deponet tam de
terra morientiū q̄ viuentiū. Nam ita ne-
cessariū videt vt quilibet purget aīam su-
am a vitijs sicut q̄ p̄nceps vel prelat? ter-
ram suā ab hereticis. Contra ista ergo ap-
prehende arma et scutum et exurge dicitur
in psal. xc. vide. L. xvij. a.

Scēdūt tria ge

nera hominū tripliciter. P̄mo
quidam cū mundo p scalam
iniusticie et cupiditatis. Des-
cundo quidā cū diabolo p viam superbie
et vanitatis. Tertio quidam cū christo per
viam gr̄e et humilitatis. A P̄mi

cito cadent per infortunia et hoc est iustum dei iudicium ut sicut per aliorum infortunia quos grauauerant. et a quibus iniuste lucrati fuerant in quorum preiudicium quod habet exquisierant ascenderant ad illud quod habent diuitiarum vel honoris: ita per infortunia ab eis cedat. quia regula iuris dicit quod nihil tam naturale quam quod unumquodque eo genere soluat quo erat ligatum et sicut erigitur ita deponatur. Unde enim exeunt flumina reuertetur Eccles. i. Et vide supra. a. ix. b. Qui tamen veraciter possunt dicere illud. Judi. i. Sicut feci ita reddidit mihi dominus. et huius casus periculum non euadit qui auare sua detinet. quod auarus omnium bona inuadit quorum necessitatibus subuenire deberet et non facit di. xlvij. Sicut huius ubi sic dicitur. Tu vero susceptis dei muneribus et in sinu tuo redactis nihil reputas te agere iniquum si tam multorum vite subsidia solo obtineas. Quis enim tam iniustus tam auarus quam qui multorum alimenta sua non usum sed abundantiam et delicias facit. neque enim minus est criminis habenti tollere quam cum possis et habendas indigentibus denegare. esurientium panis est quem tu detines. nudorum indumentum est quod tu recludis miserorum redemptio est et absolutio pecunie quam tu in terra defodis tantorum ergo te scias inuadere bona quantis possis prestare quod uelis hec ubi et sunt uerba Ambrosii. super illud euangelii Luc. xij. Dominus cuiusdam diuitis ager uberes fructus attulit. Ex quibus uerbis patet quod sicut ad illum qui ascendit ad locum in quo scindens bursam proicitur lutum et sordes quibus non honoratur. sed maculatur et quanto plus proicitur tanto plus inquinatur. sic ad illum qui ascendit scalam cupiditatis et auaritie per tot gradus quot pecunias uel beneficia uel terras acquirit uel detinet male. dyabolus omnia ista proicit dicens. Matth. iij. Omnia ista tibi dabo etc. Sicut lutum et omnia dantur scindenti bursam. Sapientie. vij. Tanto lutus estimabitur argentum et quanto altius ascendit tanto profundius cadit iuxta illud. i. q. i. Sicut. Qui inquit nititur altiora superbiendo conscendere quid agit nisi ut crescendo decrescat et ascendendo exterius interius profundius cadat qui mouentur per

iudicium dei. Amos. viij. Auaritia in capite omnium. Et post si ascenderint usque in celum inde detraham eos. ergo medium temere beati. quia Abacuh. ij. dicitur. Ne congregat auaritia malam domui sue ut sit in excelso nidus eius. **B** Quantum ad secundum ille qui ascendit cum dyabolo superbie qui dixit Esa. xiiij. Ascende super altitudinem nubium similis ero altissimo cito descendit ad maxima pericula. quia sequitur. Uerumtamen in profundum detraheris in profundus lacus et iuste. quod ex quo superbus indignus est pro ordine clericorum quia nihil est impudentius arrogancia quia arrogans nescit humiliter docere ut patet per Grego. di. xlvj. hoc habet proprium a maiori ratione tales excluduntur a celo quibus dicitur. Deut. i. Superbia tumens tes ascendistis. qui sicut dicitur psal. Ascendunt usque ad celos superbiendo et descendunt usque ad abyssos moriendo et hoc est quod dicitur di. xl. Quicumque desiderat primum in terra inueniet confusionem in celo nec inter seruos christi computabitur qui de primatu tractauerit. **L** Quantum ad tertium qui ascendit ad christum per uite humilitatem inueniet eterna premia et nullus alius. unde Job. iij. Nemo ascendit in celum nisi qui descendit per humilitatem Et ratio naturalis hoc docet per quam uidentur quod ad loca contraria oportet ire per motus contrarios. Ex quo ergo ad infernum itur per motum superbie. Esa. xiiij. Detracta est ad inferos superbia tua. et patet quod in altum nunquam ascendit arbor nisi prius profundet radices in terra: et quanto profundius tanto altius et securius erit crescens ut patet distin. lxxxiiij. Dyaconi sunt quos. quanto quis est humilior tanto maior. Et rota nunquam ascendit a parte posteriori nisi prius descendat ab anteriori. Sic nullus ascendit in montem nisi prius fuerit in valle et nemo ascendit in morte que est posterior pars nisi descendat in uita. unde Proverbio. xvij. Antequam glorificetur humiliatur et Luc. xiiij. Qui se exaltat humiliabitur etc. propter quod canon Seruus dei non debet querere quomodo quis maior appareret. sed quomodo omnibus inferior uideatur distin. xl. Quicumque et maiores minoribus semper debent

Auaritia

subesse distin. xciiij. Juxta. quia qui descēdit ipse est qui ascendit Eph. iij. quia gloriā precedit humilitas. Proverb. xv. Tu militamini igitur et exaltabit vos. Jac. iij.

A xx

Auaritia primo

a facit avarum nimis de terrenis cogitare. Secundo sollet alios qui circa ipm sunt ad iniuriam prouocare. Tertio facit utrobique aias defraudare. A Primum ostendit canon ex verbis beati Ambrosii. di. xlvij. Sicut hi. Sicut inquit q̄ p̄ insaniam mente translati non iam res ipsas: s̄ passionis sue fantasias vidēt. Ita mens avari vinculis cupiditatis astricta semper aurum semper argentum videt semper reditus computat aurum gratius q̄ solem intuetur. Ipsa ei oratio et supplicatio ad deum aurum querit ex usuris arte nequissima ex ipso auro aurum nascitur nec satiat ut vnq̄ nec finis aderit cupiditati. et infra. Et ait scilicet avarus. Quid iniustum est si cum aliena non inuadam propria diligentius seruo. O impudens dictum. propria dicis de quibus in hunc mundum nihil induxisti. Et post propriū nemo dicat qd̄ cōmune est qd̄ plus q̄ sufficeret sumptui et violenter obtentū est. Nunquid iniquus est deus ut non nobis equaliter tribuat vite subsidia ut quidā omnibus affluant et abundant et alijs deesset et egerent. An idcirco magis quia tibi voluit benignitatis experimenta conferre et aliū per virtutem patientie coronare. Residuum istius canonis supra. a. xix. a. glo. Nec societas. qz totus mundus nō videtur obolus avaro ad recipiendus. sed ad exponendū. xiiij. q. iij. Quid dicam. vnde illud: semper avarus eget et illud. Eris seruus eris si te trahit species eris. Diues habere cupit quanto plus omnia sumit. super verbo propria glo. q. d. Circa rem propriam non potest quis peccare. sed certe expedit reipublice ne quis sua re male vtatur inquit. de his q̄ sui v̄l alieni iuris sunt. §. Sed hoc tempore glo. super verbo. cōmune. i. cōdicandū tempore necessitatis. vt. xij. q. j. duo. et. q. ij. aurum. et lex dicit q̄ cibaria tempore necessitatis sunt omnib⁹ cōdicanda. vt. ff. ad. l. ro.

de iactu. l. ij. §. Cum in eadem in fine glo. super. v. Violenter. hoc verum est tempore necessitatis. Nā alias pōt q̄s sibi vltra necessaria retinere. xij. q. ij. Expedit. et. c. Habebat. Et vt melius videatis quales iniuriam tali tempore avarus facit pauperibus et quā actionem habent contra ipsius corā deo ponatur talis casus. Quidā longo tempore habuit pacifice molendinū in flumine publico postea venit alius et edificauit aliud molendinū prope eum quo constructo cursus aque prioris molendini impeditur. Queritur an ille qui sentit dānum possit agere contra ipsum. Et arguitur q̄ non. quia ex eo q̄ flumen est publicum eq̄ licet vni sicut alteri in eo edificare. Rūdetur q̄ potest cōtra ipm agere. qz qui aque cursum non permittit ad molendinū proximi vel vicini sui accedere vsum ipsius molendini videtur auferre et sic violentias inferre. ff. de vi et vi. arma. l. vñū facit. Et nullus d̄ in loco publico edificare in alterius preiudicium. vt. supra. a. iij. a. Certe tales iniurias facit avarus pauperibus detinendo bona que deus creauit ad cōmune vtilitatem ne veniant ad pauperū necessitatem. et pro tali violentia deus dicit in ps̄. p̄pter miseriam inopuz et gemitū pauperuz nunc exurgas dicit dñs. dure in iudicio exprobrādo exemplū de diuite et lazaro Lu. xvj. Esa. lvj. p̄pter iniquitatem auaritie eius iratus sum et percussi eum videlz diuitē illū B Quātū ad secundū. sicut ignis in vno tione accendit aliū: sic auaritia que quis multa detinet inflamat cupiditatem in alijs. Qui cupiunt vix et modis malis de bonis illis participare et est de tali avaro sicut de inclusore pascue cois cui⁹ fracturas clausure multi optant qui frangere non audent. qui vero audent frangunt. sic patet. Est etiam de tali sicut de obturante aquam cōmunem cuius obturationis aggeres frangūt q̄ p̄nt. qui nō possunt optant. Et in oibus istis peccatis cupidorum avarus est particeps qui dat occasiones damni culpa interueniente. ff. ad. l. acqul. Qui occidit. Et ad huius legi declarationē videatis de riuulo per multa tempora transeunte per stagnum cuiusdam ad multorum vtilitatem cui⁹ dñs clausuram fecit propter cuius clausure cō

structionem cepit aqua restagnare intantum q̄ ripam suam fregit ⁊ terre vicinorum nocuit. Isti vicini qui dānuz sentiūt volunt agere contra dominū stagni. Queritur an iuste possunt ⁊ videtur q̄ non. qz quilibet in loco suo potest quodlibet ad libituz suū licite operari sicut patet. a. ix. b. Ad propositum sicut ille est culpabilis de damno sequente aque restagnationez. ita auarus de pecuniarum congregatione. qz sicut aqua cito ad loca alia currit licz ad tempus in vno loco obturetur: sic est culpabilis cum illis qui bona sua in vita vel in morte occupant cum nullus debeat cū aliena iactura locupletari. ff. de condi. in debi. l. Naz hec. Igitur sicut precipitur. j. Corinth. v. Nō cōmisceamini fornicarijs auaris aut rapacibus. **L** Quantū ad tertium tam auarus q̄ auarus defraudantes animas suas perdūt ⁊ defraudāt quia sicut aqua nimia frangit fossata. sic Prover. j. Prosperitas stultozū id est auarozum perdet eos. Et sicut ibidem dicitur semite oīs auari animas possidentiuꝝ rapiunt. Et sicut ignis comburit domum in qua ventus validus admittitur ⁊ domos proximoz. Ita auaritia aīam auari ⁊ cupidoz vicinoz ⁊ ministroꝝ ⁊ vtrobiqz periculū inter se diuidēt sicut qui comburit se ⁊ vicinum suū nolentem se custodire. Et sicut ille qui ponit ignem in stipulā tempe ventoso quo ipse ⁊ alij damnificantur. ff. ad. l. aquil. l. qui occidit. Et sic aqua diu obturata quādoqz frangit et destruit ripam obturantē ⁊ ledit campos vicinos sic bona auari congregata perdūt congregatē quādo dicitur ei illud Luc. xij. Stulte hac nocte repetent a te aīam tuam ⁊ alter iniuste bona tua capiet. de quibus sequitur. Et que congregasti cuius erunt. Ergo auaro nihil est scelesti? Eccle. x. quia se et alios perdit.

A xij

Audiamus deus

a Primo ad iudiciū vocantes
Secūdo vitia phibentē. Ter-
tio eterna p̄mia pmittentē

Sic audiaz quid loquat in me dñs deus me? ps. **A** Quantuz ad primū de? vocat omnē peccatozē ad iudiciū cōfessionis mittens euz ad sacerdotem dicens ei

Matth. viij. Et ad ostende te sacerdotib? Recte ergo sicut ille vocat ad iudiciū ecclesiasticū per prelatus suū vt de peccatis suis corrigat si fuerit inobediēs ⁊ contumax expellit ab ecclia ⁊ excoīcatur. xj. q. iij. Episcopi. sic iste de celo patet. Et sicut in curia laycali pro tali contumacia multatur ⁊ leditur ita ⁊ patz Esa. j. Si audieritis me bona terre p̄medietis qd si nolueritis gladius deuorabit vos. Argumentū q̄ per pctm̄ quis citius morit ⁊ q̄ de? tollit malos de medio iustoz ne peccatū eoz augeatur. xj. q. iij. Episcopi in glo. ⁊. xxij. q. iij. Ea vindicta. ⁊ ps. Viri sanguinuz ⁊ dolosi non dimidiabunt dies suos. ⁊ qñqz tollit bonos ne malitia maloz imutet intellectū eoz. d. pe. di. iij. Si ex bono. ⁊ Sapientie. iij. Placēs deo factus dilect⁹ ⁊ viuens inter peccatores translatus est rapt⁹ ē ne malitia mutaret intellectū eius aut ne fictio deciperet aīam illius. **B** Et sicut quis pōt esse contumax ⁊ inobediēs iudicio humano tripliciter ita diuino.

Prima est cōtumacia in non veniēdo ad iudiciū siue venire contēnat siue quia maliciose se occultat ne audiat citationē. ff. d. re iudi. l. Cōtumacia. siue qz ipedit ne citatio possit ad eū venire. Nec tria hñtur eē vt lit. nō cōtest. qm̄ frequēter. In p̄mo p̄nc̄to inobediēs coras deo est ⁊ p̄tūmax q̄ statim post pctm̄ nō venit ad iudiciū p̄fessionis ad qd est a deo vocat⁹ Job. xj. Laszare veni foras. Dicens cū phone Exo. v. Quis est dñs vt audiā vocē eius ⁊ cū illo Luc. xij. Nō possum venire. In secundo puncto est q̄ latitat in tabernis ⁊ in alijs locis ⁊ retrahit se non audiat p̄dicationē vel rephensionē peccati sui qua vocat⁹ ad confessionē ⁊ ad celū. sicut p̄mū parētes post peccatū suū absentauerunt se a deo volēte ipsos reprehēdere Gen. ij. In tertio p̄nc̄to sunt illi qui p̄ minas impediūt ne veritas eis dicat⁹. Et si ad iudiciū confessionis vocant⁹ dicunt sicut pharao dixit moyfi Exo. x. Recede a me ⁊ caue ne vltra facies meā videas quacūqz die appueris mihi morieris. Secūda cōtumacia est qñ citatus ad iudiciū venit. sed non vult stare iuri vel ante finalem cause exatationē cōtumacit⁹ ⁊ illicētiat⁹ recedit. xj. q. ij. Tertium. Sic qui venit ad iudiciū confessio

Baptismus

nis. sed non vult stare legi dei recipiendo
qd ei imponitur vel admittit sed non com-
plex. contra illud Jaco. j. Estote factores
verbi et non auditores tm fallentes vos me
ipsos. Tertia contumacia est qm offensa
est manifesta et reus iussus a iudice non vult
emendare. extra de verbo. sig. Ex parte in
fine. Sic qui ex parte recognoscit et confi-
retur peccata et iussus a confessore qd resti-
tuat aliena vel emendet iniurias manife-
ste contradicit. omnes isti sunt excocati cor-
ram deo vt dictum est. Et in periculo da-
thae et abyron quos terra deglutit. quia
fuerunt inobedientes moysi et deo dicentes
Numeri. xvj. Non venim. Et in periculo
istorum sunt qui exclusi sunt de cena dñi ea-
dem de ca. Luc. xiiij. Et saul qui eadem cau-
sa expulsus fuit de regno. j. reg. xv. Cui sa-
muel ait. Quare non audisti vocem dñi. Et
infra melior est obediencia qm victime et qm
scelus ydolatrie est nolle acquiescere et p-
pter istam inobediencia puauit eum dñs
regno. Sic tales regno celesti. nec mirum
qz canon dicit qd peccatum paganitatis in-
currit qui sedi apostolice non vult obedire
di. lxxxj. Si qui presbyteri siue dyaconi et
infidelis esse conuincit si fidelis non inue-
niat. viij. q. j. Sciendum in fi. quanto magis
qui non obedit deo cui conuenienter dicit
illud Deut. xxvij. Venient sup te omnes ma-
ledictiones iste quia non obedisti voci dñi
dei tui nec seruasti mandata eius.

Quantum ad secundum deus est audiendus
in omni vitioꝝ prohibitione et specialiter qd
phibet illud Eccl. xxxvij. Noli audire lin-
guam nequam. qz dicit lex qui alium false ac-
cusat non est audiendus. ff. de rei vendi. l.
In fundo. Et sicut surdus a natiuitate non
potest manumittere seruus suum. ff. qui et a
qui. manu. l. non sunt. l. j. in. ff. no. li. ij. vbi
dicitur. vtilitatis gratia mutus surdum ita
natum manumittere non posse ait cel. Sic
qui obturat aurem suam et facit se surdus
ne audiat linguam nequam pro tanto bene
manumittit animam suam. et ita ex alia par-
te qui facit se surdum in his que ad deum
pertinent non potest animam suam manumit-
tere nec deo legare. quia surdus et mutus
non potest facere testamentum. de alijs rebꝝ
vt institui. qui. non pernit. facere testa. §.
Item mutus. Ita nec iste vt ptz Prouerb.

xxvij. dicitur qui obturat aurem suam ne
audiat legem eius oratio erit execrabilis.

D Quantum ad tertium causa quas
re multi non audiunt deum eterna premia
pmittentem est copia quam habent in hoc se-
culo hie. xxij. Locutus sum ad te in abun-
dantia tua et dixisti. Non audiam. Prouerb.
j. Prosperitas stultorum perdet eos. Recte
ergo sicut habens ventum contrarius melius
audit vocem eius qui precedit ita de habere
te aduersitates et de loquela dei. Ideo deus
a multis subtrahit sanitatem et prosperita-
tem vt ipm audiant et debitum suum ei red-
dant. Exemplum de quodam rectore ecclesie
qui tradidit vnam peciem terre sue cuidam
clerico pro certo precio et pensione singulis
annis soluenda per terminum quinquaginta
annorum clericus ille cessauit soluere per bien-
nium rector voluit ipsius de terra illa expel-
lere. et querit an potuit et videt qd sic. Nam
constat qd pensio non fuit soluta per bien-
nium ergo res potest ab ecclesia vendicari
sicut ptz expresse. x. q. ij. casellas. §. Qui re-
hui. et extra de iureiuran. Querelam. glo.
super predictum decretum dicit qd inter pri-
uatos requirit qd cesset per triennium. Et ad
hoc correspondet lex quedam vestfallie mo-
nasterii. p qua homo tollit a colente terram
quam tenet de eo per breue qd vocat cessauit
per biennium. Et eadem ratio de peccata
tollit ab hoie et sub ista conditione vt red-
dat singulis diebus pensionem bone vite. fm
Dugone de arra anime. Accipe beneficium et
redde debitum seruitium. et Eccl. xxiiij. Qui
audit me non confundet qui operantur in me
non peccabunt et qui elucidant me vitam eter-
nam habebunt etc. vide. f. xj. b.

Baptismus ha-

bet similitudines cum sacra-
mento penitentie et eorum
so. Primo in culpam emun-
datione. Secundo in gratiarum acquisitio-
ne. Tertio in regni celestis restitutione.

Primum patet quia sicut baptis-
mus tollit culpas baptisati in tantum qd
si iudeus vel paganus commisisset crimem
pro quo deberet mori si esset coram iudice
conuictus et antequam iudicaretur baptis-
faretur totum ei remitteretur. vt di. xxvj.

.no.
i 3

.no.
3.7

deinde. quia culpa contra deū cōmissa est in baptismo remissa ibidem in glo. Sic in pñia hinc simile notat in fra. p. xij. d. r. g. ij. a. Sed si cōstaret iudici qd vellet baptisari timore mortis non amore dei nō parceret ei. Ita r deus. Et est signū in illo talis timide conuersionis qz nō vult baptisari anteqz vinculetur: incarceret vl iudicetur. Ita de illo qui nō penitet anteqz infirmet. Sed sicut iste qui in isto casu distulit baptisum vsqz ad horā mortis non debet amplius pmoueri in ecclia militante vt dist. lviij. Si quis r ibidem in textu rediditur ratio qz inquit fides illius nō est voluntaria. s̄ ex necessitate nisi forte ipsius studiū r fides postea pbabilis fuerit. Ita nec iste in ecclia triūphante. qz talis timor nō est in charitate. Et qz pctā nō sūt ei dimissa. De pe. di. vij. Nullus. r qz nō est statum religionis expertus: ideo nō debet recipi ad eoz pfessionem dist. xl. viij. Sicut olim. Recte ergo sicut in baptisato adulto requirit intentio deserendi antiquā infidelitatē amore dei. Ita in confitente requiritur qd intēdat relinquere peccata dimittere: quia si oculus tu⁹ neqz fuerit totū corp⁹ tuū tenebrosus erit Luc. xj. **B**

Itē si in baptismo vn⁹ imergat puerū et alter dicat verba vel si dicat partē verborum r alter alterā partē verborū iste non baptisatur s̄m Hostien. li. p. xi. R. xv. de sacra vñctione. §. iij. A quo. s̄. Sed que diuisi. qz diuidūt sacramenta ecclie sunt sacramēta vñctatis r diuidi non possunt. de consecra. di. ij. quia passus. Sic de diuidente confessionē suam Leuitici. xij. Et de pe. dist. j. Moyse. lepra carnis cutis r dom⁹ ac vestis id est peccatū cordis oris operis r omissiōis iubetur sacerdoti ostēdi. quia summa dei pietas veniam non dimidiabit. aut totus aut nihil te penitente dabit. De pe. di. iij. §. Auctoritatib⁹. quod pulchre ostendit in hoc qd totū hominem sanū fecit in sabbato r qd totā expulit legionē demonū nullum in misero derelinquens de pe. di. j. quez penitet. Sicut precipitur Esa. lviij. omne onus dirump e. qz Pro. xxvij. Qui abscondit scelera sua non dirigitur. Qui autē confessus fuerit r reliquerit ea misericordiaz consequetur vide infra. L. j. c. **L** Quantum ad

gratiaz acquisitionem siue acceptiones sicut puer baptisatus accipit albā vestem in capite. id est vestem crismalez ita penitens accipit a deo pulcherrimū vestimentū gratie in anima. vnde ps̄. Confessionē r decorē induisti amictus lumine sicut vestimento. Et hoc est semper seruandum. quia sicut baptisus nō est iterandus vt patz per Aug. j. q. j. qd quidā propter caracteres. qz in baptismo morti christi assumimur que tantū semel facta est Ro. vj. Xps̄ resurgens ex mortuis iam non moritur. Ita semel mūdatus a peccato r resuscitatus ad vitā gratie. vt ps̄ ecclie. xxxij. qui baptisatur a mortuo. id est a mortali delicto r iterum tangit mortuū quid prodest lauatio eius. **D** Quantum ad tertium in baptismo sumus restituti ad ius celestis hereditatis quod in primis partibus amissimus. vñ ps̄. Tu es qui restitues hereditatem meam mihi cōsecrando r effectum salutis dādo baptismo meo per baptisum tuū cui non tenebaris. tamen sicut imperator qui est sup̄ leges fatetur se s̄m leges velle viuere. C. de p̄stitutio. l. Digna vox. Ita r patet r sic sanctificatus in vtero matris debet baptisari apoc. xij. Qui sanctus est sanctificet adhuc. sed sic patz pater nō diu expectat petitionē predictę hereditatis: qz cito baptisat. qz baptisus nō debet diu differri. tum quia de facili posset mori. tum ppter infestationes demonū qui non habent tantā ptatem in puero baptisato. tuz quia cito debet assue fieri ad cultum xpiane religionis vt semp fortius illi inhereat. ppter easdem rōnes homo non deberet expectare pfessionem: qz faciliter mori posset. Certum est qd plures moriunt in mortali peccato de adultis qd ante baptisum de pueris. vbi ergo plures accidit periculum citi⁹ esset remediū querendū. qz demones in eo magnā habent ptatem. quia equ⁹ dyaboli habēs frenū peccati mortalis faciliter ducit ad alia r arbor nō radicata cito eradicatur. vnde dicit Eccle. v. Ne tardes cōverti ad dñm r ne differas de die in diem. qz Job. v. Qui prius descendebat sanus fiebat a quacūqz detinebatur infirmitate. Et qui pot est tempore potior est r iure. extra de regu. iur. lib. vj.

Beatitudo

B ij

Beatitudo vera

quam habent illi qui sunt in celo (vnde psal. Beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te) sicut Boetium tertio li. de consol. est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Ad quam primo pauci sunt electi. secundo de qua indigni sunt exclusi. tertio ad quas digni sunt admissi.

A Primum patet quod multi ad illam sunt vocati et pauci electi. Matth. xx. Et Luc. xiiij. Et ratio est. quia pauci eligunt bonam vitam in illa perseverando usque dum veniant ad vitam gloriosam. Et cum omnes possent illam eligere et in illa perseverare si vellent. quia est in hominis libera potestate. quia sicut in alijs electionibus prelatorum electores libere debent eligere. quod interest illorum ut eligant vel remittant. et de electio. Ecclesia. Sic de electione bone vite Eccle. xiiij. Deus constituit hominem et reliquit eum in manu consilij sui adiecit mandata et precepta sua. Et infra ante hominem vita et mors bonum et malum quod placuerit ei dabitur illi. Obicienti electionem pape. Respondeur quod cardinales debent includi. extra de electione. vbi periculum. li. vj. sed non cogi ut papam eligant. Ita deus aliquos includit in carceribus aliquos in lectis suis. et alios in infirmitatibus et multis alijs aduersitatibus ut eligant bonam vitam. sic inclusit manassen regem iuda primo pessimum. iij. Reg. xxi. et xxiiij. In carcere babilonie. ij. Paralipo. xxiiij. et Jonam prophetam in ventre ceti Jone. iij. Et paulum in vinculis cecitatis. Actu. ix. Et filium prodigum in stimulis famis. Luc. xv. Et nabuchodonosor in similitudine bestie Danielis. iij. Donec eligerent bonam vitam. vt. xxiiij. q. iij. Nabuchodonosor. In omnibus istis patet quod sicut electus qui non vult consentire electioni potest compelli ut consentiat preceptis et alijs censuris. et de iure patrona. Nullus. Ita et predicti alij a deo electi ad vitam glorie et gratie de quibus Job. xv. Ego elegi vos ab ipso qui dicit Luc. xiiij. Compelle intrare. Multis modis compelluntur sue electioni consentire ergo beatus quem elegisti etc. Et beatus homo

qui suscipitur a deo. beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam. Matth. v. Et beatus vir qui suffert temptationem. Jaco. i.

B Quantum ad secundum mali de predicta beatitudine iustorum excluduntur. Primo quia vellent eam eligere et habere sine bona vita precedente quod fieri non potest ut in alijs electionibus. Clericus excommunicatus non potest eligere ut extra de clerico excommunicato. Si celebrat nec suspensus. extra de consue. c. Cum dilectus. nec criminofus ut puta periturus aut homicida et inobediens quia tales nec eligi possunt nec postulari. ut extra de postula. c. j. et ij. Ita nec excommunicatus quo ad deum et suspensus quantum ad ecclesiam triumphantem ut patet. Secundo quod sicut ad electionem vocati non venientes ante publicationem et terminationem electionis non possunt eligere. quod nimis tarde venerunt. extra de elect. Ne pro defectu. Ita iste qui tardat predicta eligere antequam negotium electionis est finitum. et scrutinium publicatum in morte sic dicit epulo. Luc. xvi. Qui postea clamavit miserere mei vide. a. xvj. b. quod sicut post publicationem et ostensionem scrutini nullus potest vocem suam mutare extra de elec. Cum inter canonicos Ita nec post publicationem vite nostre per mortem et eius sententiam. ergo Eccle. xxvij. Ante mortem confitere: a mortuo quasi nihil perit confessio. Nunc ergo dum tempus electionis durat vocem mutant. quia sicut iste qui aliqua causa renuntiavit voci sue et iuri suo in aliqua electione si venerit ad electionem admitte. extra de electio. Ecclesia vestra. sic qui mutat vitam suam malam tempestive hic beatus in facto suo erit. Jac. j.

L Quantum ad tertium congruum est quod boni ad predictam beatitudinem admittantur. quia sicut bonus dimittens beneficium curatus licite recipitur ad aliud vbi iste qui deserit unum propter aliud causa ambitionis vel cupiditatis utroque carebit. vij. q. j. Si quis eps. extra de transla. Quanto infirmitas. Ita iste qui dimittit falsam beatitudinem que consistit in diuitijs delitijs et honoribus huius mundi de quibus psal. Beati dixerunt populo cui hec sunt. cui scilicet mundalibus quia malos et arrogantes beatos dicimus quibus dicit Esa. iij. Qui te bea

tum dicunt ipsi te decipiunt: propter verā beatitudinem congrue ad illam admittuntur ergo beatus populus cuius dñs deus eius psal. Quia ipsi habebūt illam beatitudinem alijs exclusis qui volunt habere vtrāq; ergo beati qui expectant illā Esa. xxx. quia sicut vbi matrimoniū de iure est contractū et bene consummatū et nullus se cutum est diuortiuū vxor admittitur ad dotem suā post mortem mariti sui vbi alia ppter culpam suā fuit separata vel vinculum soluit. q; nullum fuit ppter aliquod impedimentū quod dirimit cōtractū non admittitur. ff. de iure doti. l. iij. Ita vir ille excluditur a dote celi q; separauit se per peccatū mortale ab illa spiritali desponsatione quā contraxit in baptismo cuius domino dicente Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide qui semper tenet illā desponsationē ad dotes illā in morte admittitur ergo qui tenuerit eam beatus erit Proverb. iij. Vide, d. ij. b.

B iij

Ellozū primo

b quoddā est penitentie et necessitatis. Secūdo quoddā iustitie et equitatis. Tertio quoddā malitie et prauitatis. **A** Quātū ad primū necesse est vt pugnemus ptra vitia tanq; contra hostes tam patris nostri dei q; animarū nostrarū quia aliter sicut filius nolens mortē patris sui occisi iustis vijs vindicare paterna hereditate p̄uabit ff. ad silei. l. pe. Ita p̄t. et q; hoc pati nullū deberet ostendit canon. xxiij. q. iij. Est iniusta misericordia. vbi vocat iniustā misericordiā qua quis filijs deprecantib; motus et lacrimis coniugis flexus absoluentem eū putat qui latrocinandi habet affectum nonne innocētes tradit exitio qui liberat multorū exitia cogitantē. et addit exemplū de saul. qui q; pepercit agag perdidit regnum: et etiam Deut. xij. Non miseraberis illius et q; ista de causa legam; bella iudeorū. xxiij. q. j. nisi bella. vbi habent; s̄ba Grego. sub tenore sequēti. Nisi bella ista carnalia figurā belloz spūaliū gererent nunq; vt opinor iudaicarū hystoriarū libri discipulis xp̄i qui venit pacē docere legendi in ecclijs fuissent ab aplis tra-

ditū: periculum illoz qui non sunt de bello isto p̄t. supra. a. xvij. b. d. et dist. xlv. sed illud. vbi reprehenduntur sacerdotes qui p̄plo presunt qn̄ pplis peccatoribus benignos se ostendūt verentes peccatium linguas ne forte de eis male loquātur. Que inquit est ista misericordia vni parcere et omnes in discrimen adducere. Polluit em̄ populū ex vno peccatore sicut ex vna oue morbidavniuersus grex inficitur. xxiij. q. iij. Resecande. vbi dicit resecāde sunt carnes putride et scabiosa ouis a caulis respellenda est. vnde Exo. xxxij. Moyses dixit. Si quis dñi est iungat mihi quib; aggregatis dixit. Hec dicit dñs deus ponat vir gladiū super femur suū. Ite cedite de porta vsq; ad portam et occidat vnusquisq; fratrem suū et amicū et primū suū. In quo p̄t. q; in hoc casu nulli est parcendū q; sicut dicit. xxiij. q. v. Nō est iniquitatis sed humanitatis potius societate denict; qui p̄pterea est criminis persecutor vt sit hoīs liberator. beat; Greg. super illud dicit qui dñi est iungatur mihi. Iste se dñi esse ostendit qui p̄tra peccata et p̄ctōres incalescit. profecto ille dei se esse denegat qui q̄tū valet p̄tra p̄ctā et p̄ctōres nō irascit dicens illud psal. Perfecto odio oderam illos: q; eloquia tua nō custodierūt. Et bñ dictus dñs de; me; qui docet man; meas ad plū et digitos meos ad bellū. Quātū piculus sit in isto bello fugere. vide. j. m. xiiij. a. Et q; meritorū sit tale bellū potestis p̄pendere ex h; qd̄ audistis pri; qles indulgētias pene et culpe romani p̄tifices solebāt dare paruo tpe pugnātib; p̄ paganos q; sunt hostes nobis min; piculosi q; sint mūdus caro et demonia et alij p̄ctōres q; sunt p̄ nos maiori rōne de; q; p̄dicat crucē p̄ maiores inimicos crucis xp̄i dicens. Matth. xvi. Qui vult post me venire abneget semetips; et tollat crucē suā et sequatur me et p̄s. q; p̄surget mihi aduersus malignātes aut q; stabit mecū aduersus operātes iniquitatē Dabit em̄ largiorē indulgētia sp̄ secū pugnātib; di. Luc. xxi. Vos esq; q; p̄māstis mecū in temptatiōib; meis et ego dispono vobis sic disposuit mihi p̄ me; et. Estote q; fortes in bello et pugna; te; hostes aie exemplo phinees et mathathie et machabeoz nulli p̄ctēs. xxiij. q. v

Benedictio

Si audieris. quia cano. xxij. q. iij. Qui po-
est. sic dicit. Qui pot obuiare et perturba-
re peruersos et non facit nihil aliud est q̄
fanere impietati eoz. et ij. q. vij. Neglige-
re. et dist. lxxxij. Erroz. vbi dicitur q̄ erroz
cui nō resistitur approbatur. vide supra. a
xiiij. a. nec dimittant timore quasi nō pos-
sint p̄ficere. quia sicut papa non solū dat
indulgentias perficienti totā pegrinatio-
nē. sed etiā incipienti et morienti in via p̄-
egrinationis quia facit ad hoc q̄tum po-
test. quia dicit apls. velle mihi adiacet. p̄-
ficere aut non inuenio. non tamen p̄pter
hoc cessauit a p̄lio sp̄iali. Sicut igitur
p̄cipitur Jobelis. iij. sanctificate bellū. id
est in sc̄to bello pugnate et ascendat om̄es
viri bellatores in montē virtutū vt forti-
pugnent. **B** Quantū ad secundū
bellum iusticie et equitatis cum illis cōdi-
tionibus supra. a. xvij. d. tria alia exigun-
tur. p̄mo auctoritas ecclie qua ibi pugna-
tur pro fide vel iusticia principis. xxij. q.
j. Quid culpatur. et q. ij. c. ij. Secūdo recti-
tudo intentionis vt non pugnet p̄pter cu-
piditatem vel p̄pter odium. sed pro rebus
iniuste detentis recuperandis vel pro pa-
trie defensione vt. xxij. q. ij. c. j. et q. iij. For-
titudō. et q. vij. Si nulla. Tertio requiri-
tur iusta cā vt hi qui impugnantur ex aliq̄
culpa meruerūt. quia guerra aliq̄ a dño
imittitur p̄pter peccata populi vt. xxij.
q. v. Remittuntur. et quia non p̄pter deli-
ctum sed p̄pter predam pugnare peccatū
est. xxij. q. j. Quid culpatur. et. c. militare.
vbi deest aliquod istoz bellum est iniustū
de quibus psal. Dissipa gentes que bella
volunt et. sc̄z sine predictis conditionib⁹.

L Quantū ad tertium bellū pra-
uitatis et malicie est quādo malus subdit⁹
mouet bellum contra bonū regē vel dñm
quia non vult eius mandatis obedire qd̄
est contra ius canonicū. xxij. q. j. c. finali-
sumptum ex verbis beati Grego. scribētis
vniuersis militibus neapolim. Sūma in-
quit militie laus inter alia merita bona
hec est obedientiam reipublice vtilitatib⁹
exhibere. quicquid vtiliter sibi imperatus
fuerit obedire. Contra istam iusticiam est
bellum peccatoz nolentiū deo obediētiaz
exhibere vtilia precipienti. Iustum em̄ est
mortalem subditum esse deo immortalī. j.

Michabeoz. ix. et xxij. q. ij. Dñs noster. et
xvj. q. vlti. Nullus omnino. et. c. layci. vbi
nota. bellum dicitur esse iniustū qnq̄ mo-
dis. vel ratione persone. vt si sint persone
ecclesiastice quibus non est licitū fundere
sanguinem humanū. xxij. q. vij. Clerici.
et. c. his de quibus supra. a. ij. per totum. et
a. xvij. b. vel ratione rei vt si est pro rebus
repetēdis vel pro defesiōe patrie. vt. xxij.
q. ij. Dominus dens. et q. vij. c. si nulla. vel
p̄pter causam vt si p̄pter voluptatem vel
voluntatē et non p̄pter necessitatē pugna-
tur. vt. xxij. q. j. Noli. vel ex aīo vt si fiat
animovlciscendi et in hoc peccat om̄is q̄
alius odit et vindictam ex odio querit frā-
gens pontem remissionis sine quo nō pot
ad celum transire. Etiaz quo fracto ab ho-
stibus capitur talis se male vindicat con-
tra illud. xxij. q. j. Quid culpatur. vlt̄ quia
non fit auctoritate principis ibi dñi. et in
hoc peccant om̄es debellatores villarū
quibus dicitur. Jac. iij. vnde bella et lites
in vobis nōne ex concupiscentiis vestris.
vide infra. m. iij. b. **B.** iij. **A**

Benedictio dei

b

qua benedicit domū suaz
spiritualem id est bonum
xpianum in quo habitat
vt in psal. Deus in medio

eius assimilatur benedictioni qua episco-
pus benedicit domum dei terrestrem. id
est sanctam ecclesiam in tribus punctis
Nam sicut in sanctificatione ecclesie ep̄s
benedicit et sanctificat Ecclesie ambitus et
altare Lectum et gremium Atrium et cimi-
terium. Ita deus benedicit et sanctificat.
Primo sanctorū animas cum corporibus
Secundo capita cum sensibus. Tertio mē-
bra cum operibus. Quantū ad primū
sicut oportet naues ecclesie cum altari cū
calice cum pallis et cum muris in circuitu
benedici sanctificari ab episcopo cui quā-
do celebrat in missa dedicatiōis potest di-
ci illud. j. parali. xvij. Lepisti bñdicere do-
mum quā complebis in fine misse. quia ec-
clesia non debet consecrari sine missa quā
episcopus debet celebrare de conse. dist. j.
Omnes basilice. Ita oportet vitam tuam
cum anima et cor tuum cum sibi pertinen

tibus etiam cum corpore: ita ordinare q̄
 hec sicut supradicta intra muros ecclesie
 bñdici ⁊ sanctificari valeant adeo vt vtra
 q̄ domus dei ⁊ habitatio sit benedicta et
 sanctificata ad modū tabernaculi dei. de
 conse. dist. j. In principio inquit tabernacu
 lum em̄ dño precipiente moysen fecisse et
 sacrasse cū mensa ⁊ altari eius ex creis va
 sis ⁊ vrensilibus ad diuinū cultum explen
 dum legim⁹. Primo em̄ oportet q̄ vita no
 stra sit talis q̄ sit digna benedici a deo.
 quia nō sufficit q̄ benedictio ⁊ sanctifica
 tio fundatur extra in crucib⁹ pictis in pa
 riete. sed op⁹ q̄ ecclesia sit benedicta ⁊ san
 cta interiori⁹. Ita non est satis q̄ q̄s osten
 dat se eē xpianū per cruces q̄s sibi facit in
 fronte quādo ipsum benedicit ⁊ p nomen
 ⁊ habitū ⁊ alia signa exteriora nisi habeat
 dei benedictionē ⁊ sanctitatē interiorē. q̄
 aliter est vas vacuū ⁊ signatū sicut dena
 rius falsus habens crucē deargentatā. q̄
 sicut habitus nō facit monachū nec signū
 regis sup denariū falsum positū facit de
 nariū illum esse regis ita nec ⁊c. Tali igif
 congrue dicitur illud Apoc. xx. Qui sc̄tus
 est in exteriori apparentia sicut sepulchrū
 dealbatus ⁊ sicut arbor exteriori⁹ pulchra
 interiori⁹ putrida sanctificatur adhuc inte
 rius per expulsionē cuiuscūq̄ pcti morta
 lis di. illud ps. Benedic aīa mea dñor oīa
 que intra me sunt. q̄ sicut ecclia in q̄ pa
 ganus sepultus est non d̄ sanctificari ab
 ep̄o anteq̄ cadaver illud sit eiectū. de pse.
 dist. j. Ecclia. v. Paganus. Ita nec dñs vt
 patet Deut. xxviii. Si custodieris oīa man
 data mea q̄ ego precipio tibi hodie veniēt
 sup te benedictiones iste benedict⁹ eris in
 Srediens ⁊ egrediens. i. intus ⁊ extra. Itē
 sicut ep̄s benedicit altare qd̄ est intra ec
 clesiam vt sit dignū pro dei seruitio sic ps
 de conse. di. j. Altaria. Ita op⁹ q̄ aīa nra
 pro eodem opere benedicat⁹ a deo ps. Aīa
 eius in vita ipsius benedicetur. Et sicut sa
 lomon fecit altare aureum ⁊ moyses fecit
 altare de lignis cethym q̄ sunt imputribi
 lia sicut recitat glo. in p̄ canone vltimo al
 legatū. Ita op⁹ q̄ aīa sit mūda sicut aurū
 ⁊ sine putredine pcti sicut ligna cethim vl
 aliter destruet sicut iudas machabeus de
 struxit altare qd̄ erat pphanatum. j. Ma
 chab. ⁊ de pse. di. j. ecclesia vel altaria. pro

pter qd̄ dicitur Prouer. xj. Aīa que benedi
 cit supple digne deū impinguabit. s. oleo
 benedictionis dei ⁊c. **B** Palla etiā
 alba ⁊ mūda ⁊ benedicta ponit⁹ super alta
 re sine quibus nō est aptum p dei seruitio
 in missarū celebratione de quib⁹ pallis ha
 bemus de pse. di. j. Altaris palle. que com
 muni noīe vocant⁹ tohallie. Sic op⁹ q̄ sus
 p aīas nostras habeam⁹ virtutes a deo be
 nedictas sicut mūditiam iusticiā castitatē
 ⁊ charitatem ⁊c. sine quibus nō benedicif
 a deo ppter qd̄ signanter dicit ps. Inno
 cens manib⁹ ⁊ mūdo corde ⁊ infra. Sic ac
 cipiet benedictionem a domino. Sed per
 prius anteq̄ talis palla ⁊ hmōi ponatur
 super altare supponit⁹ ibi cilici⁹ vel alia
 vestis rudis sic anteq̄ deus velit ponere
 tales virtutes i anima pctōris oportet q̄
 ipse peccator induat se veste penitentie. iō
 Jobel. ij. Couertimini ad dñm deū per pe
 nitentia⁹ ⁊ infra ignoscat deus ⁊ reliquat
 post se benedictionē quia nisi abiciat p̄s
 vestes diaboli pphanas nō potest habere
 dei sanctas de quib⁹ dicit⁹ de pse. di. j. Ves
 timenta inquit ecclie quib⁹ dño ministra
 tur ⁊ sacrata debent esse ⁊ honesta cum ca
 lice insuper ab ep̄o intra domū terrestres
 deo seruitur. q̄ debz esse de mūda materia
 vt ps de conse. di. j. Calix. Sic cor nostruz
 deo seruit dum est erectum ad deū ad mo
 dum calicis super altare vide. j. c. xxiii. b.
 Et dñ est mūdum ppter qd̄ ps. Cor mun
 dum crea in me deus. vt sic d̄. j. Corith. x.
 Calix benedictionis. Et sicut calix operit⁹
 p̄ano ligneo. i. corporali ne aliqua immū
 dicia cadat in eū. Ita op⁹ corda nostra co
 operire timore dei q̄ expellit pctm̄ Eccl. j.
 q̄ sicut seruus in p̄sentia dñi p̄stitutus sic
 eū timet q̄ nihil agit vel loquit⁹ qd̄ ipsuz
 possit grauare. Ita se h̄re debet hō timēs
 deum. Et sicut talis seruus benedicif a do
 mino suo sic in proposito ps. Ecce sic bene
 dicetur homo qui timet dominū. **E**
 Quātum ad secūdum sicut tectum cū gre
 mio terrestris habitationis dei est intan
 tum benedicendū ab ep̄scopo cum totali
 tate ecclesie q̄ de cetero ad laycos vsus
 transferri non debet vt de pse. di. j. ligna
 ita oportet q̄ caput nostrum qd̄ est quasi
 tectum spiritualis edificij dei cū suis sen
 sibus sic benedicatur ⁊ sanctificetur a deo

Benefacere

¶ nullo modo de cetero cōuertatur ad actus diabolicos. sed opz q̄ semp cōseruet illam benedictionē quā accepit in baptis̄m uel confessione vnde dicit̄ Prouerb. x. Benedictio dei sup caput iusti id est iuste penitentis. quia sicut reputaretis illū malum xp̄ianū qui faceret de gremio ecclesie aram porcorū uel prostibulū malarū mulierum quare nō reputatis peiorem illum qui facit semetip̄m qui est altius deo consecratus tuguriū demoniorū uel seruū diaboli luxurie vnde. j. Corinth. iij. Qui temp̄ plū dei violauerit disperdet illum de? ps. Noluit benedictionē ⁊ elongabitur ab eo nec murū ex quo luxuria ipedit benedictionem ep̄i etiam post penitentiā sicut patet xx. q. j. De votis. vbi inhibet̄ q̄ mulier religiosa nō debet cum solēmitate benedici nec velari nisi que semp caste vixerit. maior ratione ⁊ patet Prouer. xx. in nouissimo benedictione carebit. **D** Quantum ad tertiū sicut cimiteriū extrinsec⁹ est sanctū ⁊ benedictum ps. Benedixisti dñe terras tuā. in qua requiescūt xp̄ianorū corpora maiori ratione oportet q̄ nostra extrinseca conuersatio et opera et corpora sint sancta infra que corpus xp̄i quiescit qđ ad hoc venit ad vos quotiens estis cōmunicati. Et sicut nō placeret alicui patri terreno q̄ filius suus mortuus poneretur ī vilissimo luto vel ī loco fetido. maiori ratione nō placet patri celesti q̄ filius suus uiuus ponat̄ in loco immūdo. de quo Sapient. xv. Luto vilior est vita eius. **M**ūda mini ergo q̄ fertis vasa dñi. Esa. liij. ⁊ de cōse. di. j. vasa. qz sicut vestes ecclesie sordide debent lauari aqua. inter q̄ corporalia debent lauari a dyaconib⁹ ⁊ humilibus ministris ecclesie ⁊ nō a monialib⁹ de pse. di. j. nemo. ⁊ di. iij. Dis prosbyter. Ita pctōz p̄fessione. Eccli. xxxix. Benedictionē dei sicut fluius immūdabit a sacerdote habēte potestatem ep̄i. qz sicut nulla ecclia corporalis non pōt consecrari sine auctoritate pape vel ep̄i de pse. di. j. Precepta. ⁊. c. Nemo. Ita nec ⁊. patet. Et sicut ecclia d̄structa est reparanda vel noua construēda auctoritate ep̄i vel summi sacerdotis de pse. di. j. Ecclia. ⁊. c. De fabrica. ⁊ patet in ps. Confitebor tibi in consilio iustorū. Et sicut marmor qđ inuenitur bonū in destructio

ne ecclesie ponitur in alia vbi vetustus cōburitur. Ita de depositione nostra ⁊ reparatione in celo de cōse. di. j. Altaris palla. vbi dicitur cum talis fuerit vetusta debet comburi. Et sicut ecclesia ⁊ cimiteriū cum partibus suis semel sanctificata clauduntur ⁊ sancta custodiūtur nec licet res sanctificatas ad alios vsus applicare. Nam balthasar perdidit regnū suū qz vasa sancta trāstulit ad p̄phanos vsus. Daniel. v. ⁊ de pse. di. j. vestimenta ecclie. Quia iste esset malus q̄ de calice seruiret layco ⁊ q̄ de cortinis ⁊ ornamentis ecclie seruiret nuptijs ibidem. c. ad nuptiarū. Ille est peior qui de seipso facit seruū diaboli. vade igit̄ ⁊ amplius noli peccare. Johan. v. sciēs qz sicut deus benedixit domui obededom. j. Paralipo. xij. dñs archa fuit in cariatia ri ita faciet vobis dñs fuerit vobiscū. Prouerb. x. Benedictio dñi diuites facit.

B v. **Benefacit** **Pr**

b mo deus hoī bona faciendo ⁊ ei multa largiendo. Secūdo homi sibi bene viuendo. Tertio primū in charitate diligendo. **A** Quātum ad primū deus multa facit pro quocūqz hoīe nisi sit defectus ex parte hoīs diuitias largiendo cibos sp̄siales ⁊ victum mūdialem ⁊ quotidianū. sed sicut quotidiane distributiones siue consistant in pecunijs siue in esculentis siue in alijs rebus nō debēt dari canonicis in ecclesijs cathedralibus nisi illis q̄ intersunt diuinis officijs in ipsis ecclesijs. Et q̄ alit̄ recipit tenet̄ ad restitutionē nisi sit excusatus p̄ infirmitatē vel aliā rōnabilem cām sicut p̄ ex de cleri. nō residen. in ecclie. vel p̄bē. c. j. li. vj. Ita q̄ recipit q̄tidianū victū ⁊ vestitū a deo ⁊ seruit diabolo ps. Bñfac dñe bonis ⁊ rectis corde. Declinātes autē in obligationes adducet dñs cū operantibus iniquitatē. Qui em̄ recipit bona terrena ⁊ victū quotidianū nō aliud recipit q̄ mercedem bonorū operū suorū de quib⁹ nō remunerabit̄ in celo qz facta sunt in mortali pctō sicut ille cui dicit̄ Luce. xvj. Recepisti bona in vita tua. Et hac de causa mali habent mundialem p̄speritatem de pe. di. iij. cauendum. Quādoqz deus rems

3.7

nerat aliquos temporaliter vt eos puniat
 eternaliter vt. xxij. q. ij. Si quelibet. Time
 at ergo iste male viuens ⁊ bene comedēs
 ⁊ bibens vel multa bona habens ne sibi et
 alijs talibus dicatur i morte quādo dicūt
 illud Matth. xv. Dñe domine aperi nob
 illud Matth. vj. Amen dico vobis recepi
 stis mercedē vestram. ⁊ s̄m Criso. Non est
 maius signū dānationis nisi q̄ hōi bene
 succedat qui frequēter male agere nō for
 midat. Nam licet patroni quidam ⁊ plati
 quādoq; dent plura bñficia indignis cō
 mittentes vni vices duoz dis. lxxxix. Sin
 gula. qui est dignus vice vnius nō tamen
 deus sic dabit p̄speritatē presentē ⁊ futu
 ram. sed quo ad indignū tenebit legē que
 dicit. q̄ nō potest quis habere plures ho
 nores. ff. ad municipa. l. libertus. §. p̄scri
 ptio ⁊ q̄ nullus fiat abbas vel platus in
 diuersis ecclesijs. x. q. ij. vno. ⁊ ex de p̄s
 ben. de multa. s̄. a. j. per totū. ⁊. viij. q. j. In
 apibus. vbi dicit q̄ sicut in apibus vnus
 p̄nceps est ita vnus tantū debet esse p̄ela
 tus in vna ecclesia ita q̄ singule ecclie de
 bent habere platum. Prouer. xij. Benefac
 iusto dando ei mercedem ⁊ dando ei bona
 sp̄nalia vnde potest exponi illud ps̄. Non
 vidi iustū derelictum ⁊ illud Prouer. x.
 Non affliget fame animā iusti. Et pro ma
 iori ratione nullus deberet h̄re honorem
 vel p̄mōtionē in ecclia dei. Sicut xp̄ian⁹
 habet hereditatē de bono acquisito sed in
 ecclia malignantiū habent tm̄ per iustici
 am sicut cupidus pctōr. qz eadem res non
 debet duplici iure censi. xij. q. ij. Logno
 uimus qm̄ sicut electio illius qui h̄z duo
 beneficia curata debet cessari tanq̄ perso
 na ineligibilis ex de electio. c. dudum. Ita
 illos quos elegit deus ad vitam eternam
 bonos cessabunt quo ad p̄dicta nisi resti
 tuant ⁊ peniteant de quo dicitur. Confite
 bitur tibi cuz benefeceris ei. **B** Quā
 tum ad secūdam multum facit pro seipso
 qui ex corde factas sibi remittit iniurias.
 Prouer. xj. Benefacit aīe sue vir miseri
 cors ⁊ est ratio. quia ibidem deus qui do
 cet nos dicere orantes illud Matthei. vj.
 Dimitte nobis debita nostra ⁊c. nisi totus
 remiserim⁹ non dimittit nobis. quāto er
 go quis minus dimittit de iniurijs sibi fa
 ctis tanto est in iustiori debito ad sustinē

dum penas in alio seculo p̄ peccatis que
 cōmisit contra deum quia sicut qui debet
 ret decem denarios esset obligat⁹ vsq; cuz
 totum esset solutum. ff. de re iudi. l. iij. §.
 soluisse. Ita ille qui ex p̄cepto dei dicen
 tis. Luce. vj. Dimittite ⁊ dimittetur vobis
 multa tenetur dimittere ⁊ in multis locis
 id est de corde ne cogitet mala. de ore ne
 illud loquatur vl' operetur semper est deo
 obligatus pro peccat⁹ vsq; dum totum res
 miserit ⁊ omnibus non solum amicis. sed
 etiam inimicis ex p̄cepto dei vnde Mat.
 v. Diligite inimicos vestros bñfacite his
 qui oderūt vos. **L** Quātum ad ter
 tium benefacit proximo qui eius p̄ posse
 iuuat indigentiam. Eccl. xiiij. ante mortē
 benefac amico tuo ⁊ s̄m vires tuas expoz
 rigens da pauperi. Et nota q̄ dicit ante
 mortem. qz illud qd facit vel dat an mor
 tem hoc dat voluntarie ergo illud qd q̄s
 dat ante mortem plus iuuat in centuplo
 q̄ qd post dat. Eccl. xiiij. Si benefecerit
 ignoranter ⁊ nō volens facit. Et nota q̄
 benedicit si bñfecerit. qz loquit̄ dubitādo
 vtrū bñfaciat post mortē. qz ex quo noluit
 seipm̄ iuuare dū vixit q̄s erit ei fidel' post
 mortē. qz bona opa q̄ habuit non sunt sua
 qz hō captus ab hostib⁹ statim desinit esse
 dñs rerū suarū cū sit seruus capientis. ff.
 de reg. iij. l. qd attinet. Nota secūdo q̄ di
 cit amico supple dei. Eccl. xij. Da bona et
 nō recepis pctōrē. bñfac humili ⁊ nō dede
 ris ap̄io. qz dei thesaur⁹ ⁊ ecclie non dz ap
 plicari nisi membro ecclie. xj. q. ij. nihil sic
 et. xxij. q. iij. si q̄s a catholica. §. Eccl. xij
 Bñfac iusto ⁊ pacifico ⁊ iuenies retributi
 onē magnā ⁊ nō alteri nisi rōne dubij. q̄a
 rōne dubitatiois multa sūt q̄ alit nō fie
 rent. xxij. q. j. Quid culpatur.

B **vj**

Beneficiorum ec

b clesticorum occupatio est.
 Primo quibusdam dānosa.
 Secūdo quibusdā onerosa.
 Tertio quibusdā fructuosa. **A** Quātm̄
 ad p̄mū acceptio seu occupatio bñficiorū
 ecclasticorū est ad dānm̄ illorum q̄ illa ins
 trant scienter per viā symonie potētie vel
 malicie: per p̄maz portā intrant q̄ veniūt
 ad bñficiū vel ad ordinē ecclasticū p̄ mu

c **ij**

Benignitas

mus a manu quod est pecunia vel aliud munus vel exenium vel per munus ab obsequio quod est seruitus indebita vel indebite ipensa vel per munus a lingua quod est fauor. probatur hoc ex canone sumpto ex verbis beati gregori. i. q. j. Sunt nonnulli. Et tanquam crimen pessimum inter omnia crimina ecclesiastica symonia primum obtinet locum. i. q. ult. c. patet. Nec mirum quia symoniae patrum assimilatur iude proditori dicenti. Quid vultis mihi dare et ego vobis eum tradam. Et clericus similis est cayphe qui dedit. xxx. denarios vel peior plus dando. Et vere iste symon malus non dormit. quia habet tot excitantes quod non vacat ei dormire. Et si tantum crimen sit vendere beneficium ecclesiasticum predicto precio cum deus sit maior omni beneficio ecclesiastico nolite reputare quod culpa eius parua sit qui deum vendit parua delectatione mala vel pro minori lucro quam iudas vendidit eum. Et peius. quod non reddit sicut ille fecit de tali potest dici illud. ij. Paralipo. xxxij. Non iuxta beneficia que accepit retribuit deo sed qui non posuit eum ad tam paruum valorem quando moriebat pro eo. Per secundam viam veniunt qui intrant beneficium ecclesiasticum armati et per potentiam se intrudunt ut dicitur ex de prebendis. li. vj. c. eius qui. Quod qui beneficium cui animarum cura imminet vi occupat seu scienter et iniuste se intrudit eodem iure priuatus est ipso beneficio quod cum simili cura prius obtinebat. quia iustior non debet esse melioris conditionis quam qui iniuste ingreditur. Sic tyrannus et iniuste raptor perdit frequenter ante mortem quod iniuste tenebat. sequitur in predicto. c. violenti qui temeritate propria occupant dignitates personarum aut alia quecumque beneficia ecclesiastica eo ipso ius quod eis competeat amittunt. Istud est contra quoscumque volentes contra processum iuris. rem eis debitam occupare contra Deute. xvj. quod iustum est iniuste persequere. quod nemo debet esse iudex in causa propria. Per tertiam viam malicie intrant qui beneficiorum permutatione quomodo circumueniunt et decipiunt mutantem vel resignantem vel qui per malitias vel fallacias tenent aliquod beneficium ecclesiasticum sicut iste medicus super. a. ix. a. Et qui impetrant unum beneficium aliud quod habent subiectes contra quos scribitur ex de prebendis. Non potest ubi dispensatio de plu-

ralitate beneficiorum non valet impetranti si aliud quodcumque modicum beneficium subicit in eadem impetratione. hoc est contra diuites mendicantes. sequitur in dicto c. quod quando papa mandat alicui providere de beneficio non obstante quod aliud habeat per hoc non est dispensatus quod ambo simul habeant. Sic nec deus dispensat cum aliquo quod simul habeat beneficium dei et diaboli quia eadem res non debet duplici iure esse feri. xj. q. ij. cognouimus. nec potest quis duobus dominis seruire Matth. vj. sed de bonis spiritualibus facit largissimam dispensationem itaque dat omnibus accipere volentibus affluent. Jaco. i. j. Paral. xvij. Locutus est ad seruum tuum tanta beneficia. B

Quantum ad secundum beneficium ecclesiasticum est illi onerosum qui ad idem est electus et promotus per symoniam ipso ignorante et ratum non habet. quod cum sciuerit oportet illud resignare. ex de electio. Si alicui. vide simile onus de alijs. a. vij. a. Nam illi et isti similibus beneficijs ut dicitur utar apostoli ad thimo. participes sunt. L

Quantum ad tertium beneficium est illi fructuosum qui gerit se in illo sicut pastor de quo dicit decretum sumptum ex verbis beati Augustini. xxij. q. iij. c. Tres personas Tres inquit personas deus dixit quas debemus inuestigare in euangelio de pastore mercenario et fure. pastori dixit animam suam ponere pro ouibus suis et intrare per ianuam. Furem dixit latronem ascendente per aliam partem. Mercenarium dixit qui propter lucrum fugit. Sic igitur quilibet talis per ipso regratiando finaliter dicere potest. Judi. ix. Reddidisti vicem beneficii eius qui pugnavit pro vobis et dedit animam suam periculis. Vide quomodo inuito confertur. b. vij. c. B vij.

Benignitatem ostendit

b dit deus. Primo homini pro ipso suo naturam humanam assumendo et moriendo. Secundo benignitatem debet homo ostendere deo ipsum diligendo et ei obediendo. Tertio benignitatem debet homo ostendere homini ipsum pro dei amore iuuando et supportando.

A Quatum ad primum magnam benignitatem ostendit nobis deus naturam nos

stram assumendo et pro nobis nascendo et moriendo. quia non obstante disputatione quorundam. Utrum melius sit habere regem natum qui succedat et custodiat regnum suum iure hereditario vel electum sicut est imperator romanus ex de electioni. Generabilem. cum bella iniusta: homicidia: et rapine: et multa alia mala que plus insolescunt in ytaliam et in alijs terris imperij quam in alijs terris que habent regem natum ostendunt quod illis est peius qui non habent nisi electum quia in tempore vacationis imperij inter imperatorem mortuum et electum et confirmatum quod est nimis longum imperium non habet unum caput custodiens membra. sed tot capita differentia quot mali sunt potentes propter quod non solum vacatio vel absentia capitis domini temporalis. sed etiam spiritualis est periculosa ut ex de electioni. non periculum li. vi. s. ubi est rex naturalis ibi non est longa vacatio quia si non habet filium habet propinquum de sanguine qui statim succedit et regnum gubernat. Hoc modo deus venit ut sit rex in natum unde dicitur Matth. ij. Natus est rex nec est dubium quin multo melius post fuerit hominibus qui ipsum dominum et regem susceperunt et honorauerunt quam fuerat ante propter quod apostolus quasi misericordiam precedentium et comodum sequentium in uno verbo complectens dicit ad Titum. iij. Eramus et nos aliquando insipientes et increduli errantes seruientes desideriis et voluptatibus varijs in malitia et inuidia agentes odibiles odientes iniucem. Cum autem benignitas et humanitas apparuit saluatoris nostri dei non ex operibus iusticie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit. Et sicut tempore vacationis imperij spoliatores dominantur fidelibus et ciuitates et munitiones perdidit. Sic tempore quo deus non habet imperatorem celi qui ventis et mari imperat et obediunt ei. secum raptos inferni habet et dominium eius: et multa bona perdunt dicens illud Deuter. xxxij. Quia non est deus mecum inuenerunt me mala. Maiorem benignitatem et amorem ostendit nobis deus pro nobis moriendo. quia dicit lex. ff. de pe. l. Si seruo in fi. quod solus fustium ictus grauior est omnium pecuniarum donatione quod verum fuit in illo qui non redemit nos auro et argento. sed suo sanguine precioso quod fuit ei grauius quam si nos redemisset in auro

sed auarus non recognoscit vel quicumque peccator de quo dicitur Eccli. x. Animam suam venalem habet de quo ps. Dilexisti malitiam super benignitatem. **B** Quantum ad secundum quod pro tanta magna dei benignitate tenemur ei ostendere benignitatem ei obediendo eumque ex corde multum diligendo. quia sicut populus habens regem natum de genere et lingua eorum plus ipsum naturaliter diligunt eique quasi a natura subditi sunt quam alteri. propter quod dicit philosophus primo yconomice. quod rex debet esse de genere illorum quibus principat. quia sic maxime erit regis et subditorum amor mutuis. Ideo prohibet deus Deuter. xvij. Non poteris alterius gentis regem facere et ps. Nati sunt tibi filii constitues eos principes etc. unde Eccli. xlix. Natus est homo principes fratrum firmamentum gentis rector fratrum stabilimentum populi. sic debemus esse circa regem nostrum quem recepimus in baptismo cui dedimus nosmetipsos ut essemus eius serui. Timete igitur periculum ananie et saphire Actuum. v. de quibus dicit beatus Gregorius in registro. et habetur. xvij. q. j. Ananias quod deo pecunias agrorum sui vouerat quas postea diaboli suggestionem subtraxit. Ideo turpi morte et subita damnatus fuit. maiori ratione ille plus videtur a deo puniendus qui seipsum deo subtrahit. non solum igitur dicendus est paganus qui nunquam promittit se velle seruire regi christo cum illis qui dicunt. nolumus hunc regnare super nos. sed etiam malus christianus qui promittit et non facit per leges citatorum et non comparentium ut super. a. xij. a. Inter quos ille est culpabilior cui dicitur Rom. ij. An ignoras quod benignitas dei ad penitentiam te adduxit. **E** Quantum ad tertium quomodo multis modis debet homo ostendere benignitatem homini patet per decretum sumptum ex verbis beati Augustini. in encheridion di. xlv. Et qui. ubi habetur quod qui offensam de corde remittit et qui orat et qui corrigit et qui emendatoria pena plectit elemosynam dat. quia misericordiam prestat. Multa enim bona prestantur iniuriam quando eorum consultatur utilitati non voluntati. quia ipsi sibi inueniuntur esse inimici. Glo. quod beneficium confertur iniuriam. xxij. q. iij. Displicet. ubi dicitur

Blasphemus

2-7

citur q̄ heretici sunt mitissime trabendi ad bonū. Et. xxij. q. v. Nam vos. r. ff. de tutelis. l. Non est. r. ibi est bona glosa que dicit q̄ tutor datur pupillo iūto. r. quotidie in foro contentioso beneficiuz penitentie datur inuitis. Istis ergo modis vt precipitur Ephes. iij. Estote benigni inuicem misericordes donantes inuicem sicut r. deus in christo donauit vobis. Et hoc patet q̄ sit potior elemosyna di. xlv. Due sūt elemosyne r. c.

B viij.

Blasphem' p̄rio

b a deo separatur. secūdo in legibus damnatur. tertio ab omni bono xp̄iano vitatur r. abominabitur. **A** Quantū ad p̄mū patet. quia propter blasphemiam que est inhonesta locutio de deo. Luc. v. Quis est hic qui loquitur blasphemias quā gallicivocant (villain serment) id est turpem iurationem separatur vxor a viro sicut p̄ ex d̄ diuortijs. Quāto. r. c. Gaudemus. Et quibus ostenditur q̄ quando vnus infidelium cōiugatorum cōuertitur ad fidem altero in infidelitate permanēte soluitur iter eos vinculum matrimonij r. fideli datur licentia alteri nubendi in tribus casib'. Primo quando infidelis non vult cohabitare cum fideli sine iniuria r. blasphemia nois xp̄i. secūdo r. tertio quādo nititur ip̄m trahere ad infidelitatē vel aliqd̄ pctm̄ mortale. maiori ratione quodlibet istorum triuz soluitur spirituale matrimoniu qd̄ cōtrahitur inter deum r. hominem in baptismo. Dec. ij. Sp̄sabo te mihi in fide. quia culpa sp̄ualis magis contrariatur matrimonio sp̄uali q̄ carnali. Igitur sicut in conditionibus p̄dictis infidelitas dirimit matrimoniu carnale. xxvij. q. ij. Si infidelis Ita illi dirimūt matrimoniu sp̄uale de q̄bus conqueritur domin'. Esa. liij. Tota die iugiter nomen meum blasphematur. Sed in p̄dicto casu si infidelis cōuertatur ad fidem anteq̄ alter duxerit vxores restituitur vinculum matrimonij s̄m glo. xxvij. q. ij. Si infidelis. Sic per penitentiam reparatur matrimoniu spirituale qd̄ fuit inter deum r. illos. Esa. i. Dereliquerūt dñm blasphemauerunt sanctum israel. **B** Secundum patet in lege dei. Leuit. xxij.

Qui blasphemauerit nomē dñi morte morietur. Et in civili in aut. vt non luxurien. contra natu. ho. Lollo. v. circa mediū vbi habetur q̄ si blasphemie dicte contra hominē impune nō transeūt multo magis q̄ ip̄m deus blasphemāt. Et ex de iude. r. sarrace. c. In nōnullis. vbi d̄ q̄ iudei christū turpit' blasphemātes p̄ seculares iudices grauius sunt puniendi r. plus xp̄iani pro quibus deus plus fecit q̄ pro nabuchodonosor pagano a quo tale preceptum emanauit. Daniel. ij. r. narratur in iure canonico. xxij. q. iij. quādo vult deus. Qd̄ qui cumq̄ dixerit blasphemias in deū sydrach misach r. abdenago in interitus irent r. domas eoz in dispersionem vbi addit decretum q̄ si alienus a fide xp̄i sic desertit contra blasphematores nominis dei qui liberavit tres pueros de igne. q̄tomagis resges xp̄iani qui ab ipso xp̄o a iehēne ignibus liberantur r. nō solum principes seculares. sed r. ecclesiastici tales tenentur punire vide. j. f. ij. c. sed r. quilibet xp̄ian' tenetur q̄tum valet eis resistere. quia decretum sumptum ex verbis Ambro. li. j. de officijs dicit. q̄ qui a socio suo nō repellit iniurias similis est ei q̄ facit. xxij. q. iij. Non inferenda. Et allegat hystoriam. Exod. ij. quomodo moyses occidit egyptium facientem iniuriam proximo suo r. abscondit in sabulo. quātomagis qui non resistit iniurijs dei quibus consentire est tacere cum possis arguere s̄m beatum Ambrosium exponentem illud ad Roma. j. Qui talia agunt digni sunt morte r. non solū q̄ faciūt s̄ q̄ sentiūt facientib' p̄pter qd̄ faciūt sicut fecit ille. ij. Adacha. iij. Adachabeus r. qui cum eo erant accensi animis ob blasphemiam viriliter accesserunt. **E**

Tertium insuper p̄t̄ quia sicut cum iudeis nullus christian' debet habitare nec eis seruire. quia sunt blasphemii nominis christi iextra de iudeis r. sarrace. c. j. Iudei Ita nec cum blasphemis christianis qui sunt in hoc magis culpabiles aliquis debet habere societatem. quia sicut presumitur q̄ iudeus traheret mācipium christianū ad blasphemiam christi sic presumit p̄pheta q̄. Luz peruerso peruerteris. Et sicut infidelis blasphemus non est ponendus in officio publico vel in potestate vel

oratio xij
3.7

dominio christianorum ex de iude. et sarra.
Ita nec iste in celo in dominio xpi. Mat
thei. xij. Spiritus autem blasphemie non
remittetur. B ix.

Donū quod dat

b deus hominū q̄tum ad presens propositum est triplex. Eucharistie sacramentalis.

Penitentie salutaris. Et glorie eternalis. Primo bono reficit innocentem. Secūdo corrigit peccantē. Tertio remunerat et p̄ficat perseverantem. A Primū bonū gratie et bonum nature et bonū fortune de quibus. Sapiē. vij. Venerunt mihi oīa bona pariter cum illa nobis dantur a deo sicut nobis datur certus victus in monasterio quem victum legisse corrodium vocant. quia sicut potest contingere q̄ ille victus conceditur sub certo pacto q̄ videlicet domus alicui⁹ et quicquid habet sit monasterij dum ab illo aliter ita deus concedit nobis predicta bona et bonū diuine clementie de quo bono. Luce. xij. Dabit spiritum bonū dum dimittimus eus habere domū anime nostre et terras corporis nostri et opera nostra de quibus sup. b. iij. per totum. Et ante omnia ista est obediētia. Sicut in predicto casu si domus vel alie res domus pereant. quia ipse gratis ignes apposuit et combussit totus et perdidit. monasterium non tenetur eus alere. quia vbi voluntarie cessat causa cessat et effect⁹. j. q. j. Qd̄ pro necessitate. et q. vij. Qd̄ pro remedio. Sic nec iste aliter a deo de iure licet de facto illa recipiat qui ponit ignem in domo anime quas deo dedit et qui se a seruitio dei subtrahit et seruit diabolo et gratis perdit seipsum male viuendo nec esset iustum q̄ ab eo aleretur vel ditaretur. sed quia iura canonica et ciuilia volunt q̄ quilibet priuatur illo bono contra quod agit vt patet sup. a. v. a. b. Et. ff. de pe. l. pe. peccans contra rempublicas per mortem vel exilium reipublica priuatur. Et ratio est quia facit se indignus illo bono. sic predictus peccans quia est ingratus contra deum et contra omnia bona dei. Ideo omnibus debet priuari per leges dei. Osce. ij. Dedi enim inquit ei frumentū et vinum et oleum et argentū multiplicam ei et aurū

q̄ fecerunt baal. Idcirco conuertar et sumam ab eo omnia et Esa. j. Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis qd̄ si nolueritis et me ad iracundias prouocaueritis gladius deuorabit vos. Si autem predicta bona monasterij sine culpa sua pereunt videtur q̄ debeat ali. quia illa societas dicitur leonina qua quis vult soci⁹ esse in lucro non in dāno sicut vsurarij et mali christiani. quia vellent esse socij semper in gloria nunq̄ in pena contra legem. ff. pro so. l. si non. §. Ita viri. vnde talis societas non est admittenda. cum contract⁹ nō debeat claudicare. ff. de arb. l. si cum dies. sint ergo socij et incōmodi dicētes. Si bona suscepimus de manu dñi: mala autem quare non sustineamus. Job. ij. B Secundo bonū penitentie corrigit delinquentem et resuscitat mortuū fetentem et restituit ei omnia bona que prius perdidit peccando et domū celi quam perdidit peccans recuperat penitens per leges mūdi et dei. primus patet. ff. de legi. l. Ex his. vbi glo. querit vtrum resuscitatus sicut lazarus dbeat habere possessiones quas prius tenuit an filius qui statim intrat patre mortuo et videtur magis tenere eus patre et bene. quia princeps concessit ei principalem scilicet vitam igitur et accessoria intelliguntur ex de offi. delega. c. preterea. Et. ff. de iuris. omnium iudi. l. x. Sic quando deus resuscitat ad vitam gratie reddit ei omnia bona spiritualia que habuit anteq̄ peccauit. Item an illa reuiuiscant que mortua fuerunt vide. j. m. x. c. Et ad hoc videtur cōcordare lex dei. Leuit. xxv. vbi habetur q̄ in anno iubileo. id est in tempore penitentie et remissionis peccatorum reuertetur homo ad possessionem suam et vnusquisq̄ q̄ redibit ad familiam suam. Et Leuitici. xxvij. dicitur q̄ domus in iubileo redibit ad priorem dominū. et Deuteronomi. xv. habetur q̄ annus septimus: id est annus penitentie septennalis id est temp⁹ remissionis in quo omne debitum debuit remitti amico et in hoc puncto lex dei est mitior q̄ lex vestmonasterien. per quam nec exulatus nec damnatus et reconciliatus et post vite donatus aliquid recuperat de mobilibus vel immobilibus et alijs bonis que prius habuit vt dicitur. sed non est

Breue tempus

sic de lege dei in qua mandatur q̄ mulier ostēdētī filiū resuscitatū oīa q̄ habuit redant. iij. Re. viij. Et heretic⁹ rediēs recuperat bona sua. xxij. q. vij. q̄ aut. Qui igitur prius peccando domū celi destruxisti ⁊ multa bona perdidisti benigne fac in bona voluntate tua ⁊ reedificentur muri hierusalem. Et sicut diligēs amicū mortuum festinaret ip̄m resuscitare si posset v̄l ip̄m nō diligeret. sic aiām ppriam festinanter resuscita ad oīa bona pdita recuperanda.

L Tertio bono remunerat perseverantē. Recte igitur sicut Jacob seruiuit p̄ seueranter p̄ Rachel septē annis. Genes. xxvij. sic nos pro gloria illa et septimo. id est tpe mortis egrediemur liberi. Deu. xv. Septimo anno dimittes eum liberus. sed qui ante fuit seruus fugitiuus tūc nō erit liber. ff. de sta. libe. l. Seruus qui testamētum. §. seruus. Bonū igitur facientes non deficiamus tempore suo metemus nō deficientes. Gala. vj. Seruiamus illi in sanctitate ⁊ iusticia coram ipso omnibus diebus nostris. Luce. j.

Breue tempus ha

b bent tria. Primo congregatio diuiciarū. Secūdo machinatio malitiarum. Tertio deturbatio luxuriarū. **A** Primus patet Luce. xij. vbi dicit̄ quidam congreganti diuitias stulte hac nocte repetent aiām tuā alte q̄ autem cōgregasti cum erunt. Est em̄ de tali cōgregatione sicut de torrentis inundatione q̄ crescit cito ⁊ excedēs ripas suas quandoq̄ multis nocet ⁊ q̄tuncq̄ abundantior ⁊ fortior est tanto maius dānū sequit̄. Esa. xvij. Diripuerunt flumina terrā ⁊ cito p̄transit ⁊ nescit̄ quo deuenit sic multi diuitias cōgregant ⁊ vltra aggres iusticie accrescūt multis modis et diuersis nocēt vt ipsi ditentur p̄tra leges diuinā q̄ nullus d̄s cū aliena iactura lucrū q̄rere. ff. de peti. here. l. plane. Et cito p̄trāsēnt ps. Elidi ip̄m superaltatū ⁊c. ⁊ in fra trāsui ⁊ ecce nō erat ⁊ nō est inuentus locus ei⁹. Et q̄ sicut supfluitas cibi ⁊ pot⁹ in stomacho causant mortē corporis quādo nō digerit̄. Ita bona terrena cupide cōgregata ⁊ non digesta p̄ restitutionē ⁊ elemosynam sunt sepe cā mortis spūalis ⁊ se

pius etiam corporalis. quia propter rapinas et furta et alias cupiditates plurimi occidunt. quia viri sanguinū ⁊ dolosi non dimidiabunt dies suos in ps. Et Job. xx. Laus impioy breuis ⁊ gaudium ypocrite ad instar p̄uncti ⁊ iuste quia deus dedit ei vitam vt seruiret ei ⁊ non māmone ⁊ quādo aliquid datur vt aliquid faciat. si dator nō esset aliter daturus nisi faceret. si non facit potest datum reuocari. ff. de dona. l. Si cui. §. vlti. ⁊ vbi cessat causa cessare debet effectus di. xli. §. His omnibus. ⁊c. nemo. vide de hoc sup. a. v. c. **B** Quātum ad scdm sicut iudex iustus suspendendo latrones ⁊ alios malefactores abbreviat vitam illoz propter illoz maliciam et benefacit quia interest reipu. ne maleficia maneat impunita. ff. de iudi. l. si longius ⁊ ff. de positi. l. bona fides. Et q̄ suspendatur est ad vtilitates reipublice que vtilitati priuate est preferenda. vij. q. j. Scias. et ff. pro socio. l. Actione. ⁊ j. ethicoz dicitur q̄ bonū vniuersale est diuinū. sic deus iustus iudex in ps. abbreviat vitas tyrannorum et impioy annuens petitioni multoz ⁊ suspendit ad patibulum inferni qui spoliant populum suū sicut patet in pharaone ⁊ exercitu suo. Exo. xij. v̄l quia maliciose machinantur in mortem populi sicut amō Hester. vij. Et sic breuis oīs malicia. Eccli. xxv. **L** Quātum ad tertium sicut bonus pastor vellet citius vnam ouē infectam interficere q̄ totuz gregem facere scabiosum. Ita deus qui dicit se pastorem bonū. Johan. x. multis modis abbreviat vitam illoz qui dant se turpib⁹ delectationibus luxurie. quia in gregib⁹ dei multa mala fiunt sicut per diluuiū generale. Genes. vj. ⁊ per submersiones sodomie ⁊ gomorre. Gen. xix. ⁊ per. xxij. milia occisa. Numeri. xxv. de quibus. j. Corint. x. Neq̄ fornicemur sicut quidam eozum fornicati sunt ⁊ ceciderūt vna die. xxij. milia. Et iustum est q̄ inobediens dei mandatis tali vindicta puniatur vt ceteri terreantur. xxij. q. iij. Iustum est. Quia nisi abbreviati essent dies eius qui multos corrumpit vix salua esset omnis caro. Istis igitur tribus de causis ecce breues anni transcunt. Job. xvi. Et breues dies homis sunt eiusdem. Job. xij.

L. i.

Charitas primo

¶ **C**um leges civiles est lucroz collectina. Secdo fm leges canonicas est vitioꝝ correꝝ ctina. Tertio fm leges diuinas est celi viaꝝ toꝝ directiua. **A** Primū patꝝ qꝝ p potentiā charitatis p rationē legis qui ē in charitate habet totam medietatē luci cū omni bñ operante siue iste q̄ operat in charitate sit siue nō dū mō bonū sit qd̄ fa cit. qꝝ sic lapis p̄ciosus vel aliqꝝ thesaurꝝ a p̄ncipio mūdi vel ab antiquis tꝝpibꝝ abs conditus inuenit in solo pprio est inuēto ris. Si nō in loco alieno casu fortuito in uenit medietas est dñi loci medietas in uentoris. vt in insti. de re. diui. §. Thesaurꝝ rus. r. C. de thesau. l. Nemo. Sic in p̄posi to deus de quo Eccli. vj. Qui inuenit il lūz inuenit thesaurū in te est totus tuꝝ di. Ego sum. sed si illuz inuenis in verbo vel opere alieno quē charitate diligis di. illū psal. Letabor ego sup eloquia tua sic qui inuenit spolia multa rē. Comodū diuidit inter operantē vel loquētē r diligentē. vñ bñ. O fortis virtus charitatꝝ que nemi nez spoliās r oīa rapis oīa facis tua r nez mimi aufers sua. Alie virtutes aliquo mō valent. s̄ sic mercator vbiqꝝqꝝ emerit in omni euētū lucrat r quocūqꝝ p̄icias de cium superiorē locum semp tenet. De ta libus pōt dici illud Job. iij. Alij laboraue rūt r vos in labores eoz introistis ad mo dū quo q̄s pōt intrare ortū alteriꝝ p fru ctu de licētia legis. ff. de glam. legē. vbi ha betur qꝝ si arbor tua impēdeat sup ortum alienū: sic qꝝ fructus arboris tue cadāt in ortū vicini tui lex dat licentiā colligendi fructū in orto alieno. Ita si arbor charita tis tue pēdeat sup ortū. id est verbum vel factuz alterius qꝝ bona opera sua r verba charitate interna diligas et mala q̄tum in te est corrigas et offensas remittas in omni pte ortus sui. i. in omni d̄bo vel fa cto tam bono qꝝ malo fructꝝ colligis cha ritatis. Sicut igit dicit. j. Tess. iij. Deus vos multiplicet r abūndare faciat charita tem vestrā in inuicem. r Eph. iij. In cha ritate crescamꝝ. **B** Secundū etiā pꝝ per canonē sumptū ex verbis. Aug. Scrū

bētis Fausto. xxviii. q. iij. Quid faciat. Ec clesie medicina salutē oim materna chari tate conquerens tanqꝝ inter freneticos et litargicos estuans. sed nunqꝝ desistere de bet. Rñdet qꝝ non s̄ vtriqꝝ molesta est q̄ neutri inimica est. Nam frenetici nolunt ligari litargici nolunt excitari. s̄ perseue rāt diligētia charitatis freneticū ligare li targicuz stimulare ambos amare ambos offendens r ambos diligens. Ambo mole stari qꝝ diu egri sunt dedignatur s̄ ambo sanari gratulantꝝ hec ibi. sic ergo sic scribi tur. j. Petri. j. Castigātes aīas v̄ras. sup ple r alienas in obediētiā charitatis r fra ternitatis amorē. Eph. iij. Supportantes inuicem in charitate. **L** De tertio loquit aposto. dicēs adhuc excellētiorē viā vobis demonstro r maior hoz est cha ritas. j. Cor. xij. per quā innocētes ducū tur r penitentes reducunt ad celū. Sed si cut ille qui deuiauit a via vl̄ elōgavit se p decez miliaria si debeat redire vel venire ad eandē viā oportet qꝝ redeat totidē vel nunqꝝ redibit. Sic oportet peccantē p̄tra decez p̄cepta decē vicibus redire de sin gulis confitendo r penitentiā agendo de cem denarios valentē vel valorē. r patet iij. i. Re. viij. Restitue omnia. Et Leuit. v. ipm qd̄ intulit damni restituet. aliter non reddit. qꝝ q̄ offendit in vno factꝝ est oim reus Jac. ij. r vsqꝝqꝝ totū ē solutū sp̄ rema net obligatꝝ. ff. de re iudi. l. iij. Soluisse. r totā massā modicū fermētū corrūpit Sal v. Et si inueniat aliqd̄ falsitatis in testioꝝ nio alicuiꝝ totū testimoniū decolorat. iij. q. ix. c. pura. r nihil valet p iura in glo. ibi dē. qꝝ vtile p inutile vitiat. vt. xij. q. ij. Si q̄s de seruis. r di. xxxvij. Si qd̄ veri. qd̄ ve rū est vbi in iure exp̄ssuz inuenit. r. j. Pe. iij. Charitas operit rē. r vniuersa delicta operit charitas. Prouer. x. j. Job. iij. Per fecta est charitas dei vide de h. b. j. b. r. a. iij. b. r. a. vij. a. in fine. r. j. c. v. b. Et colo. iij. sup oīa hec charitatē habētes q̄ est vin culū p̄fectionis. **L** ij

Laro est primo

¶ **C** ad peccandum prona. Secdo ad penitendum tarda. Ter tio ad beneficium ingrata.

¶ Matt. xxvj. Laro autem infirma r defe

Caro.

tuosa et male additionata. **A** primo ab illa habemus sicut dicitur Gen. vi. quod sensus et cogitatio humani cordis propria sunt ad malum ab adolescentia sua. quia caro est Gen. vi. sed tamen per leges dei anima debet habere donum charitatis in rationabili custodia. iuxta illud Gen. iiii. Sub te erit appetitus eius et tu dominaberis illius. Si anima non retrahat carnem ab illicitis delectationibus utraque est in causa et ad penam obligata Caro peccando per luxuriam vel aliud peccatum committendo. Et quia consentit anima est in peccato quia consentientes et agentes pari pena puniendi sunt. xvij. q. iiii. Omnes unde res ab altero puta a corpore acta alteri. id est anime preiudicat. quia presens fuit et non appellavit. ff. de re iudi. l. Sepe. §. Si scientibus. Et tacendo videtur consensisse saltem in re preiudiciali. ut di. liii. Si servus sciens. et. xxxiiij. q. v. qui uxorem. quia sicut vir debet regere uxorem et non econverso ita in proposito. sed quia vir non debet voluntates sequi uxoris eum revocatis ne perficiat votum peregrinationis terre sancte. quia uxore inuita illud perficere dicitur. ex de vo. et vo. red. Ex multa. §. Non tanta. vide infra. c. vi. c. quia cum vir sit caput mulieris eadem mulier impare non debet. xxxiiij. q. v. Cum caput. sic nec anima et pars. Et sicut princeps qui permittit duellum in domino suo et qui ad hoc prestant auxilium consilium vel favorem peccant mortaliter. et si contingat eum mori sunt irregulares. xvij. iiii. Ques. quia ille modus pugnandi est prohibitus Deut. vij. et Matth. iiii. Non temptabis dominum deum tuum. et in iure canonico. ij. q. v. Anonmachia. Et lege civili. C. de gladiis. l. j. non obstante quacumque consuetudine vel verius corruptela. quia diuturnitas temporis non diminuit peccata sed auget. extra de symo. Non satis. et extra de consuetu. Cum tanto. et ratio est bona. quia aliquando contingit quod habens iustitiam occidit. Et sicut rex non debet permittere latronem in duello impugnare fideles licet se ad hoc offerat et si fecerit peccat. Ita nec ratio que de iure dicitur in homine dimittere debet carnem pugnare contra animam licet se ad hoc offerat et si hoc faciat peccat. Cum debeat impedire ne procedat ultra primum motum et si non faciat est culpabilis. quia iniustus pugnet nisi impediatur. unde in psalmo

Beatus qui tenet et allidet parvulos suos ad petram. id est primum motum ad christum ad quem dicat cum patre. Dissipa gentes scilicet infirmi que bella volunt hoc scientes. sicut dicitur Roma. viij. Si in carne vixeritis moriemini. quia iniustus iustum occidit.

B Secundo caro est male conditio nata quia est ad penitentiam peragendam tarda et inuita. partim quia contingit quod homo qui non vincit sensum. sed potens est ad peccandum in carne desideria quando confessor vult sibi imponere penitentiam pro peccatis allegat impotentiam corporis dicens illud psal. Non est sanitas in carne mea. unde caro est in hoc casu sicut infidelis debitor qui vult delicate et luxuriose vivere et multa debita contrahere et inuita aliquid reddere et tamen semper remanet obligatus quousque totum reddiderit. quia sicut qui res plures impignoravit soluendo partem non liberat partes rerum obligatarum. quia creditor potest eques res tenere usque totum solvatur. ff. de pigno. l. qui pignori. et. C. de distra. pigno. l. quodiam sic peccator peccando plures res obligat dyabolo. quia corpus et animam. nam ex quo anima impignoratur que est domus dei etiam caro impignoratur que est area eius in circuitu per leges. ff. de pigno. actio. l. Domo. ubi sic dicitur domus pignori data et area eius tenetur. unde unus non liberatur sine alia sed ambo in ostio tenentur in firmi usque ad integram confessionem et restitutionem. et usque usurarius sicut dicitur Ezech. xvij. Pignus debitori reddiderit. quia quodiam tenet pignus pauperis dyabolus tenet pignus suum. ergo sic precipit Exo. xxij. Ante solis occasum redde ei pignus suum. et Deut. xxij. Non pernoctabit apud te pignus. Nec sunt contra nonnullos qui confitentur. sed non reddunt quod debent vel qui penitentiam agunt in corpore et peccatum tenent in anima et qui satisfacere vellent de rebus male acquisitis per penitentiam elemosinas dando et orando. sed non restituere quod non sufficit per legem. ff. qui. mo. pig. sol. l. Iterum liberatur. §. ij. vide de talibus supra. c. j. c. cum remissionibus. Non sic vos. sed sicut scribitur Matth. xxij. Reddite que sunt cesaris cesari per restitutionem. et que sunt dei deo per integram confessionem cum his qui carnem suam crucifixerunt cum vitis

et concupiscentijs ad Gal. v. **T**ertium patet quod caro est ad beneficium ingrata. quia sicut mala terra quando plus impinguatur tanto plus producit de mala herba. Deut. xxxij. Incrassatus impinguatus dilatatus dereliquit deum factorem suum. Sic caro nititur spiritum intorcare ad modum serpentis de quo fingitur quod a quodam homine tempore hyemali quasi mortuus inuentus frigore et in sinu suo positus ad calefaciendum momentum ordit calefactum. **L**ui. lll. Cur noces tu carni carne qui concualescis. Et respondit serpens. Sic natura docet que grates reddere nescit. Sic uisera a Paulo calefacta inuasit manum eius. Actu. xxvij. Qui bestiam ingratiorem excussit in ignem. Sic deus. et iuste quidem. quia sicut ingratitude manum missi contra manum mittentem retrudit ipsum in seruitutem. xij. q. ij. Episcopus qui mancipium. et. c. Liberi. Sic propter ingratitude contra deum qui nos liberauit a seruitute dyaboli et inferni. Gal. iij. qua libertate Christus nos liberauit. peccator in eandem redigitur propter talem causam redegit in carcerem illum cui multa debita dimisit qui ad rogatum suum noluit dimittere conseruo suo. Matth. xvij. et sicut feudatarius propter ingratitude suam perdit feudum. In autem. coll. v. s. j. Ita caro celum. Caro enim et sanguis regnum dei non possidebunt. i. Cor. xv. Spiritu ergo ambulate et desideria carnis non perficietis Gal. v. Quid enim nequius quam quod excogitauit caro et sanguis. Eccli. xvij.

32

L iij

Castitas et munditia

cordis est necessaria. Primo propter deum qui corda intuetur. Secundo propter proximum. ne ipse maculetur. Tertio propter teipsum ut utrumque saluetur. **A**

Quantum ad primum patet exemplum videtis quod honestas requirit quod homo habeat munditiam et honestatem in vestitu quando debet apparere coram multis nobilibus. sic spiritualiter quelibet anima de-

bet habere in corde munditiam ideo dicitur ij. Reg. xvj. Deus intuetur cor. et psal. Dominus nouit abscondita cordium et a tota curia celesti. Unde beatus Grego. iij. lib. dialogorum dicit quod qui videt uidentem omnia videt in ipso. Sitis igitur sicut precipitur. i. Petri. i. Castificantes animas uestras in obedientia charitatis. sic uidelicet quod sicut charitas nunquam excidet. i. Cor. xij. Ita castitas et munditia uestra nunquam cadat a uobis ne sitis sicut ille de quo scribitur. extra de conuer. conu. ex parte abbatibus. quod in infirmitate constitutus consentiente uxore uotum fecit castitatis et habitum sumpsit monachorum. postea de infirmitate liberatus uxorem retinuit et ea defuncta alias sibi temere copulauit de quo papa certificatus precepit ut compelleretur per excommunicationem ut ad monasterium reuertatur et habitum assumat regularem. sic spiritualiter multi in infirmitatibus et in alijs aduersitatibus suis clamant ad deum dicentes. Cor mundum crea in me deus psal. Et fiat cor meum et corpus meum immaculatum ut non confundar. Et promittunt se casti uiuere. sed postea ipsi redeunt ad solitas immunditias. sed caueant sibi tales. quia si ecclesia militans potest iuste repellere ab ordinibus clericorum illum qui contrahit matrimonium et accipit uiduas sicut patet di. lxxxij. propositi. et extra de biga. Debitum. Maiori ratione deus potest excludere ab ordinibus angelorum et aliorum sanctorum. unde de Exodi. xx. Non mechaberis. Quia quislibet talis erit exclusus a regno celorum et ab ordinibus angelorum. Idem apostolus dicit illis Eph. v. Omnis fornicator aut immundus et huiusmodi non habet partem in regno dei. ergo sicut precipitur. i. Thymo. v. Teipsum castum custodi et hoc propter deum qui intuetur cor et cui es desponsatus. ij. Cor. xj. Respondi uos uni uiro uirginem castam exhibere Christo.

B Quantum ad secundum dico quod necessitas castitatis exterioris non potest melius ostendi quam per periculum sui contrarii quo quis corrumpitur uel scandalizatur quod potestis uidere per casus possibile. Esto quod inia excōicationis sit lata protra aliquem

Celum

sub conditione de futuro. sed anteq̄ condi-
tio existat factus est de foro alterius. que-
ritur tūc vtrū conditione existēte ligat p
sniam illam et arguit q̄ non. q̄ sententia
iudicis nō ligat nisi subditos sicut p̄t̄ ex
de sen. excō. Et nobis: sed iste tempe condi-
tionis exntis non fuit subditus ergo r̄c.
Et tñ cōtrariū videt̄ esse iuristarū et vide-
tur expressum. ij. q. vij. Ad h̄ sanxim. §. ibi
dē. vnde glo. ibi di. lxij. Salomitane. Itē
ex de sen. excō. Et nobis. r. ff. de ver. sig.
Ledere diez. et ratio est. quia tempus condi-
tionis apposite respicitur in sententijs. hoc
iudiciū metuendū est trahenti quēcumq̄
ad peccatū verbo vel facto vel scādali oc-
cassione. Quia ponam⁹ casum q̄ aliquis
dum vivit det occasionē ruine alicui quo-
vis modo nō est dubiū q̄n excōicatiōis sen-
tentia lata fuerit p̄tra illū de futuro vt di-
citur Matt̄. xvij. Ne illi per quē scanda-
lum venit. Si igitur sentētia iudicis p̄-
dicto modo lata ligat eū qui se elongat a
iurisdictione illius vt dictū est multo ma-
gis iste ligabit̄ sentētia dei etiā post mor-
tem q̄ nec viv⁹ nec mortuus pōt effugere
iudiciū eius sicut dicit p̄pheta in ps̄. Si
ascendero in celum tu illic es. Si descēde-
ro ad infernū ades. Ponamus ergo q̄ an-
teq̄ malus effectus sui scādali veniat fa-
ctus sit de foro alterius seculi. videt̄ tunc
q̄ p̄dicta sententia nō liget et q̄ pena sua
crescat et hec fuit cā dānationis illius di-
vitis epulonis Luc. xvj. petijt cōvertionē
fratrū suoz ne pena sua cresceret sicut ipi
creverūt in malis operib⁹ et divitijs male
acquisitis per eū. quia iustū est q̄ crescēte
culpa crescat et pena vñ Deut. xxv. Sm mē-
suram peccati erit et plagarū modus. Et
quid si talis peniteat ante mortē. Ad hoc
potest dici q̄ graviter puniet̄ pro malis
vestigijs relictis nisi vivens apud eos q̄s
scādalizavit pro posse errorē reuocaverit
et eos ad penitendū induxerit. et hoc osten-
dit̄ per talē casus. Esto q̄ aliquis manda-
vit alicui verberare clericū et tñ ante ver-
berationē talem ille mandator penituit et
mandatū reuocavit illo ignorāte cui mā-
davit. iste tñ clericus verberavit. queritur
tunc vtrū mandator sit excōicatus et vide-
tur q̄ sic. quia ex quo nō peruenit ad eum
reuocatio mandati tenebat̄. hoc p̄t̄. ff. de

peura. Si procuratorem in fi. r. ff. de man.
Si mādassem. Nam in culpa fuit. quia ci-
tius non peruenit ergo per p̄s puniri de-
bet patet hoc extra de sen. excō. Quante
presumptionis. r. c. mulieres. et hoc tenet
iuriste sicut bartholomeus brixien. et alij
mli. Sic in p̄posito p̄. Noli ergo aliq̄
tuo verbo vel facto vel exemplo scandaliz-
zare. s̄ sicut precipit̄. j. Thymo. iij. exem-
plū esto fidelij in verbo in conversatione
in charitate in fide in castitate. **L**

Quantū ad tertius dico q̄ castitas sal-
uat hoīem duz hic vivit ab infamia et mul-
tis damnis et miserijs que incontinentes
patiunt̄. Ducam⁹ igit̄ sic dicit̄. j. Thymo.
ij. Tranquillam vitā in omni pietate et ca-
stitate r̄c. Item castitas saluat et iuvat in
periculo temptationis. quia sicut lignū vi-
ride fortius resistit igni q̄ carbo incēsus
et res incorrupta fortior ē q̄ corrupta. sic
a iuventute mundus et castus fortius resi-
stet temptationib⁹. Ideo dicit̄ Judich. xv.
Fecisti viriliter et confortatū est cor tuum
eo q̄ castitatē amaveris. Itē castitas sal-
uat totū hoīem et ducit ad memoriā eter-
nam. q̄ sicut luxuria et imunditia deicit
hoīem a statu gratie sicut p̄t̄ di. l. Qui ses-
mel r. c. Si lapsis. et di. lxxxj. Si qui. Itē
castitas ducit ad gloriā regni celestis
Apoē. xxi. Nihil inq̄natū intrabit in illas
Ideo dicit̄ ad commendationē castitatis
Sapiētie. iij. O q̄ pulchra est casta gene-
ratio cū claritate Immortalis est em me-
morā illius. **L** iij. 4. p

Elus gratiosus

C est aīa munda cuiuscūq̄ ho-
minis xpiani. q̄ h̄z cūz celo
glioso. P̄rio similitudinē repa-
ratiōis. Secūdo altitudinē situatiōis. Ter-
tio plenitudinē illuminatiōis. **A**

P̄rio dico q̄ aīa humana h̄z similitudinē
reparatiōis. q̄ sic ruina q̄ facta erat in celo
glie angelo sup̄mo peccāte cū sibi adherē-
tibus est et erit repata p̄ bonos hoīes. Fra-
rupturā celoz gr̄e. i. aīaz sanctaz de qb⁹
d̄r in ps̄. Celi enarrāt gliaz dei q̄ fit p̄ cul-
pā q̄ h̄o peccat mortalit̄ opoz reparari p̄
gr̄am. sic dicitur Esa. lvij. Edificabuntur
in te deserta seculoz. Ad videndum hoc
clarius ponitur talis casus Posito q̄ ego

locavi tibi aream tali casu vel pacto v: in ea edificares domū in qua me quicūq; ad te declinaverō recipies quo facto tandem domus ex aliquo incēdio vel alio infortunio est dirupta. Te cōvenio vt iterū edifices. Querit vtrum tu teneris edificare domū illam et videtur q non: qz totū pactus complesti ergo liberatus es a pacto. arg. ff. loca. et condu. l. si cum. ff. de solu. l. si res. In oppositū sunt iura que dicūt q hoc tace videt cōvenisse vt qz diu locatio aree duraverit dom⁹ ibi ad recipiendū locatorem debet esse. Argu. ptz. ff. de serui. rusti. p̄dio. l. eū. Nec obstat q in infinitū posset abire. quia ad ea que sepius cōtingunt iura aptant potius q ad ea que possunt semel aliquo casu contingere. Istud patet de legibus et senatusconl. c. Quidam dicunt aliter et distinguūt q si vitio soli ruina contigisset nō tenet ad reedificationē domus. sed si vitio operis sicut p. ff. loca. et condu. l. vlt. **B** Sic spūaliter loquēdo de⁹ tradidit et locavit cuilibet xp̄iano aream. id est terram corporis et anime ad illum finē vt in eo habeat domū spūalem et in ea semp recipiat et habitet. qz ad hoc venit ad nos quādo sumus baptisati et bene cōmunicati di. Illud Mat. vlti. Ecce ego vobiscū sum vsq; ad consummationē seculi: vt sic de nobis verificetur illud Apo. xxi. Ecce tabernaculū dei cum hominib⁹ et in psal. Hic habitabo quā elegi eam. supple in anima mūdi xp̄iani. Ista domus est edificata et ornata virtutibus vt congrua sit pro receptione dei quā sumus baptisati. tunc nanq; sicut dicit Job xxvi. Spūs dñi ornavit celos. Si igitur postea contingat domū istam destrui culpa nostra non est dubiū quā teneamur ad novū edificium celi faciendū per opa penitentie. Ideo dicit Apo. xxi. Primus celū et prima terra abiit et. Quilibz igit sic reedificet novū celum q possit dicere illud quod sequit. Ecce nova facio omnia. id est animā innovatā cū corpore vt dicit Apo. vbi supra. Et vidi celū novū et terrā novam. id est aiām innovatā cū corpore et. Revera delēdū est multū q multi nimis tardant domū istam reedificare et deū in illa recipere. ideo deus tales citat multis tribulationib⁹ vt istam faciant. q. d. eis illud

Deut. xxi. Sic fiet homini qui nō edificat domū. vñ multi p infirmitates et carceres et per turpē mortē et per alias tribulationes ad hoc compellunt. qz alio modo nō possunt adduci ad domū faciendā. Ideo dicit in psal. Nisi dñs edificaverit domū in vanū laboraverūt qui edificant eam. id est q dicit edificare eam. Et dicit ar. in p̄riū. Rñdet q non bñ videt edificatū qd diruptū est. vt. ff. d. lega. l. iij. Qui scubinā. Sic de recidivante vt p. Rñdet etiā q nō sufficit illū locatorem corporalē nec istū spūalē semel accepisse: qz hoc actū est in p̄mo tractu: vt imperpetuū dū locatio durat ipm recipiat. arg. ff. de serui. vba. p̄dio. l. servitus et. l. eum. nō eñ sufficit me aliqui recipisse nisi tunc recipiā. ff. de postulā. l. cui. §. Si servus expectandus veniat. l. j. sic nisi sp recipiat illam sanctā trinitatē. Sic certe quilibet debet valde gaudenter edificare domū cordis sui. qz nō solū vna psona trinitatis habitat in corde siue in tali anīa. verū etiā tota trinitas iuxta illud Job. xiiij. Veniemus et mansionē apud eū faciemus. qz nostra conuersatio in celis est Pbi. iij.

L Secundo dico q celū gratie habet similitudinē cū celo glorie in altitudine situationis. qz sicut illud glariosus habitaculū dei est ita altū q nec sordes corporales nec spūales pnt illud attingere. sic est de viris bonis qui contēplant deū tu intēse et alte q culpa aliqua nullo modo eorū aiās maculare possit. Ideo de talib⁹ dicit illud Eccli. xvij. Virtutē altitudinis celi ipse aspiciat. Et qz nisi celum gratie habeat tātā altitudinē nō intrabit in celum glie. qz sicut corpora paganorū et hereticorū sunt pnciēda de ecclia et de terra sacra. extra de statu. mona. c. super quodāz. et extra de sepultu. c. Sacris. Ita anīe xp̄ianorū de celo. qz celi nō sunt mūdi in conspectu eius. Job. xv. **D**

Quantū ad tertū sicut celū superi⁹ habet plenitudinē corporalis illuminationis a sole et luna et stellis Eccli. xliij. Species celi gloria stellarū. sic aiā spūalis ex virtutibus et grā q illuminat oēm hoīem Job. i. vsq; deveniat ad lumen glie qd est multo clari⁹ et forti⁹. qz sic in hoc mūdo qda m hnt imperiū mixtū quidā purū sic p. ff. de iurisd. oīm iu. l. ij. sic spūaliter qui hic

Ciuitas.

viuunt habent bonū mixtū cum malis ho-
minib? & lumen cum tenebris. sed in celo
habent bonū & lumē purū vbi est species
celi in visione glorie sicut dicit Eccli. xliij.

¶ v

Ciuitas triplex

C prima integra q̄ diligenter
est custodienda ne destruat.
Secda diruta que virilit̄ est
reedificanda ne diu deformis videat. Ter-
tia reparata q̄ in vno statu est finaliter te-
nenda ne defectū patiat. **A** Quan-
tū ad primū quecumq; ciuitas vel cōitas
societas vel populi cōgregatio siue sit san-
cte religionis siue naturalis vniuersis qua-
lis est inter potentias aīe & sensus & mem-
bra corporis siue ecclīastice gubernatiōis
siue civilis cōhabitatiōis est diligenter cu-
stodienda duplici custodia scz vna extrin-
seca cui? interest subditos gubernare. Alia
intrinseca scz ratione ad quā pertinet om-
nia regulare. Et qualis vterq; guberna-
tor vel custos esse debeat et q̄ diligenter
gubernare ostendit. ff. de offi. prefec. vigi.
Nā salutē vbi ostēdit lex q̄ ad offi. p̄fecti
illius pertinet per totā noctem vigilare &
armatus cū filijs per urbē circuire & amo-
nere vt quilibet habeat aquā in cenaculo
ad extinguendū ignē nociuū: & q̄ nullus
ignē nocere permittat. & incendiarios ac
effractoꝝ puniat Ad p̄positum sicut lex
ista nullū facit vigilū p̄fectū nisi discre-
tam personā. Ita nullus debet fieri cuius-
cumq; predictę cōitatis custos rē. Et sicut
ille debet esse vigilans & diligens & arma-
tus armis corporalib? cū suis ad securaz
custodiā ciuitatis Romane. sic debet esse
de prelato & de quocūq; habēte curā ani-
marū q̄rū ad spūalia pro se & suis & q̄rū
ad diligentia & vigilantia corpales & resi-
dentiam. figura ad hoc p̄z Luc. ij. De illis
pastoribus custodientib? vigilias noctis
sup gregē suū. & q̄rū ad informationē
de igne peccati extingūdo in se & alijs. et
in peccatorib? puniēdis. **B** Quan-
tū aut ad custodiā rōnis quō debet custo-
dire partē sensualitatis & potentiarū aīe:
vt verificetur illud Dyere. j. Dedi te in ci-
uitatem munitam. supple supra sensuali-
tatem corporis vt regas et custodias. Et

eccles. ix. Ciuitas parua & pauci in ea viri
venit contra eā rex magn? id est diabol?
qui est rex super om̄s filios superbie Job
xli. & vallauit eam & inuentus est in ea vir
pauper? & sapiens & liberauit eā per sapiē-
tiam suā. Reuera si quis hoc noluerit vo-
luntarie facere debz compelli per rectorē
animarū. id est prelatum. sicut patet. ff.
de cura. Ad curatorū. vbi queritur vtrū
reipublice ad officiu? spectet vt dirute do-
mus a domino reedificent. glo. ordinaria
dicit q̄ sic debet fieri. Curator reipublice
debet restaurare illaz domū ne deformet
ciuitatē & compellere dñm domus vt red-
dat expensas. sic spiritualiter est in p̄posi-
to si domus dei. id est aīa cuiuscūq; boni
xpiani per ruinā peccati deformet ciuita-
tem dei. id est eccliam si sponte talis no-
luerit emendare se: debet compelli ad hoc
vt ipse faciat. Et hoc faciat prelatus non
obstante q̄ illi dicunt sic. quia licitum est
cuilibet facere de sua re qd sibi placet. vñ
de plus de ista materia. c. iij. b. Figura il-
lius habet Luc. xiiij. Compelle inquit in-
trare vt impleatur domus mea & in psal.
Imple facies eoz ignominia & queret no-
men tuū domine. In quib? ostenditur q̄
nisi domin? custodierit ciuitatē frustra vi-
gilat qui custodit eas. **C** Quantū
ad tertiu est sciendum q̄ om̄s predicti fas-
men patientur vt canes & circumbunt ciui-
tatem vt d̄r in psal. Nisi se teneant in ciui-
tate dei integra vel repata. qz ciuitas nō
recipit qd est ei legatū: nisi dñ est ciuitas.
vt. ff. qui. mo. vsusfruc. amitt. l. vsusfructus.
vbi sic dicit. Si vsusfruct? ciuitati leges et
aratus in ea ducat ciuitas esse desinit et
habere vsu fructū hec ibi. Sic tam de lega-
to bonoz fortune q̄ gratie & glorie nobis
legatū dum sum? ciues sanctorū & domesti-
ci dei. Eph. ij. Ideo in ea sp̄ q̄libz se teneat
& sic faciēs poterit dicere illud eccli. xxiiij
In ciuitate sanctificata similiter requieui.

¶ vi.

Cerici tenentur

C ad tria p̄ ceteris xpianis pri-
mo ad maiorē mundiciā. Se-
cundo ad ampliorē opis san-
ctimoniā. Tertio ad solidiorē vtriusq; cō-
tinentiā. **A** Exēpluz de primo has

bemus in ministris dñorū inter quos alii
 qui eis seruiūt in campo. alii in nemo-
 re. alii in alijs locis inter q̄s maiorem
 munditiā requirūt in illis qui seruiūt eis
 in camera. Spūaliter loquēdo ⁊ si de⁹ re-
 quirat munditiā in laycis plus tñ hoc req̄-
 rit in clericis q̄ sunt speciali⁹ ⁊ p̄pini⁹
 ei⁹ officio deputati ⁊ hoc maxie p̄inet ad
 illos qui debēt regere alios sicut sūt plati
 ⁊ sacerdotes ne male sedētes in cathedra
 iniuriā faciāt cathedre. sic ptz di. xl. mlti.
 p̄pter qd̄ debēt habere pulchri⁹ ornamē-
 tum intrinsecū ⁊ extrinsecū. Quorū primū
 cōsistit in virtutib⁹. Scdm̄ id est exterius
 ornamētū p̄sistit in trib⁹. Primo in incel-
 su vt nō sit leuis ⁊ lasciu⁹ qz s̄m̄ Aug. im-
 pudicus ocul⁹ impudici cordis est nūcius
 Etiā incōpositio corpis inequalitatē mē-
 tis indicat vt ptz in canone di. xli. §. vlti.
 Scdo in habitu vt nō deferat vestes curio-
 sas ⁊ vane formatas v̄l in scissura v̄l lōgi-
 tudine v̄l breuitate vel virides ⁊ h̄mōi vt
 ptz ex de vi. ⁊ ho. cle. c. penl. Silr de tonsu-
 ra. qz cleric⁹ nō d̄z h̄re barbā vel comā. ex
 de vi. ⁊ ho. cle. c. Si q̄s cleric⁹. Itē in cano-
 ne. xij. q. j. duo. Nec hec cadūt sub p̄silio s̄
 sub p̄cepto in p̄stitutionib⁹ Bonifac. viij.
 sub eo q̄ sequit tenore. Statuim⁹ ⁊ distri-
 cte precipim⁹ vt cleric⁹ vniuersi vestes ge-
 rāt nō breues nimis. s̄ saltē vltra tibiārū
 mediū attingētes. aures h̄o patētes crini-
 bus nō optas ⁊ coronas habeāt approbā-
 da latitudie decētes hec ille. Reuera q̄cū
 qz sunt inobedientes huic p̄cepto peccant
 mortalr̄ et incidēt in spēm apostasie vide
 plus de ista materia supra. a. xvij. b. Item
 in canone d̄z de clericis q̄ cleric⁹ d̄z lin-
 guā oculos ⁊ sensus ⁊ mēbra oīa coherces-
 re sub freno modestie ⁊ castitatis. vj. q. j.
 Ex merito. Tertio debet esse cleric⁹ in so-
 brio potu. qz ebrietas impedit ordinādos
 ⁊ causa est. qz dicit canon di. xxxv. c. Ante
 oīa. q̄ ebrietas fomes ē pcti ⁊ nutritrix oīm
 vitioꝝ. ⁊ deponit ordinatū. ex de vi. ⁊ ho.
 cle. A crapula. ⁊ di. xxxv. Ep̄s aut presby-
 ter maiorū rōne hoc vicium impedit tam
 clericos q̄ laycos ab ordinib⁹ angelorū
 p̄pter qd̄ cleric⁹ nō debēt bibere in taber-
 na nisi in cā necessitatis. s̄. in pegrinatiōe
 di. xliij. Nō optz. ⁊ ex d̄ vi. ⁊ ho. cle. c. pe.
 Itē nō d̄z habere tabernā p̄pter vilia ⁊

turpia que ibi p̄mittunt. Recte igit̄ sicut
 predicta triplex munditia et honestas est
 necessaria clericis in magna excellētia p̄-
 fectionis quib⁹ dicit illud Matth. v. Esto
 te perfecti ⁊c. ⁊ Exo. xix. Qui accedunt ad
 dñm sanctificent. Ita requirit in laycis
 s̄m̄ sui status exigentiā. qz sicut ignoran-
 tia litterarū repellit clericos a p̄mōtione
 terrena di. xxxix. Petrus. ⁊ di. xxxviij. oēs.
 sic defectus sciētie moꝝ ⁊ bone vite repel-
 lit. tam clericos q̄ laycos a p̄mōtione celi
 deo eis dicēte illud Osee. iij. qz tu sciam
 repulisti repellā te ne sacerdotio fūgaris
 mihi in eternū qz sine litteratura nō reci-
 pient p̄ similitudinē legis. C. de man. princ.
 l. vnica. vbi dicit q̄ si aliq̄s dicat se habes-
 re secreta mādāta nō credet sibi nisi osten-
 dat. sic nec credet p̄dictis q̄ aliq̄s pro eis
 faciat vnde timendū est talib⁹ cū clamare
 rint ad dñm dicētes illud Matth. xxv. Dñe
 dñe aperi nobis. qz nō est scia dei in terra
 Osee. iij. vide sup̄ de ista materia. a. j. Jō-
 h̄n̄ dicit dñs vob⁹ Leuit. x. habeatis sciam
 discernēdi inter sanctū ⁊ p̄phanū ⁊ ideo
 mundamini qui fertis vasa dñi Esa. liij.

Quantū ad scdm̄ scz q̄ cleric⁹ ⁊ vi-
 ri ecclesiastici tenent ad ampliorē sanctimo-
 niā q̄ alij. qz sūt in maiori statu honoris
 Ideo dicit canon. j. q. j. Elilissim⁹ reputā-
 dus est nisi p̄cellat sciētia ⁊ honestate qui
 est honore prestātor. Et qz optet q̄ hēat
 scitātē pro se ⁊ pro alijs q̄s d̄z h̄bo et exē-
 plo sanctificare. vt ptz p̄ decretū. xxij. q.
 vj. sumptū ex h̄bis Aug. de decem cordis.
 Nō mechaberis. vbi reprehendit vnū hoīez
 q̄ castitates voluerat h̄re in vxore sua ⁊ tñ
 noluit p̄tinere cū tñ vir d̄z virtute p̄celles-
 re mulieres vbi dicit glo. q̄ hic d̄r de viro
 respectu vxoris intelligēdū est d̄ plato re-
 spectu clericorū v̄l q̄cūqz dñō respectu sub-
 ditoꝝ ⁊ de clerico respectu laycorū ⁊ d̄ ma-
 gistro respectu discipuloꝝ vt p̄. viij. q. j. c.
 vlt. Itē ifra. m. ix. c. Et idē pōt dici de aīa
 respectu carnis. qz sic vxor ipedit bonū p̄-
 positū mariti v̄l op⁹ ab eo bñ inceptū. sic
 caro ipedit aīam hoīs ⁊ sic ptz. xxij. q. vj.
 Nō mechaberis. iō dicit apls ad gal. iij. cū
 spū cepitis nūc carne p̄sumamini vid. c. ij.

Quantū ad tertiū videly ad p̄stā-
 tiā vtriusqz. reuera si cleric⁹ cadāt i pecca-
 tū grau⁹ ⁊ piculosū cadūt q̄ alij. qz q̄ro

gradus altior tanto casus periculosior. ergo perseverantia in castitate et mundicia est eis magis necessaria quia nemo mittens manum ad aratrum et respiciens retro aptus est regno dei Luc. ix. Ad hoc ostendendum ponitur talis casus de quodam milite nobili qui super crimine lese maiestatis accusatus victus est in monomachia. id est in duello. Et tunc monachi ipsum putantes mortuum impetraverunt corpus eius a principe ut traderent sepulture. ille autem convalescens induit habitum monachalem. sed pro hoc audieus ipsum repetit. Tunc querit an hoc licite possit et videtur quod non. quia si revertatur ad seculum potest repeti ad penam sicut ille stultus qui suam uxorem sequebatur ut patet supra. a. xiiij. b. Et nullus seipsum ad mortem tradere debet ut patet. xxiiij. q. v. Unum solum. ergo per omnes ille redire non debet. sed ipsa potius sequatur eum castitate vouendo vel habitum mutando. sicut patet. xiiij. q. ij. Unaqueque. Item. xxiiij. q. ij. Si quis necessitate. sic spiritualiter nec clerici qui semel sanctum ordinem susceperunt nullo modo vocantur carnem per aliquam immunditiam sequi deberent. Aduertentes commendationem apostoli Romae. viij. dicentis. Si secundum carnem vixeritis moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis uiuetis faciatis igitur secundum quod precipit Ecclesi. ij. Fili accedens ad seruitutem dei sta in iusticia et timore. Item de clericis et de laicis recedentibus dicit Petrus apostolus. iij. Petri. ij. Melius erat illis non cognoscere viam iusticie quam post agnitionem retrosum conuerti. quia de talibus loquitur sacra scriptura dicitur. Alud Proverb. xxvj. Lanis reuersus ad vomitum et sus lota in volutabro luti.

E vij

Cogitatio Prima

mo iusteuuentium est virtuosa. Secundo tarde penitentius est periculosa. Tertio in fine desperatum pernicioosa. **A** Quantum ad primum sicut dicitur Proverb. xij. Cogitationes iustorum iudicia supple virtuosa quia cogitant in operibus et verbis suis ut patet verbis iuris canonici. extra de vo. et vo. redemp. c. Magnae deuotionis. Quid liceat secundum equitatem quid deceat secundum honestatem quid expediat secundum utilitatem. Iste

tres conditiones sunt sanctissime reliquie cogitationum iustorum de quibus in ps. Reliquie cogitationum et diem festum agent tibi id est vitam sanctam recte ergo sicut reliquie sanctorum vel benedictae matris dei quam in sanctis ecclesiis habent sunt diligenter custodiende in tantum quod non debent de capsa in qua sunt extrahi nec vendi. sicut patet extra de reli. et ve. sanc. Cum ex eo. sicut ipsi sancti vendi non possunt. sicut patet. C. de sacrosanc. eccl. l. Nemo. Quia res sacra non recipit estimationem. sicut patet. ff. de re. diui. sacra loca. §. vlti. Unde qui talia spiritualia vel eis annexa vendit symonias contrahit. ut patet extra de symonia. Querelas. et extra de iure patro. c. de iure. Sic spiritualiter loquendo reliquie cogitationum sanctarum que in sanctis animabus habent sunt diligenter custodiende et nullo modo extra animam per cogitationem immunditiae vel alterius peccati extrahende vel pro malis lucri vel delectationibus vendende. quia qui strarium facit non solum symoniam sed etiam sacrilegium incurrit coram deo. quia aufert sacrum de sacro. sicut patet. xvij. q. iij. quisquis. sicut igitur precipitur in psal. Custodi innocentiam et uide equitatem quam sunt reliquie homini pacifico que soli deo custodiri debet quam dicitur i. regum. i. Ipsi preparant cogitationes.

B Quantum ad secundum cogitatio peccatoris qui cogitat quod in senectute uult agere penitentiam de delictis sue iuuentutis est periculosa. quia simile est de tali sicut de homine habente unam manum aridam vel paralyticam et aliam utilem et propter commissionem alicuius delicti iudex iustus uult quod in manu utili puniatur. Ille uero petit quod in arida siue infirma puniatur. querit tunc in qua puniri debet. arguit quod in illa manu infirma quia pene sunt potius relaxande quam agrauande. ut patet de pe. di. i. pene. et ff. de penis. l. vlti. Sed contra arguitur sic. quia manus arida non est manus sicut pecunia reprobata non est pecunia sicut patet. ff. de pignora. actio. l. Eleganter. Ad propositum spiritualiter sicut ille habuit duas manus. sic multi habent suo tempore duo tempora uite quorum unum est iuuentutis quasi manus valida seu potentem. aliam manum id est tempus senectutis que est infirma et incerta. quia in spe in quibus multi delinquant. ideo

neceſſe eſt quod in vno vel alio peniten-
tiam agant iuſtus iudex deus vellet q̄ in
iuuentute in qua iuuenis peccat ageret.
Sed multi cogitat̄ agere in ſenectute que
eſt quaſi manus impotēs. Sed veraciter
primū iuſtum eſt ⁊ concordat cum legib⁹
quia iuuentus peccauit. ⁊ et puniri debet
eꝛ de tempo. ordi. vel nō eſt. ⁊ di. xxij. quo
rādā. ⁊ Sap. xj. per que peccat quis per
hec ⁊ torquet. aliter facit contra legē que
dicit q̄ in iuſta eſt milericordia percens
delinquenti ſicut patet. xxij. q. iij. eſt iuſta.
⁊ c. Nūmū. Secundo eſt periculosa p
pter illam maledictionē. Malach. j. Ma-
ledictus qui habet in grege ſuo forte ⁊ im-
molat debile dño. quia nūc etate illa ſunt
debiles. Ideo dicitur de eis in ps. Cogita-
uerunt conſilia que nō potuerūt ſtabilire.

L Quātum ad tertium cogitatio de
ſperantiū eſt pernicioſa dicentium. illud
Diere. xvij. Deſperauim⁹. poſt cogitatioes
noſtras ibimus ⁊ vnusquisq̄ poſt prauita-
tem cordis ſui mali faciem⁹ ⁊c. Cauſa au-
tem deſperationis peccatoris in morte eſt
omiffio p̄ceptoꝝ dei ⁊ operū charitat̄ nec
mirū. quia ſub p̄ditione taliū deus vult da-
re hoib⁹ regnū celoꝝ dicēs illd. Mat. xix.
Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata.
⁊ Mat. xxv. Eſurim⁹ ⁊ dediftis mihi mā-
ducare. Quādo igitur aliqd datur vel pro-
mittitur alicui ſub certo pacto vt ſi faciat
aliqua certa opa ſi illa obmittat nō habet
rationē ſperandi illā mercedē vbi potuit
illa feciſſe ſi voluiſſet. qz lex aufert ab eo il-
lud promiſſum vel datū ſicut ps. ff. de con-
ditio. cauſa da. nō p̄ſe. l. j. ⁊ per totus. Sic
ſpūaliter deus tollit a nō facientib⁹ p̄di-
cta opera di. illud. Mat. xxv. Eſurim⁹ et
nō dediftis mihi māducare ⁊c. Sequit̄. ite
maledicti ⁊c. Ne igit̄ in p̄dictā deſp̄atio-
nē cadatis faciatis ſicut d̄ Eccli. iij. Que
p̄cepit tibi deus illa cogita ſemper ⁊c.

L viij.

Cognatio ſpū-
tialis h̄ tres ſpēs. Primo
cōpatermitates. Secdo pater-
mitatē. Tertio fraternitates.

A Prima ſpēs attenditur int̄ p̄em
carnalē pueri ⁊ ſpūalem q̄ leuat eū de fon-
te vel tenet eū ad p̄firmationē. de quibus

duobus patribus ſiue verū ſit ſiue falſum
q̄ aliqui forte dicunt q̄ plus tenetur puz
er patri ſpūali q̄ ipſum p̄ducit ad ſtatum
grē q̄ patri carnali qui ei dat eſſe nature
tamen hoc certiffimū eſt q̄ plus obligat̄
deo patri cui dicimus. Mat. vj. Pater
noſter qui es in celis ⁊c. q̄ dabit ei ſtatum
glorie ⁊ hereditatem regni celoꝝ. Et vt b̄
melius videatis caſum poſſibilem aduer-
tatis qui ſemel p̄tigit. iij. Regū. iij. q̄ due
mulieres in vna domo habitātes duos in-
fantulos habentes quarū vna filiū ſuum
opprimens clā poſuit in ſinu alterius ⁊c.
Quo facto ponit̄ mors vtriuſq̄ matris. ſ.
q̄ moriant̄ poſtea quo facto querit̄ an ha-
bebit hereditatē illius cū qua nutritus eſt
vel alterius. Reſpondet̄ q̄ puer ſuccedit
matri in cuius poſſeſſione erat hoc proba-
tur p̄ hoc. quia melior eſt cōditio poſſiden-
tis q̄ nō poſſidentis tamē opz q̄ p̄bet ſe
filium. ff. de p̄batio. l. ci qui. vide glo. eꝛ d̄
p̄ſum. Afferte. Spūaliter ſic in p̄poſito
filius matris ecclie cū qua inuētus eſt in
tpe mortis ſi adheret fidei ecclie habebit
hereditatē cum xp̄o iuxta illud ps. Inno-
centes ⁊ recti adhererūt mihi. Item ſicut
volēs obtinere terrenas hereditatē opz q̄
p̄bet ſe eſſe heredē p̄ instrumentū vel ad-
minus p̄ tres teſtes fideles. Sic ſpūaliter
loquēdo quilibet pctōꝝ in peccando ponit
ſe extra poſſeſſionē dei. Qui ergo vult ha-
bere hereditatē celi opz q̄ p̄bet ſe verum
heredem p̄ tres teſtes ſc̄z p̄ verā p̄titionē
p̄ humilem p̄feſſionē. ⁊ p̄ condignā ſatiffa-
ctionē. Et ſi ſit tūc de quolibet tali pōt ve-
rificari illud Mat. xxj. Sic eſt heres.

B Secūda ſpēs attendit̄ inter le-
uantē ⁊ leuatū in quo facto nō ſoluz leua-
tus efficit̄ filius leuantis. ſed etiaꝝ d̄ eſſe
frater filij leuantis. Sic ſpūaliter dicunt̄
filij dei hoies tripliciter. ſ. p̄ baptiſmū im-
merſionē. aut de baptiſmo leuationē. aut
p̄ ſacramentalē p̄feſſionē. ſic patet. xxx. q.
j. oēs. Igitur p̄ conſequēs vterq̄ pater de-
beret eſſe in magna reuerentia. qz vterq̄
facit de ſeruo liberū. Igitur p̄ conſequēs
quilibet xp̄ianus eſt libertus duoz. quia
libertus dicit̄ qui de ſtatu ſuili traditus
eſt libertati hoc patet. xij. q. ij. De libertis.
Et reuera quilibet talis debet habere illū
in reuerentiā ⁊ honore q̄ eū liberum fecit.

nache in vno monasterio, permittantur cohabitare. xviii. q. ij. Diffinitio. Lex etiā imperialis phibet viros et mulieres in vno carcere incarcerari simul. C. de custo. reo. qm̄vnu. et totū fit p̄p̄ piculū. Et ideo ex q̄ lex diuina et humana phibet cohabitatio nētalium personarū quas parentela vel religio vel carceris miseria et inopia debēt a pctō luxurie custodire. nō est dubiū quin multo periculosior est inter illos in quib⁹ nullū iuenit ipedimētū iō ē periculū et nō solū talis cohabitatio si etiā nimia familiaritas mulierū tā clericū q̄ religiosū inhi bet. sic ps̄ dist. xxxij. c. interdixit. et c. sequē. Itē di. lxxxj. Quo. c. cleric⁹. et c. sequē. vsq̄ ad fi. et xviii. q. ij. Cognouim⁹. et c. sequē. Et ratio est bona q̄r̄bi ē nimia familiaritas cū mulieribus stimuli antiq̄ hostis nō desunt di. lxxxj. Oportet. iō Eccli. xv. Comorari leoni et draconi placebit q̄r̄ habitare cū muliere neq̄. Et p̄ tanto cleric⁹ est excōdicandus q̄ post trinā amonitionē nō dimittit talē cohabitationē vel familiaritatē seu fabulationē eē de coha. cler. c. ij. Et reuera maiori rōne est q̄s excōdicat⁹ coram deo p̄pter suā luxurie. vtrūq̄ igit dimittatis timentes p̄sens periculū et futurū tormentū de quibus d̄r̄ Esa. xxxij. Quis poterit de vobis habitare cū igne deuorāte te q̄tum ad p̄ns periculū cohabitatiōis quis habitabit ex vobis cū ardorib⁹ sempiternis q̄tum ad futurū tormentū eterne dānationis. B. Secda cohabitatio pctōr̄ cum eis p̄sentib⁹ est valde p̄niciofa. Nam ille male et pernitiose cum malis habitat vs̄ comunicat. q̄ eorū pctis cōsētit sic ps̄. xxij. q. iij. A malis. Clā talis fautor malorū est ab ecclia excōdicandus. xij. q. v. Placuit. Item talis est etiā a deo excōdicatus vt sup. a. xiiii. a. quia q̄ consentit peccatoribus et defendit deliquētes apud deū et homines est maledictus. xj. q. iij. Qui cōsentit. Non igitur habeas pacē cū peccatoribus. quia ille fauet impietati qui non conturbat peruersos cū possit sicut patet xxij. q. iij. Qui potest. Et nō corrigere malos nihil aliud est q̄ fouere vt patet dist. lxxxij. Nemo. et c. sequēti. Et sic qui nō facit qd̄ in eo est ille cum peruerso peruertitur et ideo cum illo a regno celorum excluditur. vnde in ps̄. dicitur. Neq̄ habitabit

iuxta te malignus q̄tum ad primū malū neq̄ permanebunt iniusti ante oculos tuos q̄tum ad consentientes. Et Tertia cohabitatio est valde gratiosa que est iustorum cum penitere volentibus. Nam iusti debent cohabitare et comunicare cū peccatoribus vt ipsos conuertant ad deū et hoc patet. xxij. q. j. didicimus in medio Exemplū ad hoc de saluatore qui hac de causa impleuit illud Esay. lxij. Habitauit iuuenis cum virgine cuius exemplo debemus comunicare cū peccatoribus p̄pter spem conuersionis eorū. xxij. q. ij. Sane Exemplo prophete cui deus dixit. Ezech. ij. Fili hominis cum scorpiombus tu habitas vide. j. h. j. per totum.

Et ij.

Comunio est

Primo vestimētū ornatius p̄tra nuditatem. Secdo medicamentū sanatiū p̄tra infirmitates. Tertio munitū conseruatiū p̄tra debilitatem. A Quātū ad primū q̄ comunio corporis et sanguinis xpi sit optimū vestimētum aie patet. quia nihil tam bene vestit animam q̄ gratia. sed eucharistia dicitur bona gratia sicut patet. j. q. j. Asulti. quia deus vestit omnes quos voluntarie pascit dicēs illud ps̄. Cōfessiones et decorē induisti amict⁹ lumine sicut vestimēto. q̄r̄ scitis bñ q̄ nō placet deo q̄ aliqs veniat ad mēsaz suā cū roba diaboli si dei. Et vtinā qlibet videret q̄ pulchra est aia munda dum est amicta lumie sicut vestimēto et q̄ defor mes sūt illi de quib⁹ in ps̄. opient sic diploide p̄fusōe sua. p̄pter q̄r̄ deformitatē non placet deo q̄ accedat ad mēsaz suā sic nec placeret alicui vīm q̄ aliqs tot⁹ lutosus sordid⁹ et fetid⁹ et leprosus poneret manus suā in scutela v̄ra p̄p̄ quā deformitatem de⁹ interdicit et suspēdit tales a p̄ceptōe h⁹ sacri. In cui⁹ figura legit⁹ Lem. xij. Dis q̄ habuerit maculā et ifra nō accedet. Et hanc ista suspēso multū p̄cordat cū iure ecclēsie vbi dicit⁹ q̄ si ciuitas vel castrum vel villa subijciant⁹ ecclesiastico interdicto ipsoz suburbia et cōtinentia et edificia eo ipso intelliguntur interdicta. ita q̄ nec i caspellis nec i cimiterijs ipsi ecclēsie p̄triguis

3

—

—

3

—

—

—

2. p

3. p

Comunio

poterit celebrari patet ex de senten. excō.
Quod si ciuitas li. vj. Eodem modo dum in-
gressus in illaz celestem ciuitatē et in eccle-
siam triūphantē est interdictus peccatori
propter peccatū mortale in quo iacet. Non est
dubiū quoniam ingressus in ecclesiam terrenaz quod
est quasi quedā parua capella illius ecclesie
pro susceptōe cuiuscūque sacramenti excepto
sacramento penitentie sit eidez interdictus
a deo quod si contrarium fecerit sicut dicitur
Eccli. xij. sicut comunicabit lupus cum ag-
no sic peccator iusto. vnde ps. Appropri-
ant super me nocentes ut edāt carnes me-
as. Ex quo xps vestiuit vos pulcherrima
veste. Nolite ergo maculare eam sicut faci-
cit puer incorrigibilis non obstante quod fre-
quenter verberatur a patre suo. Nolite er-
go pueri effici sensibus de quibus Heb. j.
Sicut vestimentū mutabis eos et mutabū-
tur cōtra regulam iuris li. vj. vbi dicitur sic
quod a principio placuit amplius displicere
nō potest. sicut enim nullus vellet mutare
pulchrā vestē pro turpi. sic nec hanc vestē
mūdicie etc. imo ut dicitur Eccli. ix. Omni
tempore vestimenta tua sint candida et ut
habeatis illam benedictionē dei. Apocal.
xvi. Vestimenta vestra mūda custodiatis
beatus qui custodit vestimēta sua ne nudus
ambulet. **B** Quātum ad secundum
scilicet quod illud benedictū sacramētum sit me-
dicamentum sanatiū patet ex illo verbo.
Johan. j. Verbum caro factū est quod hodie
recipietis et habitabit in vobis. Ideo de il-
lo intelligit illud ps. Misit verbū suū et
sanauit eos. Reuera illis est illud medica-
mentū sanatiū qui prius receperunt pre-
paratiū et purgatiū et non alijs. vnde il-
los sanat qui prius se confessione purga-
uerunt et hoc necesse est. quia aliter deo nō
tenetur illos iterū curare. Esto quod medicus
aliquis cōueniret cum aliquo infirmo ut
ipsum sanaret pro certa mercede et tūc post
quod infirmus est liberatus de infirmitate tan-
dem iterum incidit in eandē ex culpa sua
Queritur ergo vtrum ille medicus pro eo-
dem salario teneatur egrum curare. Ad h-
dicitur quod non si ex sua propria culpa inci-
dit. ff. de reg. iij. quod quisquis ex culpa sua.
Spiritualiter sic est in proposito. Infirmi
isto sacro tempore precedenti cōueniunt
cum optimo medico animarum id est iesu

christo qui sanat omnes infirmitates in
psal. ut ipas sanat pro mercede confessionis
et penitentie et operū charitatis que debēt
homines dare deo pro sua sanitate. Si igitur
iterum cadant ex eoz culpa in egritudinē
peccati mortalis pro certo oportet quod ipsi de-
beant iterare nouū pactum et nouā merce-
des sicut dicitur in ps. Medici suscitabūt
et confitebūt tibi. Et causa quare aliqui
homines nimis recidiūt peccata sua potest
esse vna scilicet quia nō ostendebant sacerdoti
omnia peccata eoz in quo casu nō sunt to-
taliter curati. quia sicut medicus corpora-
lis non tenetur curare nisi infirmitates sibi
ostensas. quia sicut habet de peni. di. j.
h autē vba. Et vba sunt cū effectu intelligē-
da. ideo dicitur Jaco. ij. Qui in vno offens-
dit factus est omnium reus. Secūda causa
potest esse quare talis iterum cadit in pec-
catum. quia forte aliena nō restituit et pec-
catū non dimittitur nisi ablatum restitua-
tur ex de reg. iij. li. vj. vel quia non habuit
voluntatē peccata deserendi et bene viuendi
etc. **L** Quātum ad tertium scilicet
quod illud sacramētum est munimētum et for-
titudō et custos ipsum bene recipientiū pro-
per illud psal. Custodit dominus omnes di-
ligentes se. Reuera valde diligenter debe-
ret quilibet homo sacramentum corporis
xpi custodire. quia carius ipse con-
ducit sibi ministrantes et custodientes eū sine ma-
cula quod si simplex dominus vel domina huius
seculi con-ducit nutricem pro filio ipsius
nutriendo et custodiendo. quia tales non
dant nisi mercedē temporales sed xps da-
bit vitam eternā et seipsum. vnde Prover.
xxvij. dicitur. Custos dñi sui glorificabit et
custodite sicut scitis. Matth. xxvij. quia qui
mercedē accipit pro custodia tenetur de le-
uissima culpa sicut patet ex de depōsi. Bona
fides. Item sicut ille nō presumit habe-
re bonā fidem in custodia depositi si illud
perdiderit saluis rebus proprijs sicut patet
ex de depōsi. bona fides. Exemplū patet de
deponente res suas in archam et dimitten-
te extra archā depositas. Sic spiritualiter
nec ille est bone fidei qui peccato mortali
perdit hoc sacramētum dum vita sua est sal-
ua. j. Thimo. vj. bonū depositum custodi.
Item Eccli. iij. vsque ad mortem certa pro-
iusticia supple pro hostes anime pro illius

custodia. **D** Unde sciendū q̄ circa
custodiā hui⁹ sacramēti sunt tria maxime
necēria. p̄mo diligētia p̄seruatōis. sc̄do do
lor p̄ditōis. tertio desiderū recuperatōis.
Ista tria faciūt quēlibet diligētē custodire
res illas q̄s diligit p̄ vita tēporali igitur
magis deberet h̄ obseruari circa illam rē
q̄ ducit nos ad vitā regni celoz sc̄z corpus
xp̄i. quia ideo d̄z viaticum. Item sicut ciui
tas vel castrum in tpe guerre d̄z de die et
de nocte tam a clericis q̄ a laycis custodi
ri nec aliquis in hoc excusatur vt p̄z ex̄ de
imunita. eccle. Peruenit. qz expedit reipub
lice plures h̄re defensores sicut p̄z. ff. de
no. ope. nunciatio. l. Nam rei. sic deus qui
est melior omnib⁹ ciuitatibus mundi pro
pter quā rōnem lex dei ⁊ ecclie precipit q̄
eucharistia ⁊ crisma sub diligētē custodia
⁊ fideli clauibus adhibitis conseruetur in
cunctis ecclesijs vt p̄z ex̄ de custo. eucha.
⁊ alio. sacra. c. j. Sic spūaliter d̄z quilibet
xp̄ianus in aīa sua nec mirū. qz si oīa vasa
⁊ vestimēta in quib⁹ deo ministrat mūda
debent custodiri sicut p̄z ibidem. c. ij. maio
ri rōne aīa debet mūda custodiri ergo om
ni custodia serua cor tuū. Prover. iij. vide
de hoc. j. c. xij. a. ⁊. c. xxvij. a. ⁊. e. vj. p̄ totū.
Item. m. xvj. per totū. **L** xij.

L. p.

Commodatum

C Primo est diligētē obseruā
dum. Sc̄do rōnabiliter tra
ctandū. Tertio fideliter red
dendum. **A** Primo q̄ opz q̄ comō
datum bene custodiat. qz comōdatū dicit̄
quasi comōdo vtentis datum p̄z ex̄ de cō
moda. Cum gr̄a in glo. in quo casu ille cui
res comōdat de leuissima culpa tenetur si
res illa pereat vel deterior fiat p̄pter de
fectū custodie ex̄ de comōda. c. j. Sic spūa
liter loquendo deus comōdauit nobis bo
na nature bona fortune ⁊ bona gr̄e. sed in
rei veritate ille q̄ culpa sua p̄dit aliqd̄ pre
dictoz bonoz sc̄z in luxuria vel in alijs hu
mismodij vicijs cum hoc qd̄ habet aliquod
dānū h̄c habebit penā duram alibi. Ideo
dicit̄ p̄pheta Hier. xvij. Duplici stritione
contere eos d̄ne deus noster. Nec h̄ est mi
rū. quia si equus vel liber vel h̄mōi sit tibi
comōdatus ⁊ furtim a te est sublatus sine
tua negligentia vel pacto nō teneris illuz

reddere nisi pactum interuenerit vel nō
fueris in mora ip̄m diutius retinendo vel
per nunciū min⁹ ydoneū ip̄m remittendo
sed in reueritate qui culpa sua perdit pre
dicta bona sibi a d̄o comōdata satis durū
cōputatū dabit de illoz p̄ditione qz non
clausit oculos aures ⁊ sensus. sicut si com
modatari⁹ posuit comōdatū in camera et
recessit relicto ostio aperto dimisit archas
apertā qz in nullo ille est excusandus qui
p̄t aliquo modo p̄uidere sicut p̄z. ff. ad le.
aliqui. Si putator. itē di. l. hi qui arbores.

B Secūdo dico q̄ comōdato qui
libet vtatur rōnabiliter h̄m pactū p̄ quod
recepit sicut p̄z. ff. de pre. qz sicut p̄carium
conceditur cū p̄finitione certi vsus. l. cum
p̄cario. Comōdatū vero traditur ad vsuz
determinatū q̄ sic debemus eo vtī. Exēplū
ad hoc ē. Esto q̄ ego comōdauī tibi equū
meū vt duceres euz ad villam ⁊ tu duxisti
ad bellū ⁊ ibi p̄didisti. Reuera tu teneris
mihi in valore equi hoc p̄z. ff. de cōmo. l. si
vt certo. §. Sed interdū. Spūaliter loquē
do sic est de illo cui deus comōdat corpus
vel aliquod p̄dictoz vt cum illo vadat ad
ciuitatē regni celoz. sed ipse male viuēdo
luxuriose vel gulose ducit equū d̄ni sui ad
bellum p̄tra eum iuxta illud ps. Conuene
runt inynnū aduersus d̄nm. i. caro ⁊ anima
p̄ctōz. Item sicut depositarius vtendo de
positis apud eum vbi vsus est sibi inhibi
tus tunc comittit furtū vt p̄z. ff. de cō. fur.
Qui furtum. Sic est spūaliter de illis qui
vtuntur rebus sibi a deo d̄positis ⁊ sibi cō
modatis contra preceptū dei sicut ore ina
niter iurando ⁊ sic de alijs. ideo dicit̄ Job
xxij. de talibus dedit ei tempus peniten
tie ⁊ ipse abutitur eo in superbijs. vide de
ista materia de abusione sup̄. a. iij. p̄ totū.

L Tertio oportet q̄ comōdatū re
stituatur integrum nō deterioratum vl̄ ni
mis deformatum. quia si res deposita de
terior reddatur non est signū bone fidei si
cut patet. ff. de depo. l. j. §. si res. Spiritua
liter sic est de anima christiani deposita a
pud eum cū mundicia ⁊ alijs virtutib⁹ in
baptismo. quia in morte xp̄ianus debz red
dere animam suam in tali statu in quo re
cepit eam. sed dolendus est quasi in omni
bus quia in morte tradent deo animas ni
mis turpes ⁊ d̄formes in qua nō apparet

Compassio

aliquod signum bone vite. Ideo de talibus
similibus dicitur in ps. Signa nostra non
vidimus. Item etiam xps potest veraciter
dicere illud. Matth. xxi. Cuius est ymago
hec et superscriptio. Recte ergo sicut ho-
mo non recipit falsum denarium pro vero que-
tibi tradidit sed recusat. xpus eos recusat
di. in ps. Iuravi in ira mea si introibunt in
requiem meam. si pro non. quia nihil inqui-
natum intrabit in illam. Apoc. xxi.

L. xiiij.

Compassione de

c. **Compassione de**
benus habere. Primo cum pe-
nuriam habentibus. Secundo
cum culpam committentibus.

Tertio cum penam purgatorij sustinenti-
bus: ut omnes pro posse inuenimus. Primos
elemosynarum largitione. Secundos cul-
parum correctione. Tertios mentium piarum
oratione. **A** Ratio prima est bona quod
qui iuuat pauperem pro amore dei deus iu-
uat in paupere ipso dicente. Matth. xxv.
Quod vni ex minimis meis fecistis mihi
fecistis. Et reuera sicut quilibet sapiens libe-
nter et honorifice pascit patrem suum cor-
poralem a quo sperat habere hereditatem
et qua carebit si hoc non fecerit. Et cum hoc
non alendo patrem suum morte deus puniri sicut
patricida. quia qui non prestat alimenta ne-
care videtur sicut ps. xij. q. ij. Qui abstulerit.
Item. lxxxvi. di. non satis. Item. ff. de li-
be. agnoscent. Necare. Sic spiritualiter loque-
do maiori ratione debet quilibet homo pa-
scere pauperem in nomine christi et hoc est verum
maxime in vltima necessitate. quia christus
dabit nobis meliorem hereditatem et ma-
iorem quam quicumque pater corporalis. Reue-
ra sicut quilibet sapiens filius vel amore
vel timore vel cupiditate patrem corpora-
lem aleret et honoraret etque obediret nec
ipso presente loqueretur vel ageret que ei
displicerent maiori ratione. quia non solum
est pater noster sed etiam patronus. Et li-
bertus tenetur alere patronum. ff. de agno.
libe. l. Si quis a liberis. Et ideo bene facia-
tis iuxta consilium. Thob. iij. Quomodo
potueris esto misericors si multum tibi fue-
rit abundanter tribue. si exiguum etiam liben-
ter impartiri stude dicens illud. Job. xxx.
Flebam quodam super eo qui afflicto erat

et anima mea compatiebatur pauperi. Item
alia ratio est. quia christus vult esse alere in ces-
lo qui ipsum alit in persona pauperis in terra
Exemplum ad hoc quia sicut illa ecclesia tene-
tur alimenta providere illi qui quando habu-
it dedit illi ecclesie ut patet. xvj. q. vij. quicum-
que fidelium. Sic spiritualiter deus facit tali-
bus et quanto plura dedit tanto ei abundan-
tius providebitur. Ergo sicut dicit Thob. iij.
Fiducia magna erit coram summo iudice. i.
deo elemosyna omnibus facientibus eas. Item
dicit spiritus sanctus per prophetam in ps. Bonus
vir qui intelligit super egenum et pauperem et
infra. bene faciat eum in terra supple viue-
ntium ad vitam activam. dicit decretal. ex de re-
nunc. c. nisi cum pridem. §. nec putes. quod vita
contemplativa sit securior tamen acti-
ua est plus fructifera et ponit exemplum de
martha. Exemplum etiam habemus in mem-
bris corporis in quibus non solum singula
iuuant se mutuo. sed etiam sicut dicitur. i.
Corinth. xij. Si patitur unum membrum com-
patiuntur omnia. **B** Quatuor ad se-
cundum peccantibus non recte compatimur
nisi vicia nobis displiceant ex odio peccas-
ti et non persone. sed ex charitate. quia non est
charitas sed languor ubi mali mores non
corriguntur sicut patet. xxij. q. v. Non pus-
tes. Item pie aduersatur quod corripit vicio-
sum. xxij. q. v. Circumcelliones. et medicus pie
facit litargicum excitando et freneticum liga-
do. xxij. q. iij. Quid faciet et iudex debilitat
latronem ne amplius furetur. xxij. q. iij. si
quis fortitum. **L** Quatum ad tertium
videlicet quod compaciendum et orandum est
pro illis qui sunt in pena purgatorij scitis
bene quod in curijs regum et aliorum nobilium
si vnus ministrorum propter aliquam cul-
pam fuerit incarceratus tunc omnes alij
inducunt meliorem de curia ad rogandum
pro tali incarcerato. quia ipsi forte in con-
simili casu possent eodem modo puniri. Ex-
emplum Genes. xl. de Joseph modo suo iu-
uante pincernam incarceratus qui postea
liberatus iuuat ipsum ergo sicut dicitur. i.
Pet. iij. Omnes vnanimis in oratione com-
paciens estote fraternitatis amatores.
Sancta enim et salubris est cogitatio pro
defunctis exorare. ij. Macha. xij. Quonia
si socij tentationum estis sic eritis et consola-
tionis. ij. Corinth. i. quia conregnabimus

2. p

3
7
11
13

2. p

si compatimur si tamen compatimur illis
ut cōglorificemur. Roma. viij.

¶ xij.

Cōsiliū aliud

bonū aliud malum. bonū est
Primo semper dandum. Se-
cundo libenter audiendum,

sed Tertio sp̄ malum fugiendū.

Quantum ad primum q̄ consiliū bonum
semper est dandū. quia nullus debet filere
timore ne offendat verus dominū. sed ma-
gis timens illud Esa. vi. Ne mihi quia ta-
cui nec consiliū malum debet quis dare
quia in vtroq; casu tenetur quis de dāno
quod ex hoc sequitur et hoc patet per ratio-
nes legis. C. de picu. tu. et cura. l. j. Casus le-
gis est talis. Esto q̄ pater in testamento
suo duos viros prudentes et locupletes fi-
lij suis tutores dedit. Et quia ipsi nō no-
nerāt facultates adiunxit eis quasi duos
consiliarios coadiutores seu superintendē-
tes. nō ideoyt administrarent. sed vt alios
administrare instruerent et quod ab eis a-
geretur viderent: postmodū tutela negle-
cta vel fraudulēter administrata tenētur
isti consiliarij sicut et alij qui dissimulaue-
runt vel fraudem adhibuerunt vel cum il-
lis participauerūt. B Spirituali-
ter loquendo sic frequenter contingit q̄ pre-
lati vel dñi qui sunt tutores subditoꝝ suo-
rum qui sunt filij christi per fidem. sed isti
prelati vel dñi habent consiliatores vel cō-
siliarios. id est confessores et accessores cō-
mēsales tanq̄ iuris dei et hominū peritos
vnde si predictos nō bene consuluerint et
alij male disposuerint bona a christo eis
cōmissa tunc erūt in eadem dānatione cul-
pe cum eis. ideo dicitur Sap. xvij. Simi-
li pena seruus cum dño. vnde de omnibus
talibus sc̄z consiliarijs dicitur. ij. Paral.
xij. Ipsi fuerunt consiliarij sui in interi-
um suū. ¶ Quantum ad secundū q̄
bonū consiliū est libenter audiendū. q̄a
in tali consilio est ille spiritus consilij.
Esa. xj. sine quo nullum consiliū valet. q̄z
sicut nullū consiliū generale potest con-
gregari sine papa di. xvij. c. j. et sequēti. Et
ij. q. vj. ideo. sic nullū consiliū generale
nec speciale valet sine inspiratiōe sp̄san-
cti. Et sicut nullus consiliū generale vel

speciale congregatum sine auctoritate pa-
pe nullam habet firmitatē ex. di. xvij. p̄ to-
tum et ex de electi. Significasti añ si. Sic
nec illud consiliū qd̄ fit sine inspiratiōe
sp̄sancti. Et hec est ratio quia dicit p̄ p̄-
phetam in ps. Dñs dissipat consilia gētū
et reprobat consilia p̄ncipū. Recte igitur
sicut consiliū prouinciale requirit presen-
tiam archiepi di. xvij. si ep̄us. Ita est de q̄
libet alio bono consilio. Itē sicut quilibet
episcopus tenetur bis i anno celebrare cō-
siliū s̄m ordinationem leonis pape dis.
xvij. De consilijs. in quibus d̄ omnibus q̄
relis que iter diuersos ecclesie ordines na-
sci solent iudicentur. Sic sp̄ualiter et reali-
ter quilibet xp̄ianus debet tocienſvel plu-
ries si indiget consiliū habere confessio-
nis de omnib; peccatis suis. Itē sicut ep̄s
in consilio suo debet presbyteris et clericis
notificare statuta cōsiliij prouincialis et hoc
nō faciens per duos menses est suspendē-
dus dist. xvij. decernim;. Sic confessor de-
bet ostendere confitentibus p̄cepta dei et
alia puncta p̄tinentia ad confessionem et
hoc siue pecierint siue nō di. illud. Job. xij
Ostende mihi quātas habeo iniquitates
et. Et certe hoc tenentur p̄fessores et sacer-
dotes et curati maxime iuxta illud Osee. ij
Ostende israel pplm̄ pollutum vt p̄fitens
dicat illud Hier. xxxj. Postq̄ ostendisti
mihi p̄cussi femur et confusus su;. Item si
cut in gestis cōsilioꝝ d̄z quādo discors sen-
tentia inuenit tunc illius consiliū est tenē-
dum cui; potior extat auctoritas ex. di. l.
Domino sancto. versus finez. Sic p̄fitens
debet potius adherere consilio discreti sa-
cerdotis dicens illud ps. Confitebor tibi
dñe in toto corde meo in p̄silio iustorum.
D Quātum ad tertium nullus d̄z
sequi consiliū cupidoy et alioꝝ qui dant
consilia periculosa siue in confessione siue
extra. Figuram huius habemus Exod. iij
Et de quo loquitur propheta. Esa. xix. Sa-
pientes consiliarij pharaonis dederūt p̄si-
siliū insipiēs. Unde tale p̄siliū nullū ob-
ligat ad id faciendū imo si faciat nō est de
facto excusatus. q̄z potuit ab alijs q̄ sciūt
plus de lege dei explorare an expediret vt
patz. ff. vi. bono. rpto. l. j. in fine. Et quia
p̄ncipū constitutiones et leges nullus d̄z
ignorare vl̄ dissimulare vt ps. C. d̄ in et fa.
d̄ iij

— igno. l. constitutiones. quanto magis leges
— diuinas. In omnibus igitur consiliū diuī
iūz est sequēdum qui vocatur. Esa. ix. Cō
siliarius deus fortis p̄r futuri seculi. Qui
etiam dat benedictionē suam declinanti
bus consiliū malignoz inq̄stum sunt con
tra honorem suū ⁊ contra salutē animarū
— di. illud psal. Beatus vir qui nō abiit in cō
silio impiorum ⁊c.

37

L xv.

Concordia i bo

C no est. Primo fugatiua pra
uitatis. Secundo placatiua
deitatis. Tertio cōseruatiua
pacis ⁊ tranquillitatis. **A** Primus
patet quia qui bene concordat cum bonis
hoībus p̄mo fugat pctā a seipso. quia di
mittit omnia pctā q̄ eis displicent ⁊ liben
ter facit qd̄ deus p̄cepit. qz si deum bene a
manus tunc omnia difficilia ⁊ aspera per
ficimus ⁊ toleramus sicut p̄s de pe. di. ij.
Si quis semel. circa p̄ncipiū. Secūdo fu
gat pctā ab alijs qui sunt iuxta illum qui
cōcordat cum deo qz talis amat deū ⁊ pro
ximū ⁊ ille vere diliget proximū ⁊ bene cō
cordat cū eo qui q̄stum pōt laborat vt ip̄
suz ad deū ducat. xxij. q. iij. Debet hō. Itē
debem⁹ proximū amare sicut nos amam⁹
sicut p̄s de pe. di. ij. post p̄ncipiū. Itē me
— lius est primū cū seueritate corrigere q̄
lenitate decipere sicut p̄s. v. q. v. Non oīs.
qz si sic debemus affici charitatis affectu
ad p̄ximos vt velim⁹ oēs saluos fieri s̄m
August. xxij. q. iij. Corripiant. vide infra
de ista materia plus. d. x. a. ⁊ b. Item ad
eos pertinet discordantes ad concordiam
reuocare sicut p̄s di. xc. Discordantes poti
us q̄ ad iudiciū prouocare. Ibidem. c. Stu
dendū. nota q̄ glo. intelligit hoc in causa
— civili ⁊ nō in causa criminali. qz expedit q̄
pctā nocentiū sint ad iudiciū deducta si
cut patet. ff. de ini. l. iij. q. i. ⁊ ex de collu.
c. j. Hoc etiam pertinet ad quēlibet iudicē
Nam debet ad p̄cordiaz laborare sicut p̄s
v. q. ij. Si p̄mates. ⁊ litigantes p̄siliare. ff.
de vsu. fructu. l. Si oēs. §. equissimū. ⁊ hoc
faciendo imitatur summū iudicē qui facit
concordiā in sublimibus vt dicit Job. xxv
B Secūdū etiam p̄s sicut bona cō
cordia subditoz placet bono dño et bono

p̄elato cuiq̄qz. sic concordia membroru
ecclesie placet deo patet. ix. q. iij. Archiep̄s
ideo dicitur Eccli. xxv. In trib⁹ beneplacis
tum est spiritui meo q̄ sunt p̄bata coram
deo ⁊ hominib⁹ concordia fratru ⁊c. Undē
intantū displicet discordia deo q̄ nec reci
pit oblationes discordantiū sicut p̄s dis.
xc. Oblationes. ⁊ c. sequenti. Ad hoc patet
— exemplum naturale. quia sicut corpus hu
manum in quo humores et qualitates et
elementa non concordant non potest diu
— viuere. Sic in proposito nulla cōmunitas
potest diu prospere durare sine concordia
cordium ⁊ operationum ⁊ hoc est qd̄ dicit
beatus Grego. ⁊ habetur di. lxxxix. Ad hec
vbi dicit q̄ sine concordia nulla vniuersi
tas nec cōmunitas cum ratione regi pōt.

L Tertium patet scz q̄ concordia
est cōseruatiua pacis. quia sicut p̄cordia
humanorū corpore causat ⁊ cōseruat cor
poralem sanitatem sic concordia vicinorū
causat mentalem tranquillitatem. ideo di
cit ps. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdum ⁊c. quia
sicut discordia. ira. inuidia faciūt cor ama
rum sicut patet ⁊ sicut illa sequūtur mala
— multa sicut homicidia vt patet de Abel et
cayn. Gen. iij. ⁊ de multis modernis. De
hoc etiaz notatur dis. lxxx. Neqz ad cayn
sicut ⁊ patet de remo ⁊ romulo. vi. q. j. In
apibus. Ita concordiam sequūtur multa
bona. videat ergo quilibet ad alium etiam
opere cōpleat illud qd̄ dixit Asa rex israel
ad benadab. ij. Para. xvj. Fedus inquit sit
inter me ⁊ te. p̄r meus ⁊ pater tuus habue
runt p̄cordiam. **L** xvi.

Conditio triplex

C P̄mo licita ⁊ rōnabilis. Secū
do illicita ⁊ vitupabilis. Terc
tio lata ⁊ insupabilis. **A**
Quantū ad primū dico q̄ p̄ma est q̄ deus
p̄mittit hoī regnū celoz sub conditione
obseruantie mandatorum dei. Matth. xix
Si vis ad vitam ingredi serua mandata
quasi diceret. Si vis terram illam habere
custodi cartam. cui legi dei concordant le
ges mundi per quas clerici ⁊ viri ecclesia
stici non debent vocari ad onus tutele et
hoc est verus si gerant se ⁊ viuant sicut cle
rici sicut patet. C. de epi. ⁊ cle. l. Generalis
ter. Sic spiritualiter lex dei vult q̄ nullus

k. p

homo grauetur onere damnationis. sed qd omnes hoies saluentur. Item si alicui p mittitur sub certa conditione et ob certam causam tunc cessante causa cessat effectus et pmissum. extra de dona. c. ceterum. Exemplum patet. quia si pater alicuius condicionaliter concessit predia sua ita qd creditibus suis ille filius post mortem patris satisfaciatur et si non fecerit perdit predia et hereditatem. C. de condi. ob cau. da. Sic spiritualiter est de oib' malis xpianis. B

Quantum ad secundum scz qd quedam est conditio non bona. sed illicita etiam si iuramento sit vallata tunc non est adimplenda sic patet. xxij. q. iij. c. j. nec talis peccat transgrediendo. vt patet ibidem. c. In malis pmissis. r. c. Inter. Sed peccauit quando iurauit. c. ibidem. Si aliquid. et ponitur ibi exemplum de dauid qd iurauit occidere Nabal qd tamen non fecit. Sed conditiones licite etiam sine iuramento sunt obseruande. xvij. q. ij. Eleutherius. Ideo dicit in psal. Que procedunt de labijs meis non faciam irrita. L Quantum ad tertium est vna conditio generalis omnium pauperum et nobilium quos omnes deus de limo terre formauit. sicut patet di. viij. Quo iure. ergo debent esse vni' voluntatis et obedientie. sicut sunt vnius terre. Et omnes obediant vni deo a quo sunt. qz generale est qd omnes obtemperent regibus p magis rege neratori vniuersae creature di. viij. Que contra mores. ergo si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra etc

L xvij.

Confessio sacra

metalis rite facta. Primum rationi conuenit. Secundo multa exigit. Tertio gaudia reddit.

A Primum patet. quia ratio et lex voluntatis mundiabilis ratiocinijs obligatus ratione pcuracionis et amministrationis non debet religiones intrare nec ad sacros ordines pmoueri ante qd ratiocinia reddat sicut patet extra de obliga. ad ratioci. c. vnicum. Item. C. de epi. et cle. l. Officiales. Sic spiritualiter est de illo qui expendit bona sibi tradita a deo qz non veniet ad ordines angelorum nisi prius deobligatus fuerit de suis debitis. i. peccatis. Item sicut lex vult qd in

ter duos discordes ponatur tertius arbiter pro pace reformanda. vt. ff. de arbi. l. Si vnus. Sic spiritualiter loquendo sancta ecclesia ponit inter deum et peccatorem arbitros scz confessores di. illud Luc. xvij. Ostendite vos sacerdotibus. supple habentibus potestatem vos absoluendi. quia sicut iudicium datum a non suo iudice non valet et in tantum est a iure reprobatum qd si clericus suo iudice contempto vadat ad iudicem secularem non suum. debet deponi. xxij. q. vlti. Si quis eps. r. c. Quo ausu. Spiritualiter loquendo sic ille peccator deponitur de statu gratie et glorie qui vadit ad iudicem non suum. Similiter nec excusat sacerdotem sua ignorantia. quia si in alijs sit ignorans in his qd pertinent ad forum animarum non debet ignorans esse. sicut patet in glo. extra de rescrip. supra. Sciscitatus. et extra de affini. et consan. ex litteris. vbi dicit sic. Nullus debet fieri iudex ecclesiasticus indiscretus vel ignorans ne fiat de numero illorum de quibus Ezech. xxi. Sacerdotes contempserunt leges meas et polluerunt sanctuarium meum inter sanctum et pphanum non habuerunt discretionem et inter pollutum et mundum non intellexerunt etc. Reuera valde timendum est talibus. qz respondebunt de damno. sicut patet. C. de pe. iij. q. ma. iudi. l. vlti. Item hoc patet. xj. q. iij. Quatuor. vnde de talibus dicit Sapient. vj. Non recte iudicastis nec custodistis legem iusticie. B Quantum ad secundum scz qd confessio plura exigit. Primum scz festinationem exemplum si aliquis legaret aliquid vni de cognatis suis ita qd qui prius ascendit capitulum ille reciperet et si duo simul ascenderent nec sciret quis prius ascenderit. tunc neuter habebit illud legatum. hoc patet. ff. de re. du. l. Si civilis. Spiritualiter sic est in proposito. quia deus taliter peccatori sanitatem spirituales promittit cuius figura patet Job. v. Qui prius descendebat in piscinam post motiones aque sanus fiebat a quacumqz tenebatur infirmitate. quia qd prius est tempore potius est iure. extra de reg. iur. l. vj. vide etiam quomodo mortalium est periculosa supra. a. v. a. r. a. xvj. b. r. b. j. d. Ideo dicitur Esa. xxxvij. viues viuens ipse confitebitur tibi sicut et ego hodie etc. non dicit cras. Ideo dicitur Eccli. v. Ne tardes conuerti ad dominum nec dis

Confessio

feras de die in diem. Secundo confessio exigit omnium culparum ostensionem quia sicut clericus qui tempore examinationis vitium suum non detexerit si postea apparuerit tanquam vitiosus debet a promotione repelli imo quod plus est debet deponi. sicut patet di. lxxxj. Quicumque. r. c. Si qui sine examinatione. sic etiam patet de illo qui abscondit aliquod peccatum mortale nullam absolutionem reportat. vide de illa materia pl⁹ supra. c. ij. b. r. b. v. a. r. c. j. c. r. c. xj. b. De omnibus igitur peccatis tuis. sicut precipitur Josue. vij. confitere et da gloriam deo. Tertio requiritur in vera confessione bone vite stabilitas. quia sicut videtis in omni religione quod ille qui non est expressus professus non est eligibilis in prelatum sicut patet extra de elec. Cum causas. r. c. Cum in magistrus. r. c. Cum ad nostram r. c. Officij. Hoc idem patet in canone. xvi. q. j. Presbyteros. Sic spiritualiter ille non eligitur a deo ut sit in ordine angelorum ubi si esset haberet maiores honores quam papa in vita ista existens. Dicat igitur peccator illud psal. Confitebor domino nimis. id est valde stabiliter in ore meo. Quarta conditio confessionis requiritur in quibusdam iteratione. r. hoc propter recidivum. quia quoties iteratur peccatum totiens debet iterari penitentia. sicut patet supra. c. xj. b. r. c. xij. c. Quia sicut appellatio non iuvat illum qui postea facit contra appellationem suam. extra de elec. Bone memorie. Sic spiritualiter loquendo qui post confessionem subijcit se iudicio dyaboli cum illis dicentibus. Deutro. xxij. Inimici nostri sunt iudices. Quandoque propter dubium. quia ratione dubitationis multa fiunt que aliter non fierent. sicut patet. xxij. q. j. Quid culpatur in fine. r. ff. de reg. iur. Semper in dubijs r. ratione dubij ecclesia est consecranda r. etiam altare. sicut patet de consecra. di. j. Ecclesie vel altaria. Item in casu dubio: sic est interpretatio facienda ut res de qua agitur magis valeat quam pereat. sicut patet ff. de re. l. Quoties. Item de hoc habetur xij. q. ij. Si quis deseruit. Item quando dubitatur de duobus cui libertas competit: tunc neutrum liberum erit nisi expressis iterum mittatur. sicut patet. ff. de manu. testa. l. Cum ex pluribus. Spiritualiter sic est qua

do dubitatur quis sit liber factus a peccato r. a servitute dyaboli per bonam confessionem r. c. Quinto requiritur in bona confessione aliene rei restitutio. quia sicut servus specialiter impignoratus non potest a domino suo manumitti antequam satisfactum sit creditori cui impignoratur. sicut patet. C. de ser. pigno. da. l. Ab eo. Et bona ratio est. quia sic creditor posset defraudari de pignori suo. quia liber homo non potest impignorari in speciali. sicut ille. Spiritualiter sic homo qui iniuste capit bona huius seculi vel quocumque modo peccat mortaliter statim efficitur servus dyaboli. Ideo dicit. j. Petri. ij. A quo quis superatus est eius servus efficitur. Ideo Job. viij. dicitur. Qui facit peccatum servus est peccati r. dyabolo impignoratur usque restituatur ablatum. sicut igitur precipit Tho. xij. Confitemini domino r. bonis. supple bona male ablata restituendo. Vide de hoc. a. v. a. r. b. Sexto confessio requirit bonam intentionem. r. hoc habetur supra b. j. a. Et veritatem. a. vj. c. Confitebuntur celi domino in psal. Quantum ad tertium bona confessio a servitute liberat. hoc patet per rationem legis. ff. de manu. in testa. l. Si prima fuerit. S. hec questio. ubi dicitur quod si quis libertatem dederit duobus servis qui rationes expensarum separatim gesserunt sufficere debet ad libertatem adipiscendam qui rationes suas reddiderit. sicut ille servus per redditionem rationis expensarum consequitur libertatem. Alius vero qui non reddit in servitute remanet. Spiritualiter loquendo sic servus dyaboli bene reddens rationem in confessione ipse liberabitur a servitute corruptionis in libertatem filiorum dei Iho. vij. Secundo per rationem legis in confessione illud testamentum in quo anima peccatoris erat legata dyabolo delet r. reuocat. quia quod ex certa scientia testatorum deleta sunt a legatario vendicari non possunt. sicut patet ff. de his que in testa. delent. l. j. Si littere testamenti videantur manifestatoris in aliquo deformatum. si non ita deleat quod legi possunt valet testamentum. Spiritualiter sic est de generali r. superficiali confessione in qua singula peccata per distinctam confessionem non delentur. Et patet. quia sicut dicitur ibidem Licet testamentum sit in aliqua parte viciu

fito de meritatione dei q̄tus ad illum qui est in vno peccato mortali. ē sicut ciuitas obsessa in vna parte non custodita. Quanto in maiori periculo sunt qui sunt in maioribus peccatis redarguente eos cōscientia eoz perturbata. Sapientie. xvij. quia
 — qui facit contra conscientiam edificat ad iehennam. xvij. q. j. c. Omnes. §. Ex his
 B De tertio genere conscientie habetur Actū. xxiiij. Studeo sine offendiculo conscientiam habere ad deum ⁊ ad homines. hoc dicit apostolus sciens q̄ sicut bona conscientia est necessaria nobis propter deū ⁊ nos sic fama bona propter proximum. xij. q. j. Nolo. ⁊ talis a deo glorificabitur. quia quem non delet de libro vite iniua conscientia nec debet delere humana ignorantia: sicut ptz. xj. q. iij. Quid obest. sed certe de conscientia confidens ⁊ famam bonam negligens nimis crudelis est sicut patet. xij. q. j. Nolo. Ideo dicitur. Ro. xij. Necessitati subditi estote non solum propter iram. sed et propter conscientiam. Exemplo apostoli dicētis illud Actū. xxiiij. Fratres cum bona conscientia conuersatus sum ante deū. supple ⁊ ante homines. quia sicut oportet ad hoc q̄ mone ta recipiatur in aliquo regno q̄ sit purus aurū vel argentus ⁊ etiam q̄ habeat imaginem regis ⁊ debitam formam. vt patet vlt aliter recusatur. Sic spiritualiter oportet q̄ conscientia hominis sit munda habens ymagines regis. id est dei qui est rex regum ⁊ domin⁹ dominantium. aliter nō recipetur in regno celorum. Simus igitur sicut dicitur. j. Thymo. iij. Habentes ministerium fidei in conscientia pura et in habitu iusticie ⁊ c.

L xix

Constantias de

c bēt primo baptisati in statu innocētie habere. Secūdo constanter promissum tenere. Tertio iuramenti firmitatem exhibere
 A Ratio prime constantie est bona quia sicut xpianus tenetur constanter tenere promissum ⁊ iuramentum qd̄ fecit homini. Ista patet. xij. q. iij. Innocens §. Illicitum. ⁊ maiori ratione quilibet tenetur obseruare promissum generale vel

solemne xpiani baptismatis. Recte igitur sicut adulti recipientes sacramentus confirmationis debent esse ieiuni ⁊ cōfessi sicut patet de conse. di. v. Et ieiuni. quā legem non obseruantes fiunt debiliores in pugna spiritali. quia in hoc sacramento datur spiritus sanctus in robur ad pugnam dum contra dyabolum. de conse. dist. v. c. Spiritus sanctus. Sic generaliter omnes xpiani qui non abstinent ab illicitis delectationibus nec frequenter cōfitentur fiunt debiliores contra hostes gratie ⁊ fiunt incōstantes quod est contra canonem qui dicit q̄ tanta debet esse fidelium constantia vt prius auferatur vita q̄ fides. xxij. q. viij. Conuenio. et omni timore. Ratio secunde constantie est bona quia sicut ep̄us consecrans vel recōcilians ecclesiā multū perdit de labore suo quando cito polluit vel violatur. Ita de confessoze absolvente vel reconciliante inconstantem q̄tum ad fructū penitentie. Recte ergo sicut ep̄iscopus non debet consecrare ecclesiā quā patronus non pro deuotione sed pro questu cōstruxit. sicut patet de conse. di. j. Si q̄s basilicam. ⁊. xv. q. viij. Pie. sic nec debet absolui ille qui causa vanitatis confitetur. sed solū causa vere constantie. quia oibus pie viuere volētibus necessaria est constantia. sicut patz. vij. q. j. Suggestum. Ratio tertie cōstantie est fundata sup illud Sap. v. Stabunt iusti in magna constantia ⁊ supple in morte habentes iudices benignum qz ante illud temp⁹ appellauerūt a iudicio inimicorū. Pro quo est sciendū q̄ sicut in iudicio humano homo pōt appellare a iudicio iudicis suspecti. sicut patet. xij. q. j. Peruenit. ⁊ extra de appel. Cum speciali Sic spūaliter quilibet potest per appellationes confessionis fugere iudiciū hostius anime de quib⁹ Deut. xxxij. Inimici nostri sunt iudices. Et sicut oportet iudicē mundi recusare ante litem p̄testatā. ⁊ inceptā per mundanos. sicut patet. C. de iurisd. om. iudi. l. Nemo. Sic spiritualiter oportet q̄ predicti iudices recusentur anteq̄ in morte incipiant litem scilz dyaboli nobiscū d̄ quo habetur supra. c. xvj. a. Sim⁹ ergo constantes p̄tra illos exemplo illoz de qb⁹ dz. j. Macha. viij. His v̄bis cōstantes sunt effecti. p̄ legib⁹ ⁊ p̄ia moni patē.

31

84

no

Consuetudo

Continentia

Consuetudo mala

la est. Primo remedio prevenienda. Secundo prevenienda cito destruenda. Tertio non destructa plurimum metuenda. **A** Quantum ad primum debemus prevenire consuetudinem malam ad quam dyabolus nititur nos inducere ipsamque impedire. Pro quo sciendum quod aliquando contingit quod aliquis vult edificare in solo alieno. sed antequam incipiat. lex inuenta. de moui operis nuntiatione pretor ait. Primo per iactum lapilli eundo cum notario. vel testibus proiciendo lapillum dicens nuncio vobis novum opus. Sicut quod dicitur monachus ut refert bonifredus in summa sua. in ecclesia sancti pauli. missus ab abbate suo proiecit tam magnam lapidem quod fere interfecit unum de magistris. Sic resistite dyabolo et fugiet a vobis. Jaco. iiii. Secundo recurrendo ad pretorem dicens ad vestrum officium pertinet mala extinguere et ad concordiam reuocare. ff. de usufr. lega. l. equifimum mittatis. ergo illi qui edificat in solo meo etc. Sic oportet ire ad iudicem ad deum recurrendo in oratione ad modum cuiusdem religiosi de quo legitur quod multum de peccato temptatus coram imagine crucifixi genuflectens dixit. Domine quando quis timet petit auxilium a domino suo. Sicut ego quoniam inimici mei circumdederunt animam meam ergo domine deus in adiutorium meum intende. sic ergo dyabolum impediatis. **B** Quantum ad secundum ille qui dyabolus non prevenit sed permittit eum operari opus suum tunc ad consuetudinem peccandi ducit eum et valde difficile erit sibi destruere opus dyaboli. id est peccatum. iuxta illud Sapientie. xiiii. Conualescente iniqua consuetudine error. id est peccatus quasi lex custodit. quia consuetudo inducit servitium. sicut patet extra de foro compe. c. Cum contingat. sic qui non prevenit primum actum peccati non expectet secundum. quia unus actus consuetudo dicitur. xxv. q. vlti. Ita nos quia licet primus actus peccati non sit mortalis tamen consuetudo facit mortale quod in principio fuit veniale. sicut patet de ebrietate di. xxv. Alias. ante medium. et sic nisi principis resistatur vel nisi opus dyaboli cito destruat fiunt novissima hominis

minis illius peiora prioribus Luc. xi.

L Quantum ad tertium est sciendum quod mala consuetudo est plurimum metuenda quia tanto peccata sunt graviora quanto animam detinent infelicem alligata. sicut patet extra de consue. c. vlti. et consuetudo perversa non leuigat crimen si auget. xxiii. q. i. Scilicet ma. et extra de symo. Non satis. Ergo ille male excusat qui dicit quod consuetudo facit eum iurare vel inebriari vel huiusmodi vel aliter dicunt diuersi quod multividelicet habent illam consuetudinem et sic excusant se contra quos est lex de privatis delict. l. ij. ubi dicitur lex quod plura delicta concurrentia nunquam faciunt ut vilius delicti impunitas detur nec unum delictum minuit penam alterius sed magis auget hec ibi. quia consuetudo mala tanquam perniciosa corruptela est fugienda sicut patet di. viii. Mala. et di. xij. Diatalia. et xvj. q. iij. Licet. quia consuetudo contraria iuri naturali et contra ius scripturarum in nullo excusat. sicut patet xxiii. q. vij. Flagitia. quia veritas est consuetudini semper preferenda. quia christus non dixit ego sum consuetudo. sed veritas sicut patet di. viii. Veritate. et c. sequens. et Job. xiiii. Ego sum via veritas et vita etc. **L** xxj.

Continentia est

virtus. Primo mundicie et castitatis. Secundo abstinencie et sobrietatis. Tertio iusticie et pietatis. **A** Primam continentiam habet ille qui est castus corde et corpore. unde dicitur continens quasi simul in castitate se tenens et ab omni luxuriosa delectatione se retrahens tenendo illud Iho. vj. Continens esto ab ea. Ideo sola ista continentia placet deo sicut patet in canone qui dicit quod illa continentia placet deo quam non facit necessitas sed voluntas. xxiii. q. v. Tunc saluabitur in fine. quia scutella alimentis plena displicet propter unam muscam. Ita nec etiam quisquam confidat alijs operibus bonis sine hac continentia deo placere. quia sine illa omnia alia opera sunt imperfecta. xxiii. q. v. Tunc vero ex hoc sequitur quod pauci deo placent. quia pauci casti in carnalibus vitijs inveniunt sicut patet di. l. Quia tua in fine. et tamen quanto pauciores tanto deo cariores propter quod dicitur Eccli. xxvj. Omnis potestas

Contritio

no non est digna continentis anime. Nota q̄ signanter dicit anime. tum quia sine illa vt dictū est parum valet continentia a corpis. tum q̄ illa valet sine castitate corporis. quia castitas mentis non aufertur per violentiā factā corpori sicut p̄z. xxxij. q. v. fere per totum. tum quia nō corrumpitur corpus nisi prius anima corrumpatur. xxxij. q. v. Non pōt. Vanc qui vult pōt habere a deo et nō aliter dicēs illō. Sapi. viij. Sciuī qm̄ aliter non possum esse cōtinens nisi deus det rē. **B** Secunda continentia est multū utilis. Primo quia reuocat ad paradysum. sicut patz di. xxxv. Sexto die. vbi multū reprehēdit ebrietas quia eius piculū ostēditur exemplo Noe et Loti. Et sobrietas cōmendatur exemplo abrahe qui cibum ministravit angelis sine vino. Et exēplo Jobis baptiste. Ad idē vide de pse. di. v. Non dico. r. c. se. vsq̄ ad c. Legimus. Secūdo q̄ cōfert mala sicut patet. a. iij. per totū tñ nō vituperat esca vel potus sed superfuitas et iuratio et turpis locutio et ludus. di. xliij. Conuiuia. et c. sequē. q̄ non cibus sed cibi nimia auiditas et excessus prohibet. per Hieronimus de p̄sca. dist. v. Sint. Tertio q̄ venter pinguis generat sensus grossum sicut p̄z di. xliij. c. vlti. Ergo non in comessationibus et ebrietatibus. Ro. xij. et distin. xliij. Comessationes. Sed sicut Joseph de quo legimus Gen. xliij. q̄ continuit se et ait apponite panes. **L** Quantum ad tertiā cōtinentiā que est virtus iusticie iuxta illud Eccli. xv. Qui cōtinēs est iusticie apprehendet illā. et compassionis et pietatis. iuxta illō psal. Admor esto obprobriū seruoꝝ tuoz qd̄ continui in sinu meo multo rū gentiū. Et sicut vir et vxor semel bñ copulati nunq̄ debent separari: sed semp si mul manere. ita ista duo in omni hoīe debent manere. mīa et veritas obuiauēnt sibi. quia dīc canō q̄ in omni iudice debēt ista duo esse simul. s. iusticia et misericordia et sequitur. Qui iuste iudicat stateram in manu gestat et in vtroq̄ penso iusticiaz et misericordiā portat: per iusticiā reddit peccanti sententiā: per misericordiaz peccati tēperat penā di. xlv. Omnis. glo. in vtroq̄ penso. i. in absoluendo et condemnādo. Sic igit sicut dī Eccli. xvj. Qui custodit

iusticiam continebit sensum suum temperando illam misericordia et pietate. Ergo ad hec duo sicut precipitur Sapiētie. vi. prebete aures qui cōtinētis multitudinē rē.

L. xxij.

Contritio habz

tres condiciones. Primo extergit vitium peccati. Secūdo extinguit incendiū inferni. Tertio perducit ad gaudia celi.

A Primū patet quia sicut lachryma amarissima Petri lauit et deleuit peccatū negationis di. l. Ponderet. Sic contritio amara idē facit que est cū p̄posito confitendi et satisfaciendi et peccatū deserrēdi. quia diffinitio contritionis est ista. Contritio est dolor pro peccatis cū p̄posito confitendi et satisfaciendi. sicut patet de pe. di. j. §. Alij contra. r. c. Adensurā. et c. Non pōt. vbi dicit q̄ negationeꝝ Petri secuta est satisfactio lachrymarum et terna cōfessio dilectionis dei qua petr⁹ defleuit peccatū terne negationis. Ita et in nobis contritio cōfessio et satisfactio. de singulis peccatis delēt singula peccata: q̄ cor cōtritū et humiliatū d̄s nō despicit. Et signanter dicit contritum scz interiori cordis dolore et humiliatū exteriori oris confessione et pudore. Nec etiā est cōtra hoc qd̄ dicit canon de pe. di. j. Adensura. §. Lauant. q̄ lachryme lauant delictū qd̄ pudor est ore confiteri. quia hoc non est intelligendum sine confessione. Sed si peccatum sit adeo grande et turpe q̄ vix pōt aliquis pre pudore ore confiteri. tamē nō debet inde desperare. quia lachryme cum confessione illud lauant. sed heu multi sunt qui de facili p̄ ossunt habere lachrymas p̄ dānis mū dialibus aut pro amicis corp̄alibus mortuis. s. valde raro pro peccatis eoz q̄ sunt tanq̄ mors spūalis amici sicut p̄z de pe. di. iij. §. Videmus. ante mediū. Etude d̄ talibus qui habēt dolorē de penis quas patiuntur et nō de culpis quas cōmittunt intelligit illud Eccli. l. Oppressiōes fames contritio et flagella super iniquos creata sunt. **B** Quantū ad secūdū lachryme q̄ ex vera contritōe fluūt eterni ignis incendia extinguunt sicut p̄z de pe. di. j. Porro. s. q̄ ignis ille magn⁹ est et pessim⁹

no.

339

312

oportet q̄ contritio peccatoris que debeat
illū ignē extinguere sit magna. Debet autē
ille dolor eē amarus qz peccauit p̄tra illū
qui ip̄m creauit. amarior qz offendit illū
qui ip̄m redemit. Amarissim⁹ quia pecca-
uit p̄tra patrē suū qui euz quotidie pascit
z vestit corporaliter z spūaliter corpore z
sanguine suo z qui ip̄m pascet in celo nisi
sit ingratus z inobediēs ei cibo glorie. Itē
z si omnino amor vite eterne non mouet
hominem a peccatis suis saltez debet mo-
uere euz timor proprii damni corporalis
z pena eterna hoc est qd̄ dicit̄ extra de vi.
z hone. cle. Et clericorū. vbi sic dicit̄. quia
eos quos diuin⁹ timor a malo non reuo-
cat saltē corporalis pena coherceat a pec-
cato. z sic timor ille inicalis introducet fi-
lialem. de pe. dist. ij. §. Nec que. quia dicit̄
glo. super illud psal. Qui alligat cōtritiō-
nes eorum. Contere cor tuum z deus allig-
abit cōtritiones tuas: qz contritione pre-
cedente inuoluntaria q̄nqz voluntaria se-
quente saluat cōtritos corde qui prius in
uite conteruntur z humiles spiritu salua-
bit qui postea veraciter se humiliant hec
ibi. **L** Quantū ad tertium videlicet
qz contritio ducit ad regnū celoz scz illū
qui semp est p̄tritus de peccato suo di. ibi
psal. Pctm̄ meū contra me est semper
Et hec ratio monstrat effectū penitentie.
vt p̄ in canone sumpto ex verb̄ b̄ri Amb.
in li. de penitētia. z habet de pe. di. ij. cir-
ca principiu. vbi sic dicit̄. Continue inq̄t
dolendum est pro peccato. z hoc declarat
glo. Nā virtus dilectionis est semp peni-
tere. i. penam semp tenere vt semp puniat
in se vlciscendo qd̄ cōmisit peccādo. quia
nō est mundus qui post lachrymas repe-
tit ea q̄ flet de pe. dist. ij. §. j. de quib⁹ sunt
nōnulli. qui multas lachrymas indefinē-
ter fundūt z tñ peccare nō desinūt de pe.
distin. ij. de quibus d̄r in ps̄. Contritio et
infelicitas in vjs eoz z adhuc peius ē qz
hō nūqz sit p̄tritus qz vbi nō est p̄tritio. sed
cordis duritia de⁹ orōnes p̄ talib⁹ nō re-
cipit sic p̄ de pe. di. j. Quāobrez in fine.

§. xxij.

Or christiani de

bet h̄re triplicē p̄ditionē. Pri-
mo altaris deo cōsecrati. Se-

cūdo calicis dei seruitio deputati. Tertio
vasis orificij eleuati. **A** Primo cor
nostrū d̄r habere vel esse altare deo conse-
cratum. quia sicut altare p̄secratur ab ep̄o
cum lumine cādelarū z cū multis crucib⁹
Ita cor nostrū a deo cū luce fidei i baptis-
mo z cū igne gr̄e qui iuxta p̄ceptū dei des-
beret semp ardere in cordib⁹ nr̄is. sicut p̄
figuratiue Leuit. vj. Ignis erit p̄petu⁹ q̄
nunqz deficiet in altari in q̄ inflāmatū est
cor nr̄m psal. Et ista pōt esse rō q̄re lex ec-
clesie nō vult qz aliqd̄ altare cōsecret nisi
lapideū de p̄se. di. j. Altaria si nō. Nā ex q̄
illis de lege moyfi finienda dixit d̄ns illud
Exo. xix. Altare de terra facietis mihi que
est labilis. sed in lege xp̄i z gr̄e nō vult ha-
bere altare nisi de lapide qui est solidus z
sp̄ circularis. Quid hoc aliud signat nisi
eoz legem finienda z nr̄am semp p̄manē-
dā z cor nr̄m in seruitio eius erit in sc̄tita-
te z iusticia corā ip̄so oibus dieb⁹ nostris
Luc. j. Eū d̄r in canone de p̄sec. di. j. Alta-
ria sanctificate z munite cū crucib⁹ z cris-
mate diuine benedictiōis z misericordie r̄c.
vñ hoc petum⁹ a deo dicentes in psal. Cor
mundū crea in me deus. Sed q̄tum ad b̄
quod sequitur. Et sp̄m̄ rectum inuoua in
viscerib⁹ meis r̄c. est aduertendus qz sicut
altare semel deo p̄secratū nunqz d̄r p̄uers-
ti ad opa manualia mūdiālia. sicut p̄t. j.
Machab. iij. vbi legim⁹ qz posuerūt lapi-
des altaris in loco apro q̄adusqz venret
p̄pheta z responderet de eis. si p̄ glo. quā-
dā in canone de conse. di. j. super. c. Ligna
que dicit qz illud quod dictū est de lignis
ecclesie ad seculares vsus non conuertens
dis intelligendum est de lapidibus z omi-
nibus vtensilibus ad ecclesiam pertinenti-
bus. quia qd̄ semel deo consecratū est am-
plius ad vsus p̄phanos conuerti nō debz
xix. q. iij. q̄ semel. Sic spūaliter maiori ra-
tione nec cor nr̄m ad opa dyabolica q̄ sūt
p̄phana z imunda d̄r ampli⁹ occupari. s.
in operibus luxurie homicidij vel h̄m̄di.
quia sicut ille esset pessimus xp̄ian⁹ qui d̄
altari dei faceret macellum pro aialibus
sup̄ illud mactandis. vel locam crudelis
iudicij pro hominib⁹ occidēdis cum eccle-
sia z etiā domus viroz ecclesiasticorū. h̄e-
beant hanc libertatem qz in eis nō debēt
fieri secularia iudicia. sicut patet extra

Correctio

de immunita. eccle. c. j. r. c. Ecclesia. Sic
— spiritualiter qui de corde facit locum ho-
mici di spūalis aliquē odiēdo. qz qui odit
fratrē suū homicida est. j. Job. iij. vel luxu-
rie vel alterius peccati. qz si altare legis
moysi debuit esse sanctū de quo dicitur Nu-
meri. vij. Sanctificavit altare rē. Quāto
magis altaria tua dñe virtutū. i. corda ho-
minū debent esse munda. qz si altare qd ē
— in ecclesia fuerit fractū vel de loco suo a-
motū oportet qd iterū benedicat sicut p̄t̄
de consec. di. j. Si motum. r extra de pse.
eccle. c. j. r. c. Proposuit. Ita si cor nostrū
sit motū a deo per pctm̄ mortale vel diuisi-
sum nūc ad deū nūc ad diabolū. Qsee. x.
— Diuisum est cor eoz nūc interibūt. sic r p̄t̄
Sed sicut non est n̄m̄ qd altare iterū con-
secretur ppter parua fracturā i extremita-
tibus eius. extra de pse. eccle. vel alta. c.
ad hoc. r. c. qd in dubijs. Sic spūaliter est
de altari cordis nostri r de veniali pctō.
— Nā sufficit qd dicas deo illud p̄s. Fiat cor
meū immaculatū. tum ratiōe dubij est cō-
fessione consecrandū sicut altare r ecclesia.
de cōse. di. j. Ecclesie solēnitates. sicut p̄t̄
— supra. c. xvij. f. Sic ergo p̄parate corda ve-
stra dño. j. Reg. vij. B Secūdo de-
bemus habere cor sicut calicem dei serui-
tio deputatum. Primo ppter ratiōe taz-
ctam supra. b. iij. d. Secūdo qz calix debz
— esse de auro vel argento vel de stagno. sic
patet de conse. di. j. Vasa. r. c. Calix. quia
— ista sunt solida r pulchra r nō de aurical-
co. quia facit liquorē insipidum nec ex ere
nec ex ferro. qz cito rubigines contrahunt
— nec etiā de vitro vel cristallo vel de plūbo
quia sunt fragilia nec de ligno qz est por-
rosū r bibit liquorē immisum. Spūa-
liter loquendo sic illud cor est dignus ca-
lix pro dei seruitio quod est solidum inte-
riori valore quod est pulchrū exteriori de
core. Et nō cor quod dedicatum alijs qd
est insipidum in hijs que dei sunt nec qd
— cito strahit rubiginē peccati per recidivū
nec quod parua temptatione vel aduersi-
tate frāgitur nec cor ebriosum qd nimis
trahit ad se humores dicens. Calix meus
inebrians rē. De quo dicitur. Eccli. xvj. Cor
— fatui quasi vas confractum omnē sapien-
tiam nō tenebit rē. quia p̄moti sunt sicut
ebrius r ois sapiētia eoz deuorata est rē.

E Tertio debemus habere cor sur-
sum ad deū dicentes. Illic nostra fixa sūt
— corda vbi vera sunt gaudia. Exemplo il-
lius qui ascensōes in corde suo disposuit.
Et ratio patet ex immediate precedentibz
— qd sicut nec altare nec calix possūt debito
modo deo seruire nisi duz sunt erecta. Ita
nec cor r patet. quia sicut altare non debz
— erigi sine licentia epi. de conse. di. j. Nul-
lus p̄dyter. Ita nec cor nostrum nisi de li-
centia dei r ad deum non ad dyabolum p̄
superbias ergo sicut docemur Treno. iij.
Leuemus corda nostra cum manibus ad
deus in celis. quia vbi est thesaurus tuus
— ibi ē r cor tuū. Matth. vj. vide infra. d. v.
L. xxiiij.

Correctio est tri-

plex. Primo scz amoris r ne-
cessitatis. Secūdo rigoris r
equitatis. Tertio valoris et
— pietatis. A Quāto ad primū qd
oportet correctionē culpabilium esse actū
amoris patet ex verbis Greg. xij. q. ij. Fra-
— ternitas. vbi dicit qd correctio ex charita-
te agenda est non ex furore psal. Domine
ne in furore tuo arguas me. qd etiam sit
actus necessitatis patz. Primo qz necessa-
rium est qd prelatus corrigat subditos. qz
— eps qui crimina nō corrigit nō dicitur eps
sed canis mutus di. lxxiiij. Nemo. Et canis
mutus di. xliij. Sit rector. Et associat ma-
los in militia. xxij. q. iij. Ita. Item prela-
tus qui culpas subditoz dimittit impuni-
tas grauer offēdit. xxij. q. iij. Si is qui.
— Pena vero prelati nō corrigentis subdi-
tos suos ostenditur in turpi morte hely.
extra de symo. Licet hely. r. j. Reg. vij. uij.
— Igitur sicut dicit di. xlvij. Sicut hi. s. Ne-
cesse. Ad corrigendū subditoz defectus et
excessus tanto diligentius debet prelatus
— asurgere quanto dānabilius eoz offensas
deserit incorrectas Secūdo qz necessariū
est qd parentes corrigant plem suā. extra
de symo. Licet hely. vbi dicit qd licet hely
— summus sacerdos in se bonus existeret tū-
qz filioz excessus efficaciter nō corripuit
r in se r in suis aduersionis diuine vin-
dictam excepit dum filijs eius in bello p̄-
emptis ipse de sella corruens fractis cer-
uicibus expirauit. Et ratio est bona. quia

Crederere

hereditate p̄uabitur. ff. ad Gille. l. j. §. in
puberes. vnde. j. p. v. g. vel. f. v. Et vt vasal
lus feudum perdit si in bello mortali fugi
ens dñm suū derelinquit ⁊ p̄pter alias in
gratitudines in auct. quibus modis feud⁹
amittatur Coll. x. c. j. cum sequentibus. sic
non vindicantes nec corrigentes iniurias
factas deo patri suo. sed ipsum in hoc bel
lo derelinquētes ad qđ omnes vocat in ps.
Quis consurget mihi aduersus malignan
tes. aut quis stabit mecum aduersus ope
rantes iniquitatem. In qua vocatione est
ei obediendum sicut patet. c. xxvj. a. in quo
bello nulli est percendum. quia deus preci
pit Deut. xiiij. Qđ ille accuset filium vl' fra
trem vel sororē vel vxorē vel amicū specia
lem qui nititur trahere ipsus a seruitio dei
ad seruiendum diabolo. Sic in proposito
Proverbior. iij. Quem diligit deus corri
pit. Qui enim non corrigit tenetur de to
to dāno ⁊ quando propter defectus guber
natoris peccat quis qui gubernare debe
ret tenetur de delicto. ff. de his qui deie. vl'
effu. l. i. §. sūma. ⁊. ff. de exordi. cri. l. anno
nā in fine. vnde Numeri. xxxv. deus prece
pit suspendi principes negligentes popu
lo peccāte. D Quod etiā correctio
debet esse actus pietatis patet. quia debet
esse mixta benignitate ⁊ asperitate di. xlv.
c. qui sincera disciplina. ⁊. c. Sunt namq.
quia nō frustra cōiunguntur hec duo pec
cator ⁊ homo. quia peccator est corripe. qz
homo est miserere. xxiiij. q. iij. duo. Ad idēz
vide. c. xxi. c. Semper tamen correctio fit
at sm culpārum exigentiā. xxiiij. q. iij. Cor
ripiātur. que est ista iusticie inimica boni
tas palpare criminosos di. l. Si quis dya
conus. ergo sicut precipitur. Eccli. xi. Cuz
interrogaueris corripe iuste ⁊c.

L xv.

Redūt Primo

quidam bene qui credunt ar
ticulos fidei. Secūdo quidā
male qui credūt errores sor
tilegi. Tertio quidāz stulte qui leuiter cre
dunt rumores pcti. A Primā fidez
habent illi q̄ credunt in deū sic qđ ipm dili
gunt ⁊ fidez suā operibus bonis ostendūt
quia credere in deum est amando in ipsus
tendere. de pe. di. ij. §. ex premissis. circa fi.

Albarci vl. Signa eos qui crediderint hec
sequētur. Et de tali fide intelligitur illud
qđ immediate precedit. Qui crediderit ⁊ ba
ptisatus fuerit saluus erit ⁊ hoc ē rationi
consonū. quia sicut homo nō acquirit ma
gnam hereditatem litigiosam per cartam
bene scriptam sine sigillo nec per sigillum
sine carta. Ita nec xpianus celus acquirit
carta fidei sine sigillo bonoz operū extra
appendentium. Nec paganus sigillo boni
operis sine carta fidei quia priuilegiū vel
instrumentum deprehendi potest esse fal
sus ex sigillo ⁊ scriptura ex de fi. instrumē.
Inter dilectos. s; qui habet hec duo totus
acquit hic spe ⁊ alibi re. Et sicut habens
cartam bene loquētem de hereditate mas
xima de qua nullū pedem habet plus gau
det spe illius qđ possessione multarū alia
rum rerū. Ita habens cartam p̄dictam de
celo plus letatur de hoc qđ de omnib⁹ deli
ctis diuitijs ⁊ honoribus hui⁹ mundi cum
illis qui sunt spe gaudētes. Rom. xij. Qđ
autem pctōz plus letatur ī friuolis in qui
bus habet delectationē ostendit se nō bre
uius nec cartā illaz celi. Quib⁹ igitur istud
instrumentū habeat semp paratū. quia ne
scit quo die p̄ mortis vias vocabitur ad ca
riam dei ad illud ostendendū nec cōfidat
de sera penitentia. qz hic opz instrumentū
suū ostendere ante qđ in sententia sit occlu
sum ex de fi. instrumēto. Cum dilectus. sic
precipitur ante mortem ostende ex operi
bus fidē tuam. Jaco. ij. ⁊ ibidem paruz an
te. Quid proderit si fidem quis dicat se ha
bere opera autez nō habeat q̄ habet cartā
sine sigillo ⁊ post. Tu credis qm vnus est
deus benefacis ⁊ demones credunt ⁊ con
tremiscunt. B Quātū ad scdm ille
male credit q̄ credit terrores sortilegi seu
diuinatōis vel incantatōis seu carmina
tionis. quia lex canonica dicit qđ qui diui
nationibus vel incantationib⁹ credit fidē
christi perdit. xxvj. q. v. Episcopi ante mes
dium. ⁊. c. ij. sequenti. Item qui credunt se
cuz dyana ⁊ alijs mulieribus in noctis te
nebris super bestias vel aliter multa terra
rum spatia pertransire fidem xpi euacuāt
xxvj. q. v. Epi. ⁊ causam erroris reddit ibi
dem decretus asserens qđ p̄pter illoz per
fidiam illusiones ⁊ motiones. que fiūt eo
rum spiritui a diabolo credūt fieri eorum

corpore. et addit. Quisquis hoc credit infidelis est et pagano deterior: ergo nullus credat talibus. quia non potest erga homines esse fidelis qui deo extiterit infidelis. ij. q. vij. Non potest. quia non crediderunt in deo nec sperauerunt in salutari eius. **L**

Quatum ad tertium ille stulte credit qui nimis faciliter credit detractoribus vel aliter male loquentibus. quia mala de alijs non cito neque de facili debemus credere di. lxxxvj. Si quid. et ij. q. j. deus. Et. iij. q. ix. iudicis et. xxij. q. iij. Innocens credit omni verbo. et ponitur Prover. xij. vbi. Salomon sumit hoc verbum innocens pro stulto sicut Ecclesiastici. xix. Qui cito credit leuis est corde. siue sit malum de alio siue quod potest verti ad damnum proprium sicut qui credit diabolo promittenti sibi misericordiam et longam vitam et eternam impunitatem ut sibi credens audacius peccet contra illud. Ecclesi. xij. Ne credas inimico tuo in eternum. Et quod periculum sic credentis sit magnum patet. quia si quis nostrum esset citatus pro maxima causa ut puta ex heredationis vel huiusmodi si non compareret ad certum diem si inimico sub specie amici ei obuiati et dicenti quod non oporteret eum ipsa die sollicitari nec instrumenta sua ibi ostendere nec plures laborare. quia iudex non sedebit vel aliquid tale credat. iudicium contra ipsum dabit. quia contumax est ut. ff. de eo per quez facta. erit. quo mi. quis si. iij. l. Dolum. glosa. Nisimus credulus est in culpa. Ipse vero qui eum seducit est in dolo. Applicatio patet quia omnes sumus vocati ad iudicium dei et nisi ostendamus predictam fidei cartam cum sigillo bone vite totum perdemus. Et diabolus nititur nos seducere ad credendum quod sine fide satis bene euademus et apud multos preualet contra illud. Proverbi. xxvj. Si sumpserit vocem suam non credas ei quoniam septem nequicie sunt in corde eius. Et contra illud. j. Johan. iij. Nolite omni spiritui credere. Sed ideo multi facilius ei credunt. quia in illa seductione habet multos sollenes discipulos qui hoc quod diabolus magister eorum suggerit ipsi a parte loquuntur verbo. sed Ecclesiastici. xix. dicitur. Non omni verbo credas. quia homo sensatus credit legem dei. Ecclesiastici. xxxij.

L xxvj.

Cruce tam corpo

ralis que christum portauit quod etiam spiritualis quam nos semper portare debemus est

Primo tutamen vigoris. Secundo solamen dulcoris. Tertio examen timoris. **A**

Primo est tutamen vigoris ipsam portatibus. quia sicut arma corporalia custodiunt in prelio mundiali ab hostibus corporis ita cruce in spirituali in quo christus ductor noster recessit baiulans crucem suam Johan. xix. Et vocat nos omnes ad ipsius sequendum in eodem bello sicut mathathias. j. Machabeor. ij. Omnis iquit qui zelum habet legis statuens testamentum exeat post me. sic christus. Matthe. xvj. et Luc. ix. Qui vult venire post me abneget semetipsum. id est voluntatem suam carnalem et omnes qui suadent illam esse sequendam. et sequatur me. Et ut clarius videas quomodo in hoc est deo obediendum ponocatum. Quod aliquis baro regni Francie habeat guerram cum alio barone regni vicini. Rex vero francie est in guerra contra regem almanie. baro precepit hominibus suis quod iurent eum contra alium barones. Rex vero mandat eisdem quod seruiant ei in bello suo contra almanos. Querit cui magis tenentur obedire. Et arguitur quod baroni cui sunt dupliciter alligati. scilicet ratione homagii et ratione domini et iurisdictionis quam habet in eis tanquam in hominibus suis spiritualibus. Regi vero non aligantur nisi per dominium generale ergo videtur quod due rationes debeant unice superare. et quia per speciem generi derogatur et de reg. iij. l. vj. Generi. In oppositum sic. A rege vocatur ad maius tribunal. ff. de re iudi. l. extra pupillum. et dist. xvij. si episcopus. ergo tenentur ei obedire et hoc tenet Guillier. Durandi in speculo iudiciali l. iij. de feudis quia rex qui habet administrationem regni vocat eos pro communi utilitate scilicet pro defensione regni et corone. Et sicut philolophum. ij. ethicoz. bonum commune et vniuersale est diuinius vni regi iure gentium tenentur obedire. ff. de iusti. et in. l. veluti. et di. j. us gentium. Si autem rex vocaret eos pro aliquo negotio non tangente communes vti-

Cupiditas

litatem deberet potius obedire baroni nisi esset deo et ecclesie inobediens et excommunicatus et in hoc casu sicut vasallus perdit feudum propter fugam et alias culpas. sicut patet super c. xxiii. c. Ita dominus amittit proprietatem feudi si tale crimen committat. unde Sap. xviii. si mihi pena seruus cum domino sicut patet xv. q. vi. Alius. r. c. nos sanctorum. r. c. Juratos. In quibus romani pontifices. Zacharias. Gregorius. Urbanus. absoluunt francigenas a iuramento fidelitatis quo tenebant regi francie excommunicato et omnes alios qui tali vinculo sunt astricti. vide de hoc plus. a. xvii. c. Ad propositum sicut in predicto casu homo duorum dominorum tenetur potius obedire regi eunti ad bellum pro communi utilitate ita debemus semper esse obedientes vocanti nos ad bellum spirituale contra vitia et viciosos sicut patet c. xxiii. c. quod cuiusque nos reuocanti. quia illud est pro maxima singulorum utilitate sicut patet. a. xvii. d. Et quia demon et multi alij homines qui vendicant in nobis dominium et obedientiam eorum vocationem sequi non debemus quia sunt quasi excommunicati. Est igitur deo potius obediendum. Actuum. v. dicendo illud Gal. ij. christo confixus sum cruci cum his qui carnem suam crucifixerunt cum vitijs et concupiscentijs. Gal. v. quia sicut dicit canon de pse. di. iij. c. postea. Signantur. quod ad hoc signatur baptisandi ut diabolus pro increpationis sue signum vas suum pristinum sciat sibi deinceps esse alienum. **B** Quatum ad secundum est solamen dulcoris ipsam amantibus. quod quid dulcius quod amabilius cruce christi illi qui veraciter potest dicere illud Gala. vj. Adhibi absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi. Cum tali igitur sicut docemur. xij. q. j. multis edificat. Potest temus crucem et diuitias lutum putemus. quia Sap. vij. dicit. Tanquam lutum estimabitur argentum in conspectu illius ab illo qui veraciter potest dicere illud Hiero. xij. q. j. Clericus. Nudam crucem nudus sequar. Sed causa quare multi non delectantur in cruce penitentis est quod cruciat. Unde et crux a cruciatu dicitur. Et magnam cruciatum sustinet qui vim patitur. iij. q. j. Nulli. in fine. Non tamen propter hoc est dimittenda. quod sicut dicit di. xj Ecclesiasticarum. Salubre est fidelibus crucis signaculo insigniri. quod si saluat vas vas cum de quo scribit Gregorius in li. dyalogorum

multo magis saluabit vas gratie et virtutis et sicut saluauit a morte corporis illum iudam qui illam inuenit sicut legimus in crucis inuentione de qua de conse. di. iij. Crucis. Sic saluabit a morte eterna bene contentem qui per iudam significat. Prover. viij. Qui inuenit me inueniet vitam. j. Cor. j. Verbum crucis pereuntibus stulticia est. his autem qui salui fiunt. id est nobis virtus dei est. **L** Quatum ad tertium est examen. id est iudicium timoris ipsam non accipientibus vel ipsam deferentibus de quibus Matth. x. Qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus. quia sicut imperatore traeseunte contra sarracenos nulla nauis ei negabitur. Et si persona etiam ecclesiastica nauem ei negare vel occultare presumpserit publicabitur et nauem amittet. C. de sacrosan. eccle. l. j. iubemus. Sic qui nauem corporis non exponunt laboribus bonis et operibus penitentie cum vexillario summi imperatoris qui dicit Actuum. xij. Ecce conuertimur ad gentes ut vitia et viciosos expugnet. nam tales nunc flens dico. Inimicos crucis christi ad Philip. iij.

L xxvij.

Cupiditas est primo

inchoatiua omnium malorum. Secundo exclusiua a regno celorum. Tertio completiua infernalium tormentorum. **A** Primus patet. j. Thimo. vj. Radix inquit omnium malorum est cupiditas. Et ideo dicit canon sumptus ex verbis beati Gregorius. quod bonorum auctori inherere non valet qui cupiditatem a se que est radix omnium malorum non abscedit di. xlvij. bonorum. et totum capitulum sequitur de materia cupiditatis super hoc quod dicit inherere non valet. Et nota licet cupidus conpungatur et confiteatur non tamen diu adheret deo cupiditate ipsum reuocante. Et ut hoc clarius videas pono casum. Quod quidam inuita vxore sua se et sua cuidam tradidit monasterio postea vxor eum reuocauit. Queritur vtrum bona que ecclesie destulit sint ei reddenda. et arguitur quod non. Nam ipso ingressu acquisitum est monasterio dominium illarum rerum ergo sine culpa sua illis non debet priuari. xvj. q. vij. Inuentum. imo puniri debet quod res ecclesie do

Lupiditas

natas reuocare voluerit. xvij. q. ij. Sunt q̄ opes. Ibi nāq; r̄ sequēti ca. tales vocātur sacrilegi. Item cū plures fuerint donationes. vna persone. altera rez. videt̄ q̄ vna sine alia reuocari nō possit. xij. q. ij. Si q̄s de seruis. Ad oppositū q̄ sint ei omnia restitūda probatur. quia si principale non tenuit nec accessoriū. eē de fi. instru. Inter in fi. Sed principale id est ingressus non tenuit igitur nec tradicio bonorum. Nihil em̄ refert vtrūq; vel ab initio sine causa datum sit an causa pro qua datum est nō sit secuta. ff. de cōdi. sine causa. l. Nihil refert Ad istam questionē respondent libri legistarū dicentes q̄ si istud dictum sit de me r̄ meo sunt due donationes r̄ vtraq; principalis quarū vna reuocata altera remanet. Secus si dixit t̄mmodo do me. q; tunc donatio persone est principalis qua reuocata r̄ accessoria reuocabit̄. Dicunt tamen quidā q̄ si aliter non esset daturus nisi in gressus teneret in recessu om̄ia reuocaret. ff. de dona. l. ij. §. vlti. r̄. s. b. ix. a. quod verius credo r̄ est expressum in casu consimili. xvij. q. ij. Si quis incognitus. Nam sicut capitulum vult q̄ seruis intra monasteriū receptus a domino suo infra trienniū requisitus ei cum omnibus que attulit reddat. Ita predictē vxori sicut notat glo. ibidem. Etrobicq; ergo congrue dicitur. iij. Deb. viij. Restitue ei omnia que sunt sua. Ad p̄positum sicut iste venit ad religionem contra voluntatem vxoris sue que ideo postea ipsum reuocant. Ita adhuc multi veniūt ad confessionem r̄ religionē r̄ ad vota castitatis sacros ordines recipientes cōtra voluntatem carnalitatē cupiditatis r̄ vanitatis r̄ ideo cito ab illis reuocantur. Et sic donū suū fuit inualidū r̄ inutile. quia non dedit in stabili proposito se r̄ sua nec reliquit desiderū plus habendi ita donatio qua predicti se dant deo instabilit̄ nec cupiditatis deserunt voluntatem cum his qui nō ex sanguinibus neq; ex voluntate vni. Johan. j. quibus dicitur Proverbio. j. Stulti ea que sibi noxia sunt cupiunt.

B Secūdum ostenditur Ephe. v. Vbi auaritia que ibi. Et etiā. xvij. q. j. Idola tria vocatur ydolorum seruitus. quia nemo potest seruire deo r̄ māmone. Matth. vi. excludit ab hereditate dei. Et di. xlvij.

§. j. r̄. c. Airū. Et. viij. q. ij. Dilectissimi. vbi cupidi prohibentur recipi ad ordines clericorū. quia de facili avaro demant. Et ratio istius prohibitionis est ista. quia homines ad hoc ordinantur q̄ sint iudices spirituales. sed vbi iudex est cupidus auro cito violabitur iusticia. xij. q. ij. pauper. Ido dicit lex q̄ iudices non debent esse cupidi. quia cupiditas est radix omnium malorū vt in aut. vt iudices sine quoquo suffragio. §. Logitacio. Coll. ij. Et ratio est. quia cupiditas est spiritualis paralisis. quia sicut habens manus paralyticas trementes tāgit oculum quādo deberet tangere nasum. q̄a habet incertum motum. Ita habens cupiditatem in corde r̄ donum in manu dimittit culpabiles quos dure tangere deberet r̄ tangit innocios sicut ille cui d̄ Daniel. xij. Judicans iudicia iniusta innocentes opprimens r̄ dimittens noxios r̄ sicut illi de quibus dicitur. j. Regū. viij. Acceperūt munera r̄ peruerterunt iudiciū. quia dona excecant oculos iudicū. Eccli. xx. Et q̄a infaciabilis est oculus cupidi. Eccli. xiiij. Non igitur intrabit in celum. quia ibi est magna societas r̄ nemo cupiditate dominandi inflāmatū desiderat habere cōsortem. xxij. q. vij. Quod aut̄ nobis. **L** Tertium ostenditur. j. q. j. Cito turpē. vbi de quodam cupido dicitur q̄ vsq; in eternū pro cupiditate dānatur r̄. c. Luz om̄is. vbi dicitur cum omnis auaritia sit ydolorum seruitus quisquis hanc non precauēt infidelitatis p̄dictioni subicitur. Et iuste siquidem. quia cupidus est spūaliter leprosus sicut ille giesi cupidus. iij. Deb. v. de quo cum suis similibus cupidis r̄ leprosis habetur satis clare. j. q. j. cum ordinaretur. r̄. c. Cito. vbi non solum de semie giesi verum etiam de consimili crimine imitantis dicitur giesi semen in eternū dānatur. omnes inquit cupidi om̄es auari spiritualem giesi lepram cum suis diuitijs possidēt Recte sicut leprosus de societate sanorū eicitur r̄ extra ciuitatem in domo misera ponitur sic isti. Et patet r̄ hoc est quod sequitur in predicto ca. Cito. thesaurum inquit terminū congregarūt eterno supplicio et breui fructu quia nihil miserius q̄ accipere nummū r̄ perdere deum. xij. q. j. Duo sūt Et hoc est qd̄ dicitur Eccli. x. Avaro nihil

Custodia

nequius. animā enim suā venalem habet
Huic etiam concordat illud mali et cupidi
emptoris. j. q. j. Cum ordinaret. Quod in-
quit dedit aurum fuit. quod perdidit ani-
ma fuit. Non ergo sumus inanis glorie cu-
pidi. Gala. v.

L xxviii.

Custodiēda sunt

tria. Primo bona a deo rece-
pta. Secundo dei precepta.
Tertio propria pacta. A

De primo. j. Thimo. vj. depositum custodi.
quia sicut thesaurari⁹ domini tenetur cu-
stodire thesaurū ei traditū et sicut sacrista
obligatur ad custodiam sacrorum vasorum
vestimentorum ecclesiasticorum seu totius the-
sauri ecclesiastici necnō que ad luminaria
pertinent siue in oleo siue in cera. ex de of-
fi. sacri. c. unico. Sic et maiori ratione qui-
libet christian⁹ quē deus fecit thesaurariū
sui thesauri spiritualis in baptismo id est
innocētie fidei iusticie et. et sacrosancti sui
templi de quo. j. Corinth. iij. Templus dei
sanctum est et. tenetur custodire thesaurū
gratie et virtutū quem tradidit ei deus et
sacra vasa cordis oris et corporis que sunt
deo consecrata in baptismo et reconciliata
in confessione tam sui quā aliorum subdito-
rum cum vestimento gratie quod a deo re-
cepisti quando confessionem et decorem in-
duisti et. et luminare bone vite et fame. oleū
misericordie et ceram mundicie. sicut g^o pre-
cipitur in ps. Custodi innocentiam et vide
equitatē. quoniam sunt reliquie hominū pacifi-
co. sicut ergo quilibet tenetur ad custodiam
predictorum non solum. sed etiam panis suave
conuersationis et vini sanationis et campa-
ne doctrine et predicationis. vide ex de offi.
custo. c. j. et ij. Et sicut op^o pmo illuz qui su-
scipit custodiam ad curā animarū intende-
re ordinari quā aliter tenetur ad restitutio-
nem fructuum preceptorum. ex de elec. Lōmū
sa. li. vj. ita oportet quod ille qui recipit custo-
diam anime sue in confessione que prius fuit
in custodia diaboli intendat pseueranter
promoueri ad ordines angelorum vel aliter
male recipit fructū benedictum virginis
marie et fructibus alijs abutitur sup. c. v. b.
Igitur sicut precipitur Eccl. iij. Custodi
pedem tuū ingrediēs domū dñi et domin⁹

custodiat introitum tuū in ps. Et sicut re-
ceptor animarū debet habere diligentias
circa custodiam thesauri dei di. lxxxvj. In-
feriorum vbi sic dicitur. Inferiorum culpe ad
nullos magis referende sunt quā ad p̄fides
negligentes. quia rectores multā sepe nu-
trunt pestilentiam dum austeriorem dissi-
mulant habere medicinā super quo dicit
glo. quod per culpam subditorum probatur ne-
gligentia prelatorum vt di. xvij. Perues-
nit. Ad hoc est etiam illud. xxij. q. viij. Pre-
terea. vbi quidam dux nomine demagus fuit
diffamatus propter quosdam latrunculos quos
sub nomine eius in christianos desemebant
quare Johā. papa hortatur ipm vt ipsos
compescat et compmat quod si non fecerit
credi possit quod ipso volente hoc facerent cum
eos comprimere possit particeps erit cris-
minis. quia scriptum est. Qui crimē quod
potest emendare non corrigit ipse committit
vide de hoc sup. c. xxij. per totū. Et appli-
catio de diligentia custodie satis p̄t. scilicet
anime proprie gratie et virtutis. Ideo sicut
precipitur Eccl. iij. Custodi temetipm et ani-
mā tuā sollicite quod non potest facere
peccator. quia sicut cecus corporaliter non
potest esse tutor. quia non potest res pupilli
per se gubernare. ff. de excu. tu. l. Post li-
tem. neque talis debet esse aduocatus ne irre-
uerentiā faciat iudici. ff. de postulan. l. j.
§. Casum. Ita nec ceci spiritualiter. d^o qui
bus ps. Oculos habent et non videbunt. sunt
apti custodes vel oratores pro seipsis vel pro
alijs. quia Eccl. xij. Qui sibi nequam est
cui bonus erit. et Johā. ix. Peccatores de-
non audit. Et ideo precipitur. iij. Reg. xx.
Custodi virum istum qui si lapsus fuerit
erit anima tua pro anima eius. B
De secundo Deutero. iij. Custodi precepta
eius atque mandata que ego precipio tibi
vt bene tibi sit et. Et hoc est quod quilibet
tenetur custodire ratione sedis statuta et a-
lia que sua auctoritate confirmauit. xv. q.
j. §. j. Maiori ratione et. vnde. ij. Reg. ij.
Oserua vt custodias mandata domini. et
Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi serua
mandata sicut cartas celi. s. c. xv. a. L
De tertio in ps. Dixi custodiam vias me-
as et. Ex quo quilibet bonus christianus of-
fert se ad custodiam bone vite quando con-
fiteatur. et dei quando comunicatur. et alios

Dammū

rum quando curam eorum sponte suscipit vel se ingerit. in quāto periculo sit nisi pa- etus custodiat potestis videre exemplo seu casu contingenti qui ponitur q̄ quibusdā scholaribus remanentibus in scholis cum libris. Dixit vnus ex illis. Ite p̄ seruis no- stris et ego interim custodiam libros. Illis exeuntibus intrauerunt quidam et asporta- uerunt libros. Queritur an ille teneat de damno respondere. et arguitur q̄ nō. quia bonitas sua non debet sibi esse dānosa. eē de fide instrumen. Peruenit. et ff. quē ad. te- sta. aperi. l. Sed si quis. et ff. de fur. l. Ser- uis cōmunis. Contra. Deposito se obtulit igitur de culpa et negligentia et de pericu- lo tenetur. ff. de po. l. j. §. Sepe euenit. et ff. de procurat. l. Plaucius. dicunt iuriste q̄ in culpa fuit. quia non diligentius custo- diuit illud ad quod se obtulit. et ideo tenet̄ per iura predicta. Maiorū ratioe predicti non solum quia se offerunt. Sed quia mul- ta capiunt vel sperant capere pro custodia ergo tenetur de toto illo sup. c. xij. b. Ergo custodite sicut scitis. Math. xxvij. et.

Dammū habe

bunt tria genera homi- num. Primo peccantes. Secūdo occasionem dā- tes. Tertio non impedi- entes. **A** Quātum ad primum qui peccat contra proximū et damnum ei volun- tarie infert habebit damnum eternū nisi ei satisfaciatur. quia damnum alteri faciens nō est absoluendus nisi damno sibi arbitriū lesi restituto. xxij. q. viij. Pessimus. xiiij. q. vj. Si res. Et ratio est quia per alterius negligentiam seu culpam damnum passus per ipsum indemnus merito debet conser- uari. extra de iniur. et dam. da. Si quis do- mum. Maiori ratione peccans contra de- um et sibiip̄s damnum inferens idem mere- tur nisi penitentia satisfaciatur et plus dole- at de damno spirituali q̄ temporali. quia damnum anime multo maius est q̄ dam- num rerum. vj. q. j. Sunt plurimi in fine. Et ideo peiores sunt qui vitam moresq̄ bonorum detrahendo corrumpunt his qui substantiam aliorum prediaq̄ diripiunt.

vj. q. j. Ex merito. Si igitur auferens bo- na tenetur ad restitutionem maiori ratio- ne ille debet restituere bonam famam et vi- tam. quia quilibet tenetur qui ex culpa sua damnum dedit. extra de iniur. et dam. da. c. vlti. Et veraciter quia tales pro culpa sua sustinent damnum temporale est eis vtile. quia deus eos per tale damnum cogit ad bonum. xxij. q. vj. Quod errauerat. Et p̄is- simi rectores reputantur. qui in graui sces- lere constitutos damnorum ammonitioni- bus ad bonum redire cogunt. xxij. q. v. Si vos. Et vt melius videas quomodo deus per talia damna illata corpori liberat spi- ritum pono talem casum. Quod cum duo milites vel barones se adinuicem guerra- rent et post modum vnus illorum bellādo alterum cepit atq̄ carcerali custodie ip- sum mancipauit. Quo audito ipsius ami- ci et parentes plurimū condolentes terraz illius qui alterum captiuū tenebat. ingres- si ipsam combusserunt. turres destruxerūt atq̄ maxima danina intulerunt ipsumq̄ captiuū a captiuitate liberauerūt. His pa- ractis cum placuisset captiuo conuenitur a capiente ad damnorum restitutionē. Que- ritur quid iuris sit. pro captiuo facit delis- ctorum paritas. pro captiuante iniuste il- lata damnositas vt que iniuste fecit iuste faciat. Et pro captiuo liberandi iuste pres- stita facultas et pro iudice expectando pes- riculosa calamitas. ff. de noui ope. nuncia- tio. l. de pupillo. §. Si quis. potest dici q̄ si vterq̄ fuit in culpa fiat damni compen- satio et vterq̄ damnum suum portet pro ra- ta sua. Ad propositum bellum est inter spi- ritum et carnem. quia caro concupiscit ad- uersus spiritum et spiritus aduersus carnē In qua videlicet guerra caro quādoq̄ vin- cit et captiuam tenet animam. vnde Apo- stolus ad Roma. vij. Et ideo aliam legē in membris meis repugnantem legi mentis mee et captiuantes me in lege peccati que est in membris meis. Et in eodem capitu- lo in fine. Igitur ego ipse mente seruo le- gi dei. carne autem legi peccati. Et vter- q̄ est in culpa. caro quia trahit. spiritus quia cōsentit. Spiritu ergo per amicos. s. patrem et filium et spiritū sanctū liberato qui contra carnem pro eius liberatione mouent infirmitates tribulationes et alias

Dammū habere bonū. Si carum bonū. Si angli;

Datum

miserias ipsamq̄ febribus calidis combu-
runt ⁊ turre superbie destruit. vterq̄ pe-
nitentiā agat ⁊ sicut dicit̄ Zevi. v. Quod
intulit dāni restituet. **B** Quantus
ad secundum q̄ etiā occasionē dāni dans
tenetur ad restitutionē damni illati patet
ff. ad leges aquil. l. Qui occidit. Quod si q̄s
ponit ignem in stipula sua tempore vento
so sicut mos est in aliquib⁹ partib⁹ statim
post messes. Et ille ignis comburit vineas
⁊ nemora vel domos aliorū. qui ignē accē-
dit de dāno illato respondebit. quia q̄ oc-
casionem dāni dat culpa interueniēte dā-
num dare videtur ex de iuri. ⁊ dā. dato. c.
Si culpa. Sic qui animā cuiuscūq̄ combu-
rit igne peccati vel male suggestionis vel
superbie vel mali exempli qd̄ p̄mo accen-
dit in anima propria patet ex de testi. Si-
cut nobis. vbi dicitur q̄ ad penitentiam p̄-
iurij ⁊ adulterij tenetur qui causam i his
delictis dederūt. ⁊ Exodi. xij. Si egressus
ignis inuenerit spicas ⁊ cōphenderit acer
uos frugū seu stātes segetes in agris red-
det dānū qui ignes succenderit. ex de iuri.
Si egressus ignis. ⁊ ibidem. c. ij. habet q̄
in publico loco foueam vel cisternam faci-
ens si ibi animal cadens mortuū fuerit p̄-
cium animalis pro dāno restituet. ⁊ ibidē
c. Si bos. dicitur q̄ domin⁹ sciens se uiciā
sue bestie ⁊ diligentiam nō apponens dā-
nū per ipsam factum restituet. Sic sciens
lasciuā vel aliam maliciā prolis vl' fami-
lie sue. c. xxiij. a. Sed quid si dānū non se-
quatur. adhuc puniet̄ quia occasionem de-
dit. quia voluntas pro facto reputatur. C.
de epi. ⁊ cleri. l. Si quis non dicam. vide.
j. p. xij. a. ⁊ ff. ad legem corne. de sicarijs. l.
Eiusdem. vbi habet q̄ ille qui fecit vl' ven-
didit vel habuit venenū causa necandi ho-
minē etiā si illum non necauerit tñ morte
plectēdus est. patet. C. ad legē corne. de si-
carijs. l. Is qui telo. Judicatur homicida
qui hominē telo percutit ⁊ hoc aīo occidē-
di etiā si mors nō sequatur. Sic etiā vo-
lēs seruū corrūpere puniet̄ ac si fuisset cor-
ruptus. Insti. de oblig. Que ex delicto na-
scuntur. §. Licet. ⁊ §. quesitus. cui⁹ causā
vide. q. ij. c. Sic coram deo voluntas pro
facto reputatur coram quo offendens in
vno factus est omniū reus. Iaco. ij. Et iō
pro toto dāno sustinebit. Proverbiorū. xix.

L Tertium etiam patet. quia dam-
nū non impediens conscius est criminis.
C. de cōmer. ⁊ mercato. l. Non solum. quia
non sine scrupulo occulte societatis eē dis-
noscitur qui manifesto facinori desinit ob-
uiare. ex de senten. excom. Quāte. ⁊. xvij. q.
iij. omnes. §. c. xxiij. a. c. xxvij. b. Nec quis
q̄s pro sua residentia vel correctione debe-
ret grauari. quia nullus damnū debet sus-
stinerē unde premiū meretur ex de fideiuf.
Peruenit. Si vero oportebit eum pati ali-
quid non propter hoc dimittat. quia Pro-
verbiorū. xij. Qui negligit dānum propter
amicū iustus est ⁊c.

D ij. Datum ingrato

D Primo debet reuocari. Secū-
do datum ecclesie non debet
alienari. Tertio datus cōmun-
itati non d̄s appropriari. **A** Quā-
tum ad primū donū seu donatio debet re-
uocari propter plures causas. Primo pro-
pter ingratitudinem vt patet. xij. q. ij. Eps
qui mancipium. Exemplum ibi de seruis
libertati donatis. Item quando donatori
graves iniurias infert ex de dona. ppter
eius. Sic ingratus deo qui ipsuz manum
sit sua morte in seruitutē diaboli reuocat
⁊ donuz liberalitatis ab eo aufertur. Luc.
xix. Omni habenti supple gratitudinē da-
bitur. ab eo aut̄ qui nō habet ⁊ quod habet
aufertur ab eo. Secūdo propter suscipiē-
tium fraudem. xx. q. ij. Constituit. quando
scz ipse qui suscipit donū circūuenit vl' de-
cipit datorem. quia contractus dolo init⁹
nullus est ipso iure. ff. de dolo. l. Elegāter.
Et. xv. q. vj. c. j. In h̄ fraudis periculo sūt
qui contemplatione promissionis aliquid
capiunt ⁊ promissum minime obseruant.
Ecclesiastici. xx. Est datus quod nō est vti-
le supple suscipienti sup. a. v. b. Tertio p-
pter conditionem nō existentem ex de do-
natio. Ceterum. sup. c. xvj. b. Et extra d̄ do-
natio. inter vir. ⁊ vxorē. c. Donatio. vbi sic
dicitur. Solutio matrimonio sicut dos ad
mulieres sic ⁊ donatio propter nuptias re-
dit ad viruz. In quo nota q̄ sicut vir iuste
repetit ⁊ aufert dona que dedit sponse pro-
pter matrimoniū postq̄ illud est solutum
Sic deus tollit a nobis tam bona tempo-

ralia q̄ spiritualia etiam promissa pro
matrimonio spūali postq̄ illud peccādo
resoluiuntur et nos ab ipso separantur. ppter
talem nāq̄ cām deus tollit a nobis dona
nature per infirmitatem et per vite breui-
tatem supra. d. j. a. et bona fortune per tem-
pestates et infortunia. psal. Terram fructi-
feram in falluginē. id est sterilitatē a ma-
licia inhabitantiū in ea. Ezech. xiiij. Ter-
ra cum peccauerit mihi vt preuaricet pre-
uaricans extendā manū meā super eam et
conterā virgam panis eius et immittā in
eam famem et interficiam de ea hominem
et iumentū. Et non solum data sed etiā p̄-
missa sub conditione intellecta tacite. illa
non stante reuocantur. extra de iureiurā.
c. Quēadmodū. vbi habetur q̄ si quis iur-
rauit aliquā in vxorem accipere si postea
anteq̄ ducatur fornicet p̄t eā dimittere
quia talis erat cōditio subintellecta si cō-
tra legē coniugij non peccaret et si perma-
neret in eodem statu. Sic deus qui p̄mit-
tit om̄s homines saluos fieri et ad celum
venire si anteq̄ ad celū ducantur fornicē-
tur luxuriando. vel spūaliter alia peccata
exercendo p̄t eos dimittere. q̄ ista cōdi-
tio nō fuit solus intellecta si in bona vita
p̄manerent. sed etiam expressa in psal. Si
custodierint filij tui testamentū meū etc.
et Matth. xix. Si vis ad vitā ingredi ser-
ua mandata supra. c. xvj. a. Quarto pro-
pter dantis impotentia. xij. q. ij. Ep̄us qui
filios. q̄ male data in dānū ecclie debent
reuocari. ex de re. ecclie. nō alie. Vel nō ad
audientiam. maiori rōne quilibet deberet
statim reuocare donū anime sue q̄ male
dedit dyabolo q̄ peccauit. d. donū inspi-
entis non erit tibi vtile ecclie. xx. B

Secundū ostendit. ex de dona. Frater-
nitates. Donationes inquit graues facte
de rebus ecclie sine consensu capituli a p̄-
lato a quocūq̄ detineant reuocande sunt
sic anima data dyabolo sine consensu dei
et sanctorū suorū. Et sicut res consecrate nō
debēt alienari nisi pro redemptione capti-
uorū vel pro sustentatione egenorū vel re-
paratione ecclie. xij. q. ij. Aurus. Pro alijs
aut vsibus nō debent dari nec vendi. Ita
homo semel deo sanctificat⁹ debet occupa-
ri in operib⁹ charitatis et non debet se vē-
dere dyabolo pro malo lucro vel delecta-

tione momentanea cū his qui. j. Mach. j.
venundati sunt vt facerent malū. Esa. liij.
In iniquitatibus vestris venundati estis
Nec dare se corruptioni peccati psal. Nec
dabis sanctū tuū videre corruptionē. sed
in hoc casu multi sunt sicut ille infidelis
custos supra. a. xv. b. Pro quo melius vidē-
do pono casum q̄ yconom⁹ quidaz ecclie
rem ecclesiasticā contra formā legis alie-
nauit nunc vult eam ab emptore nomine
ecclie repetere: queritur an possit. p̄bat
q̄ sic. quia alienatio illa ipso iure non va-
luit. C. de trasac. l. Si causa. et C. de accu.
l. ij. Contra non licet ei contra factū suū
venire. ff. de bo. libe. l. Si q̄s. et Ezech. viij.
Qui vendidit ad illud q̄ vendidit nō re-
uertetur. Et licet quidā hoc teneant. tamē
in proposito certum est q̄ peccator p̄t re-
cuperare illud q̄ dyabolo vendidit per fe-
stinā penitentiā. quia hec venditum iustū
non dereliquit Sapien. x. Cito igitur con-
fiteri et da gloriā deo. Josue. vij. L

Tertium ostendit. ff. de administra. tu.
vbi habetur q̄ quicquid tutor recipit ra-
tione tutele tenet circa eam expendere v̄
pupillo restituere. ff. de procura. l. In eo
q̄ proprium. Item datum ministro com-
munitatis ratione certi itineris vel labo-
ris debet in tali labore vel itinere expendi
et non conuerti ad proprios vsus. Tali p̄-
prietario potest dicere ille qui ei aliquid
dedit ratione officij illud Luc. xix. Quare
non dedisti pecuniā meam ad mensas etc.

D iij.

Debitum propri

um discrete soluens. Pri-
mo se fidelem demonstrat.
Secundo debitū alienū red-
dens ipm deonerat. Tertio in vtroq̄ casu
fideiussorē liberat. A Quantus ad
primū punctū addo discrete. q̄ debitum
nō dimittitur sed auget si alteri q̄ credi-
tori soluat. ex de iureiurā. Ea te credim⁹.
Ex quo patz q̄ hō nō liberat a debito rei
male ablateybi est cui est restituēda dādo
paupib⁹ vel indulgētarijs. s̄ s̄m glo. sup
p̄dictā decretalē. alij q̄ vero creditori sol-
uēs pctm̄ auget. q̄ ille q̄ recipit furtū cō-
mittit. ff. de fur. l. falsus. §. j. Nisi ver⁹ cre-
ditor ratū habeat vñ plus peccat latro q̄

Decima

partitur spolia cum socio q̄ qui non diuidit cū socio. xxi. q. iij. Si ad peccatum. qz partē dando socio suo male vitur re aliena dando vni qd̄ dandū est alteri. Ratio est. qz min⁹ malū est spoliato habere vnus debitorē: quia vn⁹ potest facili⁹ induci ad restitutionem q̄ duo de quibus Luc. vii. Duo debitores erant rē. ergo sicut p̄cipit Ro. xiiij. Reddite omnib⁹ debita. Quia sicut eps p̄t retinere beneficiū pro debitis bene ficij soluendis. extra vt ecclesiastica beneficia sine diminutione conferan. c. j. Ita deus retinēdo beneficiū celi excludit ab illo peccatore vnusqz soluat tam sibi q̄ alijs. Reddite ergo que sunt cesaris cesari et q̄ sunt dei deo. Matth. xxi. B

Quantū ad secundū q̄ homo teneatur q̄nqz alienū debitū reddere et ipm̄ deonere rare patet. extra de solutio. c. j. vbi dicitur q̄ sicut filius tenet debita patris p̄soluere et prelati sui p̄decessoris pro ecclie necessitate contracta ergo maiori rōne tenetur sollicite soluere debita p̄pria non solum pecunie p̄ximo. sed penitētie deo dicendo illud Matth. vi. Dimitte nobis debita nostra rē. Et sicut nullus prelat⁹ debet ecclesiā suā grauare debitis alienis q̄ nō sunt contracta pro necessitate ecclie. extra de solutio. c. Si quorūdam. Ita ne quisqz grauet aiām suā peccatis aliorū cōsentiendo vel non corrigendo. sicut p̄t. c. xxiij. b. quod si fecerim⁹ sicut ipsi p̄ facto ita nos pro consensu debitores sum⁹. Ro. viij. C Quantū ad tertium. debito soluto fideiussor liberatur quē quilibet tenetur liberare de obligatione. extra de fideiuss. Constitutus. sic quilibet tenet reddere debitus bone vite et pecunie proximo q̄ illi qui fuerūt fideiussores sui in baptismo sint liberati corā deo et licet homo nō possit ad totum debitū penitētie obligari quādo grauiter infirmatur tamē est absoluentus sicut Odardus cleric⁹. extra de solutio. Odardus qui propter inopiā debitum soluere nō potuit: tamē absolutus fuit ab excōicatione accepta cautione de soluendo si puenerit ad fortunā piguiozē sicut ille qui dixit patientiam habe in me et omnia reddā tibi. vt deus ei dicat. Omne debitum dimisi tibi. quia rogasti me. Matth. xvij.

D iij.

Decima est Pri

mo tributum deo debitum. Secundo reddenti necessarii. Tertio nō soluenti mortiferum. A Quantū ad primū sicut dominus terrenus dans bene seruenti terrā. retinet sibi et heredibus suis quādoqz annuū censum de illa terra. Sic de⁹ dans generi humano nouem partes terre nascentium retinuit sibi decimam quā insignis vniuersalis domini sibi reddi p̄cipit. extra de deci. Tua nobis Leuit. vlti. Omnes inquit decime terre siue de frugibus siue de pomis arborū domini sunt et illi sanctificantur. quia sicut dicitur. xvj. q. j. Decime sūt tributa dei. Debita igitur solutio decimarū est deo debita de necessitate. extra de deci. Tua nobis. Quia iubentur deo dari lege naturali. sicut patet de Abraham et Jacob. xvi. q. vii. Decimas deo et. l. Mosayca. xvj. q. j. Reuertit. et. q. vii. c. j. et lege canonica. xvj. q. vii. c. j. et. c. Quicunqz. et etiam. l. diuina Malachie. iij. Inferte omnem decimationem in horreus meū. Nota q̄ vocat hic deus horreum rectoris horreum suū qui locum dei tenet in ecclesia qui quidem rectores sunt valde culpabiles si sunt tales quales describit Crisostomus super Matth. xxiij. He vobis scribe et p̄bei ypocrite qui decimas mentam et anetū et ciminū et dimititis que grauiora sunt legis iudiciū et misericordiam et fidem excolentes culicem et camelum glucientes. Sacerdotes inquit Crisosto. auaricia pleni si quis de populo decimas nō obtulisset ita euz corripiebāt ac si crimen fecisset. qz decimas alicui⁹ rei vel minime nō dedisset. Si quis autē in populo peccabat vel alterum ledebat aut aliqd̄ tale faciebat nemo curabat eū corripere quasi nullā culpā fecisset qui in deus peccabat et d̄ suo lucro quidē sollicite agebant gloriā autē dei et salutem hominum negligebant. Ideo dicit ve vobis qui decimas rerum etiā minimarū exigitis a p̄plo et misericordiā et iusticiā nō facientē pplm̄ non amonetis excolentes culicē. i. a modo co docentes populū abstinere et camelum glucientes. i. maiora cōmittere permittē

tes hec ille. **B** Quantum ad secundum quod fidelis solutio decimarum sit valde necessaria et utilis ipsi soluenti patet ex verbis Aug. xvj. q. j. Decime ubi habentur quod decimas diligenter dans non solum sanitatem corporis: sed etiam cum abundantia temporalis fructus celestia promeretur quod verum est de his qui simul cum decimis dant seipos deo et non de alijs qui assimilantur cuidam accipienti terras excolenda. De quo pono casum. Quidam aream suam locavit cuidam vicino ut in ea fruges seminaret et certam partem frugum ei daret. In qua terra postquam seminavit etiam arbores fructiferas plantavit. Domino igitur terre petenti etiam partem fructuum arborum negavit alius. querit quid iuris. Proponitur actio prescriptorum arborum et arguitur pro tenente: quia tenor ipsius pacti fuit quod de fructu frugum dominus partem haberet ergo non est ab eo recedendum. Cum contrarium non appareat manifeste. ff. de leg. l. Non aliter. Contra eadem ratio est utrobique quia ratione domini quod habet in loco in quo crescunt blada percipit partem fructuum bladorum ergo eadem ratione vinearum et aliarum arborum. Arg. ff. ad l. aquil. Illud. Et quia paciscendo de frugibus intelligitur pactus fecisse de omnibus fructibus ibi futuris. ff. de pac. l. Tale. et ff. de verb. obliga. Cum qui. Ad propositum sicut ille voluit dare partem domino terre de frugibus: sed non de arboribus. Ita multi dant decimam deo de omnibus que tenentur decimare nisi de seipsis qui sunt quasi arbores. Marci. viij. Uideo homines velut arbores. nam de vita sua non dant deo decimam partem nec dies nec de verbis nec factis imo aliqui eorum nec centesimam. quia maiorem partem vite expendunt in luxurijs et in alijs peccatis. Et quia a primo die quo habent alienum nunquam restituunt et sic sunt in peccato ergo cum decimis vestris offerte vos ipsos deo exemplo illorum qui sanctificationi obtulerunt holocausta in domo domini. ij. Paral. xxx. **E** Quantum ad tertium. scilicet periculum non danti decimas est magnum. Primo quia res alienas invadunt. xvj. q. j. Decime. secundo quia perdent. quod enim non capit christus tollit fisco. xvj. q. vij. Maiores. et. q. j. c. decime. Dabis enim inquit Aug. in pio militi quod non vis dare sacerdoti.

Et iustum est quod deus permittit auferri partem illorum qui auferunt partem suam et ita econverso de datione et conservatione et est ad hoc. xvj. q. j. Revertimini. Tertio quia dantur. xvj. q. j. c. decime. Si tu decimas non dederis reuocaberis glo. id est demonibus sociaberis qui sunt decima pars angelorum hoc cum pena et culpa tangitur plene. xvj. q. j. Revertimini. et. f. ij. a. et Malach. ij. Si inquit deus affigit homo deum quia vos configitis me et dixistis In quo configimus te: in decimis in primitiis: et in penuria vos maledicti estis. Decimate ergo fideliter prediales statim quando fructus colligunt. Sed de personalibus potest dici quod in fine anni dande sunt. xvj. q. j. Revertimini in glo. **D v.**

Dedicatio ecclesie

D sic. Primo est optimum documentum. Secundo solidum munimentum. Tertio perpetuum stabilimentum. **A** Quantum ad primum dedicatio templi materialis est documentum sanctificationis templi spiritualis in multis. Primo quia sicut episcopus debet ecclesiam consecrare sine omni pacto. j. q. j. Statuimus et nihil debet exigere. sed gratis oblata potest recipere. j. q. ij. Placuit. glo. preter procuracionem suam. Ad idem per omnia sunt constitutiones octoboni. de consec. eccle. Domus dei. Ita confessor qui est sanctificator templi spiritualis de quo. j. Cor. ij. Templum dei sanctus est quod estis vos. nihil debet erigere a sibi confessis vel pro quocumque sacramento sub pretextu alicuius consuetudinis quod si fecerit tanquam symoniacus puniatur in constit. octoboni ne aliquis pro sacramentis ecclesie aliquid exigit. Quoniam ceca cupiditas. Ista sunt ad damnationes illorum qui sine pecunia nolunt confessiones audire vel minimo nunquam solentisare. vide. c. xx. Secundo quia sicut ecclesia et cimiterium dedicantur et reconciliantur cum aqua sancta et de consec. eccle. Confuluisti. Ita templum spirituale consecrat per aquam in baptismo et de reconciliari aqua contritionis et lachrymarum. psal. Amplius leua me domine ab iniusticia mea. Iuxta est dominus his qui tribulato sunt corde supple ad reconciliandos eos et humiles spiritu saluabit. et aqua locutionis vide. b. iij. d. Tertio sicut ecclesia

Demon

vel altare non est consecrandum sine reli-
quijs sanctorum. de conse. di. j. de fabrica. c.
Placuit. ita nec spirituale sine reliquijs il-
lis de quibus in psal. Custodi innocentiam
et vide equitates quoniam sunt reliquie homini
pacifico. Et sicut ecclesia debet dotari ter-
pulis subsidijs antequam deducatur. xvj. q. vij.
Pie. r. c. si plures. et de conse. di. j. Nemo. et
extra de conse. eccl. Cum sicut. sic templum
spirituale debet dotari virtutibus psal. Po-
nite corda vestra in virtute eius scilicet dei et
distribuite domos eius ad spiritualem dei be-
nedictionem. Quarto sicut ecclesia igne
destructa debet reconciliari et dedicari de
conse. di. j. Ecclesijs semel. Ita destructa igne
ire et inuidie. Et sic de violata sanguine vel
homicidio vel luxuria. Et de reconciliatio-
ne patet de conse. di. j. Si motum. et extra
de conse. ecclesie. pposuisti. Et sic ubi du-
bitatur de dedicatione. quia nec scriptura
nec testes inveniunt de conse. di. j. Ecclesie
vel altaris. Sic spirituale sicut ps. c. xvij.
b. De mensa vero amota supra. c. xxij. a.
unde versus. Ignis adulterius destructio
mensa remota. Adors dubium faciunt ite-
rato templa sacrari. Quinto sicut locus
vel episcopus consecratus ab illo qui non habuit
potestatem est iterum consecrandus di. lxxvij.
Sicut r. c. sequens. Sic de confesso. Deut. xx.
Qui edificavit domum suam novam. id est con-
scientiam et non dedicavit eam per iustam con-
fessionem vadat et reuertatur in domum suam
id est conscientiam per sollicitam discus-
siones ne forte moriatur. **B** Secun-
dum patet quia ecclesiam dedicare est illam
spiritualiter munire. vij. q. j. In apibus.
Sic de anima sanctificata per confes-
sionem dicentes. dicitur. j. Dedi te hodie in ci-
uitatem munitam. Et sicut munitur ci-
uitatem. ita penitentiam munitur. Recte er-
go sicut illi Neemie. xij. dicitur de mu-
ri hierusalem requisierunt. ita pec-
cator confessorum ut edificent. et muri hie-
rusalem in psal. Et sicut episcopus ante conse-
crationem suam ad fidem catholicam tenendam et
ad plura alia se obligat di. xxij. Quamquam
sic peccator antequam absoluat debet punit-
tere bonam vitam. Et sic ille non debet in
episcopum consecrari in cuius domum amicus
nunquam intravit causa hospitalitatis dist.
lxxxv. Florentinum. Ita non est absolu-

endus nisi qui diligit opera charitatis sicut
illi de quibus dicitur Numeri. vij. Obtus-
lerunt dotes in dedicatione. **T**er-
tium patet quia sicut loca semel dedicata
nunquam debent fieri secularia habitacula.
xix. q. iij. Que semel. Sic homo deo dedi-
catus nunquam deberet se facere habitaculum
demoniorum et mortalium peccatorum. quia
quod deo dedicatum est ad nullum alium
transferri debet. extra de re. permu. Adan-
cipia. Et sicut quilibet frequenter tenetur
venire ad ecclesiam et videre deum. quia om-
ni die dominica missa est ab omnibus vs-
que ad finem audienda de conse. di. j. Adissa
Sic quilibet deberet venire sepius ad con-
scientiam suam et videre eam. Et sicut fe-
stus dedicationis singulis annis est tenen-
dum. de conse. di. j. Solenitates. Ita san-
ctitas templi spiritualis. Sic ergo agatur
dies dedicationis. j. Macha. iij. quia sic
dedicauerunt templum domino rex et filij
israel. iij. Reg. vij. et sic sanctificavit taber-
naculum suum altissimus. vide. e. xj. per totum

2.7.

D. vi.

Demon est. Pri

Primo callidus in decipiendo
Secundo cupidus in acquis-
rendo. Tertio malignus in
retinendo. **A** Ex primo puncto scilicet
ex sua calliditate evenit quod invenit tot mo-
dos deceptionis. Nam versutus hostis ha-
bet mille modos nocendi. xvj. q. ij. visis. et
ut citius decipiat in angelus lucis se tras-
format. xvj. q. v. Nec mirum post medium
Quorum aliquos decipit per artes quas
invenit ad hominum deceptionem. sicut namque
Augu. de ci. dei. Et habetur. xvj. q. ij. Qui
sine nigromantia et auguria et omnis ars
magorum et divinationis arte demonum est in-
venta. supple ut eos participes faciant sue
damnationis sic quidam fecerunt pagani do-
lis suis credendo rursus ab eis petendo et sic
illi ostenderunt se esse ex fide dei. Ita isti de quibus
j. Thymo. iij. In novissimis diebus di-
scedunt quidam a fide attendentes spiritibus erro-
ris et doctrinis demoniorum hoc est ex volun-
tate deliberata ex qua hoc agunt et sunt he-
retici. quia pertinaciter et ex voluntate errant in fi-
de et non eos est precedendum tamquam contra hereticos
est de inquisitori. hereti. pravit. c. Accu-

fatus li. vi. Inquisitores inquit nō debēt inquirere de diuinationib⁹ ⁊ sortilegijs nisi heresim sapiāt manifeste sicut est s̄m glo. Job. an. Circa aras ydolorū nepharias p̄ces emittere sacrificia offerre demōes cōsulere eorū respōsa suscipere. xxvi. q. j. Dñi q. ⁊. q. iiii. Alios autē decipit qñq; dormiētes qñq; vigilātes. qz s̄c̄d̄. xxvi. q. v. epi. Credunt se in corpore multa terrarū spacia pertrāsire cū hoc spiritus infidelis patiatur. qz cum demon mentē alicui⁹ per infidelitatem sibi subiicit illi se siue dormiēti siue vigilanti in diuersis speciebus ostendit ⁊ per eas animus ei credentis deludif ab incurſu ⁊ demonio meridiano p̄s. Et sicut se transformauit in sp̄m Samuelis. j. Reg. xxvii. Et habetur ex verbis Aug. de ciuitate dei. xxvi. q. v. c. Nec mirum. qz Samuel qui sancte vixit et sancte de hac vita exiit non potuit esse sub ptate dyaboli vt arte dyabolica per phitonissam suscitaretur. Sic adhuc tam demones q̄ artifices eorū transfigurant se in angelos lucis ⁊ in sanctos ⁊ illi eis credentibus in lucido habitu. et isti maledicti suis carnibus maledictis ⁊ incantationibus suis sancta verba ⁊ cruces irreuerenter adiungunt ⁊ sic per eos operant. **B** Secundo ex dyaboli cupiditate animas acq̄rendi euenit qz aduersarius dyabolus circuit querēs quē deuoret. j. Petri. v. Sicut bellatores conant̄ plus capere potentiores aduersarios. sic dyabolus quos videt ardētiores in dei seruitio plus impugnat. iij. q. j. Nulli. psal. Quanta malignat⁹ est inimicus in sancto. Etiā unitatē ecclie studet euertere ⁊ scindere. xvi. q. ij. Alis. Eōtra quē om̄s ⁊ maxime epi debent sibi inuicem prestare auxiliū di. xc. Precipimus qz adeo debilis est qz neminem possidere potest nisi se ei prius peccatorum ere vendiderit. xv. q. j. Non est. q̄tūcumq; ergo sitis corpore debiles habentes bonā vitam resistite dyabolo ⁊ fugiet a vob⁹ Jaco. iij.

L Quantū ad tertium qz sit malignus animas seruorū suorū retinendo p̄t̄ quia sicut dicit. xxiii. q. j. Admiramur in si demon potestātē exercet in malis tāq; in suo pecore qd ducitur de loco ad locū s̄m voluntatē hominis ⁊ vltimo ad mortem. Sic dyabolus peccatores de pctō ad pec-

catum ⁊ ad penā eternam. Prius ergo sicut docetur. ij. Thymo. ij. Resipiscāt a las queis dyaboli a quo captiui tenentur. sed quare deus tantū dedit magisteriū super peccatorem. Respondet qz non habent illud ex cōmissione dei sed ex malicia peccatoris: p̄pter istas malicias demonis oēs artes sue sunt prohibite etiā in iure ciuili C. de malefi. ⁊ nigroman. per totum.

D vij.

Desperatio p̄mo

D prouenit ex inimici oppositione confessionē impediētis. Secdo ex peccati prolongatiōe fiduciā extinguetis. Tertio ex dyaboli inuasiōe morientē impugnantis.

A Quantū ad p̄mū dyabolus inmittit cordi hominis verecundiā que impedit cōfessionē ⁊ ducit ad desperationes di. Ne confitearis absit qz aliquis sciat. qz turpe peccatū cōmisisti qz falsus fuisti. et nullus debet allegare ppriam turpitudinem ⁊ fraudē vel iniusticiā. C. de transac. l. de trāsactio. ⁊. C. de seruo pign. da. l. Si creditor. Cui respondeat ratio. qz turpius est scire a deo ⁊ omnib⁹ sanctis. melius est confiteri ⁊ sperare de dei misericordia qz desperare de dei pietate qd est horrenda impietas. xxvi. q. vi. Cognouim⁹. Jd̄ suo s̄sio dyaboli non valet. Jtē dyabolus inmittit qz allegans ppriam turpitudinē ⁊ falsitatem non sit audiendus in foro contentioso. extra de p̄ba. Per tuas. ⁊. C. de non nume. pecu. l. Generatiter. Tamē in iudicio cōfessionis non est sic. quia in his que concernūt iudiciū anime seu periculū homo debet venire contra iuramentū ⁊ contra factū pprium. xxij. q. iiii. c. j. ⁊. ij. quia licet quis corā iudice mundi confitens nō speret veniā habere tñ hoc faciens coram deo nō debz desperare. Nullus igitur desperet. qz res ē periculosa. ij. Reg. ij. Ideo sic penitentia a confessore est temperāda qz peccator p̄pter desperationē nō cogatur facere deteriora. xxvi. q. vii. De his. et c. Alligant. **B** Quantū ad secundū aliqui desperant resurgere ad bonā vitam sicut multis annis lāguidus ⁊ curuus desperat ambulationē ⁊ rectificationē psal. Prolōgauerūt iniquitates suas. sed mul-

Detractio

trudo temptationū tediorum occasioꝝ
peccati nō debet spē euasioneꝝ impedire.
qꝫ sicut castruꝝ obsidētes sunt debiles nisi
possint lappillos ad illud pꝛicere. ⁊ custo
des essent stulti si pꝛpter talia illud redde
rent. Ita non est aliquis qꝫ castrū anime
sue deffendere possit ab hostibꝫ inferni et
perditū recuperare si apponat diligentiaꝝ
ergo nemo desperet qꝫ diu est in hoc corpe
xxiij. q. iij. c. corripianf. ⁊. xxxij. q. ij. Ancil
lam. ⁊ de pe. di. vij. Nemo. Prouer. xxiij.
Si despaueris in die angustie lapsus mi
nuetur fortitudo tua. **E** Quantuꝝ
ad tertiuꝝ sicut egiptij acrius inuaserunt
populū dei ex egipto egredientē. sic demo
nes inuadunt morientes improperantes
eis qꝫ facta eorū non sunt correcta aut des
perent allegātes qꝫ est cōtra leges eos sal
uari. qꝫ vbi par culpa deprehēditur pena
similis sequat. ff. de conditi. ob turpē cām
L. aut quia nil. ⁊ extra de diuortijs. Signi
ficasti. ⁊ extra de adulte. c. fi. vbi habetur
qꝫ adulter nō potest obicere adultere cri
men adulteri. qꝫ sunt pares in culpa. Rū
detur qꝫ non est paritas culpe demonis ⁊
hois peccatoris. qꝫ sicut plus vituperamꝫ
hoiem qui solebat esse bonus qꝫ sequitur
maluꝝ qui est a diu diffamatꝫ sic illos qui
sequūf dyabolū dicētes illō. Hier. xvij.
Desperauimꝫ post cogitatiōes nostras ibi
mus. quas habemꝫ a dyabolo. vide causas
de amore. a. xij. a.

D vij.

Detractio Pꝛio

D est maliciosa loquēti. Secūdo
periculosa audienti. Tertio
est dānosa patienti. **A**

Primū patet quia facit detractoreꝝ fal
sum iudicem. qꝫ absentē non vocatum iu
dicat ⁊ fama pꝛiuat contra legē. ff. de pe.
l. absentem. ⁊ contra omnia iura. c. ix. d. ⁊
reddit suspectuꝝ testem qꝫ testis qui se of
fert ad testificandū non requisitus apte ē
suspectus ⁊ a iure reprobatus. extra de te
stibus. Testimoniuꝝ. vide. t. v. c. Et quia te
stificatur non iuratꝫ contra leges ecclesie
et de probati. Licet. ergo auditor deberet
ipsum tanqꝫ falsum testem reprobare qꝫ
Prouer. xxiij. Abominatio hominuꝝ de
tractoꝝ dicens ei illō Job. vj. quare detra

xistis sermonibus veritatis ⁊c. ⁊ corā deo
est excōmunicatus per constitutionē can
tuariē. archiepiscopi in cōcilio oxoniē.
in quo excōmunicatur omnis qui sciēter
perhibet falsum testimoniū vꝫ subordinat
in causa nꝛimoniali vꝫ ad alicuꝫ exherēda
tionē. Cum ergo detractor ⁊ infamator ⁊
mentitor non solū sit testis falsus de quo
Prouer. xxi. Testis mendax peribit. sed
etiā informat auditores suos narrādo fal
sum qꝫ ab ipso audierūt sicut auditor nar
rando audita ab alio dicit. Ille est testis
meus qꝫ ab illo audiui. Timeant igitur il
li excōmunicationē ⁊ taceant. qꝫ ista sunt
excludentia ab hereditate celesti loquentē
audientem ⁊ patientē. Itē in constitutio
nibus pꝛincialibꝫ editis a Bonifacio ar
chiepo cantuariē. excōmunicant omnes
de facto regi vel iustiaris falsum sugges
rentes de prelatiꝝ vel iudicibus ecclesias
sticis. multo magis ille excōmunicatus est qui
sic nocet animabꝫ ⁊ viris ecclesiasticis. qꝫ
detractores sunt deo odibiles Ro. j. quia
peiores sunt qꝫ fures supra. d. j. a. Et ideo
ex quo tanta est malicia detractioꝝ sicut
precipitur. vj. q. j. Ex merito. pareāt singu
li a detractioe custodiantqꝫ sermones sus
os. sciantqꝫ qꝫ multa qꝫ de alijs loquūtur
sua sententia sententiabuntur. j. Petri. ij.
Deponentes omnē maliciaꝝ ⁊ infra om̄s
detractiones. quia sicut dꝫ. xj. q. iij. Nemo
peritorū putet minus periculū esse alicui
detrahendo mentiri qꝫ sanguinem fundi
glo. vt ex sanguine mendacio mors sequi
tur. Et licet nulla mors sequat tamen de
tractoꝝ est homicida spꝫalis. vj. q. j. Sum
ma. de pe. di. j. homicidioꝝ. **B** Sec
cundus patet pꝛio. quia detractor non so
lum est qui detrahit sed qui audit. xj. q. iij
Non solus. Et est ratio quia nemo inuito
auditorē libenter refert. vj. q. j. Ex merito
Secundo quia sepe cōtingit qꝫ auditor
sit publicator. sicut em̄ potest agi crimina
liter ad penam capitis tam contra illuꝫ qꝫ
fecit libelluꝝ famosuꝝ qꝫ contra illū qui
inuenit et non corrupit vel inuentum ali
cui reuelauit. C. de famo. libel. l. Unica. v.
q. j. Si quis famosuꝝ. sic de detrahente ⁊
publicante. Prouer. xij. Qui alicui rei des
traxerit ipse se in futurum obligat scilicet
ad penam ⁊ ad fame restitutionem. sicut

Deus

Proverb. xliij. Cum detractoribus ne cō
 miscearis quoniam repente consurget per
 ditio eorū. quia nihil prodest ieiunare vel
 orare vel alia bona facere nisi mens pri
 a detractone reuocetur de consec. dist. v.
 Nihil. **E** Quantum ad tertium vi
 delicet qd sit dānosa patienti ex intentiōe
 detrahentis a quo igne lingue sue combu
 ritur. Et ideo nisi correxerit se vindicibus
 flammis exurit. ij. q. vij. Accusatio. Tamē
 quandoq; prodest ei per beatum Grego.
 vj. q. j. Sunt plurimi. Quandoq; inquit
 deus bonis permittit detrahere vt si qua
 culpa ab ore laudantiū in corde nascitur
 ab ore vituperantiū suffocetur pro eis er
 go est orandus illud. psal. Induantur qui
 detrahūt mihi pudore. supple in pura cō
 fessione peccatorū suoz ꝛc.

D ix.

Deus Primo a

D peccatorib; turpiter negat
 Secdo ab humilibus libent
 deprecatur. Tertio a fideli
 bus semper cōseruatur. **A** Primū
 ostenditur pmo iure canonico sumpto ex
 verbis Hiero. xj. q. iij. Estimant. vbi dicit
 Estimant quidā in eo tantū deum negari
 si in persecutione pfitere renuerit xpianū
 se esse. Ecce apostol; omnib; factis q; per
 nerfa sunt deum asserit negari. xps sapia:
 ditas: scititas: fortitudo. negat p ispiētā
 sapia. per iniqtatē iusticia. p mendaciū ve
 ritas. per turpitudinē sanctitas. per imbe
 cillitatē animi fortitudo. Quotienscunq;
 vincimur vitijs atq; peccatis totiens deū
 negamus hec ibi. Negatur etiā a cupidis
 quia veritatem pro pecunia negant deus
 qui est veritas vendūt. xj. q. iij. Abijt. ꝛ ab
 his qui sunt sine misericordia qui nō dāt
 elemosynas vel q; non mutuant sine vsu
 ra vel qui non remittunt offensas. quia q;
 negant misericordiā faciendā patientib;
 negant ipm xpm qui est misericordia. vij.
 q. j. Omnis. Nā sicut ille qui negat se esse
 xpianum negat xpm. xj. q. iij. Non solum.
 Ita ille negat deū qui malo facto ostēdit
 se non esse seruum suū Luc. xj. Qui nō est
 mecum contra me est. Omnia ista confir
 mantur quia verbo fatentur deū sed ope
 re negant ad Tytum. j. Conf. tētur inquit

se nosse deum. factis autem negant. Et si
 cut isti negant verum deus ita faciunt eis
 deos falsos. quia s; in Augu. De doctrina
 xpiana li. j. c. v. Omnes deū esse confitent
 sed cuz quis quocunq; genere peccati ali
 quid in suo amore deo anteponit pro quo
 mandatum dei transgreditur vel qd plus
 qd deus diligit vel plus pro eo sustinet vlt
 expendit illd facit deū suū cum illis quo
 rus deus venter est Phi. iij. **B** Sec
 cundū ostēditur per hoc qd dicit Judith
 ix. qd videlicet deo humiliū ꝛ mansuetoz
 semper placuit deprecatio. Reuera pauce
 orationes talis humilis plus placent deo
 qd multe alterius. quia illa oratiōe deus
 flectitur que non consistit in multitudine
 verborum sed in affectu cordis de consec.
 di. v. Non mediocriter. ꝛ oratio qd tūcunq;
 qd cum barbarisimis verboz pferat placz
 deo si ex affectu animi pcedat di. xxxvij.
 c. sedulo. quia affectus placet deo plus qd
 munus oblationis. iij. q. vij. In graibus
 Et sicut de oratiōe ita de alijs bonis ope
 ribus penitentie ꝛ charitatis. Ex quo seq
 tur qd vnus potest plus alio orare ꝛ plura
 opera penitētie sustinere ꝛ tñ tardius ad
 celū venire ꝛ cū illuc venerit min; de celi
 gaudio habere. Ponat casus qd quis nat;
 fuerat in die in quo Job. bap. nascebatur
 ꝛ qd eodē die quo ipse moriebatur mortu;
 sit. ꝛ qd toto tpe medio pessime vixerit. sed
 in vltimo die penituerit cū ille venerit ad
 celū multi forte reputabunt qd multo me
 liori foro illud habeat qd predict; sanctus
 vel quicunq; alius qui illud emit penitē
 tia totius vite sue. et tamen computando
 purgamentum penitentie quod ille habe
 bit in purgatorio quod carius illo emit ꝛ
 min; de illo habebit nec in hoc deus est in
 iustus celi venditor. qd s; in Greg. in omel.
 Ambulans ihesus. non pensat quātum in
 eius sacrificiū. sed ex quanto proferatur
 Ex quo sequitur qd vnus denarius quem
 das pro amore dei duz viuis vel vnus die
 es penitentie plus valebit tibi ad premiū.
 celi qd mille libze date pro te post mortez
 tuam quaz datio nō processit ex volunta
 te tua qd decies centena milia dierum in
 purgatorio. vñ Aug. in ench. c. xix. Nemo
 inquit se speret quod hic neglexit cuz obi
 erit apud deum promereri **E** Terz

tium ostenditur per hoc qd lex precipit diligenter rem custodire. C. de penis. l. Si vdicari. Maiori ratione fidelis xpianus tenetur semp custodire deū timore maioris dāni et amore amplioris lucri. exēplo illius. deus in medio eius nō cōmouebit. et iterū prouidebā dñm in conspectu meo semper.

D. R.

Dilectio dei et p

27
c
ximi. Primo facit hominem perfectū. Secdo bñ occupatum. Tertio ptra hostes aie robustum. **A** Primū patet qz plenitudo legis est dilectio. Ro. xij. Ergo qd diligit deū et primū legē impleuit et talis pōt vocari perfectus. quia dilectio dei est perfecta qñ diligim⁹ ex toto corde ex tota aia et ex totis viribus de pe. di. ij. Si qd se mel. s. charitas. et sine tali dilectiōe null⁹ est perfect⁹ qz perfecta non videtur q̄ perfecto ordine nō cōplentur. vij. q. j. c. Nihil Et quia illi dicunt pfecti in charitate q̄ pro fratrib⁹ parati sunt moriez subire. de pe. di. ij. Nec que. in fi. Item glo. sup. vij. q. j. Nihil dicit. Duo imperfecta faciunt vnū perfectum. iij. q. ij. Item in crimina li. s. Sepe. qz sicut pōt contingere qd duo simul vincerent tertium hostem vbi ipse ambos vinceret diuisos. sicut etiam est de exercitu diuiso et vnito. sic de simul stantibus in vna dilectione cōtra hostes anime vñ de pe. di. ij. Charitas dicit. qd dilectio dei facit sistere supple cum dilectiōe pxi mi. qz neqz deus sine hoie nec homo sine deo diligi pōt s̄m Bedam in omel. Petre amas me. Et quia hoc mandatū habem⁹ a deo vt qui diligit deū diligit et fratrem suū. j. Job. iij. qz si quis nō diligit fratres suū quē videt quomodo pōt deus diligere quē nō videt ibidem. Sed querit que sunt signa dilectionis. Rñdetur qd primus est qñ quis non inuenit se in peccato mortali. qz si deum ex toto corde diligim⁹ nihil erit in nobis vñ peccati desiderijs seruimus de pe. di. ij. charitas. Aliud est qñ homo nō parcat sibi p̄ se et sue salutis ppter dilectionem dei. de peniten. di. ij. charitas. Tertium signū est qui non diligit mundū neqz mundialia que ordinem dilectionis peruertunt. Nolite ergo diligere mundū

neqz ea q̄ in mūdo sunt. j. Job. ij. et de pe. di. ij. Ergo si charitatem. Item signū dilectionis vbi non dimittitur peccatū impunitum. xij. q. iij. quid crudele. qz non est amor sed languor vbi mali mores non corrigunt. xij. q. v. Nō putes. sed quādo de proximi perditione dolemus et ad ei⁹ correctionē laboramus. xij. q. iij. Non pōt et c. sequē. Et etiam quādo non diligimus ppter beneficia sperata vel consanguinitatem. sed ppter hoc qd nostre nature est primus de pe. di. ij. primos. ergo non diligam⁹ verbo neqz lingua. sed opere et veritate. j. Job. iij. de ista dilectione. vide supra. c. xv. a. **B** Secundū patet etiā quia deus diligere est cum eo occupari et bonis operibus abūdare seculi blandimēta contēnere et omnia que humane fragilitati sunt difficilia perficere. de pe. di. ij. cito post prin. vnde Grego. in omel. de spiritus sancto. Amor dei magna operat⁹ si est si aut operari renuit amor nō ē. ergo talia opera sunt diligenter custodienda. qz quotiens bonū agim⁹ totiens deū confitemur. i. honoram⁹ et quotiens peccam⁹ eus negamus. xj. q. iij. Existimant. qz diligentibus deū omnia cooperantur in bonum. Ro. viij. **L** Tertū etiā patet. quia sicut dilectores hui⁹ seculi fortes sunt in his que sunt ad mūdū. sed debiles ad deū di. xlvij. Omnes. qz tales non diligūt prophetas animas et per dñs nec deū nec pxi mū Eccli. xij. qui sibi neqz cui bon⁹ erit quō posset aliquis cōfidere qd ille iuuaret eum in necessitate sua qui nō iuuat pxiā animā in periclo et miseria peccati in quo est. quō custodirēt me illi a morte et hostibus meis q̄ nolunt custodire aias pprias Apoc. xij. Nō dilexerūt hoies aias pprias

D. R.

Discordia Pri

3. p
mo perdit veritatem. Secdo scindit fraternitatē. Tertio perdit eternā hereditatem **A** Primū ostēdit Beda sup. Mar cum et habet. xj. q. iij. Abijt Judas. Multi inquit hodie iude scelus qui dñm suū vendidit pecunia velut imane et nephariū exhorrent nec tñ cauent. naz cū pro muneribus falsum cōtra quēlibet et testimonius di

Diuitie

A Primū patet quia necessitas inducit dispensationē. di. xxiiiij. Fraternitatis. neq; debet dispensatio fieri nisi urgente magna necessitate seu angustia. dist. lv. p̄scis. Quādo ergo quis petit dispensationem ille a quo petitur debet considerare si sit necesse. quia dispensare est diuersa pensare. j. q. viij. Requiritis in glo. et sicut dicit ibidem. vbi videt q̄ decoloratur status ecclesie scias q̄ nō potest dispensare. j. q. viij. Et si illa. Contra illam regulam videntur iste dispensationes per quas p̄lati vel pro moti de patrimonio xp̄i vt xp̄o militēt absentant se a beneficijs suis nō pro utilitate ecclesie. sed vt seruiant alijs dñis v̄ pre latis. Aliqui aut̄ vt ventrē impinguent in domo aliena dimittētes ecclesias suas. Ep̄s ergo deberet a talib; dispensationibus abstinere plusq̄ reges. quia vt dicit. j. Th̄. iij. oportet ep̄m esse sine crimine sicut dispensatores dei. et sic de alijs. Unde imperator nō admittit tales dispensationes fieri cum suis militib;. C. d. re milita. l. milites. Adhuc inquit q̄ de repu. armatur et alentur solis debēt publicis officijs occupari. nec agrorū debent custodie nec alimentorū nec mercimoniorū questu sed proprie insudare milicie. multo minus prelati deberent admittere tales dispensationes. **B** Secundū etiam patet. quia illa est intentio rite dispensatis et etiam per quem dispensari potest. v̄tp̄z ē de elec. Cum ex eo. li. vj. vbi conceditur episcopis q̄ possunt dispensare cum promotis ad ecclesias curas animarū habentes q̄ possunt scholas exercere per septēniū anteq̄ ad sacerdotiū promoueantur vt addiscant quō ecclesiarū dei regere debeant. Igitur causa cessante corā deo iudicabūtur residere sine licētia et tanq̄ nō ordinati negligunt debitum non obstantibus frivolis allegatiōibus. quia habent malos subditos vel quia beneficium est exile. quare nō allegauerūt quando curam susceperunt. Medicus enim corporis salarium sibi oblatū vel remittit tanq̄ nimis modicum vel suscipit et curam egri agit. sicut igitur dicit. j. pe. iij. Unusquisq; sicut accepit in alterutrū illā administrātes vt boni dispensatores multiformis gratie dei. **C** Tertium patet quia sicut in procellis merces de nauibus iactant pro

pter maius bonum vt homines in nauis saluentur. j. q. viij. Dispensationes. Ita p̄pter cōmodum illorum qui sunt in nauicula. petri in ecclesia. potest quādoq; dispensari q̄ quis sit vsq; ad tempus extra ecclesiam suā. sed caueat ne sit sicut cornus emisus de archa noe. Gen. viij. super cadauer residens et nō reuertens sed sicut columba ad archam ecclie causa utilitatis reuertēs cum ramo oliue. id est cum documento et operibus misericordie et charitatis vt dicitur de eo illud. Luce. xij. Est fidelis dispensator et prudens quē constituit dominus sup̄ familiam suam.

Diuitie et bona

D terrena. Primo sunt sub certo pacto nobis concessa. Secundo cum peccato et cū sceleribus esse possessa. Tertio erunt cū corde meo ab amatoribus in morte dimissa. **A** Quantū ad primū magna differentia est inter diuitias sp̄uales et mūdiales. Et sicut gēma inuenta in litore q̄ nūq̄ fuit alicuius in bonis. Et sicut thesaurus inuentus in solo pp̄rio absconditus ab antiquis temporibus statim est inuentoris. Insti. de rerū diuisione. §. Thesaurus. Et C. de thesauris. l. Nemo. Sic de tali viro et diuitijs sp̄ualibus iuentis a dicente. Letabor ego super eloquia tua sicut qui inuenit spolia multa etc. Et diuitias nihil esse dixi in cōparatiōe illius. Sap. vij. Sed sicut bona ad terras proiecta de naufragio nō sunt inuentorū nec dñorū qui illa ab antiquo vsu occupauerant cōtra ius diuinū. Luce. x. Diliges proximū tuū sicut teipm. Et contra ius naturale. Quicquid tibi fieri nō vis alteri ne feceris. di. j. Dumanū. Et contra ius scriptū. ē de raptō. excomunicatōi vbi glosa tenet q̄ tales sunt excomunicati ipso facto. Et idē tenet glo. di. j. Rodie. sic diuitie delitie seu honores inordinate inuenti vel detenti non sunt inuentoris. Item precarius v̄ usufructuarius cui datur fructus terre vel redditus vel domus ad certum tempus a domino retinente sibi proprietatem et nisi bene vtatur re illa competit proprietario actio cōtra usufructuarium. ff. Usufructuarius quemadmo.

caueat. l. j. Sic deus retinendo sibi mundi proprietatem. quia domini est terra et plenitudo eius. ergo nostra non sunt quia horum proprietatem non habemus. xi. q. j. c. vlti. sed dedit usufructum eius generi humano ad tempus vite: quia tunc impletur illud ps. Dormierunt somnum suum et nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis scilicet de diuitijs delicijs honoribus et si male utamur his rebus adducet dominus in iudicio pro omni errato. Eccl's vlti. Quia ubi res comodatur propter utilitatem tuam si aliter quam debet expendatur tu teneris respondere de leuissima culpa. ff. comoda. l. in tribus. Sic in iudicio dei in quo quod plura recipiunt qui in multitudine diuitiarum suarum gloriantur et quod peius eis utuntur in maiori periculo erunt dicentes illud Sap. v. Diuitiarum iactantia quid contulit nobis exemplum de illo. Luce. xvj. Homo quidam erat diues et iduebatur etc. Ergo quid prodest stulto habere diuitias. Prouerb. xvij. Et ratio est. quia iniuste possidet diuitias quod eis male utitur. xiiij. q. iij. quid dicam.

B Secundum patet quod nemo potest simul possidere diuitias et virtutes. xi. q. ij. Gloria. quod facilius est camelum per foramen acus transire quam diuitem in regnum celorum intrare. Marci. x. non est intelligendum de iusto diuite. di. xxx. Nec scripsimus. sed de illo qui potius nitetur aurum quam solem. di. xlvij. Sicut huius. Et quia sicut dicitur Luce. xij. thesaurizat et non est in deum diues. sic multi assimilantur illi de quo legimus quod postquam fuit factus rector ecclesie in maioribus ordinibus constitutus fecit se militem et postea voluit habere ecclesiam et honorem clericalem et militare. Queritur an possit et videtur quod non quod militia secularis et clericalis sunt contraria. xvj. q. j. Sunt nonnulli. Ergo habens unum non potest habere reliquum. ff. de fur. l. j. Ita multi vellent habere diuitias delicias et honores mundiales cum peccato et spiritualia mundum et immundum celum et mundum. Sed sicut predictus non potest ecclesiam possidere nisi militiam abiciat que clericali contrariatur et peniteat. xx. q. iij. Eos. ita nec iste obtinebit aliter diuitias gratie et glorie nisi abiectis et penitentia peracta de contrarijs. Matth. vj. Nemo potest seruire deo et mamone. Mamona syra lingua

diuitie nuncupantur secundum Hieronimum in omel. Diuitie igitur si affluat nolite cor apponere ps. De tertio non est mirabile de aliquibus quod quidam non participant bona sua cum amicis suis sine mesto corde dum viuunt nec etiam cum deo nec pauperibus et tamen dimittere habent omnia dum moriuntur forte sine magna cordis contritione et relinquunt alienis diuitias suas et sepulchra eorum tabernacula eorum in eternum. Et de talibus intelligitur illud. xi. q. ij. Gloria. Diuitie inquit si sunt cum studio in affectu singulari ignominiose sunt dilectores diuitiarum fortes sunt in terrenis et debiles in spiritualibus. dist. xlvij. Omnes. et Luce. vj. Ne vobis diuitibus. et Job. xx. diuitias quas deuorauit euomet. Et tamen sicut dicitur Eccl's. iij. laborare non cessat nec satiantur oculi eius diuitijs nec recogitat dicens. Cui laboro et fraudo animam meam bonis.

D xv. **Dominiis quicum**

D quod fuerit primo debet dominum celi excellenter honorare Secundo seipsum a vicijs vicialiter refrenare. Tertio subditos rationaliter gubernare. **A** De primo penset quisque si in sanctitate et iusticia deo seruit. quia sic placet deo quod sibi tenemur seruire. legibus est consonum quia ager inferior semper debet seruire superiori aquas ab ipso descendentes recipiendo et hoc incommodum debet compensare commodum pinguedinis in ipsius ab agro superiori decurrentis. ff. de aqua plu. arden. l. Si cui aqua. §. Apud labeonem. Sic dominus terrenus debet seruire domino celi superiori eius mandata et sermones que sunt quasi aqua. quia animam mundant. Johannis. xv. Eos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis recipiendo et conseruando et ipse deus compensabit illum laborem pinguedine spirituali ei mittendo dicenti illud ps. Pinguedine gratie sue repleat anima mea. Et eodem modo placet deo quod subditi seruiant tali in mandatis licitis et canonicis quod seruitium si ipse non conpensauerit subditis male ab eis recipit seruitium. quia sicut captus ab hostibus desinit esse dominus rerum cum sit seruus captiuis. ff.

Ebrietas

de reg. iii. Quod attinet. 7. l. Seruitutem. Sic a simili videtur q̄ ille qui propter in gratitudinem quā facit deo peccando vel propter iniuriam quā fecit subditis est captus a diabolo perdit nomen dñi 7 dominiū rerum suarū cū sit seruus capientis. ij. Pet. ij. A quo quis superatus est huius 7 seruus eius est. 7 q̄ facit pctm̄ seruus est peccati Johā. viij. Timeant ergo nō solum terreni sed etiā promoti de patrimonio xp̄i q̄ multa cōmoda capiūt a deo 7 a subditis suis nec ea compensant. quia male viuūt 7 diabolo seruiūt: ergo pdunt dominiū 7 de facto ab eis auferetur vel ante mortē vel in morte. quia qd̄ dedisti alicui p̄pter certā causam si causa nō sit secuta repetere potes qd̄ dedisti. ff. de condi. ob tur. cau. l. j. § Quā ob rem. quia q̄ omnia donauit nobis Roma. viij. vt seruiam⁹ deo 7 nō diabolo nec seruire vtiq̄ possumus ad placitū. q̄a est contra legem q̄ vult q̄ duobus insolidum eadē seruitus concedi nō potest. sicut nec duo insolidū possunt eandē rem possidere nec dominiū illius rei habere. qz vn⁹ incōmodum patitur per vsum alterius. ff. de aqua quoti. 7 estiuā. l. Lucio. 7 cōtra dictum xp̄i dicentis. Matth. vj. Nemo pōt duobus dominis seruire. ratio est qz deus vendicat sibi totū seruitiū nostrum 7 ideo seruite illi soli. j. Reg. viij. quia illi soli seruiēs. Matth. iij. Et diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo. Matth. xvij. **B** Item videat quilibet dñs si teneat secundus punctū qd̄ si fecerit euadet plures sententias excōicationis quarū p̄ma promulgatur p̄tra volentes habere magnā cartā libertatū anglie in qua cōtinetur q̄ tutor pueri debet oīa restituere sibi cū peruenerit ad etatem. itegre 7 in statu tali sicut inuenit. vt. C. qui. ex causis maiores in integras restituūtur. l. respública. Et si custos negligens vel destructor bonorum pupilli sit in tanto periculo excōicationis in quāto putas erunt coram deo tales custodes animarū vel pueri iesu cuius custodiā susceperūt quibus dicit. j. Regū. xxvj. Filij mortij estis vos quia nō custoditis christū dñi. Alia sententia est inuoluens dños impediētes seruoꝝ testamenta sup. d. xj. c. Dicat ergo quilibet qui vult ista pericula euadere 7 opere complere illud ps. Nō do

minetur mei qui alijs dñari debeo oīs in iusticia. **L** Tertiu patet cum custodit subditos a seipso 7 a ministris ne ipsis noceant ne faciant eis iniurias. quia ex q̄ tutor pupillum tenetur ab alijs defendere multo magis a seipso. ff. si serui. vendice. l. Altius. 7 si nō mūdiales iniurias nec spirituales. s. c. xxvij. b. Et si domini⁹ nō defendit pupillū a seruo simili pena punietur. Sap. xvij. Simili pena seruus cū domio afflictus est. quia tales ministri nolunt ire pro dño suo ad infernū sicut ille nobilis q̄ dicitur respondisse probo militi cōsanguineo suo rogāti q̄ nō manuteneret senescalum suū contra ipsum quia ipse maiorem locū vellet tenere quādo indigeret imo inquit dñs ip̄e plus vult facere pro me q̄ tu quia vult pro me ire ad infernū. cui alius. Videas ne vadas cum eo. vix reputat bonus senescalus vel alius minister lucratus nisi sciat lucrari ad dānationē suam 7 dñi sui. Et tamē vbi senescalus dure tractat subditum domini⁹ debet dñi facere misericordiam. quia apud dñm misericordia ps. 7 minister debz potius offendere dñm suū q̄ illum qui est domini⁹ dominantius. Apoca. xix.

E j. 4. P Brietas primo

e facit hominē ante deus culpabilem. Secūdo apud mūdum vituperabilem. Tertio 7 apud infernū dānabilem. **A** Primū patet quia vitia faciunt hominem ante deus culpabiles. sed ebrietas est fomes 7 nutritrix omnium vitiorum. di. xxxv. Ante omnia. Et xv. q. j. Sane. quia vbi ebrietas ibi libido 7 furor dominantur. di. xxxv. Venter. 7. c. Luxuriosa. quia venter mero estuans facile spumat in libidinem. di. xxxv. c. Venter Item suscitāt iurgia 7 maledicta. di. xxxv. Sexto. 7 est origo 7 causa iniusticie 7 inegalitatis. quia per illam sicut dicitur. j. Corint. xj. Alius ebrius est supple 7 alius sitit inter quos si potus bene diuideretur nec vnus excederet nec alius idigeret. Utī nam ergo isti duo scilicet pauper sitis in via 7 gulosus se inebrians in taberna facerent ad iusticiam quod normāni faciūt ad culpam bibentes ad equales potus. eē

Ecclesia

de vi. et bone. cle. A crapula. Non sic quod pau-
per tantum biberet sicut ebrius sed quod potus
ebrii equaliter inter illos diuideretur. Ex-
emplum istius diuisionis accipite in cali-
ce christi Marci. xiiij. biberunt ex eo omnes.
Item euacuat meritum ieiunij. quia ebrius
ieiunans perdit meritum ieiunij sui. quia ve-
ra abstinencia est a peccatis. de conse. di. v.
Ieiunium. Ex omnibus istis patet quod ebrie-
tas fuit prima causa seruitutis per quam ca-
naam debuit alijs seruire per maledictiones
noe ratione ebrietatis. di. xxxvj. Sexto circa
medium ubi sic dicitur. Manebat ante vi-
num omnibus incoccussa libertas. Nemo scie-
bat a consorte nature sue obsequia seruitu-
tis exigere. non esset hodie seruitus si ebrie-
tas non fuisset hec ibi. Ita adhuc ebrietas
est magna causa quare multi in diuersis
peccatis seruiunt diabolo. ergo nolite inebriari
vino. Ephe. v. quia loth quem sodo-
mia non vicit vina vicerunt. dist. xxxv. §. j.

B Secundum patet quia apud mu-
dum turpe est promittere et promissum vel
non vel quasi iniure et cum dolore tenere. sed
hoc facit ebrietas. quia illa facit proum
ad promittendum tristem ad soluendum.
exemplum de herode et Johanne bap. xxiij.
q. iij. Anusquisque. et illud multi adhuc ex-
periuntur non solum in promissione dono-
rum. sed in affidatione et desponsatione et
in matrimonij pactione in quibus sunt lar-
gi quando inebriantur. quia ebrietas obces-
cat conscientiam et sepelit rationem. xv. q. j.
Sane. et ex de vi. et ho. cle. A crapula. et ps.
Noti sunt sicut ebrius et omnis sapientia
eorum deuorata est. Et sicut ebrietas non
excusat culpam. xv. q. j. Sane. quia mercedem
duas penas ita nec dirimit promissa et pa-
cta licita. Istorum conditionem et impro-
perium tangit propheta. Jobel. ij. expergi
scimini iquit ebrius et fete. **T**ertium
patet quia ebrietas assuefacta est mortale
peccatum. di. xxv. Anus. §. Alias. Et quia pro-
pter ebrietatem non solum repellitur quis
ab ordinibus clericorum patet sup. c. vj. b.
sed etiam deponitur sicut patet. di. xxxv. Epi-
scopus. ubi sic dicitur. Episcopus an pres-
byter an diaconus alce atque ebrietati des-
seruiens desinat aut danetur. Subdyaco-
nus et laycus comunione priuetur. Maio-
ri ratione etc. Et patet quia si sunt indigni

recipere comuniones gratie et ordines cle-
ricorum indigniores sunt pro ordinibus an-
gelorum. propter quod deus tales excludit
a celo d. hostibus suis. Hier. xlvij. Inebria-
te eius calice ire dei. et Esa. v. Ne vobis qui
potentes estis ad bibendum vinum et viri
fortes ad miscendam ebrietatem. vide. e.
xj. c. in fine.

Ecclesia spiritua

e lis debet habere similitudinem
ecclesie materialis in tribus.
Primo in humili subiectione.

Secundo in fidei conseruatione. Tertio in
rationabili vindicatione. **A** Quan-
tum ad primum quia sicut omnis ecclesia ma-
terialis est subiecta alicui prelato. Ita spi-
ritualis debet esse obediens deo. quia tunc
vixit vita gratie per deum. quia sicut anima
est vita corporis dum corpus et anima sunt
simul. Sic deus est vita anime. de pe. di. j.
Si autem. Et sicut est signum et iuris presu-
ptio quod vna ecclesia est alteri subiecta qua-
do soluit ei cathedram. x. q. iij. Illud. sic
signum est quod sumus deo debito modo obedi-
entes quando soluimus ei bone vite debitum
sicut ecclesia est obediens et subiecta ei qui
capit decimam eius. xvj. q. j. c. Statuimus
et c. sequenti. Et sicut iustum est quod omnis eccle-
sia sit subiecta alicui prelato ita iustus est
mortalem subditum esse immortali. ij. Ma-
chabeor. ix. Qui vero non est obediens non
regitur a pastore illo qui dicit. Jo. x. Ego
sum pastor bonus sicut a lupo inferni quia si-
cut ille non est pastor qui sine consensu epi-
scopi gubernat ecclesiam. xvj. q. vi. Nullus oino
et c. Layci. Ita nec ille est verus pastor eccle-
sie materialis vel spiritualis qui non custodit
illam secundum dei voluntatem et qui non intrat
nec vixit nec regit per christum qui est hostium
ecclesie ille fur est et latro. Johan. x. tales
odit deus dicens. Odiui ecclesiam malignan-
tium. **B** Secundo quantum ad conser-
uationem et iusticiam. primo quia sicut ec-
clesia materialis semper debet munde ser-
uari ita et resplendeat. di. lxxxvj. Singula.
ita anima a quocumque christiano di. illud ps.
Domine dilexi decorem domus tue etc. Et
sicut illius pulchritudo consistit in bona con-
formitate et proportione omnium partium et

f iij

picturarum ita istius in pluralitate virtu-
tum et gratiarum quia illa anima dicitur esse
decora in qua virtutum gratie et diuine ope-
rationis effigies relucet. de pe. di. ij. §. Ro-
manos circa finem. Sed a multis minus
curat speciositas ecclesie spiritualis sicut patet
xij. q. ij. Gloria. In aliquibus libris illud de
cretum incipit multi. Multi inquit edifi-
cant parietes et columnas ecclesie marmore-
as nitent auro splendēt laquearia gemis
altaria ditantur. ministroy vero xpi nulla
est electio. Neq; enim quis mihi opponat di.
In iudea templum mēsas cyphos morta-
riola de auro facta. tunc hec probabantur
a domino quādo sacerdotes hostias imo-
labāt et sanguis pecudū erat remissio pec-
catorū. Nunc vero cū paupertatē dñs dedi-
cauit portemus crucem. et diuitias lutum
putemus hec ibi. Nō est dubiū quin deus
qui vt dicitur ad Coll. j. est caput corporis
ecclesie. id est congregationis xpianoy. Nā
ecclesia catholica dicitur xpifidelium multitu-
do fide et charitate vnita. dist. xcij. Regi-
mus in medio. j. q. j. Multe. multo plus di-
ligat decorem ecclesie spiritualis quā ipsemet
edificauit ad ymaginem et similitudinem
suam Gen. j. et dotauit eam multis spūali-
bus diuitijs sicut ille tenetur dotare q̄ eas
fundat. de pse. di. j. Nemo. r. c. placuit. Et
sicut dos ecclesie debet esse tanta q̄ sufficiat
ad luminaria et ad sustentationē ministro-
rum. xvj. q. vij. Pie mentis. et ad hospitali-
tatem et ad iura episcopalia persoluenda.
et de preben. de monachis. et et de sup. ne-
gligen. prela. c. ij. Sic deus i baptismo de-
dit ecclesie sue spirituali sufficientia p̄ su-
stentatione vite spiritualis et lumē gratie
illuminare his qui in tenebris et in vmbra
mortis sedent. Luce. j. et ad omnia q̄ deus
exigit persoluenda. Et fecit eam fortiores
omnibus hostibus suis di. Matth. xvj. edi-
ficabo ecclesiam meam et porte inferi non
preualebunt aduersus eas. Sed ab aliqui-
bus res dotate male alienantur contra iu-
ra que prohibēt illas illicite alienari. xij.
q. j. Nulli liceat. r. c. Res. r. c. Diaconi. r. c.
sequēti. Sic in proposito per illos quibus
dicitur. j. Corinth. xj. Ecclesiam dei contē-
nitis. quia ille contēnit ecclesiam qui ven-
dit ea que nō debent vendi nisi propter ne-
cessitatem. xvij. q. iij. Sicut qui. r. c. Nul-

lus res. ita iste imo quod peius est qui di-
ligit iniquitatem pro qua vendit animas
suas odit animā suā ps. Persecutus suz
ecclesiam. Et Secūdo quia sicut ec-
clesia materialis debet sic cōseruari q̄ in
ea non fiat furtum vel homicidium. quia
non defendit talia cōmittentem in ea. xij.
q. ij. De viro. et de appel. An sit dispensan-
dum. et de vsu. quia frustra legis inuocat
auxilium qui in legē cōmittit. Ita nec ani-
ma peccatoris in qua est cōmissum morta-
le peccatum ipsuz defendit a pena eterna
et q̄ in ecclesia non fiat iudicium sanguis
nec placita secularia. et de imunita. eccle.
c. j. r. c. Ecclesia. Ita nec in spūali odium. j.
Johan. iij. Qui odit fratrem suum homici-
da est necvana nec pphana colloquia nec
negociatores nec fori quicūq; fiant in eccle-
lesia nec in cimiterio. Gregorius decim⁹
in cōsilio lugduū. de imunita. eccle. Decet
domū. Sic in spirituali nō debent hec fie-
ri nec ludus theatralis cū laruis incitans
ad peccatus et huiusmodi. et de vi. et hone-
cle. Lum decorem. Ita nec in spirituali lu-
di peccati nec in illa debet poni vel sepeli-
ri corpus excommunicatū. xvij. q. iij. Sicut
quisquis. Ita nec in ista peccatum morta-
le nec diabolus. Sic igitur precipitur. Jo-
helis. ij. Sanctificate ecclesiam et illam san-
ctam cōseruate. quia sicut ecclesia regula-
ris non debet fieri secularis. et de religio.
domi. Interest. Ita nec ecclesia iustorum.
Eccli. ij. debet fieri iniustus. D Ter-
tio quo ad rationabilem vindictam. quia
sicut prelati ecclesie materialis vindicant
iniurias factas eis per diuersa iudicia. qz
in illa inuasor ecclesie vel defraudator vlt
homicida iudicabitur. xij. q. ij. Qui christi.
Sic apud deum qui inuadit ecclesiam spū-
ritualem ipsam defraudando de mūdicia
vel de alia virtute. Et sicut ille sacrilegus
iudicatur. xij. q. ij. Nulli liceat. r. c. Indigne.
Ita iste. Et sicut prelatus alienans res ec-
clesie illicite tanq̄ dilapidator deponitur
x. q. ij. Si quis. xij. q. ij. Statuimus. r. c. ses-
quenti. Ita iste coram deo tanq̄ excommu-
nicatus deponitur de statu gratie et glorie
quia potest dolēs dicere illud. ij. Corinth.
xj. Ecclesias expoliam r.

¶ Sequitur de electione.

27

E in.

Lectio qua quis

eligitur ad gloriam beatorum assimilata electioni in qua quis eligitur ad statum prelatorum. Primo propter electi sanctitatem. Secundo propter electionis claritatem. Tertio propter effectus utilitatem. A Primo quia sicut in prelatum debet eligi magis idoneus non consanguineus vel amicus viij. q. i. Moyses. et tribus capi. sequentibus. Ita et ille. Numeri. xvi. Quemcumque dominus elegerit ipse sanctus est antequam assumatur ad gloriam beatorum. iij. Regum. x. Eligite meliores. quia sicut electio potius debet fieri de gremio quam de extraneis distinc. lxj. Nec. et quattuor capi. sequentibus. xvij. q. ij. Abbatem. Ita deus nullum eligit ad predicta nisi sit de societate beatorum et gratie. Et sicut in prelatum non debet eligi aliquis criminiosus. dist. xxvj. S. j. vi. q. i. c. j. Ita nec et. Etiam patet quod nihil inquinatum intrabit in illam. Apoc. xxi. Ita nec ille qui de incontinentia notatur. di. xxvij. Priusquam. Et. c. de syracusane. Imo electus qui teste prole longam continentiam conuincitur non habere cassatur. di. xxvij. Priusquam. Nec ille cuius uxor et filij supersunt di. lxj. Cathaniens. maiori ratione nec incontinens nec diligens mulierem in lege diaboli. et patet. Item nec usurarius nec simplex nimis. di. xlvij. S. petro quia et si sit electus propter auaritiam aut morum imperitiam electio cassatur. distin. lxxv. Florentinum. sic nec et. Item nec laycus sic nec iste qui nescit lectiones bone vite nec habens morbum caducum vel aliam notabilem infirmitatem. ex de electio. Cuius inter canonicos. et. vii. q. ij. In litteris. Ita nec deus illum qui frequenter reciduat. Non hunc elegit dominus. Baruch. iij. Et illum Ecclesiastici. xlv. Sanctum fecit illum in statu gratie et elegit illum ad statum glorie ps. Quem elegisti quantum ad primum et assumpsisti ad habitaculum sanctum tuum. Et sicut electores debent diligenter examinare et inquirere conditiones eligendi. Nec mirus. quia si ad secularia officia assumenda et ad bella corporalia diligenter examinantur multo magis qui ad prelaturas.

di. lix. Si officia. et ista examinatio et electio tam ad prelaturam quam ad eternam gloriam assimilari debet examinationi et electioni aliquorum assumendorum ad religionem. Primo namque examinatur recipiendus an sit seruilis conditionis et si sic repellitur nisi manumittatur. di. liij. c. j. et. ij. et. c. Referuntur. et ex de ser. non ordinan. c. De seruo. sic nec ad predicta recipi debet seruus diaboli antequam manumittatur per puram confessionem. Et sicut ordinandus tacens crimem suum in examinatione deponit. dist. xxiiij. Si quis presbyter. et di. l. ex penitentibus. sic de inquisitione confessionis et ps Non ergo taceat nec culpam occultet superbus sed totum ostendat confusus et humilis dicens. Elegi abiectus esse in domo domini et. Secundo an sit alterius professionis. ex de regula. Licet. sic utrum sit de religione diabolivestes eius turpes portando in anima qui in electis ponit maculas Ecclesiastici. xj. Tertio an sit coniugatus. ex de conuer. coniugato. Verum post. Ita luxuria impedit prelaturam et gloriam eternam quia si ille repellitur a promotione ad ordines clericorum qui duxit in uxorem vilem mulierem ut puta ancillam vel ioculatricem licet virginem tamen ipsa mortua non poterit promoueri. dist. xxxiiij. Si quis viduam. Maiori ratione luxuria coram deo electos israel impeduit. ps. Quarto. An sit ratiocinans obligatus. ex de obligati. ad ratiocinans. c. Amico. et. c. de episco. et cleri. l. Officiales. Aduertite quod si sit aliquis obligatus ad computum ex causa licita ut puta quia ipse pecuniam hominis alicuius bene recepit et expendit vel quia habuit aliquod beneficium vel predium pro certo precio annuatim persoluenso et non persoluit usquequo habuerit quittanciam repellitur a societate religiosorum: maiori ratione illi qui obligati sunt ad computum confessionis et restitutionis: quia male receperunt sicut per symoniam vel usuram et rapinam vel furtum et seductiones. vel de ceptionem alicuius minoris etatis et. Et patet in ps. Declinantes autem in obligationes adducet dominus cum operantibus iniquitates. Item ipsi obligati sunt et ceciderunt. Tunc ergo sicut dicitur Esa. j. Erubescetis super ortis quos eligeratis supple super mobilia et im-

f iij

Elemosyna

mobilia que male elegistis. Quinto an habeat aliquā occultam infirmitatem. de cōse. di. j. Nullus epus. maiori ratione. et patet. Et sicut phibetur ordinari qui corporaliter a demonibus vexatur. di. xxxij. cōmuniter sic. et p. Et ille qui habet maculam in corpore q̄ inducit deformitatem repellitur ab ordinib⁹ clericorū extra de corpore vicia. c. cū de tua. maiori rōne re. p. Veniti. xxi. Qui habuerit maculas nō accedat qz minus displiceret deo q̄ monstruosus corpore in sacris ordinibus sibi fuiret q̄ monstruosus in aīa quia deus curat ad videndū in bonitate electorū suorū ps. vide. A. xv. d. B Secūdo propter electionis claritatem qz sicut electio non debet fieri clandestine. sed electoribus simul congregatis. quia clandestina electio oīno reprobatur. di. lxxij. Si quis ppter. et ex de elect. c. j. li. vj. Sic de electōe et assumptio ne in die iudicij in quo publicabitur testamentū electionis dei. de quo ps. Disposui testamentum electis meis et implebitur illud. Matth. xij. Elegerūt bonos in vasa malos aut foras miserunt. Et sicut electio post publicationē non pōt ab eligentibus mutari. di. lxj. Epus dū. ex de elec. Publicato. Ita nec illa quia extunc electio pro semp cōfirmabitur. ut sp sit pax in electis dei. Sap. iij. Et semper pena in malis. qui vt dicit. Diere. vij. Eligent magis mortes q̄ vitam. Et sicut in electione plati nō debent iuuare munera vel patrociniā laycorū. vj. q. ij. Illud. Ita ibi aurū et argētus nō valebit liberare eos. Ezech. vij. Et sicut nullus debet seipsum in prelaturam eligere. xxiij. q. j. Dicimus. vij. q. j. In scripturis sed debet electioni ab alijs facte consentire. vij. q. j. Sicut alterius. Ita in pposito. Johan. xv. Non vos me elegistis. sed ego elegi vos. E Tertio q̄stum ad vtilitatem qz sicut nullus d̄s eligi in plati nisi dignus et vtilis. qz alium eligentes sciēter priuantur illa vice iure eligendi. ex de cler. excom. ministran. Scriptum est. S. Nec. Si ergo vis eligi ad gloriam prius elige bonam vitā. quia cui legatur equ⁹ aut bos potest vnus eligere illorum quod voluerit Insti. de legatis. S. generaliter. et ff. de legatis. l. j. Sic de quocūqz qui potest eligere libere vitam vel mortē. Eccli. xv. et Die.

xl. Quovolueris et quo placuerit tibi vt vadas illuc perge. Statim ergo elige bonus quia in electōe mora est dānosa. ex d̄ elec. Inter vniuersas ergo sicut homo mane induit se. Ita in iuuentute induite vos sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie benignitatez. humilitatē. modestiam. patientiam.

E iij. 3. P Elemosynarum

e Primo ostenditur vrgens necessitas. Secūdo patens vtilitas. Tertio modificās quas litas. A Quantū ad primū q̄a q̄sa me morientes pascere potuit et noluit ipm occidit. di. lxxvj. pascere. qz necare dicitur qui alimenta negat. ff. de agnoscendis libris parentibus vel patro. l. Necare. Et quia qui negat misericordiam et elemosynam miseris patientibus negat ipm xpm qui est misericordia. vij. q. j. Omnis qui. et quia nō minus peccatū est auferre habens et negare indigenti. dist. xlvij. Sicut hij. Sicut igitur precipitur. Eccli. iij. Elemosynam pauperis ne defraudes nec auerta tur oculus tuus ab vllō paupere. Secūdo hec necessitas patet quia sicut liberti ingratī patronis in seruitutem rediguntur et filius emancipatus ingratus patri emancipanti reuocatur in patriam potestatem per actionē ingrati. C. de ingra. libe. l. j. Hanc autem ingratitudinem cōmittit libert⁹ cōtra patronū suum quando ex indigentia alimenta negat. C. de alien. libe. l. Alimenta. et patet de christo qui nos liberauit. Sal. iij. qui dicit in psal. Ego vero egenus et pauper sum. quia eius membra sunt multum indigentia. Et etiam sicut filius propter ingratitudines exheredatur. In aut. vt cum de appellatione cognoscit. S. Casus. Coll. vij. et ex de iureiuran. Quia vallis. sicut patet. j. f. vij. a. Sic et patet. Nec mirum vbi christus amicus et pater noster dedit vitam suam et totum sanguinem suū et omnia alia que iuste habem⁹ magna ingratitudo est nolle sibi dare modicum cum diues quem constituit dominus super familiam suam vt det illis cibum in tempore. Matth. xxiij. Habet bona cōmunia pro se et pauperibus q̄ deus subtrahit nisi

pars detur egeno quis ex dei ira mundus fame et penuria punitur quia pauperibus elemosyna subtrahitur. xvj. q. j. Reuertis minimum me. et hoc iuste nam ad illum finem deus dedit vni abundantius vt ipse viueret et paupes iuuaret. Matth. xix. Da pauperibus. Pauper ergo potest iuste deo conquiri de male diuidente dicēs ei. Luc. xij. Dic fratri meo vt mecum diuidat. qz habz actionē contra talē ex testamento xpi que datur legatarijs contra heredes vel executores legata soluere nolentes. ff. de leg. l. Cum fili. Et veraciter talis plus facit cōtra seipm q̄ contra deus vel membra sua indigna qz vbi deus dedit portionē suam magnā. i. quicquid habuit vt hereditatem celi pro eo redimeret ipse nō vult dare suā parū et ille nullā habebit cū illis qui portiones suas dederūt dicens illud Judicb xj. Heres in domo patris nostri eē nō poteris. Si igit optas habere illā hereditatem sicut dicit Tho. iij. Fac elemosynā et de illa faciēda nemo excusat. disti. lxxxvj. Singlis. Quia paup saltē faciat spūales elemosynas supra. b. vij. c. Tertio bec necessitas patz qz nō valet oratio nisi sit elemosynaz largitio di. lxxxvj. Fratē Tho. xij. Bona ē oratio cū ieiunio et elemosyna et Actū. x. Oratiōes tue et elemosyne ascēderunt in cōspectu dei. qz sine illa nullus potest esse fidelis executor et alienarū rexp dispensator qz qui timide sua conseruādo elemosynā perastinat. Aliena nunq̄ fidelit dat. xij. q. ij. Socrates. Spūaliter ē magis necessaria diuitibus quibz dicitur di. xij. Non cogant. qz diuites ieiunia q̄ non possunt obseruare debēt elemosynis recōpensare. et Daniel. iij. Peccata tua elemosynis redime. Quarto tanta est necessitas elemosyne qz si nō fiat de? capit vindictā infra. f. iij. a. Etiam sacrayasa ecclesie et altaris sunt vendenda et in necessitate pauperibus alendis distribuenda. qz melius est vasa conseruare viuozū xpianozū q̄ mortuozū metalloz. xij. q. ij. Aurum. Nec miremur d hoc. quia sicut homo potest facere debitorem suum teneri alteri cui ipse voluerit de hoc quod habet de eo qz eo ipso qz dat debitum suum alteri facit debitorem suum debitorem alterius. C. Que res pignori obligari possunt. l. Nomen. et. ff. d

pigno. Si conuenerit. Sic deus cuius debitores sunt omnes et qui plus habet plus ei debet facit illum qui plus habet debitorem illius qui minus habet di. Matth. x. Gratis accepistis: gratis date illis. videlz quibus debitū meum assigno vel aliter cōueniet vos i iudicio di. illud Matth. xxv. Esuriui et nō dedistis mihi māducare et. Beatus qui tunc veraciter respondere poterit illud. j. Corinth. xj. Ego accepi qd et tradidi vobis. Quantū ergo potes esto misericors Tho. iij. quia elemosyna ab omni peccato et morte liberat et non paciet aias ire ad tenebras Tho. xij. **B** Quantum ad secundū elemosynaz utilitas ostēditur in hoc qz facit inuenire vitam eternam Tho. iij. Et extra de pe. et remis. Luz eo. Et licet sit utilis vtriqz. vtilior tamen est danti q̄ accipiēti. quia dans temporalē spūale commodum acquirit. Exemplus de pte clamidis martini data. Exemplum patet per rationē seminātis. quia plus recipit de hoc qd seminavit q̄ de hoc qd retinuit. Ita elemosyna dat centuplum in hoc sclo et vitā eternā possidebit. Matth. xix. Nam elemosyna habet promissionem vite p̄sentis et future di. xlij. §. j. Et. xxvij. q. v. Scdm in fi. tñ elemosyna debet fieri bonis vbi bonus non potest discerni a malo vtriqz facta pdest facienti vnde Eccli. iij. Ne auertas faciem tuā ab vilo paupere. et Luc. vj. Omni petēti te tribue. prius tamen iusto deinde peccatori nō quia peccator est. sed qz homo est di. lxxvj. §. in ipsa **L** Quantum ad tertium elemosyna debet fieri tripliciter. quia tria sunt genera elemosynarū videlicet. Dare egenti. dimitere ledenti. et corrigere delinquentem di. xlv. Tria. et. c. sequē. Debet etiaz fieri hilariter. quia deus in elemosyna plus pensat animū benignum q̄ datum disti. xlij. Quiescamus in fine di. xlv. Due. iij. q. vij. In grauibz. Itē prudenter qz citius fiat cōsanguineis et propinquis q̄ alijs. tamē cum prudentia dist. lxxxvj. Est etiam. Sic semper qz malo homini potius subtrahatur q̄ detur si ex hoc fiat peior. v. q. v. Nō omnis. ita qz elemosyna vni alterius peccatum non fiat. extra de re. permu. Inius sum. Item fideliter de proprijs bonis qz onus peccati non dimittitur sed augetur

Episcopus

si de alienis rebus improvide elemosyna datur. extra de iur. iuran. Ea te. et extra de deci. Tua nobis in fin. Ideo Thob. iiii. De tua substantia fac elemosynam etc. Et. i. q. i. Non est putanda elemosyna.

E v.

Episcopus. Pri

Pri^emo debet esse alijs vita sanctior. Secundo scientia eminentior. Tertio moribus ornatioz. **A** Pri^emo debet esse alijs sanctior propter plures rationes. Primo quia tenet statutum et vicem apostolorum disti. xxi. In nouo. et dist. xxxv. Ecclie. Recte igitur sicut apostoli fuerunt sancti excepto illo qui oculos habebat et tenuit locum apostolorum propter lucrum temporale cuius vicem illi gerunt qui tali intentione veniunt ad episcopatum qui veracius scriberent in litteris suis nunci gratia quam dei gratia: et sicut episcopus non est minus quam a tribus consecratus disti. lxxviii. §. Quid autem. Ita est. nullus est bonus pontifex vel christianus qui non est sanctificatus a patre et filio et spiritu sancto Job. xvii. Pater sanctifica eos in nomine tuo et hoc est necesse quia dicitur Actuum. xx. Spiritus sanctus posuit vos episcopos regere ecclesiam dei quam acquisiunt sanguine suo. Et quia sicut dicitur viii. q. i. Nec sufficere nec sufficit episcopo equalem vitam gerere cum subditis sed sic est honore super alios sic et vita debet esse prestantior quia debet virgines altaria ecclesias et alia multa sanctificare et consecrare disti. lxxviii. Quamvis. iustum est ut ipse sit talis quam veraciter possit dicere. Sancti estote quoniam ego sanctus sum. Et ideo episcopus inungitur ut procurator animarum et distributor spiritualium existat. xi. q. ii. Clericus §. Ex his omnibus. dicitur namque antistes ab ante et sto stas quia debet ante alios stare et vita sancta et scientia et moribus illos superare. Secundo quia debet predicando et corrigendo salutem et sanctitatem aliorum intendere. unde dicitur episcopus ab episcopo quod est supra et scopos grece quod super intendens dicitur latine quia debet diligenter intendere illis quibus preficitur et est potius nomen oneris quam honoris. viii. q. i. Qui episcopatum. Luc. ii. Erant pastores vigilantes su

per gregem suum et custodientes. Item quod sit sine crimine ut possit alios arguere. disti. xxv. Primum quia turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum. Item quod non sit cupidus quia alias quis reprehensus ab eo de cupiditate posset sibi obijcere illud Ro. ij. Qui predicat non furandum furaris. qui alium doces te ipsum non doces. quia nullus potest contra alium obijcere nec excipere quod eodem morbo laborat. Extra de exceptio. cum ecclesiastica. Ideo oportet ipsum non esse cupidum di. xlvii. per totum. Sed heu familia sua vendit iusticiam suam sub nomine cere vel sigilli: sed tamen non habet ita latum sigillum sub quo potest abscondi peccatum sue cupiditatis quando dicitur ei illud Actuum. v. Pecunia tua tecum sit in perditione. Sic enim debet habere maiorem diligentiam de executione legum et canonum et ad salvandum animas quam ad colligendum pecunias ut notat glo. vulg. super clementinas. extra de magistris. c. i. in fi. Et nota eam ibi. Item quod sit discretus in electione et regimine familie. i. Thymo. ii. Si quis autem sue familie preesse nescit quomodo ecclesie dei diligentiam habebit. Debet etiam cauere ne aliquem habeat in familia indisciplinatum. di. xlvii. §. Necesse ij. q. vii. Peruenit. quia sicut dicitur. i. Thymo. v. Si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit et est infideli deterior. Item quod sit pudicus et mundus di. xliii. §. i. ut si reprehenderit alium de luxuria ne ipse sibi respondeat quod predicat non mechandum mecharis. Ro. ij. Plus cogitas et vigilas circa malam mulierem cui es carnaliter affectatus quam circa sponsum ecclesiam tuam cui es matrimonialiter copulatus in lege dei. vii. q. i. Sicut alterius. Et utinam ita solliciti essent ad providendum ecclesie tam bonum sacerdotem et prelatum sicut homines de seculo ad querendum probum generum et non reprobum pro filia sua tunc tenerent illud Exodi. xviii. Provide de omni plebe viros potentes et timentes deum in quibus sit veritas et qui oderunt auaritiam et constitue ex eis etc. Alia nota de eis ad Tyrum. i. Opus inquit episcopum sine crimine esse etc. et di. xxv. et seq. **B** Secundum patet quia oportet episcopum prudentem esse in dis

uersis scripturis. dist. xxxvj. per totum. Et specialiter in canone et sacra pagina dist. xxxvij. per totum. Ratio est quia oportet eum esse doctorem di. xliij. per totum. Ideo non sufficit ei innocens vita sine doctrina di. xliij. s. j. **L** Tertium patet scilicet quod sit virtutibus ornatus di. xl. per totum et di. xli. Et oportet ipsum esse hospitem et elemosinarium di. xliij. per totum. et di. lxxxvj. Non satis. Quia episcopo non sufficit lectio oratio nisi assit elemosinarum largitio di. lxxxvj. Fratres. probantur hec omnia ad Tytum. j. Oportet episcopum esse infra hospitem benignum prudentem sobrium iustum continentem amplectentem eum qui sine doctrina est fidelem sermonem ut potens sit exhortari et eos qui contradicunt arguere.

E vi.
Eucaristia. Pri-

e mo est cum mundicia recipienda. Secundo cum reuerentia frequentanda. Tertio cum perseverantia custodienda. **A** Quantum ad primum scilicet quod mundus debet esse ab omni peccato qui debet eucaristiam recipere patet per legem ecclesie que dicit coniugatis qui possunt simul conuenire sine peccato quod tribus aut quattuor diebus ante eucharistie sumptionem est ab uxore propria abstinendum de pse. dist. ij. Omnis homo. et xxxij. q. iij. Sciatis. **B** Ratio est quia sicut non sufficit quod ecclesia materialis que fit ut deo in ea digne et mundum de seruiatur sit munda. sed etiam requiritur quod sit sanctificata. Ita non est satis quod coniugati vel alij christiani qui sunt templum dei spirituale. j. Cor. iij. Sint mundi verum etiam a licitis delectationibus debent esse retracti et sanctificati. ideo deus precepit Exodi. xix. Qui accedunt ad dominum sanctificentur. Recte ergo sicut bonus rex Josias. ij. Paralipo. xxxij. Mundauit iudam et hierusalem qui erat locus orationis. ut deus ibi dignaretur habitare et locum et gentes gubernare. Ita isto modo laudamini mundi estote Esa. j. Tam mundicia spirituali quam corporali distinctioe. xxxj.

lex. propter tres rationes quia sicut ecclesia materialis sanctificat. Primo propter missarum celebrationem et eucaristie dignam conseruationem. Sic spiritualiter ut mundus deum recipiat qui communicat vel celebrat Numeri. xvij. Qui mundus est vescetur ab eo et non alius. quia qui indigne sumit eucaristiam plus polluitur quam sanctificetur vel purificetur de conse. di. ij. Quotidie. c. qui scelerate. c. qui discordat Apo. xxij. Qui in sordibus est sordescat adhuc. Secundo propter missarum auditionem et dei visionem: quia sicut missa congruentius auditur et deus in ea conuenientius videtur et adoratur si locus exterior in quo hec fiunt sit sanctificatus. ita etiam si templum interius sit sanctum et aliter non: quia licet eucaristia sit bona que grece bona gratia latine interpretatur. j. q. j. Multi in me. et licet sit excellentior omnibus sacrificiis et oblationibus et sacramentis de consec. di. ij. Nihil. Tamen in malum conuertitur indigne sumenti. de conse. di. ij. et sancta. r. c. sequitur. Tertio propter orationis exauditionem quia sicut deus fauorabilius audit preces orantium in ecclesia sanctificata quam in alio loco propter quod postquam Salomon edificauerat templum domini dixit. ij. Paralipomenon. vi. Si fuerint deprecati in loco isto tu exaudies eos etc. Sic exaudit illum qui est mundus et sanctus interius. psal. Emundabor a delicto maximo. id est a mortali. Et erunt ut complacent eloquia oris mei etc. et non aliter quia Job. ix. Peccatores non audit deus. quia cum is qui displicet ad intercedendum mittitur irati animus ad deteriora prouocatur. iij. q. vii. Ingrauius. **L** Quantum ad secundum quod eucaristia frequenter est sumenda et honoranda tam in canone sacro quam in missarum celebratione et auditione patet quia sicut qui multum diligit vitam suam corporalem si indigeat frequenter accipit medicinam corporis. Ita de medicina anime quia quotidie peccamus saltem venialiter: ergo quotidie eucaristia est aliquo predictorum modorum sumenda. de consecra. distin. ij. Etrum. Et. c. Iteratur. quia eucaristie digna sumptio est peccatorum suppleuentialium relaxatio. de pse. di. ij. Cum omne.

Examinatio

Et sicut morbus vel plaga ingrauescit ubi sana medicina non sumit ita ubi eucaristia non percipitur cor non percipientis indurat di. lxxij. Presbyter in medio. ergo frequenter accedite ad eum qui dicit Job. vi. Ego sum panis vite si quis manducauerit ex hoc pane. supple digne et frequenter uiuet in eternum. **D** Quid etiam tertio sit semp custodienda patz. Est em si gnū mercantiū et quitantias soluentium et salariū operantiū. Primo qz sicut mercatores uidentes accipiunt signū. vel aliter perdunt. Sic qui uedit peccata sua p penitentia: qz licet moneta sit dura tamē bona est qz in morte ualet plusqz totū aurum mundi post in pascha capiūt eucaristiam tanqz signū illi mercationis. Et sicut optet illos custodire signa sua etc. Ita oportet seruare xp̄m̄ysqz ad mortē in qua ueniēt examinatores signoz. **Jo** Matth. xxvij. Custodite sic scitis. ne dicāt. Signa nostra non uidim? qz si reliquie sanctorū debent diligenter custodiri. extra de reli. et ve. sanc. c. j. et ij. multo magis sanctasctōz Danielis. ix. Secūdo sicut soluentes oportz habere quitantiā et eā bene conseruare de pecunia soluta in qua tenebant. qz aliter possunt dānificari. sic qui soluūt penitentia pro peccatis in quadragesima oportz eos habere istā quitantiā in paschavel alit ledunt spūaliter quia faciunt cōtra leges dei et ecclesie que uult qd eucaristia a quolibet xp̄iano saltem ad min⁹ semel in āno percipiat et aliter uiuens ab ingressu ecclesie arceatur et moriens ecclesiastica careat sepultura. extra de pe. et re. Omnis. Ecce qz liter dānificatur qui nō accipit istā quitantiā. Tertio est salariū operantiū quib⁹ deus dat illud sacramentū tanqz arram mercedis bonoz operuz in statu gratie et bene custodientib⁹ arrā dabit plenā mercedē in eterna gloria. qz dicit Job. v. Qui māducat hunc panē uiuet in eternū in forma de qua dicit. Verbu caro factū est et habitauit in nob in sacramēto altaris in forma panis ut fidas nostra sit meritoria credendo quod nō uidet de conse. di. ij. Quid sit. Vide supra. c. xj. e. ergo bonū depositū custodi. ij. **Thymo.** j. De ista materia. vide infra. m. xvj. per totum.

Excomunicatio 2. p

E vij.

Examinatio cele

stis qua de⁹ examinat sumē dos ad celum assimilat examinationi terrestri in trib⁹.

e Primo in modo discrete inquisitionis. Secūdo iuste approbationis. Tertio large remunerationis. **A** Primum patz quia sicut ep̄s debet examinari de scientia et de uita ante consecrationē suaz di. xxij. Qui ep̄scopus. et etiā clericus ordinandus di. xxij. Nullus. sic quilibet anteqz sumatur ad locum celi sanctificatum ut fiat ibi pōtifer in eternum debet examinari an reprobauerit malum et elegerit bonum. Esa. vij. Item ep̄scopus debet examinari de fide di. xxij. Qui ep̄scopus. sic etiam quilibet. et patet uide supra. Credere. et infra fides. Beatus ergo qui potest dicere illud. psal. xij. examinaſti et non est inuenta in me iniquitas. **B** Quantum ad secundum a deo talis admittetur et confirmabitur: quia sicut electus in regem almanie et pmouendus ad imperium romanū debet examinari a papa quē si inuenerit dignus eum inungit et confirmat et coronat. extra de elec. Venerabilē. sic et deus etc. **E**

Quantum ad tertium sicut tam ep̄scopus q̄ imperator examinati et admissi pmouentur ita patet. Sed qui uult approbati et promoueri in illa examinatione pri⁹ in confessione probet seipsum. j. Corinth. xj. et coram suo iudice quia examinatio facta a non suo iudice nō tenet. extra de cōsuetu. Ad nostram.

E viij. 3. p

Excomunicatio

e Primo est plurimū timenda. Secūdo cum deliberatione infligenda. Tertio a nullo contēnenda. **A** Quantum ad primum notandū: qd est excomunicatio maior et minor et utraqz est fugienda et timēda ab oib⁹. Pri⁹ qz sepat a deo. Nā sic maior excomunicatio dicitur ex cōiōnē ecclesie sepatio. xj. q. ij. Nihil. et c. Conōica. xxij. q. ij. tā sacerdotēs. Ita etiā minor in q̄ est quilibz qm̄ ē in peccato mortali sepat a dō. xxij. q. ij. Tertū Secūdo peccatoz absolutionē impedit

Excusatio

quia a nullo peccato potest absolui ante
 q̄ sit absolutus ab excom̄icatione ma
 iori. xxiiij. q. i. Quicūq̄. nec etiā dūz est in
 minori si illud peccatū scienter abscondit
 sicut patet supra. a. iij. b. Tertio quia oīa
 opera bona in ea facta mortificat. xxiiij. q.
 iiij. Si quis a catholica. et suffragia ecclie
 in vita ⁊ in morte tollit. xj. q. iiij. Quicūq̄
 intra. Quarto a regno celozū excludit.
 xxiiij. q. i. Quicūq̄. ⁊ eternaz dānationem
 inducit. xj. q. iiij. Nemo ep̄oz. Quinto a
 fidelitate iuramēti absoluit. xv. q. vi. Nos
 sanctorū. et extra de pe. c. Graue. Oīa ista
 iura canonica originē trahunt a iure diuī
 no in quib⁹ apls malum chorinthiū excōi
 catum tradidit dyabolo. j. Cor. v. Ego q̄
 dem iudicauī h̄mōi tradere sathane. xxiiij
 q. iiij. Apostolice. Ex his ptz q̄ excōicatio
 est multum timenda ⁊ q̄ excōicati sunt vi
 tandi. sicut patet di. xciij. Si inimicus. vbi
 adducit Petrus p̄nceps apostolorū infor
 mans in ordinatiōe clemētis excōicatos
 fugere. quio inquit si quis amic⁹ eoz vn⁹
 est ex illis qui eccliam dei exterminare vo
 lunt. ⁊ cum corpore apud vos esse videat
 mente tamen ⁊ opere contra vos est ⁊ est
 multo nequior hostis q̄ qui foris sunt et
 a parte inimicant. Et ratio est bona quia
 nō solū sunt inimici anime pprie. sed etiā
 cōmunicanti cū quo participant qui citi⁹
 quereret absolutionē si oēs ipm fugerent
 p̄pter qd̄ Job. in canonica sua. ij. precipit
 dicens. Nolite eum recipere in domū nec
 aue ei dixeritis. qui em̄ dixerit ei aue com
 municat operibus eius malignis. Nolite
 ergo cōmunicare cū illis. quia sicut dicit
 eccli. ij. que cōmunicatio sancti ad canes.
 ⁊ ij. Cor. vj. Que conuētio xp̄i ad Belial.
 ⁊ quia sicut nauis in qua erat xp̄us cū di
 scipulis suis iactabatur fluctib⁹. Matth.
 viij. ⁊ Mar. ij. cuius causa fuit. quia Ju
 das fuit cū eis h̄m q̄ dicit Ambro. ⁊ habe
 tur. xxiiij. q. j. Nō turbat. Ita illi qui sunt
 cum excōicatis turbant hic ⁊ alibi. quia si
 cut dicit. Prover. xij. Amicus stultoz effi
 citur similis. supple in culpa ⁊ pena. quia
 indebite cōmunicans excōmunicato excō
 municatur. xj. q. iiij. Precipue ad secundū.
 B Quantum ex quo tantū pericu
 lum excom̄icationis est tam in excom̄i
 catis q̄ in excōmunicantibus patet

q̄ non debet fieri pro leuibus excessibus.
 sed pro grauib⁹. xj. q. iiij. Nemo episcopo
 rum. Nec debet fieri cum impetu sed cum
 deliberatione ⁊ cause cognitione. xj. q. iiij.
 Si episcopus forte. ⁊. c. seruetur. Et cum
 trina ammonitione precedēte di. xciij. Si
 quis episcopus. ⁊. ij. q. j. Deus omnipotēs
 et in scriptis cum cause expressione. ij. q. j.
 Legum. ij. q. iij. Nullus. L Quas
 tum ad tertius nulla excom̄icatio est
 contennenda. xj. q. iiij. Sentētia. quia aut
 est iuste lata aut iniuste. si iuste est pacien
 ter toleranda ⁊ ad sanitatem anime cons
 uertenda tanq̄ bona medicina. quia sicut
 putride carnis refecatio iuuat ad salutem
 corporis ita peccatoris excōmunicatio se
 habet ad animā ⁊ ad alios a quibus sepa
 ratur sicut ouis morbida a grege ne alias
 inficiat. xxiiij. q. iiij. Refecande. ⁊. viij. c. se
 quēti. Ferro namq̄ abscindenda sunt vul
 nera que fomenta non sciunt. xvj. q. j.
 in canonibus in fi. ergo non est contēnen
 da. quia nō homo ligat sed deus. xj. q. iiij.
 Nemo contēnat. Et quia si non contēnit
 non est eradicatio sed disciplina seu medi
 cina. xxiiij. q. iiij. Qui iniustas. Si iniuste
 adhuc est pacienter parendū vsq̄ ad caus
 se examinationem. xj. q. iiij. Si episcopus
 S. Premissis. quia iniusta excōmunicatio
 non ledit eum in quez fertur sed a quo fer
 tur. xxiiij. q. iiij. Certum. ⁊. c. de illicita. nec
 ligat coram deo. xj. q. iiij. Quomodo. Ideo
 qui pacienter fert iniustam excōmunicas
 tionem celestē meretur coronam. xj. q. iiij.
 Et si. beatus ergo qui suffert dicitur Jaco
 bi. j.

Excusatio est tri

plex. Nam quidam se excus
 sant. Primo per iniustas po
 tentiam superiorū. Secun
 do per fictam impotentiam membrorum
 Tertio quidam per causam precedentius
 delictoz. A In primo pūcto sunt
 heredes vel assignati iniustozum perquis
 itozum ⁊ illi ministri de quibus dictum
 est supra. A. v. B. dicentes habeant ipsi to
 tum periculum sed hoc non valet quia ex
 cusatio inferiorum de rebus quas illicite
 possident per parentes vel principes non
 admittitur sed reprobatur. xvj. q. j. In cas

-3

-

-

-

-

-

3

-

3

-

3

-

3

-

3

-

3

-

3

-

3

-

3

-

27

Executio

hominibus. Glo. nota auctoritates maioris in illicitis non excusari. xij. q. ij. Quicūq; .z. c. De rebus. quia in talibus preceptū superioris non excusat inferiorem a delicto .x. q. ij. Si dominus .z. c. sequē. .z. xvj. q. vij. Decimas. .z. xxv. q. j. Omne quod. Sicut illi non excusantur de quibus dicitur Luc. xiiij. Leperunt omnes simul se excusare.

B In secūdo pūcto sunt qui a spiritalibus operibus excusant se dicentes fecte se non posse ieiunare ppter capitis debilitates nec restituere ppter paupertatē. .z. breuiter in talib; dicit sicut ille Luc. xiiij. Dabe me accusatum. vel petunt dilationem. De quibus Ambro. Aurus tibi offero non dicis mihi cras veniā. S; statim exigit nemo differt nemo excusat. redemptio aīe promittitur et nemo festinat. Ratio est sicut dicitur di. xlvij. Omnes. .z. dilectores huius seculi sunt fortiores in his que sunt ad mundum .z. debiles in his que sunt ad deum. **L** In tertio puncto sunt se excusantes per ebrietatem. de consera. distinc. ij. Si quis per ebrietatem. vide supra. e. j. b. Et ecclesiastici viri q; non dixerunt officium diuinū ppter venationem vel illicitam societatem et iurantes qui excusant se per consuetudines que peccatum aggrauat. vide supra. c. xx. d. Et ex de consuetudine. cum tanto.

E .x.

Executio est tri-

e plex. Primo testamenti defunctorum. Secundo mandati superiorum. Tertio dei iudiciorum. **A** Primus executor debet habere gratam fidelitatem. Secundus solidam veritatem. Tertius summā equitates. Primo grata fidelitas debet facere q; executores fideliter seruiant defuncto de bonis suis non in pomposis exequijs que plus sunt solacia viuorum q; presidia mortuorum. xiiij. q. ij. Anime. sed in elemosinis que vtiliter dantur pro defunctis. xiiij. q. ij. Non estimemus. .z. orationibus q; .z. ij. Ma chab. xij. Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare. et in solutione debiti et legati pro quibus soluendis bona defuncti sunt fideliter perquirenda .z. vendenda nō ipsis executoribus. Nam execu-

tor nihil potest emere de rebus mortuorum sicut patet supra. a. xiiij. c. Et ratio alterius legis concordat huic que vult q; vbi alius quis mandat tribus de re suauendenda si vnus illorum emat rem illam non valet venditio .z. ideo reuocari potest. quia videtur mandatum q; alteri vendant. ff. de cōtrahen. emptio. et venditio. l. Non habet Et. l. In emptione. sic in proposito etiam patet. Et ratio bona est. quia presumptio magna est q; vnus executor faciat bonum forum alteri executori de bonis que ipse cupit vt idem faciat ei mutuo vicissitudinis obreutu. Et sicut nihil potest emere de bonis defuncti ita nec quod sibi legatur potest propria auctoritate accipere quia legatarius tantum de sibi legatis amittere debet quātum propria auctoritate subtraxit. C. de laga. l. Non est dubium Ergo multo magis peccat qui accipit qd non est sibi legatus. Ideo talis qui defunctum spoliat vel debita suffragia ei non reddit est excommunicandus tanq; fur et sacrilegus. xiiij. q. ij. Qui oblationes. Et. c. Clerici. quod non solum est verum de executoribus. sed etiam de heredibus. et alijs successoribus non adimplentibus voluntatē defuncti debet exhereditari. xj. q. j. Siluester. Et omni successione priuatur. C. de fi. commis. l. vlti. Executors enim in lege civili vocantur fideicommissarij. q; fidei eorum moriens omnia committit. Nec mirum q; sunt excommunicandi .z. tam dure puniendi. quia sunt periuri non tenentes iuramentum de fidei inuentario. faciendo et veraci computo reddendo. Et quia etiam spoliant illos qui sunt incomparabiliter in maiori miseria paupertate .z. pena q; naufragi quorum expoliatores sunt excommunicati supra. d. xj. c. Si vero defuncto nihil auferat sed nimis tardat soluere debitum vel legata vel dare residuum pro anima defuncti adhuc est ei infidelis. et ingratus: quia ad minus infra annum debet impleri testamentum et testamenti executio. Aliter per episcopum debet fieri executio de testamentis. extra de testamen. Nos quidem. Et. c. Johannes. Sed quia nimis raro inuentur executor tam gratus et fidelis ideo qui vult esse securus faciat pro anima sua quantum pos-

testi dum uiuit quia illud nō plus prodest ei. sicut patet supra. d. ix. c. 7. b. v. c. Recte sicut sapiens prouidet filiis suis quos diligit pro posse suo dum uiuit et etiam filiabus. Ita prouideat anime sue si ipsam diligat et sicut docet Augu. sermone. ij. de uita clericorum et habetur. xij. q. ij. Si quis irascitur. Sic faciat quod sepe hortatus sum si unum habet filium putet christum alterum si duos habet putet christum tertium. Si decem habet putet christum undecimum faciat eum et suscipiat eum hec ibi. In quo ostendit q̄ tantum deberet facere pro anima sua et tantum expendere quantum pro uno filiorum suorum et qui cito liberaret filius de igne sic faciat q̄ ipsemet statim liberetur de incendio illo. j. Corinth. iij. Unus cuiusq̄ opus quale fuerit ignis probabit. **B** Secundus executor debet habere ueritatem discrete m̄ data superiorū exequendo. Discrete uidelicet q̄ ubi recipit precepta duorum dñorū superiorum dei uidelicet et domini terreni: si unum sit alteri contrarium potius obediat deo s̄m q̄ docet Petrus. Actuum. v. quia aliter non excusatur a delicto suo sicut patet supra. e. ix. a. Cum etiam contraria et diuersa mandata hominis exequi mandantur debet esse discretus et uidere si mandatū posterius de priori faciat mentionem. quia tunc primum non tenet: sed posterius alias non. extra de rescrip. Luz contingat. ubi ergo homo aliquid posterius precepit contra deum reuocans mandatum dei sicut nec potest potius est deo obediendum per conueniens exemplum et leges supra. l. xxvj. A. dicendo illud psal. Ad omnia mandata tua dirigebar omnes uiam iniquam odio habui. **L** Tertie executioni nullus potest resistere: quia sicut executio quas papa mandat fieri nō est per appellationem postponenda. extra de appellatio. Constitur. Maiori ratione nec executio iudiciorū dei qui licet nō sit legibus humanis. subiectus tamen in iudicijs suis quodammodo tenet ordinem legum humanarū. quia sicut apostolicus cōsueuit primo dare litteras monitorias post preceptorias postremo executorias. extra de rescrip. ex insinuatione Sic deus primo monuit genus humanum litteris

legis nature qua quis iubetur alteri facere quod sibi uult fieri et prohibetur illud inferre quod sibi non uult fieri distinc. j. Humanum. Secundo dedit ei litteras legis moysi in qua continentur decem precepta. Exodi. xx. Ultimo misit ei litteras executorias christi in quo continentur delectabilis executio iudiciorū dei q̄tum ad bonos quando dicit Matthei. xxv. Venite benedicite. Et terribilis q̄tum ad malos. Matthei. xij. Erubunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminum ignis etc. **E** ij.

Exemplū triplex

Primo bonū est dandū. Secundo malū est cauēdū. Tertio bonū est imitandū. **A**

Quandū ad primū necesse est q̄ quilibet sit bone uite quo ad deū et boni exēpli quo ad primū et specialit̄ uiri ecclesiastici. qz dicit lex. C. d. pua. carce. l. j. qz maiores debent esse specula aliorū. Et apostolus. j. Cor. iij. Spectaculū facti sum⁹ deo et angelis et hoibus. Recte igit̄ sic oportet speculū in qd̄ debet q̄s respicere ad uidentū q̄lis sit et q̄lis debeat eē clarū. Ita oportet uitā supiorū h̄re claritates gr̄e qua tenent exemplū bone uite dare inferiorib⁹. viij. q. j. Qualis. 7. xij. q. j. Nolo. qz uita pastoris in exemplū d̄s esse discipulis. ij. q. vij. Luz pastoris. di. lxxxj. Nemo. Et ideo Matthei. v. d̄z. Sic luceat lux v̄ra corā hoibus ut uideat̄ opa v̄ra bona. qz si tale speculū sit renebrōsus pctis multi ledunt. qz in exēplū culpa uehement̄ extendit qm̄ p̄ reuerētia stat⁹ pctōz honorat̄ di. lxxxij. Nemo. Exēplū de antiocho rege cui⁹ fetore exercitus grauabat̄. ij. Mach. ix. Sic qz malum qd̄ agatur a maioribus facile trahit̄ in exemplū a subditis. extra de voto. Magne. Et casus p̄fectōz suo exēplo multos trahit a statu perfectiōis quas aggredi intēdebāt. xvij. q. j. qui bona. exēplū illoz qui impie acturi sunt. ij. Petri. ij. Et idō dātes talia exēpla de toto dāno r̄ndebunt: qz sicut in considerate iaculis ludens si aliquem occidit reus erit Institur. Ad. l. aquil. 6. Ac necis. Sic iactans mala exempla vel uerba cum illis. ij. Machabeorum. x. Sermōnes nephādos iactabant. uide ad hoc no

Falsitas

tabilia. d. j. c. Et ideo tales erunt sicut dicitur in canonica. inde facti sunt exemplū ignis eterni penam sustinentes. vide plus de hoc periculo. a. xj. a. **B** Quantū ad secundū ex quo mali exempli ostensio est tam periculosa quilibet caueat ne tam mortiferum venenum alteri ppinet. quia sicut lex mundi nō vult q̄ inhabitantes in superiori domo imittant aquas vel aliud in inferiorem nec q̄ illi in inferiori faciāt fumū ascendere ad superiorem. ff. si seruis vendicetur. l. Sicuti. §. Aristio. maiori ratione lex dei non vult q̄ maiores imittant venenum maloz exemploz in inferiores. quia tot mortibus digni sunt quot p̄ditionis exempla ad subditos trāsmittūt xj. q. ij. Precipue. Et ad hoc melius videndum pono. Legem esse in vna patria q̄ occidens vnum habebit vnā penā q̄ suspendetur. interficiens vero duos duplicem sustinebit penam quia trahetur et suspendetur. Vnus vni in illa patria potum darvenosum de quo postq̄ potauerat partes nesciens aliquid de veneno alteras parte cuidam dedit superuenienti vterq̄ moritur. queritur vtrū veneficus cōiunctus debeat vnā penam pati vel duas pro duplici homicidio et videtur q̄ duas quia vterq̄ vitam finiuit veneno et quādo quis est in culpa quicquid ex illa sequitur totus ei imputatur di. l. Studeat. et extra de homicidio. De cetero. et quia nihil differt vtrum malum facias vel causas mali prestes. ff. Ad. l. aquil. Qui occidit. et ff. ad. l. corne. §. sicca. l. Nihil interest. et de conse. di. ij. Si quis per ebrietatem. sic est de illo vel illa qui veneno sue suggestionis vel mali exempli vnū vel vnā inficit et ille aliū vel alios. primus veneficus reus erit omnium qui ex veneno ab eo confecto moriuntur coram deo quādo dicet illud Apoc. xxi. Foris canes et venefici tunc erit in derisum omnibus et in exēplū omni populo. Hiere. xlvij.

L Quantum ad tertium illa exempla digna sunt imitatione que excellentiora sunt pietate di. ix. Sana. Alia vero que non sunt bona non sunt imitanda quia in illis ratio sana est exemplis preferēda di. xj. Sana. ergo sicut dicitur di. xxi. De constantinopolitana qui licet q̄tūcumq̄ magnus subiectos et maiores separatus sit in

bono imitari exemplo salomonis qui licet esset magnus et sapientissimus tamen dicit Prover. xxiii. Exemplo didici sapientiam.

3. p
f i.
Falsitas Pri

f mo ē deo iniuriosa. Secundo ipsi falso dānosa Tertio et propinquo periculosa. **A** Primū patet. extra de crimine falsi. c. ij. Ubi dicitur q̄ falsidicus testis ē obnoxius deo. nō solum verum est de teste sed etiam de omni alio falso et ratio est q̄ ex quo deus veritas est Job. xiiij. Et homo factus est ad ymaginem veritatis dei. Genes. i. Sicut ille qui destruit ymaginē dei vel sanctorū in ecclesia vel in capella tua facit iniurias tibi ita tu facis contra deū ipsius ymaginem in anima tua destruendo imo quod peius est ipsum deū qui est veritas per falsitatem negando sicut p̄t̄ supra. d. ix. a. Et sicut ille dicit falsariū pape qui bullam eius falsificat. extra de crimine falsi. Licet. Ita ille est falsus contra deum qui delet fidelē bullā dei quā scripsit in anima sua quando fuit baptisatū originalis iusticie mundicie et aliarū virtutū et scribit ibi bullas dyaboli vitioz oppositorū. Nec valet q̄ quis dicat. Ego non deleui bullam dei. quia nō cōmisi omnia crimina. quia sicut ille est falsariū bulle qui aliqd abradit in ea. extra de cri. fal. c. vlti. Etia si non sit nisi vna littera mutata eodem titulo. c. Licet. Ita ille est falsariū dei qui delet vnā virtutes dei in anima sua per vnū peccatū mortale nec est reus de deletiōe vnus virtutis sed omnium Jaco. ij. Offendens in vno factus est omnium reus ergo punietur. q̄ Prover. xix. Falsus non erit impunitus. **B** Secundū patet quia sicut falsariū pape sunt ipso facto excommunicati et fautores eoz sunt omnibus beneficijs et officijs ecclesiasticis priuati. extra de cri. fal. Ad falsariū. Ita falsariū bulle dei quā scribit in aia baptisati et veraciter confitentis est coram deo excommunicatus in omnibus beneficijs celi priuatus cum omnibus qui prebent ei auxilium vel consiliū vel fauorē in crimine suo. ras

Falsitas

lis potest dicere illud. Eccl's. iij. Fraudo animam meam bonis. Nec mirum quia sicut falsarii pape sunt perpetue incarcerandi. ex de verbo. signi. Nouim' in h' seculo. Ita falsarii dei in alio seculo. Et sicut falsificans bullas domini pape si sit clericus est ab ordine clericorum deponend'. di. l. Si episcopus. Sic ille est ab ordinibus angelorum repellendus et cum illo recludendus qui mendax est et pater eius. Jo. viij. Et sicut falsarii litterarum pape non solum degradantur sed seculari curie ad puniendum relinquuntur. ex de cri. fal. Ad falsarios. Sic ille relinquuntur curie demoniorum. Et sicut falsarii principum vel prelatorum si sint clerici de gradatione puniuntur et aliquo caractere corporis impresso provinciam abiurare coguntur. ex de crimi. fal. Ad audientias. Ita maiori ratione. et patet. Caueant omnes quia sicut homo potest multis modis incurrere periculum et penam predictae falsitatis litterarum pape videlicet subtrahendo vel falsitatem suggerendo. ex de rescri. sup litteris. sic de bulla celi quam unus acquirit bene confitendo alter perdit unum crimen tacendo vel falsus ostendendo. quoniam non est in ore eorum veritas linguis suis dolose agebant. Sed heu istis penis et periculis non obstantibus quidam sunt falsi spe vel re habentes paruum et breue commodum temporale et perdentes eternum similes illi azoni de quo habet. C. de quadrien. p'scrip. l. Bone memorie a senone. ubi dicitur quod omnia principis esse intelliguntur super quo dicitur glo. quo ad proprietatez ut dixit azo. sed Bulgarus contra. nisi quo ad protectionem. quod licet quo ad deum et quo ad veritatem sit de fidelibus dictum. quia dominum deberent subditorum res protegere et non rapere. tamen moderni consilarii et legis periti videntes quod sequaces azonis honorantur et ditantur et quod illi qui tenent eum Bulgaro vilipenduntur. azonem sequuntur. Unde sicut fertur de quodam imperatore promittenti equum unum de duobus qui melius responderet ad questionem. utrum res subditorum essent sue ad libitum vel non quorum uno respondente quod non et alio asserente contrarium et lucrati equum. dixit verax. quod dixi equum perdidit equum. Ita potest fidelis quandoque dicere adhuc quod falsi et adulatorum res sepe plus lucrantur de quibus in ps.

Inimici domini mentiti sunt ei. tamen verax sperans quod plus lucrabitur in celo non debet curare de hoc sciens quod melius est pro veritate pati supplicium quam pro adulatione accipere beneficium. xj. q. iij. Nemo peritorum. quod beneficio tali spoliabitur quia fraus et dolus nulli debent prodesse. ex de collusio. Audiuimus. Et quod pro beneficio quod lucratur pro falsitate perdit seipsum quia facit de homine non hominem quia sicut falsa iusticia non est iusticia et sicut falsus denarius non est denarius nec falsus tutor est tutor. vt. ff. de verbo. signi. Paulus. et dist. xlv. Vera iusticia. in glo. ita falsus homo non est homo sed ymago hominis de qua in psal. In ymagine pertransiit homo et iterum imagines eorum ad nihilum rediges quia locuti sunt falsa. Et Tertium in super videlicet quod falsitas est proximo periculosa patet per casum qui ponit. Quod titius vendidit Bayo equum retrogradum affirmans eum non esse morbosum nec viciosum. sed sanum hac ducta fiducia Bayus cum hostibus suis pugnam agreditur tandem ab eis superatus fugere volens equo magis retro quam ante gradiente capit. et fortunis suis omnibus spoliatur cum ticioci milia sumens arma congregatur ab eo petens quicquid circa suam redemptionem expendit. Queritur an possit et videtur quod sic quia aut dicitur venditorem scivisse vitium aut ignorasse. Si dicas quod scivit nullum videtur dubium quin ad omne accidens detrimentum teneatur quod in tradendo delinquit. ff. de actio. emp. vel ven. l. Julianus. Et. l. Inter eum. Unde plures leges de hoc sup. e. xj. c. Si vero ignoravit adhuc temerarius fuit quod asseruit eum sine vicio in titulo vlti. allegato. l. j. Et in hoc casu libri legistarum videntur tenere quod teneatur ad redemptionem faciendam ita quod titius recipiat rem quam vendidit. et gayus pretium quod dedit. Et sic qui emit non ledet. Eze. vij. quia periculum in falsis fratribus. ij. Corinth. xj. Et revera ille habet multo maiorem materiam tristitie qui scienter emit merces diaboli. quia quanto res spiritualis est melior tanto deceptio peior. Et fur falsariusque deterior. quia fares non debent defendi. xiiij. q. vj. r. c. j. r. c. Dicitur quod brutus vir cuius nomen domini spes eius et non respe

rit in vanitates et insanias falsas. ait ps.

F ij.

Fama bona Pri

mo est desideranda. Secundo mala est fugienda. Tertio dubia est purganda. A Pri mu patet qz fama bona habet multas utilitates. Primo naqz quia casu fortuito homine custodit a falsitatis et perditionis susceptione sicut patet. ff. de re mili. l. no oes. §. A barbaris. Casus illius legis sic concipitur. Exercitu imperatoris romani parato ad pugnandum contra exercitum paganorum miles quidam xpianus quasi volens nobiliter agere exiit contra hostes pugnaturus quo capto et accusato qz proditorie propter federationem quam cum hostibus habuit se capi permisit. legis iudicium est qz si semper ante bene se habuit nec aliqua falsitas prius in eo inuenta est presumendus est qz captus sit sicut bonus miles. si vero ante sit in aliqua consimili falsitate inuentus oportet qz probet se fuisse captus inuite. Et sicut in isto casu. Ita in quocunqz alio boni viri non faciliter credunt mala de homine bone fame ab antiquo et sinistra narrantes reprehendunt dicentes. Audiuimus famam eius. Job. xxvij. quia plus facit fama qz testimonium unius. ex de psan. et affinita. Super eo. quia sepe contingit qz unus nititur famam alterius destruere ut ipsemet magis videatur famosus et hec est gloria maliciosa. et contra legem. ff. de aqua plu. arden. l. j. §. Crebanus. ubi sic dicitur. Sic enim qui agrum suum meliorem facere non potest. nec vicini deteriorē faciat. et. j. §. Qd si facto. Prodesse enim sibi vni quisqz dum alteri non nocet non prohibetur. Nec non est bona fama. j. Regum. xj. Quia nullus debet cum aliena iactura locupletari. ex de reg. iii. li. vj. Quid gloriaris in malicia. vide. j. b. ij. b. B Quod etiam fama mala sit multum timenda et pro posse vitanda. patet quia qui famam suam negligit crudelis est. xij. q. j. Nolo. et. s. l. xvij. c. j. h. j. b. Quia fama pdita semel per unum factum nunqz recuperabitur bene. quia si miles proditorie se habeat semel in militia non amplius de eo erit confidendus. ff. de re mili. l. Non omnes. §. A barbaris. Item

qui calumniatus est in accusatione prima calumniari presumitur in secunda. ff. de accusa. l. Si cui. §. Disdem. quia semel malus semper presumitur esse malus. ex de reg. iii. li. vj. et offendens in uno factus est omnium reus. Jaco. ij. Ergo ille est multo culpabilior et crudelior non curas de fama sua qui multis malis factis perdit illam et talis dicitur sue fame prodigus qui vitam ducit enormiter dissolutam. ex de accusa. c. vlti. Sic igitur non vocatur iudex qui non iudicat secundum iusticiam sed secundum fauorem. ex in nouel. de sen. et re iudi. c. j. Tales non euadent iudicium dei licet euadant iudicia iudicum inferiorum que tamen euadere non deberent quia fama cuius alius presumptio nibus probat et que non possunt singula multa simul collecta valere. ex de testi. Preterea cuius quis. et ex de presumptio. Tertio loco. Curam igitur habe de bono nomine. Ecclesiastici. xij. quia melius est nomen bonum quam diuitie. Proverbiorum. vij. ergo Phil. iij. Quocunqz sunt bone fame si quavis virtus hec agite quia fama mala non solum est damnosa ipsi diffamato. sed etiam alijs periculosa qui scandalisunt de infamia sua. Matth. xvij. Qui scandalisauerit unum de pusillis istis etc. Et ubi scandalatum est acceptum ex propria malicia scandalisati non sunt opera bona dimittenda quia sic sumpturunt iudei scandalum de bonis verbis et operibus christi. de quibus Matth. x. Scis quia pharisei audito hoc verbo scandalisati sunt quibus ipse respondit. Simite eos abire ceci sunt duces cecorum. In talibus enim sicut dicit canon. xj. q. ij. Inter verba. sufficit conscientia et non obstante talium ob locutione et scandalo est perseverandus in bonis operibus in laboribus. vigilijs. castitate. scientia. charitate non ficta: in verbo veritatis in virtute dei per arma iusticie a dextris et a sinistris per infamiam et bonas famas. ij. Corinth. vj. quia bonus predicator officium suum non debet negligere etiam si currat inter infamiam et bonam famam. vj. q. j. Sunt plurimi. Et Tertium patet quia clericus. de quo mala fama crebrescit etiam si convinci non possit coram episcopo presentibus presbyteris se purgabit. xv. q. v. c. j. in qua purgatione deficientes habetur pro convicto. ex de purgatio. cano. c. Cum

Familia

betur. xxxij. q. iij. In eo in glo. Et sic perit iustus cū impio. **D** Quantū ad secundam questionem nō est dubiū qn̄ deus in diluuiō generali ⁊ in subuersione sodoꝝ me cum vicinis ciuitatibus multos innocentes occidit. sed in hoc misericorditer egit cum eis ne diutius viuentes ⁊ crimina paterna imitantes graui⁹ punirent. j. q. iij. Item paruulos. Ibi in precedentibus ⁊ sequētib⁹ capitulis vide multa de ista materia quomodo ⁊ quare vnus cū alio vlt̄ p̄ alio torqueatur ibi etiam cito post. §. Itē vt ait Ambro. Turbata fuit nauis in qua erat petrus ppter societatem iude. Ibi dē etiam parū ante habetur de nauicula turbata in qua erat Jonas fugitiuus nec tamen omnes qui turbantur auz malis sunt simpliciter innocentes. sed sicut quidam leduntur propter peccata sua ita alij. qz eos nō corripit sicut hely cū filijs suis. vlt̄ qz nimiam cum eis habent societatem vel vt a leuib⁹ ⁊ alienis peccatis purgant. Nā flagellum dñi aliqñ est ad vindictā aliquādo ad purgationem. vij. q. j. Cum percussio.

E Quantum ad tertium duplex est vtilitas famen patientis vna corporalis. Nam fames curat morbos quos gula infert. de cōse. di. v. Nullus. sup. a. vj. a. Alia spiritualis quia pastor errantia pecora flagello reducit. sic errantes per flagella sunt per deum ad alios reducendi. xxij. q. iij. Nimiū post medium. Et. c. displicet. Et. c. Debet. per hec patet illud Job. v. Beatus homo qui corripit̄ a dño. Et cito post. In fame exuete de morte ⁊ in bello de manu gladij. ⁊ ps. Et eruat a morte animas eorum ⁊ alat eos in fame.

Familia fidelis

F Primo eligat. Secūdo culpabilis corrigat. Tertio incorrigibilis expellatur. **A**

Quantum ad primū talem familiā debet homo eligere qui non solum sit ei cui seruit fidelis. Sed etiam deo: seruando eius mandata qz nō potest hōi esse fidelis qui deo est infidelis. iij. q. vij. Nō pōt tales. q̄ pro posse quilibet debet eligere ⁊ tales exponere taz deo ad seruiendū in ecclesia q̄ alijs ⁊ pro talibus rogare siue enim homo

Festiuitas

assumat sibi malos siue ipsos nominet vt ab alijs assumatur ipse respondebit de dāno per legē. ff. de ami. re. ad ci. perti. l. filijs uiffamilias. Quia pater tenetur pro dāno quod accidit per filium familias. Et per aliam. l. ff. ad mu. l. imperator q̄ vult qz tenetur nominans pro noiato ac si eius fideiussor esset. ij. Paralip. xix. quia iniquo p̄buisisti auxiliū ideo iram quidez dei merebaris. **B** Quātum ad secundum familia debet a domino corrigi de malo et ad bonū incitari. di. xlviij. Sicut hij. §. Necessesse. nulli parcendo. quia familie appellatione q̄ in seruitio sunt continent̄ etiam liberi qui ei bona fide seruiūt. ff. de edili. edicto. l. ediles. Maxime aut̄ episcopi et alij viri ecclesiastici ad hoc tenentur quorum periculum vide. e. v. a. b. Sit ergo minister talis qui possit dicere illō. Eccli. xxiiij. In habitatione sancta coram ip̄o ministranti.

E Quātum ad tertium incorrigibilis de domo expellatur dicens. Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam qui loquitur iniqua ⁊c. in psal. Ne ille propter ipsum de celo expellatur. Nam propter culpam familie negligens pater familias punitur tam temporaliter q̄ spiritualiter sicut patet de hely. dist. xlvij. Sicut. §. Necessesse. nota glo. ibidem. ij. Per. j. Eos autem curam omnem subinferentes ministrare in fide vestra virtutem. In virtute autem scientiam. In scientia aut̄ abstinētiā. In abstinētia aut̄ paciētiā. In paciētia autem pietatem. In pietate aut̄ fraternitatis amorem. In amore aut̄ fraternitatis charitates. vide de ista materia j. m. xv. per totum.

Festiuitates dei

F ⁊ ecclesie. Primo obseruetur Secūdo minores a maiorib⁹ ad hoc arceantur. Tertio vt ambo in festo celi simul remunerentur.

A Quantum ad primū necesse est q̄ illa festa teneantur que habentur. de se. di. iij. c. Pronūciandus. ⁊ ex de se. Lonque stus. ⁊ c. j. Et ratio est quare hoc deus exigit a nobis. Leuiti. xxij. Hec sunt ferie q̄s vocabitis sanctas. quia si amicus tuus dedisset tibi qn̄qz vel sex denarios ⁊ retinuis

2.7

3.7

set sibi vñ iuste posset exigere q̄ permit-
teres eum habere illum vñ quem si ab eo
auferres esset turpe furtū & maxima ingra-
tudo i quo casu dato: posset reuocare do-
nū suū. C. de reuo. dona. l. vlti. Et patet
de diebus nobis concessis ad operandū p̄
utilitate nostra qui sunt multo plures q̄
dies quos deus sibi reseruauit vt ei serui-
tur in illis quos si ab eo auferimus corpo-
raliter laborando vel peccando iuste reuo-
cat nobis datos talia imittendo in eis im-
pedimenta intēperi vel infirmitates ho-
minū vel mortalitates animalū q̄ in eis
laborare nō possumus & sic qui vñ subtra-
himus multos amittimus. & qui in vno de
linquit factus est omnū reus. Iaco. ij. Et
est exemplum ad hoc in casu sup̄. A. xxi. c.
Nam esto q̄ ille velit soluere vnam partē
pensionis sue nō totam. totum quod tenet
ab eo aufertur. Nam solutio partis nō pre-
stat libatiōz. C. de distra. pig. l. q̄ diu. & ff.
de ver. obli. l. In executione. vbi dicitur q̄
aliquis nō potest solui nisi totū soluat
supple preter voluntates recipientis. Sic
est de illo qui tenetur deo reddere seruitiū
diei festi & omnū peccatorū confessionem
& nō vult soluere ei nisi vnam partē de die
festo dum videlicet audit missas & reliquā
vult ab eo retrahere & expendere eam i gu-
la & ebrietate. Nam in festiuitatibus san-
ctorū maxime solent hoies vacare cōmessa-
tionibus. di. xliij. Comestationes. vel spe-
ctaculis prohibitis. Nam sicut dicitur. de
conse. di. iij. Irreligiosa. In festiuitatibus
prohibendi sunt layci per sacerdotes a co-
rearum saltationibus. Et qui partem pec-
catorum soluūt in confessione & pro parte
penitentiarū agunt & restituūt & sic partim
volunt esse cū deo partim cum diabolo cō-
tra iura ecclie que dicunt q̄ eadem res du-
plici iure censi nō debet. xi. q. ij. Logno-
uimus. Et. xvij. q. ij. In nullo. Talib⁹ deus
dicet amos. viij. Conuertā festiuitates ve-
stras in luctum & omnia cantica in plan-
ctum. **B** Quantū ad scōm a maio-
ribus tales hortētur & arceantur ne dei fe-
sta furentur. quia maiores siue ecclesiasti-
ci siue alij ad hoc tenentur. qz si seruus sci-
ente dño aliquē occiderit insolidum dñm
obligat. Ipe enī domin⁹ videtur occidisse.
ff. de noxalibus actioni. l. ij. & Maiori ras

tionē dñm⁹ tenebitur si permittit seruū
vel subditum auferre vel furari temp⁹ dei
vel aliud pctm̄ cōtra deū facere. Nec mi-
rum quia potens nō resistens iniurie cleri-
co inferende excommunicatur. ex de senten.
excom. Quante. maiori ratione & pz. quia
si hoc verum est ille est in maiori periculo
qui p̄cepit seruis suis hoc facere & tamen
talibus p̄ceptis parendo nō excusatur fi-
lius nec seruus. quia potius est deo obedi-
endum. Actū. v. quia sicut lex punit filiū
familias qui vult potius obedire patri q̄
magistro ciuitatis. ff. ad mu. Lucius tyti⁹
Sic de⁹ punit illum qui plus obedit cui
cūq̄ q̄ sibi. qui dicit peribit si nō obediē-
tes fueritis. Deut. viij. & istud periculū taz
mandans q̄ exequens inter se diuident si
cut in homicidio vel furto mandans & exe-
quens simul suspenduntur. quia ambo de
dāno tenentur. ff. de iniur. & famo. libel. l.
Non solū. §. Si mandato. Sic est de man-
dante aliquid fieri cōtra deum & obediē-
te. ideo dicit de⁹ Amos. v. odi & pieci festi-
uitates vestras & nō capiam odorē cetui⁹
vestrorum. **E** Quātum ad tertium
quia cito transeunt cuncta festa que tem-
poraliter celebrantur curate tam maiores
q̄ minores qui talibus festiuitatib⁹ inter-
estis ne ab eterna festiuitate separemī in-
time cogitātes de questione Greg. in quas-
dam omel. Quid inquit prodest interesse
festis hominū si deesse contingat festis an-
gelorū. pensate ergo q̄ nulla sunt q̄ tem-
poraliter currūt & ad eos de quibus loqui-
mur toto corde tendamus vt in eterna se-
cula cum ipsis gaudere mereamur. Et vt
ad eos veniamus teneamus modum noui-
tiorum in religione quibus datur annus
p̄bationis. xvij. q. ij. Confraldus. & ex de rez-
gula. Statuim⁹. in quo si bene habuerint
se ad professionem recipiuntur. si male nō
sic erit de nobis & professis sanctis in celo
Sic ergo sicut precipitur. Nam. j. Cele-
bra festiuitates tuas iuda qz nō adiciet vl-
tra vt pertrāseat in te belial. & Osee. ix. qd
facietis in die solēni in die festiuitatū dñi.

f vi.

Fides primo est in
corde habenda. Secundo in ope-
re ostendenda. Tertio & in neces-

Filiatio

fitate defendenda. **A** Primū est necessarium quia omnia bona opera nostra si nō sunt ex fide peccatum est. Rom. xiiij.

Et sine fide falsa est virtus etiam in optimis moribus. xxviiij. q. i. Omnes. §. Ex his. et xxiiij. q. i. vbi. quia sine fide impossibile ē placere deo. Heb. xj. Aug. Sicut ramus si ne virtute radicis arefcit. ita quelibet opera licet bona videantur nulla tamen sunt si a soliditate fidei distiguūt. Et sicut opera bona infidelium nō valent eis ad vitam eternam. quia sunt sine fide de qua Ro. i.

Iustus ex fide viuit. Ita nec christianorū qui sunt in peccato mortali quia carent vita gratie quia licet xpianus malus numero sit itra ecclesiā. tamē est extra merito. i. q. i. vt euidenter. xxiiij. q. vlti. de illis in fi. qz talis peior est infideli. vj. q. i. Quero. quia maius est peccatum scientis q̄ ignoratis. xxiiij. q. viij. Quēadmodum. et plus nocet ecclesie. di. xciiij. Si inimi. qz infideles euidē inimicantur hic aures per speciem amicitie facit que sunt inimica et dispergit et vastat. quia dicit boecius nulla pestis efficitior ad nocendū q̄ familiaris inimicus.

Ar. C. de dona. l. Lata. Nec est deterior hostis q̄ fictus amicus nec odium grauius q̄ familiaris amor. supple simulatus hec ibi in glo. quia talis est mus in pera. ignis in sinu. serpens in gremio. xiiij. q. i. c. i. in me. Ideo aperte verberans preponitur amico blandienti. xxiiij. q. iij. Nummū. circa mediū **E**t sicut culpa talis xpiani est maior ita et pena erit. xij. q. i. scimus. i. q. i. Nōne. quia fidē negauit et ē infideli deterior. i. Th. v.

B Secundum etiam est notus quia sine operibus fides nō saluat. s. L. xv. A. et Jaco. ij. Fides sine operibus mortua est. si igitur credis in deus fac sicut ille qui dicit. Jaco. ij. Ego ostendam ex operibus fidem meam destruendo malas vitam sicut volentes operari vadunt potius ad illum qui dat. xij. denarios q̄ ad eum qui nō dat nisi vnū et specialiter si p̄mus sit amicus et alius inimicus. Sic de deo qui offert nobis celus et diabolus infernū oportet renūciare diabolo et seruire xp̄o. quia fides per dilectionem operatur. de pe. di. ij. c. Si cū. quia ad hoc obligatur homo propria promissione in baptismo et cōfessione. et tamē fides cum promittitur est seruanda domi

no temporali. xxiiij. q. v. Si ap̄d. imo hosti seruanda est. xxiiij. q. i. Noli. maiori ratioe deo. Esto fidelis vsqz ad mortem. Apoc. ij.

L Quātum ad tertium omnes xpiani tenentur fides xp̄i defensare. dist. xcvi. Nos. et xxiiij. q. viij. §. Vis ita. Ratio est quia ille qui nō protegit sed deserit prepositum in bello preposito occiso desertor capite punietur. ff. de re mi. l. Desertorem. §. vlti. Sic qui in bello fidei deserit fidē. peccatores faciunt contra deus ipsi mandata iuramentis et alijs peccatis contemnendo ipsum non defendunt dicentem in ps. Quis stabit mecum aduersus operantes iniquitatem. quia ex quo lex virtutis ē patriā et socios defensare ab iniuria. xxiiij. q. iij. Non inferēda. Et. c. forte. ergo et deū Et ex quo qui potest et nō repellit iniurias a socio est in vitio sicut ille qui facit. xxiiij. q. iij. Non inferenda sup. b. viij. b. Et q̄ nō defendit veritatem proditor est veritatis. xj. q. iij. Nolite timere. ergo iniurias dei et fidei defende vsqz ad mortem. quia qui p̄ fide et fidelium defensione moritur celeste premiū consequetur. xxiiij. q. viij. Omnium. dicens illud. i. Thimo. iij. Fidem seruauit. De reliquo reposita est mibi corona iusticie et.

Filiatio ē triplex

F Primo diuina. Secūdo hūana. Tertio prophana. quia filius nō solum dicitur carnis propagatione. sed mox imitatione. xxiiij. q. ij. Queritur. in p̄mo puncto filiationis est qui deū filialiter veneratur. In secundo q̄ patri carnaliter assimilatur. In tertio qui diabolu letaliter imitatur. De p̄mo in ps. Filij excelsi omnes scy qui sunt baptisati et ad hereditatem eternā ordinati. de pe. di. iij. §. Hii ergo. de quibus in ps. Eus dederit dilectis suis sōnū ecce hereditas dñi filij merces et. s. sicut filius multis de causis potest perdere hereditatē patris sui terreni sicut patet in aut. vt cum de appella. cognosci. §. Causas. Coll. viij. Et habentur in glo. ex de iureiu. Quintavallis.

B Cause ibi assignate sunt iste quare licite pater potest prolem suam exheres dare. Primo si quis in parentes manus iniecerit. Secundo si grauem et inhonestā

iniuriam eis ingesserit. Tertio si eos in criminalibus causis accusauerit d. causa que non sit aduersus principem vel rempublicam. Quarto si cum maleficis versat. Quinto si maleficus efficiatur. Sexto si vite parentum per venenū vel alio modo insidiari tetauerit. Septimo si nouerit sive l. cō cubine patris sui sese miscuerit. Octauo si delator contra parentes filius extiterit et per suam delationē grauiam eos dispendia sustinere fecerit. Nono si pro persona eius vel debito inq̄tus potest fide iubere noluerit. Decimo si eos testamentum facere prohibuerit. Undecimo si contra parentū voluntatem inter arenarios et mimos pseuerauerit nisi forte parentes illius essent talis conditiōis. Quid sit arenarius. vide. j. l. xj. c. Duodecimo si filia luxuriosam vitam duxerit cum eius parentes eam vellent p̄ posse suo dotare et maritare. vsq; ad. xxv. annū. Tertiodecimo si parētibus furiosis debitas curam et sumptus nō prebuerit et extraneus qui impedit heres sit. Quarto decimo si parentem in captiuitate vel carcere detentum non festinauerit redimere. In puncto p̄mi arti. contra deum patrem suū est qui iniuriam facit homini ad ymaginem dei facti. In secūdo sunt iuratores. In tertio et octauo sunt qui culpas deo indirecte opponūt dicentes q̄ sunt talis nature q̄ non possunt continere sicut Adam dixit. vxor quas dedisti mihi dedit mihi et comedi vel directe asserentes q̄ deus hoc ordinauit. In quarto et vndecimo est q̄ cū peruersis nimiam habet societatem in q̄ facto omnes simul de facto respondebūt. Sicut omnes de camera in qua plures habitant respondebunt de effusione v̄l deturpatione veniente de loco illo. ff. pro socio. l. j. c. l. Luz sane. Roma. j. Digni sunt morte nō solum qui faciunt ea. sed etiam q̄ cōsentiūt facientibus. c. ij. Johan. j. dicitur. Qui aue ei dixerit cōmunicat operib; eius malignis. In q̄nto est omnis peccator. In sexto reus est coram deo qui optat mortem patris vel matris. In septimo et duodecimo est luxuriosus. quia Ephes. v. Omnis fornicator aut immūdus non habet hereditatem in regno xp̄i et dei. sicut vxor per sententiam a viro separata propter adulterium perdit dotem quā post mortem ma-

riti esset habitura. ff. solu. matri. Ad libitum. sic anima. c. In octauo et xij. est qui est parentibus vel alijs indigentib; nimis durus. vide sup. e. x. a. In decimo ē falsus executor et specialiter patris vel matris v̄l qui in aliquo impedit illorū testamentum vel cōmodum di. Esa. j. Filios enutriui et exaltaui. ipsi autem spreuerunt me de tali impletur illud Gal. iij. Nō erit heres supple ingratu. Nec mirū quia sicut quādo aliquis est ingratus illi q̄ putatur eē eius pater magna presumptio est q̄ non sit filius eius. C. de post li. reuer. et redē. ab ho. l. Unusquisq;. Nec inquit dicere suum potuit quē pereuntē contempserit. Ita ille nō potest dicere filium suū quem non iuuat. Ita nec econuerso iste poterit dicere illuz esse patrem suū quem in necessitate contēpsit per legem istam sic illi qui sunt ingrati deo et inobedientes licet putentur et dicant se esse filios dei sicut mali iudei dixerunt se esse filios dei et abrahe. Job. viij. q̄bus xp̄s respondit. Vos ex patre diabolo estis. et in ps. Filij alieni mētiti sunt mihi. Si filij abrahe estis opera abrahe facite. sic ergo cognoscite deum patrem vestrum et liberatorem de quo ibidem. Si filij vos liberauerit vere liberi eritis honorando et diligendo sicut abraham fecit. vel in infernalem redigendus est seruitutem sicut filius māumissus a patria potestate p̄pter ingratitudinē redigit. C. de ing. li. l. j. c. ff. d. his q̄. vt indi. aufe. l. j. Illa nāq; lex vult q̄ libert; inḡtus p̄no mortuo careat legato qd̄ ei p̄onus reliq̄rat. Sic in p̄posito de testamēto dei de q̄ in ps. Disposui testamētū elect; meis c. et Lu. xxi. Dispono vob; regnū. et in ps. Si custodierit filij tui testamētū c. De scdo in ethimologia noīs in q̄ fili; d̄z q̄ fit vt ille vt natura similitudinis. Sic cā ḡtitudinis vt p̄ filiū alat ḡtanter et econuerso. P̄tio ḡ p̄ tenetur filiū alere impotentē nō solū cibo corpali s; etiā sp̄ali. qz p̄ d̄z de filijs t̄palē curas h̄re. di. xxx. si q̄s dereliq̄rit. Nec d̄z sp̄ osculari. s; q̄nq; p̄p̄ disciplinā castigare. v. q. v. Nō osculat. maiori rōne h̄ verū est de p̄re sp̄ali. qz lz vterq; teneat filios suos verbo et exemplo a vitijs ad virtutum studia reuocare. distin. xlvij. Sicut hij. s. Necesse. specialius tamen qui ad anime alimen-

Filius

tationes deputatur. Et licet utrobique qui non aliter occidit corpus seu necat. ff. de agno. vel alien. libe. l. Necare. Ille tamen videtur culpabilior. quia necat animam natura nobilior. quia gloria patris est filius sapiens. distinc. xlv. Esto in fine. Et utilius est mori sine filiis quam reliquere filios impios Eccli. xxx. Quod etiam filius teneatur pro alere et iuuare. patet. ff. de agno. et alien. li. l. Si quis. §. Si nihil. in hec verba. Si ipse sit mancipatus pro alere inopem alere cogetur iniquissimum enim merito quis dicit patrem egere cum filius sit in facultatibus hec ibi. Et est contra omnes potentes permittentes deum patrem in suis pauperibus membris nimis indigere. Recte ergo sicut filius tenetur alere patrem inopem. et liberus patronum et uxorem et filios in paupertate incidentes. ff. de agno. et alien. li. §. si libertum. Ita tenemur alere deum patrem in membris suis. ps. Ego vero egenus et pauper sum. ut semper nos alat in gloria sua sicut pater prius alitus suscipit filium gratum dicens illud Matth. xxv. Esuriam et de distis mihi manducare. unde venite benedicti patris mei percipite regnum etc. Et si non fecerimus nec timore pene eterne nec amore eterne glorie inuicem forte prolem ingratam incidentes in illud quod quisque iuris in alterum statuit eo ipso utatur. Et etiam sponsam. id est ecclesiam et filios indigentes quia res que habetur bono titulo ad hoc nobis deus donauit. quasi dicat singulis illud Tho. iij. Si multum tibi fuerit abundanter tribue. si exiguum illud etiam libenter impartiri stude. Et nota quod nomine alimentorum continetur victus vestitus et calciamenta et aqua et habitatio. ff. de aliment. l. j. et l. legatis. et l. vlti. Sed queritur an filius potius teneatur alere patrem vel matrem indigentem cum utrumque alere non possit. Seneca mouens hanc questionem in declamationibus mirabiliter ponit casum. Quod quidam pater a piratis captus filio mittit pro auxilio habendo. mater domi ceca non habens aliud auxilium precepit quod secum remaneret quia utrumque iuuare non potest. facit argumenta hinc inde. sed non soluit iura ciuilia in consimili respondent casu sicut patet institui. de patria potesta. in glo. tenendoy citius tenetur patrem alere.

Fornicatio

re. quia ex legis presumptione ut communiter filius pro se sperat habere a patre pro quas responsiones patet quod in necessitate homo debet alere deum patrem suum omnibus alijs operibus omissis prout elemosynam impediunt. Juxta quam questionem et responsionem iterum querit glo. xxx. q. iij. Pitastium. utrum sit patri carnali vel spirituali in necessitate subueniendum et respondet quod genitori in beneficiorum exhibitione. sed alter est in reuerentia preferendus. sic deum omnibus preferas. vide. g. iij. c. Juxta hoc querit glo. di. lxxxvj. Non satis. si pater meus sit infidelis et equaliter eget cum fidei cui teneor magis subuenire cum non possim utrumque iuuare et respondet quod fidei. quia pro causa elemosyne debet potius persari gratia quam natura. Arguitur quod infidelis quia si tunc moriatur danatur. sed viuendo potest vitam suam corrigere sed siue sit siue illud cum deus sit pater tuus fidelis et rectus. Deutero. xxxij. ipsum in omnibus preferas et ei obedias implendo quo ad deum et quo ad alios parentes illud. Ephe. vj. filij obedite parentibus. De tertio Johan. viij. Eos ex patre diabolo estis oportet ergo quod per penitentiam legitimentur quia aliter non sunt ad sacros ordines angelorum promouendi. dist. lv. Presbyterorum. quia sicut illi non reputantur filij nec debent in bonis succedere patri qui nati sunt de incestu. xxxv. q. vij. per totum. Ita nec filij diaboli non per carnis propagationem sed per criminis successionem. j. q. j. Cito. de pe. di. ij. Cui sane. quia abutuntur illo privilegio. Johan. j. Dedit eis potestatem filios dei fieri.

§ viij. 2. p

Fornicatio Pri

mo est danabilis misero committenti. Secundo placibilis diabolo persuadenti. Tertio odibilis deo prohibenti. A Quantum ad primum quod sit lesiua partibus peccantibus patet quia danificat quo ad mundum. impedit quo ad celum. et expedit quo ad infernum. Primum potestis quotidie videre in fame perditione. in substantie diminutione. in diuersa fornicantium vexatione. pro qua ostenditur quod fornicatio nulli impune creditur

xxvij. q. j. Nubendi. Secundū ostendit apostolus eph. v. Hoc enim scitote intelligētes quod omnis fornicator aut imūdus aut auarus quod est ydolorū seruitus non habet hereditatem in regno xpi et dei. Et ideo dyabolus mentitur qui dicit fornicationē nō esse peccatū mortale. quia mentita est iniquitas sibi. p̄t̄ ex hoc. qz fornicator excludit a celo et ex hoc quod phinees occidit fornicātes Numeri. xxv. Et de h̄ sacra i scriptura cōmendatur. Et ex hoc dicitur. Gen. xxxvij. Fornicata est thamar et sequitur. Producite eam ut comburatur. qz ex hoc ap̄ls. ij. Cor. x. Scribit multos p̄pter fornicationē occisos per dei voluntatem di. Neqz fornicemur sicut quidā ex ipsis fornicati sunt et ceciderūt vna die viginti tria milia. Ideo. j. Cor. vj. Nolite inquit errare. neqz fornicari. neqz idolis seruientes. neqz adultari. neqz molles. neqz masculorū scubitores. neqz auari. neqz ebriosi. neqz maledici. neqz rapaces regnū dei possidebunt. ergo patet quod sit peccatū mortale et hoc etiā expresse determinatum est in clement. c. de hereticis. Ad nostrū. §. Septimo. vbi pertinaciter asserens contrariū inter hereticos numerat. Et causa est fm̄ glo. quia dicit contra p̄ceptum dei Exodi. xx. Non mechaberis. i. non ibis ad aliquā nisi ad uxores tuā. xxxij. q. vj. Non mechaberis. Et canō ponit fornicationē int̄ alia crimina mortalia. xxxij. q. j. Predicandum. Nec illud ē p̄tra hoc di. xxxij. Is qui nō habet. r. c. seq. vbi videtur concubinat⁹ esse permissus et glo. dicit ibi quod concubina vocatur vbi mutu⁹ assensus matrimonij interuenit et nō est sollēnter ducta sed exp̄s se tenet glo. xxxij. q. iij. super. c. Adheretices. et respōdet ad omnia scripta quā vident concubinatus permittere di. quod est compatiua permissio qua permittit̄ min⁹ maluz ut maius euitetur. sicut p̄t̄. xxxij. q. ij. Si quod verius. vbi potius pmittitur quod quā vxorem adulteram dimittat quod occidat et quod citius sortib⁹ credat quā demones consulat. xxvj. q. vi qui. Ita potius concubinatus toleratur quod sodoma vel adulterium committatur. et tamen vtrūqz est mortale. hoc etiā patet. extra de cohabitatione clericorum. c. ij. r. c. clericus. vbi habetur quod clericus habens concubinam post trinam am-

monitionem est excommunicandus et si habet beneficiū est ab illo spoliandus ibides c. Sicut. sic beneficio celi quia dicit Deo. xij. Fornicatores et adulteros iudicabit deus. et Ap̄ oc. xxj. Incredulis inquit et fornicatorib⁹ quā fornicatio beneficia et ydolatris pars illorū erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est mors sc̄da. Et ideo fornicatio inter septē vicia pctm̄ maximū ē p̄pter templi dei violationē. xxxij. q. iij. In eo quod. r. q. vij. non solum. **B** Secundū ostēdit in glo. sup̄ leuiticū inq̄ns demones de omni peccato gaudent p̄cipue tamē de fornicatione et ydolatria et cā potest esse qz ibi lucrant̄ duos fornicātes vbi in alijs peccatis nō capit nisi vnum et xpianus fornicans graui⁹ peccat quā infidelis qz facit mēbra xpi membra diaboli. xxxij. q. iij. In eo. Omnis fornicatio phibetur. xxxij. q. iij. Dicat. r. c. Adheretices. nec excusat per r̄lem suscitandam seu p̄ intentionē p̄creandi proles. xxxij. q. ij. Cō nubia. §. Cōcubine. Ideo ap̄ls. j. Cor. vj. Fugite fornicationē. **L** Tertū vis delicti quod fornicatio sit odibilis deo ostenditur in hoc quod ipse nō fecit nisi decē p̄cepta. et in vno illoꝝ phibuit fornicationem. Exodi. xx. et Deutero. v. di. Non mechaberis quod pertractās decretū ex verbis Aug. in questionib⁹ in Deut. dicit quod sicut furti nomine interdicit̄ omnis illicita vsurpatione rei aliene. supple q̄ prohibet̄ a deo in hoc quod dicit non furtum facies. Exo. xx. sic p̄fecto nomine mechie omnis illicitus cōcubitus atqz illoꝝ membrorū non legitimus vsus prohibitus debz̄ intelligi. xxxij. q. iij. Adheretices. ex quo sic est omis fornicatio aut immundicia. aut auaricia nō nomine in vobis. sicut decet sanctos dei eph. v. Sed ama sanctas litteras et carnis vicia non amabis. ut dicit Hiero.

§ ix.

Fortitudo boni

Fxpiani. Primo debet ostēdi in magna pugna contra hostes aie. Secdo in dura sufferentia penitētie. Tertio in longa virtute perseuerantie. **A** Primū patet. qz a perfectis bella carnalia non sunt peragenda. sed anime certamina contra spū

Fraternitas

les aduersarios desideranda. xxij. q. j. nisi bella. Recte sicut principes bellat ita fortiter sicut sciunt contra hostes suos mundiales propter iniuriam impulsanda. xxij. q. v. Cum homo. Ita et nos oportet. Et sic illi faciunt hoc ut habeant pacem mundialem. quia bellum geritur ut pax acquiratur. xxij. q. j. Noli. r. c. Apud veros. r. q. iij. displicet. Ita et nos pro pace eterna. Et sicut possessiones ecclesiarum manuali gladio tue-ri debent. xv. q. vj. Auctoritates. xxij. q. iij. Maximianus. Ita res spirituales spirituali fortitudine. Et si corporalis fortitudo que pro afflictis tuendis vel liberandis exercetur est laudabilis. xxij. q. iij. Fortitudo. Ex-emplum de moysse qui egyptium malignante occidit. xxij. q. iij. Non inferenda. maiori ratione et patz. qz si sarraceni pugnant contra christianos iuste impugnant. xxij. q. viij. Dispar. sic hostes anime iustius impugnamus. Et si bella contra excommunicatos et fideles sumpta sunt meritoria. xxij. q. v. Omnium. Et duobus capitulis sequentibus. maiori ratione illud bellum sanctorum qui fortes facti sunt in bello hebreo. xj. Est maioris meriti. Qualitercumque ergo sit de fortitudine corporis forti animo esto. Tho. v. Et contra hostes anime sicut precipitur. j. Petri. v. Resistite fortes in fide. B

Secunda fortitudo est necessaria peccatori. quia sicut reges fortiter pugnant pro terris suis perditis recuperandis et pro iniuria eis facta vindicanda. xxij. q. v. Cum homo. ita oportet quod faciat pro celo recuperando peccator et de hostibus anime vindicando. di. xxij. q. iij. Fortitudo. Et qz illud bellum est forte. ergo dicitur de omni tali sapientie. x. Certamen forte dedit illi ut vinceret. L Tertia insuper fortitudo est necessaria. qz sicut in bello iusto perseverantes usque ad mortem saluantur. xxij. q. v. Omnium. Ita in spirituali qui perseveraverit usque in finem hic saluus erit. Matth. x. r. vij. q. j. Suggestum. ergo usque ad mortem certa pro iusticia Eccli. iij. et Judicium. vj. Uade in hac fortitudine tua F x.

Fraternitas est

triplex. Primo originis unione. Secundo religionis possessione. Tertio similitudinis

comparatiōe. De prima Sen. xlij. Fratres enim sumus filij viri unius. Et est advertendum quod est magna similitudo inter istam fraternitatem nature et inter illam que est gratie de qua. ij. q. j. Adulti. in medio r. xj. q. iij. Ad mesam. et Job. xx. Uade ad fratres meos et dic eis qz sicut ille qui est senior frater in natura est abilioz et habet pinguius ius ad paternam hereditatem. ita ille qui est prior in statu gratie est potentior in iure celi et qui prior est tempore potior est et iure. extra de reg. iur. li. vj. Sed quid si vnus sit prior et senior frater quo ad naturam: sed posterior quo ad gratiam habilitante eum ad hereditatem sicut verbi gratia. ponatur casus quod aliquis habuit filium ex concubina dimissa illa accepit uxorem de qua suscepit filios qua mortua contraxit cum concubina et ita legitimus est filius eius secundum iura canonica. extra qui fil. sunt legi. Tanta. et ciuilia. Institu. de nup. §. vl. Consuetudo est in illis partibus quod primogenitus succedit patri in tota hereditate. Natus ex concubina. et legitimatus per sequens matrimonium vult succedere tamquam senior frater natus ex legitima uxore. Contradicit quod licet ille sit primogenitus non tamen primo legitimatus nec habilitatur ad paternam hereditatem. Queritur quis heres erit. Dicitur potest quod filius concubine in hoc casu non habebit hereditatem quia fuit nimis tarde legitimatus et tenent hoc iuriste. Istud pro tanto est ad propositum quod sicut ille frater senior perdidit paternam hereditatem quod nimis diu expectauit legitimatorem. ita confidentes in penitentia sepe perdimt celum. sicut patz infra. h. ij. a. quia nimis expectant libertatem gratie et in hoc puncto senior frater tempore non erit heres. qz est filius ancille. i. carnis carnaliter uiuens cum filio libere Gal. iij. Quia sicut filius illegittimus per mortem patris nullam hereditatem acquirit. C. de natu. lib. l. Aut licet. Et est qui fil. sunt legit. Tanta. Ita illi quibus dominus dicit. Job. viij. Vos ex patre dyabolo estis. non acquirunt celestem hereditatem per mortem christi. qz sicut iste non est capax per legem mundi: sic nec ille per legem dei. qz per partem fraternitas deperit Sapi. x. Illa videlicet fraternitas gratie in qua christus est senior frater et primogenitus in multis fratribus. Ro. viij. B De secunda fraterni-

tate. j. Petri. iij. Unanimus estote fraternitatis amatores. r. xvj. q. j. Eos autē fratres. vbi hortatur fratres gratie r religio nis q in bono pposito vsqz in finē perseuerent qd non solus est necessariū religio sis sed omnibz xpianis. qz sicut ille qui religionē deserit dicitur apostata religionis qz de religione culpabiliter ad seculum redit di. xxvij. Virgines. Ita ad peccatū rediēs apostatat a statu bone vite r religio ne gratie. Unū exemplū ad hoc in vno peccato p oibus alijs. xxvj. q. vlt. Non obseruetis. Observans inquit diuinationem et sortilegia sciat se a fide xpi apostatas. i. retro abeuntem de hac fraternitate grē. r. q. ij. c. Epus habeat. dr q epus debz sic ordi nare bona ecclesie q nullus fratru sit nisi mis indigēs. r idē etiā ē necessariū omni bus xpianis. quia. j. Job. iij. Qui habuerit substantiā hui mundi r vidit fratrem suum necessitatē habere r clausit viscera sua ab eo quō charitas dei est in illo. **C**

De tertia. i. bona fraternitate ppter cozporalē similitudinē de conse. di. j. Jacob? frater dñi. De mala autē que strahitur p maloz opey paritatē. xij. q. v. Immolās Qui inquit effundit sanguinē r qui fraudem facit frēs sunt. r Michēe. vij. Omnes in sanguine insidiantur vir fratres venaf in mortem. **F** xi.

Fructus tripli

F ces. Primo quidā sunt recipiendi. Secdo quidāz sequestrandū. Tertio quidā restituen di. **A** Quantuz ad primū tria genera fructuū sunt libenter recipiēda et perseueranter conseruanda. Primū sunt fructus penitētie r sunt incipientiū. Secundi sunt fruct? pstantie r sunt pgre diētiū. Tertij sunt fruct? clementie r sunt pfectoz. De primis dicit Matth. iij. Facite dignos fructus penitentie. Ad hoc q ille fruct? sit utilis peccatori oportet q de pteritis malis doleat r de futuris caueat. di. l. i. Quia tua. r d pe. di. v. circa fi. r q cōfiteaf. Hebreo. xij. Offeram? fructū labio rum cōfitentū nomini ei?. De secūdis de p ficientibus quoz est de virtute in virtu tē pgre di de pe. di. v. in fi. qz fruct? lucis est in omni bonitate Eph. v. id est ad oēm

bonitatē in iusticia r virtute. De tertijs. s. pfectis quoz est btitudinib? insistere pau pertatē volūtariā diligere māsuētudinez tenere iusticiā r misericordiā habere mun diciā r pacē amplecti. De pe. dist. ij. Si qs semel. r Gall. v. Fructus aut spūs est cha ritas. gaudiuz. pax. pacientia. longanimitas. bonitas. benignitas. mansuetudo. fides. modestia. continentia. castitas.

B Quantum ad secunduz sicut fructus primo sequestrantur propter dila pidationē illius qui eos pseruare deberet extra de sequestr. posses. r fruc. c. vlti. Sic deus facit q multi nō hnt sanitatē r fertilitatem ad voluntatē. quia illa male expenderunt qn habuerunt. psal. Fructū eorum de terra perdes. Secundo ppter litis agitationem. quia lite pendēte ppter du bias causas fruct? sequestrant. extra de se questra. posses. Dilect?. r. c. sequē. Sic de? aufert a multis libertatē pdictoz bonoz ppter malā fidē r discordiaz q sunt inter deū r peccatores ppter qd sicut dr Sap. iij. Cōfringent rami incōsumati r fruct? eoz inutiles. **C** Quātū ad tertius q nō canonice hz eccliam fruct? qs medio tpe recipit restituere debz. ex d iur. patro. Ex lris. sic r fruct? rōe pignoris pcepti pecunia soluta sunt restituēdi. ex de pigno. Illo. r. c. Cū ptra. r h dicit d omi alio pos sessoze male fidei. qz p talē restitutionem oēm q fert fructū purgabit eū vt fructum plus afferat Job. xv. **F** xij.

Artū est ab om

F nibus fugiendū. Prio ppter sceleris imanitātē. Secdo ppter satisfactiois raritates. Tertio ppter pene eternitates. **A** Quantū ad primū furti magnitudo pōt videri in h. qz oīs fur ē peior dyabolo. qz dyabol? nullū capit nisi volūtarie sibi datū. qz a pncipio mūdi nūq furat? fuit vnā aiāz sine volūtate peccātis s furtū est sub tractio rei aliene mobilis iuito dño. ff. de fur. l. j. qd nō solū verū ē de illo q rē dño iuito accepit furtiue: s etiā q sic vsum vel possessionē rei capit di. l. Qui saccū. r. ff. d fur. Inuēta seu pmodata. r dr furtū vt accipit labeo a furno vl nigro vl obscuro eo q obscure fiat. ff. d fur. l. j. isti? aut crimis

27.

beata. s. r. p. m. b. o. r. a.

Gaudium

magnitudo multos inuoluit: quia non solum est furti reus qui furat: sed etiam scilicet ab eo ementes vel capientes. Instit. de obliga. que ex delic. nasci. §. Oblatum. et extra de fur. Qui cum fure quia tales sunt sicut dicitur Esa. i. Socij furu. et in psal. Si videbas fures currebas cum eo. In hoc etiam periculo sunt volentes furari sed propter timorem mundanum dimittunt de pe. dist. i. Si propterea. sic etiam voluntas pro facto reputatur. C. de epi. et cle. l. Si quis non dicat rapere. et supra. d. i. c. Sic qui viderit mulierem ad concupiscendum eam. ias mechatas est in corde suo Matth. v. Ite in hoc periculo est cui dicitur. xiiij. q. v. Si quid inuenisti et non restitueris rapueris. Item qui parum tollit furti nomen incurrit. xiiij. q. vj. c. vlt. Item qui accepit equum vel aliam rem ad certum locum vel tempus sibi commodatum et vitur eavtra et creditor qui pignore sibi obligato vitur. ff. de fur. Si pignore. Et prelati qui non intrat per hostium. xiiij. q. iij. Tres personas. et Job. x. Qui non intrat per ostium fur est et latro. **B** Secundum est terribile quia furtum rapina et iniusta usurpatio rei aliene que furtum vocat. xiiij. q. v. penale. quotidie videtur sed satisfactio raro audit modo quo fieri deberet. quia oportet quod res ablata integra restituatur vel verus valor eius quia non dimittitur peccatum nisi restituatur oblatum. extra de reg. iur. li. vj. Et cum omni dono quod spoliatus interim sustinuit et cum fructibus perceptis supra. a. v. b. cum penitentia. quam oportet ut patiat pro delicto. quia peccavit mortaliter videlicet veniendo contra illud mandatum dei. Exo. xx. Non furtum facies. Cum igitur oportet facere unum de tribus videtur. Non furari vel furtum reddere et penitentiam agere vel danari. primum tanquam melius et leuius est eligendum. **L** Tertium in super est intolerabile quam omnis fur iudicabit. Zacha. v. Timore illius iudicij omne furtum est dimittendum. quia ponatur quod unum habeat voluntatem furandi et videat rem quam cupit furari et circumspiciat ex omni parte a dextris et a sinistris et neminem circa se videat pro quo furtum dimittere deberet. si elevando oculos supra se videat quod dominus super et etiam rei quam cupit furari cum tota familia sua per fenestram camerae sue intueatur

more illius visionis cessat et non furatur. Applicatio patet. quia deus de celo respexit super filios hominum in psal. Cum angelis et sanctis nec valis quod fur dicat quod oportet eum vivere sic imo peius vivet. Et ideo ponat se in deum et deus sibi providebit: quia non vidi iustum derelictum nec semen eius querens panem in psal. Sin aliter dies domini ut fur veniet. y. Petri. iij.

Audiū est tri

plex. Primo temporale quod est peruersorum christianorum. Secundo spirituale electorum viatorum. Tertio eternale perfectorum comp

benformi. **A** Primum est multiplex Nam quidam gaudent in superbie vanitate. quidam in ira et vindicte malignitate. quidam in auaricie cupiditate. quidam in gula et luxuriosa supfluitate. Primum istorum gaudiorum est multum contra statum cuiuscumque boni hominis. quia sicut nabuchodonosor propter superbiam fuit mutatus in bestiam et fenum ut bos comedit Danielis. iij. et xvij. q. iij. miroz. Ita isti mutant in symiam quod est breue animal. quia Job. xx. Hoc scio a principio ex quo positus est homo super terras quod laus impiorum brevis sit et gaudium ypocrite ad instar puncti. Secundi male gaudent quia vindicta quam lex precipit est bona sed libido et voluntas ultionis est mala. xiiij. q. iij. Sex differentie et etiam periculosa quia Ecclesiastici. xix. Qui gaudet in iniquitate denotabitur. i. de nota libivite delebit in psal. Quid gliaris in malicia qui potens es in iniquitate. Tertium est malum gaudium quia execat rationem dei. xlvij. Sicut hi. quia illud quod appetit siue sit mala acquisitio seu delectatio est inter visum spiritualem ex una parte et inter rationem iusticiam ex alia et sic peccator execatatur et superne claritatis lucem ignorat dei. xlix. Hinc etiam. d. illud Tho. v. Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo et lumen celi non video. Quartum gaudium est malum: quia putrescere facit corpus humanum de conse. di. v. Nihil. r. c. sequenti. quod est contra voluntatem dei de quo Esa. xxij. Vocavit dominus in die illa ad fletum scilicet penitentiae et ad planctum et ecce gau

diuinum et leticia occidere vitulos et iugulare arietes comedere carnes et bibere vinum comedamus et bibamus? cras enim moriemur et sequitur. Non dimittetur iniquitas hec vobis donec moriamini. **B** Secundo gaudium spirituale electorum est multiplex. Nam primo electus gaudet de spe eterne patrie. Secundo de profectu superne glorie. Tertio de perfectione proprie mundicie. De primo **Rom.** xij. Spe gaudentes. quia sicut qui non habet nisi unam parvam domunculam et parvam glebam: sed est in spe firma habendi terram maximi valoris quando in primo die curie ostendet chartam suam pro se optime loquentem habet magnum gaudium de illa terra spei. quod tristitia de miseria quam sustinet. Et illa spe caret que non habet chartam. Sic qui in hoc mundo non habet nisi miseras: sed sperat de futuro. quod ostendat chartam spei in die mortis quia quicquid habet homo in hoc mundo paruum est respectu eterne hereditatis. **Rom.** v. Gloriamur in spe filiorum dei que alius caret volens habere vtrumque qui in hoc audiri non debet. ff. de interoga. actio. l. Confessionibus. §. j. et ff. de regu. iur. in possessione. De secundo **Job.** c. vnico. Maiorem horum non habeo gratiam quam ut audiam filios meos in veritate ambulare: quia tunc perfecta charitas est in homine quam nihil querit in primo quam christum. de pe. dist. ij. §. Hec que in fide. De qua charitate dicitur. **1. Cor.** xij. quod non gaudet super iniquitate congaudet autem veritati. Tertium patet quia in tempore gratie non generis successio sed vite perfectio. querit ergo continencie castitas imperat. **xxij.** q. iij. recurrat. §. His ita. et hec delectabit et dabit leticiam et gaudium. **Eccli.** j. **L**

De tertio gaudio. **Luc.** xv. Gaudium erit in celo sed quilibet cum timore et reuerentia versus illud accedat continue quia dicitur **Eccl.** non quod homini elato timor in terra incutitur. quia angelus angelorum aliorum platus in celo prosternitur. de pe. di. ij. §. Quid igitur et homo de paradiso angelus de celo peccando cecidit dist. xl. Quilibet. et quia nobilitatem dei a se deiecit nobilitate loci preuatus est dist. xl. Adam. Sic ergo geratis vos quod tristitia vestra vertatur in gaudium et gaudium vestrum nemo tollat a vobis. **Job.** xvj.

S ij.

Gloria triplex.

S Primo quedam est eterne felicitatis. Secundo quedam mundane vanitatis. Tertio quedam maliciose prauitatis. **A** Ad primam quilibet pertingere potest tribus vijs et modis. scilicet bonitatem propriam habendo. peccata et peccatores expugnando. et conditiones testamenti dei obseruando. Quantum ad primam cum hoc quod deus est pater noster et nos redemit requiritur quod nos sumus boni ad hoc quod ad eternam gloriam veniamus quia sicut apud mundum nobilitas proles non probatur sufficienter per nobilitatem patris dicitur **lex. C. de pba. l.** Neque naturalis. quod si probem me esse ingenuum. et per hoc volo probare filiam meam liberam non valet probatio. quia potest esse nata de ancilla. Ita quis creatione sit ex bono patre deo vel ex nobili patre rege videlicet terreno tamen potest esse quod ipse non sit bonus nec spiritualiter nobilis propter prauitatem vel ignobilitatem alterius parentis. quia videlicet est voluntarie de illis quibus dicitur **Job.** viij. Vos ex patre dyabolo estis. et **Osee.** ix. Gloria eorum a partu. sed hoc non sufficit. quia **Rom.** iij. Gloriatio tua exclusa est per quam legem factorum. ut **Esa.** xxvj. In terra sanctorum iniqua gessit non videbit gloriam domini: quia sicut dicitur **Gal.** vj. In semetipso tamen gloriam habebit et non in altero. Quo ad secundum sicut seruus qui strenuo ictu mortem domini sui vindicauerit meretur libertatem pro premio. **C. ex qui. cau. ser. pro pre. acci. liber. l.** Quoniam. **l. Ita.** Sic creatura rationalis liberabitur a seruitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei. **Rom.** viij. Si iniurias dei scilicet peccata ex corde vindicaueri. sed heu multi non faciunt. quia dilexerunt gloriam hominum magis quam dei **Job.** xij. Quantum ad tertium sicut seruus potest in testamento heres institui cum liber erit. ff. de condi. iustu. l. Seruus. in quo puncto carens libertate caret hereditate. quia non erit heres filii ancille cum filio libere **Gal.** iij. Sic de deo et seruitute et libertate spirituali. sed oportet festinare quia si ante mortem non habeat conditiones libertatis perdit totum eum. **ti. l. si intestato. §.** Si duo serui. ita in proposito. De enim

Gratia

in suo testamento dicēs. Disposui testamē
tum electis meis. Duo legauit. Primū est
obseruantia mandatorū. Eccl. xxiiij. Nec
omnia testamētū altissimi. Scdm est ce
lestis hereditas. Sed vnū non pōt haberi
sine alio. quia esset contra leges de acqui
ren. heredita. l. j. Sic in proposito. Unde
Matt. xx. Duob⁹ petentibus sedē in glia
potestis bibere calicem rē. q̄si dicat vultis
gloriā habere sustinete cū xp̄o Luc. xxiiij.
Sic oportuit pati xp̄s ⁊ ita intrare in glo
riam suam. et Job. xxij. Qui humiliat⁹ fue
rit erit in gloria. **B** Secūda vanā
⁊ mundanā gloriā quilibet fugere debe
ret. quia si opus qd̄ facit sit bonū deo tri
buatur dicendo illud ps̄. Non nobis dñe
nō nobis: sed nomini tuo da gloriā. qz to
tum est dei per legem q̄ vult qz quicquid
seruus vtilis acquirat. dño suo acq̄rit. C.
per quas perso. no. acqui. l. j. ⁊ ff. de oper.
pub. l. Pecuniam. §. Si quis. In illa nāqz
lege senat⁹ censuit qz de alieno opere nul
lus sibi famā seu nomē ascribat cui cōcor
dat illud Gal. vj. Opus suum p̄bet vnus
quisqz. ⁊ sic i semetip̄o tm̄ gloriā habebit
⁊ non in altero. ⁊ j. Cor. x. Quicquid faci
tis i gloriā dei facite. Et. j. Cor. iij. Quid
inquit habes qd̄ non accepisti ⁊ si accepi
sti quid gloriaris quasi non acceperis p
pter istas rationes dicit canon qz melior
est in malis factis humilis confessio q̄ in
bonis superba gloriatio. xj. q. iij. Iniustus
L De gloria maliciosa ⁊ damnosa
habet supra. f. ij. b. c. ⁊ di. lxxiiij. Nihil. vbi
dicit qz nihil est deformi⁹ illo pastore qui
laudib⁹ lupoz gloriat⁹. ⁊ vj. q. j. Sunt plu
rimi. ⁊ in psal. laudat⁹ peccator in deside
rijs aīe sue rē. Et talis gloriatio est mali
tiosa qz reddit peccatores audatiorē ad
peccandū di. xlvj. Sūt nōnulli. ⁊ di. l. Si
quis dyacon⁹. ⁊ quia maluz approbat⁹ qd̄
deberz reprobari di. lxxvj. Clericus. Quid
gloriaris in malicia supra. a. xj. per totuz
Periculū vero illius qui aliquid acquirat
per talē vanā gloriā quā facit alium ha
bere de quo dicit di. xxxvij. Nonne qz in
diator aliarū hereditatū adulatur regib⁹
ps̄ supra. a. xj. c. Tales non sunt boni xp̄ia
ni sed sicut dicit. ij. Cor. j. Gloria nostra
hec est testimoniū consciētie nostre.

S iij. **Gratia est Prio**

S a deo recipienda. Secundo
in bonis operibus expendē
da. Tertio pro eisdez in celo
est merces expectāda. **A** Quātu
ad primū gratia dei est oibus appetenda
⁊ libenter recipienda: quia est donum ma
gne largitatis in deo tribuente. est factuz
maxime vtilitatis in homine recipiēte. est
signū eterne penalitatis in homine recus
sante. Primū patet qz deus oibus q̄stuz
in eo est largitur gratiā dicens ad aposto
lū suū. ij. Cor. vj. Gratiā dei recipiatis et
hoc indifferenter qz sic sol equali luce sup
omnes irradiat sic gratia dei sine accepti
one personaz equaliter omnib⁹ infundit
de conse. dist. iij. Nec quēqz. Job. j. Erat
lux vera que illuminat omnē hominē ve
mentem in hunc mundū quia sicut impa
tor iubet in suis legib⁹ vt patet. C. de ero
gatione militari annone. Ubi imperator
ordinat qz milites sui necessaria habeant
duz sunt in executione vel expeditione. pa
nem. scz et vinum et acetum ⁊ lardum. sic
deus nobis ⁊ ptz. quia gratiam ⁊ gloriā
dabit domin⁹. Escam em̄ dat timentib⁹ se
in psal. Sed peccator hanc lucē gratie nō
recipit. quia eā fugit querendo tenebras
peccatoz. Unde Ansel. Homo non habet
gratiam non quia deus non dat. sed quia
hanc non accipit homo. Secunduz etiam
patet qz sit maxime vtilitatis in recipiē
te ⁊ custodiēte: quia est corona anime q̄
saluat a iudicio mortis. Eccl. xxxij. Orna
mentū gratie accipias coronam sicut lay
cus factus clericus de quo querit vult. d
monte laudino in glo. extra de censibus.
c. j. in clemen. An committens homicidiū
existens laycus ⁊ anteq̄ cōuincatur cleri
cus effectus debeat p̄ secularē vel potius
ecclesiasticū iudicē cōdēnari. Et an fideius
sores sui qui sub pena mille libraz. p̄mise
rant ip̄m corā iudice seculari p̄ntare in pe
nā incidāt cū mō ip̄m vt laycū nequeant
p̄ntare ⁊ arguit qz sic qz res trāsit cū one
re suo ad quēcūqz possessore suū. ex de de
cimis. Pastoralis. Ita p̄sona ipsa ad oēm
statū. contrariū tm̄ tenet qz p̄ alterationē
status p̄sone mutauit forz ⁊ iudiciū ita qz

nec principaliter nec incidentaliter potest amodo p iudicē seculares corporaliter restringi. ex de cle. cōm. c. j. li. vj. In nullo em casu licet layco de spūalibus iudicare. extra de iudicijs. Decreuimus di. xvj. Bene quidē. Ad ppositū sicut ille per tale signū inuentū in capite suo euadit iudiciū mortis quod sine illo non euasisset. Ita peccator qui est quasi laycus dū nescit lectionē penitētie capto in anima signo gratie euadit iudiciū mortis eterne ad qd̄ ducebatur dum erat in peccato. vñ Prouerb. iij. Custodi legem meā atq; consiliū meū et erit vita anime tue et gratia faucib; tuis. Vide simile de gratia baptismi supra. b. j. a. Et de gratia libertatis supra. g. ij. a. in medio. Tertium scz q; gratie recusatio sit signū et causa eterne dānationis patet. qz recusat illud sine quo mandata dei impleri nō possunt de cōse. di. iij. c. vlti. Nec valet qd̄ dicunt q; nō habēt potestātē melius faciendi. qz possent habere si vellent. Et dicit lex q; qui pōt facere vt possit cōditioni parere iaz posse videtur. ff. de reg. iur. et tangit glo. casum de illo quem quis heredē instituit et legauit aliquid suo qd̄ non potuit recipere nisi factus esset liber qd̄ comisit fidei heredis sui rogando ipm q; seruū manumitteret et sic ei daret legatus. Postea ille heres se excusat q; tale qd̄ seruo dare non debet. qz non est capax nisi esset liber. sed hec executio nō valz quia per eum stat q; nō habet libertatē. et ideo ei imputatur. vt. ff. de leg. l. Si quis seruus. Et. ff. de condi. inde. l. Si cui legatum. §. Cum neq;. Sic de illis qui dicunt q; non possunt corp; xpi recipere in paschate ppter peccata in quibus sunt vel missas dicere propter officia secularia in quib; occupantur vel q; non possunt fugere peccatum ppter societatem euz qua sunt vel qz in vno sunt peccato qd̄ ad aliud trahit: s; totum eis imputatur. qz ipsi possunt gratiam oibus oblatam recipere q; non soluz facit malū vitare: sed etiā bonū facere de cōse. di. iij. Placuit. r. c. Quisquis. qz gratia dei sicut paradisus abundās in bñdictionibus Eccli. xl. B Quātū ad secundū nisi gratia dei bene expendat nō deo s; nobis pdit per legē. ff. si pars here. peta. als si cer. peta. l. rogastis. in qua distiguit

de massa auri quā tibi trado qz si tibi eas tradidero vt eam vendas et sine culpa tua perdat mihi parit. Si vero illā tibi tradidero vt tu illa ad libitū vtaris tibi perisse constat. Sic de grā q; tibi isto vltio modo data est quā ille perdit q; facit cōtrarium. ex de prebē. pro illoz. sic igit quilibet ea vtaf vt possit dicere illud. j. Loz. xv. Gratia dei sum id qd̄ sum et gratia eius in me vacua nō fuit. L Quātū ad tertiu merces gratie est in celo speranda. Juxta illud. j. Pe. j. Sperate in eā q; vobis offert gratiam qz cōseruator gratie est possessor glie eo mō quo lex possessore vocat nō solū tenentē qui iaz tenet sed eū etiā ad quē ius possidēdi ptinet. ff. de acq. et amit. pos. l. Etā possidere. §. Ad nūdinas. Et eo mō quo q; agere sibi pōt nō soluz petitorio. s; etiā possessorio ad habēdā terrā aliquā qz pater suz mortu; fuit in possessiōe illi;. ff. quo. bono. l. j. quāquidē vēdicationē in. l. vuestmonastei. vocāt vēdicationē per breue de morte antecessoz sic habētes ius ad celū per cartā gratie et per mortem xpi. illud in morte secure poterūt vendicare dicentes. Hereditate possideam; sanctuariū dei in psal. qz gratia dei vita eterna. Ro. vj. Et sic mulier. id est q; cumq; aia gratiosā inueniet gliaz. Prouer. xj. B iij.

Gratitudo est

ostēdēda trib;. Prio deo creatori. Scdo parēti et pgenitori. Tertio amico et bñfactori. A Prio gratitudo et grarūactio ē deo ab oib; redēdenda ppter tres rōnes. Prio qz castigat nos flagellis. xxi. q. vlt. Nā ad pietatē patris ptinet filiū indisciplinatū castigare. xxij. q. v. c. j. an si. et bñfacit inuitis qz vtilitati poti; pfulit q; volūtati. xxij. q. j. patius. Exēplū de thob. multum flagellato a deo de q; dī Tho. ij. q; grās egit deo oibus diebus vite sue. et de Job. j. dñs dedit dñs abstulit rē. et de moyse Actu. vj. Fuit inq; grat; deo et meruit ducatū ppli. Scdo distat nos bñficijs. xvj. q. j. Reuertimī. saltē spūalib; grati dādo nob; multas grās q; grē non eēt nisi grati darent. j. q. j. Bñ. et ex de magi. c. ij. p gratijs. §. accepti sicut precipit col. iij. Grati estote. Tertio quia leti

O do es lo us la na is st is o et p r t it — — — — — no. 3 3 3

3 — — — — — 3

.24

3
 ficat nos promissis. quia sicut pater indigens a filio suo alitus qui patre tenet alere supra. f. vij. c. filio suo grato pmittit bona et aliter non tenet ei dare etiam petenti: quia secundum legem oportet quod illa persona que petit alimenta fuerat grata. C. de alien. lib. l. vlti. Sic oportet quod ille qui in morte vult petere a deo vitam glorie prius sit ei gratus ipse in suis membris alendo quia talibus tanquam filiis gratis dicit Mattheus. xxv. Venite benedicti patris mei et non alijs. ff. de libe. agno. l. Si quis. §. Si vel parens. Et l. Solent. Sapien. xvj. Ingrati enim spes tanquam hybernalis glacies tabescit et disperiet. unde sicut sol glaciem destruit. ita deus ingratos qui reddunt ei mala pro bonis quod est magna ingratitude. xxij. q. iij. Sex differentie qua reddit deo quilibet quando peccat: quia vitium ingratitude incurrit qui plenus virtutibus in peccatum cadens a deo recedit de pe. di. v. §. ij. Dolendum gratiam transferens in luxuriam. sed gratus homo reddit gratissimum thymamatis sacrificium domino di. liij. **B** Secundum patet quia filius ingratus suis progenitoribus est iniquissimus supra. f. vij. b. et exheredandus ibidem b. quia talis non est nisi filius putativus. de talibus dicitur ij. Thymo. iij. Erunt homines seipsum amantes parentibus non obediens ingrati etc. **L** Tertium etiam est necessarium quia ingratitude facta amico: et benefactori facit hominem similem vipere ut patet. c. r. a. et donum reuocare di. v. et libertum in seruum redigi et auctoritate canonum et legum vituperari. xij. q. ij. Octaua. r. c. Episcopus. r. c. Liberti ecclesie. r. xxij. q. v. Deformata. et in aut. ut liberti. de cetero colla. vj. §. Illud. Sic de ingratos peccatores quos sua morte et sacris liberos fecit a seruitute iehene sua iusticia in eandem inducit seruitutem di. Mattheus. xxv. Esuriui et non dedistis mihi etc. Ite maledicti in ignem eternum etc. quia his qui me oderunt retribuam in partem. Sitis ergo grati gratias agentes semper Eph. v. Tunc dicet tibi Gratium habeo quod petis Beati. xxx.

37.
G **U**la facit tria

mala. Primo corpus reddit infirmum. Secundo causat peccatum. Tertio

perdit paradysum. **A** Primum ostenditur in canone. Gula inquit morbos facit. molestias ingerit. egritudinem generat. de conse. di. v. Nihil. r. c. ne tales. Et infirmitates quas gula infert fames curat. de consecra. di. v. Legimus. et Eccli. xxxij. In multis escis erit infirmitas qui autem abstinens est adiciet vitam. Et nota primo quod sine voracitatis vicio sapiens preciosissimo vitis cibo et insipientes inuulissimum cibum gula flamma exardescit secundum Crisostomum. di. xli. Quisquis Secundo nota quod gula habet. v. species. scilicet curiosus cibo intendere. lautiora excogitare. in cibo tempore preuenire. ad cibum nimium estuare. de cibo nimis sumere. de conse. di. v. Quinq. ducamus ergo vitam nostram in sobrietate Iero. xij. et non in comessationibus et ebrietate. Nam comessatio est gula interperata di. xli. c. j. et sequens. **B** Quartum ad secundum patet quia gula est mater luxurie di. xliij. §. Lum autem. de conse. di. v. Nihil. r. causa est quia gula grossius sensum generat. dist. lxvij. §. Non licet. §. Si ergo. Si igitur nihil de celestibus sed de ingluvie facit cogitare. de conse. di. v. Ne tales. et ideo tantum excecant gulosi quod non putant se festa sanctorum digne celebrare nisi si gula deseruiant di. xliij. c. j. in fi. r. c. Comessationes. Ex istis patet quod periculosas vitam habent et quo ad corpus et quo ad animam. quia sicut dicitur Proverb. xxij. Student calicibus epotandis vacantes potibus et dantes symbola et specialiter illi qui bibunt ad equales potus qui sunt prohibiti. Extra de vi. et hone. cleri. et crapula. **L** Quod insuper gula faciat perdere celum quantum ad tertium patet quia primum hominem de paradiso expulit di. xxxv. Sexto. et sicut illum non cibis sed abusus eiecit ita adhuc non usus rerum pretereuntem sed libido culpam. di. xli. Quisquis. quia delicia absque desiderio sumpte nihil efficiunt di. xli. Deliciae. Sed hic nota quando comessatio est culpabilis in laicis plus est damnabilis in viris ecclesiasticis di. xliij. Comessationes. c. Non licet. et ignominiosa est in prelatis et predicatores secundum Hieronymum. Deliciae non student vivere qui debent christum pauperem predicare di. xxxv. Ecclesie. quia episcopalis auctoritas plus debet vigere in delicijs merito quam mensa di. xli. Episcopus. Ne sint sicut

illi in quorum vituperatione dicitur. Deut. xxxij. Incrassatus impinguatus etc. Recel sit a deo salutari suo. Rom. vlti. Non dno iesu xpo sed ventri suo seruiunt quorum deus veter est et gloria in pfusione eorum. Phi. iij.

Habitatio est

triplex. Primo quedam est periculosa. Secundo quedam gratiosa. Tertio quedam gloriosa.

Habitatio est triplex. Primo quedam est periculosa. Secundo quedam gratiosa. Tertio quedam gloriosa. **A** Primam habitationem habent qui habitant cum peruersis sicut filij israel non potuerunt euadere iebuseos qui habitarent in medio eorum sic nec boni possunt euadere malos christianos et falsos. xj. q. iij. Nolite. p. totus. Esa. xxvj. Expergisci mini et laudate qui habitatis in puluere: id est circumspecte agatis ne cum peruersis peruertamini. Item periculosam habitationem habent qui habitant cum feminis quia non possunt cum deo toto corde habitare qui feminarum accessibus copulant. di. xxxij. No spiciolum. Esa. xxiiij. Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante super. c. x. a Ideo monachi cum monialibus in vno loco habitare non debent. xvij. q. ij. In nullo. et c. iij. sequenti. quia sic habitanti congrue dicitur illud Ezech. ij. Fili hominis cum scorpionibus habitas. Sed dicentibus quod multi habent feminas in domibus suis sine peccato respondet aplos di. quod opus sanctos habere testimonium ab his qui foris sunt quod qui famam negligit crudelis est. xij. q. j. Nolo. s. f. ij. b. Igitur sicut incensum in igne habet bonum odorem. Ita opus quod bonus homo ostendat fama talis societatis de qua non possit haberi suspicio et gestu decenti quod gestus exterior corporis qualitatem indicat mentis. di. xlij. clericus. S. sicut. quod si gestus sit dissolutus et mollis signum est lasciuie. di. xlij. per simoniam. et habitu conuenienti quod habitus clerici nec in vestibus nec in calciamentis decorum despondere. di. xlij. clericus. et religiosorum habitus non desit esse notabilis si pietate et deuotioni conueniens. xx. q. j. vidua. necessitas istius circumspectionis patet. Job. iij. Ecce inquit qui seruiunt ei non sunt stabiles et in angelis suis reperit prauitatem. estomagus huius qui habitant domos luteas que terrenum habent fun-

damentum consumuntur velut atinea si habitent cum periculosa societate sicut multitudo angelorum peccantium habitauit cum primo angelo peccante qui propter superbiam suam fuit deiectus cum tota sua societate quod participans in crimine eadem sententia inmodatur. ex de senten. excom. si concubis ne. a deo dicente in ps. Non habitabit in medio domus mee qui facit superbias qui loquitur iniqua quod deus non habitabit cum illis qui pro superbie singularitatem se a melioribus diuidunt. xxiiij. q. j. Audiuimus.

Secundam habitationem habent illi qui veraciter dicere possunt illud. Eccli. xxiiij. In habitatione sancta coram ipso ministras. i. in ecclesia que fide christi seruat est vera christi et christianorum habitatio. xxiiij. q. j. qui dignior quod elegit eam in habitationem sibi de hac habitatione gratiosa. s. c. x. c. et Jo. j. Verbum caro factum est et habitauit in nobis. et ps. Tu autem in sancto habitas si caue quod non habitabit in corpore subdite peccatis. Sap. j. quia crimine priuat criminisum conione et societate dei. di. xxxvj. ante oia

Tertiam habitationem habent illi de quibus in ps. Bti qui habitant in domo tua domine. Illa virtus est reuelatio magne glorie dei et saluatoris nostri iesu christi. de pse. dist. v. Ieiunium quod a nemine est ecclesiam posito precipat. de pse. dist. iij. Ecclesia paradiso. s. solummodo a membris christi. de pe. di. v. S. Item si ante quod. quorum privilegium est magnam quod sicut habitatores proponuntur extraneis in pluribus. di. xcij. leguntur in medio Ita qui minor est in regno celorum in hoc illi preponit qui maior est in ecclesia in statu gratie quod eo securior quod in eternum non commouebit qui habitat in hierusalem in ps. Si in eternum exultabunt et habitabunt in eis. Et caue quod in ps. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo etc. Innocens manibus et mundo corde etc. Na vt dicit Esay. xxxij. Qui picit auaritia ex calumnia et excutit manus suas ab omni munere etc. iste in excelsis habitabit.

Hreditas est tri

Hreditas est triplex. Primo beatorum comprehensorum. Secundo bonorum viatorum. Tertio miserorum damnatorum.

A Prima est gloriosa et multum appetenda. Secunda gratiosa et semper seruanda. Tertia dolorosa et fortiter fugienda. de prima

27

Hereditas

Esay. lv. Nec est hereditas seruoꝝ dñi ad quā oportet hoīem pertinere rōnabili pe-
titione ⁊ fideli probatione. p̄mū ostendit.
ff. qui. ex cau. maio. in inte. restitū. quasi p
totum. Nam sicut ex illis legibus datur in-
telligi q̄ ille qui habet hereditatē vel ius
in aliquā hereditatem quia forte rex misit
eū extra regnum pro utilitate regni ⁊ op̄
eū diutius morari ⁊ postea fuit ab illa he-
reditate absens causa reipublice cū ad illā
venerit ⁊ pecierit illi ex itegro restituat
quicūq; illā interim occupauerit qz forte
mortuus estimabat vel quacumq; alia de
causa sicut p̄ ibidem. l. j. Et idem iudiciū
est de militibus qui in extranea terra mor-
ram trahētes hostes imperij debellant eo-
dem titū. l. Milites. Idem etiā iudicat lex
de his qui in vinculis inuite detinent ibi-
dem. Et q̄ data. ⁊. l. Succurritur. ⁊. l. j. §.
Verba autē. sic illi qui p̄ mortē xp̄i ⁊ sacra-
mentū baptismi habent ius in cōmuni he-
reditate celi di. illud Eccli. xxiii. In here-
ditate dñi morabor. ⁊ postmodū causa rei
publice. id est pro utilitate patrie celestis
multas aīas deo acquirēdo per militiam
sp̄ialem ⁊ pro cōmodo patrie eterne mul-
ta bona in eo faciendo fuit corpore ab illa
absens dū hic vixit in vinculis corpis de-
tentus tpe mortis rōnabiliter hereditatē
suā petere pōt di. illud ps. Tu es q̄ restitu-
es hereditatē meā nubi: si aliter est de illo
q̄ nimis interim se occupat circa lucra p̄-
pua sicut cupidus de q̄bus d̄ Ephe. v. Qd̄
nō habent hereditatē in regno dei q̄ here-
ditas s̄m leges ab indignis successoribus
auferri pōt. xj. q. j. Siluester. s. f. vij. b. q̄a
in ps. Hereditas tuā vexauerūt. s. vicis
quia volunt semper hic viuere. Scdo op̄
q̄ illa hereditas acquirat fideli probatio-
ne qz sicut in aliquo casu op̄ q̄ quis pro-
bet se esse filiū eius cui hereditatem sibi
vendicat ad hoc q̄ heres fiat vt. ff. de pro-
batio. l. ei q̄. s. c. vij. a. ergo op̄ q̄ quis p̄-
bet se esse filiū dei obedientē ⁊ humilem p̄
testes bonoꝝ operū ⁊ obseruātiās dei mā-
datoꝝ. Job. x. Opera q̄ ego facio testimo-
niū phibent de me. s. q̄ sum filius dei ⁊ he-
redes p̄ deū. Gal. iij. illius videlicet here-
ditatis q̄ nō datur seniori filio tñ sicut he-
reditates anglicane sed q̄ diuiditur inter
oēs fratres p̄ legē familie heriscun. i. he-

reditatis scindende seu diuidende de quā
habetur. ff. familie heriscunde per totum.
Nā sicut p̄ legē illā terrena hereditas ē in-
ter fratres diuidēda sic illa celestis int̄ bo-
nos xp̄ianos quos xp̄s vocat fr̄es suos di-
cens illud. Job. xx. Uade ad fr̄es meos et
quos apl̄s ad 1ko. viij. vocat heredes qd̄
dei coheredes aut xp̄i. In psal. Filij excelsi
si om̄es. ⁊ Josue. xvij. d̄ q̄ diuisit terrā fi-
lijs israel. ⁊ Prover. xvij. Inter fr̄es here-
ditatē diuidet. sed si obiciatur vni petenti
partē hereditatis p̄ legē predictā q̄ nō est
coheres oꝝ q̄ p̄bet se coheredem. ff. fami.
her. l. j. ⁊. ff. de excep. le. fundi. sic q̄ petōri-
bus petentib⁹ ⁊ dicentib⁹ illud ps. heredi-
tate possideam⁹ sanctuariū dei ⁊ obicietur
q̄ nō debent eē heredes dei qz fuerūt ei in-
grati in oī puncto inq̄titudinis sup̄ tacto.
f. vij. b. si nō potuerūt se p̄bare filios dei p̄
testes p̄scientie ⁊ bonoꝝ operū repellētur
quasi a dicentib⁹ iudiciū. xj. heres nobiscū
esse nō poteris. Itē sicut petenti partē he-
reditatis sue p̄ legem p̄dictā pōt obici q̄
nimis tarde petit eam qz si nō fuerit inter
fratres diuisa infra. xxx. annos nunq̄ eis
diuidetur. C. de an. ex. l. j. §. Ad hoc. Recte
igitur sicut talis pōt p̄dere hereditatē suā
nimis tarde eam petendo illi celū qui nū-
q̄ relinquerūt pctā sua nec bona q̄ iniuste
possident nisi timore mortis quib⁹ sic veni-
entibus d̄ Matth. xxv. Amen dico vobis
nescio vos. s. f. x. a. Et si non euadunt tale
periculū qui tarde ⁊ cū timore aliena res-
stituūt qualiter illud euadere pōt qui nec
timore nec amore hoc faciūt. qui q̄ mori-
untur iniuste possessa hereditatē vel executo-
ribus vel legatarijs vel latronib⁹ derelin-
quūt q̄ si illa scienter capiūt ⁊ detinent dā-
nantur cū acquiretore qz res trāsit cū one-
re suo ad quēcumq; possessorez. perditionē
q̄ ambo hereditabūt. Eccli. xx. Nec mirum
cum p̄ leges paganorū heredes nō petunt
vl̄ debent petere partē bonoꝝ male acqui-
sitoꝝ. ff. fami. heriscun. l. Cetero. multo p̄
hoc est p̄tra legem xp̄ianorū si sic est cōtra
iura infidelium q̄ quis accipit partem de fi-
nibus alterius qui habet terrā confinē si-
ue quia nō patitur vicinus fines habere si-
ue quia illos artauit vel amouit in toto vl̄
in parte sicut ps. ff. fini. re. per totū. Quan-
tomagis ⁊ p̄ propter tales iniusticias si-

cut dicitur Eccli. xli. Filioꝝ peccatoꝝ pe-
riet hereditas. Iusti autē hereditabunt ter-
ram. **B** De sc̄da hereditate dicit in
ps. Dñs pars hereditatis mee. Nec nullo
modo est alienāda ex quo nō lz abbati de
voluntate ppria alienare res monasterij.
xij. q. ij. Abbatibus. nec ep̄o. ex de re. eccle.
alienan. vel nō. ep̄i. ex quo res sacra ad p-
phanos vsus alienari nō d̄s. s̄. b. iij. Adul-
to maiori rōne quilibet d̄s custodire sine a-
lienatione hereditatē gr̄e di. illud. iij. Re.
xxj. Propitius sit mihi de⁹ ne dem heredi-
tatem patrum meoꝝ tibi. hereditas per
quā saluati sunt patres nostri est gratia.

L De tertia hereditate. Job. xxvij.
Nec ē ps hoīs impij ap̄d deū ⁊ hereditas
violentoꝝ quā ab oīpotenti suscipient hec
est fortiter fugienda. Nā ex quo mūdi ho-
nores sunt fugiendi q̄ delectāt. viij. q. j. in
scripturis. maiori rōne pena inferni q̄ cru-
ciat ⁊ si heretici ⁊ excōicati sunt fugiendi.
xxiij. q. j. Oīs igif ⁊ demones cū heredita-
te mala quā habent. Diere. xij. Hereditas
mea quasi leo in filua.

h iij.

Hereticus habet

h cū alijs pctōribus ⁊ alijs cum
eo similitudinē. Primo i cul-
pe perpetratiōe. Sc̄do in pe-
ne d̄denatione. Tertio i p̄nie susceptione.

A Primū ps qz sicut ille d̄ hereti-
cus q̄ male credēdo in ias dānatā heresim
incidit. xxiij. q. j. Achati⁹. Ita ille pctōz q̄
puerse agēdo cōmittit aliqd̄ de pctis mor-
talib⁹. Et sicut nō solū ille d̄ heretic⁹ qui
noxias ⁊ malas opiniōes inuenit. s̄ etiā q̄
iuentas sequit. xxiij. q. iij. heretic⁹. ita non
tm̄ ille d̄ supb⁹ ⁊ van⁹ vel alteri⁹ pcti reus
q̄ ē inuētoꝝ nouitatū vl̄ iuramētoꝝ s̄ etiā.
vñ. Ro. j. digni sūt morte nō solū q̄ faciūt
ea s̄ q̄ p̄sentit faciētib⁹ ea. sicut ille ē pre-
cisus ab ecclie vnitare p̄pter pfidiā. xxiij.
q. j. c. j. ita iste p̄pter malā vitā q̄ facit ma-
los xp̄ianos peiores infidelibus. s̄. f. vj. a.
Et sicut ille ē manifest⁹ heretic⁹ q̄ apte p̄di-
cat p̄tra fidē. ex de ver. sig. sup̄ q̄busdā ita
de pctōre māifeste agēte p̄tra mādata dei
⁊ sicut ille q̄ hereticū defendit nō solus est
heretic⁹ s̄ heresiarcha dicēd⁹ ē. xxiij. q. vl.
q̄ alioꝝ. ⁊ iō oēs aduocati ⁊ notarij p̄ her-

reticis aduocātes vl̄ instrumēta scribētes
sunt infames ⁊ excōicati. ex de here. si ad-
uersus. ⁊. c. excōicamus. s̄. iij. Ita defensor
pctōris est corā deo excōicat⁹. s̄. a. xiiij. a.
⁊ sicut infidelis negat deus d̄bo. ita pctōz
facto sicut. s̄. d. ix. a. **B** Quātum ad
sc̄dm sicut heretici cōpellēdi sūt ad fidem
quā d̄relinquūt. xxiij. q. iij. nūmū ⁊ oīa. c.
vsqz ad finē q̄stionis ita ⁊ pctōres ⁊ ps in
ps. Imple facies eoꝝ ignominia ⁊c. Et si-
cut reges ⁊ p̄ncipes terre debēt p̄sequi her-
eticos ⁊ tueri eccliam ita deberēt iuuare
in correctione pctōꝝ. s̄ Esa. j. P̄ncipes tui
infideles socij furū. ⁊ i ps. Assiterūt reges
terre ⁊ p̄ncipes ⁊c. ⁊ sicut ep̄i negligentes
p̄tra hereticos d̄nt deponi. ex d̄ here. excōi-
cam⁹. ita de⁹ vult depōere remissos vitioꝝ
correctores. Luc. ij. Deposuit potētes de se-
de ⁊c. Et sicut in crimine heresis nō percit
filijs cōtra bona paterna sed corporaliter
eis priuatur. ex de here. v̄gentis. ita in cor-
rectione peccatoꝝ nulli est percendū. Ero-
di. xxiij. Ite ⁊ cedite de porta in portā per
medium castrorum ⁊ occidat vnusquisqz
fratrem suū ⁊ amicum ⁊ proximū. Sequi-
tur vt detur vobis benedictio. Et sicut her-
eticus est cōpellendus redire ad fides du-
plici pena. scz per rerum temporalium spo-
liationem. dist. viij. Quo iure. post mediū.
xxiij. q. iij. Ipsa pietas. ⁊ per corporalem
punitiōē. xxiij. q. iij. Displicet. Ita ⁊ ps.
Et sicut in punitiōe hereticōꝝ nō ad res
eoꝝ s̄ ad salutē est habend⁹ respect⁹. xxiij.
q. iij. Ipsa pietas. exēplo apli dicentis. ij.
Loy. xij. Nō q̄ro vestra sed vos. Ita nec ⁊
ps. S̄z heu hodie oēs q̄ sua sunt querunt.
Phil. ij. **L** Quātū ad tertiū sicut
rediēs ad fidē ecclie d̄s recipi cū scriptura
q̄ cōtineat detestationē p̄teriti erroris et
vere fidei p̄fessionē. j. q. vij. Si q̄ voluerit.
⁊. c. maximū. Ita pctōz cū p̄trōe de malis
p̄teritis ⁊ cū p̄posito bñ viuēdi in futuro.
Job. v. Noli iā peccare. Et sicut humilr re-
deūtes ad p̄stinā dignitatē restituūtur de
benignitate ecclie. j. q. vij. didici. ⁊. c. maxi-
mū. ita ⁊ ps. Et sicut heretic⁹ pōt toties re-
ciduare q̄ comburitur. extra de hereticis
Ad abolendam. Ita multotiens cadunt
peccatores. q̄ vltimate non resurgunt im-
pij in iudicio neqz peccatores in consilio
iustorum ps.

h ij

37

Honor

propter teipsum quia sicut neophici. id est
noui in fide cū xpi fidelibus debent cōuer
sari vt in fide et moribus pficiant. xxviii. q
i. Judeoz. Ita vtile est q̄ quilibet puerse
tur cū bonis qz scriptū est cū sancto san
ctus eris et maxime non sit multū solidus
vt sis firmus in statu gratie. Eccli. xxvii.
tracta de honestate etc. **T**ertium
p̄ quia sicut bona vita est nobis necessa
ria p̄pter nos. Ita bona fama propter ali
os. xi. q. iij. nō sunt audiēdi. et. xi. q. i. nolo.
f. ij. a. Igitur sicut p̄cipitur. j. Thessa. iij.
Doneste ambuletis ad eos q̄ foris sunt.

D vij.

Honor celestis ē

H Primo diligēter q̄rendus q̄a
est gloriosus. Secūdo honor
mūdanus est fortiter fugien
dus qz periculosus. Tertio honor proph
anus est totis viribus recusandus quia est
p̄ntiosus. **R**atio p̄mi est bona
qz si ad honores mūdi sine labore nō pue
ritur multo fortius ad honorem eternū.
di. lxj. miramur et ex quo amatores hui⁹ se
culi multa veratione et tolerantia querūt
honores mūdi. di. xlvij. Omnes. Nōne iu
stū est q̄ dilectores dei etc. et p̄t̄ qz de illis
d̄r̄ i ps̄ Inimici d̄ni morit̄ honorificati fu
erint et exaltati etc. s̄ dilectori dei inq̄renti
verū honorē est honor et glia in secula se
culoz. j. Thim. j. Et quo p̄t̄ qz nemo debet
plus affectare tp̄alem honorē q̄ eternam
salutē. ex de renātia. nisi cū prudē. Nec tu
multus mūdanoz vl̄ multitudo facientū
p̄trariū deberet in hoc aliquē impedire qz
nō est declinandū a iure cōmuni p̄pter tu
multū populariū. di. lxj. docendus. qz ius
honor et voluntas illi⁹ est potius attenden
da cui honor et glia et imperiū sempiternū
Amen. j. Thimo. vj. **R**atio secū
di est bona. qz licet stat⁹ honoris q̄ alicui
offertur sit licitus et meritorius bene se ha
benti tñ est fugiendus p̄pter periculū vel
inuite suscipiendus qz honores sunt fugi
endi et fugientib⁹ offerendi. viij. q. j. In scri
pturis. qz qui reputat se dignū p̄ statu ho
noris est p̄sumptuosus et indignus sicut il
le canonic⁹ de quo casus ponitur. q̄ data
fuit ei p̄t̄as eligendi ep̄m q̄ iuravit eligere
meliorē et cū reputaret se talē elegit seip̄s

Hospitalitas

queritur an electio valeat et videtur q̄ sic
quia aliter fuisset periurus qd̄ est prohibi
tum. Exo. xx. et ex de iureiu. Si vero. et fecis
set p̄tra conscientia qd̄ est mortale pctm̄
xxviii. q. j. c. Oēs. s̄. Ex his. Itē nō est rece
dendū a recta significatione verborū. ff. de
lega. l. Si aliter. Cōtra p̄mo qz nullus po
test seip̄s presentare. ex de iur. p̄ro. p̄ n̄ras.
secūdo quia sicut inter dantē et recipientē
est distinctio. ex de institu. Cū ad nostrā
ita inter electū et eligentē. tertio qz nullus
pōt seip̄m baptizare. ex de bap. debitū. nec
p̄tor pōt se tutorem dare. ff. de tutori. et
curato. da. ab his. l. P̄tor. et qz nullus de
bet gerere vicē duarū p̄sonarū. C. de asse.
l. Nemo. et quia nullus sumat sibi honores
sed q̄ vocatur a deo. Heb. v. Ideo dicūt li
bri iuristarū q̄ electio nō valet. Argumen
tū ad hoc per qd̄ p̄nt solui argumēta con
traria. e. iij. b. **Q**uātum ad tertium
honor p̄phanus est duplex. p̄mo qñ quis
h̄s inuidiā de honore alieno et honore alie
nū nititur minuere vt honor suus augeat
vel qñ de hoc letat. di. xcix. nullus. a. iij. e.
et. f. xi. b. vbi d̄r̄ q̄ honor indebite oblat⁹ ē
respuendus. maiori rōne appetitus est fu
giendus. sc̄do qñ q̄rit honorari p̄ supbiā si
cut q̄ caputia habet picta et capita insensa
ta in q̄bus pictura exterior est signū q̄ est
paruus sensus interior qz sicut in templo
imagines auree vel colūne marmoree nō
depingunt. s̄ alia q̄ sunt minoris valoris
sic in p̄posito p̄pter qd̄ talis ornatu⁹ res
probat. di. xli. parsymonia. tanq̄ mali in
teriores ibidem. c. clericus. et ex quo sic est
noli q̄rere cathedrā honoris. Eccli. vij.

D vij.

Hospitalitas r̄

H te obseruata est. Primo opus
latissime charitatis. Secū
do p̄ciose necessitatis. Tertio
maxime vtilitatis. **R**atio p̄t̄ qz
hospitalitas exercenda est ad oēs indiffe
renter. di. xli. q̄scamus. vbi Crisosto. sup
eplam ad Hebre. nos informans inquit.
Abrahā q̄ hospitalē se circa oēs ostēdebat
si scrutator eēt p̄tra refugiētes ad se nūq̄
angelos hospitio recepisset. s̄ cum alijs re
pelleret. s̄ qñ oēs recipiebat angelos rece
pit. Nō em̄ ex vita illoz quos accipis mer

312

217

cedem tibi retributurus est deus. sed ex voluntate et honorificentia multa ex misericordia et bonitate. Ad idem ambro. lib. de offici. Videt inquit quod abraham deum suscepit hospicio dum hospites querit et Loth angelos suscepit. unde scis an et tu suscipis hominem an tu suscipis christum cuius christus in hospite suo sit et dicat. Matth. xxv. Hospes eras et collegistis me. et qui vos recipit me recipit. Matth. x. Et sicut hospites pro amore dei sunt curialiter recipiendi ita recepti debent se fideliter et utiliter habere ad receptores ne sicut dicitur. xii. q. i. Ecclesiast. s. his. ita respondet post medius. Alius in pera. ignis in sinu. serpens in gremio. qui male remunerant suos hospites. vñ in Prover. dicitur. Qui serpentem in sinu suo nutrit percutitur ab eo hec ibi. christus ipsum hospitio recipientes illuminavit. Luce vlti. Helyas viduam apud quam hospitabat cum filio pavit et filius eundem mortuum resuscitavit. iij. Regum. xvij. Item helyseus filium sunamitis hospiti sue de morte suscitavit. iij. Reg. iij. et raab per hospites receptos fuit salvata cum tota domo sua. Josue. ij. et angeli a loth recepti ipsum cum filiabus de incendio liberaverunt et beatus dominicus hospitium suum hereticum ad fidem christi convertit. et christus receptus a zacheo dixit. Hodie salus domui huic facta est. Luc. xix. Talis hospitalitas tam ex parte recipientium quam receptoris commendatur. di. xli. s. j. et omnium et sanctorum ibi persuadet ex emplo. Sic igitur sitis hospitales sine murmuratione. i. Pet. iij. dantibus temporalia detis spiritualia. B. Secundum etiam patet quod inviolabilis hospitalitas etiam apud barbaros qui non habent fidem christi custoditur. xxxij. q. vij. offerebat. maiori ratione inter christianos inter quos prelati et religiosi maxime tenent. di. lxxix. nolumus. et. xij. q. i. q. 2. et. q. ij. mos. res enim clericorum debent esse communes specialiter ad susceptionem peregrinorum et hospitum. xvj. q. i. quoniam quicquid. quod prelati domum suam hospitibus claudens non potest esse hospitalitatis exhortator. di. xli. c. j. Item necesse est quod quilibet potens sit hospitalis quod sicut electus in episcopum a confirmatione repellitur propter inhospitalitatem. di. lxxxv. Florentinum. Ita etiam alij a celo quod sicut dicitur Sap. xix. detestabiliorum inhospitalitatem instituerunt.

¶ Tertiū insup p3 quia p deo reci

piendo non das sed recipis. di. xli. qui escaimus. hic namque talis recipit gratiam et in futuro gloriam. unde beatus Gregorius in omel. sup illud Matth. x. Qui vos recipit me recipit. pensate quanta sit virtus hospitalitatis. Ad mensuras vestras christum recipite ut vos ab eo ad eterna premia recipi valeatis prebete modo christo in peregrino hospitium ut vos in iudicio non quasi peregrinos nesciat si ut proprios ad regna suscipiat. di. illud Matth. xxv. Hospes eras et recepistis me venite benedicti etc. Ex quo ergo sic est. hospitalitatem nolite oblivisci. Hebr. xij.

D ix.

Humilitas tri-

h

plex. Primo quidam est boni christiani ostensiva. Secundo quedam coacta et asinina. Tertio quedam ficta et

vulpina. A. Prima est in quibusdam admirabilis. in quibusdam commendabilis. Et in omnibus utilis. et primum per di. xxx. hec autem scripsimus. vbi dicitur. Nos autem virginitatem cum humilitate admiramur. scilicet laudando et continentiam cum castitate et religionem deo acceptissimam dicimus et renunciaciones secularium negociorum atque actuum cum humilitate approbando laudamus hec ibi. Et ratio illius admirationis et commendationis est bona: quod quod ex victoria aliorum hostium anime elatione metis victor aliorum aliquoties vincit iuxta illud Augustinus in regula bonis operibus. Supbia incidit ut peccat. Necesse est quod quod alios hostes vicit per mundicias vel religionem quod est supbia vicit per humilitatem et dicitur gliefrat humil. Ja. j. Secundum est per di. xxx. ecce. vbi dicitur quod humilitas in prelati est commendabilis. quod nihil fulget in epicali ceruice splendidius quam humilitas. di. contra ante fi. et quod boni pastores student potius per humilitatem mansuetudinem peccantes reuocare quam per austeritatem nutantes in foueam perditionis procellere. di. xlv. Recedite pro quod quanto maior es humilia te in omnibus. Eccli. ij. exemplo dei qui non habet et facti exemplum dedit humilitatem. di. xcij. dominus. et. ix. q. ij. nullus autem fit. Mat. xj. discite a me quod mittis super et humilis corde. Tertium est per di. de pe. di. ij. cir. a principio. vbi dicitur quod humilitas est primum fundamentum. Est igitur utilis penitentibus et alijs omnibus hominibus quod omnes indigent addiscere si humilitas docetis et discitis suadet. di. xxxvij.

h iij

Iactantia

sedulo et qui sibi vult ab alijs humiliter obediri et ipse suis superioribus obediat. ij. q. vij. qui se scit non tamen sic eis subiciat ut eorum vitia sequat. ij. q. vij. admonendi. quia humiles spiritu saluabit in ps. et nullum alium s. a. xix. c. et c. ix. b. **B** Secunda scilicet coactam humilitatem habet ille qui humiliatus est velit nolit sicut asinus portat onus. ij. Regum. viij. Percussit philistinum et humiliavit eos dispersi sunt nec compuncti etc. sed hec non valet quia sicut neophiti et totius humilitatis ignari ad regimen ecclesie non sunt assumendi. di. xlvij. s. j. ita nec ad ordines vel dignitates angelorum. quia exaltauit humiles. Luc. j. Et superbis resistit. humilibus autem dat gratiam. Jaco. iij. **T**ertia fictam humilitatem habet ypocrita qui fingit se humilem ut lucratur vel laudetur de quo Eccli. xij. Si humiliatus vadat curam abice animum tuum et custodi te ab illo quia ficta humilitas est cum supbia mixta vij. q. j. In scripturis in fi. hec non valet quia humilitas non est ubi est falsitas. xxi. q. ij. Lum. et c. Incauti. sed in tali est periculosa falsitas: quia ex quo mendacius in confessione dicis causa humilitatis est periculosum et prohibendum. xxi. q. ij. Cum humilitatis. Non est dubium quin illud sit peius ergo melius est humiliari cum mitibus quam diuidere spolia cum superbis. Prover. xvj.

Iactantia est

triplex. Primum quandoque de propria bonitate. Secundo quandoque de nuda vanitate. Tertio quandoque de diabolica prauitate.

Prima est ruinosa. Secunda periculosa. Tertia pernicioosa. **A** Prima est ruinosa quia facit hominem ruere de statu gratie in casum culpe sicut petrus. vij. q. j. Imitare. ubi Ambrosius. asserit quod petrus lapsus est quia dixerat et si alij scandalisati fuerint in te si non ego quis alius iure de se presumat. glo. Argumentus a maiori quasi dicens. Ex quo ipse non potuit iactare se sine casu quis non strus poterit. Sequitur in decreto denique David quia dixerat ego dixi in abundantia mea non moueboz in eternum. glo. id est in confidentia mee bonitatis eam sibi iactantia ob-

fuisse confitetur dicens. Auertisti faciem tuam a me et factus sum conturbatus. hec inquit Ambrosius dicta sunt ut sciatis neminem se iactare debere ostendendo ut verbis utar Dester. j. Magnitudinem et potentiam et iactantiam potentie sue. **B** Secunda iactantia est periculosa quia ponit hominem in periculo perditionis omnium quod per iactantiam suam lucratur exemplo illius de quo casus ponitur quod clericus quidam a studio reuersus dicebat se iuris peritus. Episcopus autem talem desiderans pro negocijs ecclesie sue hac contemplatione ei prebendam assignauit tandem penitus in iure ignarus apparuit episcopus ei vult auferre prebendam queritur an possit. videtur quod non. primo quia prebenda fuit ei pure et simpliciter collata ergo cum prebenda fuerit donatio nullam postea recipit conditionem. C. de dona. que sub mo. l. perfecta donatio. et xvij. q. iij. sunt qui opes. secundo propter simplicitatem non debet aliquis a beneficio amoueri si dabit ei coadiutor ex de clerico egrotante de rectoribus. et xvij. q. j. sunt. tertio quia conditio per qua data fuit prebenda expressa non fuit ergo ea cessante nulla datur repetitio. C. de p. di. ob cau. da. l. Si repetenti. quarto quia episcopus debet ipsum instruere. xj. quest. j. placuit quinto quia qui promissit seruum peculatus sufficit si habet minimum peculium. ff. de re debito. l. Si quis. Ad oppositum. primo quia fuit viciosus. s. c. xvj. c. secundo quia falsus rumor de se seminavit qui ei prodesse non debet C. de heredi. institu. l. Si pater. tertio quia inutilis inuenitur ergo ab ecclesia amouendus xv. q. vj. Alius. et xvij. q. ij. Si quis abbas et C. de officio prefectorum illirici et orientis. l. Si quos. preterea causa collationis cessante cessare debet effectus. xvj. q. j. generalr. Item tacita conditio intelligitur si idoneus reperiat. ex de rescrip. Lum a deo. ergo ab ecclesia amoueat ne dolo suo vel malitia commoda reportet. ex de eo qui du. in mat. qua pol. per adulte. c. j. circa fi. dicunt quidam iuriste hunc non esse priuandum quorum dictus et si verum sit quo ad ecclesiam militantem ubi admittunt digni et indigni tamen casu predicto sunt omnes ei similes qui per dolum vel symoniam vel quibuscumque alijs vijs malis beneficia capiunt ecclesiastica quia fures illi sunt qui non intrant per hostium. Johan. x. Non

tamen est verus de ecclesia triumphante in qua nisi digni promouentur. et ideo de illa sunt repellendi in quo periculo videtur esse maior pars promotorum et ordinatorum quod nullus deum decipere potest quod dicit Hieronimus. xlviij. Factancia eius scio. Et de tertia iactancia Proverb. j. Et ante cum malefecerint et psal. Gloriantur in malicia. r. ij. Malachia. x. Maldicebant et sermones nephandos iactabant etc. **I** ij.

Ieiunium triplex

I codicio. Primo erigit tempus certum. Secundo reddit animam sanam. Tertio ducit ad eternum premium. **A** Quantum ad primum tempus ieiunandi propter alias vigilias et ieiunia que ecclesia precepit obseruari est tota quadragesima exceptis dominicis diebus quod ieiunium est tam stricte obseruandum quod qui unum diem frangit videtur violasse totam quadragesimam de conse. di. iij. Non liceat etc. Non oportet cuius ratio est non solum quod christus Moyses et Helias leguntur tot diebus ieiunasse quorum ieiunio congruum est nostrum conformari: sed quia illi dies sunt quasi decima dierum totius anni sicut igitur alia bona decimam ita iustum videtur quod dies nostros decimemus et sicut subtractio aliarum decimarum non fit sine periculo ita nec dies quadragesime: quod dicit canon. quod qui diem unum vel plures frangit decimam non soluit de conse. di. v. quadragesime. c. Ieiunium Item clerici debent ieiunare per septem ebdomadas ante pascha di. iij. Statuimus Item ieiunium quattuor temporum est ab omnibus obseruandum. di. lxxvj. Ieiunium. r. c. Statuimus et vigilia Mathie. extra d. ver. sig. quesuit. et tres dies rogationum. de consecra. di. iij. Rogationes. Et in cena domini. de conse. di. iij. Non liceat. Vita ergo ducamus in ieiuniis multis. ij. Loy. vj.

B Quantum ad secundum quod ieiunium reddit corpus sanum ostensum est supra. a. iij. a. quod etiam sanat animam propter quod metes sanctificat et vulnera sanat de conse. di. v. sunt tibi quod sicut medicus corporis imponit in firmo abstinentiam pro sanitate corporis ita medicus anime et propter quod satisfaciatur de commissis et omissis dist. lxxvj. Igitur. In illo scilicet qui veraciter dicere potest humiliabatur

in ieiunio animam meam qui cum ieiunio corporis habet ieiunium spirituale de his duobus ieiuniis habet di. v. Ieiunium. quod mundicia carnis obseruanda est in ieiuniis di. xvij. Habeat. ergo sanctificate ieiunium Iohannis. ij. **E** Tertium patet quod quibus contingit quod hereditatem quam videri dicit pro gulose viuendo filius parce viuendo redimit et recuperat sic de primis parentibus et patet. vñ Hieronimus. in epla. Sula nos de paradiso eiecit ergo optet quod esuries nos reducat: sed in hoc casu magnam et precipuam est ieiunium spirituale scilicet abstinere a peccatis de conse. di. v. Ieiunium. r. c. Nihil et ad tale ieiunium vocat nos de. Iohannis. ij. Conuertimini ad me in ieiunio et fletu et plactu. **I** iij.

Ignorantia triplex

I primo sciendorum et hec est vituperabilis. Secundo agendorum que est quibus excusabilis. Tertio fugiendorum et est laudabilis de ista triplici ignorantia vide dist. xxxvij. Quamuis. r. e. sequetur. **A** Quantum ad primum ignorantia est vituperabilis et excusata nullus in his que homo scire debet et tenetur et posset scire si vellet et est ignorantia iuris di. xxxvij. Ideo. r. c. sequetur. quod noluit intelligere ut bene ageret etc. Igitur ignorantia legis nature. hec scilicet facias alteri quod tibi vis fieri et quod tibi non vis fieri alteri ne feceris dist. j. Humanum. Ne minime excusat di. xxxvij. c. j. In glo. r. c. de iniuria vocan. l. venia. qua lege indulgentia non datur liberto inhonorati patronum suum qui ipsum de nihilo fecit aliquid quam ipsum legitimum hinc se dicat iura ignorare que precipiunt patronum honorare quod naturali ratione patrono est honor exhibendus. protra quam faciunt qui filium dei inhonorant verbis ut iuratores vel turpia loquentes vel qui inhonorant facto ut omnes peccatores quia ipse de nihilo fecit eos filios dei. et de seruitute dyaboli dedit eis libertatem glorie filiorum dei Ro. viij. Qua libertate christus nos liberauit. Gal. iij. et non solum ipsum sed etiam deum patrem inhonorat quod iniuria facta filio. i. christo vel bono christiano in prius potestate exiit fit et prius. instit. de iniur. s. patitur. et Jo. v. quod non honorificat filium non honorificat patrem quod misit illum. Et sic tenetur

Incarnatio

tur scire iura naturalia ita et diuina videlicet articulos fidei. et precepta decalogi et hmoi C. de leg. l. leges. et debet oes huiusmodi illas viuere. C. de leg. et p. l. dignavor. vide infra n. ij. c. Talius. g. ignorantia est mala oib? adultis et piculosa qz est mater cuctoz erroz di. xxxvij. Ignorantia. et nemine excusat sic iudei qd xpm adhuc venisse ignorat j. q. iij. c. vlti. Et h ignorantia talis sit oib? danabilis est tñ multo piculiosior sacerdoti qd ducatu alijs pbere dz di. xxxvij. c. Ideo. s. vt itaqz. Esa. lvj. Ipsi pastores ignorauerunt intelligentia et tñ multi sunt qd libeter sciret dispositiones infirmitatis corpis vt se a morte corporali custodirent et sup b medicu pfuleret et nolunt scire nec audire picula aiay suay scz quod detinent ea q antecessores sui iniuste acqstierunt nec quod ipmet multa faciunt p legē dei et ecclesie vt euadāt mortē eternā. et talis ignorantia ignorabit. c. vj. b. di. xxxvij. Qui ea. ibidē addit decretū dñi. b. gre. qui inquit stultus est in culpa. sapiēs erit in pena. d. cū illis Sap. v. Lassati sumus in via iniqtatis et perditionis viā aut dñi ignorauimus Job. xvij. Iste locus est qd ignorat deum.

B Quantū ad secundū de ignorantia facti qz aut factū est licitū vel illicitū cui? fortune ignorant si sit licitū aut ignorantia est pbabilis qd pbari pōt. et inuincibilis aut crassa supina. pma excusat. s. bi gra. Citat? corā iudice pcuratorē mittit sic pz in aliqbus casib? qd p viā occidit dñs h ignoras (qd ppter stumaciā excōicatur?) celebrat excusat qz facta pitissimos fallūt. j. q. j. si qd a symoniacis. et ff. de iur. et fa. igno. l. in oī tpe. et. xij. q. v. De occidēdis. Alia scz crassa et supina cū aliqs dicit se ignorare qd est publice factū in ciuitate nullū excusat di. xvj. dicitis. xij. q. ij. qui diuinis et humanis. h pleni inuenies. j. q. iij. s. vlti. in fi. In facto nō illicito null? videt excusari de malis fortunis ptingētib? .s. qd dānū sequit ex occasiōe: qz dānū dāni occasiōe culpa interueniēte de toto dāno tenet. d. j. b. lz dānū ignoret Licet g dñi terray legē ignoret p quas excōicant oes illi q suis pcipiunt vel alios licentiāt ad nocēdū excōicatorib? qd ipos dños vel mīstros suos excōicauerunt. sic pz de sen. excō. Quicūqz in. vj. Nō min? ligant dicē

tes q miles non tenet scire legē. vt. C. de iur. delibe. l. scim? Arma inquit magis scire qz iura milites legissator existimant. Quib? rñdet q tenent scire qd nemini debent facere damnū nec per se nec p suos: quia hoc est cōtra legē naturalē et diuinā quoz ignorantia eos nō excusat vt dictum est in pncipio ist? ca. et q possent alios cōsulere de periculo suo. Recte igit? sicut rusticus nō excusatur de ignorantia legū vbi pōt habere consiliū a discretiorib? sic pty ff. de iur. et fac. igno. l. j. in glo. et l. regula. ita nec quicūqz alij qui viuūt sicut gētes q ignorat deū. j. Thess. iij. **E** Quā tū ad tertiu bona est ignorantia illoz que dant occasiōē peccādi q nescire meli? est q scire di. xxxvij. qzuis glo. arguit cōtra qz ois sciētia a deo est di. xxxvij. Legi? .s. hinc et bonū est scire mala vt ea vitemus ibidē. c. qui de mensa si qd veri. dic q ois sciētia bona est: s. aliqua dicit mala illi cui dat occasiōē peccandi sicut Ade fuit malū pomū paradisi vt. xj. q. iij. Quid ergo. et iude bucella. j. q. j. s. ponif. n. nec mīrū. de cō. di. ij. et scā. h ibi tē. **F** iij.

Incarnatio iesu

i xpi. Primo seruientes legitimauit. Secdo imitantes illuminauit. Tertio peccātes ad iudiciū vocauit. **A** Quantū ad primū ideo deus naturā humanā assumpsit vt genus humanū qd erat in seruitute peccati legitimaret. necessitas aut illius legitimatiōis patz. Nā scitis q puer nat? ex mīmoniu non pōt eē legitim? ad ordines. et hereditatē nisi legitime p habentem ptātes legitimādi vel p sequēs mīmoniu sup. f. x. a. Sic totū gen? humanū qd fuit natū aī legitimatiōē seu despōsationē nostre nature quā de? fecit in sua bñdicta incarnatiōe. d. Spōsabo te mihi in sempiternū Osee. ij. Fuit illegitimū ad ordines angeloz et hereditatē celi di. in ps Seru? tu? sum ego et filius ancille tue. qz nō est aptus p pdictis. Eph. ij. Eram? filij ire et nō potuit legitimari nisi p hntem ptātem legitimādi ergo nrām naturā assumpsit: qz fecerunt se et nrām naturā vnū spūale mīmoniu vt adoptiōē filioz dei recipiem? Gal. iij. et sic qd pz? erat ille

Inconstantia

gitimi facti sunt legitimi. et q̄ fil. sūt legi.
 Zāta. et in aur. q̄b̄ mo. fil. natur. effi. legi.
 col. vi. circa p̄ncipiū. ḡ nūc sic d̄r Sal. iij.
 Non sum? ancille filij s̄ libere q̄ libertate
 x̄ps nos liberavit. **B** Quātū ad sc̄dm
 iō de? naturā nr̄am assumpsit vt volētes
 eū sequi in via illuminaret Luc. i. Visita
 uit nos oriēs ex alto. illuminare his q̄ in te
 nebris et in vmbra mortis sedēt et. Neces
 se est ḡ eū sequi p̄ viā mādator̄ dei: qz si fi
 lij dei sum? q̄ ipse fecit imitari debem? ne
 ab ei? corpore sepemur di. lvi. Dñs. et dist.
 lxxij. Proposuisti. et rō est qz ex q̄ debem?
 esse pati ad imitādū supiores nr̄os in bo
 no di. xxi. De p̄stātinopolitano. q̄ sunt ho
 mines. maiori rōne deū q̄ dedit nobis p̄
 factū exēplū in humilitate et paciētia dis.
 xcij. Dñs. et qui dicit Matt̄. Discite a me
 qz mitis sū et hūilis corde. **L** Quā
 tū ad tertiū de? accepit naturā nostraz vt
 nos ad iudiciū vocaret p̄fessiōis: qz añ in
 carnationē sufficiebat p̄fiteri deo: s̄ post
 q̄ de? fact? est hō oꝝ q̄ peccator̄ p̄fiteat
 deo et hōi locū dei tenenti. et h̄ de singulis
 pctis. vi. q. i. Imitari. qz inq̄t Ambro. pe
 trus. iij. negauerat. iij. p̄fitef glo. hic vid̄
 q̄ toriēs p̄niam agā q̄tiens p̄mitto forni
 cationē et cū eadē muliere et q̄ p̄ diuersis
 delictis sit mihi p̄nā mūgenda vt de pe.
 distin. v. Confitenter. et peni. dist. j. Aden
 surā. Item si post primam fornicationem
 quis penitet iniungit ei pena. Et si sc̄do.
 secūdo iniungit ei pena. ḡ talis erit melioꝝ
 ris p̄ditōis si nō peniteat in p̄ncipio. Qd̄
 videt icōueniēs. Itē si sc̄do accedat ad eā
 dē mulierē egle pctm̄ cōmittit p̄ illo da
 bit noua p̄nā. et iō hō de singulis pctis te
 netur p̄fiteri. d. Confitebor dño nimis in
 ore meo. **B** v.

Inconstantia ha-

i bent tria genera hoim. Pri
 movotū nō reddētes. Sc̄do
 statū mutātes. Tertiū curaz
 susceptā deserētes. **A** Primū gen?
 reprobaf. xvij. q. j. Nouētib? . et c. Ananias
 in q̄ oñdit. b. gre. ananias turpi morte des
 functū qz pecuniaz quā deo vouerat non
 reddiderat Actu. v. sup q̄ arguit gl. q̄ ma
 ior ē alienatio p̄sone q̄ pecūie. xi. q. j. pre
 cipim? si igit in tāto piculo fuit incōstās

Infamia

i p̄missiōe rei mortue i quāto putas erūt
 qui vitā suā p̄missaz a deo retrahūt et dya
 bolo offerūt. sic iniqu? in quo. vt d̄r Sap.
 iij. Incōstātia cōcupiscētie trāsuertit sen
 sum. **B** Secūdū gen? reprobatur.
 xvij. q. j. Si cupis. vbi bt̄us Diere. rep̄hē
 dit quēdā qui postq̄ cōcupierat vitā soliz
 tariā voluit esse in vrbib?. si inquit cupis
 eē qd̄ diceris monachus. i. solus qd̄ facis
 in vrbib?. gl. Argumentū a nois interpreta
 tione. qz noia debēt eē cōsona reb?. Insti.
 de dona. §. Est aliud. ff. de tute. l. j. xij. q. j.
 Clericus. qui igit in baptismo accepit no
 men x̄pi et p̄fessus p̄mittit bonā vitā chri
 stiani et si nō teneat pactus. qz vir duplex
 aīo incōstās est in oibus vjs suis Jaco. j.
L Tertiū gen? reprobaf. vij. q. j. nō
 oportet vbi reprehendunt viri eccliaſtici
 q̄ curā semel susceptā deserūt et ad aliam
 migrāt. Cū igit charitas debeat incipere
 a seip̄o nō ē dubiū qn̄ ille sit culpabil? qui
 incōstāter se habz in cura aliena nō est du
 biū qn̄ iste sit magis culpabilis q̄ sic se ha
 bet in custodia suip̄suis. qz ibi est sic scri
 bit Sap. xiiij. Animarū inq̄natio nuptia
 rum. supple sp̄ualiū incōstātia inordina
 tio. mechie et impudicitie. **B** vi.

Infamia causan

i tes. Prio sunt excōicati. Se
 cūdo de iure pena corporali
 affligēdi. Tertiū rō est bona
 qz sunt pessimi. **A** Primū p̄tz per
 p̄stitutionē penitentialē concilij oroneñ.
 qd̄ excōicat oēs illos qui cā lucri odij vel
 fauoris vel alia quacūqz de causa alicui
 infamato apud bonos et graues crimē im
 ponūt et fundaf hec cōstitutio sup iure ca
 nonico. v. q. j. quidā maligni vbi habet q̄
 infamatores sunt excōicati. vide. d. viij. a
B Secundum etiā videt q̄ tales
 sunt corporalit̄ affligēdi patet. v. q. j. qui
 in alteri? vbi sic scribit p̄ Adrianū papaz
 Qui in alterius famā scripturam aut ver
 ba p̄tumeliosa confinxerit et repertus scri
 pta nō p̄bauerit flagelletur et qui p̄m? eā
 inuenerit rumpat si non vult auctoris fa
 cū culpam incurrere hec ibi. Elbi nota q̄
 ille qui sic cum hominibus non flagella
 tur non euadet flagellationem dei de quo
 psalmist. Dilexisti omnia verba precipis

Infidelitas

tationis lingua dolosa. propterea deus destruet te in fine. Et iterum quid dicit tibi aut quod apponatur tibi a lingua dolosa. 2. v. q. vj. Delatori. inquit aut lingua capulet aut caput amputet. Delatores autem sunt qui invidia perducunt alios hec ibi. **L** Tertium videtur quod tales sunt pessimi. patet Jaco. iij. Lingua ignis universitas iniquitatis. vj. q. j. Ex merito. Deteriores inquit sunt qui vitam moresque bonorum corrumpunt quam hi qui subas aliorumque pericia diripiunt. et ratio huius assignat. vj. q. j. c. Deteriores. d. Ipsi enim ea que extra nos sunt licet nostra sint auferunt. nostri autem detractores et morum corruptores nostrorum nos ipsos decipiunt. et ideo iuste infames sunt et ab ecclesia extorres fiunt. timeant ergo maiori ratione indigni sunt ecclesia triumphante lingua videlicet infamata a iehenne. Jaco. iij. **I** vij.

Infidelitas est

i triplex prima malorum. scilicet malorum christianorum. Secunda malorum hereticorum. Tertia iudeorum ac paganorum. **A** Mali christiani preponuntur. quia illorum infidelitas que non reddunt deo vitam bonam est peior per plura quere supra. f. vj. a. et xj. q. iij. Nolite. vbi Hiero. loquitur de malis christianis qui numero sunt infra ecclesiam: sed non merito asserens quod illi sunt iebusei quos filii israel non poterant eicere de finibus suis qui neque discedunt ab ecclesia ut infideles: neque permanet ut fideles. et sunt sicut mus in pera supra. h. viij. a. quorum peccatus ostendit Hiero. Grauius esse peccatum infidelium. xxxij. q. iij. In eo. quia fidelis fornicatio. et aliter peccando violat templum dei et tollit corpus et animam que fuerunt facta membra christi in baptismo et facit illa esse membra dyaboli quod non facit infidelis. ergo est infideli deterior. j. Thymo. v. Quia sicut. et ij. pe. ij. Melius erat illis non cognoscere viam iusticie quam post agnitionem converti retrosum. quia seruus sciens voluntatem domini sui. et non facies plagis vapulabit multis. Luc. xij. **B**

De secundo videlicet infidelitate hereticorum vide supra. h. iij. p. totum. et quod dubium in fide non recedit a societate eorum. quia infidelis est. et de hereti. c. j. Esa. xxi. Qui incredulus est infideliter agit. **L** Tertium genus

Infirmitas

scilicet infidelium iudeorum et paganorum. non prohibetur christianis cohabitatio eorum. xxvij. q. j. Iudeorum. et c. Sepe. et ciborum preceptio. xxvij. q. j. Nullus. et matrimonia ibidem. c. j. Si autem plures sit suscitata inter fidelem et infidelem de sequi parentem fidelem. extra de conversi. in fidelem. c. ij. Sic christianus deberet fugere societatem malorum nec perfidere de aliquo infideli quia infidelis deo: non potest esse fidelis homini. ij. q. vij. Non potest. patet supra. c. xxv. b. Et quoniam homo est infidelis deo deus permittit quod serui sui erunt ei infideles. Nam quod salomon fuit deo infidelis. Roboam permissus fuit ei insidiari. ij. Reg. xj. Nec mirum quod a fidelitate illorum absoluunt subditi qui in excommunicatione contumaciter perdurant et de pe. c. graue. sic deo permittente. Deut. xxxij. Quia generatio perversa et infideles filii supple et serui. **I** vij.

Infirmitas cor

i poris est. Primo ab infirmis patienti tolleranda. Secundo a sanis humiliter iuuanda. Tercio infirmitas anime est totis viribus fugienda. **A** Ratio primi est duplex una est bonitas imitentis quia infirmitas non sine causa a deo imittitur sed causa ab homine ignorat. vij. q. j. Lux percussio. Alia est utilitas patientis quia egrotatio et flagellatio corporis quoniam imittitur propter peccatum anime. et de pe. et re. cum infirmitas et iuuat ad salutem anime. dupliciter. Primo quia peccata debilitat. xxij. q. iij. Si quis vbi Hiero. Loquens de malis ait debilitata enim membra quibus peccatum non bene utebantur a malo ope cessabunt. et et de renu. nisi cum peccato de. s. Alia. et sic corpus debilitat ita aliquorum animas fortificat. ij. Cor. xij. Quoniam infirmior tunc fortior sum et potes. Secundo quia penitens apud deum excusat nam sicut per corporalem infirmitatem excusat quis a pena quam iudex terrenus vult ei infligere si esset sanus. di. xvij. placuit. et de procur. querela. quia non posse conparere reputat quod infirmitate detinet. v. q. iij. Si episcopus egrotas. Ita per penitentiam quam infirmus sustinet in sua debilitate excusat et excusabitur a pena quam habuisset in iudicio dei si non fuisset infirmus quia infirmus non est penitentia iniungenda sed innotescenda. xxvj. q. vij. Ab infirmis sed cum conualuerit penitentiam accipiet ibidem supra. d.

iij. r. c. vij. b. Ita deus nō imponit penam
 eternā bene penitenti in infirmitate. qz si
 cut clericus infirmus percipit fruct⁹ eccle
 sie sue sicut san⁹. extra de cleri. egrotā. c. j.
 ita talis percipit fruct⁹ glorie. sicut ille q
 fuit san⁹ dicat igit⁹ libēter gloriabor in in
 firmitatib⁹ meis. ij. Cor. xij. **B** Se
 cundū videlz qz sani debēt infirmos iuuare
 re patz. xxvj. q. vij. Ab infirmis vbi habet⁹
 qz cū amicoz orationibus r elemosynarū
 studiis pondus penitēcie infirmi subleuā
 duz est glo. Per orationē vni⁹ deletur pec
 catū alteri⁹. xij. q. ij. Anime. Recte sicut
 coadiutor qui dat infirmo ecclesiastico r
 etiā leproso tenetur ipm iuuare per leges
 eccle q nō vult qz talis suo beneficio puet
 sed coadiutor ei detur. vij. q. j. per totum. r
 extra de cleri. egro. ex pte. sic lex dei r cha
 ritatis requirit qz sani sint adiutores in
 firmoz r specialiter prelati. xxij. q. j. que
 dignior. in fi. r Jaco. v. Infirmat quis in
 vobis inducat psbyteros ecclesie r oret su
 per eū. r infra. Et oratio fidei saluabit in
 firmū. **L** Tertiu insuper videlz qz
 anime infirmitas sit cauenda ptz. qz sicut
 magna infirmitas sicut lepra vel amissio
 oculi vel nasi vel pedis vel consimilis sol
 uit sponsalia de futuro. extra de iureiurā.
 quēadmo. sic moralis egritudo anime. m.
 vij. c. inter deū r animā Osee. ij. Sponsa
 bo te mihi in fide rē. quia sicut ppter des
 mentia capitis vnus prelati pot a statu
 suo ammoueri r alter eligi. vij. q. j. qz quis.
 Ita r patet in psal. Epatus eius accipiat
 alter. r sicut sacerdos quicumqz laborans
 morbo caduco missam non debet celebra
 re. vij. q. ij. In litteris. ita cadens in pctm
 est indignus mensa glorie. qz infirmitas
 anime est peior ppter qd medicus nō de
 bet consulere infirmo aliquid contra salu
 tez anime. h. v. a. sed sicut cessante infirmi
 tate corporis debet restitui qui ppter in
 firmitatem est destitutus vel suspensus. vij.
 q. ij. In litteris. ita spūaliter de his qui cō
 ualuerūt de infirmitate fortes facti sunt
 in bello Debreo. xj. **I** ix.

Ingratitudinis

fuga. Primo docetur in pa
 ctis illicitis. Secundo in pe
 nis certis. Tertio in legib⁹

iustis. **A** Primus patet in his qui
 tale pactū symoniacū faciunt inter se. d.
 tu es potēs apud illū dñm in tali loco cū
 tali epo vel patrono fac qz pmoueat me
 vel nepotē meū r ego pmouebo te vel ne
 potem tuū si vno illoz tenēte istud pactū
 symoniacū. qz dicit canō a spūalib⁹ absit
 omnis conuētio siue pactio. j. q. ij. c. pio.
 altero recedēte reputaret ingratus inter
 mūdiales. maiori ratione de⁹ r tota curia
 celestis tenebit illos ingrattissimos quib⁹
 deus pacto licito non solū multa bona p
 misit. d. Esa. j. Si audieritis me bona ter
 re comedetis: sed etiā qd plus est dedit tā
 spūalia qz corporalia sub illo pacto. scilz
 in baptismo r pessione qz legem mādato
 rū dei seruaret si aut non tencāt. qz pacta
 licita r honesta sunt seruāda. x. q. vlt. i. Res
 latum. r extra de pac. c. j. ergo illa seruate
 r grati estote. colo. iij. **B** Secundū
 etiā ptz quia ingratitude facit dona reuo
 cari supra. f. v. a. r filium exheredari r li
 bertū in seruitutē redigi. f. iij. c. r extra de
 seruis non ordinā. c. null⁹. vbi sic dr. si qd
 de seruis suis qz qz donauerit libertati. et
 ipz in pbm fecit ordinari. ille aut postea
 in superbiā elatus horas canonicas dño
 suo nō dicere voluerit accusat⁹ epo degra
 detur. vt scz in pūstinā seruitutē redigat⁹
 tanqz ingratus. quāto maiori ratione est
 redigendus in seruitutē multarū tribula
 tionū in presenti r penaz eternaliū in fu
 turo qui est a deo liber factus a seruitute
 dyaboli. r tñ ingrattissimus non vult dño
 suo qui eum liberauit r multa bona dedit
 tam spūalia qz corporalia seruire s hosti
 suo dyabolo ergo. sicut dicit Luc. j. Libe
 rati seruiamus illi rē. **L** Tertium
 insup ptz. xij. q. ij. Octaua. vbi ingrattitu
 do auctoritate canonū r legum inculpat.
 Aude. g. iij. per totum.

Iniuria dei

mo est vindicanda. Secūdo
 ppria est dissimulāda. Terc
 tio aliena est iuste emendan
 da. **A** Primū patz. xxij. q. iij. In
 querelas. r. s. sequē. vbi dr qz iniuria dei
 est vlciscenda r qz pctā q in deū cōmittū
 tur vel in proximū a nobis puniēda sunt

Iniusticia

ea vero quib⁹ in nos delinquit patienter toleranda tñ vt in pluribus est econuer so r ideo q̄tum sunt in iniurijs pprijs magi feruentes tantū sunt in iniurijs dei negligentes r hoc ostendit. d. iij. a. Et qz iniurie dei quib⁹ iuratores r alij peccatores q̄ tidie cum iniuriant non solū impune sed etiā cū risu r cū ioco nō solū dissimulant: sed etiā audiunt ab illis qui multo minores iniurias eis illatas vindicarent: nec istud est p̄tra historiā de igne quē helyas fecit descendere et combussit multos. iij. Reg. j. Illa em̄ iniuria nō fuit p̄pter iniuriā p̄phete: sed dei cui⁹ cultus spernebat xxij. q. iij. Si illic. S. Sed obicit r. c. seq. r ideo qui iniurias facit recipiet illud qd̄ inique gessit colo. iij. **B** Secundū ostendit etiā. xxij. q. j. S. j. vbi habet q̄ nostras r nostroz iniurias exēplo sanctorū debem⁹ tolerare. qz iustus patienter tolerans iniurias celestē meretur coronā. xj. q. j. r si. r. q. iij. c. Qui iust⁹. r qz bonis quā doqz infert iniuria ex dispensatione diuina vt purgent. vj. q. j. Sunt. r qz est spēs elemosyne iniuriā dimittere di. xlv. c. r q. r. ij. c. seq. sed oportet q̄ vere dimittat sic q̄ amplius ad animū nō reuocet. xxij. q. iij. si illic. ergo dimitte r dimitte vobis Luc. v. sicut pcipitur. Leuit. xix. Non eris memor iniurie ciuiū tuoz. vide. p. j. a.

L Tertiu⁹ etiā patz. quia iniurias alijs factas debet quilibz cui⁹ interest corrigere iuste exemplo dei de q̄ in psal. xxij. q. iij. Infideles. faciet inquit dñs iudiciū omnib⁹ iniuriā patientib⁹. sic ergo corrigant q̄ fm̄ varietatē iniuriarū sit distinctio personaz de pe. di. j. Vulgare. S. pena r di. l. qz ergo. magna iniuria est corrigēda magna pena. nam iniurie prelatoz puniunt pena degradationū. xj. q. j. Si quis sacerdotū. Igit̄ iniurie dei sicut fractio festoz r alioz mandatoz deberēt dure vindicari. r tñ nec curati curant citatiōe nec vicini reprehensiōe. r ideo per intemperie cū eis affligunt: neqz dñi per potētiā. r sic oēs sunt socij criminis. Et vtinā essz ordinatū q̄ dñi punirent eos in pecunijs qz tunc timore terreno dimitterēt talia opera r essent in ecclia. Essz em̄ expediens q̄ dñi terreni iuuarent eccliaz contra istos. sicut contra hereticos. xxij. q. iij. Non in-

uenitur. r extra de hereti. Exēplo Moy si qui dixit. Et qui faciebat iniuriā: quare pcutis fratrem tuū. Exodi. ij. Non em̄ vindicans iniuriam dei est peior dyabolo infra. j. xv. c.

Iniusticia. Pri

mo offendit deū videntem. Secdo perdit agentē. Tertio inuoluit nō resistentē **A**

Primū patet quia etiā opera illa q̄ de suo genere sunt bona sicut elemosyna displicent deo quādo fit de bonis alioz male acq̄sitor. scz ex vsuris r iniquitate. xiiij. q. v. Immolās. r. c. Scriptū. maiori rōne illa facta que sūt de se mala r iniusta deū offendūt. sicut rapere aliena vel subtrahere qd̄ est alijs debitū vel cum elemosyna pauperib⁹ subtrahit deus qui res ad hoc contulit sua pte se conquerit defraudari. xvj. q. Reuertimini. r sicut nec elemosyna ista nec res siue oratio iniustoz placz deo nec pro se nec p̄ alijs. Job. ix. Scim⁹ quia peccatores de⁹ nō audit r. iij. q. vii. in grauioribus. Nā cuz is qui displicet ad intercedendū mittitur irati anim⁹ pculdubio ad deteriora puocatur. scriptū est em̄ vitime impioz aboiabiles dño vota iustez rū placabilia. vbi glo. Notandū em̄ q̄ imputat alicui si malū nunciū mittit vel stultum pcuratorē. vt patz. ff. cōmo. l. Argentū. r. ff. de mino. l. Cū mandato. Argumētū extra de appel. sepe in p̄n. sic de mittentibus deo intercessores quoz vita deo displicet qui vident magis nocere eis p̄ quibus orat. Ideo beatus Grego. in registro scribit Theoderico r Theoberto regib⁹ frācoz r habet. j. q. j. Fertur. Quō inquit oratiois clippeo populū tueatur qui iaculis hostiū sese ferendū exponit aut q̄lem fructū de se pductur⁹ est cui⁹ graui peste radix infecta est magis. ḡ metuēda est locus illis calamitas vbi intercessores ad locuz regiminis adducunt q̄ dei in se magis iracundiā puocant quā per semetipos placare debuerāt. hec ibi Proverb. xxxvij. Qui declinat aurē suā ne audiat legē oīo eius erit execrabilis. r de filib⁹ malis d̄r disti. lxxxj. Si q̄ p̄bri. r mala. ij. Maledicā bñs dictionib⁹ vris. **B** Secundū patz

Intentio

¶ xiiij.

Intentio nostra

ante omne opus debet attendere tria. Primo an liceat sibi dei voluntate. Secundo an expediat sibi utilitatem. Tertio an deceat sibi honestatem. extra de vo. et vo. redemp. c. Magne. **A** Primum est necessarium quod qui est in statu gratie si opus suum sit bonum vel indifferentes attendendo voluntate diuinam erit sibi meritorium. de opere bono non est dubium. quod sicut videmus in arboribus quod si rami extendantur super area alterius ut fructus ibi cadant. tamen ille in cuius terra est radix arboris potest fructum cadentem super solum vicini infra triduum colligere auctoritate legis. ff. de gl. leg. id est colligenda. l. Aut preterea. Verba legis sunt ista. Aut preterea gladium que ex illius agro intuum cadat quam minus illi tertioque die legere aut auferre liceat vim fieri glandis nomine omnis fructus continetur hec ibi. Ita opus quod agis dum crescit in ordo dei. i. in statu gratie licet rami aliquantulum extendant se versus solum aridum. i. inanis glorie vel lucri temporalis. ita quod radix non sit ibi quod videlicet non fiat principaliter propter aliquod tale fructus illius boni operis non perditur. quod infra triduum contritionis: confessionis: et satisfactionis potest illum colligere. quod vix crescit bonum frumentum sine zizania. et ideo deus permittit utrumque crescere. Matth. xiiij. Quod igitur canon dicit quod mala intentio facit opus bonum non valere. xxiiij. q. v. Cum minister intelligendum est de intentione principali que dat causam operi de qua Luc. xj. Si oculus tuus fuerit nequam totum corpus tuum tenebrosus erit apud deum. qui est sicut dicitur Hebreo. iij. Discrator intentionum et cogitationum cordis. Ideo etiam patet de opere indifferenti ad meritum et demeritum di. xli. Quisquis. et c. delictie. ubi habentur verba Augustini de doctrina christiana dicentis quod fieri potest quod sapiens utatur preciosissimo cibo sine aliquo vicio cupiditatis vel voracitatis et quod insipiens flamma gula in vilissimum cibum inardescat. Siue igitur cibum unus sit siue diuersus unus potest comedere pro necessitate et sustentatione corporis ut sit fortior in opere dei et mereri. et alter pro delectatione et gula et

Inuidia

peccare. quia deus plus respicit intentionem et voluntatem quam actum. xv. q. vj. Si a sacerdotibus. et xxij. q. v. Qui peierare. Ideo patet de officio vindicte. xxiiij. q. v. c. Officio. ergo dicitur in psal. Intende prospere procedere et regna. **B** Quantum ad secundum ad hoc quod opera nostra sint nobis utilia oportet quod opus sit bonum et intentio bona quod intentio excusat malum opus. i. q. i. Non est. ubi beatus Gregorius ostendit quod ille qui male acquirit intentione ut bene dispendet siue elemosinas dando et grauatur potius quam iuuatur. Nam aliud est propter commissa peccata elemosinas facere aliud propter elemosinas peccata perpetrare. Errat igitur ille qui dicit. Quicquid agunt homines intentio iudicat omnes. Igitur in omni tempore deus in adiutorium meum intende psal.

C Quantum ad tertium quod loquela et opera nostra sint honesta non sufficit quod sint sine intentione peccati: sed requiritur quod sint sine peccato quod dicitur lex. ff. de fur. qui sacculum habentem pecuniam subripit furti et sacculum nomine tenet quamuis non sit ei animus sacculum subripienti vel suscipiendi di. l. Qui sacculum. sic multi euntes ad tabernaculum et ad leues societates et hominum loca vel opera que frequenter sunt vestita turpi sacco peccatorum dicunt quod nullum malum intendunt: sed non sufficit. quia coram deo ridebunt de culpa comitante tale factum sicut fur de sacco. nisi intentionem et factum mutant antequam malum contingat. quod in hoc casu sicut ancilla tempore concepta facta est libera: antequam pariat parit filium liberum per mutationem status Insti. de ingenuis §. Sufficit. hec applicatio patet de opere mala intentione incepto et mutatione eius. ergo exurge. locum vel factum mutando in psal.

¶ xiiij.

Inuidia. Primum

est periculosa cum fuerit exaltata. Secundo maliciosa cum fuerit radicata. Tertio danosa cum fuerit dilatata. Quod exaltatio est periculosa. radicatio maliciosa. dilatatio danosa. **A** Primum patet quod sicut quedam arbor que latine dicitur fagus sua umbra venenosa arbores et herbas sub se crescere impedit et quanto altius ascendit tanto latius umbra amarum extendit ad aliorum virum

gultorum impedimentum et de facto sicut est de umbra illa ad ea que crescunt prope sic talis est conatus et voluntas hominis inuidi ad vicinos et ad eos qui sunt circa eum et patet et ita ipse est in casu legis de arboribus cedendis. l. ait pro. Cuius casus talis est. ponam quod arbor vicini ita pendet super edes alterius vel ortum quod ex ista pendentia verisimiliter iminet ruina domibus vicini vel eius umbra agro eius noceat. In primo casu si ille cui arbor est non vult eam adimere lex dat ei auctoritatem cui nocet ipsam radicibus adimendi ibidem. §. Hoc interdictum. In secundo casu si possessor arboris non vult ramos abscindere lex dat licentiam cui nocet ipsos scindendi si ultra quindecim pedes ascendat sicut patet ibidem. §. Alit pro. Et rationem assignat in textu dicens ne umbra et arbor vicini proprio noceat glo. quod licet solum ad celum sit tuum tamen ne illa arbor vel edificium fiat in meum danum potero amouere. Recte sic a tali arboze rami nocui auferunt et ipsamet scindit et in ignem projicitur sic deus ab inuido et malicioso sepe auferit ramos lingue et aliorum membrorum corporis per infirmitates et potestatem et diuitiarum infortunia et ipsum finaliter cum securi mortis scindit. In securi et ascia deiecerunt eam in ps. Cogruere ergo de tali malicioso dicitur. Dilixisti malicias et dilexisti omnia verba precipitationis lingua dolosa propterea deus destruet te in finem et euellet te et educet de tabernaculo tuo et radicem tuam de terra uiuentium. sic iuste punietur quod omnis inuidus peccator bilinguis. Eccli. vi. **B** Quatum ad secundum si doles quod inuidiam sentis et non presentis secundum Bern. sermone. xlix. canticorum talis inuidia non est mortale peccatum quod passio est et non actio sed aliter est de inuidia perseverante que habet radicem in maioribus medullis reconditam. de pe. di. ij. c. j. per quam meditat iniquitatem in cubili suo bene gesta calumniando et peruertendo vel impediendo. quod ipsum inuide facit de professione legis fuisse canine. de qua pono casum quod quis habet fontem cum quo non potest ortum proprium irrigare vel non vult quod non indiget nec querit inde aliquam utilitatem sed posset alteri valere sine danno suo. ipse impedit ne alteri proficit quod sibi prodesse non potest ad modum canis quod propter sacietatem panis vel alterius os aperire non

potest et tamen grauatur quod alteri datur sic multi habent pecuniam blada et alia bona que nunquam eis proficiunt et tamen nolunt quod alijs proficiant. et patet. Multi etiam inuidet habentibus bona spiritus sancti. quod tamen non vult illis dare. Sicut Rachel inuidit sorori. Gen. xxx. de quibus Jaco. iij. Ad inuidiam concupiscit et male. quia ex quo lex precipit instituit. de lege fusia canina tollenda. Sufferre illam legem quam ponit fusus inter leges duodecim tabularum. maiori ratione debet tolli de cordibus fidelium dicentium. Sine inuidia comunico et honestatem illi non abscondo. Sap. vij. **L** Quatum ad tertium quod inuidia dilatata et roborata per potentiam nocet multis sed plus ipsi inuido. Primum patet quod sicut ille qui scindit venas per quas currunt aque ad multorum commodum vel alio modo dolo impedit. incidit in penam legis. ff. de aqua pluuia. arden. l. j. sic qui sua inuidia detrahendo vel alio modo impedit riuulos gratiarum propter contentiones et detractiones inuidorum. Secundum videlicet quod plus nocet ipsi inuido patet quod ipsum excludit a celo quod sicut clericus inuidens profectibus aliorum dum in mundo est non debet promoueri ad ordines clericorum. di. xlvj. Clericus inuidens. maiori ratione talis quicumque fuerit est indignus pro ordine beatorum quod inuidia est peccatum mortale. di. xv. Enim. §. Alias. Et. vi. q. j. c. Sunt. §. Clerum dicitur non estimo peius malum quam christianos suis sacerdotibus inuidere. ergo per illa danaberis nisi ipsam curaueris per suum contrarium scilicet humilitatis exercitium deponentes omnem maliciam et omnem inuidiam et simulationes et detractiones. j. Pe. ij.

§. xv.

Ra primo que

dam est subita et cito transiens
Secundo quedam deliberata et perseverans. Tertio quedam iusta et delicta puniens. Prima est excusanda. Secunda vituperanda. Tertia plurimum metuenda. **A** De prima in psal. Fra scimini et nolite peccare. quod quicquid calore iracundie fit vel dicitur non est imputandum nisi assit iteratio vel perseverantia. ij. q. iij. Si quis iratus. glo. Fra rescindit contractus. C. de adulterijs. l. Bracus. ubi lex excusat iratum

Iudex

qui ex iracundia occidit quendam quem inuenit peccantem cum uxore sua. sed caueas ne te superet ira tua. Job. xxvj. qz si ira diu te neatur est mortale peccatum. di. xv. §. Alias.

B Secunda est vituperanda et corrigenda. qz facit talia committere de quibus homo post multum solet dolere. xj. q. iij. Eum apud. et ponit exemplum ibi de Theodosio imperatore qui ira commotus occidit quendam homicidam unum militis et in thessalonica magnam stragem fecit in populo non audito qui postea in italia publicam egit penam. ex quo patet quod maxime in potente laudabile est quod nihil faciat priusquam mens commotata per iram ad tranquillitatem redeat. xj. q. iij. Illa prepositorum. et v. q. ij. relatam in fi. qz ira viri iusticiam dei non operatur. Jaco. i. et ira commotus iustum putat quicquid facit. xj. q. iij. Illa. et ideo rectores aliorum spiritualiter non debent ex leuitate vel furore precipitare sententiam. xj. q. iij. Sumopere. ideo sicut dicitur Ro. xij. date locum ire. id est permittas illam transire antequam iudices. qz theodosius predictus imperator ordinavit quod nulla sententia talium principum ante diem. xxx. ab executoribus effectui mandaretur sicut patet. xj. q. iij. Eum apud. glosa ibidem tenet quod non in omnibus sed in quibusdam est executio sententie expectanda ut cum princeps ex iracundia severius tulerit sententiam. C. de pe. l. i. iudicatur. et quando sententia lata est contra mulierem pregnantem defertur executio usque post tempus partus. ff. de pe. l. pregnantem. sic deus expectavit partum penitentiae antequam destrueret mundum per diluuium. c. annis. Gen. vi. sic adhuc ut dicitur Esay. v. Expectavit ut faceret vinas et fecit labruscas. Sic forte diabolus expectat partum malorum operum et quando sententia fertur in servum differtur executio donec domino suo reddiderit rationem. C. de bono. p. scri. l. i. Sic deus expectat multos servos diaboli usque dum reddant rationem confessionis. Item differtur cum quis est confessus de crimine dum torquetur donec appareat si postmodum velit in confessione perseverare. C. de custod. re. l. ij. sic deus expectat confitentem in infirmitate vel in alio periculo mortis et dicens. Domine ne in furore tuo arguas me etc.

Tertia ira. id est dei est multum metuenda quia propter malitiam hominum ex ira dei mundus fame et penis quandoque

opprimitur. xv. q. j. Reuertimini. post medium. et quia demones quandoque appellantur ira et furore dei. xxij. q. v. Non solus. quia sunt ministrum ultionis dei. ps. Inmissiones per angelos malos. Ideo non vindicans iniuriam sicut. s. i. r. a. nec puniens ut deberet delinquentes in hoc peior est demonibus qui illas vindicant castigant et incarcerant et in carcere inferni tenent quos deus vult fieri quod demeruerunt. Ideo omnes homines deberent talem iusticiam facere ne uno peccante ira dei super illos multos veniret. di. xlv. sed illud. xxij. q. v. Si audieris. nec mirum quia habet plurima crimina sicut patet super. J. ij. a. Propterea effundit super plures iram indignationis sue. Treno. iij.

Iudex quicumque si

Iudex quicumque siue secularis siue ecclesiasticus debet esse. Primo sincerus amator iusticie et veritatis. Secundo rigidus extirpator malicie et falsitatis. Tertio securus expectator eterne felicitatis. tertium sequitur conditionaliter ex duobus. **A** Primum patet quia iudex verus nec prece nec pretione nec favore nec odio iudicare debet. xj. q. iij. Epus. §. Si g. quattuor puncta tangit que iudex debet vitare. primo quod non iudicet propter donum nec propter lucrum temporale et rationem assignat canon. sumptus ex verbis beati Grego. xj. q. iij. que recte. qui inquit recte iudicat et premium remunerationis expectat fraudem in deum perperat quia iusticiam quam gratis impertiri debuit acceptance pecunie vendidit bonis mali utuntur qui pro temporalis lucro iuste iudicant acceptio numerorum peraricatio veritatis est. unde et pro iusto dicitur Esa. xxvij. Qui excutit manus suas ab omni munere iste in excelsis habitabit. hec ibi glo. Argumentum quod licet non intersit pactus tamen peccat quia expectat remunerationem sicut fenerator. xij. q. iij. c. j. Sed nunquid peccat qui iudici dat pecuniam ut iuste iudicet. dicunt plures doctores legum quod sic quia qualitercumque dat intendit corrumpere iudices. ut. ff. de conditio. ob tur. cau. l. ij. et venales sententie nulle sunt. ij. q. vj. §. venales. hec ibi in glo.

C. ad legem iuliam. repetundarum. l. statui-
 mus. ubi dicit imperator. Non solum ad-
 uersus accipientem sed etiam aduersus dan-
 tem accusandi cunctis concedimus facul-
 tatem. C. de pe. iij. qui male in. vel qui iudi-
 ce aduersarium corrumpere curauerit. vel con-
 citauerit. illa lex vult quod ille actiones suas
 amittit in quacumque causa qui diffidentia
 iuste sententie in pecunia corruptelam po-
 nit unde nota primo quod si sit tantum contra le-
 ges et rationem quod quis accipiat vel det ut
 recte iudicet quatenus magis si iniuste. secundo
 nota quod ratio est bona predictae prohibito-
 nis quia cupiditas est radix omnium malo-
 rum et occasio et principium et terminus ut
 in autentici. ut iudices sine quoquo suffra-
 gio coll. ij. §. Logitatio versus si. sicut patet
 super. c. xxvij. a. Nam ex hac radice sequitur
 quod non solum vendunt iustum iudicium. sed
 etiam iniustum et quod commutant penas cor-
 porales in pecuniarias quod est contra iu-
 ra. §. c. xxij. b. et c. d. transa. l. Transfigere.
 ubi habetur quod in publicis criminibus que
 sanguinis pena non ingerunt transire non
 licet imo ut reus pena debita puniatur. quod
 nullam causam reus pertimescit quam redi-
 mere numeris existimat. xj. q. iij. Pauper. Et
 di. l. si lapsus. Ex impunitate enim facit vi-
 am delinquendi. xxxv. q. ix. Loc. ij. q. vij.
 Qua propter. dist. xcij. Peruenit ad nos.
 Item ex hac radice sequitur quod pauper cum
 non habeat quod offerat contentetur. et contra
 veritatem opprimitur. xj. q. iij. Pauper. et
 Esa. j. Pupillo non iudicant et causavidue
 non ingreditur ad eos. Secundus punctus
 est quod non iudicet propter fauorem unde ad-
 vitandum fauorem et personarum acceptio-
 nem qui sunt consanguinei vel affines de
 laudabili obseruantia quarundam ciuitatum
 ytalie semper constituitur iudex extraneus
 cui concordat lex civilis. ff. de assesso. l. an
 in eadem. quia iudex potest recusari si sit a-
 ctori consanguineus. extra de appellatio.
 postremo. et Deutero. xvj. Constitue iudices
 etc. et infra. Non accipies personam nec mu-
 nera quia munera excecant oculos sapien-
 tum et mutant verba iustorum. Tertius pun-
 ctus est iudicium furoris quod reprobat
 super. j. xv. b. Quartus punctus. id est odium
 reprehendit beatus Grego. xj. q. iij. Quatuor

modis humanum peruertitur iudicium
 timore. cupiditate. odio et amore. Glo. ad-
 dit quintus modum quando iudex iniuste
 miseretur. xxij. q. iij. est iniusta. Et. c. ne a-
 misso. Sunt alij duo modi. nimia seueritas
 et nimia remissio. xlv. dist. Disciplina. Est
 alius modus iudicare per imprudentiam
 Instituti. de obliga. que quasi ex delicto nas-
 cuntur. §. j. hec glo. Christiani sint tales
 iudices. sicut ponit Exod. xvij. et ij. Para.
 xix. vide etiam. a. xj. a. Quantum ad secun-
 dum iudex sit amator veritatis. sicut bonus
 simplicianus. sit tamen sciens et potens ad
 extirpationem falsitatis. quia debet rima-
 ri circumstantias facti. xxx. q. vltima. Judi-
 cantes. Ecclesiastici. vij. Noli velle fieri iu-
 dex nisi scias virtute peccata dirumpere.
 Etiam iudex contra iusticiam vel consci-
 entiam iudicans est suspensus. extra de sen-
 ten. et re iudica. Cum eterni. Maiori ratio-
 ne coram deo quando iudicabit orbem ter-
 re in equitate. Quantum ad tertium bo-
 no iudici promittitur eterna beatitudo per.
 Beati qui custodiunt iudicium et faciunt iu-
 sticias in omni tempore. hec merces promit-
 titur illis qui non recipiunt hic mercedem
 et sunt ex parte dei in causis et ex parte ve-
 ritatis et non de parte et conditione malo-
 rum. quia iudex potest recusari si habeat
 conditionem cum altera parte. extra de iu-
 di. causam. quia ex hoc presumitur fauora-
 bilis vel si est familiaris cum aduersario.
 extra de offi. iudi. dele. in infirmitate. et c. sup-
 questione. Item si est de terra eius vel consan-
 guineus etc. extra de lite non contesta. Ac-
 cedens. Sic apud deum ille recusabitur qui
 fuit de parte iniustorum consilio fauore
 etc. Iudex ergo debet esse talis quod non ha-
 beat in se quod in alio debet condemnare.
 iij. q. vij. Iudices. ergo diligite iusticiam quam
 iudicatis terram. Sap. j.

¶ Sequitur. j. xvij.

Judiciū

³ ^{xvij.} **Judiciorum dei**

particulariū. Primo quoddam est vindicte a quo pot fieri appellatio confessionis. Secūdo quoddā misericordie ante qd̄ debet pcedere discretio inq̄sitionis. Tertio quod daz iusticie in quo fiet iusta retributio pcedentis cōuersationis. **¶** Quātus ad primū intēperies fames mortalitas in firmitas et h̄mōi sunt iudicia vindicte dei. Nā tales vindictas deus accipit de nobis qz nō reddim⁹ ei p̄sionē bone vite. a. xxj. d. **¶** A quo iudicio vindictarū possum⁹ p̄ appellationē p̄fessionis liberari. a. xvj. a. et Esa. xij. Confitebor tibi dñe qm̄ iratus es mihi cōuersus est furor tuus et cōsolatus es me. postq̄ videlicet p̄fessus sum q̄ quidē p̄fessio appellatio vocari pot qz in multis ei as similat. qz sicut appellat a minori ad maiorem et talis appellatio liberat appellatē a p̄tate minoris. di. xcix. p̄uincie. et ij. q. vj. decreto. et c. quotiēs ep̄i. vbi habet q̄ appellationi ad sedē apostolicā est deferēdum. sic p̄fessio liberat p̄fiteutes a potētia iudiciū illoꝝ de quib⁹ Deut. xxxij. Inimici nostri sunt iudices. Nā sum⁹ sub eis rōne pcti qz talis non appellat ad papā: sed ad deū. Et sicut appellatio valet ante datam sn̄iam et post. ij. q. vj. Qui scit. s. Patet. sic p̄fessio iuuat p̄tra p̄dictam vindictaz ante et post: sed tñ melius eēt ante qz melius est p̄uenire q̄ p̄ueniri. Et sicut appellatio legitima facit q̄ inferior nō pot de causa cognoscere. et de appellatio. sollicitudinē ita p̄fessio agit q̄ diabolus non cognoscit de culpa. Itē sicut vnus appellans p̄dest alijs eodē crimine cū eo p̄denatis. ij. q. vj. Si quādo. s. quādoqz. et ex de appella. vna sn̄ia. ita p̄fessio vni⁹ valet plurib⁹ q̄ p̄pter culpā suam puniti sunt. sicut p̄ Josue. vij. de achor. et s. J. xv. c. Item sicut nullus tenet nec dz vitare excōicatū post legitimā appellationē. et de appellati. dilecti filij. ita nec pctōrem post p̄fessionē. et sicut spoliat⁹ post suā appellationē dz restitui cuz oī sua causa et statib⁹. et de appellatio. Ad p̄ntiam. ita p̄fitens ad statum gr̄e sicut petrus ad gradū apostolatus et dauid ad dignitatē regni. dicēs peccaui. ij. Reg. xij. et

di. l. c. vt constitueret. quia habuerūt. Corripiens iudiciū. Sap. j. Sed ad hoc q̄ appellatio et cōfessio habeant ista cōmoda et p̄uilegia op̄s q̄ sint rite facta qz sicut ille q̄ minus rōnabiliter appellauit remittitur ad illū a quo appellauit. et de appellatio. vt debet. sic ille q̄ male p̄fitetur remanet sub iudice priori qz sicut ille qui p̄ appellationē nō q̄rit nisi t̄ps redimere et prolongare nō est audiend⁹. ij. q. vj. quicūqz. Ita nec ille auditur a deo q̄ nō confitetur cū intentione dimittendi pctā sed vt sic tēpus transeat sub quodā colore xp̄ianitatis. Et sicut appellatio nō est ordinata ad deponendā iusticiā s̄ ad remouendū iniquū grauamē. et de appella. c. suggestum. ita nec p̄fessio ordinatur vt pctō: diu p̄ illam lateat et iniuste viuat qz appellatio nō dz aliquē defendere in pctō et delicto. et de appellatio. Ad nostrā. ita nec p̄fessio p̄tra legem dei q̄ vult q̄ fiat integre cū voluntate bene viuendi in posterū. Job. viij. Glade et amplius noli peccare. Et sicut op̄s specificare om̄es causas et oīa grauamīa in appellatione ad hoc q̄ valeat qz appellatio generalr̄ facta sine specificatōe nō tenet. et de appellatio. c. ij. ita nec p̄fessio quia si quis ab ordinario appellet sup sp̄ali sup alijs remanet iudex ei⁹. et de appella. p̄posuit. sic vbi q̄s confitetur de vno et nō de alio sup offensa nō p̄fessa diabolus iudiciū executionis pene vindicabit. op̄s igitur q̄ ite gre confiteatur et q̄ p̄fessionē p̄ p̄ntiam et impletionē mandati p̄fessoris exeq̄tur. qz sic ei q̄ appellat debet dari l̄re dimissione ab eo a quo appellauit. ij. q. vj. post appellationē. ita confitenti dz dari p̄ntia p̄ quā dimittitur a p̄tate diaboli. Et sicut q̄ non implet mandatum iudicis si potest nō defert appellationi quin in pristinā sn̄iam redigatur. et de appellatio. questionē. et p̄leni⁹ et de senten. excōi. Eos. lib. vj. s. a. ij. c. sic de nō implente mandata confessoris. Itē qui p̄fixum dies appellationis negligit hunc iudex a quo appellauit iudicabit. et de appella. personas. sic de p̄fixione restitutionis et penitentie et patet quia iudex suo officio vtitur cum quis p̄fixum tempus appellationis nō p̄sequit. et de appella. Irreprehensibilis. sic et p̄tz quia q̄ terminū ad p̄sequēdum appellationem nō

prosequitur videtur appellationi renūciat
se. et d. appella. personas. r. c. Sepe. sic in
pposito. Et sicut nolens residere in ecclia
sua nō obstante appellationem potest illa
priuari. et de appella. peruenit. Ita de cō
fesso nolente bene viuere. quia hoc iudiciū
a dño omni carni. Eccli. xli. **S**ecundum
est iudiciū grē et misericordie de
quo psal. Lingua eius loquet iudiciū. Et
sicut iudex vbi debet malefactores iudica
re inquisitio est faciēda de culpa punien
doz ante q̄ iudicent. di. xxviii. qz sunt. Et
dist. lxxxvi. Si quid. c. tanta. quia nō pote
rit ad veritatē facti peruenire nisi circum
stantie diligenter inquirant. xxiii. q. viii.
Occidit. ita oportet confessozem oēs cul
pas cū necessarijs circumstantijs earum sol
licite inuestigare ante q̄ iudiciū pnie def.
quia iudicantem opz cuncta rimari et ordi
nem rerū plena discutere inquisitioe. xxx.
q. vlti. c. vlti. sic in iudicio confessionis cō
fessor debet esse sapiens et diligens inquisi
tor de loco et tpe et de alijs circumstantijs. d.
pe. di. vi. §. j. post mediū. Et sicut in visita
tione fit inquisitio tam de capite q̄ de mē
bris. et de accusa. et inquisitio. Luy oportet
at. r. c. vlti. sic etiam hic tam de capitalibz
pctis q̄ de coz mēbris. i. circumstantijs eti
am in nobismetipsis debemus inuestigare
culpas nostras pprias qm̄ si nosmetipsos
iudicarem? neqz iudicaremur. j. Cor. xi.
ergo Job. xxxiii. Iudiciū eligam? nobis et
inter nos videam? quid melius sit. et Job.
vii. Uerum iudiciū iudicate. et Eccli. xviii.
Ante iudiciū para iusticias. **T**er
tium iudiciū est iudiciū mort. de quo Eccli.
xli. O mors q̄ bonū est iudiciū tuuz. qz in
te et iudicio tuo reddet deus vnicuiqz sm
opera eius. Matthei. xvi. vide. J. xvj. c. in
pncipio vsqz ad finē ibi videlicet. Nō cor
recta. Nec quis in hoc puncto correctiois
pprie vite credat conscientie erranti. di.
nihil mihi conscius sum. j. Corinth. iiii. q̄
sicut instrumento derogari potest p testes
et de presumptioni. illud. Ita de conscien
tia nimis larga et de testibus et testificatio
nibus maloz operū in iudicio dei qz sicut
instrumentū habens rasuraz in loco suspe
cto vel scripturam interlinearem: falsum
reputatur. et de religio. domi. Cum vene
rabilis. Ita liber conscientie in quo inue

nitur rasura munditie vel iusticie et aliarū
virtutū quas deus scripsit in eo in baptis
mo et in vera pnia et scripturavicioz oppo
sitoruz tanqz falsus reputabitur in die ire
et reuelationis iusti iudicij. Rom. ij. Nam
qualē inuenerit te domin? cū vocat talē. et
iudicat. de pe. di. j. nūquid cayn. Et qualis
hinc egreditur talis i iudicio pntatur. di.
xxv. qualis. Apoc. xx. Judicati sūt mortui
ex his que scripta erant in libris. Oportet
enim libzū receptorum cōcordare cum li
bro misiarū computando. Sic opz q̄ liber
conscientie dcordeat cum libro vite. Apoc.
xx. Quia qui duo instrumēta contraria in
iudicio ostendit est repellēdus a causa. et
de probatio. In presentia. Et sicut testes
contradicentes nō sunt admittendi. et de
testi. In nostra. Sic si pscientia contradi
cat. Quilibet ergo bene examinet libzū cō
scientie nūc ante q̄ veniat ad illud examē
quia sicut pditiones electi debent examia
ri ante q̄ confirmetur. di. xlvij. de petro. et
di. xxiii. Illud. ita xpianoz qui i baptismo
sunt electi ad celū ante q̄ electio pfirmet
in morte. sic igitur pserua virtutes et bona
opera illoz electoz q̄ in morte deo dicas
illud ps. Confirma hoc deus qd operatus
es in nobis qz iudicia tua iocūda et oia iu
dicia tua iusta sunt et cognoui qz equitas.
iudicia tua ps.

J xviii.

Judicium dei ge

Inerale Primo erit malis ter
ribile. Secūdo bonis dlecta
bile. Tertio omnibus rōnabi
le. **Q**uantuz ad primū iudicium
dei est valde timendū. quia ipse est iudex et
testis. ix. q. iij. Alioz. quia est secretoz co
gnitor et iudex. di. xxxij. Erubescant nec mi
rum. quia iudicia rigida sunt et timenda.
qz ex quo p iudiciū ecclie clerici suos epi
scopos contēnentes sunt tradendi iudicio
seculari. xi. q. iij. Si quis sacerdotum. et cle
ricus degradatus traditur iudicibus secu
laribus. et de iudi. Intelleximus. et sacer
dos notorie fornicans est ab ecclesia inter
dictus. di. xxxij. Nullus. r. c. sequēti. maio
ri ratione contēnens imo negans deus. s.
d. ix. a. est tradendus duro iudicio et exclu
sus et interdictus a celo quia si de similibz

i iij

2. p

Judiciū humanū

simile sit iudicium. ex de rescrip. Inter ce-
teras et de maioribus maius restat iudicium
et tormentum durissimum. Sap. vi. sed mali
vellent quod hoc iudicium nunquam esset quia iudi-
cium refugit qui de iusticia diffidit. xi. q. i.
christianus. et tamen in illud durum iudicium
nullus cadit nisi propter delicta propria quia
futura dei iudicia non haberent locum si in hoc
seculo omnia iudicata essent. vi. q. i. Si omnia. et
xv. q. vi. Si a sacerdotibus. quia cum sacer-
dos iudicat deus iudicat cuius personam ge-
rit. de pe. di. iij. §. Sed quare. quia confessor
in hoc casu est iudex dei delegatus. qui ge-
rit vicem eius. ex de offi. deleg. preterea sic
quod qui semel a sacerdote digne punitur iterum
a deo non iudicabitur. quia Naum. i. Non iu-
dicet deus bis in idipsum. et de pe. dist. iij. §.
Sed quare. et §. Auctoritas. quia affixi te se-
mel non affligam ultra. Igitur propter defec-
tum iudicij confessionis et penitentie illud
dei iudicium est quia sicut dicit Sap. i. Corrip-
ens iudicium. scilicet nostrum precedens quia tunc
durum iudicium nullus euadet nisi qui suffi-
enter iudicatur per iudicem delegatum. id est
discretum et potentem confessorem qui ideo
tenetur esse discretus quia dei tenet locum
debet ergo habere munus scientie ut sciat
quid. qualiter. quomodo. vbi. et quando de-
bet iudicare. di. vi. §. j. post medium. et ratio
est bona. quia sicut iudex delegatus debet
ostendere litteras delegationis sue illis qui
bus mittitur. di. xvij. nobilissimum. et ex tunc
est honorandus sicut ille cuius personam ge-
rit. di. xxiij. Precipimus. Quia sicut iudex
delegatus propter negligentiam amittit
auctoritatem. ex de offi. dele. c. prudentia. ita
sacerdos debet ostendere scientiam. Osee
iij. Quia tu scientiam repulisti ego repe-
lam te ne sacerdotio fungaris mihi ineter-
num et ratio est bona. quia sicut ille non est
iudex in quo non est iusticia. xxij. q. ij. Ius-
tum. et ex de verbo. significa. c. Forus. Ita
nec ille est congruus iudex qui est viciosus.
quia sicut criminofus iudex cum sententia
in alterius crimine profert seipsum con-
demnat. xi. q. iij. plerumque. sic in proposito.
Luce. xix. Ex ore tuo te iudico serue nequa
Roma. ij. In quo alium iudices teipsum
condemnas eadem enim agis que iudicas.
B Quantus ad secundum iudicium
est delectabile bonis qui illud cum leticia

expectant et cogitant dicentes illud psal-
m. Memor fui iudiciorum tuorum domine etc.
quorum quidam transeunt cum iudicio bap-
tismali quidam hic patiuntur ut in futuro
non patiantur. xxij. q. v. quid. ergo quibus-
dam vero aduersa eueniunt ut ex hoc mas-
gis humiliantur et per hoc mereantur. vi.
q. j. oues. et dicunt illud ps. Iudicia tua ad-
iuuabunt me. Et Quantum ad ter-
tium illud iudicium erit valde rationabi-
le. primo quantum ad dubiorum declaratio-
nem quia multa dei iudicia et facta homi-
num nunc ignoramus quia forsitan laudas-
mus quod ipse reprehendit. et e converso. xi. q. j.
Sacerdotibus. Congruum est igitur ut om-
nibus simul congregatis omnia talia dubia
declarentur vbi. sicut dicitur Sopho. iij.
Iudicium dabit in lucem et non absconde-
tur ps. Educet quasi lumen iusticiam et iu-
dicium tuum tanquam meridiem. secundo quan-
tum ad malorum punitionem quia sicut cle-
ricus degradatus cadit a privilegio cleris-
icali et efficitur de foro seculari. ex de ver-
signifi. Nouimus. ita christianus cadens
a vita christiana in iudicio illo efficitur de
foro demonum et hoc iustum est quia vbi ele-
git domiciliū suum ibi debet iudicari. xij.
q. ij. vbi cumque. §. Quia ergo. Tertio quantum
ad bonorum remunerationem illorum dis-
co qui merebuntur audire illud Mat. xv.
Venite benedicti patris mei etc. ergo. Bea-
ti qui custodiunt iudicium etc.

Judiciū humanū

triplex. Primum temerarium.
Secundum nepharium. Tertium est
meritorium. A Primum
est dubiosum quia procedit ex suspitione. ij.
q. j. multi ante si. noluit inquit Augustinus
ibidem homines ab homine iudicari ex ar-
bitrio suspitionis quia solius dei est iudis-
care de occultis. ij. q. iij. Consulisti. et non
potest humano condēnari examine quem
de suo iudicio reseruauit. xv. q. vi. Si a sa-
cerdotibus. Nec est curandum de tali iudi-
cio hominum vbi est bona conscientia quia
tale iudicium est temerarium. xi. q. iij. Te-
merarium. et c. sequē. imo pessimum est. xv.
q. vi. Si a sacerdotibus. ergo Nolite ante
tempus iudicare quoadusque veniat dominus. j.

Juramentum

Corinth. iij. Quia pater omne iudiciū de-
dit filio. Johan. v. **B** Judicium ne-
pharium est iudiciū detractiois qđ pro-
hibitum est a lege diuina ⁊ humana sup. d
vii. per totum. quia in bono iudicio debet
esse quattuor persone scilicet. iudex. accusa-
tor defensor ⁊ testis. iij. q. iij. quarū nul-
la. habetur ibi iuridice qđ detractor nō est
legittimus iudex illius quez iudicat quia
inferior iudex superiorem iudicare nō pōt
di. xxi. Inferior. quia ille quem iudicat nō
est subditus qđ detrahit pape cuius facta
a solo deo debent iudicari. ix. q. iij. facta. ⁊
c. Aliorum. ⁊ multis alijs qui non sunt si-
bi subditi. Rom. ij. ⁊ habetur. ij. q. j. multi
ante fi. Tu inquit apostolus qui es qđ alie-
nū seruū iudicas. Nec est debitus accusa-
tor quia accusatio debet procedere ex cha-
ritate vt vitia corrigantur. xxij. q. v. pdest
Nec est ibi defensor quia absens non tan-
tum debet de ore detractōe curare per de-
cretum cornelij. di. xlvij. qđ ad nos. Non
inquit debent nos mouere cōuitia perdito-
rum rosa em̄ propter spinarū aculeos qđ
circūdat nō cessat crescere. ideo in omnib?
talib? os dicere sic apls. j. Cor. iij. p mi-
nimo mihi ē si a vob iudicer aut ab hūano
die neq; ei meips iudico sic me iudicatis.
Testes vero in detractōe si qđ sūt mali sūt
⁊ nō tales quales lex ordinat in causa di-
uorij. c. de testi. licet. que vult qđ i hoc ca-
su testis nō admittatur nisi iuret se illa de
quibus agitur impedimēta aduertisse an-
te litem motā ⁊ qđ illa audiuit ab anteces-
soribus suis fidedignus ⁊ non ab infami-
bus vel suspectis vl' leuib? personis cui?
legis ratio bona ē. quia si asserat qđ sciuit
illa pmo postqđ lis fuit mota sicut detra-
ctor ⁊ testis dicunt postqđ ira sunt cōmo-
ti iura presumūt qđ vna de quattuor cau-
sis que corrumpunt iudiciū testimoniū
perhibeant. id est cupiditatem. amorem. ti-
morem: vel odium. xi. q. iij. Quattuor. pro-
pter istas causas multi peruertunt iudici-
um. j. Regum. viij. **L** Tertius iudi-
cium meritorium est duplex priuatum et
publicum. priuū homo exercet quādo ho-
mo seipsum: in confessione iudicat. de pe.
dist. j. In accusatione. quo iudicio quilibz
debet se iudicare dum potest mores suos
in melius cōmutare ibidem nec cum posse

amiserit a domino iudicetur. ergo ab illo
iudicio est incipiendum quia verum iudis-
cium est iudicare primo conscientiaz pros-
prium non culpam alienam. iij. q. vij. Pos-
tulat. ⁊ ca. sequenti. Secundum iudiciū
publicum exercet in negocijs litigiosis et
est meritorium si rite fiat quia ordinatur
vt innocentia protegatur ⁊ culpa puniat.
ij. q. j. Que lotharius ⁊ debet fieri sine per-
sonarum acceptione. c. de preben. c. Ene-
rabilis. nec debet dimitti nec prohiberi p-
pter lachrymas quorumcūq;. xxij. q. iij.
Est iniusta. Sic igitur ad iudiciū simul
ppinquemus. Esa. xli. **J** **xx.**

Juramentum va-

i num. Primo est iniuriosum
deo prohibenti. Secundo pe-
riculosum ipsi iuranti. Ter-
tio scandalosum proxio audienti. **A**

Primo est deo iniuriosum ⁊ contra ho-
nozem eius qui illud prohibet. Exodi. xx.
Non assumes nomen dei tui in vanum. cō-
tra quod faciunt aliqui iurantes quia nō
seruant illas tres condiciones que faciūt
qđ iuramenta nō sunt vana. Hier. iij. xxi
q. j. Et iurabunt. viuit domin? in veritate
⁊ iusticia ⁊ iudicio. Quod exponens sanct?
Tho. ij. ij. q. lxxxix. articu. iij. dicit qđ iura-
mentum debet habere veritatem contra
falsitatem ita qđ verum sit quod asserit in
iuramento assertorio vel qđ verum fiat qđ
promittit in iuramento promissorio et iu-
sticiam qđ iustum sit quod promittit se fa-
cturum ⁊ iudiciū discretionis ita qđ bes-
ne examinet illud pro quo iurat contra iu-
ramentum subreptionis ⁊ leuitatis seu va-
nitatis. per quod quotidie accipit nomen
dei i vanū. huic recordat canones. iuramē-
tū aut h? dicitur vbi nō alit corde sentit qđ
ore iurat ⁊ in iusticia. Nō tēdēs ad morta-
le pctm. xxi. q. iij. c. Innocēs. §. illicitus. ⁊
q. v. iuramēti. ⁊ c. quacūq;. Iurat autē in
iudicio qm̄ cū discretōe ⁊ cautela. iurat eti-
am in licit. xxi. q. iij. Illicitū in me. ij. q. v
Sacramentū. Contra pmā cōditionē ⁊ cō-
tra veritatem iurat illi. j. §. xxi. a. Contra
aliā cōditionē facit qđ iniustū iuramētū im-
plet qđ ē mai? pctm̄ qđ priuū icurrere. xxi
q. iij. vniūq; qđ iuramētū nō est tenēdū
qđ vergit i peiorē ptē vl' detrimētū salutis

lxv.

Juramentum

xxij. q. iij. q. dauid. et fere oia. c. vsqz ad finem questionis et ponit ibi exemplū de herode et saltatrice. et de septe ibidem. c. vnus quisqz. Cōtra tertiā facit q̄ temere et ex cōsuetudine et sine necessitate iurat et indiscrete. xxij. q. j. Ita igitur et nō est dubiū qn̄ irreuerentia et iniuria fiat deo in ore iuranti qz dicit decretū Damasi pape. q̄ xpm blasphemiat q̄ sacris canonibus derogat. xxv. q. j. violatores. et p̄ creatoris capillum vel aliud membrū iurare est deū blasphemare. xxij. q. j. Si q̄s p̄ capillū. et blasphemia est pctm̄ in sp̄sanctū qd̄ neqz hic neqz in futuro seculo remittetur. di. xxv. Qualis. De hac materia vide. s. b. viij. per totum. et nō solum in deū sed in brām virginē et sanctos blasphemia cōmittit. ex de cle. male. c. ij. nec valz. qd̄ dicit q̄ cōsuetudo facit totū. qz lex dicit q̄ allegās ppriā turpitudinem nō est audiendus. C. de ser. pi. da. manumisso. l. Si quis creditoribus. Sic allegat qui dicit q̄ cōsuetudo facit eius iurare et inebriari. ergo iurationi nō assuescat ostiū. Eccli. xxij. **B** Secūdo est periculosa ipsi iuranti p̄mo quia est culpe repletio et vulneratio aīe qz cum aliqui iuratores fere in oī loquela accipiant nomē dei in vanū vix est aliquis pctōr qui ita totiens et ita publice frangat aliquod mandatum dei. qz nec vsurarius totiens iurat ad vsuram nec fur et. Ideo pluries peccāt q̄ alij pctōres et dum vsus iuramēti habetur de facili periuriū incurritur. xxij. q. j. Non est. et si nō iurat p̄ deum periurus est quia falsum iurat p̄ lapidē vel p̄ aliā creaturā. xxij. q. vl. ecce dico. Eccli. xxij. vir multum iurans replebit iniquitate. Secūdo qz est celestis hereditatis p̄uatio seu p̄ditio p̄ legem. ff. de illis q̄bus vt indigni. auferent. l. Si inimicitie. i qua d̄r p̄pter inimicitias capitales venientes inter legatarium et testatorem legatarius p̄dit legatū sic omnes pctōres illud legatum dei in ps. Disposui testamentū electis meis. qz infideles habitati sunt in testamēto eius et. Et ad hoc est lex. ff. de lega. adimen. l. Ex parte. Sed q̄ sequit̄ in p̄dicta lege. Si inimicitie. ē specialiter p̄tra iuratores. Si inq̄ palam et ap̄te testatori maledixerit et infaustas voces. i. infelices cōtra eum iactauerit idem est dicendum de eo qui fauces suas aperit

contra deū. ergo omnis iurans iudicabit. Zacha. v. **E** Quantū ad tertiū nota q̄ iurantes scandalizant et dānificant tria genera hoīm p̄mo pueros quos faciunt iuratores q̄ ante annos discretōis iurant et vouent qd̄ audiūt quoz periculum p̄ in puero quinquēni in dyalogo be. Grego. quoz informatoz iudicium ostendit deus Matth. xvij. Qui inquit scandalifuerit vnū de pusillis et. vide contra eos. s. a. ij. per totum. secūdo alios iuratores faciunt peiores quia plus iurat qui audit vocem iurantis. Leuit. v. contra tales qui sic dant occasiones dāni. vide. s. e. xi. c. tertio bonos auditores qui grauantur talia audire. Eccli. xxvij. Loquela multum iurans horripilationem capiti statuet et irreuerentia ipsius obturbatio aurī. Bonū est ergo q̄ omnes parui et magni abstineāt a blasphemia quia michael altercans cum diabolo. nō fuit ausus iudicium inferre blasphemie iude. j. et. xxij. q. ij. Si igitur.

Juramentum as-

i fertoriū super librum vel alif iudicialiter vel quouis modo sollēniter edictus. Primo exigit debitam precogitationem. Secūdo obligat promissorem ad perpetuam obseruationem. Tertio vnum illorum diuisim vel vtrūqz cōiunctim p̄ducit ad eternā damnationem. **A** Ad hoc q̄ p̄m̄ punctus teneatur oportet q̄ iuramentum habeat illas tres condiciones. s. J. xx. A. Et specialiter q̄ iurans non intelligat rem aliam de qua non exigitur ab eo purgatio per fallaciam vel duplicitates nominū in deceptionem illius cui iurat sed p̄tendat se iurare de illa de qua fit mentio quia in iuramento non debet intentio verbis tantū sed verba intentioni deseruire. xxij. q. v. humane. Nam vtrūqz debet concordare q̄ illud iuramentum veritatem habet vbi non aliter sentit corde q̄ iuratur ore. xxij. q. v. Juramenti. quia sic deus accipit iuramentum illud sicut ille intelligit cui iuratur quacūqz arte verborum iuret. xxij. q. v. Quamcūqz ergo qui sophisticē iurat periurus est ibidem. et. ij. c. sequē. quia periurus est qui suo iuramento nequit decipit

credentem. xxij. q. ij. c. In dolo. Ideo psal. querenti. Quis ascendet in montē dñi rē. Rñdes. Qui non accepit in vano animā suā nec iuravit in dolo proximo suo. imo qui paratus est ad periurandū. anteq̄ iuret periurus est. quia deus eū non ex operibus iudicat. sed ex voluntatib⁹. xx. q. v. Qui peierare r voluntas pro facto reputatur. C. de epi. r cle. l. Si quis non dicas. Et qui cogit aliū periurare etiā si sit dñs iurātis reus est p̄iurij. xxij. q. v. Qui spul⁹ sus. imo nullus debet testimoniā perhibere etiā in minoribus causis iurans de veritate dicēda de aliquo negotio nisi qd̄ ipse p̄sens percepit per aliquē de q̄nq̄ sensibus q̄n rez de qua agitur fiebat. extra de testi. l. iij. causaz. Et nemo compellendus est ad iurandū. vbi timef̄ periuriū. xxij. q. i. Ita ergo. Alias etiā facit contra legem civilē per quā nō sufficit q̄ quis dicat se scire nisi reddat cām. ff. de interro. actio. l. Quib⁹ plerūq̄. Itē qui dat alteri materiā iurandi actor est periurij. extra de cohab. cleri. Si vero. Ideo nullus debet dare consiliū vel materiā iurandi. extra de iureiurā. Adulter. Et qd̄ plus est qui aliq̄ quē puocat ad periurium vincit homicidā. per Aug. xxij. q. v. Ille qui. quia homicida tm̄ corpus occidit ille duas animas. scz puocantis r puocati. r videt̄ furtum cōmittere per legem. Instit. de re. diui. §. Operū. r. ff. de serui. ru. predi. l. Om̄s. Ex quib⁹ colligif̄ q̄ vbi aues ad certū locum reuolant sicut columbeyel bestie vel apes in certo loco cōiter pascunt sicut fere in prato vel in foresta furtum cōmittunt illa auferētes. his concordat alia lex. ff. de acqui. re. domi. l. restat. Ex istis patet illd̄ Sap. xiiij. Omnia om̄mixta sunt supple in fidelitas facientū periurare r periurantium rē. **B** Ad hoc q̄ secūdu p̄ntus sit verus oportet q̄ iurās semper intendat seruare qd̄ iurando p̄mittit dicēs Juravi r statui r q̄ illd̄ semp teneat nisi vertat in detrimentū salutis. sicut patet. J. xx. a. r nō obligat solū vbi iurat p̄ deus sed etiam vbi iurat per creaturā. extra de iureiurā. Et si. r nō tantū obligat quis iuramento sed r simplici verbo. qz fm̄ Lri⁹ sostomū. xxij. q. v. Juramēti. quo ad deus: ita bene obligat simplex verbum sine iura

mento etiam si vi vel metu rerum sit iuramentum factum consultius tenetur q̄ rumpatur. extra de iureiuran. Clerum. vbi glo. simpliciter tenet q̄ obligatur. dñs tamē sine periculo possit seruari. Exemplū ad hoc Augusti. de ciuitate dei libro. ix. c. xv. de Marco regulo qui potius durissimam mortem elegit sustinere q̄ per falsos deos falsum frangere iuramentum. r tamen multi male tenent iuramenta sua vt patet supra de iuramen. iudi. J. xvj. a. r. C. de iuram. fide. l. Qd̄ liber. Hoc faciet domino suo per leges anglie qui ponēdo manum dexteram super librum iuravit q̄ ex tunc erit ei fidelis r q̄ si dem ei tenebit de hoc q̄ tenet de eo q̄ fideliter faciet ei seruicia que ei facere debet ad terminos assignatos. sicut deus eū adiuuabit r sancta euangelia. Quod iuramentum multi male tenēt: r sunt in periculo sicut hi qui non tenent iuramentum vel votum quod faciūt in infirmitate. et vt omnia ista melius videantur. ponatur casus q̄ quidaz in mortis timore constitutus testamentū fecit in quo iniuriam sibi a quodaz factā remisit in manu sacerdotis: prestito iuramento q̄ hoc firmiter obseruaret. postea conualescens volebat agere actione iniuriarum. queritur an possit. r videtur q̄ sic quia statim dñs conualuit potest aliud testamentū facere. r illud quod fecit in primo testamento inmutare cuz vltima ei⁹ voluntas sit obseruanda. xiiij. q. ij. vltima. Secundo quia timore mortis remisit iniuriam et iuravit ergo cessante causa reuocabitur iuramentum et remissio. C. de non numera. pecu. l. Indubitanter. et. ff. de donatio. causa mor. l. Si mortis causa Ergo conualescens vt videtur rumpit licite iuramentum. j. Machab. vj. Sed q̄ non possit verius videtur. quia renūcians iuri suo amplius non auditur. vij. q. j. q̄ periculosum. r. ff. de edil. edic. l. Queritur §. Si venditor. vbi dicitur q̄ remittentibus actiōes suas non est regressus ad eas quod est contra eos qui in confessione vel in communionē vel infirmitate omnibus remittunt. et postea odio habent sicut prius. r contra illos qui indulgent: quando non possunt vindicare: sed quādo sunt in officio vel in aliqua potestate constituti

Justicia

maliciam que prius latuit ostendant. pre-
terea. quod semel placuit amplius displi-
cere non potest. extra de reg. iur. li. vi. Et
illud est etiam contra illos qui sunt in sta-
tu matrimonij in quo sepius post matris-
monij displicet quod ante placuit. et hoc
multis modis et malicijs ostendunt. Ad
questionem dico q̄ ille qui in infirmitate
iniurias remisit potuit duo habere in cor-
de suo ante remissionem. odium videlicet ⁊
desiderium correctionis q̄ videlicet iniu-
riam faciens corrigeretur s̄m regulaz ra-
tionis. Quantum ad primum tenetur sem-
per iuramentum seruare. quantum ad se-
cundum nunquā. Nam cum agere ad hoc
q̄ vicia corrigantur sit actus charitatis.
iuxta illud. Consule castiga ⁊c. Et cum ex-
pediat reipublice ne vicia maneat impu-
nita. ff. de iudi. l. Longius. Infirmitas ad
hoc induci non debuit nec hoc iurauit. vt
sicut illicitum iuramentum nō teneat: sed
peniteat. extra de sponsa. Ad audientiam
quia iuramentum non debet esse vinculu
iniquitatis: sed ad licita et honesta sem-
per debet referri. extra de iureiuran. Quā-
to. Quantū igitur ad licita tantum dicat
iurans illud Psal. Que procedunt de labi-
ijs meis non faciam irrita. Nam semel
iurauit in sancto meo. **L** Veritas
tertij puncti patz. quia ex quo periurus ē
infamis. et non admittitur ad sacros or-
dines clericorum. vj. q. j. Infames. a for-
tiori repellitur ab ordinibus angelorum.
et mittetur vbi nullus ordo sed sempiter-
nus horror inhabitat. Job. x. Nisi magnā
agat penitentiam. et dico magnam. quia
periuranti et consentienti. xxij. q. v. Si q̄s
conuictus. Et eadem penitentia est iniun-
genda pro periurio q̄ pro homicidio. xxij.
q. j. Predicandus. ergo iuramentum men-
dax non diligatis. Zacharie. viij.

regulat sapienter viuentem quo ad deum
quo ad seipsum. et quo ad proximū. Pri-
mo quo ad deum amandum: et ius suum
ei reddendum. quia iusticia est summū bo-
num colere ac cuiq̄ sua iura seruare. xij.
q. ij. Lum deuotissimam post medium. Et
sicut iusticia vult q̄ inferior non vsurpet
sibi nec subtrahat quod debetur superiori
xvj. q. j. Interdicimus. Ita maiori ratio-
ne non est subtrahenda a deo recta fides
et ponenda in aliquo spes sortilegij nec
dilectio vt aliquod peccatus diligatur. qz
vbi fides deest: ⁊ charitas iusticia esse nō
potest. xxiiij. q. j. Vbi ergo domino seruia-
mus in sanctitate et iusticia Luce. j. ⁊ Ba-
ruth. j. Domino deo nostro in iusticia.

B Secundo iusticia regulat homi-
nem quo ad seipsum dando ei tria precep-
ta: vt honeste viuat alterum non ledat. et
ius suū unicuiq̄ tribuat. Instituta. de iu-
sticia. ⁊ in. in principio. Contra primum fa-
cit omnis peccator. quia ille non viuunt ius-
te sibi ipsi qui viuunt damnose: sed sic ⁊ p̄z
minorem probo per viā derelictionis ele-
ctionis ⁊ interfectionis. Primo per viam
derelictionis. quia peccator vt corpus qd
est peior sua ps habeat delicias suas con-
fundit et derelinquit animam suam par-
tem meliorem a qua corpus habet pulchri-
tudinem fortitudinem. ⁊ quicquid habet
virtutis. et hoc ostendit mors. quia nullā
virtutem habet in morte. quia anima res-
cessit ita et quod habuit per anime presen-
tiam. quia in perditione amici primo scis-
tur quantum amicis valuit. ergo illam de-
relinquendo et ornando vel fouendo vel
sequendo corpus in tue anime perditionē
es iniustus tibi ipsi. quia iusticia preponit
illud quod est prius et dignius disti. v. §.
j. disti. viij. §. Veritate. h. v. a. et non solū
est iniusticia: sed etiam ingratitude. quia
corpus propter suas delectationes vel lu-
cra destruit animam a qua habuit omnes
suam bonitatem. quia ingratitude vis-
cium est reddere mala pro bonis. xxij. q.
ij. c. Sex differentie. Et omnis ingratus
est iniustus. quia non reddit unicuiq̄ qd
suis est. Eccli. ij. Vidi in loco iusticie ini-
quitatem. Secundo per viam electionis
quia videns duo ante ipsum posita quoz
vnu non valet obolum ⁊ aliud sex. Si ho-

207

Justicia Primo

regulat sapienter viuentem
Secundo flagellat enormi-
ter delinquentem. Tertio re-
munerat in bono constanter agentem.

Quantum ad primum iusticia

in o potest eligere. et accipiat peius omnes reputabunt eum non solum iniustum: sed et stultum sic de illo ante quem positum est bonum et malum Eccli. xv. Vita gratie. et vita culpe. et patet dicenti quod peccator ponit delectationes et lucra sua ad maiorem valorem quam obolum. Respondetur quod deus et quilibet homo bonus ponit illa ad maiorem valorem et precium quia ad nihil. et nunquam aliquis posuit ea ad plus nec ad maius precium: nisi dyabolus qui est falsus. et ministri eius etiam in hoc falsi. qui semper ponunt falsum valorem super merces suas. Nullus igitur debet ea ab eis emere vel capere merces illarum: nec illa estimare secundum falsum valorem quem eis imponunt: sed secundum verum quem deus eis imponit. quia si fecerit decipietur. igitur talia dimittens iustus est. quia iusticia et equitas est dimittere talia et habere. Equitatem et temperantiam talium dist. xli. quod dicit. ergo sobrie et iuste vivamus Thytus ij. Tertio per viam interfectionis. quod iniustus est sibi ipsi qui occidit animam propriam sed sic facit peccans mortaliter etc. Talis ergo multum facit contra iusticias et honorem dei. sicut si aliquis destrueret statuas imperatoris terreni. talis capitali sententia est puniendus. ff. ad l. iul. maie. l. Qui statuas. A fortiori committit maiores iniusticias qui imagines et formam vivam summi imperatoris dei aiam propriam interimit peccando in seipsis vel in alijs quocumque modo. de quibus Esa. j. Justicia habitavit in ea. supple. Ecclia nunc autem homicide et iniusticia. quia iusticia cum scelerato homine non potest habere consortium. extra de verb. sig. c. forus in fine. Tertio iusticia regulat hominem quo ad proximum. quia ex lege nature tenet homo facere alteri iusticias quam sibi vellet fieri. et non facere alteri iniuriam quam sibi nolle fieri di. j. Dumas nunc. et contra illam faciens aliena iniuste capiendo vel alteri iniuriam faciendo nulla excusat consuetudine lege positiva. quia ei cedit omnis consuetudo et constitutio di. ij. per totum. et hoc christus confirmat in evangelio ubi ait quecumque vultis ut faciant vobis homines. et vos eadem facite illis. Mattb. vij et di. j. Humanum. Ideo contra ius natu-

rale non admittitur dispensatio propter maius malum vitandum dist. xij. §. j. et di. vij. c. j. Qui ergo vellet quod alius defenderet ipsum in necessitate. deberet illum defendere. quia iusticia est patriam et socios defendere. xxij. q. ij. Fortitudo. Sic etiam de compassione et subuentione indigentium quia iusticia miseris compatitur. di. xlv. Vera iusticia. et in psal. Dispfit dedit pauperibus. Ideo qui petit iusticias a deo dicat illud psal. Judica me deus secundum iusticias meas et illam faciat alteri sub eadem forma qua vellet quod sibi fieret si esset in statu alterius. extra de mutu. petitorio. c. j. et ij. Et sicut ipse nolle quod aliquis venderet sibi iniusticiam. ita ipse eam nulli vendat. extra de purgatione canonica. capi. vlti. Quia sic decet nos implere omnem iusticiam. Mattb. ij. Quia nisi abundauerit iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum qui iusticiam fecerunt in vno et in alio non et illam quando vendebant dicitur non intrabitis in regnum celorum. Mattb. v. Quia auro et nummo iusticia violatur. xj. q. ij. Pauper. et j. q. ij. Ad dentes. **L** Quantum ad secundum ad iusticiam et iustum pertinet punire tam seipsum delinquentem. quia iustus prius accusator est sui. Proverbiorum. xvij. Quas ad alios cum iusticia debeat punire delinquentes et saluare innocentes videatis per casum qui ponitur. Quod cum quinq; clerici essent in vna domo vnus interfecit alium alijs non sentientibus. Isti quatuor postmodum episcopo apud quem notorium est vnum illorum esse homicidam se offerunt promouendos nolentes ostendere reum: timore forte irregularitatis. Episcopus eos velut suspectos repellit precipue cum nesciat quis eorum sit homicida. Isti omnes parati sunt se purgare: vt promoueantur. Queritur an sint admittendi ad purgationem et ad promotiones omnes vel vnus vel nullus vtrunq; videtur absurdum. et contra illud Ezechielis. xvij. Justicia iusti super eum erit. quia si omnes ordinantur vel promouentur: tunc impius non punitur nec repellitur: vt deberet si omnes repellunt tunc iustus non liberat in iusticia sua. Deinde arguit quod omnes

Laboz

sunt admittendi ad purgationem. et pro
monitione. quia si crimen obicitur alicui
vitare non debet. sed nomen criminis et cri
minosi exprimi debet. ij. q. viij. Quisquis.
Præterea si omnis constat quod innocentes re
pelluntur si omnis admittunt nocens non
punitur: sed sanius et facilius est impunitum
relinquere delinquentem quam damnare innocen
tem. ff. de penis. l. si absentem. et extra qui
matri. accu. pos. c. peruenit. Nam melius
est malos pro bonis tolerare quam bonos pro
malis refutare. vij. q. j. Cui igitur. xxij. q. iij.
quod magnus. Item si duobus aliquid legatus
est et vni ademptum est et nescitur cui. vtriusque
legatum debet. ff. de adim. leg. §. Si duo
bus. sic in proposito cum omnis isti ante po
tuerint promoueri. et postea per homicidium
adempta est facultas ordinationis vni. et ne
scitur cui: omnibus debet promotio Item cum
quis est in peccato quod quis probare non
potest reliquit suo iudicio di. xxij. Habuisti
se. Ad appositum quod nullus sit admittendus.
quia certum est et notum iudici aliquem istorum
homicidium commisisse. ergo scit quod admittit
do omnis admittit. et vnum compurgatoribus
suis. et quod cuncti compurgatores exponunt
se periculo: quia nesciunt quis eorum est in
nocens. ergo tale non admittat que scit
velle periurare. extra de accu. Ad hec. Item
volentes alios purgare debent vitam illorum
scire. extra de accu. Petrus. C. de iur. deli.
l. Sanximus. Item homicida conuictus est
inter eos. ergo non est eis vitandum ut legitimi
mis nisi eo prius separato di. ix. Nolite.
Item nullum periculum est si omnis repellantur
sed magnus si homicida admittatur. ergo
minus damnum est admittendum de pe. di.
vij. in principio. extra de sponsa. Iuuenis.
ff. de ritu nupt. de optimis. Item propter sus
pitionem incontinentie remouet quis a pro
mouitione di. xxij. §. quod ergo. et di. lxxij.
Proposuit. Item certum est vnum istorum ma
lencius commisisse et nescitur quis. igitur
omnis tenentur. ff. ad. l. aquil. §. sed si plures.
Item de consensu sunt suspecti. quia non
clamauerunt nec denunciauerunt. xxij. q.
ij. Non scitum. Responsio verior et securior
videtur quod nullus admittatur. quia qui au
dit aliquem falsum iurare et tacet consentit
xxij. q. ij. Si quis conuictus. et Leuitici. v. di
citur. si peccauerit anima et audierit vo

cem iurantis testisque fuerit nisi indicaues
rit portabit iniquitatem suam. Et iudex in
hoc casu non solum audit falsum iurare sed
falsum iuramentum recipit et approbat tan
quam verum. quia non vetat cum possit peccatum
ut ait Seneca. et Innocentius di. lxxij.
Error cui non resistit approbatur. Ad ar
gumentum in oppositum studez responde serua
semitas iusticie. Prover. ij. Tenens semp
per delinquens est puniendus. sic tamen quod
iusticia est cum misericordia temperanda
di. xlv. Disciplina. et quod non odio sed bono
zelo est exercenda. xxij. q. iij. Ser. sic ergo
diligite iusticiam Sap. j. Nec parcatis pro
pter lachrymas quorumcumque. ff. de offi. p. s.
l. obseruando. Non ergo miserearis omni
bus qui operantur iniquitates. D

Quantum ad tertium principale primum
iustorum est vita eterna Sap. v. Iusti autem
imperpetuum viuunt etc. Quia non receperunt
mercedem hic et in psal. Beati qui cu
stodiunt iudicium et faciunt iusticias etc. Et
si propter illam plurimas iniurias pacian
tur beati sunt. Matth. v. Quia qui opera
tur iusticias habitabit in tabernaculo tuo
psal. Quantum etiam ad illos iusticia di
citur quasi iuris status. extra de verb. sig.
forus Quia iustos semper facit perfectos
ergo usque ad mortem certa pro iusticia.
Eccli. iij.

Laboz quidaz

Primo est mundane vanita
tis. Secundo quidaz detes
tande prauitatis. Ter
tio quidaz meritorie vri
litis. A Pri

mus laboz est indifferens ad demerendum
et merendum. Secundus est determinatus
ad demerendum. Tertius est determinas
tus ad merendum. Primus laboz est cor
poris sicut fodere arare etc. et ut verb vtar
Hier. de consecra. disti. v. Nunquam. Fisteles
lam terere iunco vel canistrum lentis ple
ctere viminibus. Et quo labore homo po
test consequi triplicem utilitatem scilicet
corporis sustentationem. sceleris vitatio
nem. virtutis augmentationem. que tria
ostendit Hiero. in predicto decreto. de co
secre. di. v. Nunquam. d. semper aliqd operis

facito vt dyabolus semp te inueniat occu-
 patū ⁊ infra scribatur ⁊ libri vt ⁊ manus
 operetur cibos ⁊ anima saturetur lectioe.
 In desi derijs em̄ est omnis ociosus. egip-
 tiorū monasteria hunc morē habent vt nul-
 lum absq; opere ⁊ labore suscipiāt non tā-
 ppter victus necessaria q̄ ppter anime
 salutē ne vagent perniciosis cogitationi-
 bus hec ibi. Et idē Hiero. parū ante ama-
 studiū scripturarū ⁊ carnis vitia nō ama-
 bis. Quō vero talis labor est indifferens
 ad meritum ⁊ demeritū. dicit bt̄s Tho.
 scda scde. q. clxxxvij. arti. iij. qz idē actus q̄
 est demeritorius in vno qui laborat ppter
 finē cupiditatis pōt esse meritorius in alio
 qui agit ppter finē charitatis: ⁊ qui labo-
 rat vt verbis vtat Aug. xxij. q. vij. Quēad-
 modū. nō dñandi cupiditate s̄ bñ viuēdi
 pietate. imo qd plus est vna ⁊ eadē actio
 s̄m materiā ⁊ s̄m operis p̄tinationē ⁊ in
 eodem hoīe pōt esse meritoria ⁊ demerito-
 ria s̄m diuersitatē mutationis volūtatis
 ⁊ intētionē. sicut p̄t de illo qui p̄tino eū-
 do versus eccliam primā intētionē quā
 habuit bonā mutauit in malam vt videlz
 aliquod malū ibidē perpetraret talis dis-
 cere potest illud. Eccli. iij. Cur laboro et
 fraudo aiām meā bonis. cum illis Luc. v.
 Per totā noctē laborātes nihil cepim⁹. i.
 per totū temp⁹ q̄ fuimus in peccato nihil
 cepimus de merito. **B** Secundus
 labor est mūdi delectantis in pctis. xxij.
 q. vij. Quēadmodū. quoz aliqui laborant
 in superbia ⁊ vanitate. alij in iracundiā ⁊
 animositate. Alij inuidiā ⁊ malignitate.
 Alij in auaricia ⁊ cupiditate. Alij in gula
 ⁊ superfluitate. Alij in luxuria ⁊ carnalita-
 te. Cōtra primos vide iura. d. ⁊ a. Et. j. de
 superbia ⁊ Ecclesiastes. v. Quid p̄dest q̄
 laborauit in ventū. vide leges supra. c. De
 ira. Eccles. x. Secūdi sunt frenetici cōtra
 quos labor stultoz p̄det illos. Tertij sunt
 inuidi quoz labor: diaboli labor. cui inui-
 dia mors intrauit in orbē terrarū. Sapi.
 ij. contra quos vide supra. c. De inuidiā ⁊
 in psal. In labore hominū non sunt: ideo
 tenuit eos superbia. ⁊ cum hominib⁹ non
 flagellabunt: sed cū demonib⁹ in inferno
 Quarti sunt vt cupidi quoz cupiditas cō-
 cepit dolorem qm̄ cogitauit qua via inuis-
 sta ad bona alterius possz peruenire ⁊ pe-

perit iniquitates quando hoc ad effectum
 m̄cipauit. sequit̄ Lacū aperuit scz infer-
 ni in quē introiit vsq; ad progenies pas-
 trū suoz. ⁊ vsq; in eternū non videbit lu-
 men. qz talis cōiter cautelose laboriose ⁊
 studiose acquirit. Ideo dicitur in ps. Labo-
 bor in medio eius ⁊ iniusticia. cōtra tales
 vide supra. c. auaricia. ⁊ cupiditate. de ac-
 quistione ⁊ de acceptōe infra in. c. de mu-
 nerib⁹. ⁊ de raptorib⁹. ⁊ de vsurarijs. ⁊ ces-
 teroz quoz nomē non est in libro vite. et
 Eccles. viij. Quāto plus laborat tāto mis-
 nus inuenit qm̄ fuerit in inferno in quo las-
 bor labioz suoz operiet eos. Contra qm̄-
 tos scz ebriosos vide supra de ebrietate. ⁊
 Eccles. vj. Labor hoīs. i. gulosi in ore ei⁹
 id est circa repletionē ⁊ delectationē oris
 eius. De sextis scz luxuriosis. vide leges su-
 pra. de adulterio. ⁊ de fornicatiōe. ⁊ infra
 de luxuria. Diere. ix. Ut inique agerēt las-
 borauerūt. Et om̄s isti fornicatores sunt
 in labore malo fortes sed debiles in labo-
 re bono di. xlvij. Om̄s. ⁊ tamē cuilibet dis-
 cit. Exo. xvij. Stulto labore consumeris.
L Tertius labor est in virtutibus ⁊
 sp̄ialibus exercitijs. xxij. q. iij. Quis nos
 potest. ⁊ ille labor est nobis necessari⁹ ad
 salutē. qz merces felicitatis non meretur
 nisi labore virtutū. de cōse. di. v. Jeiumū.
 qz sicut pater potest iuste negare filio ali-
 menta qui potest labore acquirere sibi vi-
 ctum ⁊ non vult laborare. ff. de agno. lib.
 l. Si quis. ⁊ l. Liberti. ⁊ C. d. mendi. vali.
 l. vnica li. xij. Ita deus illi qui petit gr̄am
 ⁊ gloriā dicendo presta ⁊ non vult ad hoc
 laborare. Recte sicut ille qui concedit ali-
 cui iter quo ire non potest sine labore pro-
 prio vult qd fodiendo viā acceptabilē fa-
 ciat. ff. de serui. l. Sicut. Ita dñs. ⁊ p̄t. ff.
 de serui. v. v. ba. p̄dio. l. Seruitus. §. Si do-
 mo. Cuius legis casus talis est. Aliquis
 habens montē vel rupez in cuius montis
 pede vicin⁹ habitat cui concedit qd domū
 ⁊ per illū mōtuosus locū ad domū iter fa-
 ciat. Lex querit vtrū fodiendo ⁊ explanā-
 do cliuū planā viā sibi facere possit. ⁊ vis-
 det qd sic. qz ille qui cōcedit finē concedit
 ⁊ illud sine quo finis haberi non pōt. Sic
 de deo vos predestinante ad vitā eternā
 ⁊ dante vobis gratias sine qua nullus po-
 test ibi venire: sed p̄prius labor requirit̄.

— quia homo ad labore nascit Job. v. quare precipitur in psal. Inter facite vsqz ad mōtem dei. et hoc necesse est. qz fm legem sublata via siue medio quo venit ad bonum qdcunqz etiā ipm bonū tollitur nam sublata qrela qua ptingit ad hereditatis petitionez sublata videt hereditas. vt. C. de ioffi. testa. l. Sāxim. §. si. Sic in pposito quia Roma. xij. que sunt a deo ordinata sunt sic videlz qz tenendo mediū deueniā ad finē. ergo labores manū tuarū māducab. si sic feceris beat⁹ es et bñ tibi erit. in psal. et qui non laborat in hoc mūdo bene operando non māducabit in regno celoꝝ. sicut patet Matth. xj. Venite ad me om̄s qui laboratis et ego reficiā vos. Illā mercedem debemus in laboribus nostris querere et expectare. qz boni laboratores suū premiū nō in p̄senti sed in futuro querūt recipere. j. q. ij. Sacerdos. vbi dicitur qz iustū est qz illi consquant stipediū qui laboris impendūt obsequiū. licet qñqz labor fructu careat: nō tamen caret merito. qz scriptum est Sap. v. Reddet deus mercedē laborū sanctorū suorū. et extra de renū. Nisi cū pridē. j. Loꝝ. iij. Unusquisqz mercedem accipiet fm pprium laborem. et tñ non obstante qz labor p̄dicationis sit meritoꝝ sine fructu vt habet in illa decretali. Si predicator in aliquib⁹ sine fructu laboret ad alios se transferat vt proficiat vij. q. j. §. vlti. viij. q. j. Olim. et sic in omnibus labora. j. Thymo. iij.

Al. ij.
Deus Prio que

dam est mūdane vanitatis. Secdo quedā maliciose prauitatis. Tertio quedā eterne felicitatis. A Prima est vituperabilis. Secda est dānabilis. Tertia est cōmendabilis. Prima est vituperabilis pro tanto qz velle laudari et dare histrionib⁹: vt laudetur in mane vicium est di. lxxxvj. donare glo. histriones phibent a p̄motio ne di. xxxij. Maritū. et a corpe xpi de pse. di. ij. Pro dilectione. et infames sūt. iij. q. j. c. j. et ff. de his qui no. infra. l. ij. §. Aut pretor. Videt tamē facere differētiā inter histriones et cytharistas et alios q̄ varijs vtuntur instrumentis. dicit tamē qz taz illis qz

istis vicium est dare ad voluptatē sed nō ad necessitatem. et tñ sunt aliqui qui non nisi pro laude hūana largiunt atqz de ipsa largitate laudis solūmodo retributio nē querūt. j. q. j. Sunt nōnulli. imo multi sunt qui dant libenti⁹ p tali vanitate qz pro eterna felicitate. et carius emūt culpā qz eternā gloriā et tñ de verbis laudantiā non debem⁹ multū curare nec vituperantiū. qz gloria nra hec est testimoniū p̄sciētie nostre. xj. q. iij. Inter verba. qz per illud erit laus vnicuiqz a deo. j. Loꝝ. iij.

B Secunda laus est maliciose prauitatis et est dānabilis ex parte laudantis et laudati. p̄mo potest esse periculū ex parte eius qui laudat. qz pōt p̄tingere qz habet opera bona in exteriori apparentia ppter que etiā a bonis laudat qui ignorat ipm esse malū. qz sicut hic qui nunqz fuit ordinatus nec recepit p̄mā tonsuram: sed est laycus licz sit litterat⁹. hic in extranea patria gerens se in habitu et apparatu ac si esset bonus sacerdos pōt tanqz clericus a bonis laudari ad suam dānationē. quia intromittit se de sacramētis que nō debet tractare. Res em̄ ecclie non sunt talibus cōmittēde disti. ix. Judicatum. et extra de deci. q̄uis. et extra de consti. ecclia. qz sicut layci quo ad litteraturas quo ad ordines sunt indigni ad tractandum res ecclie et negocia maxime spūalia. extra de iudi. de creuimus. Non est dubium qn ille sit indignior corā deo qui nescit lectionē bone vite ad tractandū sacramēta ecclie et habenda beneficia eccliaistica quousqz fiat tonsurat⁹ ad recipiendos sacros ordines. Et sicut layci nō debēt stare cū clericis i choro. extra de vi. et hon. cle. c. j. Ita nec tales stabūt in choro glorie in regno celoꝝ. cū angelis: lz nunc honorent et laudent. et tñ in fine inueniēt qz laus impij breuis Job xx. Ex parte vero laudati et laudatis simul est periculū qn laudat peccator in psal. et di. lxxxvj. Donare. et ff. de ser. cor. l. j. §. per suadere. vbi dicit qz nō oportet laudādo augeri maliciā serui. et. vj. q. j. Sunt plurimi vbi dicit glo. qz cōmendans mortalia peccata peccat mortaliter. qz duz mala facta laudant geminant di. xlvj. Sunt. sed duz malus laudat vita eius indirecte laudat et qui scienter indignū laudat xpm cuius

2. p

L

3. p

inēbra sumus violat. xj. q. iij. Si quis ho-
minē. qz a talib⁹ laudabūť om̄s qui iurāt
psal. Qui xp̄m inhonorāt. ⁊ sicut dī Pro-
uerb. xxviii. Qui derelinquūt legē laudāt
impiū de talibus. vide sup. de adulatione
L Tertia laus est cōmēdabilis gratie
in via ⁊ glie in futuro. p̄ma laude laudat
deus a bonis fidelib⁹ viatorib⁹ q̄ est ei im-
pendenda p̄ suis bñficijs. xvj. q. ij. Reuer-
timini circa finē. In cui⁹ laudē cantat ec-
clesia. Gloria p̄ri ⁊ filio ⁊ sp̄i sc̄to. extra
de ferijs. qm̄. Sic laudant boni viri si nō
ante mortē. Ne laudes hoīez ī vita Eccli.
xj. Quia sicut isti qui custodiunt obsessam
ciuitatē credentes falsis p̄missionibus et
adulationib⁹. ostiū eāqz aperientes pdun-
tur vbi aliqui saluant. sic boni viri aliquñ
peccant aperiētes cor suū varijs laudib⁹.
qz s̄m beatū Greg. vj. q. j. Sunt plurimi.
de bonos vltra meritū laudatos ab alijs
permittit in obtreccationē venire vt cul-
pa ex laude p̄tracta suffocet: sed post mor-
tem laudemus bonos viros et gloriosos.
Eccli. xliij. Sed qui sic vult laudare deus
vel sanctos sit dignus. qz non est speciosa
laus in ore pctōris Eccli. xv. ⁊ qz non bñ
conueniūt in vno ore laudes xp̄i ⁊ laudes
ionis di. lxxxvj. Cū multa. psal. Non mor-
tui laudabūt te dñe. Secūda laude lauda-
tur deus in celo a beatis cōprehensorib⁹.
qz ibi omnis sp̄s laudet dñm psal. Sem-
per laus eius in ore meo.

2 iij.

Ex quecumqz si

32
I ue diuina siue hūana bñ edi-
ta p̄rio est rōnabilis. Sc̄do
est vtilis. Tertio est viro bo-
no amabilis. **A** Primū p̄tz. qz lex
sp̄s cordi infigitur instinctu sp̄s sancti.
xix. q. ij. Due. ⁊ est ratōnabilis. quia lex est
omne qd̄ ratione constat dūtayat qd̄ reli-
gioni congruat ⁊ discipline conueniat. et
saluti proficiat di. j. Consuetudo ⁊ consti-
tutio scripta istas cōditiones habens lex
est di. j. Lex. ⁊ di. vij. Moyses. ⁊ tales in-
stituunt cum p̄mulgant di. iij. In istis.
ad quas tenendū non solum subditus. sed
⁊ conditor tenetur ⁊ obligatur. quia licet
solutus sit legibus. tamen honestus est. vt

s̄m leges quas instituit viuat p̄re ceteris
obseruādo. xxv. q. j. Cōfidimus ⁊. c. Ideo.
exemplo ch̄risti qui legem quas dedit im-
pleuit. xxv. q. j. ideo. S. Vis ita. ⁊ Matth.
v. Non veni legem soluere. sed adimplere
⁊ in talibus leges seculi debēt canones se-
qui. ij. q. iij. Euthemius. S. in fine. quia lex
que obuiat sacre scripture. ⁊ decretis pa-
pe. ⁊ bonis moribus nulla debz esse. di. x.
Non licet. ⁊. iij. c. sequē. quia lex diuina ⁊
canonica superior est lege seculari dist. x.
Lege. p̄pter quod etiaz legibus diffinitū
est p̄cipue ecclesiasticis esse tenendus. xj
q. iij. Sūmopere. ⁊. iij. q. vij. Judicet. con-
tra eos qui dicūt q̄ tenent ad decretavel
decretales vel constitutiōes prouinciales
quibus nō conuenit iudicare de legib⁹: s̄
s̄m leges di. iij. Euthemius. ⁊. c. sequen. et
hoc semp̄ intelligat quisqz talis. quia vbi
lex est adeo ad morz cōp̄ositionē ad culpe
vel vanitatis refrenationē. ibi p̄uaricatio
legis est a dyabolo di. xxxv. Sexto. qz om-
nis lex ⁊ constitutio ligat postq̄ peruenit
ad noticiā vel peruenire potuit. extra de
cōcessione prebende. c. j. Innocentius in
nouellis. ⁊ si dicat q̄ ideo vult. quia non
vult vti vanis ⁊ alijs illicitis: sed que sunt
ab omnib⁹ solita nō excusatur. quia tales
leges ⁊ constitutiones ordinantur p̄pter
bone vite ⁊ virtutum transgressores. ⁊ nō
propter iustos. quia iustis in quantum iu-
sti non est lex posita. extra de regula. licet
quia qui a lege priuata ducitur nulla ras-
tio exigit. vt lege publica constringatur.
xix. q. ij. Due. extra de regulari. licet. Nec
obstat q̄ pontifices romani ⁊ alij nouas
leges condunt. quādoqz ⁊ antiquas reuo-
cant. quia precedentium reuocatio ⁊ no-
uarum ordinatio fit occasione malorum
emergentium dist. lxxij. Quia sancta ro-
mana. S. Verum. et ponitur ibi exemplus
de serpente eneo de quo ch̄ristus fecit mē-
tionem Johannis. iij. Sicut inquit moy-
ses exaltauit serpentē in deserto. ita exal-
tari oportet filium hominis. qui fuit fa-
ctus iubente deo quem cum postea popu-
lus coleret Ezechias rex volente deo de-
struxit. et hec est causa quare fit mltiplex
lex Job. xj. Necessē ē vt legi trāslatio fiat.
Heb. vij. ⁊ tñ om̄s sunt tenēde. qz nō solū
p̄cepta decalogi: s̄ etiā alie leges ⁊ statu

ta ligant in foro conscientie. Et si nullus sit qui transgressorem puniat intantum quod glo. cardinalis. extra de con. pbe. detestanda. li. vi. Tenet quod qui scienter facit contra prohibitionem canonis peccat mortaliter. et hoc probat per multa iura inter que ponit unum decretum. i. q. vii. Si quis omnem dicens Si quis omnem. i. omnia de traditionibus ecclesiasticis scripta vel non scripta violauerit anathema sit. Etiam Jobes et Laurentius dixerunt quod traditio obligat ut preceptum. vide de hoc Hostie. extra de maiori. et obe. c. ii. Jaco. ij. Qui totam legem implenerit. offerdit autem in uno factus est omnium reus. quod non solum verum est de lege dei et ecclesie. sed etiam civili que semper obligat in foro conscientie in quantum est iusta et concordans cum legibus dei. Sed precepta legis civilis que sunt honesta ut pacifice vivere alterum non ledere suum unicuique tribuere Iustitiam. de iusticia et iure. concordant cum lege dei dicentis. sobrie pie et iuste vivam in hoc seculo Zytum ij. Ergo sunt tenende prohibitiones tam legis diuine quam humane. De homicidio de furto non faciendo concordant quia in omni lege talia prohibentur. sic etiam de luxuria non committenda. Exo. xx. et xxxij. q. v. Non mechaberis. In punitionibus etiam concordant in hoc quod omnes leges puniunt delinquentes et in permissionibus. quia sub omni lege multa permittuntur que non approbantur. vt. xxxj. q. i. Hac ratione. imo si ad iudicium ducerentur cassarentur. extra de prebende. Cum iam dudum. et in iudicio dei cassabuntur. quia cuncta que fiunt adducet dominus in iudicium. Eccles. vlti. et patet quod omnis lex aut punit aut precipit aut vetat aut permittit di. iij. Dis lex. Exo. xij. Eadem erit lex. Nec in his quis excusatur ignorantia crassa et supina super. J. iij. b. quia turba hec que non nouit legem maledicta est Job. vii. **B** Secundus. s. legis utilitas patet. quia lex statuitur pro communitate et non pro priuato comodo dist. iij. Erit. vbi allegat Ysidoro. dicens quod lex est honesta glo. quia in iure considerantur tam iusta quam honesta vt. xxxv. q. iij. Porro. Sequitur iusta glo. aliter non est ius nisi sit iustum di. i. Jus generale. sequitur possibilis. quia si ex impossibilitate legis transgredere non ei imputaretur ad penam. xv. q. i. Non est. sequitur secundum naturam. i. naturalem rationem. et ita

necessaria et utilis hec ibi in textu et glo. ex quibus sequitur Beati immaculati in via que ambulat in lege domini etc. **L** Tertium ostenditur in psal. Ubi vir iustus dicit. Quod dilexi legem tuam domine etc. Nec mirum. quia aliter nullus diligit opera propria nec vitam propriam. quia si contra legem facta sunt pro infectis debent haberi. xxv. q. ij. Imperiali. nec aliter amat quis innocentes quia leges facte sunt ut humana coerceat audacia et tuta sit inter improbos innocentia di. iij. Facte sunt et. xxij. q. v. Non frustra. et vtrumque deberet quilibet amare ut facta militaria quia arma legibus iuuant super. a. xvij. a. ergo ne dimittas legem Proverb. j. Sed eas diligas quia propter tuam utilitatem fecit deus omnem legem et specialiter nouam ad modum testatoris que si diu superuiuat post testamentum et amicos quibus in testamento illo multa bona legauit inuenit ingratos nouum condit testamentum et bona sua legat alienis amicis gratis et benignis. sic deus qui in lege moysi que vocatur vetus testamentum dei di. vi. Testamentum. legauit multa iudeis et propter hoc. ergo sicut dicit in psal. Auertisti testamentum serui. i. populi tui iudayci. q. d. christianis illud. Baruch. ij. Statuam illis testamentum aliud. Necessitas et utilitas testamenti illius est magna. sicut patet per rationes legis. ff. de testa. l. si his. In qua continetur quod ille qui in testamento plures voluit heredes instituire de quibus duos nominat et alios subtrahit. querit lex an nominati totam obtinebunt hereditatem et rident quod non quia videtur magis testamentum incepisse quam fecisse sed si postquam ad tempus siluit omnes nominet quos voluit heredes ordinare tanquam ex testamento perfecto etiam prius nominati hereditatem consequuntur. Sic in proposito deus incepit facere testamentum suum quando dedit legem nature et legem moysi scriptam et vtrumque populum heredem instituit. Nam de illis de lege nature statuit testamentum pacis Eccles. xliij. Voc facias alteri quod tibi vis fieri di. j. Dumas num. Populus vero iudaycus accepit testamentum sacerdotum. j. Macha. ij. vide. n. j. a. Istis vero sic in testamento nominatis deus qui interim ad tempus siluit in terris apparens tertium heredem instituit in nouo testamento gratie. d. Nouum testamentum

est in meo sanguine. j. Corinth. xj. Quod testamentum taz electis de lege nature q̄ etiā scripturę et gratie sua morte confirmavit. quia ubi testamentus est: mors necesse interuenire habet testatoris. Heb. ix. Ista ergo lex noui testamenti est illa de qua in ps. Lex dñi immaculata cōuertens animas ad hereditatem celi quā prius perdidērāt. Sed heu nō obstante q̄ leges sunt ita rationabiles tam vtilis tam amabiles pauce illarum habent diligētes executores nisi ille que sūt bursales sicut patet. s. e. v. a. quia legisperiti consilium dei spreuerunt. Luce. vij. Regem mandatorū decretis euacuans. Ephe. ij. s̄m legem mandati carnalis. Heb. vii. et sic tenente leges nescierūt me. Hiere. ij. Quia oblita es legis dei sui. Osee. iij.

L iij.

Librorū triplet

conditio. Primo quidam sunt exterioris materie. Secundo quidam interioris gratie. Tertio quidam superioris glorie. Primus est frequenter respiciendus. Secundus diligēter examinandus. Tertius plurimū appetendus. **A** Primus est sepius legendus et audiendus nō solum in ecclesia: sed etiā in mensa clericorum in qua nō fabule sed diuinarum scripturarū lectio debet admisceri. di. xliij. porro reuerentia. qz ad prelatos et clericos pertinet iugit̄ insistere libro et lectioni. dist. xxxvj. §. Ecce q̄. quia in eis nō sufficit sanctitas vite nisi assit et sciētia doctrine. di. xxxvj. qui eccl̄iasticis. §. Ecce q̄. et c. sequenti. et di. xxxvij. c. j. et ratio est bona et vtilitas ingenij: qz sicut stellas nō obscurat nox. sic inherentes firmamēto sacre scripture nō obscurantur a mūdiali vanitate. di. xxxvij. sicut et qui amat scientiam scripturarū carnis vicia nō amabit. de cōse. di. v. Nunq̄. necessitas etiā hoc faciēdi patet. di. xxxvij. Nulli. ubi celestinus papa ordinat q̄ nulli sacerdotum liceat canones ignorare. ideo op̄ q̄ canones frequēter legant vel audiant. periculum vero talis ignorantie sostenditur. di. xxxvij. Omnes. ubi p̄mo recitat quomodo nos p̄mittimus deo dicentes in ps. In iustificationibus tuis meditabor nō obliuiscar ser

mones tuos. et postea in fine ostendit periculum nō seruantiū pactum per terribile dictum dei. Osee. iij. Quia tu scientias repulisti et ego repellaz te ne sacerdotio fungaris mihi in eternū. et oblita es legis dei tui obliuiscar filioz tuoz. Et ideo in quibus libris debent legere et studere et audire ostenditur. dist. xxxvij. que ipsis sacerdotibus. Igitur sicut p̄cipitur. Esay. viij. Sume tibi librū de quo Baruch. v. hic liber mandatorū dei et scribe mādata dei i corde tuo sicut dicit ps. Lex dei eius in corde eius et in cordibus subditoz et auditorū ad modū quo deus scripsit mandata sua quādo tradidit illa moyse nō in cera nec in pelle nec in papiro v̄l in alia materia debili de qua scriptura potest faciliter deleri. sed in lapide vel silice vt semper in cordibus et manibus remaneret. In signū huius cōgrue p̄cipitur. Apoc. v. Accipe et deuora illum vt non sit in ore tantū sed vt transeat interi⁹ ad cor et in signū q̄ debent indelebilit̄ obseruari. vnde Job. xix. dicitur. Quis mihi det vt exarentur in libro stilo ferreo v̄l saltem sculpantur in silice. Et qui iustis p̄ceptis nō obtēperat debitor est pene. xiiij. q. j. q̄squis. vide. j. o. iij. c. **B** Secundus liber est cordis et cōscientie et ratio p̄ quare vocatur liber. J. xvij. c. et quare libro assimilatur. j. o. ij. d. debet igitur esse sicut liber ille. Eze. ij. Erat inuolutus liber quia est inuolutus liber signat cor et erant scripte in libro lamētationes pro peccatis p̄ prius et alienis carmen diuine laudationis et ve timoris diuini iudicij. dicitur etiā liber magnus vt ipse in eo scribatur qui est magnus dominus et laudabilis. Sume igitur tibi librū grandē et scribe in eo et non debet esse paruus liber vel libellus vel stractus per odium vel inuidiā quia sicut q̄ libellum famosum scripserit vel publicauerit s̄m legem ecclesie est excōmunicandus v. q. j. Iij qui. s̄m leges vero imperatoz libellum famosum inueniens et non statim eum deuastās sed prius publicans tanq̄ auctor capite punietur. v. q. j. Iij qui. §. si quis. sic iste excōmunicatus est coram deo qui facit de corde suo libellum similem libello famoso. quia sicut ille est libellus famosus qui in infamiam alicuius describitur. v. q. j. c. j. et ij. Ita cor illius in quo im

glo. Ab initio nemo cogendus est ad bonū sed cogitur p̄seuerare. xxiij. q. v. Ad fidē. Sequitur dicit dñm dedisse liberum arbitriū. ideo nō deberet hoīem cogi ad bonū cui idem respondet Augu. dicens. Attende et considera q̄ nō. ideo hoīs voluntas bona misericorditer impedit vt mala voluntas hoīs diligatur nā quis nesciat nec dānari hominē nisi merito male voluntatis nec liberari nisi habuerit bonā voluntatē. nō tamen ideo qui diliguntur male sue voluntati impune et crudeliter dimittēdi sūt sed vbi potestas datur et a malo prohibendi et ad bonū sunt cogendi. Nam et si voluntas mala semp̄ permittenda esset sue libertati quare. israhelites reclamātes et murmurantes taz duris flagellis a malo prohibebantur. et ad terram p̄missionis compellebantur. Si vero voluntas mala permittēda est sue libertati quare paulus nō est p̄missus vti pessima voluntate qua persequebatur ecclesiam. Sed p̄stratus est vt cecaretur: et cecaret vt mutaretur. et mutatus est vt mitteret. et missus est vt qualia fecerat in errore talia pro veritate pateretur. et iō si mala voluntas semp̄ permittenda est libertati quare monetur pater in scripturis sanctis filiū corripere et verberibus latera eius tūdere vt ad bonā disciplinam coactus et domitus dirigatur vnde dicit Salomō. Tu percutis eū virga et aīam eius liberabis a morte. Si autē mala voluntas semp̄ permittenda est sue libertati quare corripuntur negligentes pastores et dicit eis. Errantem nō reuocastis p̄ditum nō requisistis et vos oues xp̄i estis et caracterem dominicū portatis in sacramēto qd̄ accepistis sed erratis et peritis. Non ideo vobis displiceat qz reuocam̄ errantes et querim̄ perditos Et infra qz crudeles eēt serui dei si huic male voluntati tue te p̄mitterēt et nō te de illa morte liberarēt. In fine totū illud cōfirmat p̄ illud p̄ceptum dei. Luce. xiiij. Lō pelle intrare vt impleat dom̄ mea. Ex istis p̄ q̄ sit libertas p̄nitiosa et quō et q̄re talis libertas d̄z impediri et quō creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatem glorie filioꝝ dei. Ro. viij. **B** Secūda libertas est gratiose charitatis q̄ quis sua spontanea voluntate liberat se a seruitute pcti gr̄a dei cooperāte. Circa qd̄

p̄mo ostendit qualif̄ oportuit q̄ de⁹ nos liberaret p̄ ista libertate h̄nda. et qualiter opz nos viuere ad h̄ q̄ ista libertate gauideam⁹. Ratio p̄mi fuit. qz p̄mi⁹ parens noster q̄ fuit p̄ncipiū et auctor nostre nature cecidit in infirmitatē et seruitutē et nullus purus hō ab eo descendens potuit esse melioris conditionis q̄ auctor. a quo ius in me transiuit. ff. de regu. iur. l. Non debeo. verbi gratia. Res viciosa sicut equus curu⁹ cur totovicio suo ab illo a quo habeo eū trāsit in me et s̄m aliam regulā ibidem. ea que in pres diuidi nō possunt. solida singulis hereditibus debent vt oēs seruientes s̄m glo. p̄pter vsūfructū. Nam cum q̄s antecedit q̄ ad seruitutes erat obligat⁹ oēs heredes in solidū obligant. ff. de ver. signi. l. ij. sic in p̄posito donec veniret hō xp̄s qua libertate nos xp̄s liberauit. Gala. iij. **L** **S** opz q̄ nos p̄pria voluntate ip̄m inuenimus multipliciter. primo debita soluendo. secundo t̄ps possibile capiendo. tertio libertatem gr̄e semel habitā semp̄ tenēdo. Ratio p̄mi est bona qz sicut seru⁹ pignori datus non pōt manumitti anteq̄ debitū soluat. ff. de manu. l. Seruus. Ita nec ille cui⁹ aīa est diabolo impignorata vsqz debitū p̄nie et satisfactionis deo et restitutionis nō primo reddiderit sine q̄bus sicut dicit Job. xxvij. Que ē spes ypocrite si auare capiat et nō liberet de⁹ aīam eius: qz sicut seruus redēpt⁹ p̄m nūmis p̄m suis opib⁹ nō h̄z libertatē donec opa soluat. ff. de manu. l. q̄ suis. Ita nec redēpti xp̄i sanguine et opibus p̄nie et restitutionis. q̄ sicut p̄cipitur Prover. vj. fac qd̄ dico et teip̄m liberavide de hoc. s̄. c. xvij. c. Secūdo t̄ps possibile capiendo statim videly dum pōt qz si t̄ps vite trāfret in qua animam tuam et bona opa tua deo dare deberes pro libertate gratie et glorie et non das post modum nihil pro his dare poteris per legem. ff. de sta. libe. l. Si necessaria. vbi dicitur. Si infra quin quēnium dederit centum libras nec tycio nec heredi nec emptori propter quin quēnium dabit vt ad libertatem perueniat hec ibi. sic in proposito sicut patz de fatuis virginibus. Matthei. xxv. Ergo dum tempus habemus operemur bonum. Galatas vj. Quia venit nox i qua nemo potest operari. Johā. ix. Nec p̄ consequēs vt nō libe

Libertas

ratis deus nobis valeat dicere illud. Iudicium. x. Non addam ultra ut liberem vos sed heu sunt multi similes illi qui manumittit seruū suū causa mortis sub illa conditione q̄ si cōualuerit liber esse desinat. q̄ quidē manumittendi modus licet valeat apud leges ciuiles sicut p̄. ff. de manumi. l. mortis causa. tamen qui sic manumittit animā suam coram deo nō valet. Et qui expectat ut in fine vite sue animā suam liberam faciat a pctō pariculosum est ut dicit lex. ff. de manumi. testamento. l. Libertas. quia libertas que vltimo tempore conferitur est velut. sticus cū morietur liber esto. nullius momenti existimanda est s̄bigra. volo q̄ talis seruus meus sit liber quādo morietur nihil est qd̄ agitur. Sic de illis qui toto tempore vite sue volunt esse serui diaboli sed quādo debent mori vellent ut deus ut verbis vtar apostoli Hebre. ij. Liberaret eos qui timore mortis per totā vitam suam erant obnoxij seruituti. Tertius patet sc̄ de libertate gratie semel habite semper tenenda quia nō solum sufficit q̄ sint a deo liberati nisi teneant se in possessione libertatis per legem. ff. de libera. cā. l. rectissime vbi habetur q̄ p̄clamator ad libertatem vocabitur qui sciens se liberus dolo passus est si pro seruo venūdatus est sic deus d̄ illis qui Nec. ix. Dederūt caput ut redirent in seruitutē. ij. Corinth. xj. Sustinetis inquit si quis vos in seruitutes redigit et male quia ex quo māmissus a p̄ncipe patrono nō tenetur reuerentiā exhibere. xj. q. ij. Ep̄us qui. maiori rōne liber factus a summo p̄ncipe deo nō deberet post modū redire ad seruitutē diaboli q̄ est patronus suus dū est in pctō et ex quo est premiū et meritoriuū xp̄ianos quos xps suo sāguine redemit restituere libertati. xj. q. ij. cum redēptor. et iuuare eos qui iniuste ducuntur ad mortē. Prouerb. xxiij. Qui trahuntur ad interitū liberare nō cesses. non est dubium q̄n magni meriti sit q̄ quis bene penitendo liberet seipm a seruitute diaboli et ita a contrario sensu op̄s sequi q̄ ille multum demeretur qui seipm vel aliū ponit in pessima seruitute pcti. quia qui facit pctm̄ seruus est pcti. Jobā. viij. Aludo sicut ille esset proditor regis qui forte castrum sue custodie deputatum traderet ad

uersario pro paruo dono vel cibo sic apud deum qui pro lucro vel delectatione mala permittit diabolum capere libertatē illas que fortior est omni castro. qz nō potest capi inuito custode qz. xix. q. ij. due in fi. vbi spiritus dñi ibi libertas. In qua libertate nos deus condidit ut nec ad virtutem nec ad viciū necessitate trahamur. de pe. di. ij. §. Cui sine fine. i. me. Tota igitur vita tua custodi animā tuam et statum tuū in libertate gratie et i septimo anno. id est in fine vite dimittes eus liberū. Deut. xv. de libertate gratie in libertate glorie. de qua Iaco. j. Si quis perspexerit in lege perfecte libertatis nō auditor obliuiosus: s̄ factor operis hic beatus in facto suo erit. et Ro. viij. Creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertatē glorie filiorum dei.

D In quo ostendit tertia libertas gloriose felicitatis pro qua op̄s ut seruiamus deo. vij. annis sicut Jacob pro rachele. Gene. xxix. id est toto tēpore vite nostre in sanctitate et iusticia. Luce. j. vel temp̄ fuge dure redinem? hic vel alibi vel libertatem illam nō habebim? ff. de sta. libe. l. Seruus qui testamento. vbi dicit. Seruus cū heredi septem annorū operas dedisset liber esse iussus erat s̄ fugerat et annū in fuga fecerat cum septem preterissent hūc dicit non esse liberum. hec ibi de verbo ad s̄bus. Concordat alia lex eiusdē tituli. Qui heres §. vlti. vbi sic dicitur. Et qui seruire iussus est anno illo quo in fuga fuit vel in controuersia pro libertate nō procedere cassi? ait sic in p̄posito iussu dei tenemur operas septem annorū. id est toto tempore vite nostre dare pro libertate glorie si ergo per aliquod tempus operam fugiendo diabolo seruiamus nō possumus istam mercedem libertatis vendicare nisi moram et fugam purgando et penitentiam iagendo p̄ leges. ff. de sta. libe. l. Seruus in fine. vbi dicitur q̄ si totidem operas dño det quot fuit fugitiuus erit liber. vide. Il. j. c. Qui non reddiderit hic ad meritum reddet in purgatorio ad penam vbi licet penitentia sit satisfactoria non tamen est meritoria qz si condemnati ad metallum sunt serui pene. ff. de manu. l. Qui pene. Sic ille periculo se exponit qui cogitat tarde penitere per legem. ff. de dona. cau. mor. l. Non videtur.

Vbi dicitur non videtur perfecta donatio mortis causa facta nec potest hora illa cōsequi libertatem illaz per legem. ff. de sta. libe. l. Cum heres. §. ij. vbi sic dicitur. Non est status libertatis cui libertas in taz longum tempus collata est vt eo tempore q̄ manumissus est viuere nō possit igitur dūz sanus es vt dicit Luce. xij. Da operam liberari quia pro illo statu si filius vos liberauerit vere liberi eritis. Johā. viij.

Liberalitas ē tri-

plex Prima escaurum seu epularum. Secunda elemosynarum. Tertia doctrinarum.

A Prima liberalitas fide causa loco et tempore cōuincitur. di. lxxxvj. Nō satis. et sunt verba Ambro. li. de officijs. fide vt quis sit liberalis domesticū fidei exemplo Thob. ij. qui dixit filio suo vade et adhuc aliquid de tribu nostra timētes deū vt epulentur nobiscum. glo. sup. verbum domesticos. si extraneus indigeret ad mortē et domesticus nō. tunc p̄mo subueniendū est extraneo. Sed quid si pater meus est infidelis et indiget equaliter cū fideli cui teneor magis vel quē teneor potius alimentare in vltima necessitate cū vtrūq̄ nō possum Petrus māducaur vocat hanc q̄stionem tenebrosam aquā in nubibus aeris. glo. tñ super di. xxx. Si qui filij. tenet expresse q̄ patrē qualiscūq̄ fuerit debem⁹ preponere extraneo etiaz sancto in his q̄ spectant ad opus misericordie et in p̄uidencia necessarioz nisi alter plus indigeat quia tūc tenemur p̄ extraneo subuenire. vt di. lxxxvj. pasce. Ambro. tamē videt⁹ stradicere huic opinioni in canticis p̄mo loco vbi dicitur Ordinavit in me charitates. multoz inq̄t ē charitas iordinata. Nā illud qd̄ est p̄mū ponūt tres vel quattuor. p̄mo nāq̄ diligēdus est deus. secūdo parentes deinde filij postea domestici q̄ si boni sūt malis filijs sunt preponendi: sed illa auctoritas est intelligenda de affectu nō de beneficioz exhibitione magis debem⁹ diligere extraneos bonos q̄ malos propinquos licet illis potius debeam⁹ subuenire. xij. q. ij. nō estis memis hic. ibi in glo. di. xxx. c. Si qui filij

B Sed nota q̄ viri ecclesiastici de

bent parentes inuare vsq̄ ad egentū necessitatez et non ad eoz cupiditatē de qua di. lxxxvj. Non satis. §. Est et alia. vbi Ambro. recitat verba parentū prelatoz di. putant se parum poscere. precū querūt tūz vite tue adimere contendūt fructū. glo. parentes tui qui volūt ecclie bona dare illis sequitur et accusant q̄ eos diuites nō feceris cum te velint illi eterne vite defraudare mercede nō igitur des eis sicut cupiunt exemplo. Augu. in cuius vita scribitur q̄ suis consanguineis si opus fuit idem qd̄ et ceteris erogavit nō vt diuitias haberent: sed vt nō aut minus indigerent ac sic diceret illud psal. Si mei nō fuerint dominati tunc imaculatus ero. q̄z vbi parentes tui q̄ reputant oīa tua quasi sua dominātur tui facientes te eis prodigū pauperib⁹ parcū et nulli liberalem et tamē nisi epus sit liberalis vix nomen ep̄i portabit h̄m beatum Grego. et di. lxxxvj. Cum multa. §. Liberalislem. **S** Secūda liberalitas cōmendatur in ps. Disperfit dedit pauperibus. et di. lxxxvj. Fratrem. vbi beatus greg. docet modū istius liberalitatis quo ad res dandas vt nō oīa vni sed singulis quedaz prestantur vt pluribus p̄desse possimus iuxta illud pp̄he. Disperfit dedit pauperib⁹ et q̄tum ad p̄sonas vt prius bonis deinde peccatoribus quib⁹ tamen dare p̄hibem⁹ nō quia homines sunt sed q̄ p̄ctores sicut p̄z ibi statim post ca. Donare. de histrionibus de quibus dictum est. s. l. ij. a. His verbis beati Greg. concordant verba beati Amb. dist. lxxxvj. §. Pulchra. vbi habet q̄ illa liberalitas pulchra est qua pauperib⁹ non sup̄flue sed indigentibus tempate impenditur. et eadem dist. Non satis. si omnibus debetur misericordia iusto amplius sicut p̄z. s. b. v. c. sequit⁹ quibusdam interpositis Compatiamur itaq̄ alienis calamitatib⁹ necessitates alioz q̄tum possum⁹ iuuen⁹ et plus interdum q̄ possumus. glo. qd̄ fit quādo nobis necessaria subtrahimus. seq̄tur melius est causas prestare pro misericordia et in ediam perpeti q̄ pretendere in clementiā ne simus peiores tyrijs qui erga sepulturam quorūdam liberalissimi exstiterunt. ij. Mach. iij. in aut. vt defuncti. Coll. v. **T** Tertia liberalitas precipitur. Marci vlti. Euntē inquit in mun-

Lingua

dum vniuersum pdicate et impletio istius precepti est necessaria cuiuslibet viro ecclesiastico ne incidat in illud Esa. vi. Ne mihi quia tacui et in illud apostoli. i. Cor. ix. ve mihi est si non euangelisauero. et di. xliij. Et est plurimum utilis cuiuslibet subiecto. quia sicut clericus vnius epatus non recipitur ab alio epato ad ordines clericorum sine litteris dimissionis. di. lxxj. per totum. ita nec laycus nec litteratus recipitur a deo ad ordines beatorum nisi habeat litteras commendatorias bone vite et bone conscientie. Osee iij. Quia tu scientiam repulisti ego repellas te. Et sicut littere papales non valent que tacita veritate impetrantur. ex de coha. cle. et mulie. sup eo. sic littere confessionis nec absolutiois nec cuiuscumque promotionis apud deum. quia potest contingere quod idem clericus pro eisdem litteris in iudicio dei excludatur ab ordinibus angelorum pro quibus fuit hic receptus ad ordines clericorum. Et sic etiam quantum ad quoscumque de litteris impetratiois absolutiois fidei confessionis. quia illi iudices non possunt decipi ut isti decipiuntur. et ideo in curia et in iudicio impletur illud. ex de rescrip. Sedes. vbi habetur quod quod in litteris suis de minoribus et leuioribus negociis non fecerit mentionem non est audiendus: quia tacens grauiora in confessione vel fingens illa leuiora vel ex falsa suggestionem impetrans quodcumque in curia ecclesie militantis non audietur in ecclesia triumphante quia impetrauit tacita veritate. ex de cohabi. super eo. et ex de rescrip. sup litteris. quia sicut iudex terrenus nunquam deberet pcedere iuxta formam litterarum obtentarum contra ius commune. ex de rescrip. cam. ita nec deus faciet qui non venit soluere legem sed adimplere. Matth. v. Quia ille iudex non potest decipi sicut potest confessor. quia sicut arbiter non potest plus ultra compromissus in eum. ex de arbi. Cum dilecti. ita nec confessor potest ultra sibi confessari. et ideo arbitrium quandoque pro parte tenet quandoque pro parte non tenet. ex de arbi. Cum tpe. sic confessio potest tenere hoc est nihil deesse et sine periculo ex parte confessoris et non ex parte confitentis. quia arbitrium contra papale privilegium vel contra ecclesiasticam libertatem non tenet in ca. vlti. allega. r. c. Peruenit. sic etiam patet. Et sicut partes

possunt compelli ad tenendum arbitrium quod est bene arbitratum. ex de arbi. Dilecti filij. Ita deus compellit penitentes et confitentes ad penitentiam. Luce. xiiij. Compelle intrare. In quo ostenditur maxima dei liberalitas qui etiam dat omnibus affluenter. Jaco. i. vt illuc veniat.

Linguarum Pri

I mo quedam sunt celantes veritate. Secundo quedam loquentes vanitate. Tertio quedam confitentes propriam iniquitatem. prima lingua est ociosa. secunda periculosa. tertia gratiosa. A prima voco illam que non loquitur quando deberet increpando docendo et veritatem rei de qua agitur ostendendo de qua psal. Silui a bonis. Et male quod propter verecundiam bonum non est dimittendum. de pe. di. i. In actione in fi. et in psal. Loquar de testimonijs tuis in conspectu regum et non confundebam. nec propter timorem et amicitiam vel aliam causam veritas est occultanda quod non solum proditor est veritatis qui mendacium dicit negat sed etiam qui veritatem libere non pronuntiat. xj. q. iij. Nolite eos timere. tales igitur in fine di. illud Esa. vi. Ne mihi quod tacui. et illud Job. iij. Silui et venit super me indignatio tua domine. quod non habet spiritum veritatis qui super apostolos in linguarum specie sedit quod quos replet loqui facit. di. xliij. fit rector. ibi etiam prius habet quod opera sacerdotis siue predicatorum cum lingue sonitu recordare debent quod dominus dabit verbum euangelisantis virtute multa pres. Non solum verborum sed etiam operum. et tamen deus facit linguam predicatorum inherere palato suo quando propter malitiam subtrahit gratiam loquendi. ex de rescrip. Nisi cum pride. ps. Adhereat lingua mea faucibus meis si non meminero tui. in causa ista. si in alia lingua calamitas scribe velociter scribentis. B De secunda lingua dicitur in ps. Diminute sunt veritates a filiis hominum et iterum. Lingua sua mentiti sunt ei quod in multiloquio peccatum non derit. Prouer. x. Quia quandoque prorumpunt in iuramenta protra honores dei quandoque in turpiloquium protra salutem propriam quandoque in detractio nem contra dilectionem proximi propter que mala qui non refrenat linguam suam huius va

Lucrum

A Primū p̄ quia locus nō sancti-
ficat hoīem sed homo locū. di. xl. Multi. ⁊
ideo non sanctorū filij sunt qui sanctorū lo-
ca tenent sed q̄ imitantur opa eorū. dist. xl.
Non est facile. qz nō loca vel ordines nos
deo primos faciūt s̄ bona merita. dist. xl.
Non loca. Nec est aliqd̄ de quo possumus
habere securitatē nisi de bona cōscientia.
quia nihil facit hoīem ita securū. xj. q. iij.
Inter verba. q̄ ille q̄ est perfectus in dile-
ctione dei ⁊ primi habeat hanc securitatē
p̄. xiiij. q. iij. Si turbatur. ⁊ q̄ nō posset
haberi per locum sanctus vel per ordines
sacros vel quacūqz alia nobilitate ostēdit
beatus Grego. di. xl. quelibet. ⁊ ostendit p̄
loth. Gen. xix. Quia in ip̄a peruersa ciuita-
te supple. sodomorū nō minus fuit iustus.
glo. q̄ bono non nocet malorū cōuersatio
vel cōhabitatio: qz in monte peccauit per
ebrietatem. xv. q. j. Inebriauerūt. ⁊ per lu-
xurias quia vinū est luxurie incentiuū. di.
xxxv. Luxuriosa. sequit̄ in. c. Quelibet. di.
xl. Quid paradiso iocūdius quid celo secu-
rius ⁊ tamen homo de paradiso angel⁹ de
celo cecidit peccādo. Et adam p̄m⁹ homo
per peccatū eiectus est de paradiso qz no-
bilitatem dei a se eiect nobilitate loci pri-
uatur. Ex quo etiā p̄ q̄ nullus pōt cōfide-
re de nobilitate sapia vel potentia mūdia-
li p̄. Nolite p̄fidere in p̄ncipib⁹ nec in fi-
lij hoīm in quibus nō est salus. nec de or-
dine sacro: quia iudas apostatauit ab or-
dine aplatus. ex istis p̄ illd. ij. Machab.
v. Non inquit p̄pter locū gentem sed pro-
pter gentes locū dñs telegit. **B** Se-
cundū patet qz male morientes nō saluat
locus sanctus qz dicit canon q̄ his q̄ cum
pctō mortali decedunt sacra eis loca p̄ se-
pultura nō prosunt. xij. q. ij. Quibus. ⁊ qd̄
peius est qui in magnis pctis moriuntur
ad maiorem cumulū sue dānationis in lo-
cis sacris sepeliūtur. xij. q. iij. Cum ḡuia.
in fine. sed cum p̄nia vel leuib⁹ pctis de-
cedentibus p̄dest in sacris locis sepeliri.
xij. q. ij. Cū grauiā. ⁊ quia locus sanct⁹ p̄-
pter orōnes sanctas que ibi fiunt prodest
morientibus nullus pōt locus minus reli-
giosum sibi eligere in sepulturam. c̄ de se-
pultu. In vestra. sed in loco vbi meliores
amici aīe possent sepius orando cōuenire
⁊ dicere. Matth. xxvij. Venite ⁊ videte lo-

cum vbi posuerunt eū. **L** Tertium
insup q̄ loci mutatio iuuat statū in meli⁹
mutantes. di. lxxxj. valet. vbi habet q̄ ali-
quādo p̄dest cōuersis loci mutatio qz ple-
rūqz duz mutat locus mutatur mentis af-
fectus: congruū igitur est inde corporalit̄
euelli vbi quisqz praue vixerit ⁊ illecebris
deseruiuit. Nam locus vbi quis praue vixit
in aspectu mentis apponit qd̄ sepe quisqz
ibi cogitauit vel gessit hec ibi Isodor⁹. Ea-
dem ratione quilibet debet visum suū res-
trahere ab his cuz quibus prius peccauit
quia illa vis reuocant memoriā facti. xv.
q. j. Mulier. Tam igitur societati q̄ as-
pectu sicut dicitur Eccli. xix. Da locū pro-
pter timorem altissimi.

Lucrū illicitū est

I Primo recusandus. Secūdo
licitum est recipiendum. Ter-
tio eternum k̄st plurimū ap-
petendum. **A** Primū lucrum illicitū
est p̄tra deum ⁊ rationē directe vel in-
directe. Directe sicut illud qd̄ quis acqui-
rit per modum p̄de sicut fur ⁊ raptor ⁊ hū-
iusmodi omne tale male capitur quia nul-
lus debet lucrum q̄rere cum dāno aliorū.
xij. q. ij. Fraternitas. ⁊. q. v. c. j. Indirecte. si-
cut illud qd̄ quis petit per modū excessiue
emende. quia licet rep̄salia quib⁹ quis au-
ctoritate principis vel ciuitatis recuperat
sua sint p̄cessa a iure canonico vt p̄. xiiij.
q. ij. dñs n̄r. duo tamen sunt prohibita in
ista repetitione modus ⁊ excessus. Mod⁹
q̄ licet habeat licentiam arestandi vel ca-
piendi bona domini vel regis illius in q̄
fuit spoliatus sicut faciūt in campania. v̄
de domio de quo fuit iniuriās sicut fit in
vballia q̄ nullo modo capiat p̄sonā v̄ bo-
na nō ledentis ip̄m qz rep̄salia in quibus
v̄n⁹ p̄ alio grauat tanqz iuri naturali cō-
traria lex ciuilis ⁊ canonica condēnat. c̄
in nouel. de iniur. ⁊ dam. da. c. vlti. lib. vi.
Contra que iura est abusus dñorū ⁊ popu-
li vballie rep̄salia concedentes ⁊ accipiēs
tes contra clericos si seculares sunt perso-
ne excomunicatiōis si vero vniuersitas in-
terdicti sententias incurrit. si infra mēses
nō retractauerit ibidem etiam excessus est
prohibitus q̄ etiā p̄sona que ip̄m lesit seu

spoliavit non debet nomine emēde seu re
 pressalioꝝ recipere vltra sortem. Argumē
 tū. extra de pigno. ex litteris. Quia turpe
 lucrus est quicquid plus iusto appetit hō
 extra ne cleri. vel mona. secula. negotijs
 se immisce. c. j. Qui in iusti lucri tantū est
 periculū q̄ xp̄us deflexit eccliam q̄ facta
 fuit dom⁹ orationis ⁊ ppter turpia lucra
 facta est spelunca latronum. xvj. q. vij. Et
 hec dixim⁹ post mediū. ⁊ Luce. xix. Vidēs
 iesus ciuitatē fleuit super illā dicēs. Esa. j
 Quomodo facta est meretrix ciuitas fide
 lis iusticia habitauit in ea. nunc autē ho
 micide. qz hi om̄s diligunt munera q̄ ma
 le lucrant. qz dare munera et accipere in
 multis talibus est turpe lucrum. extra ne
 cleri. vel mona. ⁊c. c. j. Recte igitur sicut
 turpia lucra exercens debet deponi in ec
 clesia militate. xiiij. q. iij. Si quis oblitus
 sic quisquis mala lucra capiēns excludet
 a celo cum illis in quoz mamb⁹ iniquita
 tes sunt. dextera eoz repleta est munerib⁹
 cū quib⁹ etiā ille ibit qui seruit deo amore
 lucri temporalis. qz est mercenarius ⁊ res
 cipit mercedē suā. viij. q. j. Sunt in ecclia.
 ⁊ qui in electione prelati speciale lucrum
 ⁊ nō cōmune bonum querit. viij. q. ij. Dile
 ctissimi. Quia xp̄us docuit prelatos oues
 pascere. ⁊ nō terrenis lucris inhiare. ⁊ de
 lectari. xvj. q. j. Nulli. ⁊c. Predicator. Et
 symoniaci sacramēta pro tpali lucro ven
 dunt. j. q. j. Si quis eps. ideo in celo care
 bunt visibili sacramento. In signū huius
 dñs eiecit ementes ⁊ vendētes de templo
 Matth. xxi. Et oziam regē factū leprosum
 eiciūt de tēplo. ij. q. vij. c. Non si. Joam
 cum Balaam. ⁊. iij. Reg. xv. q̄ nullus lu
 crū de suo dolo debet reportare. extra de
 eo qui duxit quā polluit per adulterium.
 c. j. **B** Secundū p̄z exemplo Tho
 bic. j. Cum ex his quib⁹ honoratus a rege
 habuisset decē talēta argenti ⁊c. ⁊ xp̄i qui
 loculos scz alioꝝ operib⁹ implebat vt in
 digentibus distribuere. xxij. q. iij. Duo.
 ⁊ vt ostenderet ecclesiā suā loculos habi
 turā. xij. q. j. Exemplum. ⁊ vtinam non se
 quant exemplum loculoꝝ iude in quibus
 ea abscondebant que fuissent indigentib⁹
 eroganda. Sed xp̄i ⁊ pauli dicētis. Phil.
 iij. Omnia arbitratus sum vt stercoꝝ: vt
 xpm lucrifacerem: nec illoꝝ quibus dicit

Phil. ij. Omnes que sua sunt querūt ⁊ nō
 que iesu xp̄i. **E** Tertiū lucrus ē qd
 est eternū ⁊ est omnib⁹ viribus appetēdū
 non pōt aliquis acquirere de malo lucro.
 vñ competit repetitio. quia de hoc nec ele
 mosyna nec oblatio fieri debet. xiiij. q. v.
 per totū. sed qui cū peccato aliquid lucrā
 tur sicut meretrix turpia exercēdo vel ma
 thematicus futura dicēdo vbi dans ⁊ ac
 cipiēns sunt in pari causa turpitudinis d
 tali lucro pōt fieri lucrū eternum penitē
 tiam agendo eadem pauperibus erogans
 do. xiiij. q. v. Qui habet. Et est hic magna
 differētia. quia in mercatione mūdiali il
 le reputatur vsurarius q̄ mutuat min⁹. vt
 accipiat amplius. sed in negociatione spi
 rituali ille cōmendatur qui hoc facit dicē
 te deo Luc. xix. Quare nō dedisti pecuniā
 meā ad mensam. ⁊ ego cum vsuris exegis
 sem illā cum lucro bonoꝝ operū ⁊ cum ex
 crescentia eterne glie de qua Luc. vj. Erit
 merces vestra multa in celo.

Adorū Primo

I aliqui sunt omnibus illiciti
 ⁊ phibiti. Scdo aliqui qui
 busdā cōcessi. quibusdā nes
 gati. Tertio alij quibusdā libere admissi ⁊
 concessi. **A** Prim⁹ est vituperabilis.
 Scds tolerabilis. Tertius comendas
 bilis. Primū p̄z primo de ludo alee. dist.
 xxxv. Episcopus. vbi sic d̄ de hō ad ver
 bā Eps aut presbyter aut dyacon⁹ alee at
 qz ebrietati deseruiens desinat aut certe
 dānetur. subdyacon⁹ aut lector similia fa
 ciēs aut cantor. aut desinat. aut cōmunio
 ne priuetur similiter ⁊ laycus glo. super
 bum alee. Clerici nō debent ludere vel lu
 dis interesse. vt extra de vi. ⁊ ho. cleri. cler
 ics officia. Nec participes erunt ludentis
 bus nec suspectores ludi. vt in autent. de
 sancti epis. §. Interdicimus. coll. ix. glo.
 vero super predictū ca. Clerici officia. diē
 Quecumqz in illo ludo acq̄runt sunt pau
 peribus eroganda. sm vnā opinionem.
 xiiij. q. v. Non sane. Tenet tamē glo. hic ⁊
 super di. xxxv. Episcopus. q̄ illoꝝ dictum
 est melius qui dicunt q̄ potest repeti qd
 in ludo alee perditur. vt. ff. de aleato. l. vl.
 § Ray. vult q̄ q̄ ex voluntate luserit ⁊ cu

tibus. ubi contra malos ministros documentorum dei et ecclesie dicitur quod sunt sicut fax accensa que sibi quidem detrimentum prestat. alijs vero lumen in tenebris ministrat. et Job. xviii. Lux obtenebrescet in tabernaculo illius. et lucerna que super eum est extinguetur. Sed est alia lux mundialis que illuminat omnem hominem sine sui detrimento. sicut videmus in lumine solari cui luci sanctorum vita assimilatur in quattuor conditionibus. quia lux solis. Primo infirmos consolatur. Secundo omnibus large datur. Tertio in sordibus non maculatur. Quarto in cursu suo non retardatur. Primum sciunt infirmi qui de nocte multum desiderant diem dicentes illud Eccli. xxxvi. Ostende nobis lucem miserationum tuarum sicut peccator de tenebris peccatorum lassus et penitens optat viri iusti absolutionem et consolationem dicens illud psal. Emitte lucem tuam et veritatem tuam. et iterum. Illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte etc. sed qui male agit odit lucem. Job. iii. Et querit tenebras cum oculi dei cuncta prospiciant quem latere nihil potest. xviii. q. ij. Perniciosam. Et sic lux in tenebris lucet. et tenebre eam non comprehenderunt. Job. i. Secundo sicut lux solis omnibus volentibus oculos aperire datur large: sed non ceco. ita lumen gratie dei et doctrina viri iusti. et omne bonum quod habet tam morale quam spirituale quantum possibile est cunctis largitur: sed non ceco illi de quo dicitur dis. xlix. Hinc. Cecus dicitur qui superne contemplationis lucem ignorat. Oportet ergo quod talis cecus veniat ad deum et curet. xxiii. q. iij. §. j. Vel aliter sicut non recipit ad ordines clericorum cecus di. xlix. c. Sacerdotes. ita nec recipitur ad ordinem angelorum. ergo omnes qui volunt recipere lucem glorie in futuro recipiant lumen gratie in presenti. ut illud in omnibus compleatur. Job. i. Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Tertio sicut lux solis supra immunda extendens radios suos non maculatur. ita vir iustus itromittens se de passionibus vel alijs negotijs non debet inquinari per libidinosas affectionem vel per cupiditatem vel familiaritatem. quod sic dicit. i. q. j. Remissiones. §. si ergo. Si fuerit lux pura ab illuminatis excipitur.

et per immundos transiens non coinquinatur. sicut igitur ut precipitur Ephe. v. Et filij lucis sitis ambulate. Quarto sicut lux solis subiectum rectum et perpetuum habet progressum ita iustorum vita non tardat ad agendum que dei sunt nec a via recta deviat nec cessat. Et specialiter in signum cuius quod conversio peccatoris non est prolonganda congrue scribitur de Paulo tempore quo se convertit ad dominum. Actu. ix. Subito circumfulsit eum lux de celo qui statim corruens in terram dixit. Domine quid me vis facere. et in precepto dei quod tunc ei dedit sine deum usque ad mortem perseveravit quoniam inextinguibile est lumen illius. Sapient. vii. Sic igitur iustorum semita quasi lux splendens preedit et crescit usque ad perfectum diem. Proverb. iij. Quia eorum desiderium divinitus illuminatum quousque ad perfectam et beatam lucem perveniat de virtute in virtutem crescit de pe. di. ij. Si quis semel. circa medium. B Secunda lux est illa lux divina que tenebras peccatorum fugat. quia nulla participatio est lucis ad tenebras. de pe. di. j. §. Item si autem. et quia tenebris fugatis baptisatus et vere penitens induitur amictus lumine sicut vestimento psal. In signum cuius vestis interioris baptisatus accipit albam vestem et lucidam que crismale vocatur super caput. de conse. di. iij. c. Post baptisma. Si ergo ille est in periculo excommunicationis late sententie qui temerarie dimittit habitum religionis formatum ex lana aut lino. sicut patet. extra ne cler. vel mona. etc. ut periculosa li. vj. Non est dubium quin sit magni periculi. et quin sit apud deum excommunicatus qui mortaliter peccando dimittit pulcherrimum vestimentum ordinis sanctorum. sed lumen amictus non lini et lane: sed virtutum et gratie quod nulla alia textrix quam manus dei formavit de quo. Prover. xxxj. Fortitudo et decor indumentum eius que sunt arma defensionis et pulchritudo ostensionis. ergo sic dicit Ro. xiiij. Abijciam opera tenebrarum et induamur arma lucis illa semper servando ne lux gratie dei nobis subtrahatur sicut quod dicit distinc. xlix. Hinc circa medium. Lux inquit illi veritatis subtrahitur qui arrogantia sue scientie velut albugine oculi excipitur.

Luxuria

3
3
catur. **T**ertia lux beatorum glorie
quae inhabitat lucem inaccessibiles. i. Thymo.
vi. supple peccatoribus de qua habenda re
spectu baptismi et vere penitentiae quilibet
christianus potest dicere illud Sap. vii. Propo
sui pro luce habere illam quam inextinguibili
le est lumen illius. qua habita et retenta fi
naliter dicere potest illud quod sequitur: vene
runt autem mihi omnia bona pariter cum illa.
et innumerabilis honestas per manus illius
et letatus sum in omnibus. Dicat ergo quilibet
et opere ostendat illud quod idem precipit
super salutem scilicet corporis et spiritum quantumcumque
mundialiter dilexi illam et proposui illam regnis
et sedibus et diuitiis nihil esse dixi in com
paratione illius. quam sicut dicitur ibidem post
paucos. speciosior est sole et super omnem dispo
sitionem stellarum et luci comparata inuenit
prior et luce clarius consistere dicitur. vii. q.
i. Sciscitaris.

Luxuria **Primo**

1
est contra dei reuerentiam illam
prohibentis. Secundo ad la
sciui perditionem ipsam comit
tentis. Tertio contra saluatore auxilium
prestantis. **Q**uantum ad primum
est contra dei reuerentiam et obedientiam qui
luxuriam prohibet. Exo. xx. et Deut. v. dicens
Non mechaberis quod pertractans decretum
xxxij. q. iij. Adheretices. sumptum ex verbis
Aust. In questionibus Deut. Dicit quod sicut
in prohibitione furri prohibetur omnis illicita
usurpatione rei aliene. Ita prohibendo me
chiam prohibet omnem illicitum concubitum
atque illorum membrorum malum usum atque de
siderium. Matth. v. Qui viderit mulierem
ad concupiscendum eam iam mechatus est in
corde suo siue sit fornicatio de qua est to
tum capitulum supra. f. vii. siue sit stuprum quod
est illicita virginum defloratio. xxxvi. q. i.
Lex ille. §. Stuprum. quod est grauius forni
catione. quod bonum irrecuperabile perdit. si
ue adulterium quod est alieni thori violatio.
vnde dicitur adulterium quasi ad alteri tho
rum accessio. xxxvi. q. i. §. Cum ergo. §. Adul
terium. et est grauius quam stuprum propter plura
mala que sequuntur. de quibus habetur pro to
tum capitulum supra. A. x. Vel incestus quod est con
sanguineorum vel affinium abusus in decreto

ultimo allegato. §. Incestus. et extra de eo
qui cognouit consanguineas uxoris sue pro
totum. et extra de consanguinitate et affinitate pro totum. et vir
ginum que postquam sunt consecrate nupservunt.
di. xxvii. c. Virgines. et est grauius adulterio.
xxxij. q. vii. c. Adulterium. quod est contra na
turaliter reuerentiam quam debemus coniunctis pro
sonis. et ideo incestuosus est infamis nec
testificari potest nec accusare. iij. q. iij. Con
sanguineorum. et vii. q. i. Infames. et est a con
iunctione fidelium separandus. xxxv. q. v. De
his. nec debet matrimonium contrahere nisi
cum dispensatione. extra de eo qui cognouit con
sanguineas transmissis. siue sit raptus. quia
omnia peccata agrauantur que facta sunt pro vio
lencia. Item grauius est raptus mulieris sol
lute quam fornicatio. et sic de singulis. et ideo
talis occidit per leges canonicas. xxxvi. q. i. b. morte. et civiles. C. de epi. et cle. l. Si
quis non dicat rapere. **B**ec etiam
omnia agrauantur pro prauitate sacrilegij quam
persona deo consecrata est sicut ubi per sus
ceptionem sacri ordinis vel professus vel
professa luxuriam di. xxvii. Virgines. in gl.
Quia non solum transfert rem sacram ad vltimus
prophanos. sed quod peius est ad vltimus dyabo
licos. et si velis dicere. sic faciunt omnes in
quibus predictis speciebus luxurie. quod omnes
fuerunt deo consecrati in baptismo et mem
bra christi facti. et tollunt illa membra et faciunt
membra dyaboli. Responso ubi est dignior
consecratio. ibi est periculosior maculatio
quia licet omnia lingua et lapides ecclesie
sint consecrata. de conse. di. i. Ligna. **T**am
men quia consecratio calicis vel corpora
lis est maior et honorabilior. ideo plius pec
cat qui ponit eum ad vltimus prophanum quam lapi
dem. sic in proposito illi que sunt sollemniter conse
crati pro votum solenne castitatis. ex de vo. et
vo. redem. Quid votum. li. vi. et. xxvii. q. i. Vir
ginibus. ubi habet quod peccas cum muliere con
secrata deo facit incestum. quod est sponsa dei. que
est pro noster. xi. q. ij. que abstulerit. et incestus
committit cum affinitate. xxxv. q. iij. De ince
stis et adulteris. Item adulterium committit. quod
sponsas alteri corrumpit et sacrilegium. quod est
res sacra hec ibi in textu. et in glo. sic etiam
mulier consecrata in ista tria incidit pec
cando. quia incestum permittit. et quia sa
crilegium et adulterium committit. sic etiam vir
deo consecratus peccas cum non consecra

ta quia sponsam. i. animas proprias ince-
 stuat et quasi rem sacram ad usum dyaboli
 conuertit. et quia spirituale frangit matri-
 monium et votum castitatis cuius transactio
 peior est adulterio. xxvii. q. i. c. j. Et debet
 excommunicari peccantes cum monialibus. xxvii
 q. i. c. Si qua. et c. eos. Hodie vero peccas
 cum moniali siue sit clericus siue laycus ex-
 communicatus est. Recte ergo sicut est in volun-
 tate hominis applicare arbores ad gremium
 ecclesie edificande. vel quod antequam opus
 fiat: sed postquam de illis edificauit ecclesiam
 que rite consecratur. nullo modo licet ei illa
 reassumere vel ista conuertere in quod-
 cumque edificium mundiale. Nam sic faciendo
 posset incurrere sententiam excommunicationis
 quod tamen potuisset prius fecisse sine pecca-
 to quocumque. Et est idem de auro et argento
 quo quis potest formare calices et dare eum
 consecratum domino vel edificare aulaz. sic de illo
 quod potuit libere nubere et dare se seculo ante
 ordinem sacri susceptionem vel professionem. sed
 postea nullo modo potest. quia quod deo semel conse-
 cratum est factum sanctorum erit et nullo modo ad
 usum profanos applicabit. xii. q. ij. Nulli
 episcoporum liceat. Vide plus de sacrilegio isto
 cap. suo. **S**odoma pro tanto est
 peior omnibus. quia non solum est contra pre-
 ceptum dei sicut alia. sed quia est contra ordinem
 nature. xxvii. q. vij. Adulterij. et societas que
 cum deo esse debet violatur. cum natura cuius ipse
 se auctor est libidinis peruersitate violatur
 xxvii. q. vij. flagitia. super quo recitat glo.
 quod tale crimen inducit pestilentias et tem-
 pestates. Autem. ut non luxurient homo contra
 naturam. et qui puerum corrumpit morte puni-
 nit. de pe. dis. j. Qui puero. et in aliquibus
 terris obseruatum est ut tales comburantur.
 et in hoc sequitur dei iudicium qui tales com-
 bustit Gen. xix. Et utinam ubique et in omnibus
 personis cuiuscumque status existerent hoc
 iudicium obseruaretur. quia hoc melius esset
 eis in hoc seculo breui tempore quam in fu-
 turo comburi. Nec mirum quia sic detestari
 deberet apud christianos. sicut est apud gen-
 tiles detestabile vicium sodomie. xxvii. q.
 vij. Flagitia. Et apud iudeos. ut patet de
 Loth qui obtulit filias suas nephandis
 viris: ut vicium sodomie in alijs impedi-
 ret. xxvii. q. vij. Offerebat. et sacra scriptura
 Gen. xiiij. Domines autem sodomite pes-

simi erant coram domino nimis. Comit-
 titur autem tam in masculis quam feminis
 xxvii. q. vij. usus. et Roma. j. Nam et femi-
 ne eorum mutauerunt naturales usum in eum
 usum qui est contra naturam. et masculi re-
 licto naturali usu femine exarserunt in des-
 siderijs suis. et ideo tradidit eos deus in re-
 probum sensum hic ad culpam. et postea ad
 penam eternam. ut ostensum est sodomis-
 tis Gen. xix. Pluit inquit dominus super so-
 domam et gomorras sulphur et ignes de celo
 et subuertit ciuitates has et omnem circa re-
 gionem. i. omnes eis consentientes. quia
 non solum digni sunt morte qui talia faci-
 unt sed qui consentiunt facientibus. Ro-
 j. Et facientem et consentientem par pena con-
 stringit. ij. q. j. Notum sit. in fine. In istis
 omnibus patet quod omnis luxuria est contra
 preceptum dei et honorem. quia maximum
 templum dei. i. corpus humanum violatur. xxvii.
 q. vij. Non solum. quia sicut dicitur. ij. Ma-
 chabeorum. vj. Templum luxuria et comesta-
 tionibus erat plenum. **Q**uantum
 ad secundum ostenditur intentus videlicet
 quod luxuria in cuius nomine omnis inordi-
 nata pollutio intelligitur. xxvii. q. iij. In eo
 est ad perditionem luxuriantis. Et secun-
 do quomodo oportet fugere occasiones eius
 quia multi illa confunduntur. primam partem
 supra. a. x. a. et quia uxor a viro per senten-
 tiam separata propter adulterium perdit do-
 tem quam post mortem viri esset habitura.
 ff. solu. matri. ad libitum. sic anima et pars
 d. ij. a. et quia luxuria facit luxuriantes in-
 dignum pro ordinibus angelorum. sicut pars
 ex dictis supra. c. ij. a. et e. ij. a. post mediu-
 m. et ratio est bona. quia sicut dicitur di.
 l. Peruenit. Qui semel post ordinationes
 in carnis lapsus cecidit deinceps iam de-
 positus est. nullumque gradum sacerdotij
 poterit adipisci. hec ibi. Utinam hec lex esset
 obseruata. tunc haberemus paucos sacer-
 dotes et bonos quod melius esset quam econ-
 uerso di. xl. Multi. Et hoc videtur ratio-
 nabile quod videlicet ille fiat bigamus. qui
 postquam accepit ecclesiam. accepit meretricem.
 et de quocumque malo christiano qui post-
 quam deo desponsatus est per fidem in baptis-
 mo copulat se dyabolo per peccatum luxu-
 rie per quod facit prophanum matrimo-
 nium inter seipsum et dyabolum. et facit de

Luxuria

templo sanctorum lupanar maledictum. sicut patet supra. b. iij. b. de quibus psal. Uenerunt gentes in hereditatem tuam polluerunt templum sanctum tuum. et qui templum domini violauerit disperdet illud deus. j. Cor. iij. Nec excusantur etiam per hoc quod ex communi pacto placet partibus cum pacta non valeant contra legem dei. Exo. xx. Non mechaberis et contra bonos mores. C. de pactis. l. Pacta. ubi sic dicitur. pacta que contra legis constitutiones. vel contra bonos mores fiunt nullam vim habere indubitati iuris est. per quod etiam patet quod pactio et placencia facta in usuris exercendis non excusat mutuantes. de omnibus talibus Eccli. xxj. Stuppa collecta synagoga peccatius quam stuppam ignis comburet. **E**

Quantum ad secundam particulam huius articuli. sicut precipitur. j. Cor. vj. Fugite fornicationem id est omnem luxuriam et omnes occasiones luxurie. videlicet vinum et ebrietas. quia luxuria fomentum accipit vel recipit a vino. i. a nimio potu. ideo nolite inebriari vino in quo est luxuria. ad Epistolam. v. et di. xxxv. Vinolentum. et ij. c. sequen. et cogitationes de illa turpitudine. quia ubi luxuria in cogitatione reprimuntur actio diminuitur di. xlix. Vinc post mediu. et etiam quia solo consensu mentis sine tactu corporis luxuria exercetur. xxxij. q. v. Nec solo. Necesse est ergo cuilibet quod sic faciat quod appetit saluari. quia pauci inveniuntur sine carnis luxuria di. l. Quia tua. Et ideo pauci sunt electi. Matth. xx. Quia luxuria sapientes infatuat. exemplum de Salomone. xxxij. q. iij. Salomon. et iij. q. vij. c. Sacerdos. S. sed obicitur. Salomon. ij. q. vij. Non omnes et sanctos prosternit exemplum de David. de pe. di. iij. De David. et fortes vincit. exemplum de Samson. xxxij. q. v. Si non. ante finem. Et ex delectatione luxurie diuerse turpitudines et voluptates gignunt. xxxij. q. vij. Non solus. et causa est quia ipsi dimittunt deum propter delectationes. et deus pro mittit eos cadere in multa inconuenientia dans eis litteras dimissionas psal. Dimisit eos secundum desideria cordis eorum ibunt in adinventionibus suis. Ro. j. Tradidit eos deus in passionem ignominie. et non probauerunt id est noluerunt intelligere deum habere noticiam turpium factorum. d. Non videbit deus

nec intelliget deus Jacob. contra illud Proverb. xv. In omni loco siue sit occultus siue obscurus oculi domini contemplantur bonos et malos. sic igitur Ro. j. Tradidit eos deus in reprobum sensum ut faciant ea que non conueniunt repletos omni iniquitate. propter hec mala luxuria est ab omnibus vitanda maxime tamen a clericis. extra de vi. et ho. cle. per totum. Nam ibi prohibet cohabitatio clericorum et mulierum. sicut patet supra. C. x. per totum. et ratio bona per ibidem per legem. A. quod prohibet virum et mulierem simul incarcerari maiori ratione familiaritas et frequens accessus est periculosus cum viro existente extra carcerem. quia ubi nimia familiaritas mulierum est. ibi stimuli antiqui hostis non desunt di. lxxxj. Oportet. Et ideo monachi sacrorum virginum custodes. ut non propter familiaritatem suspecti habeant a frequenti earum accessu arcentur. xvij. q. ij. peruenit. et ij. c. frequenti. quia non potest cum deo pleno corde coniungi qui feminarum accessibus copulatur di. xxxij. Hospitolum.

S Quantum ad tertium auxilium potest prestari luxurie et luxuriosis signo vel verbo. In primo puncto auxilii vel fauoris est qui eis domum in qua talia turpia exercunt commodat. contra quos ad illa que dicta sunt de talibus supra. a. xij. a. adde legem. ff. de adulte. l. Et si amici. In quaquidem habet quod sicut puniuntur pena capitis qui committit adulterium. Ita qui domum ad hoc locat vel committit. huic concordat alia lex. ff. de extraordina. crimi. l. j. Qui puero. Ad idem est lex. in autentico. de lenoni. col. ij. S. Si quis aut patiat. ubi habetur quod domus illa publicabitur. et nihilominus dominus domus in. x. libris auri punietur et Insti. de obliga. que ex delictis nascuntur. S. Cum manifestum. ubi habet quod acceptans et celans latrones vel predones vel res furtiuas vel qui ipsos tuetur ita quod ex hoc impeditur restitutio fur est. et tenet insolidum sic de rectoribus non solum publicanus meretricum. sed etiam concubinarum. Nam omnium talium vna est sententia dei in psal. Veniat mors super illos quoniam nequie in habitaculis eorum. quia sicut locantes domum publico usurario sunt excommunicati in ecclesia militate. extra de usu. usurarum li. vj. Ita predicti coram deo. Et

ideo in his que lucratur in tali locatione non gaudebunt. deo dicente. Mich. j. Que inquit de mercede meretricis congregata sunt: ad mercedem meretricis conuertentur. Verbo etiam ille prestat auxilium qui ignem carnalis voluptatis accendunt in aliqua anima. xxiiij. q. iij. Vir cuius propria siue sit mediator alienus siue proprius. et quia talis est incendiarius sacri loci. id est templi dei. quia templum domini sanctum est quod estis vos. j. Lxx. iij. Tenetur de toto dano ad restitutionem. extra de iniur. et dam. da. l. Si quis domum. Et sicut incendiarius sunt a comunione hominum separati. xxiiij. q. vlt. Si quis membrorum. ita isti a societate dei et sanctorum. Et sicut illi morientes sine penitentia que deberet esse valde magna. xxiiij. q. vlti. Pessima. In tantum incendiarius denunciatus a solo papa absoluit. extra de sen. excō. Tua nos. et ecclesiastica carebit sepultura. xxiiij. q. vlti. Pessimam. Ita isti gloria celesti. quia sicut dicitur in psal. Incenderunt igni sanctuarium tuum polluerunt templum sanctum tuum et ideo ignis et sulphur et spiritus procellarum pars calicis eorum. quia patet Sal. v. Manifesta sunt opera carnis que sunt fornicatio immundicia luxuria etc. Que predico vobis. sicut predixi. quoniam qui talia agunt regnum dei non consequantur. j.

Magister tri-

m

plex. Primo viciosus. et vituperabilis. Secundo gratiosus et commendabilis Tertio gloriosus et laudabilis. A

Primus est dimittendus. Secus est audiendus. Tertius ex toto corde imitandus. Primus est ille qui docet quod nocet. et qui docet antequam addiscat hic est a deo maledictus. Mala. ij. Disperdat inquit dominus virum qui fecerit hoc magistrum et discipulum et hic est vituperandus. quia nullus debet esse magister nisi prius fuerit discipulus. xvj. q. j. Si clericatus. et ideo neophici prohibentur ordinari ne fiant magistri antequam fuerint discipuli dis. xlvij. §. j. Quia qui discere et agere bona recusat magis diaboli quam christi membrorum esse ostendit di. xxxviii. Nullus

Debet igitur prius esse discipulus. ut audiatur possit docere quod didicit. xvj. q. j. Si clericatus. Ideo clerici sacris litteris debent insistere: ne tunc querant dicere cum ex officio incubit alios docere di. xxxvj. Qui sacris. §. Ecce. quia qui sacram doctrinam discere continent magistri erroris existunt. quia veritatis discipuli non fuerunt. xxiiij. q. iij. Quid autem. Ergo miser est ipse fieri magistrum qui non didicit esse discipulus di. lix. p. totum. de talibus. ij. Thymo. iij. Loaceras bunt sibi magistros pruriētes auribus et a veritate quod auditu auertent ad fabulas aut conuertent multi videlicet qui libenter audiunt tales quam magistrum veritatis.

B Secundus quicumque fuerit est libenter audiendus. quia discendum est a maioribus et minoribus sine verecundia di. xxxviii. Nullus. Et hoc triplici ratione. aut ne ignoremus. aut ne negligamus. aut ne repudietur di. xxxvj. Legimus. et talis magister a discipulis suis est reuerendus. quia non debet esse discipulus super magistrum suum. vj. q. j. Sacerdotes. Et discipuli debent sibi gratitudinem exhibere. exemplo regis pharaonis qui inter epulas recordatus est magistri sui Gen. xl.

Tertio magistro statim est obediendum exemplo marie cui cum diceretur magister adest et vocat te. Job. xj. Illa cum audisset surrexit cito et currit ad eum. sic debemus nos magistro nostro celesti deo et angelis sub magistris celestibus de quibus psal. Angelis suis mandauit de te etc. Et in spirituali custodia doceant te sicut magister discipulum lectionem orationis et timoris. Ad primam lectionem ponitur di. lxxxix. Ad hoc. vbi dicitur quod celestium militum exemplar nos instruit quod videlicet sic ipsi angeli singuli in gradibus suis deo diligenter ministrant. quia in omnibus ei obediunt. ita ratio vult quod nos faciamus. quia vbi simplices homines comites et barones obedire regi iustum est. quod etiam ipsi ei obediunt in licitis et honestis sic etiam presbiteri. et vbi familia non promouidet promouet familiam suam domino suo qui ipsos promouit. quia fideliter ei seruiunt: quia aliter eos non promouisset. quod idem ipsa faciat si vult ab eo promoueri. sic dicitur angelus et hominibus et presbiteris. Tali igitur exemplo. sic dicitur Ero. j. Constituit magistros operum ut sic dicitur. Thymo. iij. Scias quomodo opteat te in domo dei conuersari.

Maledictio

mine meo et ego ratus habui proinde tene
 or sibi ad possessionem restituendas et alia
 dāna illata sicut si a principio demandasset
 ff. de vi. et vi. armata. l. j. §. Sed et cū quis.
 et §. quotiens. et §. deiecit. ff. de reg. iur. §.
 deiecit. sic de ministris q̄ multa rapiūt vl
 capiunt et nihil tradunt nisi tallias vl mul
 tas iniusticias faciūt sub noīe dñoz suoz
 qui cū audiunt ratificant vel eos nō corri
 gunt cū vident ita respondebunt de males
 factis ac si facere iussissent. quia ratihab
 itionē non retrahere et mandare nō est du
 bium cōparari p̄ regulas iuris. li. vj. Dān.
 xij. Egressa est iniquitas a seniorib⁹ q̄ vi
 debantur regere populus. Ideo tu deus in
 morte eoz reges eos in virga ferrea q̄ sic
 male regunt et sicut vas figuli confringes
 eos scz ministros eis complacentes. Et ra
 tio est bona quia tales ministros eligunt
 et electio mala est in culpa. ff. de obliga. et
 actio. l. ij. et volunt q̄ tales negocia eozum
 sub eis regant et vbi mandasti alicui q̄ ne
 gociū tuū gereret si male gessit tibi impu
 ta qz tali cōmisisti. ff. mandati. l. p̄tra. l. cū
 mandato. et q̄ negligentiori amico suo tra
 dit rem suā custodiendā sue fatuitati debz
 imputari si male custoditur instit. quibus
 modis re contrahi. obligatio. §. j. et qui ne
 gligentē sociū sibi acquirit de seipso conq̄
 ri debet. ff. p̄ socio. l. vlti. Ista sunt contra
 platum et quēcumqz alium. qui prior est in
 donis maior in imperio. Beñ. xlix. Qui ex
 ponit vel exponi permittit insufficientem
 sacerdotem ad regimen subditoz suozum.
 Vide plura de hoc. l. xxiiij. a. quādo de iu
 re maiori seruiet minor. Beñ. xxv.

uiticū. xxiiij. q. ij. qui negligit vbi dicit q̄
 qui nō corde sed ore maledicūt sicut p̄res
 et matres suis pueris labioz tamen incur
 runt inquinamēta et qd̄ peius est maledici
 regnū dei nō possidebūt. xxiiij. q. ij. certū.
 p̄pter huius maledictionis pericula Mich
 chael qui noluit maledicere diabolo poni
 tur nobis in exemplū vt a maledicto tuti
 simus. xxiiij. q. ij. si igitur. et licet talis ma
 ledictio in ore cuiuscūqz vituperetur spāli
 ter tamen in ore clerici vituperatur et pus
 nitur. dist. xlvj. clericus. et ex d̄ cleri. male.
 tunc et qui sic maledicunt in furore males
 dictio furoris eozum super furorem illoz
 redit. Beñ. xlix. Maledictus furor eozum
 quia pertinax. B Secūda est illa q̄
 sancti maledicunt nō ex zelo inuidie s̄ ius
 sticie. xxiiij. q. ij. Cum sancti. Inter quas
 maledictiones maior est sentētia excomu
 nicationis que tamen nō debet esse morta
 lis sed medicinalis. ij. q. j. Multi. xj. q. ij.
 Audi. xxiiij. q. ij. certum. et c. Corripiant. et
 nō debet fieri cū impetu sed cum delibera
 tione et cognitione cause. xj. q. ij. Si ep̄us.
 forte et tunc nō peccat maledicens qz cri
 minosus est sententia excom̄icationis feriē
 dus. xxiiij. q. ij. Certum. et c. sequēti. Nam
 et p̄pheta talib⁹ maledicebat in ps. Sint
 inquit maledicti q̄ declinant a mandatis
 tuis. Et de ista materia plus. l. viij. c.

Tertia est illa quā mali audient
 in iudicio quādo dñs dicet illud Matth.
 xxv. Ite maledicti i ignē eternū et iter oēs
 maledictiones illa est iustissima qz ipsum
 nō fallit peccatī qualitas nec peccātis af
 fectus. xxiiij. q. ij. Deus quādo. Illam ma
 ledictionem habet qui terras duabus vis
 ingreditur. Eccli. ij. et ex de apost. quidaz.
 hoc est qui volunt aliquādo seruire deo a
 liquādo diabolo quomā in vno deo in alio
 diabolo cōtra quos dicit ius ibidē q̄ nul
 lus debet claudicare in duas partes. iij.
 Regum. xvij. et di. xlix. c. vlti. et nemo pōt
 duobus dominis seruire. Matth. vj. et di.
 xxvj. Acucius. et ex de cleri. cōiuga. diuer.
 quia nemo potest esse filius dei et diaboli
 simul. de pe. di. j. §. tunc: vt ch̄rist⁹ ait. Ite
 illam maledictionem habent blasphemī q̄
 deo et sanctis maledicunt de quibus sup.
 b. viij. Ubi agitur de blasphemia. et in ps.
 Maledicentes ei disperibunt.

Maledictionū pri

mo quedā est malicie et prauitatis. Secūdo q̄dam medicis
 ne et charitatis. Tertio q̄dam
 tristicie et acerbitatis. A Prima est
 que p̄cedit ex zeloyltionis. xxiiij. q. ij. De
 quādo. et talis maledictio in maledicentes
 frequēter reuertitur s̄m Augu. xj. q. ij. Illud
 in fi. et ponit exemplū de aqua que ad
 locū vnde erunt reuertitur. ps. Dilixit ma
 ledictionē et veniet ei. et est aliud decretum
 ad hoc sumptū de verbis Diero. super Le

3. y
m.

215 iii.

Malefactor Pri-

mmo est nequax et periculosus. Secundo corripienti nequior et periculosior ipm defendenti. Tertio nequissimus et periculosissimus precipienti. **A** Primum patet per legem civilem in aut. de pace iuramento firmanda. Col. x. in qua non tantum ipsi perturbatores verum etiam de eis iudicium non facientes facultatibus puniuntur sub eo qui sequitur tenore. Iudices vero et locorum defensores vel quicumque magistratus ab imperatore vel eius voluntate constitutus vel confirmati si plures sint qui miliciam facere neglexerunt et pacem violatam vindicare legitime supsederunt omne damnum in iuriam passo restituere compellantur. Huic concordat lex dei in psal. Notus est pes meus quia zelavi super iniquos pacem peccatorum videns. et Rom. i. Digni sunt morte non solum qui faciunt sed et qui consentiunt facientibus. Super quo dicit Ambrosio. Consentire est tacere cum possis arguere de hoc vide plus leges et aucto. s. c. xxiii. a. Post mediu. d. j. c. et xxiiij. q. iiiij. A malis. vbi August. in sermone de vobis euangelij docet quod semper a consortio malorum corde sed non corpore debemus esse remoti nec corpore consortium aliquem polluit nisi consentiat cui non consentire est ipsum arguere. et ideo tales arguas ne a deo arguaris dicente tibi in ps. Si videbas furem currebas cum eo etc. cito post. Argua te et statuam contra faciem tuam. quod si quis alterius errori consentit sciat se simili modo culpabilem et iudicandum. xi. q. iiij. Qui consentit. **B** Quod secundum sit peius pro quod defensor et qui malefactori prebet auxilium consilium vel fauorem non solum consentit et non corrigit sed ultra supaddit cum defendit et non permittit ab alijs corrigat. de tali dicit Isidorus. et habet. xi. q. iiij. Qui consentit. et qui consentit peccantibus et delinquentibus maledictus erit apud deum et homines et corripitur correctione seuerissima. hinc etiam quidam sanctissimus pater ait. Si quis peccantem defendit acrius quam ille qui peccauit coherceatur et habet ratio istius verbi vbi dicitur: quod defensor est durius puniendus. potest esse quia supportator vnus potest sepius esse supporta-

tor plurimum. sicut sunt isti potentes in patria et in curijs et in hoc casu ipse est culpabilior quam vnus illoz malefactorum qui vnus tantum defendit qui autem duos defendit est ita culpabilis sicut duo. et qui. xx. sicut. xx. quia multos innocentes tradit exilio qui liberat multorum exilium cogitantem. xxiiij. q. iiij. Est iniusta. quod facientem et consentientem par pena restringit. ij. q. j. Notum sit in fi. Et consentire dicitur qui aliquibus fauorem peccandi prestat et talis plus peccat. xxiiij. q. iiij. quod potest plus quam aliquis illoz quod in omnibus malefactis in quibus consentiunt audacius faciunt. quod ipsi a tali potente supportant ipse operatur cum eis quod qui per alium facit perinde est ac si faceret per seipsum. ex de reg. iij. li. vj. Quia illi non facerent talia et ille tenetur interdicto vnde si deiecit per se ita ac si deiecit per alium. ff. de vi. et vi. armata. l. j. §. Deiecit. et sicut ille tenetur ad legem corneliam de sicarijs qui occidit per se ita qui per alium. C. de actioni. l. non ideo. ff. ad legem iuliam maiestatis. l. Maiestatis crimine. Item si punitur tanquam calumniator qui per se non intulit sed non publicauit ita qui per alium. ff. de iure fisci. l. iiij. Diuus pius. et l. non tantum. et Sap. xviiij. Simili pena dominus cum seruo qui accipit munera per supportationem suam. Esa. j. Principes tui infideles socij furum. Omnes diligunt munera et sic dupliciter peccant videlicet per societatem in malis factis alioz vt dictum est et per cupiditatem que facit in malicias illoz ratificant per legem. ff. ra. rez haberi et ratihibi. l. quo enim. qua queritur quot modis potest quis factum aliorum ratum facere et respondet quod voce seu epistola seu soluendo sicut quando quis rez emit vel recipiendo precium sicut cum aliquis rem vendit ergo receptio precij est vnus modus quo contractus ratificatur. Cum igitur malefactorum supportatores quocumque sine raptorum siue iniustorum siue usurarioz recipiunt precium ab eis siue per modum redditus sicut locantes meretricibus vel usurarijs domos: siue quasi per viam curialitatis qua recipiunt ab eis qui supportantur vel presumunt supportari munera non est dubium quin ipsi ratificant eorum malicias quoniam beatus dixerunt populum cui hec sunt precepta. omnia ista confirmantur. xxiiij. q. iiij. Qui alioz. vbi dicitur quod qui alioz defen-

Malum

dit errores multo amplius est damnabili or illis qui errant quia non solus ille errat sed etiam alijs offendicula erroris imprimit et confirmat. Ista causa plus punit commulens quam faciens. xxij. q. v. Cum homo.

Ergo prout tertia pars videlicet quod mandans grauius peccat supra modum peccantis per mandatū. Recte sicut tutor tenetur recte actione tutelae. quando admistrari iussit ac si per se administrasset. ff. de admistra. tuto. l. Ita tamen. §. gessit sem. l. tres tutores. §. Non solum. sic in proposito. mandans iniquum fieri coram deo tenetur ita respondere ac si per se fecisset. et est ab omnibus detestandus. quia si quis prohibet fieri quod deus precepit execrabilis sit omnibus diligentibus deum. xj. q. ij. Si quis prohibet. patet veritas canonis dicentis. quod sic sunt mali in ecclesia sicut mali homines in corpore. de conse. di. iij. Est unitas. quia sicut illi corrumpunt corpus. ita isti prebentes eis auxilium vel fauorem qui omnes simul faciunt ecclesiam malignantem quam odit deus di. in ps. Odiui ecclesiam malignantium etc.

Malorum triplex est

m genus. Primo quoddam est quod impie perpetravimus. Secundo quoddam quod iuste toleramus. Tertio quoddam quod triste formidamus. Primum est malum quod commisimus in preterito. Secundum est malum pene quod sustinemus in presenti. Tertium vtrumque malum simul quod timemus in futuro. **A** De primis duobus. xv. q. j. Illa. vbi dicitur de malo culpe. quod malum culpe dicitur peccatum voluntarie commissum. ibidem talia mala nullo modo sunt facienda quia licet de malo culpe bonum fiat quando de turpi lucro vbi non competit repetitio elemosyna fit. xiiij. q. v. qui habetis. tamen non debent fieri talia vel alia mala ut bona sequantur. xiiij. q. v. per totum. l. xxij. q. ij. Is autem. l. c. Ne quis. l. c. Faciat. Si tamen quis sit positus in tali necessitate quod oporteat quod vnum de duobus malis committat minus malum est eligendus. di. xiiij. Duo mala. et ponit exemplum de illo qui maluit vnum occidere

vel adulterium implere quam esse periurum vel iuramentum non implere. vide de hoc. supra c. xvj. c. Sed tamen nullus debet minus mortale committere ut alius euitet maius mortale. di. xiiij. q. ait. vbi arguitur loth quod duas filias suas obtulit prostituendas ne viri hospites eius tale quid a sodomitis paterentur. glo. vero ibidem recitat opinionem illorum qui dicunt quod debet quis eligere venialiter peccare ut alius euitet mortale et dicentium contrarium quibus videtur magis assentire quod nullus est reducendus ad salutem opitulante mendacio. vt. xxij. q. ij. Faciat. ergo nolite facere malum hoc. Judi. xix.

B Secundum malum est sicut paupertas egritudo et alie penalitates que non sunt proprie malum. quia nec crimine mentem implicat nec conscientiam ligat. xv. q. j. Illa. quod plus se habet per modum medicine quam malicie. quia ideo deus homini malum pene relinquit ut humilietur. et ex hoc materiam habeat exercende virtutis. de pe. di. j. medicina. habet etiam se per modum lotionis sordium spiritualium. quia sicut virtute aque benedictae cum spargitur venialia dimittuntur et insidie diaboli cum fantasmatibus fugantur. de conse. dist. ij. Aqua. et sicut per aquam quam aspargit episcopus reconciliatur ecclesia polluta. extra de conse. ecclesie. Proposui. l. c. Aqua. ita deus aliquando spargit pluuiam nimiam ad reconciliationem animarum pollutarum. peccator videns talem intemperiem et timens famem futuram deserat peccata sua dicens. Conuersus sum in crumina mea psal. Et multi peccatores in exteriori gestu claritatem christianitatis habentes interiorius lutum peccati sicut aqua lacualis que est superius clare ostensionis et in fundo plena sordibus: sed illos deus patienter nititur mundare dicens. Ezechielis. xxxvj. Effundam super vos aquam mundam et mundabimini ab omnibus iniquitatibus vestris et dabo vobis cor nouum et spiritum nouum: ut videlicet sicut aqua et spiritu renouamini a peccato originali in baptismo. extra de baptis. paruulo. debi. Ita opto vos nunc purgari et renouari ab actuali peccato quod voluntarie commisitis per tribulationes quia sicut deus voluit quondam effundere aquam de latere in signum

p 02. 2. 8702. 870152 870152 870152 870152

Mandatum

re generationis humani generis. ex de ce-
lebra. missa. Cū marthe. sic nūc pluit aquā
de aere in lotionē pctōy. q̄ vitā emendan-
do patiēter sustineam? Job. ij. Si bona su-
scipim? de manu dñi mala aut̄ quare nō
sustineam? **L** Quantū ad tertiū si-
cut difficile est separare zizaniam a tritico
sic in hac vita malos a bonis. xxij. q. iij.
Quātus. et p̄sequens difficile est q̄ boni
custodiāt se a malis cuiuscūq; culpe et pe-
ne duz sunt inter malos. q̄ ab hoc malo pe-
tinus p̄ grām dei conseruari di. Matth. vj.
Libera nos a malo amen. et tamen tole-
randi et associandi sunt q̄ diu de eoz cor-
rectione nō desperatur. xxij. q. iij. c. j. exē-
plo xpi qui cum pctōribus manducauit et
bibit. ij. q. j. Multi. vt ipsos lucrifaceret.
dicens. Non egent q̄ sani sunt medico sed
qui male habent. Luce. v. Sitis q̄ odiētes
malū adherentes bono. Roma. xij.

¶ vi.

Mandatus est tri-

m plex. Primo quoddam diuinū
latū et sanū. Secūdo quoddā
licitum iustū et humanū. Ter-
tio quoddā illicitū iniustū et pphanū. pri-
mo cuncti. secūdo subditi. tertio nulli tenē-
tur obedire. **A** De p̄mo in psal. Ma-
tum mandatū tuū nimis. Primo ostendē-
da est mādati latitudo. Secūdo mercedis
magnitudo. de p̄mo in psal. Tu mandasti
mandata tua custodiri nimis. id est valde
diligēter et large nō solum decem p̄cepta:
sed etiā oīa alia quoz transgressio est con-
tra charitatē dei et primi specialiter prece-
pta in euāgelio s̄m illō dare mutuū nihil
inde sperantes. Luce. vj. Quod verbū dei
licet directe nō p̄tineatur inter decem p̄ce-
pta habet t̄m vim et virtutes mandati p̄ le-
gem ciuilē. ff. manda. l. j. vbi ostendēs lati-
tudinē vocabuli dic̄ sic siue volo siue rogo
siue mando siue quocūq; alio verbo dixit
vel scripsit mādati actio est. hec ibi glo. su-
per illud quocūq; v̄bo siue et ydoneo non
admonēdo solus nec. cōmendando t̄m nec
exhortando vel psuadendo. sed op̄s q̄ ani-
mus obligandi interueniat. Ex quo videt̄
q̄ dictū dei dare mutuū etc. h̄ vim p̄cepti
nō solum qz verbo ydoneo dei exprimit vo-
luntatē qua vult hōiem obligari in specia-

li p̄cepto ad tenendum generale manda-
tum nature quādo d̄ hoc facias alteri etc.
di. j. Humanū. et Luce. iij. et quo p̄hibet ne
vltra sortem accipiat in hoc qd̄ sequit̄ nil
inde sperantes. Sed hec p̄hibitio vsuram
includit et p̄tinetur in mādato de furto nō
faciendo. in quo etiā implicite p̄hibet ras-
pina et oīs illicita vsurpatio rei aliene s̄m
Augu. xxij. q. iij. meretrices. sic et p̄hiben-
do mechā p̄hibuit omniū illoz membroz
rumysum illicitum ibidem. et etiā sollicita-
torem mulierū et illicitū aspectum earum
iuxta illud Matth. v. Qui viderit mulie-
rem ad concupiscendū eā. iam mechā est
in corde suo. Ille igitur errat q̄ dicit predi-
tum verbū dei de mutuo dando esse consi-
lium et nō p̄ceptus. et qz iura canonica et ci-
uilia obligant sicut cōsilia et nō sicut man-
data. qz ille leges que fundant̄ vel conti-
nentur infra legem nature vl̄ p̄ceptoz dei
habent vim p̄cepti eterni quo ad tempora
sicut ps. s. l. ij. a. et ex de conces. p̄ben. c. des-
testāda. li. vj. vbi dicit glosa cardinalis q̄
traditio ecclesie obligat vt p̄ceptū. j. q. vij.
Si quis. et Jaco. ij. qui totam legem imple-
uerit offendit aut̄ in vno factus est. omniū
reus qz p̄ceptum dei oībus p̄ceptis p̄fer-
tur. di. viij. q. et quod p̄cipitur imperatur.
et qd̄ imperatur necesse ē fieri. xij. q. j. c. vl-
ti. Si ergo vis ad vitam ingredi serua mā-
data. Matth. xix. In quo ostenditur mer-
cedis magnitudo dei p̄cepta obseruantis
et in hoc puncto quilibet xpianus tenetur
lege filij regis vngarie. ex de vo. et voti res-
demptio. c. Licet. vbi habetur q̄ rex mori-
ens obligauit filium suū ad eundū ad ter-
ram sanctā pro eo. paternā maledictionez
dans ei si hoc nō faceret et quia filiū promi-
sit se facturū nisi promissum tenuerit lege
ista regno patris priuatur. Sicut p̄dictus
rex voluit q̄ filius suus iret ad terras san-
ctam ita rex regum. Apoc. xix. Qui est pat̄
noster. Matth. vj. Vult q̄ quilibet filius
suus vadat ad terram sanctā videlicet vi-
uentiū per viam mandatorum et si hoc fas-
cit habeat regnū patris. Luce. xxi. Dispos-
no vobis regnū etc. Et hoc facere recusans
cum perditione hereditatis habeat patris
nam maledictionem di. in ps. Maledicti
qui declinant a mandatis tuis. **B**
Secūdo p̄cepto hominis iusto debent sub

Maria mater dei

ditu obedire et sicut mandatu factu in caplo tangit quelibet de caplo spaliter. x de rescrip. Sciscitatus. Ita pceptum dei et pape oēs xpianos et alterius in pte consti tuti oēs subditos. Inter oēs tamen tenentur mandato pape obedire qui est beati petri successor. et ideo diligenter obseruandū est. di. xix. In memoriā. Cuius iura inferiorum viri ecclesiastici et alij letanter custodiunt vbi sunt lucratiua pecuniarū sicut decime pcuraciones et hmoi sicut est illa. ex de mgris. c. j. et c. Quia nō nullis. vbi ordi natur q in vnaquaq ecclesia cathedrali sunt magistri habendi et per eccliam e eis puidendum. Ita q sine alia exactione volentes discere doceant. de magistro etiā q pueros in gramatica doceat ordinatur eodem titu. qz nōnullis. Et cū mandatus superioris sine culpa nō obmittatur nisi vbi est ratio legitima. ex de rescri. Si quādo. mirū est q a custodibus animarū leges lucratiue pecuniarū tam diligenter custodiuntur intantū q in talibus nō possunt dissimulare. sed iura ecclesie cum aiabus perduntur negligentia patorū: et q lex q charitate continet et cultus diuini augmentationē sicut est illa pdicta de pueris in gramaticalibus informandis taz turpiter abrogatur. Mandatū hoc ad vos o sacerdotēs. Malachie. ij. qz pauci sunt inter vos qui nō sciunt allegare decretales de canonica porcione habenda. et ignoratis leges sanctissimā que multū detestatur vestram libidinem et que imponit vobis p tali culpa grauissimā penā. di. lxxxij. Presbyt si fornicationē fecerit decem annis peniteat sicut ps. j. s. ij. a. Et oēs alios canones penitentiales quos tū sū Augu. di. xxxvij. qui ipsis. quilibet sacerdos scire tenet de hoc mandatū a dño Eccli. xij. sed Matth. xv. Irritum fecistis mandatum dei ppter traditiones vestras. Et cito post. populus hic labijs me honorat cori autem eoz longe ē a me. sine causa colunt me docētes doctrinas et mandata hominū supple et spernentes diuina. Et Tertiu patet. xj. q. ij. Si quis episcopus. vbi habetur q in iustum pceptum superioris nō est implendum et ideo pcepta sunt discutienda an sint iusta vel iniusta anteq impleantur. di. l. Si quis ppostera. et forma mandati est di

ligenter consideranda et si iustum est obseruandum est. extra de rescrip. Cuz dilecto. In casu et dubio qm possibile est recurrendum est ad intentionē mandantis eodem titu. Ad aures. si vero sit iniustum est a singulis respuendum dicendo. j. Malach. ij. nec sacrificabimus transgredientes legi nostre mandata vt eamus per alteram viam. s. Mal. iij. c.

32

Alv vij.

Maria mater dei

Primo in vtero suo desponsauit naturā nostram cum natura deitatis. Secūdo in verbo suo nos informauit lectionē fidei et veritatis. Tertio in facto suo nos animauit ad virtutē stabilitatis. A Quātū ad primū illius spūalis matrimonij cōtracti in vtero virginis gloriose est magna excellentia et sanctificatio. multiplex iniquorū separatio. terribilis sepatoy dānatio. primū patet. quia de multiplici spūali matrimonio legimus iter que illud est maioris reuerentie excellentie et sanctitatis. qz quādo deus et natura nostra deitati sociata in spūali matrimonio in maria cōuenerunt est sancti? rectore et ecclesia inter quos est matrimoniu spūale. vij. q. j. Sicut vir. et ex de translatio. Inter corporalia. et c. tanto. et ps. et quāto aia xpi quā in maria cum natura nostra accepit et sibi desponsauit fuit sanctior quacūq aia fidei iter quā et deū est matrimoniu spūale. xxvij. q. j. que xpo. et c. Nuptiarū. tanto illud matrimoniu est nō solum maioris sanctitatis sed etiā vtilitatis qz in illo pfectit naturā humanā q ibi cōiuncta est suo pncipio et sū pñm tūc vnuquodq est pfectum cū cōiungitur suo pncipio et hac rōne. di. xxxv. Ab exordio. in textu et i glo. lex verbis Hiero. vocatur xps alpha et o pncipiū et finis pñus et mouissimus. qz o que est grecoꝝ littera vltima. id est nostram naturam que est omnū rerū creaturarū vltima sicut ps. Beñ. j. et a. q est latinoꝝ pma. id est deus qui est omnū pncipiū in seipso copulauit et cū circulari reductio nature nostre in suū pncipiū fuit facta i maria. pty q fuit complexus et quasi nodus cōnectens circulum prius diuisum et quasi lapis angularis parietē di

Maria mater dei

vine nature et humane simul coniungens et
mediū quo reconciliatur yma sumis deus
videlicet et angeli hoibus quia xps qui est
dei virtus et dei sapientia in maria edifica
uit sibi domū. di. lvi. Nasci. B. Ipa
aut dicit de se Eccli. xxiii. Qui creauit me
requieuit i tabernaculo meo: et qd est plus
omnes nos scz in xpm credentes vocat fi
lios qui nascimur post illud mediū. Jo. i.
ex deo inquit nati sunt et fecit heredes celi
legitimos qz vbi probatur verū esse matri
moniu filij legitimi iudicant. c. per vene
rabilem. ex qui fi. sunt legitimi. et etiaz illos
qui fuerūt ante nati et mortui in lege natu
rali vel moysi beneuientes sed tñ quo ad
hereditatez celi illegitimi ppter defectū
illius matrimonij quos illō matrimoniu
sequēs legitimauit. quia matrimoniu se
quens legitimat filios ante matrimoniu
natos. ex q fi. sūt legi. Tanta. licet matri
moniu nō fuerit in facie ecclie contractū. c. p
tuas. et ecōuerso filius de vxore legitima
habetur pro nō legitimo quādo natus ē
post cōtinentiā cōmuni voluntate promi
sam. ex de fi. psbyte. litteras. sed videat qli
bet q sit dignus p isto matrimonio spūa
li vt deo desponsetur. qz sicut xpianus cuz
iudea vel pagana nō pōt matrimoniu cō
trahere anteqz ipsa fuerit ad fidem cōuer
sa. xxviii. q. i. Iudei qui. ita nec deus vult
cum malo xpiano imo ab illo recedit spūa
liter quando peccat. quia fornicatio spūa
lis causat diuortiu inter deū et hominē. ar
gumentū ad hoc. xxviii. q. i. ydolatria.

Quātum ad secūdam partem hu
ius articuli scz q quot modis cōmittitur
pctū mortale tot modis fit spūalis matri
monij separatio ipō qui peccat procuran
te. xxiiij. q. ij. quos deus cōiunxit homo nō
separet. qz sicut infirmitas corporalis sol
uit sponsalia cōtracta inter virū et mulie
rem. ex de iureiu. quēadmodū. sic spūalis
et ps. s. J. viij. c. Deus tales deserendo iuste
facit quia sicut ille qui vxorem adulteran
tem scienter retinet et amicabiliter tractat
peccat. quia videtur consentire eius pecca
to. ex de adult. sic vir. sic de se habendo ad
peccatum preberet occasionē delinquēdi
et tamen sicut vir meretur recipiendo adul
terū penitentes. xxiiij. q. i. q aut. Ita de
recipit omnem talem, exemplū de maria

magdalena. maria autē mater dei est aliā
de qua Luce. i. Nomen virginis maria et
elegit securiorem viam scz innocentie pro
pter quod merito de ea dicit. Luce. x. Ma
ria optimā partem elegit. D. Quā
tum ad tertiū huius articuli q fractio hu
ius matrimonij spiritualis ducit ad eter
nam dānationem et ad mūdialem cōfusio
nem. ps. s. a. x. per totum. et l. xiiij. d. et ex de
dote post diuort. restituē. Plerūqz. vbi di
citur q donatio siue dos restituitur vbi di
uortiu fit ppter adulteriū et q per hoc ca
dunt in temporalem miserā et paupertas
tem. pty ibidem. c. j. et ij. vbi habetur q do
natio quā vir dat vxori ratione matrimo
nij debet restitui quando ex iusta causa fit
diuortiu sic deus ppter talem causam res
uocat etiam bona temporalia di. Osee. ij.
Sepiam viā tuam spūis vt dicas qd seq
tur. Adam ad virum meū priorem. quia
bene mihi erat tūc magis qz nūc. sic nāqz
multitudo penitentiu venit ad domū ma
rie. Actū. xij. lid est ad celū. E. Quā
tum ad secūdam principale quomodo ma
ria mater dei verbo suo informauit nos le
ctionem fidei et veritatis ostenditur. xxviiij.
q. ij. c. Sufficiat. in hoc q tam cito credi
dit angelo nunciante sibi q concipet deū
et q taz caute quesuit de mō dicens. Quo
modo fiet istud. glo. licet hoc interrogaret
non dubitauit de verbis angeli: sed de mo
do quo posset fieri vt sint due partes. id est
quo modo quia nō dubitauit d facto quia
proposuerat castitatem et vouerat virgini
tatem nisi domin⁹ aliter ordinaret et inde
est q licite contrahere potuit matrimoni
um deo reuelante quia cum voto intelli
gitur excepta auctoritas maioris. extra de
iureiuran. venientes. similiter subintelligi
tur si res in eodem statu permaneret. xxij.
q. ij. Ne quis. et ff. de soluti. l. Cum quis. et
si seruetur fides. extra de iureiura. puenit.
et si numerauerit pecuniam. C. de non nu.
pecu. l. Indubitanter. et alie pditiones ho
neste et possibiles. extra de iureiuran. quē
admodum. et alie generales vt si deus vo
luerit. si uixero. si potero. sed non speciales
nisi expmuntur. xxiiij. q. vlt. Non solum in
glo. Ex istis patet q fuit verum matrimo
niu inter mariam et Ioseph vtroqz tamen
in uirginitate pmanente. xxviiij. q. ij. c. Suf

Martyriū

Matrimonū

ficiat. S. Cum ergo. nec christus comendādo eam Johāni in necessitate. Johan. xix. Sicut diuortium inter eos. xxvij. q. ij. q̄ autem. Matth. i. Joseph fili dauid noli timere accipere marias coniugem tuam. p̄ hoc tamen q̄ deus detractat marias a ioseph & tradidit eam. custodie Johānis. decretū probat. xxvij. q. ij. q̄ autem. q̄ vir eius nō cognouit eam. Nam si maritus iustus ipsam cognouisset deus qui vxorē a viro precepit non recedere nunq̄ eam passus fuisset a viro recedere. S. Quantus ad tertium maria mater dei in facto suo amauit nos ad virtutem stabilitatis in hoc q̄ postq̄ omnes discipuli fugerunt. Marci. xiiij. Stabat iuxta crucez iesu mater ei⁹ maria. Johan. xix. & in hoc q̄ ipsa conseruabat omnia. Luce. ij. Cuius exemplo perseverantia est habenda vsq̄ ad finem tribulationū. vij. q. j. Suggestum. ut euz illa habeatur merces eterna in celo ad quam maria in diebus illis abiit. Luce. j.

AN viij.

Artiriū triplex

m Primo corporalis passionis
Secundo mentalis affectio
nis. Tertio infernalis dāna
tionis. Primū saluat incontinenti. Secun
dum ex consequenti. tertium nunq̄ valet
seipsum occidit. A Primū patet
in latrone moriente cum christo a dextris
de quo dicit canon sumptus ex verbis Au
gustini in libro de unico baptismo. de pse.
di. iij. Baptismi. in eo nō baptisato passio
suppleuit baptismū vt statim saluaretur.
cui dixit deus. hodie mecum eris in paradiso.
quod si sic saluat in fide morientem cū
christo quātomagis moriens pro ipso vi
tam eternam consequetur. xv. q. j. Merito
versus finē. dūmodo qui patitur fit in cha
ritate quia aliter passio non saluat q̄tum
cūq̄ vehemens. de pe. dist. ij. Euidenter. j.
Ehorinth. xij. Si dederō corpus meuz ita
vt ardeam charitatem autem non habue
ro nihil mihi prodest. B Secundus
patet de pe. di. j. Nunquid. In seruis inq̄t
christi etiaz si affectus martiri ad effectū
non ducitur ipsa sola voluntas pro facto
reputatur & quo ad culpam & quo ad penā
sicut patet. C. de epi. & cleri. l. Si quis non

dicam. & Matth. v. Si quis viderit mulie
rem ad concupiscendum &c. Ita iustum vi
detur q̄ in bono reputetur ad gloriam. q̄a
sicut innocentes pro christo occisi habent
martyrii gloriam pro corpis passione sine
volūtate. ita alij pro desiderio sine effectu
Argumentum ad hoc. de conse. di. iij. Bap
tismi. vbi dicitur q̄ sicut pueri saluantur
aqua baptismi ita adulti passione sine aq̄.
L Tertium patet. xxij. q. v. Tu dix
isti. & c. placuit. Non inquit computant
in numero martyrum qui seipso qualicū
q̄ intentiōe interimūt. quia nulli licet in
persecutionibus ppria manu se interimere
nisi vbi castitas periclitaretur. xxij. q. v.
Non est nostrum. propter quod matryriū
pro christo non a nobis sed ab alijs libent
sustinere debemus. xxij. q. viij. Cōuenioz.
ne simus sicut achitofel. ij. Regum. xvij. et
iudas. Matth. xxvij. & de peni. di. iij. c. In
salicibus. & c. Judas.

AN ix.

Matrimonū fide

m le Primo est ab omnibus ve
nerandū. quia est ecclesie san
cte sacramentuz. Secūdo qz
efficit fidei perpetue ligamentum. Tertio
quia producit prolis bone oblectamentū.
xxvij. q. j. Omnes. A Propter pri
mū bonū scz ppter reuerentiam istius sa
cramēti a deo in paradiso instituti dnt oēs
cōiungati isti sacramēto honeste & rōna
biliter: quo ad dilectionē. quo ad tpus. & q̄
ad rōem. Primo quo ad dilectionē qz ma
ritus dz h̄ vxorē in dilectione & in debita
disciplina. xxij. q. v. c. vlti. & apls. Eph. v.
precipit viris diligere vxores & ecōuerso
de hoc scribit Psido. ij. de offic. c. xvj. & h̄.
xxx. q. v. femine. qz in pnus nuptijs a spon
so sponse anulus datur: si hoc nimirū pro
pter dilectionis signū vel vt propter illud
magis eodem pignore corda eoz iungā
tur vnde in quarto digito anulus inserit.
ideo q̄ in eo quedamvena sanguinis est q̄
vsq̄ ad cor perueniat hec ibi. Tamen dia
bolo procurante seruis sibi obediētib⁹ mul
to plus diligūt illas quib⁹ sūt copulati in
q̄ramento: qz illas q̄bus cōiunguntur dei
sacramēto: quia quos deus cōiunxit dia
bolus nititur separare, sed vos nō sic sed si

l iij

cut precipitur Ephe. v. Unusquisque vxorem suam diligat sicut seipsum. vxor autem timeat virum suum. **B** Secundo quo ad tempus quod sancto sacro coniuncti sanctis temporibus debent se trahere a delectatione carnali videlicet tempe coniugis. xxx. q. iij. c. j. Item in die natalis xpi et in alijs diebus festiuis. xxxij. q. iij. quotienscumque. et ieiuniorum. xxxij. q. iij. Si causa. tunc continentia non debet fieri ab vno sine consensu alterius. xxxij. q. iij. Applus. Item tempore conceptus quo usque infans ablactetur. di. v. Ad eius. Item tempore menstruorum ibidem. glo. quod ex hoc nascuntur morbofi et leprosi. Illis igitur tempore est abstinendum. vt qui habent vxores quasi non habentes. sicut. j. Cor. vij. **L** Tertio quo ad rationem videlicet quod omnis corporalis delectatio quam coniugati habent inter se sic regulatur ratione quod fiat causa proles procreande et tunc non est peccatum. di. xv. s. alias. vel causa reddendi debitum et non est peccatum. xxvij. q. ij. Si tu. vel causa fornicationis vitanda et est venialis culpa. xxxij. q. ij. Quicquid. et nullo modo causa libidinis tanquam cum adultera vel meretrice. quod tunc est peccatum mortale. xxxij. q. iij. Origo. r. c. Liberoz. et quoniam contra naturam est peccatum grauissimum. xxxij. q. vij. Adulteri. de talibus dixit angelus Thob. vj. Hi qui coniugium ita suscipiunt vt deum a se et a sua mente excludant et sue libidini ita vacent sicut equus et mulus quibus non est intellectus huius potestatem super eos demonium. **D** Propter secundum scilicet fide istius sacramenti coniugati debent tale inter se habere fidelitatem quod nullus alterum dimittat nec cum aliena cum qua non est maritatus peccatum committat. Ratio prima est bona quod matrimonium est viri et mulieris coniunctio indiuicibilis vite consuetudinem retinens. xxvij. q. ij. c. j. Et extra de presumptio. c. illud. In tantum quod vxor non est dimittenda nec propter sterilitatem nec propter cecitatem nec propter lepram vel aliquid simile. xxxij. q. v. Si vxorem. j. Cor. v. Alligatus es vxori. noli querere solutionem sicut multi faciunt multas causas allegando. sequitur in eodem ca. mulier alligata est legi quanto tempore viuit vir eius. de hoc vide questionem. j. m. x. c. **E** Ratio etiam secunde partis negatiue quod dicitur quod nulla pars coniugatorum debet adulterari nec matrimonium frangere quod quoti-

ens aliquis illoz peccat carnaliter toties frangit fides illius sacramenti: quia per adulterium coniugij federa temerant. xxxij. q. iij. Nemo. pro quo crimine viri sunt grauius puniendi quam femine. xxxij. q. vj. Indignant. et ratio est ibidem secundum Augustinum. quod magis pertinet ad viros virtute vigere et exemplo regere feminas. glo. etiam notat grauiorem esse reatum ex persona delinquentis. Argumentum. x. q. ij. precipue. Ille igitur vir est multum vituperandus qui operatur castimonias in vxore sua quam non vult habere in seipso et lex ciuili vituperat talem. ff. ad legem iuliam de adulte. l. si vxor. s. iudex. Isti viro potest melius dici illud decretum: quod vbi melius viuit vxor quam vir qui caput est capite deorsum pendet domus. xxxij. q. vj. c. vlti. Qui igitur vult habere fidelem et castam sit ipse talis quia eadem castimonia debet a viro que a muliere. xxxij. q. iij. Nemo. sic igitur inuicem se honore preueniant. Ro. xij. in fide non ficta. j. Thim. j. quia hoc est necessarium his qui matrimonia colunt. vide. s. c. vj. c. **F** Propter tertium bonum matrimonij. id est propter proles habendam ad dei honorem et obsequium fuit illud sacramentum a deo institutum in paradiso. xxxij. q. ij. Sicut. et postea semper in omnibus matrimoniis contrahentibus prima intentio debet esse proles procreande. xxxij. q. ij. pudor. Nam hec est doctrina dei per angelum. Thob. vj. Transacta inquit tertia nocte quibus vacabitis oronibus accipies virginem quam scilicet de sponsasti cum timore dei et filioz magis amore quam libidinis ductus vt in noie abrahe benedictionem in filiis consequaris. **2. P**

Medicinarum primo

m mo quedam est corporalis infirmitatis quandoque fugatiua. Secundo quedam spiritua lis sanitatis perfecte collatiua Tertio quedam corporis et anime perpetue sustentatiua et glorificatiua. **A** Prima est bona quod per eam corpus alleuiatur. secunda est melior quod per ipsam spiritus sanatur. tertia est optima per eam vita in vtroque perpetuatur. de prima di. xxix. Neceffe. et Eccli. xxxvij. Altissimus de terra creauit medicinam. et ex de pe. et re. Cum infirmitas vbi precipit medicum quod propter

infirmiorem fugandam corporis non con-
 sulant aliquid quod cedat in periculum anime.
 quia anima est preciosior corpore. Matth. vi. Non sa-
 ne anima plus est quam corpus et xiii. q. v. Non sa-
 ne ubi habet quod medico corporali non est
 salarii negandum. et Eccli. xxxviii. Honora
 medicum. et dist. lxxxiii. c. i. Super quo dicit
 glo. quod medicus tenetur gratis curare pau-
 perem infirmum. quia plus debet apud eum va-
 lere vita illius quam propria pecunia ut dicit
 di. lxxxvi. Non satis. et quod etiam divites qui
 nihil vult dare medico: tenentur curare suis
 expensis et si convaluerit repetat expensas
 quia utiliter gessit negocium eius. ff. de ne-
 go. gest. l. Pomponius. et si moriatur eger
 potest petere expensas. quia sufficit quod utiliter
 gessit licet eum non sit secutus. ut ff. de neg.
 gest. l. Sed an ultimo. Sed quid si infirmus
 prohibet ne aliqua medicina detur ei. huic
 questionem est responsus. s. a. c. xxiii. Tu tamen noli me-
 dicinam recusare nec corporalem nec spirituales
 sed sic scribit Eccli. xxxviii. Da locum medi-
 co: etenim dominus illum creavit et non dederat a-
 te quia opera eius sunt tibi necessaria. sed quicquid
 sit de aliis medicis qui vivunt de arte illa.
 hoc certum quod nec clerici nec religiosi debent
 munera accipere pro medicina spirituali
 di. xxiii. His. et quod chirurgie arte quam adustio-
 nem vel incisionem corporis inducit nul-
 lus in sacris ordinibus constituitur exerceat
 extra ne cleri. vel mona. c. c. Sententiam.
 In aliis sivelet medicinam dare caute agat
 quia si mors sequatur. Pro medico imponitur
 quod omisit de contingentiis quod ars dicat me-
 dicine. et ideo quantumcumque peritus presciam
 hinc de morte alicuius ad ordines non ascen-
 dat. extra de eta. et qual. ordinam. Ad aures.
 moneat ergo primo infirmum ut pro medico
 mittat animam. et sic per medicinam corporis
 quantumcumque ab infirmitate curatur. extra de pe. et
 re. Cum infirmitas. sic ergo medice cura te-
 ipsum Luce. iiii. Nota quod fere ista omnia
 conveniunt medico spirituali. quia ipse etiam de-
 bet gratis curare tales pauperes quam divites
 et cum bona presciant et diligentia. quia si mors eve-
 niat ex defectu suo ipse coram deo respondebit
 quia dicit Ezech. iii. Sanguinem eius de ma-
 nu tua requiram. et iij. Reg. xx. Custodi vi-
 istum qui si lapsus fuerit de manibus tuis erit
 anima tua pro anima illius. de ista materia
 plus supra Infirmitas per totum. B

Secunde medicine christus est summus me-
 dicus qui paratus est centies curare si homo
 totiens per peccatum infirmatus est requirat
 de pe. di. iij. s. Item quod sub eo prelati sunt anima
 rum medici. quia debent subditis medicinam
 correctionis rationabiliter suo tempe mis-
 ministrare di. lxxxvi. Inferiorum. et c. sequen. et
 v. q. v. Non vos. di. xlv. Recedite. et sic me-
 dicus corporis diversis collirijs vulneris
 bus hominum medetur. Ita christus et prelati di. xxix.
 Necessesse. quia medicina per quam subditi eo-
 rum curantur est penitentia di. l. ut constitue-
 ref. psal. Medici suscitabunt et confitebuntur
 tibi. i. confitentes et omnia sacramenta ecclesie.
 de pe. di. i. In actione. de conse. di. ij. Si qui-
 tienscumque et opera misericordie. de pe. di. i.
 medicina. et medicus caueat qui plus occi-
 dit quam curat quod nec de peccatis suis penitentiam
 agit nec alios de peccatis reprehendit di. l.
 Absit. Tali dicit Hieronimus. viij. Medicus non est
 ibi. tu non sic. sed sicut precipit Luce. iiii. Me-
 dice cura te ipsum. vide de ista materia su-
 pra. c. v. c. Tertia medicina est vir-
 tus divina que non solum sanat omnes infirmi-
 tates Luce. vi. Spiritus de illo exibat et sanas-
 bat omnes. sed etiam quando mortui audierunt vocem fi-
 lii dei vivunt. Jo. v. Hinc vita gratie et vita glorie
 in futuro. Ad primam vitam de morte peccati susci-
 tatus per penitentiam recuperat omnia que prius perdi-
 derat peccando. sicut in parte ostensum est su-
 pra. b. ix. b. quod ut clarius videatur supposi-
 to casu qui ibi habetur. queratur utrum etiam vxor
 et omnia que donavit ecclesie cum mortis sint
 ei restituenda. et respondeatur quod non. quia vxor mor-
 tuo viro statim soluta est a lege viri. j. cho-
 rinth. vij. Et potest cui vult nubere incons-
 tinenti. extra de secun. nup. Sup illa. xxxj. q.
 j. Quid si dormierit. preterea illud matrimo-
 nium fuit semel dissolutum. ergo mulier non
 potest cogi illud amplius reconciliare. ut. C. de
 nup. Necque ab initio. societas enim soluitur
 morte nec ultra mortem potest extendi. ff. pro
 soc. l. Cum duobus. Item mors omnia delet ut
 in aut. de nup. s. Deinceps. coll. iij. Item quod
 res donatas ecclesie repetere non potest. quia quod
 semel deo est consecratum amplius ad seculares
 usus venire non potest. xij. q. ij. Nulli liceat. et
 de se. di. j. Ligna. preterea dominus rex illarum
 statim post mortem ipsius ecclesie fuit acqui-
 situm. C. de sacrosanc. eccle. l. Inter divinus
 ergo eo sine culpa sua privari non debet. xvi. q.

Memoriam

vij. Inuentum. Itē donationes q̄ fiunt cā mortis in quoscūq; vsus collate morte cō firmant. ff. de dona. cau. mor. l. si mortis cā. Cōtra sicut mors fuit cā solutiōis matrimonij. ita videtur q̄ cessante cā cessare debet effectus di. lxj. §. Vis oibus. Itē nō debet reb? puari quē p̄tor restituit in integritate. ff. d̄ resti. in ite. l. Nemo. maiori rōne et p̄t. p̄terea summ? deus p̄nceps restituit eū ad maiora et ad principale. ergo ad minima. ij. q. iij. Notādū in fi. et ad accessoria extra de offi. deleg. p̄terea. Itē si aliq̄s capiatur ab hostib? statim desinit esse dominus rerū cū sit seruus captiuitatis. ff. de reg. iur. qd̄ et attinet. Argumentū q̄ serui dyaboli et peccati nulli? rei dñiūm habēt cū seruit? morti naturali comparet. ff. de reg. iur. seruitutē. Tñ si sit captus et reuerſus recuperat oia. ff. de capti. et postlimi. reuer. id est post lūminū. p̄terea nō debz huic imputari q̄ fuit sollicit? de facto qd̄ voluit loqui cū angelis et maiestatis diuine locus videre in quo erat postea p̄petue p̄mansurus. imo melioris cōditionis esse debuit. ff. de reg. iur. Nemo pro se loquendo. Item iusta causa absentie fuit. s. voluntas et fugatio p̄ncipis. ergo restitui debet sed extra de sen. et re iudi. Cum berthold? pōt dici: q̄ oia sunt ei restituēda iure q̄si postlimini. vñ de bona equitate si regnū prius habuit vel prelaturā totū est ei restituendum per legem ciuilē. C. de sen. pas. et restitui. l. j. vbi restituit eum imperator dicens ei: vt scias quib? sit integrū restituere hic. s. in honoribus in ordine et in oibus ceteris restituēdo. maiori ratione deus q̄ dat cuilibet affluenter. Jaco. j. Restituendo hoīem ad statum gratie restituit eū ad oia que prius habuit et restituendo eus ad statum glorie restituit ei oia que prius habuit et addit multo plura. d. illd. iij. Reg. viij. Restitue ei omnia. Sed q̄ sua morte non restituit nos ad locum paradisi que peccando in p̄mo parente amissimus. et ad statum immortalitatis nō est mirus. quia sicut imperator restituendo aliquē ad vitam de gratia speciali debet ei sufficere vita sua ad quam restituitur. C. de sen. pas. et restitui. l. ij. Sic in proposito sufficiat nobis q̄ deus restituit nos ad vitam gratie et ad possessionē vite eterne. D De

restitutione vero vxoris dic q̄ si onerosus fuit matrimoniū per mortem viri soluitur si dilecta et grata incontinenti re conciliatur. sicut dicitur Debreo. xj. Receperūt mulieres de resurrectione mortuos suos resuscitados per Helyam et Helyseum. vide de hac materia. xxxij. q. vij. Licite. in gl. et ad argumenta in contrarium rñde distinguēdo de morte cōmuni et priuilegiata. 3. 3

Alj xj.

Memoriam debe

mus habere triū. Primo diuino iudicio ad timendū Secundo omnium beneficio rum ad gratias agendū. Tertio p̄priorum delictorum ad detestandū. A Prima memoria est habēda ne peccata quib? deus alios vindicat cōmittamus et est bñ ad hoc illud. Aug. lib. questionū numeri. et habet de conse. di. ij. Et dixit dñs. et recitatur quō post mortem Chore Dathā et Abyron et sociorum eorūdes in malo. sicut p̄t Numeri. xvj. De? precepit Eleazaro filio Aaron q̄ dispergeret ignē et quereret thuribula eorum in medio incendi. que licet essent ad perditionē eorum qui iniuste voluerūt occupare sacerdotiū et offerre ignē alienum. tamē in perditione eorum fuerunt sanctificata ad prebendū alius exemplum sanctitatis et facere fecit ex eis laminas affigēs eas altari. vt inquit cernant ea p̄ signo et momento filij israel. et fecerunt sic vt cōmonerent. vt nemo accederet alienigena ne paciatur. sicut passus est Chore et omnis cōgregatio eius. Et ad idem est illud. vij. q. j. Deniq; vbi ad predictū exemplū vindicte addit alia exempla quale pisculum sit q̄ aliquis diuidat se a deo et ab vnitāte et societate sanctorū sicut facit omnis mortaliter peccans. Exemplo decē tribuum recedentiū a rege suo naturali Roboam filio Salomonis. iij. Reg. xij. Qui postea inter samaritanos et gentiles computabant. et exemplo Abdo p̄phete quem leo occidit. iij. Reg. xij. Nec autem facta sunt vt vltionis diuine memoriā corrigēdi posteris p̄berent gl. Res que generat malū iubetur publico exponi. vt alijs terrore incutiat. vt hic. et xix. q. iij. Mandam? vbi precipitur cuidā habenti se male in re

Mendacium

ligione q̄ memorialem cucullā deferat ta
libijs igitur exemplis informat. sicut p̄ci
p̄itur. Eccles. xij. Memēto creatoris tui ⁊
Eccli. vij. Memēto ire ⁊ p̄s. Memorabor
iusticie tue solius. **B** Secūda me
moria beneficiorū est semp̄ habenda vt ius
giter gratias referamus q̄d pulchre osten
sus est. Exodi. xvj. In manna doni dei q̄d
fuit figura corporis xpi. ⁊ donorū gratie.
de cōse. di. iij. Nec quēq̄. quia sicut illud
alimentū singuli colligebant. sic celestem
gratiā ⁊ sp̄ialem medicinā licet nō ab oī
bus equaliter recipiatur nec equaliter va
let. sicut d̄ Nabuchodonosor ⁊ pharaone.
dicif. xxij. q. iij. Nabuchodonosor. Recte
igitur sicut de illo dñs precepit moysi di
cens Exo. xvj. Imple gomor ex eo ⁊ custo
diatur in futuras retro generatiōes vt no
scāt panē quo alui vos in solitudine. Ita
iustū imo multū iustius est vt nos implea
mus cor nostrum. memoria beneficij ⁊ do
ni celestis. quomodo dedit nobis seipsum
in sacramento altaris Luc. xvj. Recordā
re. quia recepisti bona. i. corpus xpi: cum
multis alijs q̄d in aliquo est sile cū māna
⁊ in aliquo multo excellentius ⁊ preciosi⁹
Similitudo consistit in hoc q̄ sicut illud
fuit datū antiqs̄ patrib⁹ post transitū ma
ris rubri. ita hoc celeste manna datum est
regeneratis aqua baptismatis. ij. Mach.
iij. Memēto te quō salui facti sunt p̄res
nostri in mari rubro. Corpalis panis iste
p̄plm̄ ātīquū cibauit q̄n̄ ad terrā. p̄missio
nis per desertū adduxit. Hic celestis fide
les hui⁹ seculi per desertum mūdi in celū
subuehit. Unde recte viaticū nuncupatur
qz in via nos reficiens in patriā reducit.
sic Helyas ambulauit in fortitudine cibi
illi⁹ vsqz ad montē dei. iij. Reg. xix. Exces
dit x̄o in hoc q̄ sicut lux est purior q̄ v̄m
bra veritas q̄ figura. ita hoc donū digni⁹
est illo. de conse. di. ij. Reuera. Item illud
fuit corruptioni obnoxii in alterū diē re
seruatū istud vero est alienū ab omni cor
ruptione culpe ⁊ pene. quia si quis mādu
cauerit ex hoc pane viuet in eternū. Job.
vj. Sic ergo memoriā fecit mirabilium
suorū misericors ⁊ miserator dñs escas de
dit timētibus se. p̄pter quod grati memo
riam abundantie suauitatis tue eructabūt
in psal. **L** Tertiam memoriā p̄

priorum delictorū semper habendam esse
cognoscamus. vt doleamus. quia s̄m Cri
sosto. super epistolam ad Hebreo. ⁊ habet
de pe. di. iij. S. Judas penituit. Nullus in
uenitur delictorū tale remedium sicut eorū
cōtinuata memoria glosa ad compunctio
nē ⁊ non ad delectationē p̄pter q̄d dicif
Deut. ix. Memēto inquit ⁊ non obliuiscā
ris. quia ad iracundiā puocasti dñm deū
tuum. ⁊ Apoca. ij. Memor esto vnde exci
deris ⁊ age penitentiam.

Ad xij.
Mendaciorū Pri

mo ostendenda est multipli
citas numerosa. Secūdo gra
uitas viciosa. Tertio penali
tas onerosa. **A** In primo articulo
ostendet mendaciorū diffinitio in speciali
Secūdo oīa illa reducent ad tres sp̄es men
daci in generali. De primo scribit beatus
Aug. in li. de mendacio. ⁊ habet. xxij. q. ij.
c. p̄mo. distinguēs octo species mēdaciōrū
quorū primum est in doctrina fidei. glo. sic
Jesum nō esse passum vel natum de virgi
ne cui multū approximant qui deo vel dei
presciētie vel nature quā deus creauit im
ponunt peccata sua. quia nec prescientia
nec predestinatio infert necessitates natu
re. xxij. q. iij. Nabuchodonosor. Secūdu
est quod alicui obest. ⁊ nulli prodest sicut
mendaciū detractionis vel falsi testis. et
talis non est sustinendus qui vult obesse ⁊
non p̄desse. ff. de rei ven. l. In fundo. Ter
tiū est q̄ p̄dest vni ⁊ nocet alteri. vt men
daciū testis in cā pecuniaria. Quantū q̄d
sola mētiendi v̄l fallēdi libidie fit q̄d ē hi
strionū ⁊ p̄silius. Quintū q̄d est placendi
cupiditate v̄l suauis eloq̄o q̄d ē mūdanoꝝ
vt di. xlvj. Sūt nōnulli. ⁊ h̄ est quāqz mor
tale. quāqz veniale. vide. s. c. de adulatione
a. xj. Sextū est q̄d nulli obest ⁊ p̄dest ali
cui. vt cū q̄s dicit se nescire pecuniā alte
rius quā scit iniuste tollēdā. secus si iuste
vt si fieret auctoritate iudicij. Septimū ē
quod nulli obest ⁊ alteri p̄dest vt cum q̄s
non vult hominem questum ad mortem
prodere mentitur. ⁊ differt. a. vj. modo. qz
ibi agitur de periculo pecunie hic mortis
Octauum quod nulli obest et prodest vt
castitas conseruetur. glo. hic mouet quorū

42

Mercatio

modo potest dici nulli obest cum noceat mendicanti. quia secundum glo. Ipa quinq; genera prima sunt mortalia. et tria sequentia venialia. et respondet. argumentum inquit quod ipsa persona de qua fit sermo non includit in generali sermone. ff. comu. pre. tam rusti. q; vrb. l. Quicquid venditor. ff. de pigno. l. Paulus. §. ult. et di. xxvj. Deinde. glo. non ponit breues et bona differentia inter tria ultima genera mendaciorum. d. quod unum scilicet sextum prodest ad euitandum damnum rerum. aliud id est septimum ad euitandum periculum vite et ultimam ad pudicitiam conseruandam: et se esse coniugatam cum non sit et sic euadit volentem cum ea peccare. **B**

Secunda pars huius articuli. patz. xxij. q. ij. Ne quis arbitretur. in glo. videtur inquit quod perfectus homo mortaliter peccat mentiendo pro vita alterius. sic est peioris conditionis perfectus quam imperfectus. Ad quod notandum quod triplex est mendacium. Primo malignitatis quod fit causa decipiendi. et illud est omnibus mortale peccatum. Jocositatis ubi nemo leditur. et illud non est mortale peccatum. Benignitatis siue pietatis quod fit pro salute alicuius. et de illo dicitur quod sit mortale perfectis. et veniale imperfectis. Sed quare non est mortale potius quod fit ratione iocositatis cum nulli prodest quam illud quod alicui prodest. Respondet quod non fit ex animo. si illud fit et per illud intendit decipere. per istud non. et intelligas illum perfectum solum quod ex toto renunciauit pompis secularibus quod si discederet statim saluaretur: sed cum nullus debeat peccare venialiter. ut alter a morte liberetur. ut. xxij. q. ij. primum. qualiter respondebit ille a quo queritur ab hoste. est talis in hac domo: si tacet presumit eum esse in domo: si autem fatetur reus est homicidii. Respondet. tacere potest et presumat malum ex taciturnitate hoc ei non imputatur. Absit enim ut ea que bona sunt et licite faciunt impotentur nobis ad culpam si quid propter hoc preter nostram voluntatem mali acciderit. xxij. q. v. de occidendis vel qui per equiuocationes deludat caute interrogantem dicendo non est hic. i. non comedit hic ut abraham fecit. xxij. q. ij. Queritur. Hostem enim possumus licite deludere ut habet dist. xliij. In mandatis. hec ibi. **L** Quantus ad secundum mendacii grauitas patz. quia

talis est coram deo excommunicatus supra. d. viij. a. Nam ut dicitur Sapient. i. Os quod mentitur occidit animam. et idem. xxij. q. ij. Nec. Et quod dicit de ore intellige etiam de signo quod mendax est qui simulat se meliorem quam est. xxij. q. v. Lauete. Nec excuses te per antis quos patres. quia abraham dixit uxorem suam esse sororem et Jacob dicendo se primo genitum non excusant de mendacio. xxij. q. ij. Queritur. et extra de diuor. gaudemus. nec per alios maioris status. quia qui confitetur se episcopum sacerdotem vel monachum et contraria ordinis facit mendax est. xxij. q. v. Lauete. quod facere contra promissum est mentiri ibidem. c. Beatus paulus. in psal. Omnis homo mendax. **D** Quantum ad tertium mendacii pena est magna etiam in presenti inuenitur mendacium grauitate punitum. xxij. q. ij. Dilectissimus. post medius. et est ibi exemplum de anania et saphyra occisis propter mendacium. ut patz Actuum. v. ubi dixit Petrus ananie. Cur temptauit sathanas cor tuum mentiri spiritui sancto. Item alia pena mendacis est quod mendax preceptor debet carere impetratis. Et quibus scripta diriguntur sunt puniendi si precum mendacia vetuerunt argui. xxv. q. ij. Dicenti. quia ad id quod quis acquirit mendacium non habet iustus titulum. sicut patz supra. a. xj. c. ultima pena et sententia mendacii. patz in psal. Perdes omnes qui loquuntur mendacium.

Ad xij.

Creationum Pri

mo quedam est ex communi cursu et est periculosa et difficilis. Secundo quedam vero ex culpa mercantium viciosa et danabilis. Tertio quedam est ex loco et tempore et persona odiosa et reprehensibilis. **A** Primus patet in mercatone communiter vsitata. nam quelibet mercatio talis est periculosa. quia difficile est inter ementes et vendentes mendacium non interuenire et peccatum. de pe. dist. v. Qualitas. quia merces sine mendatio et periurio non possunt esse di. lxxxvij. Eiciens. quia Eccli. xxvij. Inter medium emptionis et venditionis angustiabitur peccatis. et Esaie. xlvij. Negociatores tui ab adolescentia vnusquisque in via sua er

rauerunt. **B** Quāntū ad secundū mercatio potest esse viciosa et damnabilis ex precogitata malicia mercantiū multis modis. Primo quia vendunt res viciosas defectus earū ignorantibus. sicut equum aliquāliter morbosū vel defectuosū tanquā non habentē talem defectū et oves scabidas p̄ sanis. et vestes veteres pro nouis et aurū alchimidū pro vero auro. Omnes isti peccant et om̄s similes pro defectu rei venalis quē non ostendunt emptori contra rōnes et iustas leges. ff. de actio. emp. et vendi. l. i. §. Venditor. vbi habetur quod si venditor scit seruitutē deberi a predio vendito emptori hoc ignorante. tenet emptori ad interesse. i. ad omnia dāna quē inde incurrit ex tali cēlatione. Item. ff. de edic. l. i. §. Nunc. et §. Si intelligat. Qui mancipia vendit debet certiorare emptorem de morbis et vicijs. ad idem est lex ibidem. l. Querit de ea. §. Si venditori. vbi habetur quod si venditor excipit de aliquo vicio dicens res venalem talem defectū habere: emptor non habet actionem contra eum. si vero aliquē defectum tacet habet actionē de dolo contra eum. Ad idē est lex. ff. de pac. l. Vteribus placet. super quem ponit glosa casum de vendente equū asserente nullum h̄re defectus nisi quod non vult ascendere arbores postmodū detecto quod non vult transire super pontē ligneū non valet venditio. deceptor rehabebit equū suū quia verbis obscuris decepit innocentem de quo Prover. xij. Innocēs credit omni verbo. vide de tali casu supra. f. j. c. Ex oibus istis patet quod venditor tenet emptori ostendere defectum rei venalis: nisi est ita occultus quod latet eum et hoc est expressum ff. de acti. empti et vendi. l. Quero. Et qui hoc non facit assimilatur mercatori infernali qui occultat quāntū potest defectū mercationum suarū ut multos decipiat. et tamen sicut deceptor a falso venditore sciēte eo habet actionem contra eum. quia tacendo deliquit. ff. de actio. emp. et vendi. l. Julianus. sic deceptor a dyabolo potest agere actionē cōfessionis p̄tritiōis et p̄nic p̄tra eum. et recuperare statum suū bonū. quod fuit deceptor ultra medietatem iusti precij. sicut patet supra. f. xxij. B. sed sicut seductus in emptione potest perdere ius pe-

tenendi remediū vnius rei diu expectando si videlicet transit annus a tempore venditionis et morbi cogniti. ff. de edic. l. Sciē dum. et l. Cum sex. sic in p̄posito de nimis tarde penitentibus per legem dei. sicut p̄ supra. a. iij. a. et Eze. vij. Qui vendit animam suam paruo lucro vel delectatiōe. sicut hi qui mercati sunt. i. venundati. ut facerent malum. j. Macha. j. Ad id quod vendit non reuertetur. **S**ecundo quia vendunt per falsas mensuras quo aliqui talibus vendunt. tantum. et aliqui emunt et vendunt. Aliqui vtuntur maiori in emēdo minori autem in vendendo contra iura civilia canonica et diuina. Primo in iure civili. ff. de extraordi. cri. l. Judicibus. l. Annonam. vbi imperator Adrianus quēdam qui habuit falsas mensuras in insulam relegauit. et ff. ad. l. come. de falsa. l. penult. habetur. Si venditor mensuras publicas frumenti vini vel cuiuslibet rei actione emptori corripuerit dolo vel malo fraudem fecerit. quoniam ea res est eius vnius duplici condemnabitur. decretoque diuini adriani p̄ceptum est in insulas eos relegari qui pondera falsificant aut mensuras hec ibi. Secundo faciunt contra ius canonicum. extra de emptio. et ven. ut mensura. vbi dicitur quod si quis iustas mensuras aut iusta pondera lucri causa mutare presumpserit per xxx. dies in pane et aqua peniteat. et tertio contra legem diuinam. Michae. vj. Mensura mior ire plena. et Prover. xx. Abominatio est domino p̄odus. et pondus in hoc quod simul coniungunt mensuras et pondera nota quod sicut falsitas mensurae est contra leges predictas. ita et pondera et statera. quod statera dolosa que grauius pro se et leuius pro alijs ponderat est vitanda xpianis. xliij. q. j. Non offeramus. ne dicatur eis illud psal. Mendaces filij hominum in stateris. quod statera dolosa abominabilis est apud deum Prover. xj. Sicut ergo precipitur. Leuit. xix. Nolite facere iniquū aliquid in iudicio in regula in pondere in mensura statera iusta. et equa sint pondera. in stus modius. equusque sextarius. Tertio quia vendentes inter se pactum faciunt ut inno precio vendant quod est prohibitum. C. de mono. et conuen. negocia. illi. l. vni. quod tales ad perpetuum damnant exilium.

3-

3-

Mercurio

D Quarto quā vendūt carius ppter p
egros 7 trāsentes qđ est phibitū. ex de
emp. 7 vendi. c. j. Quinto quā emptor est de
ceptus vltra medietatem precij iusti. tunc
venditio rescinditur eo. ti. Cum dilecti. et
ca. Cum causa. 7. C. de rescin. venditi. l. j.
Quia emptor postq̄ inuenit qđ emptio p
qua dedit. xx. nō valet nisi. x. p̄ciū repetit
7 qđ res sit tanq̄ non empta per actiones
q̄toplures. ff. de actio. emp. 7 vendi. l. Ju
lianus. §. Si venditor. 7. §. Per contrariū
Sic deus inueniēs qđ multi in opere pro
quibus dedit preciosum sanguinē suū nō
valent obolus vult qđ sint tanq̄ nō empti
7 quia non valent precius datum de con
gruo reuocabit precius redemptionis. vii
psal. Et laborabit in eternum. **E**

Quia sic emptio nulla est. Primo ppter
defectum materie quādo non est talis ma
teria qualis apparet vtpote quādo vendi
tur auricalcum pro auro. ff. de contrabē.
emptio. 7 vendi. l. In venditionibus. Sic
de illis qui habent apparentiam bonorū
xpianorū: sed non sunt fm rei veritatem.
Secundo ppter defectum consensus. Nā
fm leges vltimo allegatā in omni merca
tione requiritur consensus emētis 7 ven
dentis. 7 defectus vnius emptionē reddit
nullā sic in pposito. qz deest voluntas pec
catorū de quibus deus emptor conquerit
precium meū cogitauerunt repellere.

Tertio quādo vēditor nō est bo
ne fidei. possessor rei venalis emptore hoc
ignorante qđ vt expressius videat preter
casum positū supra. a. v. a. in generali. po
no casum specialem de filio cuiusdā prin
cipis peregre pficiscente quo facto quidā
ei similis redijt quē princeps suū filius
estimans heredē dereliquit qui monaste
riū construxit multa vendidit villam do
navit redijt verus filius 7 repetit bona pa
terna cum omnibus datis et venditis. Et
arguit qđ non possit. qz barbarus philppus
putabatur liber cū esset seruus. quecunqz
tamen fecit tempore quo liber putabatur
firma sunt. ff. de offic. preto. l. Barbarus.
Casus fuit talis barbarus quidam cū eēt
seruus fugitiu⁹ romā adijt vbi pretor assi
gnatus a romanis conditionē suam igno
rabant postea tamen veritate conditionis
detecta omnia que fecit pretor existēs ra

ta habuit. 7 sic patet. Item si aliquis tem
pore quo putabatur verus patronus ali
quē instituit valet institutio. extra de iure
patrona. Consultationibus. Item filij na
ti tēpore quo putatur verum matrimoniū
legittimi sunt. extra qui fil. sunt legitimi
Cum inter. 7. c. Ex tenore. Item si solutio
facta fuit alicui qui reputatur verus pro
curator valet quod factū est. ff. de procur.
l. De solutionibus. Contra est veritas. nāz
pro non dato vel pro non vendito habet
quod ab eo datur vel venditur qui de iure
hoc facere non potest. extra de dona. inter
vi. 7 vro. Nuper. et pro facto habet quod
ab eo fit qui de iure facere potest. extra de
desponsa. impube. Ad dissoluendum. Pre
terea rei veritas gestorū erroribus non
viciatur. ff. de offi. presi. l. Illicitas. Item
casus legis est expresse in contrariū. C. de
heredi. institu. l. Si pater. vbi dicitur qđ ei
qui putabatur filius eē tota hereditas au
feratur nec in hoc casu currit prescriptio.
vt. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorū. l. Si
hec. Contra quem libri legistarū dicunt
vero filio omnia esse restituenda. ff. de in
offic. testamen. l. Si pater. Si tamen sunt
aliqua deo consecrata precium ei restitua
tur. xiiij. q. vltia. Comperimus. Et filius
putatiuus tenetur monasterio de dolo. ff.
de donatio. l. Augusto. Sic de omni ven
ditore iniusto. et patet. idem est iudicium.
vbi est mala fides tam ex parte vendentis
qz emētis. qz vterqz est particeps frau
dis. quia ibi nil plus iuris habet emptor
q̄raptor vel inuētor. ff. de his q̄ in frau.
cre. fa. sunt. l. ait pretor. §. ita demū. Et po
nit ibidē exemplū lex de illo qui emit om
nia bona alicui obligati si sciuit eum des
bitis esse obligatus particeps est fraudis.
et reuocatur contractus. Si vero emptor
fuit bone fidei in tēpore emptionis 7 post
ea desinat habere bonam fidem in re illa
tenetur reddere rem illam vero dominoz
si illā habet nec potest precium quod illi
dedit ab alio petere: sed ab illo qui illam
illi vendidit. si autem non habet non tes
netur nisi pro tanto pro quāto factus est
locupletior. quia non tenetur de consumis
ptis. vt dicit glo. ff. de petitio. heredita. l.
Si possessor. §. Restituere. in glosa. et. c.
Si in rem. 7. l. vtrum. Ad argumentum qđ

Abilitia

falsi ementes et vendentes habent pro se. dicēs q̄ licitum est contrahentibus inuicem se decipere. vt. C. de rescin. venditio. l. j. Respondet glo. extra de venditiōe. et emptio. super capi. Cum dilecti. di. q̄ lex illa habet locum. vbi dolus non dat causam contractui nec incidit in contractum Hostien. exponit illos terminos dicēs Si vis q̄ vendam tibi decretales meas. Respondeo me nolle hoc facere. quia non suus eas venditurus. et tu replicas dicēs. Si tu scires aliam compilationem esse venturā. sicut ego scio libenter venderes. Ego credo hoc verum. et vendo tibi: non valet. quia dolus dat causam contractui. et restituendus est mihi liber et tibi precium. vt. ff. de doli mali. et me. exceptio. l. Eleganter. Si vero dolus incidit in contractus. quia eram venditurus librum. et per dolum induxisti me q̄ minus vendidi: vel per dolum meum plus emisti tenet quidem contractus sed agitur ad supplementum residui. Si vero nec dolus dat causam contractui nec incidit in contractum locum habet lex predicta. unde expresse dicit glo. q̄ lex predicta locus obtinet in contractibus bone fidei quando venditor nescit emptores deceptum. et econtra. tunc venditor non potest agere contra alium: nisi sit deceptus ultra dimidium iusti precij. et fundantur hec omnia super legem diuinam dicēs. q̄ nullus supergrediatur vel circūueniat in negotio fratrem suum. quoniam vindex est dominus de omnibus his. j. Thessalo. iij. Super hoc q̄ dicit vindex. nota q̄ preter vindictam eternam punit deus in hoc seculo tales iniuste lucrantes in perditione bonorum sic acquiritorum et paupertate. et hoc iuste per legem Codicis de rescind. venditio. l. j. In qua continetur q̄ in electione illius qui decipitur erit q̄ res ei restitatur vel q̄ precij minus datum superpleatur. et certum est q̄ si omnes defraudati ab eis sic elegissent. et eēt electioni eorum satisfactum pauperes essent omnes negociatores terre themaz. baruch. iij. Et pauperes erūt omnibus illis ab eis ablati Apocalip. xvij. Negociatores terre lugebunt. quia de substantia malorum mercatorum nil remanet nisi solum peccatus distin. lxxxvij. Eijtens. **B** Quam

tum a d tertium mercatio non debet fieri in sacro loco vbi est orationibus vacandū xvj. q. vij. et hec. Nec in sancto tempore de consecra. di. iij. Rogationes. et extra de ferijs. Omnes. et xv. q. iij. c. j. ij. et iij. Nec a clericis. quia xp̄us non docuit discipulos terrenis lucris inhyare. xvj. q. j. Nulli. et quia eis prohibita est mercatio que vilius emit vt carius vendat. xiiij. q. iij. Canonū extra de vi. et hone. cleri. Clerici. et dist. lxxviii. Consequens. vbi glo. super verbo ingenio dicit argumentum q̄ non sub quolibet fraude excogitata possunt clerici exercere negociationes quod est contra illos qui per ministros vel socios mercantur in societate mercatorum contra illud di. lxxxvij. Fornicari. et c. Negociatorē vbi Hiero. dicit negociatorem clericum ex inepto diuitem. et ex ignobili gloriosus quasi quasdam pestes fuge. vide infra. m. xiiij. a. et c. et ratio est bona. quia nemo militans deo implicat se negocijs secularibus. ij. Thymo. ij. di. lxxxvij. Consequēs. quia non erit vltra mercator in domo domini. Zach. xiiij. Nam deus tales quondā eiecit de domo. Luce. xix. Ingressus inquit in templum cepit eicere emētes et vendētes. sic igitur cū negociatore tracta de traiectione et cū emptore de venditiōe Eccli. xxvij.

m xiiij.

Abilitia. Primo

quedā est deo amabilis. Secundo quedam mūdo vtilis Tertio quedam vtriq̄ detestabilis. **A** Prima est spūaliū orationis. Secūda est in mūdo pugnatiua. Tertia est neutralis deficientiua. Prima dat se dei scititati. Secūda sēli pbitati. Tertia dyabolli iniqtati. Primi. q̄ milites dnt tria hēre s. arma bella stipēdia. Arma sūt lachryme et orōnes. xiiij. q. viij. Rephēibile. et c. Lōuenior in me. bella d̄ hostes aie. Estote in q̄t fortes i bello et pugnate cū antiq̄ serpente et reuera miles bt̄is q̄sq̄ qui vt militet ab impatore nro xp̄o missus est dis. xl. An oia. s̄ caueat qlibet q̄ nō sit ligat̄ alijs q̄ spūali militie est agregādus di. liij. Nullus. q̄ q̄ vult militare deo volūtariē deserat ipedimēta. qz xp̄s vult hēre volūtariū milite ad huiēdū sibi. xv. q. j. nō ē. qd̄ necē

. 2. 7.

est quia nemo potest militare deo et mun-
do. xxi. q. iiij. Credo. et c. sequen. Marti. vi
Nemo potest duobus dominis seruire. et ij.
Thymo. ij. Nemo militans deo implicat
se negociis secularibus supra. m. xiiij. g. Sti-
pendia vero debent habere de ecclesia cui
militant: quia nemo cogit propriis stipendiis
militare. extra de prescrip. cum ex officio.
vide supra. a. xvij. c. et tunc ibi quod hic potes
videre. **B** Arma autem militie nostre
non sunt carnalia sed spiritualia. ij. Cor. x.
Alii sunt milites de militia armata de quibus
dictum est supra. A. xvij. debent habere
re probas actiones iustas et bonas informa-
tiones ac conditiones. Quantum ad primum
opera et actio illorum debet esse armis patriam
defendere iniuriam propulsare et iustam vin-
dictam inferre. xxiij. q. i. Militare. Quan-
tum ad secundum informatio illorum habet.
Luce. ij. Ubi milites interrogabant Job.
baptistam. d. Quid faciemus et nos. ait il-
lis. Neminem concutiatis nec calumniam fa-
ciatis et contenti estote stipendiis vestris
Illa doctrina continet tria puncta et reci-
tatur. xxiij. q. i. Militare. et sunt verba Aug.
in li. de verbis domini. tria puncta ad omnes
in potestate constitutos. Primum videlicet ne
aliquem ledant verberando vel occidendo
vel iniuste incarcerando vel detinendo. et
hoc dicit neminem concutiatis. Secundum quod
nec in fama debent aliquem calumniari fal-
sa crimina imponere. ff. de abolitio. crimi.
l. i. Nulli ergo falsum crimen imponant
nec ab alijs impositum faciliter credant sic
faciunt quidam que occasiones querunt: ut
ab alijs possessiones et pecunias extorque-
ant quod est prohibitus in tertio puncto quod pro-
cipit quod sint contenti stipendiis suis ubi pro-
hibet ne iniuste capiant aliena. Ista eadem
tria puncta sunt prohibita a deo Leuit. xix.
Non facies calumniam proximo tuo quod tunc
ad secundum nec vi opprimas in bonis quod tunc
ad alia duo. sint ergo milites boni habentes
fidem et bonam conscientiam. j. Thymo. j.
L Quantum ad tertium preter illas
conditiones militum de quibus habet di. j.
Ius militare. sunt alie septem conditiones
necessarie militibus in quibus etiam ostendi-
tur quales esse debeant spirituales milites
de quibus septem conditionibus sex habentur.
ff. quibus ex cau. maio. l. vlti. in glo. Et in

insti. de militari testamento. in glo. super
S. supradicta. Prima quod sint de genere mi-
litantium. vt. C. de neg. ge. l. Neminem. Ses-
cunda quod examinentur. vt. C. qui militare non
possunt. l. i. Tertia quod prestet iuramentum
quod non vitabit mortem pro republica. vt. ff.
de manum. l. publicam. et ff. de his qui no.
infa. l. Milites. Quarta quod ense cingantur.
vt patet insti. de milita. testam. l. penul.
Quinta quod stigma. i. nota publica brachijs
eius inscribatur. i. quoddam signum distin-
ctum. per quod milites cognosci possunt. sic nunc
cognoscuntur per calciameta et calcaria. vt
C. de fabrica. l. iij. li. xi. ti. ix. Sexta quod in nu-
mero aliorum militum inscribat. vt insti. de
milita. testa. l. ex eo tempore. et talis habet
privilegia militibus concessa. versus. Talibus
ornatus miles iure vocatur. Cingat mucro
latus sit nobilis atque probatus. Scriptus iu-
ratus sit stigmatibus nobilitatus. Septima
est mentis et corporis promptitudo in cuius
rei signum prohibet lex ne milites agrum
emant in terra seu puincia in qua debent
opera bellica peragere: ne studio culture
a militia reuocentur. ff. de re mili. l. Milites.
quod summa laus militie est communi vtri-
litati intendere. xxiij. q. i. Summa. si mili-
tes mundi habent istas conditiones quans
tomagis est necessarium in militibus dei spiri-
tualibus omnibus christianis. et specialiter viri-
ris ecclesiasticis qui diuina militia totaliter
debent applicari. sicut patet supra. m.
xiiij. g. et in principio huius ca. **D** Nam
sicut decretum inconueniens reputat quod quis
dux esse desiderat qui tyro. i. nouellus mi-
les ante non fuerit. sic qui prius velit doc-
cere antequam addiscat di. lix. si officio. pro
ergo omnes igitur christiani et specialiter cleri-
ci debent esse nobiles spiritualiter in filij dei
imitatione et similitudinis participatioe
et in conscientia et in alijs que ad status illum
pertinent diligenter examinati. Et mortem
pro fide et iusticia seu iusta causa si necesse
fuerit sustinere Eccli. iij. Usque ad mortem
certa pro iusticia. Nam secundum canones que sus-
git in bello publico. vt. ij. q. viij. Infames
Infamis est sed secundum leges capite punitur
vt. ff. de re mili. l. qui in acie. sicut patet di. j.
Ius militare. Secunda conditio est quod de-
bent esse ense succincti. i. verbo dei debent
cingi. et penitentia pro peccata et peccatoribus

312

Minister

Missa

3 iuxta illud. j. Math. iij. Accigimini et esto
 te filij potentes. qz melius est nobis mori
 in bello q̄ videre mala gētis nostre et san
 ctorum. Et q̄ oēs et spāliter clerici talē ha
 bitum et gestum habeant religiosum q̄ co
 gnoscantur esse discipuli xpi. In hoc inqt
 xps cognoscent oēs qz mei estis discipuli
 et. Quarto q̄ oēs sic uiuant q̄ mereantur
 scribi in libro vite et q̄ terrenā fugiant cu
 piditatem di. illud. ij. Cor. x. In carne vi
 uentes nō s̄m carnem militamus et quasi
 causam hui⁹ necessitatis assignat. Job. ix.
 Cūctis diebus quibus nūc milito expecto
 donec veniat immutatio mea. de vita ad
 mortem ppter illum timorē sic uiuam⁹ vt
 veraciter dicamus. Arma militie nr̄e non
 carnalia sed spūalia. ij. Cor. x. Quia talis
 militia est vita homis. Job. vij. E
 Quātus ad tertiū. s̄. a. xvij. a. et b. Adde q̄
 militia secularis nō culpatur sed abusio si
 cut libido dñandi: crudelitas vlciscendi: et
 cupiditas nocēdi. xxij. q. j. qd̄ culpatur in
 bello. Nam hac intentione d̄s exerceri mi
 litia et potentia mūdāna vt mali cohercē
 tur et boni subleuent. xxij. q. j. Apud. et c. se
 quēti. et nō ecōuerso. Sed heu hodie oppri
 munt innocentes et dimittūt noxios. Dan.
 xij. Sicuti spoliatores et occisores xpi et li
 beratores barrabā qui pmo xpo illudebāt
 et acetum offerebant. Luc. xxij. Et coronā
 spineam capiti eius imponentes. Jo. xix.
 secūdo vapulabant et occiderunt et cus cru
 cifixissent vestimenta sua diuiserūt. tertio
 ipm perdidērunt et postea nūq̄ inuenerūt
 quo perduto Math. xxvij. Iudei pecuniā
 copiosam dederūt eis di. dicite quia disci
 puli eis venerunt nocte et furati sunt eum
 nobis dormientibus. quorum falsitatem.
 vide. R. vij. b.

Minister christi

m Primo debet exhibere deo
 humilitatē. Secūdo domi
 no fidelitatē. Tertio oibus
 charitatem. Primo in officio dei quilibet
 d̄s esse humilis. Secūdo in officio mūdi fide
 lis. Tertio et in vtroq̄ charitatiu⁹. A
 Quātum ad p̄mū sc̄s q̄ minister d̄s obedi
 re humiliter nō solū deo sed etiam alijs p̄s
 ex significatione nois qz minister d̄s q̄ mā

datum superioris exequitur. xxij. q. ij. dñs
 noster: et q. v. Non solū. p̄ncipaliter tamen
 et p̄mo erit officiū et seruitiū deo debitum
 humiliter ab oibus reddendū et spāliter a
 clericis. di. xij. de his. dist. xij. p̄sbyter. et ex
 de cele. mis. c. dolentes. vbi p̄cipitur q̄ to
 tum diuinū officiū idiurnū et nocturnū dis
 cant deuote et studioser clericus diuinū of
 ficiū nō complens d̄s deponi. di. xij. c. vlt.
 Et est plus corde q̄ ore vl' voce p̄ferendū
 di. xij. Cantantes. Et nō soluz est necessa
 riū q̄ papa sit minister dei sed etiā q̄ nul
 lum aliū indignū ad ministrandum deo
 exponat vel admittat ppter p̄ces vel p̄es
 ciū: timorem: affinitatē vel consanguinita
 tem. viij. q. j. Aplica. imo potius talia offi
 cia sunt dāda extraneis bonis q̄ nō ex san
 guinibus neq̄ ex voluntate carnis sed ex
 deo nati sunt. Jo. j. et aplo dicente. Ministri
 xpi sunt et ego. ij. Cor. xj. Et oia ista fi
 ant cum humilitate. qz minister xpi nō d̄s
 esse supbus. qz talis diabolo comparat. j.
 q. j. Si fuerit. B Secūdo etiā p̄s q̄
 fidelitas est seruāda dño tpali. xxij. q. vj.
 Si apud. etiā discolorvt d̄s. j. pet. ij. S̄s op̄s
 q̄ sit p̄mus deo fidelis qz non p̄t esse hoī
 fidelis q̄ deo est infidelis. ij. q. vij. Nō p̄t.
 sic ergo nos existimet hō vt ministros xpi
 et disp̄satores multiformis gr̄e dei. sed in
 ter disp̄satores querit v̄s fidelis q̄s inue
 niatur. j. Cor. iij. E Tertio insup
 p̄s q̄ ministri debent exeq̄ mandatū supio
 ris ex intentōe iusticie et charitatis. quia si
 minister etiā iudicis dānatus interfecit ex
 libidine vidicte homicida est. xxij. q. v. Cū
 minister. vbi etiā dñs est curialis minister
 d̄s esse eiusdē pditionis. qz vbi p̄familias
 est largus minister nō d̄s esse tenax. xxvj.
 q. vij. Alligant. in fi. Ergo oia humilr fide
 liter et charitative fiāt exēplo xpi q̄ sic oia
 impleuit di. Ego suz in medio v̄m sicut qui
 ministrat. Luce. xxij. Cui⁹ exemplo et prece
 pro in oibus exibeam⁹ nos sicut dei minis
 tros. ij. Corinth. vj.

Missā cōtinet pri

m mo sacramēti dignitatē. Sec
 cundo xpiani vtilitatem. Ter
 tio exigit frequentē celebra
 tem. Primū causat ex dei existentia. Secū
 m

27

Missa

dum ex diuina clementia. Tertium debet fieri cum multa reuerentia. **Q**uantum ad primum de dignitate huius sacramenti quod in missa perficitur loquitur alexander papa. de pse. di. ij. nihil. Nihil in sacrificiis esse potest maius quam corpus et sanguis christi nec ulla oblatio potior est sed omnes hec precellit. glo. ratione sanctitatis sequitur. Que pura conscientia domino offerenda est et pura mente sumenda atque ab omnibus veneranda. Et sicut potioris est ceteris virtutis ita potius venerari debet. nec mirum quod debet ab omnibus excellenter honorari cuius dignitates tam deuote honorat multitudo angelorum. iuxta illud beati Gregorii. iij. li. dyalogo. versus finem. et in omelia paschali eiusdem. et habet de pse. di. ij. Quid sit sanguis. Quis inquit fidelium habere dubium poterit in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri in illo iesu christi misterio angelorum choros ad esse summis yma sociari vnumque ex inuisibilibus atque visibilibus fieri. idem vno quidem tempore ac momento et in celo capitur ministerio angelorum corpori christi presentandam et ante oculos sacerdotis in altari videtur hec ibi. Ex quibus patet quod istius sacramenti dignitas ostendit primo ex presenti dei maiestate. secundo ex angelorum ministerio et societate. tertio adeo colligitur ex loci in quo missa celebrari debet specialiter sanctitate. quod missarum celebratio absque magna necessitate non debet fieri nisi in locis sacris. de pse. di. j. c. j. et c. Sine. quod sanctius est missa carere quam in loco non sacro excepta summa necessitate. catere vel audire. de pse. di. j. Sicut. et c. sequenti. et c. In illis. tamen nullus debet missas celebrare extra ecclesiam preter licentiam episcopi. de conse. dist. ij. Missarum. pensandum est ex istis quod sanctus sit sacerdos et sanctificatus qui illud sacrificium habet conficere et facere de non sacro sacrum. maior necessitas videtur quod illud sanctius sit pro quod illud debet sanctificari et in quo debet postquam est sanctificatum tanquam in loco poni et preseruari quantum illud sacratissimum sacramentum propinquius tangit et tractat et tangitur a celebrante vel conicante quam a muris ecclesie circumstantibus et distantibus. tanto magis sanctitas requiritur in illo quam in alijs. Si igitur est multum contra dei leges et ecclesie quod missa celebratur ut dictum est in loco non sacro non est dubium quoniam multo plus sit contra easdem quam quis missam celebrat vel conicat

nisi sanctus et mundus et si prohibitum est haberi morbum caducum corporalem missam celebrare sicut ps. vij. q. ij. In litteris. et c. sequenti. magis videtur contra sepe cadentem in peccatum. quod morbus caducus spiritualis est deo magis abominabilis et patienti periculosior. Recte argumentum est de calice vitreo in quo nullus debet celebrare propter eius fragilitatem de conse. dist. j. Uasa. et de pranso prohibito missam celebrare. vij. q. j. Nihil. et de conse. di. ij. Liquido. plus est contra eum quam est plenus malis peccatis quam bono cibo. Si igitur scilicet indigne celebrans comparatur idolatrie sicut ps. di. xxxij. s. Porro. magis isti. Igitur sicut sacerdos infamis est a celebratione missae prohibendus. di. l. Si qui post. ita qui libet peccator deberet se continere ab isto sacramento quousque esset de numero illorum quibus precipitur. Exodi. xx. Qui accedunt ad dominum sanctificentur. et Leuit. xxi. Omnis qui habuerit maculam non accedat. **B** Quatum ad secundum magna est utilitas quam habet christianus de missarum celebratione quam ex dei venit clementia et bonitate qui facit missam atque eius virtutem tam largam tam utilem omnibus christianis quam sicut dicit Hieronymus. et habetur de pse. dist. v. Non mediocriter. Cum pro omnium animabus psalmus vel missa debet nil minus quam si pro vno quolibet eorum diceretur accipitur. Sed hoc opus sane intelligere secundum glo. ut hoc referas ad casum in quo textus loquitur. Non inquit minus valet missa cum hilaritate mentis dicta quam cum pro quolibet diceretur ex anxietate. q. d. tantum valet singulis missa vna dicta cum sanctitate sicut vna dicta pro vno solo in praesentia. nec mirum. Nam cum magna premissa se consistat in orationibus et quanto oratio a meliori porrigitur tanto citius exauditur. j. q. j. Ipse. xij. q. v. Scriptum. etiam si minus deo loquitur. et hoc est quod dicit Hieronymus. in predicto textu. Non mediocriter. non inquit verbo tantum sed corde orandus est deus quia propter melior est quinque psalmodum decantatio cum cordis puritate ac serenitate et spirituali hilaritate quam totius psalterij modulatio cum cordis anxietate et tristitia hec ibi. In omnibus istis simul collectis patet quod Hieronymus. qui facit comparisonem inter orationem et missam dicendam et a minus bono vel a prophano et presertim missam boni

Misericordia

cuius missam cōpensat & eque valere facit
 orationi. scz dicte pro multis cū oratione
 alterius q̄ minus vel nihil valet dicta pro
 vno solo sciens q̄ multum valet deprecatio
 iusti assidua. Jaco. v. Sz sicut q̄ celebrās
 & orans fit eque sanctus dicit q̄ quādo ex
 speciali intentione celebrātis vel orantis
 fit pro vno & ex generali pro oibus plus va
 let illi vni q̄ alijs. vni videlicet q̄tum ad
 culpe deletionem alijs q̄tum ad pene li
 berationes. Et ratio est. Orationes sancto
 rum & suffragia ecclesie nō se habent p̄ mo
 dum lectionis vel luminis vt quidam dice
 bant sed per modū redemptōis & solutio
 nis debiti sicut p̄t̄ per b̄m̄ Tho. in. iij. di.
 xlv. q. iij. qua specialiter liberatur ille pro
 quo sp̄aliter celebratur. Si essey in purga
 torio malle m̄ q̄ vnus sanctus homo dice
 ret vnaz missam pro redemptione mea q̄
 mille mali mille missas: p̄pter duas ratio
 nes. Prima quia legitur. iij. Regum. xvij.
 q̄ deus nō exaudiuit. lxxxvij. malos sacer
 dotes & p̄phetas sacrificātes & orantes a
 mane vsq̄ ad vsp̄rā. qz pctōres nō audit
 deus. Johan. ix. & solum helyam statim ex
 audiuit. Secūda. quia nullus d̄beret opta
 re nec aliquē conducere nec pascere aut re
 tinere ad faciendū aliq̄d opus quod est ra
 tione operantis indigni contra honorem
 dei & ad maiorē dānationem agentis. s̄ sic
 faceret talis qui optaret q̄ sacerdos imū
 dus missam celebraret vel in missa pro eo
 oraret cum p̄pheta. imo deus per prophe
 tam dicat fiat oratio eius in pct̄m̄. qz ōrō
 deū non amantis. s̄. d. ix. b. & maloz deo
 displicet. J. iij. a. **E** Quātus ad ter
 tium valde felix est qui vnā missam potest
 in die celebrare. de conse. di. j. c. Sufficit. &
 ex de cele. mis. Referente. felicior est q̄ p̄t̄
 singulis diebus quādo est disposit̄ singu
 las missas dicere. quia sicut corpus sanus
 omni die reficitur cibo corpali. ita p̄gruus
 est. & patet figura huius. Exod. xvj. vbi sin
 gulis diebus colligebant māna que fuit fi
 gura sicut patet. s̄. iij. b. excepto septia
 die quo collegerunt illud pro altera die.
 Ita nos istud sacramentum singulis die
 bus colligere debemus & in vltima die la
 boris vite nostre debemus illud colligere
 pro quiete vite eterne. Nunc igitur missa
 est frequēter celebranda & audienda taz p̄

p̄ter celebrantis q̄ audientis refectionem
 quia in d̄nicis & festiuis diebus layci tenē
 tur audire missas vsq̄ in finem. de pse. di.
 j. Missas. & cū magna reuerentia. qz sicut
 ministri regis reuerenter flectunt genu co
 ram eo & nō loquūtur nisi ei duz est in p̄ā
 dio suo. sic & patet. Et sicut sacerdos ille re
 prehenditur qui vix quater in anno missas
 celebrat. extra de missa. celebra. Dolentes.
 sic ille multo plus vituperatur coram deo
 qui per totuz annū. imo per plures annos
 nullam dicit cum tamen multo plus reci
 piat de patrimonio crucifixi q̄ ille q̄ can
 tat singulis diebus & a cōtrario sensu mul
 tum commedabitur & remunerabit a deo
 qui frequēter in bona vita celebrat nec p̄
 pecunia nec hominibus placendo quia ta
 lis qui vnā missam vel plures dicit eter
 nam sibi comparat damnationem. de pse.
 dist. j. Sufficit. Nō sic charissimi s̄ in san
 ctitate & iusticia seruiamus illi omnibus
 diebus vite nostre. Luce. j. dicens illud. ij.
 Machabeorum. j. Obtulimus sacrificiuz
 & accendimus lucernas & p̄posuimus pa
 nes & nunc frequētare.

Ally xvij.

Misericordia tri

m

plex. Primo curatoris er
 rantem reuocantis. Secun
 do largitoris indigentes sub
 leuantis. Tertio redemptoris nostri rem
 emptam expectantis. Prima est spiritua
 lis. Secunda corporalis. Tertia superna
 turalis. quia misericordia eius super om
 nia opera eius in psal. **A** Prima re
 uocat deuantem. Secunda adiuvat paci
 entem. Tertia recipit & viuificat omne vo
 lentem & digne ipsuz inuocantem & dicens
 tem illud psal. Veniant mihi miseratōes
 tue & viam. Prima est triplex vna delin
 quentes corrigit. dist. xlv. Tria. & hec nulli
 debet parcere. quia iniusta misericordia ē
 percere delinquenti. xxij. q. iij. Est iusta.
 & crudelis est misericordia parcere in dis
 crimen multorum. distinctio. xlv. Sed il
 lud. & misericors non est qui parciat vicijs
 ne conturbet delinquentes. xxij. q. v. Qui
 vicijs. Nec aliquis debet moueri ad percē
 dum lacrimis quozūcunq̄. vt. ff. de offic.
 p̄si. obser. qz expedit reipublice ne malefi
 ci

37

m ij

Misericordia

tia maneant impunita. ff. ad le. a. qui. Itavulneratus. et vnde cum claruerint sunt punienda. xxiij. q. v. non est. secunda misericordia consulit et docet. di. xlv. disciplina. tertia offensas et iniurias remittit. di. xlv. tria. et di. l. considerandum. hec debet esse prompta. Sicut ergo precipitur Ephes. iij. Estote inuicem benigni misericordes donantes inuicem sicut et deus in christo vobis donauit.

B Secunda etiam misericordia continet tria scilicet faciendi misericordiam necessitate haberi qualitate: modum: et quantitatem: non faciendam penitentiam. Quatum ad primum tanta est necessitas faciendi corporalem misericordiam quam consistit in septem operibus contentis in hiversu. Elifito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. condo. quorum plura de his habentur. di. lxxxvj. Non satis. nam secundum iura civilia et canonica possessiones ecclesie dei debent alienari propter opera misericordie faciendam ut propter redemptionem captiuorum et pro magna fame pauperum et pro refectione et pro graui debito ecclesie. xij. q. ij. Aurum. sane ut hoc luce clarius contempletur ponatur casus possibilis. Quod quidam ea conditione terrarum ecclesie donauit ut non liceret ei eam alienare et si fuerit alienata quod liceret ei et heredibus suis datum reuocare. postea vero iminentibus predictis necessitatibus ecclesia voluit illam alienare non obstante tali conditione. Queritur an possit ita quod res vendita non redeat ad dominum qui illam dedit. Et videtur quod alienatio sit licita. quia nemo efficere potest quin liceat rem suam alienare. ff. de pac. l. penultima. Item hi clerici spiritu dei et priuata lege dicuntur volentes captiuos redimere: et morientes alere. ergo nullo pacto vel lege publica cohercentur. xix. q. i. Due sunt. circa si. Item quia pactum illud in predicto casu est contra bonos mores et contra publicam utilitatem. ergo nullo modo obseruandum. ff. de pac. l. Juris gentium. §. et generaliter. Item quia priuata conditio donatoris non potest generalem constitutionem canonicis inmutare. et de testamen. Requisiisti. pro qua constitutiones terra illa potest alienari. xij. q. ij. Aurum. Item maius est quod lex dei precipit quam lex humana vel pactum hominis: ergo preponenda. di. x. lege. Item quia intelligenda erat talis conditio si res permanserit in eodem statu. xxi. q. ij. Ne quis arbitretur. ea

enim que de nouo emergunt nouo indigent auxilio. ff. de interroga. actioni. l. de etate. In contrarium quod non possit alienari et si fuerit alienata reuocabitur. arguitur quodcumque pactum appositum in traditione rerum valere debet. ff. de pac. l. In traditionibus. Item quia pacta sunt ab omnibus obseruanda. et de pac. c. j. et ij. Responsio. Quidam iuriste dicunt quod non debent alienari. Aliorum vero opinionem asserentium contrarium reputo securiorem propter auctoritatem et rationes. Ambrosio. ij. de officiis. et xij. q. ij. aurum. Aurum inquit habet ecclesia non ut seruet sed erogat et subueniat in necessitatibus quid est opus custodire quod nihil adiuuat. An ignoramus quantum auri et argenti de templo domini assyrii sustulerunt: nonne melius constabat sacerdos propter alimoniam pauperum aliquid si subsidia de sunt quam si sacrilegus contaminet et asportet hostis. Nonne dicturus est dominus cur passus es tot inopes fame mori et certe habebas aurum unde ministrasses alimoniam cur tot captiui in captiuitate et carcerem ducti sunt nec redempti sed ab hoste occisi sunt. melius fuerat ut vasa uiuentium seruares quam metallorum. His non potest responsum referri quid enim dices timui ne templo dei ornatus deesset. respondeat. Aurum sacramenta non querunt neque auro placent que auro non emuntur. ornatus sacramentorum redemptionem captiuorum est: tunc illa sunt vasa preciosa que redimunt animas a morte. Ille verus est thesaurus domini qui operatur quod sanguis eius operatus est et cito post. In tribus his generibus. id est in pauperibus alendis. in captiuis redimendis. et ecclesiis edificandis vasa ecclesie etiam consecrata profringere conflare et vendere licet. hec ibi. Cui videtur concordare illud Matth. xij. Misericordiam volo et non sacrificium. **L** Qualitas vero et modus corporalis misericordie debet esse ut fiat de tuo proprio et non alieno. j. q. j. Non est. E. iij. per totum. et Thob. iij. de tua substantia fac elemosynam. Item in modo debet habere discretionem quod non vni omnia sunt data. di. lxxxvj. Dominus. et quod prius subuenias propinquis postea alijs. di. lxxxvj. Est etiam. et c. sequenti. excepta necessitate. quia tunc prius dandum est iustis extraneis quam peccatoribus propinquis. dist. lxxxvj. §. Item perfecta.

Quantitas vero eiusdem misericordie ostenditur Thob. iij. Quod inquit potueris esto misericors si multus tibi fuerit abundanter tribue si exiguum fuerit libenter impartiri stude. Nec frustra credat istam doctrinam misericordie cadere sub consilio tantum. quia misericordie officia cuiuslibet sunt precepta. di. lxxvj. Singulis. et qui negat misericordiam negat iesum christum qui est misericordia. vij. q. i. Quid. quia misericordia est maior omnibus holocaustis. di. l. Ponderet. in fi. vide. s. m. vj. a. Ex quibus sequitur tertium. ij. arti. scilicet non facietis penalitas et iuste quidem: quia sicut sepe contingit quod vir qui accipit bonam dotem cum uxore sua pro sustentatione uxoris et pro filis et qui potest habere magnam hereditatem pro illam si tenuerit cum prole et rationabiliter tractauerit si ipsam et plerumque dimiserit totum pro det per leges. ff. solu. matrimo. l. Julio. ubi habetur quod soluto matrimonio dos quam quis cum muliere accepit eidem restituatur sic ille qui accipit filiam dei spiritualem in uxorem. scilicet si dem christianam sicut quilibet christianus vel ecclesiasticum beneficium sicut viri ecclesiastici cum bona dote in re. quia cum omnibus qui iuste habent et cum magna hereditate celi in spe si bene se habuerit ad sponsas illas. Sap. vij. Quisui mihi eam sponsam assumere et plerumque eius. i. universos christianos et specialiter pauperes filios eius sustentando. Si autem se male habuerit fidei malis operibus repudiando. quia fides sine operibus mortua est. Jac. ij. et pauperes pueros eius non alendo parabitur habitis et hinc. quia iusticia sine misericordia fiet illi qui non facit misericordiam. Jaco. ij. vide aliam legem ad hoc. s. d. ij. a. r. c. v. c. Nec mirum quod inconueniens et irrationabile videtur quod quis petat misericordiam a deo qui non vult hanc primo facere. Eccli. xxvij. Homo homini seruat iram et a deo querit medellam in hominem sibi similem non habet misericordiam et de peccatis suis deprecabitur quos exorabit pro delictis illius. De Tertia insuper misericordia tria pertinet primo cadentes in peccatum expectat ut resurgat. di. xcij. Dyaco. m. in fi. secundo volentes surgere misericorditer iuuat. de pe. dist. j. Taciturnitas. tertio in presumptione misericordie peccantes et misericordia abutentes per iusticiam condemnat. quia sicut clericus qui seua exercet et ordini suo pertraria sicut officium occidendi condemnatos. vel torquendi reos vel mutilandi vel aduocandi in causis criminalibus ipso facto nu-

datur privilegio clericali. di. lxxxiij. Quis quis. et qui seculariter viuit negociando tabernam tenendo vel usuram committendo vel tonsuram dimittendo nullo gaudebit privilegio nisi illo si quis suadente. xvij. q. iij. p. etiam ex de apost. preterea. quousque ter moneatur ab episcopo postquam ammonitiones si se non correxerit. illo et omni alio punatur. quia male factor ad mortem quam meruit libere danatur. Recte sicut talis perdit privilegium clericale. quia illo abusus fuit. ita de privilegio misericordie quod perdit multis modis. sicut p. a. v. p. totum. vide. j. n. j. d. Et recte sicut potest esse quod audacia privilegij clericalis fuit occasio quod re clericus deliquit sic mala audacia de privilegio misericordie. quia presumptio de misericordia inuenienda facit multos peccatores dicentes illud Eccli. v. Peccavi et quod accidit mihi triste miseratione dei magna est peccatorum meorum miserebitur vtrobiusque: sed tam in confidentibus in tonsura quam in misericordia effectus destruit suam causam et perles matrem et opus fundamentum quia commutat misericordiam in iudicium veritatis. et sic misericordia et veritas obuierunt sibi. in ps. et de pe. di. j. Taciturnitas. s. et si non.

ad xvij.

Ors quedam pri

ma est occasionata ab antiquo peccato primi parentis. Secunda quedam vero est causata ex vera culpa peccantis. Tertia est ordinata ad penam impenitentis. Prima est nature generalis. Secunda est culpe specialis. Tertia est peene eternalis. Prima est tolerabilis. Secunda detestabilis. Tertia interminabilis. De prima et tertia morte simul. de pe. di. vlt. in fi. dicitur quod triplex est mors scilicet corporalis. spiritualis. aeternalis. De prima morte. ij. Re. xiiij. Omnes morimur circa quam mortem sunt tria consideranda scilicet precedentia. concomitantia et obsequentia. precedentia debent esse penitentia et alia sacramenta ratione cur operis precedere penitentiam est ut qui peccauerunt et non hic purgantur alibi purgentur. xxij. q. v. Quid ergo. et hac causa quousque deus bonus permittit aduersa euenire. vj. q. j. oues. Exemplus Luce. xvj. de diuite qui si hic egisset penitentiam fuisset saluatus et si lazarus habuisset prosperitatem forsitam fuisset danatus. sed quia hic habuit magnam penitentiam in qua fuit purgatus moriens

m iij

dicere potuerit illud. Gen. xlvj. Jam letus morior. iō Eccli. xlv. O mors bonū est iudiciū tuū homī indigenti ⁊ q̄ minoratur viri bus defecto etate ⁊ cui cura de omnib⁹ est. Sed ecōuerso de illo diuite epulone ⁊ de quocūq; alio q̄ ante mortē non cogitat se moriturū nec agit penitentiā de pctis suis. d̄z Eccli. xlv. O mors q̄ amara est memoria tua hoī iniusto ⁊ h̄nti pacē in substācijs suis viro quieto ⁊ cui⁹ vie directe sunt in oib⁹ bus ⁊ adhuc valenti accipe cibū. de pe. di. vij. c. vlti. Indign⁹ est inq̄t in morte capere solaciū q̄ se nō cogitauit moriturū. Sacramenta etiā ecclie sunt morientib⁹ ⁊ penitentib⁹ ministrāda. xxvj. q. vj. aurelius. ⁊. c. sequēti. Qd̄ si volentem p̄fiteri anteq̄ ad sacerdotē pueniat mors p̄occupauerit nō d̄z sibi negari eccliaistica sepultura. xxvj. q. vj. Si quis. **B** Cōcomitantia etiā sunt duo. s. computi ḡnālitās. ⁊ iudicij austeritas. p̄mū p̄z qz sicut de oī verbo ocioso reddent rōnem teste x̄po. Matth. xij. Ita de oībus alijs rebus acceptis ⁊ male expensis. qz res alicui cōmodat p̄pter ei⁹ utilitatē. sed si in suo defectu culpa p̄cedēte peat tenet respōdere de leuissima culpa ff. cōmoda. l. In rebus. Cum igit̄ oīa q̄ sūt in mūdo videlicet bona nature. fortune. et gratie sint nobis a deo cōmodata ⁊ multa ex eis male expendunt ⁊ p̄ oīs sunt pdita q̄stunt ad vsum p̄ quo deus illa creauit se quis q̄ multa recepta male expēdit de multis dure respōdebit ⁊ sicut saluator noster dicit. Luce. xij. Cui multū datū est multus q̄retur ab eo qm̄ deus dicit illud. Luc. xvj. Redde rōem villicationis tue tūc iusticia amorte liberat. Prouerb. x. **E** Sc̄cūdum mortē cōcomitans est iudicij austeritas q̄ nec de p̄dicto cōputo nec de quocūq; alio poterit etiā per p̄curatorē nec p̄ quēcūq; aliū respondere nisi p̄ eipm̄. ff. de pub. iudi. l. Accusatore. ⁊ in cā crimiali nō per p̄curatorē sed p̄ se d̄z quis respōdere. ex de p̄cura. Que fraternitati. ⁊ ideo tm̄ de iusto d̄z. Sperat in morte. Prouerb. xiiij. **D** Mortē insup̄ subsequētia debent esse duo scilz viuoz memoria. ⁊ defunctoroz suffragia. p̄mū id est memoriā mortuoz debet quilibet h̄re ad utilitatē ⁊ incunditatē. utilitas p̄z Eccli. vij. Admora re nouissima tua ⁊ in eternū nō peccabis.

Ideo memor esto qm̄ mors non tardabit. Eccli. xiiij. ⁊. xiiij. q. iij. In ecclesiastico. Fortitudas etiā amici de morte bene defūcti. p̄z per doctrinā x̄pi qui nō desleuit Laszarum mortuū. Johan. xj. sed ad huius vite fleuit erūnas resuscitandū. xiiij. q. vlti. q̄ diuina. Nec mirū. qz non est aliquis illoz qui lachrymant illos quos deus ad se assumpsit qui nō letarent si papa vel rex accepisset illū quē plorant ⁊ posuisset euz in curia sua in statu magni honoris ⁊ auxiliij tam p̄ se q̄ pro amicis suis. s̄ sic facit de⁹ cum illis. Apoca. xiiij. Beati mortui qui in d̄no moriuntur. ⁊ ps. Preciosa in p̄spectu d̄ni mors sanctoroz eius. j. Thessa. iij. Mortui qui in x̄po sunt resurgent p̄mi. ⁊. j. Cor. xv. seminat in ignobilitate resurget in gloria. q̄ nō est dolendus de illo quē deus sibi assumpsit in bona vita de miseria hui⁹ mūdi ad statū glie. sed de illo q̄ male moritur Exemplū ad h̄ de dauid de quo dicit Ambrosius q̄ mortēz absalonis est lachrymat⁹ sicut ptz. ij. Reg. xvij. vbi d̄z q̄ audita morte fleuit di. Absalon fili mi q̄s mihi tribuat vt moriar p̄ te. Nec mirum qz mors pctoz pessima. ps. S̄ mortuo filio suo innocente in statu infantie licet eū multū diligeret nō lugebat. sed iussit ponere mēsa⁹ ⁊ comedit sicut d̄z. ij. Reg. xij. ⁊ hoc est qd̄ docetur Eccli. xiiij. supra fatuū inq̄t plora. scz mortuū. Defecit em̄ sensu. modicū plora sup̄ mortuū. qm̄ requieuit luctus mortui septem dies. fatui aut̄ impij oēs dies. Ex his p̄z q̄ fletus imoderatus amicorum nō d̄z fieri qz ipsos nō amittimus sed p̄mittimus. xiiij. q. ij. q̄z preposterū. quia flere mortuū indebite plus puenit ex desperatione ⁊ pusillanimitate q̄ ex pietate. xiiij. q. ij. vbi cūq; sepeliam⁹. ⁊. c. sequēti. ergo sic ut p̄cipitur. j. Thessa. iij. Non cōtristemi ni sicut ceteri qui spem nō habent. Si em̄ credimus q̄ iesus mortuus ē ⁊ resurrexit. ita ⁊ deus eos q̄ dormierūt p̄ iesum adducet cū eo. Qui nimū contristantur de morte amicoz suoz p̄mo videntur facere cōtra dei voluntatem ⁊ p̄ceptum. Eze. xiiij. vbi loquitur p̄pha. d. fili hoīs. Ecce ego tollam desiderabile oculoz tuoz et non planges nec mortuoz luctus facies ⁊ mortua est vxor mea vespere. Secūdo vident̄ desperare de felicitate futuroz bonozum.

xij. q. vlti. habent. **E** Secūdum q̄
debet mortuos sequi. opus suffragij vel
auxilij ⁊ consistit in duob⁹. s. in dei bonita-
te ⁊ in amicoꝝ curialitate. Nam p̄ dei bo-
nitatem aīe hominū post mortez letantur
s̄m q̄ meruerūt. xij. q. ij. tēpus. quia sicut
bene laboranti in die datur requies ⁊ mer-
ces de nocte ⁊ nō ante ⁊ sicut ep̄us post de-
dicationē ecclesie materialis ad hospiciū
suū pōt petere p̄urationē suā ⁊ non ante
j. q. ij. c. j. Nam ecclia q̄ p̄actione cōsecrat
nō debet dici p̄secrata. j. q. iij. Ecclia. Sic
deus bene laborantib⁹ in bonis operibus
dum hīc viuūt dabit requiē in sero mortis
Apoc. xiiij. A modo iam dicit sp̄s vt reque-
scant a laboribus suis. ⁊ Luc. vj. Erit mer-
ces vestra magna. Mat. xvj. Reddet vni-
cuiq̄ s̄m opera sua. s. prius dedicantibus
⁊ sanctificantib⁹ templum aīe. tēplum dei
sanctū est qd̄ estis vos dabit magnā et bo-
nam p̄urationē di. Luce. xxi. Eos estis q̄
permāstis mecū in tribulationib⁹ meis ⁊
ego dispono vobis ⁊c. vide plus de hac ma-
teria. h. ij. a. Ex istis p̄s q̄ timentī deum be-
ne erit in extremis ⁊ in die defunctōis sue
benedicetur Eccl. j. Nolite ergo metuere
iudiciū mortis. Eccl. xij. **S** Secū-
do per amicoꝝ curialitatem defuncti pos-
sunt multipliciter iuari oblationib⁹. mis-
sis. elemosynis. orōnibus. xij. q. ij. Nō esti-
memus. ⁊ pluribus capitulis sequētib⁹ ⁊
viuoz ieiunijs s̄m Greg. ⁊ habet. xij. q. ij.
Anime. vbi dicit q̄ aīe defunctoz quattu-
or modis solunt supple a penis aut obla-
tionibus sacerdotum aut p̄cibus sanctorū
aut elemosynis caroz aut ieiunijs cogna-
torum. vbi dicit glo. q̄ sicut ieiuniū alicu-
ius liberat mortuū multo magis alteri⁹ ie-
uniū prodest viuo quod concedo si ille est
mibi vicin⁹ ⁊ ego illi coniunctus. di. lxxij
presbyter. hec ibi. Sanct⁹ vero thomas in
scripto super. iij. di. xlv. q. ij. arti. j. dicit q̄
nō solum ieiuniū sed etiā quecūq̄ alia bo-
na q̄ ex charitate fiūt ex intentione facien-
tis defunctis valere credenda sunt. qz cha-
ritas est vinculu⁹ vnians membra ecclesie
⁊ nō solum extendit se ad viuos sed etiam
ad mortuos qui in charitate decedūt cha-
ritas em̄ vnus nō finitur morte alterius.
quia charitas nunq̄ excidet. j. Corint. xij
Ergo sicut cibus corporalis iuuat oīa mē-

bra corporalia viua. ita sp̄ialis sp̄itualia
charitate cōiuncta plus t̄m illum pro quo
sp̄alius fiunt sicut p̄t. s. Ad. xvj. b. sic tam
faciens q̄ ille pro quo fit bonū opus vter
q̄ illo iuuatur. Si vero ille qui facit ope-
ra fructuosa pro defūcto s̄it extra charita-
tem non valent facienti ad augmentū me-
riti sed mortuo in charitate p̄dest ad miti-
gandū penam ⁊ sic vnū opus plus profi-
cit nō agenti quia est capax q̄ illi qui ope-
ratur propter defectū charitatis. s̄m Tho-
mā. vbi sup̄ in responsione ad primum ar-
gumentum imo qd̄ plus est sacrificio obla-
to in missa ille qui idignus est ⁊ offert deo
patri demeretur periculis ⁊ penis obligat
⁊ ille pro quo offertur a talibus citius li-
berat. Iuuat etiā deuot⁹ obsequijs quia a-
pud deum nō perit quicq̄: qd̄ in exequijs
pro mortuis diligentia hominū persoluit
xij. q. ij. Anime. p̄ope vero plus sunt ad so-
latia hominū viuozum q̄ ad subsidia mor-
tuozum ibidem. In locis etiam sanctis p̄-
dest sepeliri quandoq̄. xij. q. ij. Luz̄ ḡuia.
Item prodest defuncto habere signum se-
pulture si amici aspicientes pro ipso p̄ces
porrigant salutare. xij. q. ij. Luz̄ ḡuia.
tamen iuxta altare vbi corpus xp̄i confici-
tur nullus est sepeliendus. xij. q. vlti. Pre-
cipiendum. Omnia ista que dicta sunt de
iuuamine mortuozum intellige de mortuis
extra peccatū mortale: quia alijs plus
obest sepeliri in locis sacris q̄ prodest. xij
q. j. Quibus. ⁊c. Luz̄ graua. ⁊ ideo nec se
ipsum occidēs nec qui pro suis sceleribus
sine penitētia occiditur. est in cimiterio se-
peliendus. xij. q. v. Placuit. sic nec aliquis
in peccato mortali mortuus. xij. q. ij. Qui-
bus. quia. j. Johan. v. est peccatū ad mor-
tem non dico vt pro illo quis roget: quia
ecclesia non potest ligare vel soluere defū-
ctos de peccatis suis. quia non sunt de fo-
ro suo. xxiiij. q. ij. Legatur. ⁊ tamen quia
sepe nescitur qui moriuntur in mortali et
qui non ⁊ quibus profunt ⁊ quibus non p̄-
omnibus sunt suffragia ⁊ obsequia facien-
da. xij. q. ij. Non estimemus. quia pro val-
de bonis sunt gratiarū actiones. pro valde
malis viuozum consolationes. pro medio-
criter bonis ⁊ malis sunt propiciationes
s̄m Aug. in ench. c. xix. ⁊ habetur. xij. q. ij.
c. tempus. ⁊ ex de ce. mis. Cū marthe. in fi.

ergo amici curialitate et executores et alij qui tenent necessitate citius defunctos inuent. quo illi qui in purgatorio sunt et subsidio indigent grauius puniuntur. Nam decretum sumptum ex verbis Augustini. di. xxv. c. qualis. dicit quod ille ignis et si eternus non sit in modo tamen modo grauis est. superat enim omnem penam quam unquam homo passus est in hac vita et sicut dicitur. i. Cor. iij. Cuiuscumque opus quale fuerit ignis probabit. **S**ed forte aliqui minus faciunt pro defunctis qui sunt in purgatorio quia estimant eos ignorare quid pro eis his agatur. scire debent secundum Augustinum in libro de cura agenda pro mortuis et habet. xij. q. ij. Fatendum. quod mortui scire possunt huius vite facta pro decedentium relatione vel per angelorum reuelationem vel per specialem processionem. quia ipsis quandoque procedit ut ipsis uiuis quandoque appareant post mortem. sicut patet per beatum Gregorium in li. dyal. in multis exemplis igitur absque dubio intelligant quod illi qui sunt in purgatorio sciunt quod et quid faciunt pro eis. quia deus qui nullum ingratum uult habere in celo uult quod omnes sint grati suis benefactoribus cum uenerint ad gloriam celi quod esse non possent nisi scirent cui et pro quo deberent gratias offerre. Sic igitur pro eis agatis nunc si uultis quod ipsi faciant pro uobis cum ad suam uenerint patriam. Exemplum de iuda machabeo qui multa misit hierusalem offerri ea ibi pro peccatis mortuorum: quia considerabat quod hi qui cum pietate dormitionem acceperant etc. ij. Macha. xij. Istis non obstantibus pauci sunt fideles defunctis de quo scriptura in persona defuncti uiuum premuniendo alloquitur. Eccli. xvij. Ademor esto iudicij mei: quoniam ego oblivione traditus sum tanquam mortuus a corde quoniam sicut meum heri sic erit tuum hodie. Et licet omnes essent fideles defunctis adhuc melius esset quod facerent pro seipsis dum uiuunt illas elemosinas quas faciunt seu facere debent post mortem illorum. alij quia illa quae ipsi faciunt in vita sunt satisfactoria pro peccatis suis et etiam meritoria sibi. ubi alia quae fiunt post non sunt nisi satisfactoria etiam si fideliter et cito fierent pro ipsis quod raro fit. Adhuc esset melius satisfacere et reddere debita antequam in carcere ponerentur et illuc sedere et clamare ad infideles amicos suos di. illud. Job. xix. Misereimini mei miserum mei saltem uos amici mei. et in

ps. Educ de carcere animam meam etc. Circa hoc faciendum multi sunt tepidi et multi sunt plus circa defunctorum spoliacionem quam liberationem quod multum est periculosum. quia debita suffragia mortuorum non reddentes fures sunt et sacrilegi et sunt excoriciandi. xij. q. ij. Qui oblatiões. et lex prohibet ne quis iudicet defunctum qui enim mortui sunt in domino ab hominibus non sunt iudicandi. di. xxij. quorundam. quia talis diffamatiua locutio est quodammodo actus diaboli ex cuius fantastica delusione mortui quandoque dicuntur apparere. xxvj. q. v. Nec mirum. Ad mortuorum magnam diffamacionem plus est contra omnem legem quam quis eos manu sua spoliaret. quia manus illa plus nocet quam lingua et si ille sit infamis qui uiolat sepulchrum auferendo illa quae circa corpus dimittuntur. corpus terra cooperiendo vel supra terram ad sepulchri ornatum sicut patet. vj. q. i. Infames. non uidentur dubium quoniam ille sit in maiori periculo apud deum qui spoliat iustitiam de bonis ei debitis. quia peius est auferre illa quae debent ab igne liberare quam illa quae debent corpus ornare. caueant tales qui male tractant defunctos et defunctorum bona quia sic ipsi et eorum bona tactabuntur. exemplo anthiochi. ij. Mach. ix. quod sicut ipse alios tractauerat peregre in montibus miserabili obitu functus est. de talibus et dicitur Eccli. xij. Si mortui fueritis in maledictione erit pars uestra. vide. e. x. a. **D** Quatum ad secundum mortem spirituales est quoniam quis moritur pro peccatis mortale. xxvj. q. ij. Qui sine. Et sic aliqui moriuntur pro auaritia. xij. q. iij. Si pro uisuram. alij pro ypocritismo. quia ypocrita uiuens mortuus est. xij. q. i. nolo. ante finem. Alij pro infidelitate sicut sordilegi et homicidi. xxvj. q. ij. qui sine saluatore. Alij pro mala exempla quia tot mortibus digni sunt quot ad subditos persionis exempla transmittunt. xj. q. iij. precipue. Alij per negligentiam. quia mortem languentibus uidentur infligere qui cum possit non excludit. di. lxxxj. c. i. Alij pro quodlibet alio peccatis mortale. de pe. di. iij. c. intermittere. S. dicens. Istis modis omnes isti appropinquauerunt ad portas mortis. quia anima eorum in malis tabescebat. **T** Quatum ad tertium mortem iehennalis est mortem eternalis. quia nunquam ibi moritur mors. xxvj. q. ij. Qui sine. de pe. di. vlti. in fi. hanc penam et mortem sapiens multum timet et dicit illud ps. A iudicij enim tuis timui: sed stulti

hoc derident dicentes vbiq̄ fuerimus
inueniemus societate quos deridet decre-
tum sumptum ex verbis Aug. in omel. de
penitentia. ⁊ habetur. ij. q. j. Multi. Non
inquit quos monem⁹ agere p̄niam querat
sibi comites ad supplicia: nec gaudeat. qz
plures inueniunt sibi similes. qz nō ppter
ea minus ardebunt. qz cū multis ardebūt
Doc qd̄ facit eos min⁹ timere penam illā
deberet eos facere magis timidos. qz so-
cietas non alleniabit penam: sed augebit
qz quanto plus circūdatur ticionib⁹ infer-
nalibus: tanto plus ardebit ⁊ dolebit. d. il-
lud psal. Circūdederūt me dolores mor-
tis. ⁊ infra. dolores inferni circūdederūt
me. qz preoccupauerūt me laquei mortis.

Alx rix.

Mundicia mētis

M ⁊ corporis. Primo est ab oī-
bus habēda ppter dei timo-
rem ⁊ amorē. Scdo amāda
ppter seculi ruborē ⁊ hono-
rem. Tertio conseruāda ppter celi valorē
⁊ vigorem. **A** Quantū ad primū
ppter dei amorē mundicia cordis est in
dei p̄sentia oīdenda. ⁊ ppter dei timores
mūdicia corpis est sub p̄nā conseruanda
Primū patet Prover. xxij. Qui diligit cor-
dis mūdiciā habebit amicum regē. ⁊ qz si
ne illa re non habetur amicitia dei patet.
qz mundicia corporis. sic est quasi spica si-
ne grano. ⁊ lampas sine lumine vel oleo. de
qua dicit decretū sumptū ex verbis Criso.
super Matth. ⁊ habetur. xxxij. q. v. Sicut
enī. Multi inquit corpore castitati studēt
qui adulterium voluntate cōmittunt. cui⁹
dñs dicat. qui viderit mulierē ad concupi-
scendū eam: iam mecharus est eam in cor-
de suo. Illa ergo est gloriosa continentia
quā transgredi non potest necessitas debi-
litati corporis: sed quē complectitur volū-
tas sancti propositi. Et econtra mundicia
mentis multū valet. ⁊ deo placet sine vir-
ginitate corporis. sicut quādo inuita cor-
rumpitur. xxxij. q. v. Magis. ⁊ ca. sequen-
t. c. Tollerabilius. Ora igitur illud psal.
Cor mundum crea in me deus. Secundū
etiam patet qz mundicia est conseruanda
sub austeritate penitentie. quia sicut pul-
chritudo interior tabernaculi in auro zar-

gento conseruabatur sub saccis cilicinis.
Exo. xxvj. ⁊ xxxvj. Ita decor templi spūa-
lis est sub duricia vestium sub cibor⁹ ⁊ po-
tuum parcimonia. sicut patz per decretū.
xxxij. q. v. Si paulus. Si inquit paul⁹ vas
electionis ⁊ preparatus in euangelio xp̄i
ob carnis aculeos. ⁊ incentina vicioz res-
pimit corpus suū ⁊ seruituti subiecit. ne
cum alijs predicans reprobus inueniatur
⁊ tamē videt aliam legem in mēbris suis
repugnantem legi mentis sue: ⁊ captiuā
tē se in lege peccati. si post nuditatem ieiū-
nia fames carceres flagella supplicia. in
semet reuersus glosa. i. libidinis fragilita-
tes considerans exclamat. Infelix ego ho-
mo: q̄s me liberabit de corpore mortis hui⁹.
tu te putas securaz esse debere interlinea.
Fallis te. sequit cito post qualif se custo-
dire debeat descende inquit sede in terra.
glo. i. in paupertate. ⁊ i cinere ⁊ cilicio vir-
go filia babilonis. auerte oculos ne vides
ant vanitatem. qz fm Aug. in regula im-
pudicus oculus impudici cordis est nunc-
cius. xxxij. q. v. Nec solo. ⁊ cor tuum ab im-
mundis cogitationibus. quia nemo pudis-
citas seruat. nisi prius spiritui insita casti-
tate. xxxij. q. v. Ita hec autem cordis ⁊ cor-
poris mundicia. licet omnib⁹ precipiatur
precipue tamē clericis: vt competentius
valeant diuinis vacare obsequijs ⁊ oratio-
nib⁹. di. xxxj. c. Si laycus. sic igit corde et
corpore ppter dei amorē ⁊ timorem mun-
damini qui fertis vasa dñi. Sic igit Esa.
j. Immundi lauamini mūdi estote per pe-
nitentiā per quā peccator mūdatur a sors-
dibus peccator. di. l. Et purgabit. Ezech.
xxxvj. Mundabimini ab omnibus iniqui-
tātibus vestris. **B** Quantū ad se-
cundum est ad seculi ruborem qz quis im-
munde viuat qui d̄s verbo vel facto alios
mūdare. quia sicut ille qui est seruus pene
⁊ corpore. nō potest alium manumittere.
ff. de manu. l. Qui pene. ita ille qui est ser-
uus dyaboli ⁊ imundus de congruo nō de-
bet alios liberos vel mundos facere. quia
ab imundo quid mūdabitur. Eccli. xxxij.
In talium improprium dicit. ij. Petri. ij.
Qui in errore conuersati illis libertatem
pmittentes cū ipsi serui sint corruptiōis.
A quo enī quis superatus est hui⁹ ⁊ seru⁹
est. sequitur in lege predicta: sed nec reus

Mundi malicia

capitulum criminis manumittere debet suos suos pariter. sic nec de iure deberet spiritualiter. Job. xvij. Mūdis manibus addet fortitudinem. Est etiam ad seculi et parentum honorem q̄ quis pudice et munde uiuat. nam et si parentes nō fuerint ita mundi sicut debuissent. adhuc filij pudicia paternam contegēt verecundias. dist. xcvi. c. In scripturis. et ibi exemplum ponitur de bonis filiis Noe. Sic adhuc est patri celesti et terrestri gloria. si mundi sunt pueri et maxime a mulieribus. j. Reg. xxj. Et sine illa q̄tācūq̄ quis videtur virtuosus. in alijs tamen nō est tanq̄ virtuosus honorandus. quia deerit sibi flos virtutis extra de elec. Innotuit. sed mundicia specialit̄ virginalis: cum alijs virtutibus. et precipue cum humilitate est admirabilis et multum acceptabilis. tam deo q̄ hominibus. di. xxx. c. Nec scripsimus. In tantū q̄ atēfertur nuptijs. xxxij. q. ij. Nuptie. sic igitur honorabitur. et parentes honorat. q̄s: si mūda et recta sunt opera ei? Prover. xx. **L** Quantum ad tertium mundi cia specialiter virginalis valet ad celi va lozem et vigorem consequendus tam ipsis mundis q̄ parentibus eorum. Primum ostēdit decretum sumptū ex verbis beati Ambro. xxxij. q. ij. Nuptie. vbi dicitur q̄ nuptie terram implent virginitas paradysum Matth. v. Beati mundo corde psal. Quis ascendet in montem domini etc. sequitur. Innocens manibus et mundo corde. Job xxij. Saluabitur innocens mundicia. nec tamen saluat sine bonis operibus. xxxij. q. v. Tunc saluabitur. Secundus videlicet q̄ etiam iuuat ad saluationem parentum ostenditur in canone ultimo allegato. qui accipitur de verbis Hieronimi exponētis illud. j. Thymo. ij. Saluatur mulier per filiorum generationem si permāserit in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate. Nam saluabitur mulier si illos genuerit filios qui permāserunt virgines. si quod ipsa perdidit. acquirat in filijs et damnū radicis compenset flore et pomis: et cito post. Ideo plus amat virgines dominus christus. quia sponte tribuit quod sibi non fuit imperatum. quia virginitas non est in precepto. xxxij. q. v. Integritas. sequitur. Maioris est gratie offerre quod

non debuerat q̄ dare quod debuit. et hec virtus attingit a fine vsq̄ ad finem fortiter id est a prole in parentem. et a terra in celum Sapientie. viij. Et hoc propter suā mundiciam. Sapientie. vij.

xx. Mundi malicia cō

M sistit. Primo in carnis voluptate. Secundo in diuitiarum cupiditate. Tertio in honorem vanitate. iuxta illud. j. Jobis. ij. Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est. et concupiscentia est oculorum: et superbia vite. que non est ex pater: sed ex mundo est

A Prima est a cunctis christianis fugienda per mundiciam cordialem. Secunda per iusticiam legalem. Tertia per obedientiam filialem et salutarem. Quantum ad primum coniuges vtentes matrimonio hinc doctrinam eis traditam. Matthei. ix. Et omnes tenentes documentum supra. m. xix. Dabent mundiciam cordialem quāz necesse est habere contra carnis voluptatem. Aliter enim viuens est sicut animal quod nullus statum tenet sub deo et moriens priuatur celo. Primum patet. quia sicut omnis religiosus debet esse de regula Benedicti: vel de regula Augustini. vel de regula Basilij. xvij. q. ij. Perniciosam. Hoc verum fuit protunc. sic omnis q̄ est de religione christi et catholice fidei. debet tenere regulam virginitatis vel viduitatis vel matrimonij. Jaco. j. Religio mūda et immaculata hec est. et infra. Immaculatum se custodire ab hoc seculo. Et qui non est in aliquo statu de his tribus non est de ordine dei: sed dyaboli. qz sicut habitus non facit monachum: sed votum seu professio ad certam regulam. extra de regula. Porrectum. ita nec indumenta christianorum faciunt christianum: sed bonavita in aliquo de istis tribus statibus. ergo sicut piscis sine aqua. et monach⁹ sine monasterio vita caret. xvj. q. j. Placuit. Ita christiani nomine sine statu vno predictorū. qz sicut in alijs regulis oportet q̄ status concedet cum nomine. vt patet ca. vlti. Allegato. ita et in religione christiana est q̄ sit talis concordia inter christianum et statu

Adunus

sum q̄ uiuat in aliquo statu sub christo: qui non habet plures status sub eo q̄ predictos tres. Recte ergo sicut oportet religiosum se alienare a familiaritate mulierum. xvij. q. ij. Peruenit ad nos. Et sicut prohibetur clericis colloquia et consortia suspectarum mulierum. extra de cohabitata. cleric. et mulie. per totum. Ita necessesse est q̄ omnes christiani fugiant societatem seminarum q̄ teneant unum statum de predictis fugientes eas que in mundo est concupiscentie corruptiones. quia mundus transit et concupiscentia eius. i. Johannis. ij. Secunda pars huius articuli uidelicet q̄ sic moriens excluditur a celo patet. quia sicut nullus seruus recipitur ad religionem anteq̄ efficiatur liber. xvj. q. j. Qui uere. Sic nec seruus dyaboli ad ordinem angelorum. Quia sicut religiosus temere deponens habitum suum est excommunicatus in ecclesia militante. extra ne cleri. vel mona. Et periculosa. lib. vj. Ita deserens vestem mundicie quā accepit in baptismo. ubi fuit factus de ordine dei est apud deum excommunicatus. quia sicut precipitur Eccli. ix. Omni tempore uerimenta tua sint candida. quia sicut dicitur ij. Petri. ij. Si refugientes. Coinquinatio nes mundi in cognitione domini nostri et saluatoris iesu christi: his rursus implicati superantur. facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. **B** Quantum ad secundum qui iuste et fideliter uidit non auferens aliquid iniuste nec detinens: licet multa bona habeat. tamen fugit cupiditatem per legalem iusticiam. quia non est religioso prohibitum q̄ habeat que sibi sunt necessaria de licentia superioris. sed q̄ habeat proprium preter licentiam. quia ad hoc non posset abbas licentiare. extra de statu monach. Cum ad monasterium. Ita non sunt prohibita christianis ea que possunt habere de licentia dei. Et sicut religiosus non debet se intromittere. de negocijs secularibus sine voluntate superioris sui. xvj. q. j. Adiciamus. in fine. et ca. de presenti. et extra ne cleri. vel mona. et. pertotum. et. ij. Thymo. ij. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus. Ita ne quicumq̄ christianus debet se implicare alicui negotio causa falsitatis. quod non

potest fieri sine peccato. Et sicut religiosus semper loquens de pecunia potius dicendus est mercator q̄ monachus. xvj. q. j. Si cupis. Sic plus intendens terrenis et plus loquens de mundialibus q̄ spiritalibus. ostendit se potius esse mundi q̄ dei. de quibus Johannis. iij. Ipsi de mundo sunt. et de mundo loquuntur. et mundus eos audit. **L** Quantum ad tertium sicut religiosus debet obedire suis superioribus. xvij. q. ij. Abbates. Maiori ratione christiani deo. Et sicut subditi religionis sunt cogendi ad tenendam regulam. et ad obediendum. distinctio. xij. De his. et. xvij. q. ij. Preuenit. Sic quandoq̄ punit deus peccatores sibi obedire nolentes per infirmitatem vel per alia infortunia dicens. psal. Ad dominum cum tribularer clamavi. Et conuersus sum in erumna mea dum configitur spina. Et sicut inobedientes et incorrigibiles religiosi sunt eijciendi de monasterijs. et boni sunt instituendi loco impiorum: quantum ad regimen uirtutis. extra ne cleri vel monachi et. Relatum. Sic deus tales excludet de ordine beatorum. Simus ergo obedientes abijcientes mundi superbiam et uanitatem. ne cum hoc mundo damnemur. i. Chozinth. xj.

ad xxi.

Anus. Primo

quandoq̄ est ad commodum dantis et ad laudem recipientis. Secundo quandoq̄

ad damnum recipientis: et ad laudem largientis. Tertio quandoq̄ ad culpam offerentis. et ad gloriam recusantis.

A Primum est deo digne facta oblatio. Secundum est iuste vel iniuste ueritatis redemptio. Tertium est iusti vel iniusti obuiatio. De primo munere Benefig. iij. Respexit dominus ad Abel et ad munera eius ostendentes q̄ non offerens ex muneribus: sed munera ex offerente placuerunt. ut dicit Gregorius. iij. q. vii. In grauioribus. Alia notabilia habentur sup. ij. q. i. ad. xvj. B. Ex quibus patet q̄ oblatio seu munus deo oblatum a bono uero est ad commodum offerentis et illorum

Natiuitas christi

pro quibus offertur ad laudem dei recipi-
entis. ergo venite et reddite domino deo
vestro omnes qui in circuitu eius affertis
munera dicitur in psal. Quia reges qui se
bene regunt. et alios tharsis et insule mune-
ra offerent. Aliter vero offerentibus dicit
dñs Esa. j. Quo mihi multitudines victi-
marū vestrarū plen⁹ sum. et infra. Quis q̄
fuit hec d̄ manib⁹ vestris. et Malachie. j.
Mun⁹ nō suscipiā de manu v̄ra. B

Ad clarius videndū secūdu quō videlz
mun⁹ est ad dānum recipientis. pono cas-
sum talem possibile q̄ quidā epus consue-
uit symoniace quēlibet pmouere. tam ad
ordines q̄ ad beneficia. postea dat ei ali-
quis pecuniā. vt legitime ei talia cōferat
Querit vtrū sit symonia. et videt q̄ non.
Nam si def mun⁹ vt talia pferant est pec-
catū symonie. ergo si def vt nō symonia-
ce conferat videt q̄ nō sit symonia. naz si
vnū p̄rioz fuerit bonū reliquū est malus
et econuerso di. xxxij. Hospitiolū. Extra ex
officio suo tenebat hoc facere. ergo si sup
hoc pecuniā recipiat cōmittit symoniam
x. q. iij. Nec numerus. et extra de symonia
c. j. et c. Lausam. et dicit q̄ ep̄s in hoc casu
est symoniacus expresse. j. q. iij. Uēdentes
sed hoc non videt de datore. quia per mu-
nus possumus allicere ad fidez et ad statū
melioz. xxij. q. iij. c. vlt. in textu et in glo.
apertius. et di. xlv. Qui sincera dans. igit
et accipiens sunt in casu legis. ff. de solu. l.
Si quis seruo in fine. In qua continet q̄
quis pōt de voluntate sui dñi alicui pecu-
niā soluere. et tamē ille qui accipit furtum
committit verbi gratia. Adando debitori
meo. vt pcuratori meo ticio pecuniā per-
soluat. deinde ppter causas certas ticius
amoneo. ne sit pcurator meus et phibeo
ne aliquid nomine meo accipiat. nec etiā
debitum quod ignorans debitor meus ti-
cio simulante se esse sicut prius. soluit ei.
et debitor liberatur. et ticius furti actione
tenebitur. sic de predictis patet q̄ capiēs
vituperatur. et dans commendatur. et sic ē
de omni redimente iniusticiā vexationis
dono. et soluente vsuras propter iustas ne-
cessitatem. sed de recipientibus et capienti-
bus potest dici istud Ezech. xx. Pollui eos
in munerib⁹. et illud Job. xv. Ignis deuor-
abit tabernacula eorum qui libenter mu-

nera capiunt. Et Quantum ad ter-
tium munus est ad culpam offerentis: et
ad honorem recusantis. quando quis of-
fert pecuniam vel aliud donū. vt iudicem
corumpat. Nam si offerat vt iusta senten-
tia pro eo def. peccat et cadit de causa sua.
ff. de conditio. ob tur. cau. l. ij. Maiori ra-
tione quando quis offert aliquid vt inius-
tum quid fiat. Nam in tali casu qui dat.
et qui accipit sūt maledicti. et qui recusant
benedicti. Primum patet Munus in tali
casu facit recipientem et dantem deuiare
a iusticia. qz nō timetur culpa vbi redēp-
tio fit per munera. xj. q. iij. Pauper. et cap.
Qui recte. et etiam dantē. quia participat
in crimine cū criminoso. imo quia est cau-
sa criminis. et ideo ambo inuoluunt in ta-
li crimine et illa damnatiōe. Esa. v. Ue vo-
bis qui iustificatis impium pro munerib⁹
bus. in quo periculo sunt symoniaci dan-
tes vel accipientes. Munus a manu vel a
lingua quod est fauor: vlt a seruitute inde-
bite imperia. j. q. j. Sunt nonnulli. Om̄s
nāqz tales sunt in casu maledictionis Ba-
laam munera mittentis et Balaam recipi-
entis. Numeri. xxij. Sed econuerso. ille q̄
recusat munera. sic oblata habet illam be-
nedictionem. Esa. xxxij. Qui excutit ma-
nus suas ab omni munere. iste in excelsis
habitabit. de quibus dicitur. j. q. j. Sunt
nonnulli q̄ ille manus ab omni munere
excutit qui non solum pecuniam vel obse-
quium: sed nec etiam humanum. fauorem
requirit. et est dictum beati Grego. de tali
dicitur in psal. Domie quis habitabit in
tabernaculo tuo et. infra. Qui munera su-
per innocentes non accepit.

N. j. Natiuitas christi

sti benedicta nobis osten-
ditur. Matth. ij. Natus
est rex. premissa quasi pro
introductione thematis.
q̄ melius est habere regē
natiuz q̄ electiuum. sicut patet supra. b.
vij. a. et b. Dicatur natus est rex ad nostras
triplicem utilitatem. Nam uatus est rex.
Primo vt legem rigidam faceret leniozes
Secūdo vt naturam liberam faceret libz

Natiuitas christi

riorem. Tertio vt animā dubiā faceret certio-
riorem. In pmo nos deoneravit legē mu-
tando viscerali vel potenti pietate. In se-
cūdo nos nobilitauit heredes dei instituē-
do paternali charitate. In tertio nos for-
tificauit testamētū nouū faciēdo: quia in-
delebili firmitate. Primo dico qd nou⁹ rex
natus nouā legem cōdidit. qz nou⁹ rex no-
ua lex. et hoc ad nostrā magnā vtilitatem.
qz fm doctrinam sapientū. C. de inoffi. te-
stamē. l. Si mater. Si mater duob⁹ filijs
heredib⁹ institutis in testamento. Tertio
postmodū suscepto si testm̄ nō mutet istū
etiā instituēdo cū supuiuat et istū institue-
re posset ille cū duobus alijs hereditatem
poterit vendicare. Ita deus qui maternū
ad nos gerit affectū. iuxta illud Esa. lxxvj.
Quō si cui mater blandiat. ita et ego con-
solabor vos. Qui duos filios heredes ce-
li instituit duab⁹ legib⁹ quasi duob⁹ testa-
mentis electos. s. de gentilitate per legē et
testamentū nature. nam istis statuit testa-
mentū pacis. Eccli. xliij. Quia ad litterā
illa lex fuit: hoc facias alteri etc. per quas
maxima pax eēt si obseruaret. Electos ve-
ro de iudaismo per testm̄ legis moysi que
lex ad lram est dei testm̄. sicut patet di. vj.
c. Testamentū. Nec em̄ sunt duo testamē-
ta Gal. iij. Post que de⁹ natus est homo
pnceps fratrum firmamentus gētis. Eccli.
xlix. et in ps. Nati sunt tibi filij etc. quibus
si nō fecisset nouū testm̄ nō potuissent he-
reditatem celi vendicasse ppter istam ne-
cessitatem et vtilitatē. sicut Hebreo. ix. Xps
nouī testamēti mediator est et infra vt re-
promissionē accipiant eterne hereditatis
dicens nouū testm̄ est in meo sanguine. j.
Coz. xj. Et sic videtur impletū qd sequit̄.
in ps. Disposui testamentū electis meis.
et ideo cōstitues eos pncipes. i. heredes ce-
li. et sic euangeliso vobis gaudiū magnū
qz natus ē vobis hodie saluator Luce. ij.
Et vide aliā legē huic simīlē supra. L. iij. L.
et vide infra. n. v. b. Quō om̄s sancti p hāc
natiuitatem saluant̄. **B** Nec ex il-
la legis mutatione deus oñditur mutabilis.
qz licet de⁹ sit imutabilis. tñ sepe mu-
tat pmissa. et ex misericordia tpat sniam.
xxj. q. iij. Incōmutabilis. et c. Nō semp. et
sic Romana ecclia statuta sua fm tempo-
ris exigētiā qñqz mutat rōnabiliter. xxv.

q. vlti. §. His ita. Ita deus nouit mutare
sniam qñ hoies de malis in bonos mutā-
tur. de pe. di. j. Si agim⁹. et §. sequen. Exē-
plū ibi de miniuitis. et Ezechia rege cui ad-
didit. xv. ānos. Esa. xxxvij. Et sicut reges
negligentes in regimine mutant et alij lo-
co illoz ponunt. xv. q. v. Alius. ita de⁹ rex
iratus amouit tales reges iudeoz et paga-
noz. et regnavit pro eis. in cui⁹ natiuitate
impleta fuit oratio dicentis in ps. De⁹ iu-
diciū tuū regi da et iusticiā. i. executionem
iudiciū filio regis. de q̄ Esa. ix. Paruul⁹ em̄
nat⁹ est nobis et filius dat⁹ ē nobis. et Lu-
j. Quod ex te nascetur sc̄m̄ vocabitur fili⁹
dei. Et sicut epi et alij plati mutant ppter
certas causas. vij. q. j. Mutatōes. et sedes
epales mutant due i vnā. xxv. q. vlt. §. vl.
Ita deus eps natus. nā sicut tunc fuit de-
us et rex. ita et summ⁹ sacerdos. sic dicit̄ in
ps. Tu es sacerdos ieter. sua potēti pietas
te amotis pontificib⁹ qui offerebant deo
patri aialia et sanguinē hircoz et vituloz
ipemet loco istoz Hebreo. ix. Xps assistēs
pontifex futuroz bonoz p amplius et per-
fectius semetipsuz obtulit imaculatū deo
patri coniungēs et vniēs sedes duas. s. pon-
tificus iudeoz et sarracenoꝝ in vnā sedem
xpi et xpianoz implens illud Job. x. Erit
vniū ouile et vni⁹ pastor et qd natū ē ex deo
vincit mundū. j. Job. v. **E** Et mu-
tat mūdū et leges ad magnā vtilitatē bo-
noz xpianoz. qz Job. j. Dedit eis. p. f. d.
fi. per nouū testm̄ qd si filij et heredes Ro.
vij. Et infra qui nō ex sanguinib⁹ neqz ex
volūtate carnis: sed ex deo nati sunt. Sed
oib⁹ istis suppositis videlz qd mutatio sit
nobilis et vtilis. et qd eadez sit facta a deo
qui est imutabilis qd necessitas fuit vt de⁹
hō fieret. Dic qd xps dixit Matth. v. qd nō
venit soluere legē sed adimplere. Sic ve-
nit nouā legē facere ad nostrā vtilitatem
ita necesse fuit qd eadē impleret ope expi-
mentali vt ceteris daret exēplū nō solum
oris documentū: s. pri⁹ opis exēplū. Actu.
j. cepit iesus facere et docere legē ore docē-
do et ope implēdo et specialiter vt regib⁹ et
impatorib⁹ tā spūalib⁹ qz tpalibus daret
formā tenēdi leges qz pdiderūt in hoc qd
ipse qd hō fuit tenuit leges nature et etiam
moysi in sua circūcisione. et qz ipsi pdunt
etiam facere obligantur nō solū exemplo

Natiuitas

dei sed etiam legibus proprijs. vt patz. C. de testam. l. Ex imperfecto. vbi dicitur qd nil tam proprium imperij est qm legibus viuere C. de leg. 7. constitu. l. Digna vox. vbi sic dicitur. digna vox est maiestati regnantis legibus alligatum se principem profiteri. Sequitur parus infra. 7. reuera magis est impio submittere legibus principatum glo. qm econuerso legem principatum 7. cam reddit d. Ma ior inquit est honor 7. maior convenientia cum imperium sit de fortuna. vbi dicitur ciuitati. Si fortuna volet fiet de rethore consul. Si volet hec 7. eadem fiet de consule rethor. ac leges diuino nutu sunt prolatae. vt C. de prescrip. lon. temp. l. si. hec ibi in gl. que ostendit qd conuenientius est qd illud qd est in fortuna. sicut imperium sit sub illo qui est a deo. sicut est lex domini immaculata conuertens animas. Sequitur in textu predictae legis. Quid inquit nobis licere non patimur iudicamus successori nostro non licere. Ex quibus patz qd oia imperia 7. regna. 7. imperatores 7. reges legibus 7. non abusus: nec voluntatibus proprijs deberent gubernari qd est multum contra illos supra. d. xv. a. infra. n. ij. per totum. Redeundo ad propositum certum est qd deus non potuisset talia exempla qm plus moueret qm verba hominibus dedisse de legis obseruatione. nisi homo factus fuisset. Ista igitur ratione ille homo ad labores nascitur. Job. v. D

Secundo iste natus nouus rex secundum hominem noua lege nos manumisit. i. liberos fecit. 7. nobiles in hoc qd homo natus nouam legem 7. nouum testam. vt predictum est condidit vt patet per doctrinam sapientium. C. de necessa. ser. heredi. insti. l. Cum serui. in qua docemur qd cum quis sciens seruos aliquos 7. heredes eos ordinat talis hereditatis qm leges habere non possunt nisi essent liberi benigna interpretatiōe scriptura illa est habenda ac si liberi heredes instituti fuissent. sic de eo qd in nouo testamento 7. in noua lege quam condidit deus homo factus ordinauit nos. sicut dicitur Roma. viij. Heredes quidem dei. coheredes autem christi quos sciuit esse seruos legis moysi 7. peccati. Hoc ipso conceptus in eo fuit nos liberos. 7. nobiles fecit vt essemus capaces tam nobilis hereditatis. sed caueat quilibet. quia sicut ordinandus examinatur. an sit liber vel legitimus. 7. sicut causa natalium pertinet ad forum ecclesiasticum

extra de ordine cognitionum. Tuam. 7. ratio est bona. qz non valeret possessio nisi probaretur legitimatio eodem titulo. 7. c. Ita deus vult quemcumque examinare in ecclesia triumphante. nec permittet qd aliquis succedat in hereditate illa nisi liber 7. legitimus a peccato 7. a demonis seruitute. qz nihil inquinatum intrabit in illam. Apoc. xxi. Qui enim inuenit se liberum videat ne cadat in seruitute. qz nati ex libero ventre. i. fonte baptismali non debent redigi in seruitute. extra de na. de libe. ven. c. j. Et audacior non sit ad peccandum. qz deus nasci voluit. qz sciat qd cum contagium multitudinem inuasit diuine discipline misericordia est necessaria. xxiij. q. iij. Non potest. 7. qd in correctiōe multitudinis caute incedendum est dist. xliij. Comestiones. 7. qd non potest esse salubris correctio in illo qui habet sociam multitudinem. xxiij. q. iij. Non potest. 7. propter multitudinem peccati detrahendum est seueritati dist. xliij. Comestiones. Ista omnibus misericordie dei considerationibus non obstantibus non placet deo qd inde iniurie nascantur vbi iura nasci deberent. extra de accusa. Qualiter. Quid si quis voluerit propter ista beneficia dei tanquam ingratus audaci male viuere sciat qd omnis res per quascumque causas nascitur per eandem dissoluit. extra de re. iur. In antiquis. Sic illa eadem misericordia qm facit miserum audaciorē ad peccandum erit plus ad ipsum dānandum. vide de hoc supra. l. v. c. 7. m. xvij. d. Et ratio est. quia licet deus sit misericors. 7. pro nobis nascendo magna nobis ostenderit misericordie opera 7. signa. tamen ad hoc nascitur: vt faciat veritatem 7. iusticiam secundum qm ipsemet dicit Job. xvij. Ego inquit ad hoc natus sum 7. ad hoc veni in mundum vt testimonium perhibeam veritati. E

Tertio iste nouus rex in quantum homo noua lege sua in quantum in eo est. nos de celo certificauit infallibili veritate in quantum. s. lex tua veritas. in psal. Et nobis tuis vtar testimonium domini fidele. quia signatum probatum consummatum. Nam testamentum signari debet per legem. ff. de testa. l. Ad testamentum in fi. vbi dicit. Signatas tabulas accipi oportet. et testibus probatas. vt patet ibidem. l. Si testamentum. Has conditiones habuit excellentius nouum testamentum gratie quam vetus. vel quemcumque bul-

Maufragium

la papalis. vel charta imperialis. quia illud antiquus fuit signatum sanguine hircorum et vitulorum. Hebreorum. ix. Et bulla papalis est signata plumbo. istud vero signatum fuit agni immaculati sanguine. Ies christi. Hebreorum. ix. Sic est sanguis testamenti quod mandauit ad vos. Et probatum duodecim testibus quorum duo Mattheus et Iohannes legem testamenti euangelij scripserunt. Et sicut notari pape ad maiorem certitudinem nomen et signum imponit in fine instrumenti facti ab eo. Ita Iohes in fine sui euangelij di. Job. vlti. Sic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his. et scripsit hec et scimus. quod verus est testimonium eius. Et quod ille qui scribit testamentum possit esse testis ad probandum. patet expresse. ff. de testa. l. Domitius. In perfectione vero veteris testamenti nullum legimus testem: nisi solum moysen. Exodi. xix. Vocauit dominus Moysen in cacumen montis. Christus ergo secundum quod dicitur. Hebreorum. vii. Melioris testamenti sponsor factus est Iesus. id est testamentum non potuit confirmari morte testatoris. quia auctor eius deus pro tunc immortalis fuit in celis. ergo non potuit confirmari. nec potuerunt iudei per illud celum vendicare viuentem testatorem. Quia sicut Hebreorum. ix. Ubi testamentum est. necesse est ut mors intercedat testatoris. Ad hoc ergo ut possemus habere commodum de testamento dei necesse fuit. ut deus fieret homo mortalis quia Hebreorum. ix. scribitur. Testamentum enim in mortuis confirmatum est. §

Ex istis in parte apparet quod illa fuit differentia inter antiquam et nouam legem qualis est inter codicillos et nouum testamentum. Inter que dupliciter inuenitur diuersitas. vna quia codicillus id est paruus codex est. i. libellus ostendens voluntatem defuncti. sed non cum tanta solemnitate testium. et ideo se habet ad testamentum. sicut scapha ad nauem. Instituta de codicillo. in glo. Alia. quia iure codicilli nullus consequitur libertatem nec hereditatem. sicut patet. C. de codicil. l. Hereditatem. ubi scribitur hereditatem quidem neque dari neque adimi codicillis posse manifestum est. sic nec per testamentum vetus. quia fuit imperfectum. sicut patet. L. ij. §. Et sicut

dicitur Hebreorum. iij. Nullum ad perfectum ducebat lex. et ex testamento imperfecto. nullus acquirit hereditatem. C. de testamen. l. Ex imperfectis. Sed quia testamentum nouum fuit perfectum quantum ad sigillationem probationes et confirmationem. congrue dicitur de illo Hebreo. viij. Non secundum testamentum quod dedi patribus eorum hoc testamentum disponam domui israel. quia sicut eodem capi. dicitur. In melioribus promissionibus sanctitum est et ideo christus melioris testamenti mediator est per illum. ergo qui natus est ex deo i. Job. iij. Reuertatur in terram natiuitatis sue. Gen. xxxij. vide supra. c. xxij. a.

Aufragiorum

bona capere preterito domini: vel quouis pacto contra bonam voluntatem illorum est. Primo contra legem diuinam et naturalem. Secundo contra legem iusticie mundialem. Tertio contra legem dei et ecclesie rationalem. A Primo patet quod ius nature est. hoc facias alteri quod tibi vis fieri di. i. humanum. et idem est ius diuinum tho. iij. Sed nullus vellet quod bona sua si que habet in mari essent ab eo ablata siue nauis frangeret siue non siue euaderet morte siue non: siue ipemet submergeret siue non. quia si mortuus esset vellet quod illa bona fierent per aia sua. et quod non essent domini capiet. § nullus deberet talia capere ab alijs nec homo potest licite hoc facere aliquo consuetudine quia consuetudo contra legem nature. et contra bonos mores est corruptela di. viij. Alia consuetudo. et. xxxij. q. viij. Flagicia. ubi dicit quod nulla consuetudo valet contra ius naturale. et si omnes homines facerent contrarium. Idem patet. extra de consue. c. vlti. Cum tanto sint grauiora peccata quanto infelicem aiam detinet alligata. nemo sane mentis intelligit iuri naturali cuius transgressio periculum salutis inducit quocumque consuetudine que dicenda est in hac parte veri corruptela posse aliquatenus derogari hec ibi. Nec lex vult monasterium. nec pariametorum potest facere consuetudinem valere contra ius naturale et diuinum. quia nec papa nec imperator potest statuere statutum in alterius iuris lesionem auferendo ab vno dominum quod est suum. et dare

Naufragium

illud alteri nisi causa iusta interueniat. vt in bonis damnatorum. C. de bo. dam. per totum. et hoc tenet Innocentius. extra de constituto. Que in ecclesiis. Principes ergo et domini et eorum ministri qui capiunt bona intestatorum sunt excoicati supra. d. xv. b. vel bona naufragorum per mala consuetudine. Contra legem diuinam et naturalem per quascumque conditas leges de quibus Esa. x. Ele qui condunt leges iniquas quando antecessores istorum qui sic illa bona acceperunt non plus excusabuntur apud deum quam iudei et sarraceni qui tenent malas leges et consuetudines quas antecessores eorum instituerunt. si introibunt in progenies patrum suorum et usque in eternum non videbunt lumen. Quia sicut illi contra fidem naufragantius fecerunt. i. Thy. vi. Ita isti cum deum cognouissent non tamen deum glorificauerunt. Ro. i. Excepto quod isti et non illi uidentur excommunicati supra. e. ix. a. f. vi. a. **B**

Secundum etiam scilicet quod talia capere sic contra legem civilem siue mundialem iustam et rationalem. ptz. C. de naufragijs. l. j. vbi sic dicitur. Si quando naufragio nauis expulsa fuerit ad litus et infra. Fiscus non interponat. Quod enim ius habet fiscus in aliena calamitate. vt de re luctuosa compendium sectetur. hec ibi. quod nemo debet locupletari cum aliena iactura. ff. de incendio. ruina et naufragio l. j. et C. de fur. leg. in eum. tales infra annum tenentur in quadruplum. post annum vero in simplum propter actoris negligentiam qui tam diu distulit de repetendo. C. de fur. In autem. Nauigia. vbi sic dicitur. Si quocumque loco peruenerit aut casu contingente rupta fuerit vel aliter ad terram peruenerit tam nauigia quam bona nauigantium ipsis integre seruentur ad quos spectat antequam nauigium periculum incurrisset sublata penitus locorum consuetudine que huic aduersa est sanctioni Transgressores huiusmodi constitutionis nostre bonorum publicacione mulctentur et si res exegerit iuxta mandatum nostrum omnibus bonis copescantur. hec ibi. Qui tenentur leges istas scire et obseruare. vide infra. n. iij. c. nec excusantur ignorantes cuius bona sunt. quod per ignorantiam rerum diuinum non acquirunt. quia si sic. res inuenta esset inuentoris et licitum tibi esset occupare rem omnem cuius dominum ignorares quod est contra legem et rationem C. vnde vi. l. Cum tenebatur. vbi expresse

lex reprobata talem bonorum occupationem Sanximus inquit talem possessorem perdonez intelligi. Ridiculum enim est dicere et audire quem per ignorantiam alienam rem quasi propriam occupare. Omnis enim scire debent quod non est suum. sed hoc ad alios omnibus modis pertinere. Sequitur cito post. Si quis alienam rem aduersus domini voluntatem attigerit furti actione tenetur. glo. dicit. Ignorantia non excusat qua ignorauit cuius esset quod hoc non tenebatur scire. sed sciebat non esse suam. et sciebat illum cuius res erat habere aiam cui illa res posset valere. Hoc contra illos qui dicunt quod bona naufragorum vel medietas vel magna pars sit eorum. licet dominos non ignoret. quod cum sint infra potestatem illorum ad terram pericta illa custodiunt ne ab alijs rapiantur. et hoc est contra legem. ff. de re. do. acqui. vbi habetur quod porcellus quem quis eripit de ore lupi non debet esse eripientis: sed prius possidentis. ponit ibi exemplum de naufragio ad ostendendum quod sicut rerum dominum non perdit per naufragium. ita nec porcellus per raptum lupi si de ore eius positus liberari. pena istorum patet. ff. de incendio. rui. et nau. l. Pedius. vbi habetur quod si homines liberi perdam grauem de naufragio rapuerunt per triennium relegantur. id est quasi banniti de loco suo expellantur. Simples vero hoc facientes in opus publicum dabuntur. serui vero flagellis cesi metallo danabuntur hec ibi. **T**ertium insuper quod talia capere sit contra iura canonica. patet di. viij. Mala consuetudo. vbi sic dicitur mala consuetudo non minus quam perniciosa corruptela abijcienda est que nisi citius euellatur in priuilegium assumitur et incipiunt preuaricationes varie et presumptiones celerrime non compressse pro legibus venerari glo. Arg. quod illud quod aliter est illicitum: ratione consuetudinis non fit licitum. quia in reprobatione talis dicitur Sapient. xiiij. Deinde inueniente tempore iniqua consuetudine. huius error tanquam lex custoditus est. et male. quia veritas consuetudini preferenda est. quia christus non dixit ego sum consuetudo: sed veritas di. viij. Veritate. et usus auctoritati cedere debet di. xi. Usus. Igitur non obstat re quacumque consuetudine de talibus consimilibus dici potest. quod dicitur de regibus hispanie. j. q. vlti. Disceptationes in glo.

Nobilitas

filium meum et increpationes meas neglexi-
stis. quia negligentia post ammonitionem
aggravatur quantum ad culpam et quantum ad
penam. xij. q. ij. idigne. vide. s. J. ij. a. Quar-
to negligentia reprehenditur in executione
boni operis. dist. lxxxiiij. Peruenit. Ergo si
cut precipitur Deutero. viij. observa et caue
ne quando obliuiscaris domini dei tui et negli-
gas mandata eius atque iudicia. vide bene
de materia negligentie. ex de elec. c. vlt. in
glo. **T**ertia negligentia est eter-
nalis luctuosa quod videlicet quis sit negli-
gens circa salutem propriam et est malicio-
sa. quia ducit ad malum eternale nec mirum
quia si illi sunt in magno periculo qui sunt
negligentes circa alios saluandos sicut ex
iam dictis patet non videtur dubium quoniam ille
sit plus vituperandus in proposito. Et si il-
le dure arguitur et punitur qui est negligens
circa aliorum vitam corrigendam sicut. xxij.
q. j. Si quis. et. xxvij. q. j. Si custos. iste gra-
uius et peius. Et sicut negligens circa alios pu-
nitur in eo in quo delinquit. ex de suppl.
negli. pla. c. j. Ita iustum videtur quod ille qui ne-
gligit querere eternam gloriam ipsam amittit.
quod tunc punitur in eo in quo delinquit
quod derelinquens sapiam non querendo eam ip-
sam amittit. Prover. j. Et sicut platus des-
ponit qui est negligens circa aliorum correctio-
nem. di. lxxxj. dictum. nullus miretur quod ipse re-
pellitur a celo qui neglexerit illud querere. exem-
plum ad h. Matth. xxij. et Luc. xiiij. ubi de
vocatibus ad cenam dei dicitur quod illi neglexerunt.
Respondit deus. Nemo virorum illorum gusta-
bit cenam meam. diligenter igitur agamus intime
cogitando illud. He. ij. Si omnis inobediencia et
peruicacia accipit iustam retributionis merce-
dem quod nos effugiemus si tantam neglexe-
rimus salutem.

n iij.

Nobilitas est tri-

plex. Primo commendabilis.
Secundo tolerabilis. Tertio vitu-
perabilis. Prima est celi.
Secunda seculi. Tertia inferni. Prima est
bene viventium. Secunda est large dantium. Ter-
tia est abutentium. Prima puenit ex aie san-
ctitate. Secunda ex nature generositate. Ter-
tia generat ex diabolica puitate. **A**
Prima est deo acceptabilis. quod plus or-

nat nobilitas morum quam progenitorum. di. xl.
Nos. quod non loci nec generis nobilitate. sed
virtute gratia christi acquiritur. dist. xl. Illud. et. c.
sequenti. et quod non generis sed virtutum nobili-
tas gratum facit deo. ex de pben. Euerabi-
lis. et ista ratione consuetudo aliquarum ecclesiarum
ubi tamen nobiles prebent non approbatur
quod christus non multos secundum carnem nobiles elegit
sed pauperes et ignobiles. quod non est apud de-
um acceptio personarum eodem titulo. et. c. et. j. Co-
rinth. j. Non multi nobiles secundum carnem. et ratio
est quod non sunt multi boni in vita quorum si
essent multi: essent multi nobiles. quod quot
sunt sancti et nobiles in anima tot nobiles sunt
in corpore. quod sicut vxor secundum legem sortitur for-
rum ex persona viri et eodem gaudet privilegio
et intantum sicut clericus coniugatus non debet con-
ueniri coram iudice seculari. sed ecclesiastico
sic et vxor eius legitima. vt. ff. de iuris.
oim iudi. l. Cum quidem. Item etiam dico de
seruientibus mancipiis et rusticis ecclesie vt
di. lxxxix. Judicatum. Quia idem privilegium
habet familia quod dominus. ex de iude. Ad liberan-
das. et libertus foris proprii sequitur. ff. ad mu.
l. Assumptio. et. xij. q. ij. Ecclesiarum suos. Ibi
prebentur hec omnia in glo. et. xj. q. j. Clericus.
In glo. sic anima deo desponsata per bonam vi-
tam et fide iuxta illud Osee. ij. Sponsabo
te mihi in fide atque iusticia et filius eius at-
que libertus et fidelis minister eodem gaudebit
privilegio celestis glorie. Jo. xij. vt ubi ego
sum illic sit et minister meus. sic etiam corpus
quod regitur anima rationali sicut bona vxor a
viro et quod sit cum anima in patria et in alijs bonis
operibus secundum quod ait apostolus. j. Cor. ix. Castigo
corpus meum et in seruitute redigo et est liberus
a peccato eodem gaudebit privilegio cum anima.
Gratie in presenti et glorie in futuro. sed pau-
ci sic viuunt et regunt corpora sua sed potius ad
multas imunditias ducunt et ad diaboli ser-
uitute quibus congrue dicit apostolus. Non multi
nobiles quod deus dixit Matthei. xx. Pauci
electi. quod si omnes essent vere liberi et nobiles
apud deum qui sunt apud mundum essent mul-
ti nobiles. Sed potest contingere quod capsum eli-
gat episcopus unum quem credit esse legitimum vel
quod talis sine dispensatione pape sit primus
ad beneficium ecclesiasticum ab episcopo qui tale
ignorat impedimentum quod impedit promo-
uendum et deiecit promotum. Ita mundus fre-
quenter honorat et reputat nobilem qui non

est vere apud deum nobilis. Et sicut predicta electio videtur valere quia si caplin elegisset, unum legitime natum quem credidisset illegitimum videtur quod electio valeat et malicia eligentium non debet electis esse danosa. Et de his que si a maio. par. capi. Quiescit. Ergo electio que se habet modo strario non valet. Nam ubi unum strarium est bonum reliquum erit malum. di. xxxij. Hospitiolum in fi. et sicut illa promotio non valet. sicut ps di. lvi. Presbyterorum. Ita nec putativa nobilitas apud deum imo est magis ad eorum damnationem. Recte ergo sicut talis electus et promotus non est vere prelatatus. ita nec peccator a mundo honoratus et nobilis reputatus propter hoc non est vere nobilis. quia qui facit peccatum servus est peccati. Johan. viij. Et sicut ille non est liber qui tenetur facere quicquid balium vel propositus precipit fieri. ita nec ille qui facit opera superbie. luxurie. auaritie. quia est servus tot demeritorum quot peccatorum. quia a quo quis superatus est eius servus est. ij. Pet. ij. scilicet spiritualis que est peior servitute corporali de vtraque habet. xij. q. ij. Cum redemptor. de tali nobilitate potest dici illud. Eze. xxi. Sordida nobilis grandis interitus. **S**ecunda nobilitas est apud mundum laudabilis. quia mundus diligit talem nobilitatem. de qua dicitur de dona. c. ij. quod nobilitas generis pro lege habet libertatem et quod sponte tribuit debentium credit et nisi creuerit in beneficiis credit se nil fecisse que sic dat mundanis a mundo honoratur tanquam nobilis presens. Beati dixerunt populum cui hec sunt. Ita qui sic se habent ad pauperes reputantur nobiles apud deum. unde ps. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem et infra beatum faciat eum in terra scilicet viventium. et etiam talibus qui fuerunt ante illa tempora mortui deus implevit illud. j. Macha. j. vocavit ad se pueros suos nobiles qui secum nutriti fuerant et divisit eis regnum suum. **T**ertia nobilitas est apud deum damnabilis sicut enim primus parens noster nobilitate sua et dominis abutendo totum perdidit. di. xl. Adaz. ubi beatus Gregorius dicit quod primus homo pro peccato de paradiso eiecit nobilitate loci priuatur. Sic nabuchodonosor de regno fuit expulsus et in formam bestie prout sibi videbatur. et non corporaliter mutatus. Da-

niel. iij. et xxij. q. v. Remittuntur. sic angeli de celo eieci et demones effecti et in eternum damnati sunt. di. xl. Quelibet. et Ezech. xxvj. Statue nobiles eius in terram. id est in infernum qui est intra terras. sic multi adhuc et causa est: quia ipsi multis nocent et quod quisque iure in alterum statuit ipse eodem iure debet. ex de constitu. c. Cum omnes. ubi habetur quod qui aliquid impetrauit contra aliquem in casu idem contra se esse potest et si quis impetrauit quod tantum presentes canonici haberent distributionem quam solebant habere canonici presentes et absentes. quia ipse cogitavit semper esse presens. si postea contingat eum esse absentem quod procuravit contra alios in fauorem sui est contra seipsum et sibi preiudiciale. quia dicitur in ps. Incidit in foueam quam fecit. et Judicium. j. sicut fecit ita reddidit mihi deus. vide. s. j. xiiij

N **v.**
Quitas sine no

uū opus primo quoddam est generale et generosum. Secundo quoddam spirituale et religiosum. Tertio quoddam mortale et vitiosum. Primum est opus peccatoris penitentiam agentis. Secundum est statum securionis religionis intrantis. Tertium est peioris novam maculam inuenientis. **A** In primo est duplex comodum. scilicet spiritualis ditatio et eternalis saluatio. exemplum primi. scilicet ditationis in terra que fuit diu deserta nouit culta. quia sic terra talis terra noua expurgat vepres et spinas si sit bona nouo fructu inuadat ditandam. scilicet cultorem spiritualiter religiosos quibus papa indulget de noua libere propriis manibus laborare. ex de deci. ex parte sic expurgatio vicioz de terra quam gerimus est spiritualis cultura et inuatio de qua dicitur die. iij. Nouate vobis nouam et nolite serere super spinas. i. excolite terram cordis vestri prout deserta aratro ligue. sicut illa sit quasi noua terra ad vras spirituales ditatores cum profecerit et receperit illa Eze. xxxij. Adudabimini ab omnibus inquam nomen vestris et dabo vobis cor nouum et spiritum nouum ponam in medio vestri. super hoc quod dicitur ab omnibus inquam nomen vestris: nota quod omni mundari tam a nouis culpis quam ab antiquis ad hoc quod habeas vitam nouam: quia sicut nouale est terra precisa que vno anno cessat a cultura et etiam ager. De qua non est memoria quod cultus fuerit. ex de ver. sig.

ii ij

Novitas

c. j. Ita ille est bene novus apud deus qui mādāt se nō solum a vicijis anni sed etiam totius vite sicut ergo p̄cipitur. j. Corint. v. Expurgate vetus fermentus vt sitis noua conspersio. et sic induite nouū hominē qui s̄m deum creatus est. Ephe. iij. **B** Exemplū secundi cōmodi eternalis saluationis potestis videre in illo qui emit qd̄dam nemus vt ibi terram noualem faciat Nam nouale est silua q̄ arboribus extirpatis ad cultum redacta est. ex de ver. signi. c. j. et c. quid p̄ nouale. In tali igitur cōtractu pono casus possibilē q̄ videlicet vnus vendat oēs arbores nemoris vel orti cum solo: vna tantū arboze excepta cū area ab eadem occupata sicut adam habuit p̄ceptum ne comederet de ligno scientie boni et mali. quo facto omnib⁹ alijs arboribus ab emptore prostratis de radicibus arboris excepte ceperunt arbores excrecere ex omni parte et radices at̄ique arboris et nouarum seperūt se dilatare ad fortificandū illam contra ventus et tempestates et sicut vndiq̄ dilatabant se. ita vndiq̄ nouas arbores producebant emptor vult prosterne re illas sicut alias fecit. Et arguit q̄ pōt quia aliter possunt radices intantū dilata ri et tot arbores de illis pullulare q̄ totus fundum occuparent et sic emptor paruū vl̄ nullum cōmodum de eo haberet qd̄ est cōtra mentes contrahentiū. Ad oppositū est arboris indēnitas cum ex eisdem p̄deant radicibus. ff. de iudi. Proponebant. Qui dam sapientes litteraliter respōdentes dixerūt q̄ si arbores ille noue pullulauerūt de radicibus arboris excepte postq̄ forte arbor fuit desiccata oēs pertinent ad emptorē. si vero aliter fuerit emptor nihil habebit de his que nascebantur de arboze super terram. sed de alijs quaz̄ origo nō apparet. quia que sup̄ terram apparent vna sententur: sed alie nequaq̄. ff. arbo. fur. ce. sa. l. Si seruina. Spūaliter vero loquēdo p̄mus parens noster vendidit omnes arbores. id est omnes homines mūdi vna arboze tm̄. id est xp̄o excepto qui fuit deus et homo de quo potest dici illud. Gen. ij. Lignū vite in medio paradisi. et illud Daniel. iij. Magna arbor et fortis et proceritas eius attingens celum de qua arboze et de cuius fidei radicibus postmodus multi produce-

bantur: omnes sc̄z saluati et saluandi vsq̄ ad finem mundi qui ex deo nati sunt. Ioh̄an. j. Emptor non potuit cum alijs ad infernū deicere licet voluit. Luc. xxi. Symō ecce sathanas expetiuit vos. sed non habebit. quia si radix sancta et rami. Roma. xi. sed sicut ramus habet totam bonitatē suā a radice. ita isti a xp̄o dicente. Ioh̄an. xv. Sicut palmes nō potest facere fructū nisi manserit in vite sic nec vos nisi in me māseritis. et quia fuerunt vnū cum arboze illa scilz deo de quo nati sunt. quia Ioh̄an. iij. Quod natus est ex spiritu spiritus est. et j. Corinth. vj. Qui adheret deo vnus spiritus est cum eo. et Ioh̄an. xvij. Omnes vnū sunt sicut tu pater in me et ego in te et vt ipsi in nobis sint vnū. Nam de istis potest intelligi istud. Apoc. ix. p̄ceptum est illis ne lederēt omnem arbozem. et Apoc. vij. Nolite nocere arboribus et sic qd̄ natum est ex deo vincit mundum. j. Ioh̄an. v. qui sic humiliter se habent ad deum sicut boni filij. S̄z sunt alij qui nascuntur ex inuisera carne et carnis vicia sequūtur: qui quasi sub terrenis affectionibus nascuntur in terrena sapiūt Philip. iij. et sic qd̄ natum est ex carne caro est. Ioh̄an. iij. et Jo. viij. Eos ex p̄re diabolo estis illos prostrauit tanq̄ arbores pro prias. quia hoc potest licentia sibi data. Matth. vij. Omnis inquit arbor que non facit fructus bonū excidetur et in ignē mittetur quē nulli peccatores euadent nisi q̄ linguis loquūtur nouis. Marci vlti. qz̄ nisi quis natus fuerit denuo nō potest videre regnum dei. **Q**uātum ad sc̄z nouus status penitentiū assimilatur statui religionem intratiū. Primo quia sicut nouicij in religione et neophiti in fide debent austerius viuere. de conse. di. v. Neophiti. ita penitentes nisi abstineant plus alijs a cibis et potibus delicatiorib⁹ et a vanitatibus et occasionib⁹ peccati cito ad vomitum reuertent. Nec est ratio quare neophitus nō debet in episcopus ordinari. qz̄ qui non est in bona vita exercitatus facili ter redit ad pristinas. di. xlvij. c. j. Et sicut nouicius habebit annū probationis. xvij. q. j. Consaldu. Sic penitens totam vitam suam. sicut patet. s. f. v. c. Et sicut nouicij in fra tempus p̄bationis nō debent ad ordines p̄moueri. di. xlvij. Sicut. Ita nec pe-

no.

no. 3

Obedientia

nitens ad ordines beatorum nisi tempore penitentie peracto. Et sicut vestes novicioꝝ et p̄fessorꝝ debent distingui q̄d fit p̄ benedictionē. ex de regu. Statuim⁹. in fi. Ita vere penitens habebit vestem benedictionis gr̄e in terra et glorie in celo. Esa. lxxv. Ecce ego creo novos celos et novā terrā. i. habitum gr̄e in terra. **D** Quātus ad tertium inventores novi pcti vel novi mōi peccandi habent novū opus mortale et maliciosum cui operi debēt statim in p̄ncipio resistere p̄ novi operis nūciationē sicut p̄ sup̄. L. xx. p̄ to. ab illo ope corde et corpore dimittentes. q̄z nova bella elegit dñs. Iudicū. v. Et q̄ novū opus edificat q̄ p̄stini operis edificationi faciē imutat. ex de no. ope. nūcia. c. j. in glo. Sed nota q̄ post tale denūciationē nō est postea in ope procedendū. ex de ver. signi. Ex parte. quia si velint in talibus p̄cedere q̄stuncūq̄ sint occulta mūdo sunt notoria coram deo. q̄z si cut notoriū nō requirit accusationē nec p̄bationē coram iudice terreno. ij. q. j. Ad manifestā. r. c. sequēti. et ex de coha. cle. et mu. tua nos. Ita coram deo malū crimē non exigit alios testes q̄ suā p̄p̄riā p̄scientiā q̄z oīa sunt nuda et apta oculis eius intantum q̄ nulla tergiversatiōe celari p̄nt. quia cuncta sunt ei notoria. ex de s̄bo. signi. Eū olim. ergo nō admittitur aliqua purgatio sed statim p̄mulganda est dānatio. ex de purga. cano. Lum dilect⁹. in fi. Nunc igit̄ quilibet purget se dicēs illud ps̄. Immisit in os meū canticū novū. et tunc nemo mit tet vinū novū in v̄tres veteres. Mat. ix.

O **B**ediētia de

bet esse certe limitatio nis. quia est magne lu crifactionis et erit copio se remunerationis. In primo puncto p̄siderat obediētie modū. In secūdo accipit gr̄e nu trimentum. In tertio habebit glorie indu mentū. **A** Quātum ad p̄mū quilibet d̄z p̄siderare cui sit obediendū et qualif hoc est faciendū. In prima p̄sideratiōe de bemus deū oībus preponere. q̄z sicut pote stas maior minori preponitur ad obediē dum sic deus cunctis hominibus. di. viij. et

xj. q. iij. Imperatores. r. s̄. L. xxvj. a. r. e. ic b. r. Ad. vj. a. vbi habet q̄ quādo duo mā dant cōtraria superiori est obediendū. S̄z q̄d si mādantes et sententiantes sint equales in potestate cōmittitur in solidū p̄m ctim vel diuisim quoz vnus dicat excōico robertū et alius dicat p̄ eodez tpe absoluo robertū querit an capiat in eo effectū sen tentia excōicationis vel absolutionis. Itē pono in casu p̄dicto q̄ vnus iudicū isto rum dicat excōico te si socius meus nō ex cōmunicat te et alius p̄tunc dicat eadē ver ba querit vtrū sit excōicatus vel nō. Sed dicas q̄ nō ergo vnus istoꝝ ipm nō excōi cauit ergo ali⁹ cū excōicauit. s̄ ipse est ex cōicatus si dixeris q̄ sic nō videt bene di ctū. q̄z tunc oporteret q̄ esset excōicat⁹ ab vno illoꝝ nō ad altero q̄d esse non pōt. q̄z tunc p̄ditio esset vtrobiq̄ frustrata. Ad p̄i mā questionē dicerēt aliq̄ q̄ nullius sn̄a effectū habet p̄pter suam p̄trarietatem et vident̄ habere glo. pro eis. xj. q. iij. Is qui p̄est. et super. c. Excellentissimus. et eadē vi detur velle q̄ nō sit excōicatus. **B** Quātum ad solutionez secūde questionis dicit Hugutio q̄ vterq̄ istoꝝ iudicium ex cōmunicat. q̄z intentio excōicantis et man datum est q̄ excōmunicetur. Est igitur il le sensus excōico te si ille nō excōmunicat te quia nescio an ille excōicat te. aliter nō Duc illud sophisma ad materiā donatōis et pone q̄ duo habeāt equale ius in pomo et vnus dicat puero. Do tibi pomū si socius meus nō dederit tibi illud: et ali⁹ dicat idē. et inuenies q̄ puer excludet a pomo. Ita aliqui diuites aliquādo excludūt paupes ab elemosynis cogitantes q̄n vident pau perem q̄ ei aliqd darent si scirēt q̄ alij ei nihil largirent et dū dicūt vel cogitant ite rim pauperes fame affligunt. Per eandez fallaciā decipiūtur defuncti inter amicos heredes et executores quo ad solutionē de bitoz et auxilium suffragioꝝ cōtra doctri nam. j. pe. j. Animas inquit vestras castifi cantes in obedientia charitatis et fraterni tatis amore etc. que quidē obedientia cha ritatis deberet incipere a deo vt dictū est. quia Actū. v. Obedere deo opz magis q̄ hoibus. post deus vero potius est romane ecclie obediendū. di. xij. p̄ceptis. r. c. Non decet. et dist. xcij. Obedientiā. Deinde ep̄s

3. no.

no. 3

11m

p 02. 2. 8. campo 8. rapnibera.

Obedientia

et clericis sue dyocesis est obediendus. vij. q. i. Quia et abbatibus et alijs prelatibus religio-
sis subditi magis tenentur obedire quam episcopo in his que pertinent ad religionem eorum. sicut clericus magis debet esse obediens episcopo suo quam archiepiscopo. xvij. q. ij. Abbates. et. ix. q. ij. Coquestus. Item prelatibus secularibus sic est obediendum quod deus non offendat. di. viij. Que in fi. et. xj. q. ij. Si quis prohibet. quia servus domino suo obediens in malo non excusatur in toto si in tanto. xxij. q. v. Qui compulsi-
sus. di. lxxxvj. Quid predest. S. An putatis. vide. s. ad. ij. b. Item nec precipienti aliquid contra deum est obediendum. xj. q. ij. qd. ante fi. unde Ro. xxij. Omnis anima prelatibus sublimioribus subdita sit exemplo christi qui factus est obediens usque ad mortem. Philip. ij. In consideratione qualiter sit obediendum scire convenit quod debemus obedire velociter et sapienter. primum per di. xcij. Si inimicus. Superioribus inquit est festinater obediendum. quia ubi est incolitas obedientium ibi est sana forma doctrine. di. lxx. Admiramur. et quanto quis est maior et habet plures sibi obediens tanto promptius debet deo et suis obedire superioribus ut obedientiam quam exigit ab alijs ipse impendat. di. xxij. q. q. Secundus id est sapientia obedientie debet attendi in hoc quod quilibet in quantum potest obediat menti precipientis quod dicit regula iuris in. vj. Tertium est quod is committit in legem que legis verba complectens contra legis nititur voluntatem. glo. dignus ponit exemplum in his verbis. Est inquit prohibitus ne prelatibus provinciarum vel alijs que provincias regunt accipiant a subditis munera sed permissum est ut accipiant esculenta et poculenta que si ad numerum trahantur qualitates videntur legis verba amplectere et offendere voluntatem unde faciunt fraudem legi sic qui menti et intentioni non parent precipientis quando verisimiliter coniecturat quod sic obediat sicut precipiens eum obedire intendebat. vide de hoc sup. J. xj. c. Sic igitur omnibus obediatis quod de vobis dicatur illud Roma. vj. Obedistis ex corde in eam formam doctrine in qua traditi estis. Et quantum ad secundum quantum meriti et quante gratie lucrativa sit obedientia. patet per beatum Gregorium in moralibus exponens illud. j. Regum. xv. Scelus ydolatrie est nolle acquiescere. et habe-

tur. vij. q. j. Sciendum. Sola inquit obedientia est que possidet fidei meritum sine qua quisque infidelis convincitur etiam si fidelis esse videatur. Item obedientia est fructuosa. quia per ipsam in presenti gratia promeremur. di. xcij. Nulla. et. c. sequenti. propter quod dicitur. j. Regum. xv. Melior est obedientia quam victime. quia secundum Gregorium. vij. q. j. Sciendum. per victimas aliena caro: per obedientiam vero propriam voluntas mactatur. Idem de maiestate et obedientia. illud. Sed illud meritum euacuat et perdit quis secundum Gregorium. in eodem. c. Sciendum. in duobus primo quando obedit in desideratis non propter preceptum superioris. sed propter proprium commodum vel honorem: quia obedientia que cogit esse sub aliena potestate nihil debet habere proprium. xj. q. j. Non dicatis. Secundo quando ad ea que despecta sunt inuitus et nolens descendit meritum obedientie minuit. glo. ar. quod remunerari non debemus de eo quod inuite facimus. vt. xij. q. ij. quod est posterum. glo. etiam hic tenet quod episcopo inuito non potest clericus eius vocari ad episcopatum. vt dist. lxxij. Litteras. sed monachus fieri potest contra episcopi voluntatem. xj. q. ij. Due. quia ille presumitur ex ambitione et ad suum commodum facere ille nequaquam. Quod etiam inobedientia heresi comparatur. vt. iij. q. j. in glo. Ergo hereticus est nollens obedire sacerdotis imperio. Deut. xvij. D

Quantum ad tertium quod etiam obedientia gloriose in celo remunerabitur. patet quia sicut servus vel operarius serviens et obediens magistro suo acquirit sibi victum et vestitum sic et patet. nam per obedientiam futuram meremur salutem. di. xcij. nulla. et. c. sequenti. quia sicut inobediens prelatibus de monasterio debet expelli. ex de maiori. et obediens. Cum in ecclesijs. ita iobediens deo vel alteri superiori debet excludi a celo. Deutero. vij. Peribitis si inobedientes fueritis recte igitur sicut est melius omni homini relicta propria patria bene vivere in aliena quam fame mori in propria remanendo sic de voluntate. et patet. dicat ergo quilibet et opere impleat illud. Luce. xij. Pater non mea sed tua voluntas fiat. et Exodi. xxij. Omnia que locutus est dominus faciemus erimusque obediens.

D ij.

Oblatio xpiano

o rū primo nō placet deo nisi habeat debitā q̄ritatam. Se cūdo mūdā qualitātē. Tertio congruā loci oportunitatē. A Quā titas debet esse q̄ hō offerat totū q̄d vouit ei offerre sine defraudatione. xviij. q. i. Ananias de quo habet Actu. v. et etiā totū q̄d iurauit vel promisit. qz coram deo tantum obligat simplex verbū q̄stum iuramentū xxi. q. v. Juramēti. Ex quo igit q̄libet xpianus in baptismo p̄ fideiussōres et in p̄fessione p̄ seipm̄ pmisit seipm̄ totū de o. et diabolo renunciauit op̄s q̄ q̄libet offerat deo bonā vitā. pulchrā famā. et in vtroq̄z lōgā p̄seuerantiā. Ratio p̄mi est bona nō soluz p̄pter p̄missionē: s̄ etiā p̄pter receptionē qz vitā nostrā naturalē recepim⁹ a deo iuxta q̄d bona mater dixit filiis. j. Math. viij. Neqz ego inq̄t sp̄m̄ et aīam donauit vobis et vitā et singulorū mēbra nō ego ipsa cōpegi sed mūdi creator qui formauit hoīs natiuitatē. Qd̄ etiā a deo accepim⁹ vitā sp̄nalē p̄ qz sic corp⁹ viuere nō p̄t sine aīa. ita nec aīa sine deo. de pe. di. j. s̄. Itē si tantū. et qz oēs xpiani in baptismo ex deo nati sunt. Joh. i. et quō p̄ hec saluabunt q̄ adherēt ei p̄s p̄ casum. s̄. n. v. b. Tertiā etiā vitā. id est eternalē sperat xpian⁹ a deo recipe di. Cre do videre bona dñi in terra viuētū. s̄ multi vt vides nō credūt nec sperāt h̄re illam glīam ita firmit vt deberēt. qz vbi q̄s sperat h̄re hereditatē magni valoris nō vendit p̄ vili p̄cio. nā scio q̄ multi sunt in mūdo q̄ venderent totū ius q̄d habent in ciuitate londonie p̄ minimo. qz nunq̄z sperāt illam h̄re. sed certe hoc nō faceret filius regis francie. Recte sicut p̄ talem dñiam sci ri pōt q̄ sunt filij regū ita de filiis dei et alijs q̄ faciūt tam bonū forū de celo qz pro nihilo habuerūt terram desiderabilē quos ideo deus negat esse filios suos. Joh. viij. vos inquit ex patre diabolo estis. nō p̄ carnis p̄pagationē sed p̄ criminis successione. j. q. i. Eito. vide. s̄. c. viij. b. et c. Quando nāqz xpianus peccat mortaliter pdit ius q̄d habuit ad celū et nunq̄z recupabit sine noua perquisitione de qua non est certus.

Non est aliquis peccantium qui pro paruo lucro vel delectatiōe faceret se incertū de magna hereditate terrena de qua haberet magnā certitudinē ergo ad minus petiit celū q̄ illam et p̄s. Tu autē ecōuerso pl⁹ reputa de celo et pro istovitam tuā offer dicens illud. Roma. xv. Obsequij mei oblatio accepta fiat. Sciēs q̄ in sacrificio dei ex scelere q̄d offertur nō placet nec placat ip̄sius iracūdiam sed prouocat. j. q. i. Non est. B Ratio etiāz secūdi quare necesse est et oportet q̄ quilibet habeat et offerat deo q̄stum possibile est floridam famā quia apud deum melius est nomen bonuz q̄ diuitie multe et super aurum et argentū gratia bona. Prouerb. xxi. q̄ videlicet habeamus illud nomen cum re de quo. de cōse. dist. iij. Postq̄z. A xpō inquit christiani nominantur. Pro quo est sciendum q̄ est triplex nominatio seu fama: periculosa. gloriose. gratiosa. Primam habet ille qui est noiatus extra apud mūdū. et viciosus intra apud deum et sicut imago exterius pulchra interius putrida posita in ymo in cōculcatione hominū vel animalium cito destruitur sic de isto cui dicitur Apocal. iij. Nomen habes q̄ viuas et mortuus es. et patet in conculcatione demonum et vitiorum. et sicut in tali casu nomen scriptuz litteris aureis cito deletur sic quātuncunqz homo sit status magni ecclesiastici vel secularis et habeat nomē celebre ratione expensarum vel fortitudinis vel pulchritudinis vel societas cum his qui vocauerūt nomina sua in terris suis. cito delebitur. quia perijt nomen eorum cuius sonitu psal. et Ecclesiastici. xli. Nomen impiorum delebitur dicentium. Sapientie. ij. Nomen nostrum obliuionem accipiet. sed certe aliter est de his qui habent in mūdo nomen gratiosum et in celo gloriosum de quibus est sicut de imagine interius solida et extra pulchra: et etiam de nomine scripto litteris aureis et posito in alto loco ecclesie quia sicut illud diu. conseruatur et a plurib⁹ videtur cōmēdat sic est de illis q̄ diu viuunt habent nomen suū in alto loco grē et post mortē glorie in celo. de quib⁹ dicit in ps. In mēoria eterna erūt iusti. exēplū Tu. xvj. De diuite q̄ habuit celebre nomen

Oblatio

dum vixit sed postea nullū nec in euāgelio nec in ecclia sed de paupe lazaro ecōuerso fuit. et ideo Eccli. xv. Noīe eterno heredita uit illum dñs deus noster et alibi noīa eoz uiuent in seculū seculi. multū igitur est curandum qd hō sit boni noīs et bone fame apud deū et apud mūdū q̄stū stat cū sanctis moribus sic semp qd quilibet bon⁹ predicator nō debet officiū suū negligere etiam si currat inter infamiā et bonā famā. vj. q. j. Sunt plurimi. Quib⁹ pōt dici illud Judicū. v. Qui p̄p̄riavoluntate obtulistis vos discrimini benedicite dño. **L**

Ratio tertij quare placet deo qd quilibet offerat sibi longā p̄seuerantiā in bono. qz deus optat qd bona vita cuiuslibet xpiani qd ei offerri esset sicut liber script⁹ ad perpetuā rei memoriā et sicut dicit Baruch. iij. Liber mandatorū dei lex q̄ est in eternum. Pro quo est sciendū qd legim⁹ de triplici libro. Primo exterioris materie. Secūdo interioris scientie. Tertio superioris p̄uidentie. Prim⁹ est liber euāgeliorū et doctrine quē deus dimisit nobiscū. sicut dñs dimittit balneo suo in manerio suo librum oīm seruitiorū et redditū oīm tenentiū suorū qd nisi bene reddiderit vituperabunt in curia. Ita nos vituperabimur in die mortis nisi reddiderim⁹ ei seruitia iusticie etiaz oībus dieb⁹ vite nostre. qz sicut dicit in ps. In libro tuo oēs scribent et dies formabunt redditionis operū nostrorū vt faciam⁹ eius voluntatem. In capite libri scriptū est de me vt facerē voluntatē tuā de⁹ meus volui et sic igitur reddā deo vota mea. xxv. q. j. Ideo.

Secūdus est liber scientie qd est nob⁹ necessarius sicut liber addiscēti et sicut testamentū decedēti. Quātum ad p̄mū sicut p̄ dilecto filio quē vult ad scholas ponere p̄uidet de vno paruo libello pulchro et ornato quē puer discipulus cito laniat vl' aliter d̄turpat sic de⁹ in baptismo qm̄ posuit nos ad scholam xpianitatē dedit nob⁹ librum scriptū iusticia et alijs virtutib⁹ infusis tā diuinitē et pulchrū qd oēs aurū in cōparatiōe illi⁹ arena ē exigua. et tanq̄ lutus estimabit argentū in p̄spectu illi⁹. Sap. vij. Quē aliq̄ laniat ebrietate. alij d̄culcāt luxuria talis imūdicij. alij ip̄m cōburūt igne ire et inuidie cū illis. j. Mach. j. Libros legis dei cōbuserūt tales sunt excōicandi. qz cor illo-

rum est libellus famosus. ptz. s. l. iij. b. Sed puer bon⁹ frequēter respicit librum suū aliter nūq̄ fieret bon⁹ cleric⁹ sicut ps. Et sicut bon⁹ puer retinet qd addiscit. qz a liter parū valeret et ps applicatio. signum hui⁹ vide. l. iij. b. Est etiā nob⁹ necessarius sicut carta qz sicut opz bonā cartā de hereditate litigiosa diligent⁹ custodire ita p̄scientiā. qz sicut oīdens cartā s̄m se bene loquentē in fideli curia hz qd iuste petit per eā. si vero sit p̄tra ip̄m nihil lucrat s̄ totus p̄dit. sic devota in die mortis. et ps qz nō est retributio stutis vel malicie et si aliq̄ fiat nō tñ p̄digna sed qdā gustus post mortem erit. de pe. dist. iij. q̄q̄. Malis in pena bonis in gloria quoz noīa sunt in libro vite. Philip. iij. **D** Itē liber p̄scientie assimilatur testamēto moriētis. qz sicut illo facto et sigillato null⁹ scit qd p̄tinet nisi qui fuerūt circa facturā eius. s̄ post mortē ei⁹ ostendit oībus sic multi nūc cōmittunt secreta p̄tā qd nesciūt nisi a facientib⁹ ea. s̄ in die iudicij sicut dicit saluator. Luce. xij. Nihil opertū qd nō reuelet. neqz absconditū qd nō sciatur qm̄ qd in tenebris dixistis in lumie dicent. et quod in aure locuti estis in cubiculis: p̄dicabit in tectis. tunc q̄to maior fuit qd peccauit tantomag⁹ erubescet. qz erit de isto sicut de falsarijs bulle pape. Nā sicut talis facit bullā occulte. sed qm̄ capit in illa curia romana ponitur sup altā scalā in aspectu oīm cū bulla sua circa collū et tunc falsitate sua cūctis ostēsa maior p̄sona merito plus verecūdatur postea vero ponit ī p̄petuo carcere. nā falsarij pape sunt perpetue incarcerationi. ex de verbo. signi. Nouim⁹. et sunt ipso facto excōmunicati. ex de crimi. fal. Ad falsariorum. sic in p̄posito. et nota illum p̄cessum. et p̄mo quomō deus in iudicio apperiet librum conscientie. vide. s. l. iij. vnde Luce iij. Surrexit inquit legere. et traditus est illi liber. et infra. Reuoluit librum et inuenit scriptum. Apoca. x. Et idi mortuos magnos et pusillos stantes in cōspectu throni et libri. s. p̄scientiarū aperti sunt et vite omnū et alius liber apertus est qui est vite. id est liber dei in quo videlicet omnia ad videndum qui sunt in eo et qui non. et si libri vite nostre cum eo concordent vt illi saluentur. quia Danielis. xij. dicit Saluabit

tur populus qui inuentus fuerit scriptus in libro vite. et ut alij iuste dāentur. Apo. xx. Judicati sūt mortui ex his que scripta erant in libris. Sicut igitur ministratur defuncto sicut quod inuenitur in suo testamento. quia nouissimū testamentū immobile perseverat. quia confirmat morte testatoris. extra de celebra. mis. Lum. Marthe.

E Tertius est liber diuine prouidentie in quo aliqui scribuntur sic quod nunquam delebuntur et aliqui sic quod erunt deleti. sicut patet supra. l. iij. d. Primi sūt a deo approbati. Secundi ab eodē examinati. et est de eo in hoc sicut de dño terreno qui aliquos retinet ad robas et ad feudum aduic tam et illos qui bene seruiuerunt ei tenet ad mensam suam. Apoca. iij. Non delebo nomen eius de libro vite. Alios vero retinet in seruitio dum bene se habent. sic retinuit iudam proditorem dum fuit bonus et multos alios quos postea deleuit di. Exo. xxxij. Qui peccauerit mihi delebo eum de li. meo. et psal. Deleantur de libro uiuentium: et cum iustis non scribantur. Non enim possent deleri de li. nisi scripti essent. ergo aliqui inscripti fuerat. et huic concordat illud de pe. di. iij. Sunt hic inquit. Multi igitur uidentur predestinati merito pñtis iusticie. nō autē predestinatione claritatis eterne et totū istuz processum. uide confirmatū per auctoritatē Apoc. et habet supra. l. iij. d. quia illud quod scribitur infra librum. tādū durat sicut librum durat. sed illud quod est scriptum extra potest deleri libro durate. sic de scriptis interius et exterius in li. illo. Eccli. xxij. Sic est liber vite et testamē altissimi agnitioque ueritatis.

F Quantus ad scdm qualitas oblationis deo faciente requirit plura. Primo namque exigit offerentis mundiciā quia habens maculam spūalem nō debet deo offerre. di. xlix. Hinc etiam. et Leuit. xxi. Nis qui habuerit maculam non accedat et nō offerat. et specialiter hō intelligi necesse est de his quod deo offerre dñt in altari. qz ab omni sorde purgari debent hāc ablationē oblaturi di. l. Et purgabit. di. lxxxj. Oportet. in fine. et immundi ab hac oblatione prohibentur specialiter di. lxxxj. Proposuisti. quia licet hec oblatio sancta sit. non tamē indigne eā offerēs sanctificatur. sed plus maculatur. j. q. j. Per Esa. ppter qd. ij. Para

lipo. xxx. Sactificati obtulerunt holocausta in domo dñi. et sicut oportet quod sit mundus a peccato mortali qui debet deū offerre. ita et debet ille esse qui res temporales offert deo et quod oblata deo recipit. Primus patet. quia in oblatione rerū temporalium deus plus pensat uoluntatem offerentium quā oblatum. xxij. q. j. Odi. xiiij. q. v. Scriptum di. xlv. Due. et quia oblatio ex iniquitate offerentis est maculosa. et ideo infructuosa. xiiij. q. v. Immolans. Et quia oblationes iniquorum nō respicit deus: exemplū de Layn et oblatioe ei. iij. q. vii. In grauibus. Et quicquid in sacrificio dei ex scelere offertur non placat ei iracundiā. sed iritat. j. q. j. Non est. Et ideo oblationes discordantium et pauperes opprimentium non sunt recipiende. xiiij. q. v. Neque enim et capitulis sequentibus.

S Secundo oblationes recipiens debet esse talis quod possit uices rependere spūales. patet quia illi non debent recipere qui uix ualent pro se orare. x. q. j. Hanc. Et sicut oportet quod ille sit bonus qui offert. ita quod sit bonū quod offertur per modū oblationis uel decimaz. quia si offerat animal cecū uel claudū: nō ne malum est. Malach. j. Quia indignus est deo offerre quod dedignat hō de cōse. di. ij. et dixit in fi. Leuit. ij. Omnis oblatio quod offert dño absque fermento erit. et Numeri. xxvij. Immaculata offerent oia cum libamētis suis dicentes singuli illud Michae. vj. Digna offerā dño exēplo dauid dicētis j. Paralipom. xxi. Neque alicui auferre de beo. et sic offerre domino holocausta gratuita. quia Eccli. xxxij. Qui offert sacrificium ex substantia pauperis quasi qui uicitimat filium in conspectu patris. et ideo sicut dicitur Malach. iij. Erunt offerentes domino sacrificia in iusticia. quia Eccli. xxxv. Oblatio iusti impinguat altare.

T Quantum ad tertium principium oblationis dei locus quem ipse ad hoc elegit est ecclesia. quia ibi fit conuenientius xiiij. q. j. c. j. Ibi ergo omnes debent prompta uoluntate offerre exemplo illorum qui obtulerunt in templo Salomonis. de quibus. ij. Paralipo. xxi. Obtulit uniuersa multitudo hostias et laudes et holocausta deuota mente.

O iij.

Ocium. Primo

est in se viciū corruptiū. Secūdo alioꝝ vicioꝝ introductiū. Tertio subiecti sui dānatiū. **A** Primū patz supra. a. vij. a. qz sicut diu stans aqua corrumpit vestis ociosa a tineis comedit sic et patet. Et sicut aque currētes a corruptiōe pseruant et vestes. sic et patz. Semp̄ igit̄ aliqd̄ boni operis facito vt te dyabolus semp̄ occupatū inueniat de conse. di. v. Nunq̄. qz licet forte quis cōfidat in ocio q̄ sine peccato viuere possit adhuc viciū graue est ociosus esse et de alieno labore victū q̄rere xij. q. j. Ecclias. r. c. sequē. in fi. Prouerb. xxxj. Panē ociosa nō comedit. quid igit̄ h̄statis tota die ociosi. Matth. xx. Nescitis q̄ qui sectat̄ ocium replebit̄ egestate. supple spūali. et q̄nq̄ tēpali. Prouerb. xxvij. Nec mirum qz aia ociosi obligat se p̄ delictis et delectamētis carnis cōtra ius ecclesiasticū. quo p̄sona ecclesiastica nō d̄z eccliaz suā pro alienis debitis obligare. extra de solu. c. ij. **B** Secūdo videlz q̄ ocium sit occasio et introductio multoꝝ maloꝝ. p̄ Eccl. xxvij. Multa em̄ maliciā docuit ociositas. qz in castro vicioꝝ in quo vna custodia imaginat̄ imago cupiditatis. et sic de alijs. ocium est quasi ācilla hostiaria oibus ingressum prebēs. Nam q̄ sit radix turpis luxurie. p̄ illud. Ezech. xvj. Hec fuit iniquitas sororis tue sode me saturitas panis et ocium. et qz manū pauperi non porrigebant. Luxuria vero est occasio superbie et pugne. qz sicut ceru? tpe quo tractat cū cerna est elatus et hois inuasiuus. sic luxuriosus et mulier est supbioꝝ p̄pter amatores. ergo est ocium mltū dānosus. qd̄ em̄ dat occasionē dāni dānū dedisse videt̄ ex de testi. Sic nobis. Recte igit̄ sic oia illa sūt fugiēda q̄ sūt occasio pcti. ita maiori rōne ocium qd̄ est cā multoꝝ. Ex q̄ ergo hō nō d̄z dare malū exēplū qd̄ est corruptiū alioꝝ. xij. q. vj. c. j. In me. p̄ q̄ nō debet h̄re vitā ociosam q̄ corrūpit. scipm. p̄ qz desideria occidunt pigrū Prouerb. xx. Et sicut prelatus vel vocatus ad statū regiminis nullo mō d̄z dimittere regimē alioꝝ p̄pter ocium vel cōmodū p̄p̄iū. xvj.

q. j. Hos ita nec custodiā sibi p̄p̄iū. q̄ vsq̄ piger dormis. Prouer. vj. Quia si platus vitupat̄ qui p̄pter p̄tēplationez dimittit curā gregis sui. vij. q. j. Suggestū. Nō est dubiū qn̄ ille sit magis culpabilis qui p̄pter ocium carnale deserit regimē sui vel alioꝝ Prouer. xx. Propter frigus piger arare noluit medicabit estate et nō dabit ei. Et nō solū ocium est occasio p̄dictoꝝ peccatoꝝ. s̄ etiā instabilitatis. qz vult et nō vult piger. Prouer. xij. Et est etiā pigritia occasio timoris. qz Prouer. xvij. Pigrū deicit timor. et Prouer. xxj. Dicit piger leo est in via. et breuit̄ s̄m Bern. Omniū tēptatio nū et malay cogitationū sentina est ocium. et s̄m Sen. Ocium sine litteris est viui hois sepultura. et s̄m decretalē. Ociositas et voluptas arma sunt hostis antiqui ad miserias aias capiēdas. ex de renū. Nisi cū p̄ridē. Qui sectat̄ ocium stultissim⁹ est Prouer. xij. **L** Tertū insup q̄ ocium sit causa dānationis ostendit deus Matth. xxv. vbi dicit. Serue male et piger. et infra Inutile suū istū mittite in tenebras exteriores. Nō legit̄ dānatus p̄pter pctm̄ cōmissionis: nec mirū qz operari? possit? ad certū opus faciendū p̄dit mercedē suā si nullū aliud malū faciat: nisi q̄ nō operat̄ qd̄ deberet et qn̄ substāiale dimittit nō valet qd̄ agit de conse. di. iij. In synodo. r. xxij. q. ij. Animaduertendū. Ocium igit̄ et ociosa verba q̄ ocium sequūtur sunt fugiēda et bona opera diligēter faciēda di. lxxxvj. Frat̄r. Timore vbi dei. Matth. xij. Et habet̄ xxij. q. vlt. Quotiēs. De oī inquit vbo ocio so reddēda est ratio.

O iij.

Odiū est malū

Primo qz qn̄q̄ nocet proximo Secūdo peius qz semp̄ nocet proprio subiecto. Tertio pessimū qz p̄trariat̄ deo **A** Primū est malū. et ideo derelinquendū p̄ remissionē. Secūdū est mutandū in dilectionem Tertū est vertendū in humiliationē. Primū rōnabile ē. s̄. offensā remittere. et odiū relinquere. hoc p̄ auctoritate lege et rōne Auctas ei xpi ē ad h̄ q̄ p̄cipit inimicos diligere. Matth. v. et Luc. vj. et lex ecclie vult q̄ qlibet dimittat rācorē de corde suo di.

in celo. Exemplum de iuda proditore qui fuit nimis cupidus in officio in quo erat positus ideo exclusus fuit ab officio tã in celo q̄ in terra. sicut pt̄ Actũ. j. Sic alij quib⁹ dicit̄. Sapiē. vj. Cũ essetis ministri regni illius nō recte iudicastis nec custodistis legē. neq̄ s̄m volūtātē dei ambulastis horrēde ⁊ cito apparebit vobis qm̄ iudiciũ durissimũ in his q̄ p̄sunt fiet. **L**

Quantũ ad tertiũ officiũ spũale aliud habet in ecclia aliũ in alijs negocijs. Primum requirit magnã diligentĩã. qz officiũ diuinũ ē diligēter exequēdũ di. xij. De his. qz ex p̄cepto tenēt dicere officiũ diurnũ atqz nocturnum studiose ⁊ deuote. extra de cele. mis. Dolentes. qz seruitus clericoꝝ r̄ũ est videlz horaz. officia singulis dieb⁹ p̄soluere di. xxj. c. Presbyter. ⁊ ad ista oēs beneficiati. ⁊ in sacris ordinibus p̄stituti tenent di. xij. c. Cātantes. Istavero nō cōplens d̄s deponi di. xij. c. vlt. Qui vero h̄ nō deponit nō euadet alibi qm̄ implebit. illud Esa. xxvj. In terra sc̄toꝝ iniqua gesit nō videbit gloriã dei. Ergo. ij. Thymo. iij. Ministeriũ tuũ imple. Alia vero officia ecclie singula sunt singulis p̄sonis distribuenda di. lxxix. c. Singula. qz etiã ex cercitate persone duo officia eodē tpe cōmittēda nō sunt di. lxxix. Singula. Item in officijs ecclie est vitãda cōsanguinitatis successio qz potius danda sunt ex̄neis bonis q̄ p̄p̄inquis malis. viij. q. j. Aplica. ⁊. c. Moyses. nec potentibus bona ecclie tradenda sunt. xxij. q. viij. Conuenior. Qui habet tale beneficiũ vel officiũ in ecclia vel prelatiõis quãto plus pertinet ad honores dei ⁊ salutē animarũ tanto illud diligentius exequatur. quia ei specialius mādaf. Prouerbioꝝ. xxij. Erue eos qui ducunt ad mortē ⁊ qui trahuntur ad interitũ liberare non cesses ⁊ noli allegare vel fingere impotentias vel aliam cãm fictam. sicut faciunt pigri ocũ ⁊ commođũ p̄p̄iũ diligentes. qz sequitur in auctoritate. Si dixeris nō suppetunt qui inspektor est cordis ipse intelligit ⁊ seruatores aie tue nihil fallit reddetqz homini iuxta opera sua. hec ibi. Sic igitur in omnibus exhibeamus nos metip̄os. sicut dei ministros vt non vituperetur ministerium nostrum. ij. Corinthioꝝ. vj.

O vj.
Opera bona **Pr**

mo placent deo aducenti. Secundo p̄sunt homini mercedē recipiēti. Tertio displicēt dyabolo inuidenti. **B** Prim⁹ punctus p̄tinet ad dei honore. Sec̄ds ad hois valore. Tertius ad demonis rubore. Ergo opa bona sũt faciēda vigilēter di. lxxvj. Frat̄e. Primo qz in illis de⁹ honozaf vt q̄ habent bonũ p̄ncipiũ meli⁹ mediũ ⁊ optimũ finē. quia ad hoc q̄ opa n̄ra deo placeant opus non sufficit in se sine debitis circumstācijs ⁊ p̄ditioib⁹. xxij. q. viij. Occidit. di. lxxj. In oib⁹. qz p̄mo req̄rit intētionē. qz in actioib⁹ n̄ris de⁹ pl⁹ respicit animũ q̄ actũ. xxij. q. viij. Occidit. vbi sic d̄r q̄ phi nees hoies occidit ⁊ reputatũ est ei ad iusticiã. qz q̄ operaf iusticiã accept⁹ est illi. Actũ. x. Secũdo exigit debitã t̄pis determinationē. quia multa permittebant̄ olĩ q̄ nō mō ⁊ multa mō q̄ nō olĩ. xxij. q. iij. Quis ignoret. Ubi scribit̄ quo mō Abraã placuit in coniugio. sic nũc virgines in castitate placent. seruiunt legi tpe suo. ⁊ nos legi tpe nostro. hec Hiero. glo. Ar. q̄ si p̄mo currebat fortior moneta. ⁊ modo currit vilior de mādato principis liberoꝝ soluendo viliozem. vt. ff. de contrahen. emp. l. Imperatores. Tertio requirit perseuerãtiam vsqz ad consummationē. psal. Exhibet homo ad opus suũ. ⁊ ad operationem suã vsqz ad vesperã. s. mortis. **B** Quãtum ad secundum bonis operibus operãs inuatur multipliciter. Primo quia per illa acquir̄ dei ⁊ sanctorũ filiationē. quia sanctorũ filij non dicuntur qui loca eorũ tenent. sed qui exercent opera eorũ dist. xl. Non est. ⁊ Job. viij. Si filij Abrae estis opera Abrae facite. Secundo qz profunt ad irregularitatis dispensationem di. lxj. Admiramur. Ante finē. ⁊. j. q. viij. Saluberũ. Tertio ad culpe purgationem. quia culpa pia operatione solz purgari vt. xxij. q. ij. Si quelibet. Exemplum ibi de obstetricibus. Quarto ad dignitatis et honoris sublimationem. distinc. lvj. Quia. Et Ro. ij. Gloria ⁊ honoz ⁊ pax omni operanti bonũ propter tales cōmoditates aliqñ opera bona sunt faciēda ad q̄ nō tenemur

Oratio

quia ista sunt gratiosiora. xxviii. q. j. Jam sic semper q̄ mediocre opus bonū maiori ratione non est preferendū. de conse. di. v. Nō mediocriter. Et illa ad q̄ tenemur nullo modo omittant. qz si alicui datū sit priuilegiū ppter certa opera operib⁹ illis celsantibus priuilegio priuabit. C. de re militari. §. Proinde. vbi concessus est militib⁹ q̄ testm̄ facere possunt sub tenore sequenti Juris inquit rationib⁹ licuit: et semp̄ licet. si qui in vagina vel in clipeo hoīs suo sanguine rutilantib⁹ aduocauerint. aut in puluere scripserint gladio sub ipso tempore quo in prelio iure sortē. i. vitam dereliquerit hui⁹ voluntatē stabilē esse oportet. hec ibi. Recte igitur sicut illud priuilegiū valet ei qui in bello est vsqz ad mortem. et nō alteri vel alijs qui nō sunt in prelio. sicut ibidem lege imediate sequenti que incipit. Scriuarios. Sic de illo cui nō ē cessum priuilegiū de celo hūdo post mortem sub conditōe bonorū operū. si in illis et in bello contra vitia et vitiosos nō perseueraret vsqz ad finē psal. Ille habitabit in tabernaculo tuo qui opat iusticiā. Ezech. xviii. In iusticia quā operat⁹ est viuet. Matth. xxv. Qui operat⁹ est alia q̄nqz supra multa bona constitutus est. Si vero deficiat priuilegiū perdit. qz bona opa pcedentia mortificant p̄ pctm̄ mortale sequens. de peni. di. iiii. §. Si vis. et Ezech. xviii. Si cōfusus in iusticia sua fecerit iniquitatē oēs iusticie ei⁹ obliuioni tradent in iniquitate quaz operat⁹ ē in ipsa morient. **L**

Quantū ad tertiu⁹ dyabol⁹ qui nostris operib⁹ semp̄ inuidet multū nitit illa impedire vel saltē mala intētionē maculare qz scit q̄ in opibus indifferētib⁹ hō pōt p bonā intētionē vel malā mereri vel demereri. xxiii. q. v. Lex. sup. J. xiii. A. et B. et q̄ opus male inchoatū bonū finē hēre pōt. j. q. j. Principat⁹. et q̄ opera facta. extra fide et charitatē nō valēt ad salutē. xxiii. q. j. Odi. nō tñ sunt obmittēda. qz plunt ad alia. xiii. q. v. Qui habetis. et c. sequē. ergo quodcūqz pōt manus tua instāter opare. Eccles. ix.

Ratio boni viri

Primo est deo audienti gratū sacrificiū. Secdo homini

orāti magnū auxiliū. Tertio dyabolo impediēti graue suppliciū. In primo puncto de⁹ honorat. In scdo orans et pro quo orat iuuat. In tertio hostis inuidēs tristatur. **A** Quantū ad p̄mū illa oratio ē deo sacrificiū gratissimū q̄ est pius animi affect⁹ in deum pcedēs. de conse. di. j. Quā videlz hz pditiones sequētes pditiones oratiōis. Primo cordis et corpis puritatē. et hoc est necesse. qz indign⁹ nō d̄ p̄ncipē salutare. C. de deserto. l. Eū introisset et fortiori rōe. nec ille d̄ q̄ dicit pbs. j. Methaphisice. vn⁹ ergo pnceps. qz ex quo fm iuradūm terreni suus nō reputat dignus vt preces porrigat impatori terreno. C. d̄ precib⁹ impatori porrigendis. l. Licet seruus conditio. Maiori ratione ille q̄ suus est dyaboli et peccati. imo fm Aug. Tot de moniorū quot vicioz. et ptz. Hac de cā scimus. qz peccatores non audit de⁹ Job. ix. Quia deū puocās p̄p̄ijs peccatis nō pōt mercedē habere de alienis. j. q. j. Vulnerato. dñs terrenus non audiret istū p se nec pro alijs q̄ corā se portaret man⁹ sanguinis nolētis d̄ occisiōe filij sui. sic nec de⁹ istos qui peccando cōmittūt occisiōē. quare filius dei fuit occisus. ergo damnū illud. qz qui dat occasiōē dāni damnū dedisse videt. ff. ad. l. aquil. l. Qui occidit. ppter q̄ deus talib⁹ r̄ndet. Esa. j. Eū multiplicaueritis orationē non exaudias. man⁹ em̄ v̄re sanguine plene sunt. **B** Secdo orationis p̄gruitatē seu rōnabilitatē. qz nulle nisi rōnabiles p̄ces audiende nec offerē de sunt impatori. C. de pre. impa. offeren. l. Nec dānosa. Recte igitur sicut oportz orātem eē dignū vt dictū est. ita optet q̄ iste pro q̄ orat⁹ habeat exauditionis abilitates qz si oratio fiat p suo dyaboli. vt. a p̄tate sua libere nō exaudif duz volūtas ei⁹ est p̄traria. qz dyabolus poterit r̄ndere q̄ est seru⁹ ei⁹ vblūtarius qui vendidit se ei ad precū p̄cipandū. Instif. de iure psonaz §. Inter. ff. de leg. l. j. Et ideo orans talem d̄ exhibere tanq̄ liberū. alias nō exauditur. qz lex illa. ff. de lib. ho. exhi. l. j. Fuit inuenta in fauorē liberi hoīs inuite ab aliq̄ detenti. sed peccator nō capif nec detinet inuitus q̄ nemo inuite peccat. Potest tamen ipse inet peccator suuitatem illā confitendo et dicendo libertatē p̄clamo. quia

Oratio

dolo et calliditate dyaboli in seruitute redactus fui. vt. ff. de lib. homi. exhiben. l. ij. Peccatores igitur sicut deus docet Matth. vj. et Luce. xj. Cum oratis dicite etc. infra dimitte nobis debita nostra etc. infra Sed libera nos a malo. **L** Tertio rei petite quantitatem ne incidamur in legem. extra de plus petitionibus. per totum ubi habetur quod homo potest petere aliquid indebite plusquam deberet quattuor modis. scilicet re. tempore. loco. causa. Ne vt si. x. sint debita et petantur. xx. tunc petitio est irrationabilis. sicut usurarij faciunt et omnis qui terrena tenet illicite. et petit celum dei. Matth. vj. Adueniat regnum tuum Tempe vero male petitur. vt si ante diem et conditionem debitum petatur vt si promiserit ad annum. et tu petis ante vel promittit tibi si impator intrauerit italiam et tu vis habere ante conditionem existentem. sic de illo qui petit mercedem bonorum operum in hac vita vel etiam sine conditione bone vite quam deus non dabit nisi etc. Loco etiam male petitur quod quod ego tibi promisi soluere in vno loco tu petis in alio. ff. de eo quod cer. lo. l. j. Sic de isto qui diuicias delicias et honores quos deus promittit in aula celi. petit hic in carcere. sicut mater filiorum Zebedei petiuit pro filiis suis Matth. xx. Sed responsus fuit Nescitis quid petatis. Causa insuper male petitur. vt si promisi decem vel equum: in optione mea. si tu petis vnum istorum precise vel vtrumque simul petitio est irrationabilis vel si tibi promisi ob certam causam vel certum opus pro certa mercede si non faciendum salarii petis male petis. Sic de isto cui deus vult dare mercedem terrenam vel eternam pro bonis operibus suis. et patet. Ideo omnibus predictis respondet. Jac. iij. Petitis et non accipietis eo quod male petatis. **Q**uarto suggestio nis veritate. quia quod petitur falsa suggestio: vel allegatio concedi non debet. vel si processus fuerit nullus erit momenti. sic patet. s. d. xij. b. et c. de diuer. rescri. l. vniuersa. vbi dicitur. vniuersa rescripta: siue in persona peccatorum: siue ad quemlibet iudicem mandauerunt sub ea conditione perferri precipimus. si preces veritati non imitantur nec aliquem fructum peccatorum habebit. glosa. Mandat oraculum precipitat Quam legem confirmat lex dei dicens statim post orationem dominicam Matth. vj. Si dimiseritis hominibus peccata eorum que com-

miserunt in vos sicut in suggestionem vestram pretenditis dicentes Dimitte nobis debita nostra. sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Sic et pater meus celestis dimittet vobis debita vestra. si autem etc. propter quod tali non dimittenti dicitur in psal. Oratio eius fiat in peccatum. **Q**uinto reuerentie et honoris maturitate exemplo illius qui vult aliquid petere a domino vel a iudice terreno et exemplo libertinorum qui magnam reuerentiam tenent in omnibus exhibere suis manumissoribus. C. de in ius voc. l. j. Nam aliter reducuntur in pristinam seruitutem. Sic tu qui sicut Ambrosio. li. de offic. quando leges domini audis et quando oras cum domino loqueris. fac ergo reuerenter et obedienter ac humiliter. quia oratio humiliter se nubes penetrabit. Eccli. xxxv. Exemplum ad hoc Luce. xvij. De publicano et phariseo. Luce. xxij. De bono latrone et malo. Et iudich. ix. Humilius et mansuetus semper tibi placuit deprecatio. **S**exto fraterni amoris charitatem. quia sicut preces non sunt principi offerende de qua in alterius preiudicium petunt. C. de precipi. impa. offeren. l. Nec damnosa. Ita nec deo est oratio porrigenda que est contra cuiusquam charitatem. ergo male orat qui rogat deum vt malum faciat cuiquam vel vindictam capiat. ergo sicut precipitur. Jude. ij. Spiritu orantes vos ipsos in dilectione dei seruate **S**eptimo precantium multitudinem et vnitatem. quia sicut scribitur. C. de diuer. rescri. l. vniuersa. in fi. Si scola aut officium vel curia vel ciuitas vel provincia vel vniuersitas hominum ob causam publicam fuderit preces manare decreuimus. hec ibi. Sic deus quando multi petunt. Propter quod Luce. j. Omnis multitudo populi erat orans si sint vnum in charitate. sicut fuerunt illi. de quibus dicitur Actu. j. Erant perseverantes vnanimes in oratione. oportet igitur quod sit vnitatis et concordia inter cor et os. iuxta illud. j. Cor. xij. Orabo spiritu orabo et mente. psallam spiritu psallam et mente. quia non verbo tantum. sed corde orandum est. quia dum cor non orat in vanum lingua laborat. Et quia melior est septem verborum decantatio cum cordis puritate ac serenitate quam totius psalterij modulatio cum cordis anxietate. de conse. di. v. Non mediocriter De hoc super. m. xvj. b. Et ratio est sicut decretum. quia orationis voces ad aures dei non

dirigunt nisi cū affectu di. xxxviii. Sedulo. Ergo sicut orantes et specialiter in missa habemus os ad orientem et faciem et manus. quod versus illam partem est orandum. et per dominus altaria et oratoria facienda di. xj. Ecclesiasticarum. Ita debemus habere cor ad istam de qua dicitur Luce. j. Visitant nos omnes ex alto. et sic Trenzorus. iij. Venemus corda nostra cum manibus ad dominum in celo.

Quantum ad secundam oratio que habet predictas conditiones est multum utilis tam orati quam etiam illi pro qua oratur. iuxta illud. Jac. v. Multum valet deprecatio iusti assidua. super quam ostendit qui plus orare tenentur. Secundo quorum et qualis oratio plus valet et tertio in quibus iuvat. Quantum ad primum plati precipue debet esse intenti orationi. quod non tamen pro se sed pro subditis tenentur orare. di. xxvj. Si quis vult. quod bona est oratio cum ieiunio et elemosyna. Thob. xij. Ite clerici et religiosi. xij. q. j. Duo iterum quod illi adorandum plus obligant qui aliorum elemosynis utuntur. x. q. j. q. Quantum ad secundum quanto oratio est in se melior. sicut illa quam deus fecit dicens sic orabitur. Pater noster etc. Matth. vj. Que propter eius excellentiam est post horas semper dicenda de conse. di. v. Id semper. et quanto oratio est a meliori tanto citius exauditur. xij. q. v. c. Scriptum. j. q. j. Ipsi. Sicut patet super. m. xvj. b. et d. ix. b. quoniam deum invocans petis propriis non potest bene intercedere pro alienis. l. q. j. Vulnerato. Nam cum is qui displicet ad intercedendum mittitur. irati animus magis ad iram provocat. iij. q. vij. In gravioribus. qui ergo tenentur orare faciat se dignum. vel aliter decipit seipsum. et etiam illum pro quo oratur. sicut patet per hoc quod beatus Gregorius scribit regibus francozum supra. f. xj. A. Et si propter tales rationes etiam coniugati tempore orationis ab ecclesia ordinato debent abstinere ab opere coniugali. xxxij. q. iij. per totum. Maiori ratione sacerdotibus quibus semper orandum est. scilicet a mulieribus abstinendum est. dist. xxxj. Si laycus. Quantum ad tertium oratio iuvat in multis et ad multa. Primum quod est peccatorum purgamentum. j. q. j. Ipsi. et ideo sacerdotes dicunt peccata populi comedere. quod eas suis orationibus delent atque assumunt. Secundo quod est contra temptationem munimentum. sicut patet. s. l. xx. A. Et per leges per quas liber homo quam alius

vult eam ponere in servitutem proponit libellum suum coram iudice dicens. Cum non sit ius ponendi vel petendi a me talia fuitia cum sum homo liber rogo quod cesses a tali actione. Ar. ff. de lib. ho. exhi. l. ij. Ita tu semel liber factus proponas libellum orationis coram deo contra hostes anime tue qui conantur te redigere in servitutem: sed prius habeat libertatem non solum in proposito confessionis. d. illud patet. Dixi confitebor aduersum me iniusticiam meam domino: et tu remisisti. quod hec non sufficit per se propter legem quam dicit licet habeas rem peto. ff. de solutio. l. etiam. cum enim non est plene solutum petit solutionem plenissimam. sic deus et patet. Tertio quod est cum deo societatis oblectamentum. Nam sicut inter homines societas contrahitur verbis inter presentes. ff. pro socio. l. Societas. sic cum deo orando ut societas nostra fit cum deo patre. j. Job. j. Que societas est multum utilis. quod exitunc per orationes secreta diuina reuelant. viij. q. j. Si ergo et homines siue viui siue mortui orationibus iuantur. xij. q. ij. Non estimemus. Non solum voluntarij: sed etiam quicquid contradicentes. sic patet super. a. xvj. a.

Quantum ad tertium dyabolus oratione striscat quod predictas orationis utilitates multipliciter nititur impedire faciendo quod orans distractus sit et de alijs cogitet contra legem ecclesie quam vult quod cuiuslibet verbo orationis deus esse deorsus sensus cogitationis. de se. dist. v. Numquam. s. Quoniam vel quod petat aliud quam deberet petere sciens quod deus eos in hoc non exaudiet. quod sic nullus iudex deus audire litigantes nisi credat se habere iustam actionem et defensionem et pro tanto lex prouidit quod partes dunt iurare quod iustam actionem credat se habere saltim per actrix sic patet C. de iur. calum. l. j. ex d. iura. cal. pro totum. sic deus non audiet aliquem petentem iniusticiam quam quod iustam esse petito. quod quod consuet legem multiplicat orationem. ecclesi. xxxv. et quod declinat aurem suam ne audiat legem orationis eius erit execrabilis. Proverbiorum. xxxvij. D vij.

Ordo quicumque

ecclesiasticus. Primum est recipiendus cum puritate. Secundo exequendus cum integritate. Tertio custodiendus cum stabilitate. A Primum punctus deus ordinis susceptionem precedere. Secundo deus omnes conditiones necessarias includere. Tertio deus tenore perpetuo ipsi retinere

27

Ordo

Primus est ordinato bonum principium. Secundus. est eidē meli⁹ mediū. Tertius ipsum ducit ad celi premiū. In pmo puncto ostendent vicia et virtutes q̄ faciūt ordinati ingressum in iure vituperabilē vel laudabilē. In secundo conditiones bone et male q̄ reddūt ei⁹ pgressum deo abominabilez vel acceptabile. In tertio merita et demerita q̄ faciūt suū egressum gloriosum vel dānosum seu premiabile vel dānabilem. Quantū ad primū sunt impedimenta q̄ impediūt ordinādum. Quoz primū est mortale pctm. qz facit hoīem indignū pro ordinis susceptiōe. qz talē de⁹ p̄hibet ad ordinē accedere dicēs. Leuit. xxi. Qui habuerit maculā non offeret panem deo suo nec accedet ad ministeriū ei⁹. Et ratio est bona. qz sic ecclia xp̄i est sine macula et ruga di. xxi. Quāuis. i. fi. et. xxiii. q. j. Omnib⁹. et. xxxi. q. iiii. c. Recurrat. Ita necessariū est qz ministri xp̄i et ecclesie sint tales. vt de eis xp̄s dicat illd̄ psal. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. vide supra. c. iij. a. v. si aliter. sicut macula in vno mēbro: qnqz in totū corp⁹ diffundit. et illd̄ maculat. xxvi. q. ij. Sed et sic. et p̄t. Ergo sicut macula corpis remouet a ministerio altaris di. xlix. Hinc. et. j. q. j. Sacerdotes. Maiori ratiōe viciū anime qz plus deo displicet. **B** Primo ergo ille per voluntē deberet impedimenta remouere vel se retrahere qui h̄z istos defectus et maculas sp̄uales supra. a. xi. a. cū sequētib⁹. Itē bygamia impedit dist. l. Ex penitētib⁹. et extra de byga. c. j. Sic luxuria q̄tum ad ordines angeloz. qz sicut bygamia facit clericū perdere priuilegiū clericoz quo qui nō est bygam⁹. saluat a morte tempali. ita luxuria oēm honorem. et p̄t. Et q̄tum ad hoc. omnis luxuriosus est corā deo bygamus. nec mirū qz in baptismo contrahit cū filia dei. i. cū mūdicia et in peccato cum filia dyaboli vel cū imūdicia. Semp̄ ergo teneatis primā vt sitis mundi corde ore et opere. quia sicut multo maior mundicia requirit in calicib⁹ ecclie q̄ in vasis coq̄ne. ita in clericis q̄ in laycis. Et si reputaretis illū malū qui cū calice et corporali seruiret mundialib⁹ hominibus. reputate illū peiores qui cū corpore et membris dño consecratis seruit dya-

bolo et meretrici contra votum solenne castitatis quod solēnisat per susceptiōē sacri ordinis et p̄fessionē religionis approbate. extra de vo. et vo. redēp. Qd̄ votū. li. vj. et extra de cleri. cōiug. Cum olim vbi dicitur sup̄ verbo cōtinētie qz qui ad sacros ordines vult pmoueri prius debet continentiaz expresse confiteri di. xxviii. Nullū vbi dicit. Nullū facere subdyconū ep̄i presumat nisi qui se caste victurū promiserit. Et quibus verbis p̄t qz nō sufficit qz ordinati sint tacite obligati ad tenendū votū castitatis qd̄ est ordini sacro annexū dist. xxvij. Dyaconus. sed debent hoc exprimerē et p̄mittere subdyaconi sigillatim in tactu calicis eis ab ep̄o porrecti dicētes. vo ueo castitatē. et ad hoc debent coartari vl̄ ab ordinib⁹ recedere. vñ di. xxviii. Nullus. glo. dicit sic. Si queris quō ecclia imponit alicui necessitatē p̄tinēdi cū cōtinētia res sit voti et nō p̄cepti. xxxij. q. j. Integritas. Dico qz ecclia neminē cogit continere sed ordini quē dat pōt imponere legem quā vult. sicut quilibet ali⁹ in traditiōe rei sue vt de pactis in traditiōib⁹. hec ibi. Ad idem. xxxj. Ante trienniū. et extra de eta. et quali. ordi. A multis. S. Verū. vbi Innocētius. iij. Papa statuit qz null⁹ fiat dyaconus nisi se caste victurū pmiserit. Ex quo iura hoc volunt. et qz etiā hoc videt multo magis expediens ad cleri mundiciā cōseruandā qz obligent ad castitatē voto exp̄s so oris p̄p̄io qz voto tacito. Per iura que ignorāt. qz et si scirēt om̄s se sic obligatos sicut certū est qz maior ps hoc ignorat ad huc magis pōderaret et magis inute frāgerent votū oris q̄ iuris. et de facto maior rem conscientia haberēt. mirū est qz non om̄s ep̄i artant ad sic vouendū ordinādos qz minorē p̄sciam habēt frangendo votū castitatis qd̄ ore nō emisērūt dicētes exp̄s se qz nescierunt se taliter obligatos. Salubrius ergo videt qz ore p̄p̄io se obligantes cognoscant vinculum quo sunt legati dicentes illud psal. Que p̄cedunt d̄ labijs meis nō faciam irrita: sed reddā tibi vota mea q̄ distixerūt labia mea. **E** Itē macula corpis impedit ordinādū di. xlix. c. Hinc. quia mutilatus et cui deest pes vel manus vel nasus nō d̄ ordinari vel pmoueri. di. xxxvj. c. Illitteratos. et reuera estis

mo q̄ deus qui plus odit defectum aie q̄
 corporis plus irascitur p̄tra illum qui va
 dit ad ordines cum defectu sp̄ali. Si igitur
 nō placet deo nec legibus ecclie q̄ ille
 qui volens amputavit sibi partē digiti ne
 ordinetur v̄l p̄moueat. di. lv. qui partē.
 nec ille qui virilia sua abscidit. dist. lv. Si
 quis sibi met. Maiori rōne est p̄tra volun
 tatem dei et legis et oīs boni viri q̄ illi or
 dinē vel p̄moueat in ecclia in quorū
 manibus iniquitates sunt et dextera eorū
 repleta est munerib⁹ i ps. Male sc̄z datis
 et acceptis sicut symoniacorū q̄bus deus di
 cit Esa. i. Manus vestre sanguine plene sūt
 Et q̄ membrorū venereorū imūdia pollue
 runt templū sanctū tuū. et per quos luxu
 ria et comessationib⁹ templū erat plenu.
 ij. Macha. vj. Sic comparative p̄cede de
 illo qui aliū sic mutilat q̄ facit eum p̄dere
 v̄nū de mēbris suis. Nam si mutilator nō
 debet p̄moveri vel ordinari s̄m volunta
 tem dei et ecclie. di. lv. c. vlti. Similr etiam
 de illo q̄ facit aliam p̄sonam amittere ani
 mā peccando cui⁹ pcti magnitudo ostensa
 est. s. A. xvij. b. Sic etiā p̄cede de illo qui
 p̄trahit cū corrupta in lege dei et sine pctō
 di. l. Si quis viduā. Et de illis qui vnam
 vel plures corrūpunt p̄tra legem dei. Sic
 de bono sacerdote q̄ benedicit secūdas nu
 ptias mittendo ad curiā romanā. ex de se
 cun. nu. Capellanū. vbi in illa orōne quā
 dicit post agnus dei et incipit. deus qui po
 testate virtutis. dimittat illa verba vt xp̄i
 et ecclie sacramentū in federe nuptiarum
 s̄m Hostien. et de alio qui p̄phanat matri
 moniū sp̄ale quo ipse est deo desponsat⁹
 vel dei vel alterius sponsam maledictā fa
 cit cū ea peccando. Sic de legitime vxora
 to qz talis nō debet vxoratus ordinari vel
 p̄moveri. ex de cleri. cōiuga. c. Cum sis.
 et de luxurioso: quia sicut est voluntas dei
 et ecclie q̄ ministri eius debent esse sine
 vxoribus in lege dei nunq̄ reputabo deuz
 ita fauorabilem peccatibus qn plus sit cō
 tra voluntatem suā q̄ sui ministri habeāt
 meretricē s̄m leges diaboli et hoc ostendit
 in morte quādo alijs exclusis ingreditur si
 ne macula ps. Idem dic de symoniace or
 dinato vel promotō per donū alterius. qz
 si mater mea v̄l amicus meus det aliquid
 vt p̄mouear teneor cum hoc sciūero rez

nunciare. ex d̄ symo. De symoniaco. et c. de
 regularibus. et Innocentius in glo. Sicut
 litteris tuis. ergo maiori rōne est indign⁹
 pro ecclia militante et etiā triūphante qui
 p̄p̄riavoluntate dat. Idem dic de illo qui
 est voto obligatus ad religionem intrans
 dam. qz ex quo talis repellitur a p̄motiōe
 dignitatis donec votum impleuerit. ex de
 vo. et vo. redemptio. Per tuas. videt q̄ v̄n
 culum malū. i. pctm̄ deberet plus impedi
 re a dignitate ordinis vel p̄motiōis vsq̄
 quo esset redemptus per penitentiā q̄ v̄n
 culū bonū. Eodem modo dic de
 matrimonio mūdiali qd̄ impedit per erro
 rem p̄sone quādo videlicet aliquis facit se
 aliū in persona q̄ est et sic contrahit. talis
 fraus impedit matrimoniū et dirimit iam
 cōtractum. xxix. q. i. §. His itaq̄. Sic de il
 lo ypocrita qui pretendit se bonū xp̄ianū
 cum tñ non sit decipit eccliam cui⁹ qua spi
 rituale matrimoniū cōtrahit per ordinis
 vel beneficij susceptionē. Eodem modo dic
 de frenesi corporali. quia sicut talis nō po
 test contrahere matrimoniū mundiale vt
 xxxij. q. vij. Neq̄ furiosus. Ita habens spi
 ritualem frenesim qui frangit vincula spi
 ritualia et pctz. Et breuiter sicut oīs notabi
 lis defectus corporis qui ostenditur hoībus
 facit hoīem indignū pro ordinibus susci
 piendis et etiā omne notoriū pctm̄. di. l. de
 his vero. quia ē notū hominib⁹ ita omnis
 macula sp̄alis q̄tūcūq̄ sit occulta mun
 do qz tamen est notoria deo. cui omne cor
 pz et omnis volūtas loquit. et qui nouit ab
 scondita cordiū. facit hominē inabilem p̄
 susceptione ordinis tam clericorū q̄ beato
 rum. Recte igitur sicut vsurarius public⁹
 repellitur per leges mūdi et ecclie. di. xlvij
 Si quis clericorū. sic de symoniaco. i. q. i.
 Statuim⁹. sic de detractore seditioso et vi
 dicatiuo. di. xlvj. Seditonarios. sic de her
 resi. di. xij. Nos consuetudinē. et de obliga
 tis ad ratiocinia. ex de obliga. ad ratiō. c.
 vnico. et de inscijs litterarū. di. lv. penitens
 tes. et. iij. c. sequēti. Et de seruis dominorū
 terrenorū. dist. lv. c. j. et di. liij. Si seruis. et
 de seruo diaboli et de ceco. di. lv. c. Si euā
 gelista. et de imperito medico sub quo ho
 mines periclitantur p̄pter eius imperitiā
 am. ex de eta. et quali. ordinan. Ad aures.
 et de illis per quorū stulticiam perduntur

Ordo

anime et de excoicatio. ex de cle. excoica. Si celebrat et de illo qui est in minori excoimunicacione sic de illo cui corpus a demone vexatur sic quod frequenter cadit ad terram. natus talis non debet ordinari. di. xxiiij. Comuni ter. Nec in altari ministrare. vij. q. ij. c. j. maiori ratione et parte. **E** Item defectus etatis impedit ordinandum. quia pueri nullatenus sunt ordinandi. j. q. j. Pueri. sic nec puer sensu. de quo Esa. lxxv. Puer centum annorum morietur propter quod ordinandus in accolitum deus ad minus esse. xiiij. annorum. di. lxxviij. in singulis et subdiaconus. xvij. dyaconus. xx. et sacerdos. xxv. et de eta. et qualitate. ordinando. generales. In clementinis. Et episcopus ordinans aliquem ante legitimam etatem debet suspendi a collatione ordinum et ordinatus ab executione ordinis usque sit legitime etatis. et glo. Jobis andree sup. c. generalis. Puto inquit episcopus in hoc non potest dispensare. et ex de tempo. ordinan. Dilectus. et c. vel non est. Primam vero tonsuram infans septem annorum potest recipere. dist. xxviiij. c. de his. **S** Item defectus tituli quod nullus sine certo titulo deus ordinari et si ordinetur inanis et irrita eius est ordinatio contra ad executionem. di. lxx. Neminem et c. sequenti. et hoc est verum de ordinato per falsum titulum. quia lex ad pia non fieri et male fieri iudicat. ff. de sa. da. cogun. l. Quoties. Sed titulus potest esse malus et periculosus propter falsitatem littere vel sigilli et propter prauitatem pacti expressi. quando dans titulum et etiam capiens paciscunt de non petendo vel non recipiendo quod in titulo continetur talis est suspensus ab executione ordinis sic suscepti usque per papam secum fuerit dispensatum. ex de symonia. Per tuas. vel pacti taciti. quando. scilicet. proponunt in corde non dare vel petere quod in titulo continetur. Nam sicut prior titulus est falsus et symoniacus quo ad ecclesiam quod verba audit. ita iste quo ad deum qui intuetur cor. j. Reg. xv. et ex de symo. Tua nos. Laueat quilibet quia licet falso titulo ecclesia decepta veniat ad ordines vel beneficia clericorum. Nunquam tamen veniet ad statum beatorum deo decepto et timeat quicumque tam clericus quam laycus. quia si tam periculosum est venire cum falso titulo ad ecclesiam militantem petendo ordines vel promotionem que finem habebit: quanti periculi erit quod quis

in morte veniat versus ecclesiam triumphantem cum eodem vel alio falso titulo christianitatis qui non vixit sicut bonus christianus cui trinitas dicere poterit illud psalmus. Signa nostra non vidimus. Episcopus vero ordinans aliquid quod ad sacrum ordinem sine titulo tenet eisdem providere. ex de tempo. ordinan. c. vel non est. **S** Item defectus ordinatio nis impedit ordinandum. quia ordinandi siue sint episcopi siue clerici sunt prius diligenter examinandi. di. xxiiij. per totum. et di. lxxviij. Si quis. quia episcopus ante consecrationem debet examinari de scientia de vita et de fide et de christi incarnatione et de articulis fidei in simbolo contentis. dist. xxiiij. qui episcopus. et di. xxiiij. episcopi. Et postulatus solet examinari sicut electus. ex de electio. c. vlti. Et illi est examinare cuius est confirmare. ibidem. c. venerabilem. De alijs etiam clericis nullus est sine examinatione ordinandus. di. xxiiij. Nullus. quia ordinatus sine examinatione debet deponi. di. xxiiij. Si quis presbyter. Et a clero sunt penitus eiciendi. di. lxxxj. Si quis sine. propter quod episcopus de latere suo disceret viros et bonos debet eligere qui ordinandos in vita in fama et in scientia debent examinare tribus diebus ante ordinationem. di. xxiiij. Quando episcopus. sed ad ordinationem monachi sufficit testimonium proprii abbatis sine examinatione. xvj. q. j. monachi. et tam districta examinatione cunctorum siue maiorum siue minorum qui debent recipi ad ordines vel beneficia clericorum et ex periculo in eadem deficientium. Pensate ex intimis quam districta sit examinatio cunctorum in morte antequam recipiant ad ordinem et beneficium quod nunquam perdent ubi semper pascentur agni iuxta ordinem suum. Esa. v. quod quanto est sanctius et dignius et melius tanto examinatio erit districtior. quia hic multi examinati intrant maculati vel per fraudem vel per iniquum fauorem quibus competit illud Matth. xxij. Quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem. sequitur. ligatis manibus eius et pedibus mittite eum in tenebras exteriores. ibi erit fletus et stridor dentium. sed ibi nihil inquinatum intrabit. Apoca. xxi. Recte igitur sicut ordinati debent recipere litteras sui ordinatois. ij. q. ij. Legum. Ita necesse est quod quilibet capiat secum litteras virtutum et lectionem vite

bone per que poterit ostendere qd est a deo ordinatus dicēs. ecce ordinavit in me charitatem. Lanti. ij. Item peccatū parentum impedit ordinandū. qz illegittimus nisi fuerit in religione absqz dispensatione nō debet ordinari. distinc. lvi. per totū. r ex de fi. presby. c. j. r. c. Proposuit. ergo plus impedit pctm proprium r facit magis indignū tam p ordinibus clericorum qz beatorū apud deū. quia dicit Ezech. xvij. Filius nō portabit iniquitatē patris nec ecōverso. sed aīa que peccauerit ipsa morietur. ¶ Ultimo mala intentio impedit ordinandum nō habentem aliud impedimentū de omnibz predictis. quia r si habeat omnes alias cōditiones honestas sola intentio ordinati vel p̄moti p̄ncipaliter ppter cōmodum terrenū frangit societatem inter deū r illū. quia si societas sit contracta inter aliquos in vno negocio tātum. finito ipso negocio illa finitur. vt In str. de societate. §. Itē si. Sic de p̄dictis r usurariis qui volunt esse socij lucri r non damni r specialiter de illis qui vident magis facere societatem cū deo quando ordinantur vel p̄mouentur sed in vna re tm̄. i. in re mūdiāli ppter quā p̄ncipaliter illas faciunt. sed multi faciunt se ordinare non ppter deuotionē. sed propter penuriā splendā. distinc. lxxvij. Monachus. r qd maior pars cleri sic ordinetur sic p̄mouetur sic intrat religionē specialiter possessionem tam singulorū p̄sentias iuoco in testimonium r vt clare cognoscas ita esse: ponat qd libet hm̄ cor suū illud qd mouet ipsum ad p̄dictorū susceptionem r si inuenerit in corde suo qd vellet illud suscipere vt deo mundius seruiret etiam si posset habere totum cōmodum tpale: qd habebit cum illo ordine haberet sine illo fideliter deus dicet sibi Matth. xxv. Serue bone r fidelis intra in gaudiū dñi tui. Si vero aliter: deus dicet illud Matth. vj. Amen dico vobis receptis mercedem vestram. Ista igitur attendas tu ordinandus vel promouendus. r si cur p̄cipitur. Eccl. iij. Custodi pedē tuū ingrediens in domū dñi r lotis manibz et pedibus in lauacro illo i quo ministri dei debuerunt lauare pedes r manus ad seruitium dei accessuri. Exodi. xxx. Cum puritate ordinem ingrediaris cum illis de quibz

dicitur Nec. xij. Mūdati sacerdotes r leuite mūdabant populum. sicut ergo precipitur. j. Corint. xiiij. Omnia honeste r hm̄ ordinem fiant q̄tum ad ordinis ingressū quia tunc habebitis bonum principium.

R Quātum ad secūdum omnia honeste r hm̄ ordinē fiant quo ad ordinis vestri p̄gressum. sic qd p̄mo teneatis regulas vestram ad quā estis obligati per apostolum. j. Thim. iij. r ad Titum. j. r per legem ecclie. di. lxxxj. Apostolus. r dist. xxxiiij. Cognoscimus. que regula vult qd sitis sobrij prudentes ornatī hospitales doctores pudici iusti domibus vestris bene prepositi nō percussores non superbi nō cupidi non criminosi nō neophiti. Regula ordinandorum. Primus punctus regule vestre est qd sitis sobrij r ratio est bona. quia sicut loco ita r religione r ieiuniorum obseruatione clerici debent laycos excellere. distinc. iij. Statuimus. r in signum huius ordinans r ordinatus debet esse ieiunus. di. lxxv. qd a patribus. quia ad eos pertinet laycos a periculo submersionis anime per sobrietatem liberare. ergo sobrij estote. j. Petri. v. Vide plus de hoc sup. l. vj. b. r. l. j. c. Secundus punctus est qd sitis prudentes. qd prudentia bona qua quis considerat vindictas dei preteritas de peccatoribus acceptas r pericula presentia r duo futura iudicia. scilicet particulare r generale r fugit peccatum competit viris ecclesiasticis r maxime prelati. distinc. xxxvj. §. j. r ratio est bona. quia inter homines mūdi deus dedit clero maiorem prudentiam r intelligentiam: quia non solum naturales sic laycis. s. etiā litteralē. Speciali etiam dicitur patrimonio alimentant r ei fuitio deputat. qz clericus dicitur a clerico grece quod est fors latine. xij. q. j. Clericus. eo qd in sortem domini specialiter sunt vocati. xij. q. j. Duo. Ergo plus tenentur prudentiam suam totaliter applicare deo dicentes prudentem me fecisti mandato tuo psal. iij. data namqz dei docentur in sacra scriptura in qua prudentia cleri debet specialiter versari. distinc. xxxvj. vsqz ad distinc. xxxix. Tertius punctus est qd clerici sint ornatī. ita qd aīa sit ornata virtutibz r grā r corp⁹ clericali decētia. p̄mū est necessariū qz aliter tenētes locū dei r cathedā liniuriā faciūt

cathedre. di. xl. Multi. et etiam deo sicut ille iniuriatur homini qui intronitit se de opere illius quod nescit vel quod non vult facere. Secundum etiam id est ornatu capitis et corporis est necessarius quia requirit tonsuram et habitum decentem secundum statum clericalem non formatum secundum seculi vanitatem nec secundum abusus modernum sed secundum leges dei et ecclesie que volunt quod in habitu non deferant vestes rubras vel virides aut nimis strictas longas vel breues. In tonsura ut comam et barbam deponant. ex de vi. et hone. cler. Si quis clericus. xij. q. i. Duo. de his duobus simul precipitur in constitutionibus Octoboni sub forma sequenti. Statuimus et districte precipimus ut clerici vniuersi vestes gerant non breuitate nimia notandas aures quoque patentes crinibus non coopertas et coronas habeant approbanda latitudine decentes. In quibus precipue regalis sacerdotij dignitas designatur. j. Per. ij. Regale sacerdotium etc. Et quod istius precepti transgressores sit maior pars clerici non mihi tantum sed oculis propriis ac manibus credatis. Nam videndo formam et colorem in vestibus suis vel aliorum et respiciendo tonsuram capillorum et tangendo visu et manu possunt proferre quod ignorant proferant ad iherosolimam ubi nullus ordo sed sempiternus horroz inhabitat. Job. xvij. Nec de hac dei iusticia mirentur. quia cum clericus teneatur statum suum in habitu in incessu et in moribus representare. di. xlj. Clericus. et cum debeat esse in exemplum laicis. viij. q. j. Qualis. vij. q. j. Beatus. et nihil eorum teneat nec culpe eorum hic corriguntur ut deberent sequi quod ad solius dei iudicium referant. xj. q. j. Constantinus. et xv. q. vj. Si a sacerdotibus.

¶ Quartus punctus est quod sint hospitalitales ad quam hospitalitatem licet omnes teneantur sicut patet. s. c. de hospitalitate. et c. de elemosyna. specialius tamen viri ecclesiastici. quia secundum Hieronymum. quicquid habent clerici pauperum est et ipsi susceptioni peregrinorum et hospitium diligenter inuigilare debent. xvj. q. j. quoniam specialius. tamen hoc facere debent predicantibus verbum dei. quia ut ait Hieronymus. euangelizatoribus christi in necessariis vsum nolle tribuere seipsum condemnare est. xvj. q. j. Apostolicis. et tamen contrarium fit in domibus religiosarum plures recipiuntur et lautius reficiuntur timore cesaris quam amore dei et po-

tius nocentes quam predicantes quia ubi ille qui scit nocere habet cibum lautum cum salario ille qui eos iumat quia subditos eorum docet utroque caret. Sap. xix. bonos hospites in seruitute redigebant. Ad Quintum punctum est quod sint doctores docentes alios exemplo conuersationis. sermone predicatois. et rigore correctionis. Primum est necessarium propter periculum malorum exemplorum vitandum. s. a. ij. a. et e. xj. b. et c. et h. iij. b. Secundum est necessarium quia sicut opus quod canis qui pascitur propter custodiam omnium latret contra lupos. ita in proposito clerici contra peccatores et ad hunc finem clerici semper debent studiis litterarum intendere. xvj. q. j. Sic viuere. Nec aliqua etas sera debet eos impedire. xxiij. q. iij. Si habes. quia assumpti vel assumendi ad regimen animarum debent esse docti in scripturis. di. xxxvj. p. totum. Ne sint. sicut dicit Esaias. lvi. canes muti non valentes latrare. Item etiam qui verbis non corriguntur necessarius est rigor correctionis. quia sicut opus quod canis mordeat lupum qui non cessat nocere propter latratum. ita et patet. vide. s. c. de correctione. periculum non corrigentium: a dicentibus vero quod parrochianos suos multis annis iacentes in peccatis suis ostenderunt ordinariis vel officialibus querat si plus facerent quod denunciare superioribus si eidem peccatores detinerent decimas illorum vel teneantur eis in magna summa pecunie. Si dicant quod non. dico quod non dicunt sicut cogitant. si dixerint quod sic. Bernus. respondet ad eugenium papam dicens. quod de minimis maximam et de maximis minimam curam habent. qui vellent diligenter agere ne pecunia et nomine anime perderent imo multe anime. In hoc ostendunt se esse de illis qui querunt que sua sunt et non que iesu christi. Philip. ij. Sicut igitur non desisteretis a petitione pecunie donec esset soluta. ita nec a correctione anime nec videamini minus curare de bonis et debitis dei quam vestris. nec quisquam in hoc casu est excusatus pro alterius negligentia siue maioris siue minoris quia bona ratio dicit quod qui negligeret bona propria propter alterius negligentiam non est excusatus coram deo sic nec si ipse negligat negocia dei quia videt alios circa illa negligentes. quia sicut in propriis negotiis tanto vult esse diligentior quanto videt alios negligentiores. Ita debe

ret in causis dei. Sextus punctus est qd
sint pudici idem mundi corde ore et opere.
cuius mundicie necessitas et imundicie peri-
culū ps. s. l. iij. a. c. vj. per totus. Ergo mū-
di estote Esay. j. N Septim⁹ pun-
ctus est qd sint iusti reddentes qd sunt dei
deo et que cesaris cesari. Matthei. xxi.
deo quidē debent reddere sacrificia et obla-
tiones hominū suffragia et orones in sacri-
ficijs deo debitīs op⁹ qd attendant frequē-
tiam qd videlicet sacerdotes frequenter ce-
lebrent nō sicut illi de qbus dicitur ex de cele.
missa. Dolentes. Qd vix quater in anno
celebrant ne grām dei in vacuū recipiant.
quotiens igitur celebrant indigentes pro
victu terreno totiens etiā celebrant pro
victu gloria eterna. Etiā sic reddant reue-
rentiam qd conficiant corp⁹ xpī et sangui-
nē de materia pura ne incidant in illā ma-
ledictionē. Malach. j. Maledict⁹ inquit
qui imolat deo debile: quā ille deberet ti-
mere qui in mensa sua vel in tabula pro ore
suo vult habere vinū clarū in magna q̄ti-
tate et in ecclia pro sacramento xpī aceto-
sus. talis est cayn offerens deo spicas cor-
rosas qui multū grauaret si sibi tales de-
cime darentur. plus de hoc et qualiter tenē-
tur ad officiū dūmū. vide. s. d. v. c. Suff-
ragia vero homini debita sicut missas et
orones op⁹ qd reddant in sanctitate. qz ali-
ter decipiunt illos pro quibus illa reddunt
et tenentur ad restitutiones salarij accepti
sicut ps sup. c. xj. c. et j. eodem. c. p. qz obla-
tio malorū deo displicet. s. j. xj. a. et pecca-
tores non eraudit deus. s. d. ix. b. qz apud
deum nō gradus altior sed vita melior ap-
probatur. xxij. q. iij. Sicut excellentiā. s.
xlj. xvj. b. Octau⁹ est qd sint do-
mibus suis bene ppositi sic qd familia deo
fidelis eligatur culpabilis corrigat inco-
rigibilis expellatur. s. f. iij. p. to. di. xlvij.
Sicut huj. s. necesse. Nonus punct⁹ est qd
nō sint percussores nō solum ppter pctm.
sed etiam ppter irregularitatē vitandā. si-
cut ps. s. A. xxvij. b. Decimus qd nō sint
superbi de hoc vide sup totū ca. de Factan-
tia. et infra de Supbia. Undecim⁹ qd non
sint cruminosi. id est in aliquo pctō morta-
li serui diaboli quia talis nō pōt esse aduo-
catus populi corā deo sicut ps. s. A. xj. a.
Ultimus punctus est qd nō sint neophiti

Neophitus est nouus in fide qui ideo p̄s-
hibetur ordinari quia nō est expertus stas-
tum ecclie vel religionis. di. xlvij. Sicut:
eadem rōne videtur qd ille male ordinatur
qui nō vixit diu mūde et sancte in ordine vi-
cis sue. Luce. j. quia talis videtur velle cis-
to recidmare et qui frequenter de statu cas-
dit peccando et finaliter timore p̄fitef nō
recipietur ad ordines angelorū sicut ps. s.
B. j. a. Singuli ergo tenentes statum suū
per loca et ordines suos pficiscant. Nume-
ri. ij. P Quātum ad tertiuū illi reci-
pientur in morte ad celi imperiū qui bene
respondebūt ad quattuor questiones. quo
modo intrasti. quō vixisti. quomō rexisti.
quomodo ecclesie bona expendisti. Prima
questio quō intrasti. per quā scz portas. de
cōsequētibus quattuor ecclias his portis
itur in ois symonis et cesaris demōis atqz
dei. An scz per hostiū an aliūde sicut fur qd
nō intrat nisi vt furetur et mactet et perdat
Johā. x. vel vt finetur salariū qd indign⁹
accipit quia p̄uilegiū cōcessum aliquibus
artificib⁹ qui reipub. deseruiūt sicut mari-
narijs non valet illi qui nō habet oia qd de
statu suo congruūt. ff. de iu. imunita. l. Li-
cet. Sic in pposito de concessione benefi-
cij ecclesiastici vel salarij nō valet nisi ei qd
habet bonā p̄scientiam et alias conditiōes
ei necessarias. quia aliter vt fur recepta re-
stituet. Sequit vt mactat et pdat ad pctm
inuitando et exēpla peruersa dando sicut
dicif. di. l. De his. prauis inquit exēplis il-
lorū qui sacros ordines susceperūt ppls a
dei seruitio retrahitur et peior cōtinue effi-
citur et sicut filijs hely peccantib⁹ popul⁹
corruit. j. Reg. iij. sic plebs pctā luit cleris
corū. j. q. iij. ecclia. et Treno. iij. vbi pro-
pheta tangēs cām captiuitatis ppli dicit
ppter pctā prophetarū eius et iniquitates
sacerdotū eius qui effuderūt in medio ei⁹
sanguinē iustorū. qz sicut Grego. in pastora.
Eū pastor p abrupta vicioz graditur sepe
stringit qd ad p̄cipitiū grex sequatur. Se-
cundo quō vixisti quō vitam duxisti aut ex
emplo xpī qd dicit ego veni vt vitā habeāt.
aut illoz Ezech. xxiiij. Ne pastoribus qui
pascabant semetipsos. et infra. Cum aquas
purissimā biberitis. id est cum verba dei et
sanctorū legeritis et audieritis reliqua id
est quicqd fuit in residuo post auditus vel
o iij

Ornatus

lectionem pedibus vestris. id est malis af-
fectionibus turbabatis male viuendo et ma-
la exempla dando et oues mee in his que con-
culcastis pedibus vestris pascebantur et que pedes
vestri turbauerunt et bibent contra legem spiritaliter
intellectam. C. de re milita. l. Cum super.
in qua continetur. Cum superuidentes flu-
minum ripas omnis legionum multitudo consistat
prouida auctoritate decreuimus ut nullus
omnino immundo fimo communepoculum polluat
vel proterans publicos oculos nudatus in-
cestet hec ibi. Tertia questio querit de regi-
mine quomodo rexisti. id est an fuisti corrector
animarum secundum status sui exigentiam aut col-
lator vel detentor pecuniarum secundum auaritiam
aut de numero pastorum vel mercenariorum de
quibus dicit Augustinus. viij. q. i. Sunt in ecclesia
quidam prelati qui seruiunt deo non propter deum
sed propter temporalia comoda qui magis di-
cendi sunt mercenarii quam prelati. quorum iu-
dicius concludit dicens quisquis talis est mer-
cenarius qui inter filios dei se computat cogi-
tet quod respondebit quoniam dicit sibi illud ierem.
xiiij. Ubi est grex qui datus est tibi. Quarta
questio querit computum expensarum primo-
rum christi. id est rerum ecclesiasticarum quas viri ec-
clesiastici debent bene dispensare et non super-
flue dissipare. x. q. ij. Episcopus. de quibus alijs que
sunt in ecclesia quebus respondebit vide. s. l. iij. b.
In istis vero deficientes deponentur. Et si-
cut in ecclesia militante presbyter aut dyaco-
nus qui in fornicatione aut in furto vel per-
iurio aut homicidio captus est deponetur
dist. lxxxj. Presbyter. sic et presbyter. Et sicut ab-
bas negligens circa correctionem monacho-
rum deponitur. ex de sta. mona. c. ij. Ita et.
Et sicut excoicatus recipiens beneficium est
deponendus. ex de eta. et quali. ordinat. Cum
bone. Et ille etiam qui scienter suspensus
celebrat. ex de cleri. excoi. Apostolice. et illi
qui excoicati diuina officia presumunt cele-
brare omnibus beneficijs ecclesiasticis sunt
pauandi. ex de cleri. excom. Postulastis. sic
excoicatus minori excoimunicatione et su-
spensus quo ad deum et patet. Sic etiam li-
bertus ecclesiam vel prelatum accusans in
seruitutes redigitur. ex de ser. ordinan. vel
non. De familia. Sic ingrati deo et ecclesie
et breuiter in morte pro omni crimine in quo
quis inuenietur incorrigibilis deponetur
di. xliij. Nulli. et. xxij. q. iij. Forte. Ille ve-

ro qui inuentus fuerit bonus erit semper cum
illo cui dicitur. in psal. Tu es sacerdos in
eternum et.

Ornatus multi-

plex. Primo viciosus qui est
abiciendus. Secundo virtuo-
sus qui est retinendus. Tertio
gratosus qui est plurimum appetendus.
A Primus est abiciendus quia pericu-
losus est gestanti et intuenti. quia sepe contin-
git quod ignem superbie et luxurie quem quis per
vanum habitum et ornatum ostendit in alijs
dano se accedit et de dano coram deo respon-
debit. ff. ad le. a qui. l. Qui occidit. ubi habe-
tur quod si quis tempore ventoso ignem ponit
in stipula propria. et ille ignis vineas accedit
de damno respondebit. quia qui dat oc-
casionem damni damnum dedisse videtur. sic
et patet. huic concordat alia lex. ff. si quadru-
paupe. fecit. dica. l. j. §. Ita. et. §. Cum aries.
in quibus continetur quod dominus vel domina
bonis cornuti respondebit de dano illato
per cornua bouis sui. sic aliquando contin-
git quod thauri vulnerant homines. Lex autem
domini immaculata conuertens aias hec confir-
mat Exodi. xxj. Si bos cornu percusserit vi-
rum aut mulierem et mortui fuerint cito post
si bos cornupeta fuerit ab heri et nudius ter-
tius et contestati sunt dominum eius nec recluse-
rit eum occideritque virum vel mulierem et bos
lapidibus obruetur et dominum illius occidat
Sicut cornua illa nocent corpori ab eis vul-
nerato ita vanus ornatus et cornu mulie-
ris leuis nocent de eadem tentatis. quia si-
cut dicitur. Dan. vij. cornu illud faciebat bellum
Miodan vero istius belli iostedit solomon.
Prouer. vij. Ecce inquit mulier occurrit il-
li seque que tentat ornatum meretricio prepa-
ta ad capiendas aias garrula et vaga et cito
post. Statim eam sequitur quasi bos dus-
tus ad victimam et quasi agnus lasciuens
ignorans quod ad vincula stultus trahatur
et nescit quod de periculo anime illius agitur
Propter talia damna mala ornatus vestitus
lasciuus reprobat. di. xij. Par symonia.
quia ornatus meretricius non est ad placen-
dum deo sed ad seruiendum demonibus. de
conse. dist. v. Fucare. quia sicut ab vna oue
morbida vniuersus grex. sic ab vno peccatore

populus inficitur. di. xlv. Sed illud. in fi. Vide quomodo talis ornatus ad min⁹ est signū peccati. s. D. vij. c. 7 q^o respondebūt de toto damno. s. E. xj. talia igitur deserātur timore dei dicentis in ps. Corona peccatorum confringam. quia posuerūt ornamenta moniliū suoz in superbiā Eze. vij. 7 ideo sicut dicit Eza. iij. Decaluet domus verticē filiarū syon 7 dñs crinem earū nudabit in die illa scz mortis auferet dñs ornamentum calciamentoz 7c. B

Quātum ad scdm ornatus virtuosus ē duplex vnus templi spūalis de quo dicit. de ase. dist. v. Fucare. q^o ornatus xpianoz verus est nō in splendentia vestimenti sed moris boni 7 nihil in corona epi splendiū q^o humilitas di. c. Contra. Post mediu. Eccli. xxxij. Ornamentū accipies gratie. Alius est templi materialis. de quo dicit. dist. lxxvij. Pulchra. Qd^o prelati debent intendere vt templa dei ornata resplendeāt nō tamen debent circa hoc supfluas expensas appōere nec nimis curiosa 7 sumptuosa opera facere. xij. q. ij. Gloria. 7. c. Aurū. vbi habentur verba Ambro. ex libro de officijs dicentis multi edificant parietes et colūnas ecclesie subtrahunt. id est pauperes nō reficiūt marmora nitent auro splendent laquearia 7c. sicut patet supra. e. ij. b nūc autem sicut dicitur Eccli. xxi. ornamentum aureū prudenti doctrina. E

Tertiū ornamentum est appetendū. qz est stabile. Apoc. xxi. fundamenta muri ciuitatis erant ornata omni lapide p̄cioso. dum hic sumus habitaculum naturale vel fortuna nostra est quasi castrum quod est situatum super ripas maris habens latus illud quod est versus mare forte de lapidibus p̄ciosis sed parietes ex alia parte debilem de terra. quia sicut opus cōtinue sustinens fluctus maris in forti parte in vno alto fluctu qui ascendens irruit in murus terreum totum destruitur. Adurus noster fortis est anima nostra vel fortuna optata que continue sustinet fluctus aduersitatis pars debilis est corpus ad quod fluctus infirmitatis ascendens totum destruit et fluctu aduersitatis destruitur fortuna prosperitatis festinemus ergo habere illā fortunam 7 illam coronam durabilez. de qua Eccli. xlvj. Corona aurea sup mitras eius

expressa signo sanctitatis gloria honoris 7 opus fortitudinis et desiderio oculorum ornata.

Pacientia in ini

stis laboribus. Primo ē laudabilis. Secūdo iniustis vexationib⁹ quandoq^o est vituperabilis. Tertio in iniurijs dei se

per est dānabilis. Prima est mater indulgentie. Secūda est filia negligētie. Tertia est radix multiplicis malitie. A

Quātum ad primū quādo aliquis iuste flagellatur a deo vel ab aliquo tenente locum dei vel mūdialis iusticie si patienter sustineat illud siue sit carcer siue infirmitas siue bonoz perditio vel quodcūq^o infortuniū illa patientia est sibi mater indulgentie 7 si nesciat cām redij si sic accipiat vindictā dei illa purgant^{ur} p^{er} q^{uod} flagellat^{ur} 7 sic itelligit diffinitio paciētie q^o dicit q^o paciētia est suas 7 suoz iniurias eq̄nimit tollerare. xxij. q. j. c. j. in medio. s. caue ne meritū istud frequēti ipacientia perdat qz dicit lex q^o assidua frequētia p̄bet nōnulla. glo. interlinealis. i. aliquā infamiā. ff. d. in in. 7 famo. libel. l. Itē apud labeonē. quia pctm̄ veniale ex frequētia eius efficit mortale. Nam sicut ois virtus ita oē viciū p^{er} exercitiū in suo genere capit incrementū. ff. de lega. iij. Legatis seruis. s. Matrices. sitis igitur p̄fecti 7 integri in oi patientia 7 doctrina. ij. Thimo. iij. qz laudabilior ē fraudis passio q̄s vindicte actio. xxij. q. j. Nisi in me. 7. c. sequēti. B

Quātū ad scdm vbi q^o iniuste capit tua vel quāt si verisimiliter credas q^o possis eius malitiaz extinguere p^{er} tuā paciētiā sustine patienter 7 sic intellige si volueris oia precepta dñi in euāgelio d^{icitur} paciētia. Matth. v. Luce. vj. qui te pcusserit in vnā maxillam p̄beei 7 alterā 7 tollēti palliū da 7 tunicā 7 sic de alijs. qz mādata paciētie nō taz in ostensione corpis q̄s in p̄paratione cordis sunt seruāda. xxij. q. j. Nisi. s. his. Si vero estimes q^o p^{er} tuā paciētiā sua cōualescat malitia fortit ei resiste sic tñ q^o in secreto cordis semper seruando paciētiā exteri exhibeas q^o sunt p̄secutori expediētia. xxij

o iij

Pacta illicita

q. j. Paratus. quia ubi nō personam sed fidem ecclie vel aliam militiam querit si sibi nō resistitur nō patientia s̄ negligētia iudicatur. xxij. q. iij. Maximianus. r. c. Pro mēbris. sic igitur non reddere mala p̄ malis signū perfecte patientie est. xxij. q. iij. Sex differentie. sic igitur sicut d̄r Apoca. xij. qui occiderit in gladio op̄ eum occidi in gladio hec est patientia sanctorū hoc nā q̄ nobis a iure indultū est ut vim vi repellamus. ff. de iusti. r. i. l. Heluti. §. j. r. q̄ nō resistit conscius est criminis. s̄. d. j. c. Sic igitur in patientia vestra possidebit̄ aīas vestras. Luc. xxi. r. etiam aīas illoꝝ quib⁹ resistendo impeditis ne ad libitum delinquant. **L** Quātum ad tertiu scien- dum s̄m Criso. sup̄ Mat. r. habet. xxij. q. iij. Qd̄ xps. Iniuria p̄sone cum patientia r. cum gaudio est suscipienda in certo casu ut dictū est. sed iniuria dei vlciscenda ē. vi de de ista materia. J. x. a. Sic igitur p̄ patientiam curramus. Heb. xij.

Pacta illicita pri-

mo non sunt facienda. Secūdo si sint facta sunt frangenda. Tertio licita sunt facienda r. semp̄ seruanda. **A** Quātū ad pri- mū in spiritualib⁹ illita pacta nō sunt facienda. ex de pac. Cum pridē. qz in spūali- bus pactio inducit symonias. xv. q. vij. per laycos. r. ideo est illicita. ex de pac. pactio- nes. Caueāt ergo permutantes beneficia sua qd̄ raro pōt fieri sine pactis illicitis sci- entes q̄ pactio symoniaca p̄ auctoritates superioris nō purgatur eodē. c. Luz pridē. Item cū demonib⁹ nulla pactio est facien- da sicut faciunt cōiuratores r. magicarū artiū sectatores. xxvj. q. ij. Illud. Itē in cō- tractibus pactū legis cōmissorie est p̄hibi- tum. Est aut̄ illud pactum tale obligo tibi pignus. i. est rem mobilē vel ypotecam. id est rem imobilem p̄ tanta pecunia ad talē diem hoc pacto q̄ nisi soluam tibi illo die res tibi obligata sit semp̄ tua. Ista pactio est frequēs inter vsurarios r. indigētes in quo nō solū delinquūt in spe vsure. qz spe- rant q̄ res illa cū eis remaneat. sed etiam quia faciunt se similes r. socios diaboli. si- cut ps. j. P. x. d. Et quia faciūt pactum pro

pter inopiam debitorū prohibitū est in iure canonico. ex de pigno. Significante. Et in iure civili. C. de pac. pigno. l. j. Vult tas- men lex predicta q̄ pignus in die vendat̄ur r. creditor tantū accipiat q̄stus mutua- uit computādo fructus pceptos r. residuū reddat debitori. Item nullū pactū est faci- endū p̄tra bonos mores sicut ps. s̄. L. xij. d. quia mandatum dei est super oīa pacta nec p̄tra ipsa d̄s pactum fieri. dist. viij. que p̄tra. r. xx. q. j. puelle. in fi. ne dicatur ei il- lud. Osee. vj. Ipsi sicut adam transgressi⁹ sunt pactum. si aliquis fecit tale pactus il- licitum nullo modo est tenendum. qz iura- mentū vel p̄missio vel pactio de turpi fa- cto vel de re que vergit in detrimentū ani- marū est frangēda. xxij. q. iij. si ad peccatū r. Insti. de inutili stipulatiōe. §. q̄ turpi. r. ff. solu. matri. l. Alia. qz p̄missio ē ipia q̄ scelere implet. r. ideo in malis p̄missis fi- des est p̄scindenda. xxij. q. iij. In malis. qz peius est impendere q̄ peierare ibidem. c. Unusquisqz. exemplum de saltatrice r. he- rode. di. xij. Duo. ubi dicit̄ q̄ cū noxia pro- missa implemus dei iussa contēnimus.

B Quātum ad scdm̄ illicita pactio vel p̄missio semp̄ est deserēda r. licita quā- doqz in melius mutanda. qz nō infringit̄ quādo in meli⁹ cōmutatur. ex de iu. iuran. Peruenit. r. sic nō est mendaciū venire cō- tra p̄missus. xxij. q. ij. Br̄s paulus. nec eti- am quādo necessitas impedit qz nō ē trās- gressor p̄missi q̄ ne impleat necessitate p̄hi- betur. xi. q. iij. Antecessor. qz si p̄ me nō stat- quo min⁹ faciā qd̄ p̄missi mihi nō est impu- tandū. ex de sponsa. Sicut ex lris. r. rō est qz in p̄missis r. pactis plus est q̄qz subin- telligendū q̄ exp̄mat. xi. q. iij. Antecessor. ex istis ptz q̄ oēs isti debent pactū infringe- re q̄ dicūt Esa. xxvij. Percussus fedus cū morte r. cū inferno fecim⁹ pactū. **L**

Quātum ad tertiu pacta licita r. hones- ta sunt semp̄ seruāda. r. q. vlti. Relatū. ta- lia sunt q̄ fecim⁹ cū deo in baptismo r. in p̄fessione q̄ sunt districte tenenda. qz gene- rale pactū est societati hūane regibus suis obtēpare. di. viij. que. maiori rōne debem⁹ deo obediēdo tenere pacta q̄ fecim⁹ cū eo qz in pacto qd̄ ipse de⁹ fecit nobiscū q̄ nō vult nos p̄dere. Gen. ix. Statuā pactū me- um vobiscū r. nequaqz vltra iterficiet̄ oīs

Papa

caro subintelligit. si nos teneam? pacta q fecim? euz eo hm q ipse dicit. Exo. xix. Si audieritis vocē meā ⁊ custodieritis pactū meū eritis mihi in peculiū de cunctis populis. ppter qd pacta seruabo ait pzetoz. ff. de pac. lairegentiū. P. iij.

Papa Prior habet

gressus sanctitatis. Secundo pgressum ptatis. Tertio egressus paupertatis. A Primū pz di. xl. Nō nos. vbi papa loquēs dicit qd sanctū dubitet esse quē apex tante dignitatis attollit. ⁊ infra. Aut em̄ claros. i. sanctos ad hec fastigia erigit aut qui erigunt illustrat glo. i. dat eis occasionē bene viuendi. vt di. lxxxj. Valet. ⁊ bñ decet q sit sanct⁹. qz ipse est q vicē dei h̄ in terris. ⁊ vicari⁹ iesu xpi. ex de translatio. Quāto. ⁊ etiā sicut sedes aplica est prima auctate ⁊ dignitate. lz anthiocena por tpe di. xxj. Nūc aut. Ita agruum est q sit etiā scititate imo necessariū est. qz bonitas papalis salus est oīm ⁊ pueritas ei⁹ cedit in dānationē innumerabiliū psonay dist. xl. Si papa. Et id in cultu dei maiorem zelus dz h̄re q̄ alij xpiani. xxiiij. q. j. Officij. vbi Julius papa ait. Officij nr̄i consideratione nō est nobis dissimulare nō est tace re libertas. s. nobis qb? maior cūctis xpiane religionis zelus incūbit hm glo. In papa. dissilatio ē detestabilis ⁊ taciturnitas in eo est magnū malū di. xl. Si papa. vbi glo. dicit q in plato taciturnitas est mortal di. xliij. c. j. ⁊ Esa. vj. Ne mihi qz tacui igif nō taceat papa: sed corrigat ⁊ finem imponat scādalois ⁊ piculosis. ⁊ faciat q decretū illud teneat dist. lxxxij. Presbyter qd est infra. S. iij. a. ⁊ illud di. lxxxj. Si q. qz min⁹ malū eēt leges nō condere q̄ conditas negligere ⁊ neglectozes impune trāfire. Itē finē iponat scādalis ⁊ piculosis discordijs duoz archiepoz anglie. videlz cātuares. ⁊ eboracē. de antiq̄ lāgoze portatidis crucis sniam tenēdo bti Grego. q in registro suo de illis loquēs lib. ij. Ep̄la. xxiiij. missa augustio aplo angloz sententiat q ille sit prior honore q̄ fuit pri⁹ ordinat⁹. Itē faciat curatos indispensabiliter re fidere. ppter piculū tā dispēsantiū cū eis s. d. xliij. a. qz etiā dispēsationē illā pcurā

ciū. Ibidē. b. qz etiā subditoz sicut patebit infra. t. de platis. In istis em̄ ⁊ in multis alijs pape ⁊ alioz platoz taciturnitas reputat piculosa. qz si plati nō haberēt maiore negligentia in his q̄ ptinet ad salutē aiay q̄ h̄nt aliq̄ in collectiōe pecuniaruz nō eēt tot pctozes in clero ⁊ pplo nec tot lupi i grege dñico. qz audiētes vnū puiso rē volentē in ecclia sua pbendā iuste vēdi care vel quēcunqz acceptare aut aliqd de redditib⁹ suis vel iurib⁹ occupare grauit offendunt exquisitisqz psilyis multilqz libroz ⁊ legū reuolutiōib⁹ toto conamie conāt resistere. S; audiētes vel poti⁹ audire negligētes demones i diocesi sua aiay potent spoliare. vsurarios. luxuriosos. raptores. ⁊ iniustos multiplicari. lupos contra oues pualere. Nō dico xpiani cum sint qm̄ in aliq̄ offendant: s; vnū scio qd vrinā nec esset a deo nec ab hoie scitū. q nō tāto cō filio tanto conamie dyabolo resistūt ⁊ peccatis animay piculis: qzto resistunt pbēdarū ⁊ pecuniaz petitorib⁹ ⁊ honozis proprij impeditorib⁹. Ex q̄ pz veritas scripture Bernardi scribētis ad Eugeniū lib. iij. de consi. c. v. Elides inquit oēm eccliaficū zelū feruere solū p dignitate tuēda honozari totū dat sanctitati nihil aut parū ⁊ infra. De placito dei nulla mērio est p iactu rassalutis nulla cunctatio nisi qd sublime hoc salutare dicam⁹. ⁊ qd gloria redolet. h̄ iustū est. hec ibi. Et h̄ac scias eē magnā occasionē corruptiōis aiay. quia si psidētes in suprema curia xpianitatis tam distictis sanctionib⁹ quererēt que sunt iesu xpi. sicut querūt que sua sunt nō essent tot symoniaci: vsurarij: luxuriosi ⁊c. in curia romana: nec in alijs locis sicut sūt. nec tot mundine ⁊ mercatiōes in festis nec tot homines honozis dei destructozes. Sed heu nisi tara vel residuū pape ad certū soluat terminū. ⁊ nisi ecclē decima certo sit ei termino soluta: grauissima cōtra non soluentes exercet excōicationis sentētia ab his qui in clero ⁊ populo duriora scire potuerāt delicta: quib⁹ tam breui tpe rigida medicina mīme obuiat. Mandatū namqz illoz de pecunia soluēda ptergrediēs excōicationis ⁊ interdicti pena punif. Precepta ho dei quisq̄ de clero trāsgrediendo vitā ducēdo luxuriosaz pena punif pecunia

Papa

ria. in qua plerique plus burse impletione quam culpe videntur intendere correctioni. Ex quibus unum patet quod dicere vehementissime exprobrare. silere tamen non audeo ne incidam. In illud Esa. vj. Ne mihi quia tacui quod videlicet quales leges tales et legum conditores bulla. namque et legis sanctio conditoris est ostensio. Ergo bulle pecuniales pecuniarum ostendunt feruidos amatores et tot peccatorum dissimulatores neglectores manifestant animarum. Forsitan responderunt quod curam animarum suis subditis commiserunt ad pecunias vero colligendas eos sumptuum compellit necessitas. quibus respondetur quod sicut curam animarum ita et pecuniarum et dispensationem decimarum suis subditis commiserunt de quarum una maximam habent subditi in non custodiendo negligentiam. et in altero magnam habent in colligendo diligentiam de quibus deus conquerendo dicit Hier. xj. Multi pastores demoliti sunt vineam meam conculeaverunt partes meam supple. sed non suam. sequitur. posuerunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis. Quare ergo in illa parte in qua diligentes sunt iuvamen eis offerunt et in alia ubi defectuosi sunt. et auxilio indigentes eos periculo proprio derelinquunt. Quod vero dicunt quod defectus eos compellit ut talia faciant de ecclesia et de consecrandis in curia de episcopibus datis in curia exactioes vel reservationes de quibus scit et facta ostendunt quod quotque supervacuis expensis in illa incidunt necessitate. subtracta namque cardinalium onerosa multitudo et familie numerate et parentele inordinata affectio et totius apparatus superba vanitate tantarum cessabit necessitas collectarum. Et quibus ideo cessare deberet ne gregem pusillum qui in christo credit eiusque sanguine redemptus est scandalisarent. Si enim illius sanctissime sedis presidentes scirent quod non solum iudei heretici et schismatici. et alij infideles. sed etiam fideles obloquuntur et scandalisant de eorum apparatu atque questu quem superbum et cupidum iudicant a christi tramite declinantem. quod etiam de illa retentione quam de consecratis vel datis in curia episcopibus pro camera pape retinent populus detrahit christianus dicens tanti illi episcopatum estimo. Si deum timeret ut deberent; sine imponerent festinatam. Si enim

christus censum dedit vel pusillos non scandalisaret dicens Petro Matth. xvij. Et autem non scandalisem? eos vade. et infra invenies staterem da eis. scilicet quod petebat didragma pro me et pro te a multo fortiori illi qui christi locum tenet in terris deberet ista dimittere que sunt alienis usus deputata: ne ceteris fieret offendiculum illam dominicam suam cum timore excogitantes. Matth. xvij. Qui scandalisaverit unum de pusillis istis qui in me credunt expedit ei. ut ponat mola asinaria in collo eius. et demergat in profundum maris. Qualiter etiam punientur qui multos scandalisant ipsos. scilicet consecratos qui magna summa pecunie usurariis se obligant antequam quicquam de ecclesia capiant quibus obligationes faciunt et fideiussores inveniunt. et pro simplo forte se obligant ad duplum ratione interesse quamque crescit ad decuplum. pro quo debito solvendo vel tyrannidem in servos ecclesie exercet et collectam gravem de clero faciunt qui contractum in curia factum secretum esse non paciuntur et interim parcam vitam. et a multis notatam diutius extra dyocesim commorando. Pro qua pecunia levanda creditoribus vel nepotibus vel largitoribus beneficia ecclesiastica symoniace largiuntur pro qua ab usurariis ad diem non soluta suspendunt creditores et fideiussores excoriant. Si autem Constantinus imperator adhuc paganus pro vita vel sanitate corporali noluit sanguinem fundere puerorum. quare voluit illi qui animas saluare deberent tot perdere pro brevi seculi vanitate. Sancti igitur esset pro seipsum et pro alijs quod pauciores haberent cardinales et de toto electi et sanctitate et scientia approbati utpote qui totum mundum sunt reaturi. In quibus ecclesie potius quam persone vel parentele esset primum qui de terris templariorum vel alia circa eis assignata pro occasione sine scandalo viveret muneribus et exactioibus que gloriam curie maculant penitus derelictis. Non dijs sed peccatis detraho. nec pono os in celum: sed in scenis como quo Paulus reprehendit Petrum Gal. ij. Nec tango montem sed mortem nec patris intendo reuelare turpitudinem. Tam timens offensam. sed potius se sequens vestigia nitor patris nudata pudenda occultare. sciens quod non omnis papa sanctus: sed quibus a deo reprobatus etiam in presenti pu

Parentes

nitur dist. xix. Anastasius. Nullus ergo of-
fendat considerans q̄ deo ordinante pro-
pheta Balaā sue vesanie reprehensore ha-
buit asinas. ij. q. vij. Secuti sunt. ⁊ Nume-
ri. xxij. **B** Quantus ad secundū pa-
pa habet in progressu potestatem. ⁊ ideo ple-
narie potestatis eccliasice que in pallio
designatur semp pallio vitur. extra de au-
ctoritate ⁊ vsupallij. Ad honore. multa iu-
ra habentur de pape ptate que quotidie ad
discuntur sciētia experimentalī. **L**

Quantū ad tertiū potestatem pape sequi-
tur q̄ est pauperior in egressu quocunq̄
etiā rustico qui de iure vel de cōsuetudine
condit testamētum. qz rustico tali mortuo
diuitijs ab eo legatis sibi applicatis in tā-
to ditior est post mortem q̄ papa. qui nul-
las tales post mortē habet diuitias. qz te-
stamentū nullum facit ⁊ cuz plenitudine
potestatis videat q̄ de cōsilio cardinaliū
quibus sepius dat licentiā testamēta con-
dendi possit legem condere q̄ ipse possit
testamentū facere. qz papa pōt nouas le-
ges condere ⁊ facere dūmodo non sint cō-
tra euangelia apostolorū vel aliorū sancto-
rum dicta que sententialit̄ sunt ab eis dif-
finita. xxv. q. j. Sunt. ⁊ non condit videtur
mīn⁹ curandū. ⁊ esse de conditione illorū
qui in psal. Dormierūt somnū suū ⁊ nihil
inueniunt omīs viri diuitiarū in manib⁹
suis. nisi dū vixit legationē regularū ⁊ bo-
norū operū ad deū miserit. qui igit̄ duz vi-
uit mittit legatos p̄ vtilitate aliorū. tales
etiā mittat pro cōmodo pprio. qz sicut le-
gatus nō debet querere p̄fectum ppriū
sed mittentis dist. xciiij. Si quis ita talis
elemosyna querit cōmodū mittentis. ⁊ sic
legatus a latere pōt absolvere de iniecti-
one manū in clericū ⁊ bñficia conferre
extra in nouella. Innocentij de officio le-
gati. c. j. Ita elemosyna ab omni peccato
liberat. ⁊ facit inuenire viam ad vitā eter-
nam. Thobie. iij. **P** iij.

Parentes boni.

P Primo sunt a filiis honorā-
di. Secūdo pre ceteris i ne-
cessitate iuuādū. Tertio mali-
versos sunt derelinquēdi **A** De p̄mo
habem⁹ preceptū dei. Ero. xx. Honora in-
quit patrē ⁊ matrē. ⁊ di. xxx. Si qui filij. ⁊

di. lxxxvj. Singulis in fi. qd̄ nō debet tan-
tūmodo intelligi de parentib⁹ carnalib⁹
qz plus videt̄ peccare cōtēnens patrē spi-
ritualē q̄ carnalē. ij. q. vij. Qualis. de hoc
vide. s. f. vij. l. Qui vero ecōuerso aduer-
sus parētes armant̄ vbiqz nomē infamie
incurrunt. vj. q. j. Infames. **B** Quā-
tū ad secundū tpe necessitatis magis succ-
currendū est parentib⁹ q̄ alijs di. lxxxvj.
Singlis. S; quid si pater sit infidelis ad
hoc r̄sum est. s. f. vij. l. vtrū etiā teneat̄
potius iuuare patrē vel matrē vide. f. vij.
l. hoc tamē teneo qvtrūqz iuuabit si pos-
sit. qz potius debet quis parentib⁹ egenis
maxime fidelib⁹ puidere q̄ religionē ins-
trare di. xxx. Si qui. qz despiciēs parētes
tpe necessitatis mereret̄ mortē t̄palem et
eternā di. lxxxvj. Singulis in fi. **L**

Quantū ad tertiū parētes qui a xpo as-
uertunt̄ sunt oīno dimittendi. xxvij. q. j.
Si infideles. qz si illi qui non deserūt sed
sequuntur vicia parentū dicunt̄ filij abo-
miationū di. lvj. Lenomanēsem. s. l. Cū igit̄
tur. ⁊ reuera p̄ quāto generatus ex malis
parētib⁹ est p̄liuor ad malā. qz ex talib⁹
vt plurimū mala ples generat̄ di. lvj. Si
gens pro tāto oportet q̄ plus deserat illo-
rū societate ne educatiōe inclinatio iplea-
tur. nec in talib⁹ q̄ sunt cōtra salutē suam
debet q̄s parentib⁹ obedire. vñ Bernard⁹.
in quadā epla ad parentes pprios Sola
inquit cā q̄ licet̄ parētib⁹ nō obedire deest
ipse em̄ dicit q̄ amat patrē aut matrē plus
q̄ me nō est me dign⁹ ⁊ infra. In hoc non
agnosco parētes. s. hostes imo nō paren-
tes sed pemptores. **P** v.

Assio christi cuz

P morte eiusdē ⁊ cū nostro as-
sensu. Primo hereditatē celi
nob̄ recupauit. Secūdo ad ip-
sas fugiētē saluauit. Tertio ad vices gr̄as
nos obligauit. **A** Quātū ad p̄mū hō
p̄ mortē xpi h̄ hereditatis celestis agruā
v̄dicationē ⁊ p̄ ppriā diligētā hēbit eius-
dē possessiōez ⁊ p̄ suā negligētā seu culpā
poterit icidere i illi⁹ p̄petuā pditionē. pri-
mū ondit̄ p̄ rōez leg. C. d̄ inof. te. l. Si mī
vbi d̄. si mī iduob⁹ filijs heredib⁹ in testō
institutis. tertio filio post testm̄ suscepto
si in puerperio ei⁹ discesserit mī ei lex. cā

l. p.

Passio christi

Duobus fratribus largitur hereditates. qz ex psumptione legis eū cum alijs duobus heredem instituisset nouū testamentū condendo. qz non solet mater iuniorē filius preterire. **B** Sic in pposito de^o q est mater nostra qui dicit Esa. lxxj. Quod si cui mater blandiat: ita ego consolabor vos: duos filios instituit heredes celi vnu in testamēto legis nature. et alium in lege moysi. postmodū vero mortu⁹ fuit in spiritali parturitōe tertij filij. s. xpiani. ergo fm rationē legis predicte duobus filijs. i. electis ppli gētilis atqz iudaici ante mortem heredib⁹ regni celestis institutis xpianis bonis in quoz pncipio: vel puerperio mater mortua est eiusdē hereditatis iusta cōpetit vendicatio. tali ergo iure sicut scribitur Eccli. xxiii. In partes dei mei hereditas illius. i. boni ppli xpiani. et in psal. Lū dederit dilectis suis sōm⁹ ecce hereditas dñi filij merces fructus ventris. Uide aliā legem huic concordātes supra. a. xiiij. a. Sed sicut oportet q ille qui vult hereditatē illam vendicare per priorē legem sit filius dei nō dyaboli mox imitatioe. j. q. j. Lū ordinaretur. Ita oportet qui vult p secundā sit seru⁹ necessarius psal. Seruus tu⁹ sum. et filius ancille tue. Si vero quis ius illud amittat. qz peccando se facit seruum dyaboli. renouādo societate cū xpo per penitentiam illud recuperabit per rationē legis. ff. quēad. serui. amittant. l. Si cōmunem. Ad cuius legis declarationem ponatur q duo seruitutē habeant indiuisibilem transeundi per fundum alicui⁹ vel aquā ducēdi vel alicuius alterius seruitutis vno illoz existente: minoris etatis in q nō est abilitas vsus seruitutis et alius ppter defectum vsus libertatis seruitutem suā perdit. quo facto cuz alio veniente ad etatem legitimā et ius suū obtinente isti etiam ius suū restituit. super qua lege notant iuriste qstū valeat bona societas.

L Ista lex est ad ppositum pro tāto q sicut pdicti duo habuerūt vnum ius cōmune inter eos. ita habent xps et homo in statu gratie q possunt ire simul ad celū. et sicut vnus illoz perdit ius suū. et illud reparat per sociū. sic homo peccando et penitendo. et pty qz sicut dicit. ij. Cor. j. Socij passionis xpi. quia si compatimur con

regnabimus. Roma. viij. Sic ergo patet quomodo taz innocens qz etiam penitēs per mortem et amicitia xpi recuperat hereditatem celi non solū per leges predictas sed etiā per iura regni et dei. Nam p vtrūqz patre defuncto filius vendicat hereditatem per breue de morte antecessoris. qz pater noster xps mortuus fuit in sayscia celestis hereditatis. ergo hereditate possideamus sanctuariū dei in psal. Hereditate acquisiuit eam. qz xps pro omnib⁹ mortuus est. ij. Cor. v. Et igitur succedere possunt per petitionē hereditatis ex testamēto. qz Hebreo. ix. Ideo noui testamēti mediator est vt morte intercedere benedictionem accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis. ff. de peti. here. ab itestato. Et p aliā legē. s. B. iij. c. qz sicut Eccli. xxx. Mortu⁹ ē pater illius et quasi nō est mortu⁹ similem em reliquit post se et per leges familie heriscunde. i. hereditatis scindende que habetur. Familie heriscunde. nam sicut per legem illā hereditas patris eo mortuo est inter fratres diuidenda. sic et pty. ppter qd congrue dicitur. Josue. xvij. Diuisit terrā filijs. Mortuo autē pmogenito seu fratre seniore sine herede de corpore suo hereditas fratri vel fratribus deuoluit iunioribus. Sic xpo defuncto qui est pmogenit⁹ in multis fratrib⁹ Ro. viij. De quib⁹ dicit Matth. xxvij. Nunciate fratrib⁹ meis boni xpiani sūt. sicut dicit Ro. viij. Heredes quidē dei. coheredes autē xpi. figura et lex omnia ista confirmās. Numeri. xxv. Ubi oibus profugis in morte summi pōtificis licentia datur ad ppria remeandi. sic xps assistens pontifex semel pro nostris peccatis mortu⁹ est. j. Petri. iij. **D** Quantū ad secundā ptem primi articuli qz proprius dsensus et ppria diligentia xpiano rū sit necessaria ad hoc q illā celestē obtineat hereditatē. pty pmo. qz sicut spōsalia ptracta cū illa que est infra etatē contrahendi vel dsentiēdi nō valet nisi dsentiat cū venerit ad legitimā etatē. i. ad annos discretionis. xxx. q. ij. Ubi. sic de sponsalibus contractis nobiscum anteq̄ essemus nati. Ofec. ij. Sponsabo te mihi in fide. et patet. Secundo patet idem per exemplū dsensus in alijs contractib⁹. qz sicut cōsensu contrahitur obligatio in emptionibus

et venditionibus in locationibus et con-
 ditionibus in societationibus et mandatis que
 fiunt inter absentes per nunciū. Insti. de
 consensu obligationū. in textu. et in glo. Nā
 quā nūcius cū lra vel sine lra mittit pro re
 emenda ad aliquē si ille ad quē mittit cō-
 sentiat cōtrahit inter ementē et ipm ven-
 dentē obligatio consensu. Si vero nō con-
 sentiat nō cōtrahitur. Sic deus pater nos
 emit per passionē et mortē benedicti filij
 sui quē in hūc mundū ad hoc misit ut nos
 redimeret ab omni inquinamēto carnis.
 et spūs. ij. Cor. vij. Et per precium ab eo mis-
 sum sunt empti omēs qui cōsentiūt in mo-
 dum et conditionem emptionis qui est quod
 adhibeant propriam diligentiam quod non rede-
 ant ad dyabolū per peccatū de cuius serui-
 tute empti sunt nec mirū. quia redeuntes
 non sunt hoīes ratione vtentes: sed sicut
 canis vel alia bestia quā emptā et sibi dimis-
 sa redit ad illū qui ipsam pascere consue-
 uit. et ptz. Et hoc potest qui vult. quia sicut libe-
 ratus de seruitute potest ad seruitutē redire.
 et in traditione fundi vel alterius rei tra-
 dens potest tradere ad qualē seruitutē volu-
 erit: dūmodo placet partibus. extra de cen-
 tuato. et extra de iur. patrona. Preterea.
 xvij. q. ij. Eleuteri. sic peccator tradendo
 seipm dyabolo potest se ponere in tot serui-
 tutibus peccatorum quot voluerit. quia dū pla-
 cet ei certū est quod placet et illi cui venunda-
 ti sunt ut facerēt malū. j. Macha. j. Dicē-
 tibus quod xpūs eos emit et quod tota diligentia
 pro custodia rei emptę et totū piculū perdi-
 tionis eiusdē transit ad emptorē per legem
 Insti. de emp. et vendi. §. Cum autē: rūdet
 per aliū. §. sequentē ibidē qui incipit. An
 maduertendū. vbi dicit. Quod si veditō rei
 emptę custodiā suscepit vsqz ad traditōez
 ad ipsum periculū pertinet casus et dānus
 eiusdē sic in pposito et ptz. et rō est quia si bñ
 custodim⁹ aīas nostras nostrū erit cōmo-
 dū. quia lex dicit quod ei⁹ dō eē dānū et pericu-
 lū cui⁹ est cōmodū. Insti. de emp. et ven.
 §. Si et si post emptionē. Et Quan-
 tū ad tertiā ptē istius arti. s. quod hō pro proprias
 negligentia possit pdere totū ius celi quod
 de sua morte sibi emit ptz. Primo quia san-
 guis ille qui exiit de latere xpi in generis
 humani redēptionē et aqua quā fluxit in ei⁹
 lotionē de quibus dicit Job. xix. Continuo

exiit sanguis et aqua nō descenderūt nisi
 ad illos qui volunt esse sub xpō. mandata
 eius custodiendo. et similit⁹ sub ei⁹ legibus vi-
 uendo. Sicut nec aqua de celo veniēs des-
 cēdit nisi ad pres inferiores tm. ut dicit.
 Esa. xij. Naurietis aqz in gaudio de fon-
 tibus saluatoris. Et ratio est bona. quia sicut
 pign⁹ semel redēptū. et iterū obligatū nō
 debet reddi anteq̄ secundū debitū soluat⁹
 per legē supra. l. v. c. dicit ergo talibus de⁹
 qui pnie nō solunt pciū. precium meū cogis-
 tauerūt repellere. in psal. Quia q̄tū ad il-
 lus statū peccati in quo peccator ponit se
 nō reputabitur a deo empt⁹ per legē. s. Ad
 xij. d. quousqz soluerit pro seipso debitus
 pnie. quia dicit lex quod pditionalis mercatio
 tunc pficit cū completa fuerit cōditio. ff.
 de contrahen. emp. l. Nec venditio. Sic in
 pposito. Nā de⁹ qui emit te. hanc pditio-
 nē apposuit di. Matth. xix. Si vis ad vis-
 taz ingredi serua mandata. Omēs ergo alie
 auctoritates sacre scripture talē cōditio-
 nē habēt tacitā vel exp̄ssā. sicut illa Ro.
 x. Quicūqz innocauerit nomē dñi saluus
 erit. et Ro. xj. Omnis israel salu⁹ fiet. et j.
 Thymo. j. Vult omēs saluos fieri. et illud
 Marci vlti. Qui crediderit et baptisatus
 fuerit salu⁹ erit. quia lex generaliter loquēs
 quāqz hys tacitā cōditionē subintellectam
 sicut ptz. exp̄sse. ff. de serui. l. Si tibi. vbi
 habet quod in generali cōcessione seruitutis
 quedā tacite excipiunt. quia si alicui pcessus
 sit quod vadat per fundū alterius dōz intelli-
 gi sine dāno concedentis quod scz non faciat
 viam vltra vineas suas. quia in concessione
 generali nō veniūt quā non esset verisimilit⁹
 cōcessurus. extra de reg. iur. in. vj. nec est
 cōtra hoc lex. ff. de publi. l. De precio. que
 dicit quod lex siue sentētia pretoris indistin-
 cte loquens indistincte intelligi debet. quia
 ibidem glo. multis argumentis hincinde
 adductis tenet quod vbi lex est quā generaliter
 loquitur. nec est alia specialis que de ma-
 teria illa loquitur. tunc lex indistincte lo-
 quens intelligi debet indistincte. Si vero
 sit specialis quā in aliquo plus dicit quā ge-
 neralis tunc quod omissum est in genera-
 li supplendum est per legem specialem. quia
 illud quod plan⁹ est in speciali est quasi ta-
 cita cōditio in generali quā secū accipe-
 debet quod vult vti generali. Sic in predictis

3
3
-

Passio christi

auctoritatibus sacre scripture et in oibus
similibus generaliter loquentibus tacite sub
intelligit illa spalis qua dicitur. Si vis ad
vitam ingredi serua mandata et illa Matth.
xvj. Tollat crucez suam et sequat me. Sic
etiam oportet quod intelligat illud quod predictum
est sup. b. iij. c. De breui d. morte antecesso
rum quod. i. ille qui per viam illam vendicat here
ditatem sit capax hereditatis. nam qui non est
capax et utpote qui est mortuus mundo sicut
religiosus vel qui est morti adiudicatus et
ad patibulum ductus non potest heres institui
dum est in tali statu. ff. qui testa. fa. pos. l.
Si ab intestato. et ff. de heredi. insti. l. Si
alienum. Applicatio patris et similitudo de mor
tuo celi et de ducto ad patibulum inferni dum
est in peccato mortali. Et etiam quod dictum
est ibidem de familia heriscunda. quod inter
alios veniat unus qui non est filius. et petat
hereditatem reuera non habebit. quia et si di
cat se filium si obijciat contra eum quod non est
oportet quod probet se heredem. ff. fami. her
iscun. iudi. l. j. et ff. de exceptioni. l. Fundi
Sic quando demones hominibus inuidetes
obijciunt morienti petenti hereditatem celi ra
tione tali deus promittit celum et hereditatem
sua tenentibus precepta sua dei. Si vis ad vi
tam ingredi serua mandata et ego te intro
ducam in illam ergo nostra fiat hereditas.
Luc. xx. Quia sicut dicitur Gal. iij. Si ex le
ge esset hereditas iam non ex operibus. In quo
satis ostendit quod propter illa bona opera
obtinetur hereditas. et hoc est rationabile. quod
in societate mercantium unus quicquid ponit pe
cuniam et alter laborem corporalem. ut ff. pro
soc. l. Vera. que societas est licita et bona
si sint socii in lucro et damno. aliter vero esset
societas usurarioz de qua dicitur lex. ff. pro
soc. l. Si non fuerit. quia ubi alter damnum
non vult habere illa societas est leonina
id est crudelis et iniquissima iniquissimus
inquit genus societatis est. Ita christo pone
te precium sanguinis in mercatione here
ditatis nostre. oportet quod nos ponamus la
borem nostrum et quod simus socii laboris sicut
cupimus esse socii lucris. et ideo dicitur signa
ter. ij. Corinthioz. j. Sicut socii estis pas
sionis. ita eritis consolationis. et Rom. viij.
Si sustinemus et conregnabimus. quia deus
in illa emptione posuit partem suam. po
nas igitur. et tu tuam dicens me oportet

operari. Job. ix. Quia fuit de deo in propo
sito. sicut de amico qui dicit homini quem
diligit. Iuuabo te pro hereditate tua redi
menda vel recuperanda in tanto et non in
pluri. quia scio quod tu potes residuum pone
re si vis et patet. non dimittas. ergo illam her
editatem celi tanquam non emptam propter pi
gritiam tuam. qui a vigilantiis et non dormientibus
iura subueniunt. ff. qui. ex cau. ma. in inte
resti. l. Non is negligetibus. nec nimis ex
pectes ponendo partem tuam dicens. me
oportet operari opera eius qui misit me do
nec dies est. Job. ix. Ante vesperam mortis
quia aliter potest deficere in petitione illius
hereditatis. sicut patuit supra. D. ij. Incip
ies ergo tempestiue. d. illud psal. Ego in
laboribus a iuuetute mea et bene perseueres
usque ad mortem. quod sicut iste qui incipit esse
socius alicui. et postea renunciat societas
tu laboris post non erit socius lucris. ff. pro soc.
l. Si et socius. Ita nec et patet. quod nemo re
spiciens retro aptus est regno dei: sed qui
perseuerauerit usque in finem hic saluus erit.
Matth. x. Item videat quod res empti sit con
grui valoris. quia aliter nihil valebit. quod
sicut per unum vicium rei empti tota ven
ditio rescinditur. quia si equus emptus ha
beat omnia equorum si habet unum morbum in
tibia qui ipsum reddit inutilem tota vendi
tio rescinditur. ff. de edil. edic. l. Cum eiusdem
quia in hoc casu vtile per vtile viciatur.
vide aliam legem de hoc supra. Ad. xij. D.
Sic in proposito qui offertur in uno factus
est oim reus. Jaco. ij. Ab illo qui vult esse
peccator et credit saluari per mortem christi
potest queri illud Gal. ij. Nunquid christus pec
cati minister est. **S** Quantum ad se
cundum christus sua morte saluauit. et saluabit
ad ipsum confugientes. conditiones salutis
implentes res emptam custodientes. primum
patet. quia statua imperatorum quondam pos
tuit saluare ad ipsum confugientes. sicut
ps. C. d. sta. et imagi. l. Qui ad ad statuas.
maiori ratione passio et imago dei viuunt quod
nec statua imperatoris. nec aliquod lignum
paradisi est assimilatum ei. Ezech. xxxij.
Quasi in signum quod voluit omnes ad ipsum
corde et vita fugientes saluare et illumina
re in omni parte corporis permisit in sua
passione saccum salutis. et lucernam lumi
nis flagellis. et plagis aperiri. et sic quan

Passio christi

tum in eo fuit sicut dicitur in psal. Redēp-
tionem misit populo suo. Secundo saluat
conditionem salutis adimplentes et non
alios. quia sicut ille qui factus est heres in
testamēto sub conditione si per legata etc.
Ende stet quo minus cōditio implebitur
hereditatē non consequet. quia deficit in
conditione cui parere potuisset si voluisset
vt. ff. si quis obmis. cau. testam. l. Si quis.
Idem patet. C. de necessa. ser. here. insti. l.
fi. in qua videlicet lege dicitur. Qui heres
fuerit institutus et libertati donatus sub
conditione si conditionem neglexerit he-
reditate et libertate carebit. Sic de illis
quos deus fecit liberos et heredes celi di-
cens. Si volueritis et audieritis me bona
terre comedetis Esa. j. Et si custodieritis
mandata mea Deut. xix. Et diligas dñm
deū tuum et ambles in vijs eius. et de illis
quib⁹ dicitur in psal. Non custodierunt te-
stamentū dei et in lege eius noluerūt am-
bulare. Tertio rem emptā custodientes et
nō alios qui sunt in casu legis. ff. d. in diē
adiec. l. Quotiens. per quā si vendas mihi
rem aliquā pro decē. sic tamē qd tecum re-
maneat ad certus diem infra quē si inue-
neris qd debet tibi plus res fit inempta qd
ad me. Sic multi quos emit de⁹ ideo sunt
empti vt rem emptā. i. animā ppriam des-
berent custodire ad diē mortis infra quē
inveniunt hostes anime qui dederunt eis
lucrum vel delectationē magis eis placē-
tem. et vt verbis dei vtar precium meum co-
gitauerunt repellere vide legem huic be-
ne concordantes supra. a. xv. b.

Quantū ad tertius principale xps mo-
riēdo obligauit nos ad debitam gratitu-
dinis redditiones. ad congruā mortis sue
vindicationem et ad perpetuam hostis sui
expugnationes. Peimū patet per rationē
legis. ff. de obse. a liber. patro. debi. per to-
tus. vbi habetur qd libertus tenetur patro-
no qui ipsius fecit liberum in obsequijs re-
uerentis gratitudine que si non reddit li-
bertate priuatur. sicut patet supra. g. iij. c. et
d. ij. a. Grati igitur estote ei qui certamen
passionis sustinuit. Hebreorū. x. Secundū
etiam patet. ff. de iniur. l. j. §. Quotiens.
vbi habetur qd filius debet patris sui des-
functi iniurias propulsare et vindicare cō-
tra quod multi faciunt qui iniurias deo

factas nō vindicant in peccatoribus qui
deo iniuriantur supra. L. xxiij. capi. Vbi
habetur lex syleiana que vult qd nolens
iustis vijs mortem patris vindicare here-
ditate illius priuabitur. super qua ponat-
ur talis casus qd Bayus ricium mortife-
re vulnerauit. qui Ricium dum ex eovulne-
re in extremis laborat filium Baij interfe-
ctoris sui in filium adoptauit. et heredem
suum instituit. Queritur an iste filius sic
institutus debeat repelli ab hereditate ad-
optantis et instituentis. si non vindicet
necem eius patrem proprium accusando
Et videtur primo qd non. quia generaliter
in iure prohibitum est: ne filius patrē
suum accuset. sicut patet in authenticis. vt
cum de appellatione cognoscitur. §. Lau-
sas. col. viij. Et habetur etiam in glosa. ex-
tra de iureiuran. Quintavallis. et supra.
§. vij. A. Ergo videtur qd non sit ab here-
ditate repellendus. quia patrem propriū
non potest accusare. In oppositum vide-
tur esse predicta lex syleiana. Respondet-
tur sicut filius potest propriū patrem ac-
cusare in crimine commisso contra princi-
pem. vel contra rēpublicam. et nō in alijs
sicut patuit supra. §. vij. A. Ita ille quem
deus in filium adoptauit. et heredem celi
instituit potest. et debet patrem corrigere
et accusare in criminibus commissis con-
tra deum. et omnes alios iterum crucifigē-
tes filium dei. Hebreorū. vj. Qui de tali
patre dicit. Qui venit ad me: et non odit
patrem suum: et matrem non est me dign⁹
sicut patet supra. p. iij. l. Ergo sicut pre-
cipitur. primo. Machabeorū. ij. Vindi-
cate vindictam vel aliter hereditatem pa-
tris vestri dei pdes. Ex hoc sequitur ter-
tium. scilicet qd necesse est semper hostes
dei impugnare qui ad hoc omnes vocat in
psal. Quis consurget mihi aduersus mali-
gnantes etc. Ergo pugnate cum antiquo
serpente scientes qd deserens dominus su-
um in bello: et fugiens capite punitur su-
pra. Mach. xiiij. D. Sitis ergo fortes in bel-
lo. sicut docetur supra. §. ix. A. cum domi-
no deo nostro stantes et sustinentes tolerā-
tiam earum passionum. ij. Cor. j. Christo
igitur in carne passo. et vos eadem cogita-
tiōe armamini. j. Petri. iij. Cogitātes qd
multiplex et grauis fuit ei⁹ passio. vij. q. l.

57

no.

Paupertas

Suggestum. et extra de celebra. mis. Cum
Marte. et quod efficaciter et nobis utilis fuit in
veteri testamento figurata et prenucciata
de conse. di. ij. In calice. Et in cruce imple
ta. O inquit vos qui transitis per viam at
tendite et videte si est dolor sicut dolor me
us. Treno. j.

P. vi.

Paupertas est

triplex. Primo quedam vir
tuosa et meritoria. Secundo que
datur viciosa et demeritoria

Tertio quedam penosa et mediatoria.

Prima est bone voluntatis. Secunda est
peruerse necessitatis. Tertia est infantie et
simplicitatis.

In prima paup
tate deus vitam suam duxit dicens in psal.
Ego vero egenus et pauper sum et hanc ver
bo opere et exemplo dedicauit. xij. q. ij. Gloria.
iij. q. j. Expediit. Ergo hec paupertas est pa
cienter toleranda. misericorditer iuuanda
nullomodo crudeliter opprimenda. Ratio
tolerantie est bona propter finem. quod sicut ho
mines in terra guerre vel custodientes ci
uitates obsessam habent magnam penuriam
et paupertatem dum sunt ibi Et ideo impator
romanus vult quod tales qui patienter et stren
ue se habuerunt dum fuerunt potentes ad
sustinendum talia habeant quietem et deli
cias congruas cum fuerit veterani. C. de ve
tera. l. j. Ubi inter multa privilegia que tali
bus conceduntur. sic dicitur. Quiete post labores
perhenniter perfruantur. fisco que nostro epla
eadem promissum ut nullum omnino ex his inqui
retaret. sed sub seculi nostri ocio pace per
fruantur. hec ibi. Sic deus finaliter. sicut
dicitur Esa. xlix. Pauperum suorum miserebitur
ut requiescant a laboribus suis. Apoc. xiiij.
Viuant ergo tales patienter dicentes cum
Thobia. iij. Pauperem vitam gerimus habebimus
multa bona si timuerimus deum. Ratio
secundi quare. scilicet pauper est a potentiori mi
sericorditer iuuandus est bona propter exem
plum christi qui per illud quod sibi dabatur neces
sitates pauperum subleuabat. xxij. q. iij.
Duo. ante fi. et ideo deus pauperes esse vo
luit dei. Semper pauperes habebitis vobiscum
ut diuites in ipsis mererentur et sustentantes
per patientiam coronarentur di. xlvij. Sicut.
ex quo patet quod non solum est utilis iuuandi. sed etiam

sustinenti. quod sicut pius dominus potius intro
ducit et pascit pauperiores quos credit esse
meliores. ita deus in domum celi. Recte igitur
sicut aliquando predestinatio quo ad comodum ter
renum quod unus sit pauperior altero. quod ubi
est aliquid legatum pauperibus indistincte
inter illos distribuetur qui pauperiores in
ueniunt. C. de epi. et cleri. l. Illud quod pau
peribus. quod hoc faciendo plus ad volunta
tem accedit testatoris. Ita bona paupertas
semper predestinatio quo ad deum et celum quod dicitur Luc.
vj. Beati pauperes: quod vestrum est regnum ce
lorum. B. Ratio tertij quare. scilicet pauper
non est spoliandus nec grauandus est bona
quod dicitur lex quod non minus crudelis est qui a
paupere usuras exigit quam qui a diuite ra
pit. xiiij. q. iij. Quid: et cum pauper qui non potest
dare non solum contentus. sed etiam de veritate op
primis. xj. q. iij. Pauper potest autem egenus dupli
spoliari. aut grauari. directe quam ab eo qui
non habet quod habet offert ab eo Luc. xix. Et indi
recte quam illi opprimunt vel induratur vel
depauperant qui vellent pauperes iuuas
re et reuera qui ea capiunt quam pauperibus de
benit grauer delinquant. j. q. ij. Pastor. A
quo debito non sunt immunes qui domos re
ligiosorum et viros ecclesiasticos et alios ele
mosynarios tantum vexant et onerant quod non
possunt dare pauperibus quam vellent et debe
rent. Et caueant tales. quod multi illorum inci
dunt in casum legis. C. de mendican. vali.
l. j. li. xj. Que vult quod illi qui filant pauper
tatem vel debilitatem vel infirmitatem. ut pec
pian quod talibus dari consuevit cum sit super
deprehensus si liber est sub perpetuo colona
tu tradatur ut semper sit in paupertate et misere
ria. Sic deus ministrabit illis qui cum ha
bent satis vnde viuerent. vadunt in equis
et curribus ad loca ecclesiastica. quasi essent pau
peres cum non sint et presumunt bona pauperi
bus eroganda quod bona ecclesie sunt bona pau
perum. xij. q. ij. Indigne. de tali bene dicitur.
Proverb. xij. Melior est pauper sufficiens
sibi quam gloriosus et indiges pane. quod qui aliter
habere possunt grauer delinquant quod capiunt
vnde pauperes victuri erant. j. q. ij. pastor. quod
elemosyna est panis egenorum qui defraudat
illum vir sanguinum est. xxij. q. v. c. ij. Parcatur
ergo timore dei qui elegit pauperes in hoc
mundo. diuites autem in fide. Iaco. ij.

Et secunda autem. scilicet in viciosa pau

Pax

pertate est ois cupidus d qua dicit Gene.
 epla. ij. honesta res est leta paupertas. Il
 la vero paupertas no est si leta no est. cui cu
 paupertate bene couenit deū esse. Nam non
 q parū habet si qui plus cupit pauper est.
 Proverbio. xxx. Diuitias ⁊ mendicitatē ne
 dederis mihi. Ad lram cupidus hz vtrūqz
 ⁊ talis est pauperrimus qz sicut D. xiiij. A
 ostensus est q diues q vititur diuitijs suis
 est vsufructuarius rerū suarū capiēs fru
 ctum illarū ⁊ nō pprietatē. cupidus vero
 ⁊ auarus nec hz pprietatem diuitiarū sua
 rū nec vsufructum. Eccl. v. Qui amat di
 uitias fructum non capiet ex eis. ⁊ vbi alij
 dormierūt somnū suū ⁊ nihil inuenerūt
 oēs viri diuitiarū in manib⁹ suis. Isti an
 teqz dormiant somnū mortis nihil habēt
 ergo pauperes sunt ⁊ stulti. Hi. v. D
 In tertia paupertate sunt infantes ⁊ ino
 centes q propter defectum discretionis ⁊
 vsus liberi arbitri nec merent nec demerē
 tur penuriā paciētes. tñ deus q dicit Esa.
 xlvj. Ad quē respitiā nisi ad pauperculum
 pmittit multos tales sustinere terrenam
 paupertatez ⁊ etiam maioris etatis quos
 diligit. Sicut etiam pmisit benedictā ma
 trem suā ⁊ discipulos. vt alij elemosinis
 eis datis pctā sua extinguant ⁊ celū redi
 mant sicut ps. s. a. xix. a. ⁊. A. xx. a. Nō alen
 tes vero punient. qz sicut libertus nō alēs
 patronū in paupertate positum in seruitutē
 redigitur. ff. de libe. agno. l. Alimēto. ⁊. ff.
 de in. patro. l. Diuus claudius. ⁊. ff. de bo.
 liber. l. Si patronus ibidē. Ita etiā alens
 xpm qui in suis pauperibus indiget simul
 in vnā diues ⁊ pauper.

Pax hois primo

p cū deo d3 esse in perpetuum
 durabilis. Scdo pax bone vi
 te ⁊ pscientie est plurimuz de
 lectabilis. Tertio pax hois ad hoiem debz
 esse semp rōnabilis. Prima pax est cū deo
 in perpetuū seruāda. Scda cū teipso mul
 tum diligenda. Tertia est rōnabiliter nūc
 in pace nūc in plio pmutāda. A Pri
 mā pacem nullus pot hēre cū deo nec deus
 vult cū ipso q nō habet pacem cū seipso in
 seipso ⁊ cū primo sicut ps. s. O. iij. c. igit
 multum debemus hēre illas duas vt per il

las habeamus deum pacis ⁊ dilectōis nō
 biscum. qz si pax humana sit multum dul
 cis p tpali salute q̄sto dultior ē pax diuiz
 na p eterna salute. xxij. q. j. Noli. Si igit
 pctōz es habēs bellum cū deo inquire pas
 cem sicut paup habens guerrā cū diuite ⁊
 omnia dāna guerre sup ipm cadentia ⁊ si
 cut exulatus de regno letus q̄rit ⁊ diligen
 ter custodit cartā pacis ita tu cartam pas
 cis tue. id est pniām que est carta dei in q
 opz bene ⁊ distincte scribi tria verba cōtri
 tionē p̄fessionem ⁊ satisfactionē qz ppter
 defectum vnus istoz totū viciat cum ma
 gno periculo destruēti. qz cū dolo frāgēs
 album p̄toz in quo aliquod edictum vel
 statutū publicū scriptū ⁊ in cōi loco suspē
 sum est in qngentis aureis condēnatur vt
 ff. de in. oim iudi. l. Si quis. nō est dubiuz
 qn sit in maiori periculo qui frangit cartā
 dei. qz quāto iudex altior ⁊ scriptura meli
 or. tanto etiā ⁊ ptz. Et sicut sunt excōicati
 ab archiepo Cantuariē. per p̄stitutionez
 a sede apostolica p̄firmataz oēs q pacem
 regis ⁊ regni p̄sumūt pturbare. ita sunt ex
 cōmunicati a deo qui pacē suā ⁊ suoz
 impediūt spūalem. in quo periculo est ois
 mortaliter peccans ⁊ q aliquē ad pctm tra
 hit qz talis nō est cū deo q dicit qui nō est
 mecū p̄tra me est. Luce. xj. ⁊ causa est quia
 pugnat p̄tra me ps. Cōuenerūt aduersus
 dñm. Nec mirū q sit excōicatus frangēs
 pacem dei qz frāgentes treugam terrenāz
 sunt excōicandi. xxij. q. vlti. c. Illi. ⁊ ex de
 treu. ⁊ pa. c. j. Aliaiori rōne nō tenens pas
 cem cū pacifico deo q dicit in ps. Cū his
 qui oderūt pacem eram pacificus. Qui q̄
 sic turbat pacem dei deus finaliter turbas
 bit pacem suā qz Job. ix. Quis resistit ei ⁊
 pacem habuit. B Secūdam paxē
 q est inter p̄scientiam boni viri ⁊ eius vitā
 quilibet deberet multum appetere qz sicut
 nō est guerra neqz discordia nec ira mag
 nocens ⁊ destruēs regnū. ciuitatem. vl do
 mū q̄z intrinsecā. deo dicit beatus aug. in
 de ciuitate dei. q plus destruxit romā tps
 pacis q̄z belli: qz tempore pacis dederunt
 se vicijs ⁊ habuerunt bella ⁊ seditiones in
 ter se. Ita nulla guerra potest sic destrue
 re hominē sicut intrinseca. qz exterior non
 destruit nisi corpus ⁊ ps. Ergo a contrario
 sensu pax vera p̄scientie est optima. qz sine

p

Peccatum

illa non est pax. Hier. viij. Nam qui sine illa dicit pax vobis nō est columba sed coruus. ij. q. vij. Nō oīs. ideo deus dicit signāter Johā. xiiij. pacem relinquo vobis. pacem meā do vobis. nō quō mūdus dat. s. ex trinsicam nō intrinsicā. sed vtrāq. In hoc etiam q̄ dicit relinquo. nota q̄ de lez gant nobis pacem. Eccl. xiiij. Statuit ei testamentū pacis. Impugnans autē paces perdit totum legatum dei. s. D. ix. c. **L**

Tertia pax est cū virtuosus faciēda et tenenda et cū viciōsis in bellum pmutanda. quia cū illis bellum geritur vt pax acquiritur. xiiij. q. j. Noli. nam postq̄ iusticia et pax osculate sunt. pax nō multū est in patria vbi nō est iusticia puniens pctōres vnde. s. M. iij. a. et xiiij. q. j. Qui contra. vbi habetur q̄ diuersis penis puniēdi sunt pacem ecclie perturbantes. Propter p̄dictas triplicem pacē ostendendā xps pacem docuit pacem dedit pacem reliquit. xiiij. q. j. Nisi. dicens ter pax vobis. Jo. xx.

P viij.

Peccatum mortale

42
P le offendit Primo deum redemptorē. Secūdo pfundit virum pctōrem. Tertio implet infernū deuoratores. **A** Primo deum offendit: qz separat ab eo sp̄sam suā sp̄alem et multū dilectā sicut p̄. s. d. ij. b. quia sicut ibi tactum est q̄ lepra corp̄alis facit sponsam abominabilez suo sponso et dirimit sponsalia vbi nō est carnalis copula assecuta. ex de iij. lepro. Quēadmodū. sic sp̄aliter pctm̄ lepre comparatur et assimilatur qz si lepra cutis vestis et dom⁹ iurbetur sacerdotibus ostendi ita pctā. de pe. di. j. s. Moysi. pctā scz locutionis. cogitationis. et operationis. et qz sicut in sanatione leprosi quē iesus descendens de monte sanauit priusq̄ sanaretur clamauit sic ante sanationē sp̄alis lepre pctōz debet clamare cū cordis p̄tritione et oris pfessione. de pe. dist. j. s. xps quoq̄. Sed in hoc q̄ leprosi versus sacerdotes euntes anteq̄ ad illos peruenirent mūdati sunt ostendit q̄ pctōz in sola p̄tritione mūdatur vbi cōfessio excluditur per articulum necessitatis. de pe. di. j. s. hoc idem. Et in hoc q̄ maria soroz aaron lepra percutitur et post per pe

nitentiam restituitur: fiducia venie datur penitentibus. di. l. Si post. s. Ecōtra. p̄ talem q̄ medicinam sanate lepram sp̄alem et recōciliate sp̄as aīam deo q̄ deinceps nō regnet pctm̄ in mortali vestro corpore. Roma. vj. **B** Secūdo pctm̄ peccatorem pfundit. et quō. et per quas malitias et quibus malis modis hoc faciat ostendit per octo verba inchoata p̄ octo litteras cōtentas in hoc noīe pctm̄ vt p̄. significet p̄emptionē aīe bonoz operum et vite sp̄alis. **E**. excecationē rōnis. **L**. primū. carnes diaboli. **L**. scdm. calamitatē sp̄ales. **A**. abdicatōne a statu gratie. **T**. tentationes in vinculis diaboli. **V**. quia vilē facit. **M**. qz mortem adducit eternā qz pctm̄ cū pfumatū fuerit generat mortē. Jaco. j. videre hystoriā sacre scripture istam miserā pcti ostēdentē aperte. iij. Reg. vlti. et ij. Para. xvj. de sedechia rege iuda cui capto a babilonijs. Primo p̄merūt filios eius et oēs nobiles iuda. id est vitam gr̄e et oīa bona opera p̄pter qd̄ vocatum est mortale peccatum. qz sicut mors corp̄is occidit vitam corp̄is. ita pctm̄ vitas aīe. Eze. xvij. Aīa a die q̄ peccauerit oēs iusticie sue nō recōrdabunt. vide de pe. di. j. Medicina. Qd̄ cōmittitur tribus modis scz suggestione. delectatione et consensu. di. vj. Testamentus. post mediū. Secūdo ip̄m excecauerunt sic excecatur pctōz a re. p̄pter quā peccat que est ei quasi macula i oculis eius. qz nemo pctm̄ mortale cōmittere appetit p̄pter ip̄suz pctm̄ sed p̄pter illud qd̄ ex eo p̄sequit. xv. q. j. p̄ totum. Sophonie. j. Ambulabūt vt ceci qz dño peccauerūt. Tertio in carcere diaboli ponit obscuro in quo nitē vijs et modis multis ne lumē gr̄e veniat ad eū ne euadat de carcere p̄ ostium pn̄ie. qz scit q̄ assidue peccantiuz deus nō miseref. di. xciij. Dyaconi. in fi. Et est iste carcer peior oī alio. qz moriens in eo perdit corpus in perpetuū. Quarto calamitatē paupertatē et miseriaz magnam patitur in carcere sedechias. id est pctōz nō solum qz opera bona sua peccando pdidit sed etiam quia debita sua petere nō pōt. quia si excōcatus nō pōt petere debitū qd̄ ei debetur anteq̄ absoluat a sn̄ia illa. ex de exceptio. Pie cōsiderationis in. vj. Ratio est qz non h̄z statum standi in iudicio pro cōmodo suo nec

Peccatū mortale

alij deberent in hoc casu sibi cōmunicare
 sic nec excōdicatus coram deo. qz ex mortas
 li pctō nō pōt petere illud qd fuit sibi r oī
 bono xpiano debitū añq̄ peccar3. i. cor3.
 xpi vel aliud sacramentū ecclie nisi solam
 pñiam. qz est talibus suspensus vsqz ad pe
 nitentie cōplectionē. di. lxxxij. Pres byter.
 in fi. Sic pctā nostra phibuerūt bonuz a
 nobis. Hier. v. Quinto sedechias. i. pctōz
 abductus est de regno suo. id est de statu grē
 ad miserā culpe r ideo dāna patitur. Tres
 noz. i. pctm̄ peccauit hierusalem ppter ea
 instabilis facta est r in h̄ puncto eodez ge
 nere pcti pctm̄ est graui⁹ in xpiano q̄ pa
 gano. xxxij. q. iij. r eo. qz sicut ille pl⁹ pec
 cat qui destruit vel peccat in ecclia p̄seca
 ta q̄ qui idem cōmittit in domo nō conse
 crata r sicut ille plus grauatur q̄ educitur
 de terra sua sic xpianus qui educit de sta
 tu sibi debito grē de quo paganus nō pōt
 educi qz nunq̄ in eo fuit. Sicut ille plus
 grauatur q̄ ppter lepram educitur de do
 mo sua pulchra r nobili r expellitur de ci
 uitate in qua fuit. sic r talibus p̄ legem ec
 clesie. ex de cōiu. lepro. c. ij. q̄ alius habēs
 eandem infirmitatem qui nūq̄ habuit do
 mū. Idem p̄ exemplo diuitis r pauperis
 ppter maleficiū suspensis. Sexto sedechi
 as. id est pctōz tenetur diu in vinculis cui⁹
 vincula tot modis fortificantur quot mo
 dis pctm̄ agrauatur vel ex circūstantijs fi
 cut. di. xl. Homo dī q̄ xpianus fortiter ca
 dit in pctm̄ aut ppter magnitudinē pecca
 ti aut ppter altitudinē dignitatis. Prop̄
 primū graui⁹ peccat adulter q̄ fornicator
 xxxij. q. vii. Quēadmodū. ppter scdm̄ pei⁹
 est pctm̄ vnus eccliaſtici r infra sacros or
 dines. qz gradus est altior r dignitas ma
 ior q̄ laycoz. vide de hoc. s. l. xij. B. r ex
 diuturnitate r ex frequēti iteratione pcti.
 de pe. di. j. s. j. Ubi multa ponūtur aggra
 uātia. r. xxij. q. j. Scisma. vel ex periculo
 mali exēpli qd inde sumitur. xj. q. iij. Pre
 cipue. vel ppter peccantis scientiā: quia il
 le grauius peccat qui peccat scienter q̄ q̄
 ignoranter. r qui ex voluntate r malitia
 q̄ qui ex infirmitate r coactiōe. xv. q. j. c.
 l. r. ij. r. vj. q. j. Quero. r dist. xxxv. s. Crimi
 nis. Ista sunt vincula de quib⁹ in ps. Dis
 rumpamus vincula eorum. Septimo sede
 chias. id est peccator vilis efficitur qd ostē

ditur in hoc q̄ sicut dicitur in hystoria scō
 lastica coram multis tam turpiter cōtem
 pserunt q̄ dederunt ei potum laxatiuum.
 r fecerunt ipsuz facere vilis. sic adhuc
 corā deo peccator est vilis cui dicitur Sa
 pien. xv. luto vilior est vita tua r illam vi
 litatem eo modo contrahit quo peccat: qz
 sicut Oziā rex percussus fuit lepra: pro
 pter sacrilegium. ij. q. vii. c. Non si. s. Itēz
 cum balaam r giezī ppter cupiditatem. j.
 q. j. Lito turpem. sic adhuc tales leprā ha
 bent spiritualem. r patet. Octauo sedechi
 as. id est peccator in carcere moritur r ad
 mortem ducitur eternam. r ratio est bona
 quia qui nunq̄ peccare desinit duz potest
 ostendit q̄ in peccato semper viuere cupit
 de pe. di. j. Uellent. r ideo iustus est q̄ sem
 per uiuat in pena: quia peccatum in spiri
 tū sanctus cōmittit qui ex proposito bonū
 deserit r malum vsqz ad mortem facit. de
 pe. di. j. Potest. r assidue peccantiū nō mi
 seretur deus. di. xcij. Dyacom. in fi. Et cō
 sulo q̄ quilibet caueat quia hoc modo pec
 cata conantur adducere r tenere peccatos
 res in babilone. id est in loco confusionis
 r ad hoc qd quodlibet peccatus facit debi
 tum suū modo suo. Nam accidia homines
 per pedes trahit vt ipsum ad talem statuz
 trahat r cum fuerit ibidem nimis vacans
 ocio in lecto suo vsqz ad magnam horam
 diei iacēs accidiosus: ad multa alia pecca
 ta inducit qz ociositas multa alia pctā in
 trodūcit sicut ps. s. O. iij. b. q̄ cum introdu
 cta fuerit accidia r timor inordinat⁹ ipm̄
 sic tenent p̄ pedes q̄ nō festinat ad p̄fesso
 rem p̄ medicina q̄renda p̄ podagra sanā
 da. Odium vero r inuidia manū ponūt ad
 cor illud stringēdo q̄ nō pmittunt irā exi
 re nec charitatē intrare. Supbia etiā ipm̄
 p̄ vestes retinet r p̄ ornatū exteriorē curio
 sum ne fugiat. Gula etiā ipm̄ intorricat.
 Ebrietas ipsius rōnis operationē submer
 git. Et cupiditas vnaz manū aptam tenet
 vt pl⁹ capiat q̄ debeat. r auaritia aliaz li
 gat ne restituat q̄ male accepit. Luxuria
 vero destruit bona grē r nature r fortune
 r sic miserū captiuū quasi in carcere babi
 lonis ligat vinculis male delectatiōis q̄
 videt sibi q̄ vix vnq̄ inde possit exire sic
 funibus peccatorum suoz quisqz constrin
 gitur. Prouer. v. Quō etiam perdit multa

Peccatū veniale

bona vide. j. p. r. b. Nec tñ desperet peccator sic ligat⁹ sicut ille Prouer. xvij. pctōz. Cum in pfundum peccatorū venerit contēnit. sed bonū facere nō obmittat. de pe. di. v. Falsas. Nam ppter hoc deus cor ip⁹ suus ad pñiam illustrat aut ipm in presentī t̄paliter remunerat. de pe. di. iij. §. potest etiam. §. Ex hoc sensu. aut eternum suppli cū ei tolerabilius fiet. de pe. di. iij. §. Pōt etiā. vñ versus. Que cū mortali bona fiūt dant bona terre. Cor faciūt humile minus unt tormenta iehēne. quia deus nō obliuiscitur paucorū bonorū factorū in multitudine peccatorū. de pe. dist. iij. §. Ex hoc sensu. In pctis igitur existēs bona opera faciat ⁊ oret di. sana aīam meam quia peccauit tibi. **L** Tertio pctm̄ replet infernus. Ideo mors pctōz pessima ⁊ ratio ist⁹ mortis eterne est bona qz peccant cōtra deum eternū ⁊ qz nunq̄ penitent nec absoluunt qz qui in pctis p̄seuerat⁹ qz ad mortē nec a deo nec ab homīe absoluit. xxij. q. ij. Regatur. ⁊. c. Dānationis. ⁊ h̄ iustum est. qz se ipsos in corpe viciantes nō pmouent ⁊ si p̄moti fuerūt p̄iciuntur. di. lv. Si q̄s. per egritudinē sic ⁊ p̄tz. nec aliq̄s ibi gaudebit sicut multi hic faciūt de magna malorū societate. qz nō min⁹ ardebit q̄ cū multis ardebit. ij. q. j. Multi. vide. s. M. xvij. J. ex quo sic ē: q̄si a facie colubri fuge peccatū. Ecclesiastici. xxi.

Peccatū veniale

Primo nullo mō vitatur. Secūdo facilliter augmentatur. Tertio multipliciter lauatur. **A** Quantū ad p̄mū venialia que ex humana fragilitate cōmittunt nullus potest vitare. de pe. dist. j. Medicina. §. Tres sunt. ⁊ di. iij. §. Sed s̄ba. ⁊ di. ij. §. Opponitur. qz excepto deo oēs peccare p̄nt. de pe. di. ij. Cū sine. in fi. ⁊ tñ posse peccare nō est posse. de pe. di. ij. Ante. in fi. ⁊ di. xlvij. Sed illud. q̄ sunt venialia pctā habes. dist. xxv. Alias. **B** Scdm̄ p̄tz qz nullū pctm̄ est a deo veniale qd̄ nō fiat mortale dum placet s̄m̄ Augu. di. xxv. Nunc aut. §. Crimīnis. glo. assiduitas ⁊ cōtempt⁹ venialis pcti sunt pctm̄ mortale ibidem distinguit de triplici genere venialū di. q̄ ḡuozā ve

Peccator

nialia vocat apostolus ligna. minora fenū minima stipulā. qz sicut lignū diutius durat in igne q̄ fenū ⁊ fenū diuici⁹ q̄ stipula sic ⁊ p̄ de purgatorio. Ex quo sic est q̄ sc̄ homo p̄ contempt⁹ venialū pōt cadere in mortale p̄ q̄ venialia pctā nō sunt p̄tentibilibiter cōmittenda qz nō refert siue n̄uis p̄ magnos fluct⁹ siue p̄ paucas guttas paulatim subintrantes submergat. de pe. dist. j. Medicina. post medium. **L**

Quantū ad tertiā pctā venialia lauant⁹ ⁊ delentur p̄ aque benedictę asperionē. de conse. di. iij. Aquā sale. Item p̄ ep̄ivel p̄resbyteri benedictionē. di. xxvij. P̄resbyterū ⁊ p̄ oronem dñicam: p̄ elemosyne largitionē. p̄ pectoris tūtionē. per ieiunij castigationē. de pe. di. j. Tres sunt. post mediū.

Peccator h̄z p̄ri

Primo vitā sibi ipsi periculosa. Secūdo p̄rimo p̄niciofa. Tertio mortē dānosa. **A** Primū p̄tz qz licet sanus corpe cōdat testamentū. i. aīam legādo deo testamentus suū nō valet ei quo ad hoc pro tpe quo est in mortali pctō ppter plures rōnes. p̄mo qz est filius diaboli in p̄ris ptāte de hoc. s̄. A. ix. **L** Secūdo qz est seruus eius. vide. j. p. xij. c. ⁊ ratio est qz pctōz p̄mittens diabolu pingere vitia in aīa sua est res ⁊ possessio diaboli p̄ legē q̄ vult q̄ q̄ p̄mittit aliū pingere in tabula sua videt sibi tabulā dare. qz tabula cedit picture. ff. de acqui. re. do. l. Qua rōne. ⁊ rōne belli. A quo q̄s supat⁹ est ei⁹ ⁊ seruus est. ij. pe. ij. ⁊ capt⁹ in bello seruus est captiētis. ff. de cap. l. In bello. §. Si seruū. Tertio qz est excōicatus coram deo sicut excōicati quo ad eccliam militante testamentū nō valent edere nec pōt heres institui i testamēto alterius. ex de vsu. q̄q̄. li. vj. s̄m̄ Job. andree in glo. Quarto qz est mutus ⁊ surdus. de hoc dic vt. s̄. A. xxj. **L** Quinto qz est sp̄nialiter furiosus frāgens vincula mādatorū dei ⁊ talis nō pōt testari Instit. quib⁹ nō p̄mittitur facere testamentū. §. Furiosū. s̄ nota q̄ ista frenesis sp̄nalis peior est qz vitiat testamentus qd̄ in lucido interuallo factū fuit qd̄ nō facit corporalis p̄ legē p̄dictā. vide q̄ quō illud testamentū assimilatur testamēto militari. s̄.

Peccator

D. vi. b. Sexto quia est prodigus ut puta in una sessione in taberna p ebrietate vel p una breui delectatione vel p puo lucro in iusto dat oia bona sacramentoz et g'aruz q a deo recepit et thesauru oim bonoz que fecit in vita sua. Sicut ergo prodigus cui bonoz suoz ministratio interdicta est no pot testari p Instit. quibus no pmitti. face. testamen. s. Item prodigus. Ita nec iste. Septimo qz est cecus spualiter. recte ergo sic cecus corpaliter non pot testari si ne tabellione vbi tabellio pot inueniri et sine septez testib? Instit. vbi pus in textu et in glo. Ita nec pctoz q est cecus sicut ps. s. b. j. a. sine p'fessore et donis sp'us sancti. de qbus Esay. xj. Requiescet sup eu sp'us sapientie et intellectus. sp'us consilij et forti tudinis. spirit' scientie et pietatis. et replebit euz sp'us timoris d'ni. Octauo sicut da natus ad morte no pot testari. ff. qui. no p mitti. face. testa. l. Eius qui. ita et damnati morte eterna ppter pctm mortale. Jo. iij. Qui no credit iam iudicatus est. Nono sicut obses no pot facere testamentu. ff. qui b' no pmit. tc. l. Obses qui est quasi in carcere. ita nec iste que diabolus icarcerauit. Decimo sicut religiosus non pot testari vt in aut. de monachis. s. Idem quoqz. quia nihil h'z pprium et legando qd no est suuz errat. ita et illi q p rapina vel vsuram vel aliud lucrus illicitum faciunt. se de religione diaboli et monasterio q licet diuites repu tantur t'n nihil habent ppriu. qz multi illozum nec haberent lintheamen antiquuz in quo miseru corp' suu inuoluerent si oia aliena reddidissent. Undecimo sicut me'te captus. id est stult' testari no pot s'm iura p'dicta. et ita pctoz de aia qz e stultior stulto a natiuitate. qz ille h'z stultitia innata et no fecit seipm tale sed sic nat' fuit. Pctoz vero fecit seipm talem qn deum et celum et oia bona sp'ualia pdidit. et istam fatuitate h'z a ppria voluntate qd est multo peius q h're a natura et t'n talium stultoz infim tus e numerus. Eccl's. j. Duodecimo sicut ille qui est stat' dubij no pot testari. qz videlicet no p'tendit se esse liberu. sed oppo nitur sibi titulus seruitus. vt. ff. qui. no per mit. face. testa. l. de statu dubij. Ita nec ille q cum sit in multis pctis dicit se esse bo nu xpianu nec vult h're consciam de pecca

tis suis: sed dicit nihil mihi conscius sum: tali diabolus opponet seruitute in morte et tunc sciet sicut dicit Prover. xxvij. qd sub trahit aliquid a pre suo et a matre et dicit hoc no esse pctm princeps est homicide et sicut dicit Prover. xiiij. Est via que videt hoē recta et nouissima eius ducunt ad mortem. Decimotertio sicut impubes no possunt te stari Instit. qbus no pmittitur tc. s. Pres terea. ita ille de quo dicit Esa. lxxv. Puer centum annoz morietur et pctoz centu annoz maledictus erit. vnde versus. Filius et ser uus: surdus: mutus: furiosus. Prodigus et cecus: damnatus: monachus atqz. et capte mentis. status dubij bona si sunt interdicit simul et ipubes hij phibentur tc. B

Secdo pctoz habet vita piculosam. quia pdit optimu puilegiu. qz sicut puilegiu p sone no durat nisi vsqz ad morte puilegia ti. vt. ff. de reg. iij. l. Aeracius. et l. Priuile gia. et intantum hec regula est teneda s'm glo. q si quis p pcuratore impetrauit ali quod puilegiuz ipso mortuo anteqz aliqd de puilegio pcepit no valebit rescriptum nec defuncto nec heredi eius. sic ho puile giu datu in baptismo et in munda p'fessione no durat nisi vsque quo quis peccat morta liter. ergo miseros facit hoies pctm. Pro uerb. xiiij. Quatum ad scdm vi ta pctoz spaliter quoz pctā sunt manifes ta q videlicet pctm suu sicut sodoma pdis cauerit. Esa. iij. est pximo pniciosa et scan dalosa qz maloz exemplo faciunt alios au datiores et pniores ad peccanduz de quo dāno ipsi coram deo respondebunt p roem legis. ff. de his qui effunde. vel deiece. l. j. Illa naqz lege tenetur ad recōpensationē dāni qui in aliquo eiecto de domo versus via aliquē deturpauerit vel leserit. Eodem etiā ritu. l. vlti. scribit sic. Cum liberi hois corp' ex eo qd deiectu est fusuqz lesuz fue rit. Iudex cōputat mercedes medicis p'sti tas ceteraqz ipendia q in curatione facta sunt. Preterea operariuz quibus caruit ob id q inutilis factus est cicatricu aut d'for mitatu nulla fuit estimatio: qz liberu corp' pus nullam recipit estimationem. hec ibi. Et p' maior rōne de ledente animā ratio nalem liberā quouis modo. Et de legē huic concordantem. s. l. xj. c. et legem dei totuz confirmantē. Exo. xxj. de fodiente putcum

89

27

3

3

3

3

-

-

3

3

3
 sine cyffernaz qui tenetur de dāno anima-
 lium in illum cadentiū. ergo ve genti pec-
 catrici. Esa. j. **D** Quātus ad tertiū
 pctōz habet mortē dānosam. qz hereditas
 tem celi tunc vendicare nō pōt. qz ius suū
 pū vendidit. s. A. iij. a. in fine. z legatum
 dei pdidit. s. J. xix. b. z hereditatē celi pro-
 pter ingratitudines. s. J. ix. b. Et qz diabo-
 lus in morte exasperat aiām eius quia est
 de diabolo in h̄ casu sicut de vsurario cui
 res impignoratur ad certū dies infra quē
 nō licet ei pignus alienare. ff. de distr. pi-
 gno. l. Cum soluēde. z die adueniente rem
 sibi impignoratam vt suā occupat p̄tra le-
 ges. s. P. ij. a. Sic diabolus aiām sibi obli-
 gatam. z ideo mors pctōz pessima. Laue-
 at ergo quilibet q̄ est in tali periculo si nō
 moriatur nisi in vno pctō mortali qz sicut
 duobus petentib⁹ seruū cōmunem vno de-
 ficiente in p̄batione si alius intentū p̄bat
 iste seruū secus ducit s̄m iuriconsultos sa-
 binū z cassiū. ff. de libe. cau. l. Duobus. sic
 multis d̄monib⁹ in morte obijcientibus si
 oēs deficiant in p̄batione si vnus sol⁹ ob-
 tinet intentū ducit eum secū in ifernū. Jō
 dicitur Jac. ij. Qui offendit in vno factus
 est oīm reus. z Jō. viij. In pctō vestro mor-
 riemini etiam si nullū aliud feceritis. s. in
 homicidio viri innocentis.

P xi.

Pena primo per

37
 p penas quidā sanant z corri-
 guntur. Secūdo q̄dam sub eis
 peiores efficiūtur. Tertio q̄
 dam ex eis ad eternas trāsmittuntur. Pri-
 mi in penis purgant. Secūdi in eis indu-
 rantur. Tertij eternaliter in penis dānant
 Primi sunt in penis vitā emendātes. Se-
 cūdi sunt in penis impenitentes. Tertij
 sunt finaliter despantes. **A** Prime
 pene q̄ sunt medicinales z purgatorie quā-
 doqz infliguntur a deo q̄nqz ab hoīe. p̄ma
 est semper iusta qz pena quas nobis deus
 mittit q̄nqz est paupertas z fames. quādoqz
 egritudo. q̄nqz mors. xv. q. j. Illa. z quelibet
 istarū est iusta z bona qz deus t̄paliter
 punit ne eternaliter cruciet. xxij. q. v. qd̄ ḡ

B Quod aut̄ paupertas z fames sit
 iusta pena p̄z per rōnem legis. ff. de actio.
 emp. z vendi. l. Ratio. s. Si par. vbi habe

tur q̄ si ex defectu ticij mihi in frumēto ob-
 ligati serui mei fame moriantur ticius te-
 netur mihi ad interesse. id est de dāno qd̄
 ex defectu suo accidit respondebit. Recte
 igitur sicut iudex pōt iuste affligere illum
 ticiū sic deus quēcumqz auarū qui permit-
 tit fame affligi suos paupes quē deus obli-
 gavit ad iuuandū paupes z indigētes z p̄
 pter hoc tradidit ei bona sua p̄pter quam
 obligationē Ambrosius dicit. z habet. di.
 xlvij. Sicut h̄j. quia esurientiū p̄is ē quē
 tu detines. vide. s. A. xix. b. vide etiam. Al.
 xvij. b. Talis punietur penuria in hoc secu-
 lo vel in futuro sicut ille diues qui p̄misit
 fame affligi lazarū. Luce. xvj. qz in eo quo
 quis peccat puniēdus est. di. xciiij. Si q̄s.
 Quod etiaz pena egritudinis z mortis sit
 iusta p̄z quia multi sanitate z vita abutun-
 tur z delinquūt. Fiat ergo infirmus vt in
 eo puniat in quo delinquit. eē de excels. pre-
 lato. Inter dilectos. vt stultus in culpa sit
 sapiēs in pena. di. xxxviij. Qui ea. sub qua
 infirmitate si homo se non correxerit mor-
 riatur. quia crescēte p̄tumacia crescere de-
 bet z pena. eē de pe. c. vlti. Rationem vero
 quare deus fame affligit innocentes pro-
 pctis nocentiū. vide. s. F. iij. b. Et simili ra-
 tione morit totum genus humanū: p̄pter
 pctm̄ p̄mi pentis: qz est p̄tra rōnem z nas-
 turā q̄ radix exsiccat nisi z rami sint ex
 p̄sequēti exsiccati nisi habeant alias radice-
 ces z filij nō nati p̄pter ingratitudinē pa-
 tris redigunt in seruitutē cū fuerint pdu-
 cti. C. de liber. z eo. libe. l. ij. sic nos p̄pter
 pctm̄ p̄mi pentis in seruitutē z in mortes
 quia seruitus a morte nō distat. vt in aut̄:
 de nuptijs. Coll. iij. s. Si vero. z sic puuli
 sodomitarū puniti sunt p̄ delictis paren-
 tum. dist. xlvj. s. j. z. j. q. iij. Ecclia. s. Item
 puulos. z q̄nqz iustus pro iniusto sicut pe-
 trus pro iuda. xxiiij. q. j. Non turbatur. Ex
 explum de nauī in qua erant apostoli z pe-
 riclitabatur quia iudas erat cum eis.

L Sic etiaz adhuc tam per leges re-
 gum q̄ etiam scripturas puniūtur filij p̄
 patribus vt in crimine lese maiestatis et
 in heresi. vj. q. j. Infames. z. c. Omnes. qd̄
 verum est temporaliter nunqz eternaliter
 nisi sit peccati paterni imitator. xxiiij. q. j.
 s. j. Post medium. Et sic culpa patris in-
 nocenti filio nocere nō debet. ff. de tuto. l.

ij. §. Nullum. de pe. dist. iij. Si iudas. et sic nullus de alieno odio pregrauari dicitur. C. de inofficio. testamē. l. Si quis seruo. ff. de iur. patrona. l. Diui fratres. Huic etiam concordant iura canonica per que vna pars eligenti non priuatur iure eligendi propter culpam alterius sed si maior pars delinquat ius electionis duoluit ad pauiores et de postula. c. ij. et ex de electio. Bone. sic de electione boni et reprobatione mali. et patet. Nec omnia lex dei confirmat. Deut. xxiiij. Non occidentur patres pro filiis nec filij pro patribus: sed vnusquisq; pro peccato suo morietur. Quando vero pena infligitur ab homine plura sunt obseruanda ad hoc qd sit iusta. Primo qd intentio puniētis sit iusta et bona sicut patet per decretum sumptum ex verbis August. in epistola ad doctos natū et habetur. xxiiij. q. v. Prodest. vbi honoratur imperatorem et quēcumq; iudicem qd suis iudicet siue absoluat semper hoc faciat ad correctiones et circa ipsos semper exerceat officium dilectionis et non nocendi vel acquirendi cupiditate. et hoc bene tunc agitur quando intenditur vt vita hominū corrigatur. Secundo requiritur qd executio eius sit debita sic qd nulli percat. Primo propter meritum punientis. quia pena temporalis meritoze infligitur ab homine quia si non fieret nimis multiplicarentur malefactores. xxiiij. q. iij. Est iniusta. Et qd ad officium pertinet innocentes nō solum cauere sed etiam punire. xxiiij. q. v. c. Nō est innocentie. Secūdo propter cōmodum patiētis. quia illi non bis puniuntur a deo. et ab homine quia deus nō punit bis in id ipsum. Naum. i. maxime eos qui inter flagella cgerunt penitentias. de pe. di. iij. Auctoritas. Tertio propter periculum negligentis. quia culpa est non punire culpam di. xxviiij. Qua sunt. Maxime platus gūit offendit qui culpam dimittit impunitam. xxiiij. q. iij. Si is qui. et quicūq; alij gñalr qd crimina que potest emendare non corripit ipse pro se committit. xxiiij. q. viij. Preterea. Tertio iudex debet attendere qd forma sit iusta. ita qd corpora puniantur que peccauerunt et non res capiuntur sicut patet sup. l. xxiiij. c. Item est contra constitutionem orthodoxi que incipit. deus omnipotēs qd pena corporalis cōmutetur in pecuniaria

pro peccato notorio in qua cōmutatione sicut dicitur ibidem tam iudex qm peccator sua in eodem sacculo consignant nec valet qd dicunt qd clerici nō debent agere publicam penitentiam quia est contra decretū et glo. suam di. xxviiij. Presbyter. vbi habetur qd si presbyter fornicatus fuerit aut adulterium comiserit extra ecclesiam abici debet et publicam inter laycos agere penitentiam. glo. quando crimen est publicum inter laycos inter illos publicam penitentiam agere debet. Ad iura que videntur dicere oppositum respondet qd verum ē quādo crimina sunt occulta. Tu igitur qui hic iustas et misericordie et correctionis penas non vis sustinere in iudicio iustas penas exsolues. ij. Machab. viij. D. Quantum ad secundum illi qui penis dissipati sunt nec compuncti similes sunt egyptijs: quorum pene fuerunt a deo ad illorum correctionem. xv. q. j. Nec is. sub quibus quia non fuerunt correcti si indurati postea fuerunt submersi et periti et impletur i eis illud. Hierem. xvij. Duplici contritione conterere eos dñe deus noster. Et sicut puniti quandoq; indurantur sic et penitentes superbi si eleuatur amplius dānantur sicut patet. xxiiij. q. v. c. Remittitur. §. Dinc notandum. vbi adducitur in exemplum sēna cherib per que puniuit dominus populum suum dicens per prophetam virga furoris mei assur. de qua punitione ipse superbiuit et tribuens totum proprijs viribus potius qm dei imperio: qui eius superbijs rephendit et dicit Esa. x. Nunquid gloriabitur securis contra eum qui secatur in ea aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur et ipsemet turpi morte interit. Ibides exemplum de nabuchodonosor qui post multorum victorias propter superbiam suam in formam bestie vt sibi videbatur est transformatus. Etia exemplū de anthiocho rege qui postq; victoriam de multis obtinuit qd turpem finem propter elationem habuerit vide. ij. Machabeo. ix. Cum alijs qd sunt sicut dicitur Jude. j. Ignis eterni penas sustinentes. E. Quantū ad tertium qd finalr ipenitētes iuste feriantur p penā eternā p rōem leg. ff. de pe. l. penul. In qua dicit qd vnusq; iuste illo pnat qd agit vt pote qd cōtra rēpub. peccat. vtili

Penitentia vera

late reipub. careat pmozem vel exilium. Sic de pctore qui agit ptra societate sanztozum eoz vltima beatitudine impediendo. Ideo tali impediendi dat deus penam eternaz. xij. q. j. Scimus. et h iuste vt q nun q voluerit carere pcto nunq careat sup plicio. d. pe. di. j. Voluissent. in quo graui? puniuntur xpiani qz pagani ibidez. vide de iusticia illius danationis. D. j. a. r. P. viij. c. r. ij. q. j. Multi. i. fi. Iusticia vero r ratio pdictaruz penaru colligitur breuiter rone leg. ff. de pe. l. Si qs forte. p qua lege aliq p delictis suis verberant aliqui religant qui cuz reconciliati fuerint sua rehabebunt aliqui vero in morte vel in exiliu mittunt sine spe remeandi. s illi in pma pena flagellantur r corriguntur. In secuda possunt se corrigere r redire. In tertia vero no. Lu hoibus no flagellabuntur in purgatorio. s cum demonibus in baratro inferni. simili pena seruus cu dno. id est peccator cu diabolo. Sapient. xvij.

Penitentia vera

Primo mortuos viuificat. Secundo pdita recuperat. Tertio recuperata semp cōseruat.

Quantum ad pnu vera pnia aias mortuas viuificat r sanat que facit peccatorem de cunctis culpis suis corde dolentem ore pfitentem r ope satisficientem. de quo in ps. Sanat pstritos corde. qua cōtritione peccator debz habere. qz iniuste deu offendit. de pe. di. v. s. j. r qz virtute se puauit. de pe. di. v. s. j. versiculo Dolendū. r qz primā suo malo exemplo corruptit. de pe. di. v. s. j. De hac materia sup de pstritione p totum. De secudo est totum capitulu de pessione. De tertio infra totu capitulu de satisfactione. Per istas tres ptes pnie opz q peccator puniat omnē culpam r no recuset aliquā pniā. B Primo igit necessariū est q ois culpa puniatur r corrigatur no solum mala opatio sed eiusdez opationis mala voluntas r attemptatio. xxvj. q. j. Nuptiarū. r. xxvj. q. ij. Si quis. r mala cogitatio. dist. xlix. Vinc. in fi. r in tentio. di. j. Is qui cuz telo. r aggressio. de pe. di. j. Si quis necandi. vide casum. s. D. j. a. r. f. xij. b. solus ausus. de pe. dist. j. Si

quis pulsatus. r sola sollicitatio. xxvj. q. ij. Si quis no. his concordant iura ciuilia C. de episco. r cleri. l. Si quis no dicam rapere. vbi habet q attēptas rapere mulierem capite puniedus est ac si rapuisset. qz voluntas p facto reputabit. r. ff. de ex ordina. crimi. l. j. s. j. sub tenore sequenti q puerro stuprum. Abducto vel corrupto comite pfluaserit aut mulierē puellamve interpellauerit qdve impudicitie gra fecerit donū pbuerit p facto flagitio punif capite. pro impfecto in insula deportatur. corrupti comites supmo supplicio afficiuntur. glo. sic q moriant. si iura mudi tam districte corrigunt singula pctā r etiā comites peccantiū q dantur hoī vel mulieri ad custodiam corporis in quo piculo sunt custodes aiaruz q dantur eis vt iusticia seruetur qstomag ho vt aia saluetur dz hoc facere p pniā totaliter se ad deu cōuertendo q dicit Job helis. ij. Cōuertimini ad me in toto corde vestro p pstritionē in fletu pessionis in ieiunio satisfactionis qd no pōt fieri nisi totaliter cōuertatur. qz puerfio est cordis vndiqz dno. r si cor nrm ex toto a malo puerfit puerfionis pmiū pmeret. de pe. di. j. s. Hoc idem. nec aliter reconciliatur deo. qz reconciliatio est ad pnu status restitutio. ij. q. j. Notū sit. cui no recōciliat pmanēs in malitia. xxij. q. ij. Legatur. Sed tunc ē apud deuz mīa cū copiosa fuerit apud penitentē redēptio pnie p que pctā redimuntur. di. lxxvj. Est. vide bonā rōnem legis his pcordantē. s. L. xi. d. r. f. v. a. r preceptum dei oia pdicta cōfirmans. Eze. xvij. Cōuertimini r agite pniā ab oibus iniqtatibus vris r no erit vobis in ruinā iniqtas. C Secdo est necessariū q ois pnia imposita recipiat. qz vere penitens omnia que imponuntur debz libenter suscipere. de pe. di. ij. circa pncipium. Sed in h illi qui deberent agere maiorem penitentiam qz layci p legem. C. de epi. r cler. l. Presbyteri. vbi lex compando peccatū sacerdotum ad peccatum alioz r considerādo q delictū est in eis deformius. dicit q multo maiori pena digni sunt quibus plurimū honoris per nostram iussionem delatum est si occulte inueniuntur in crimie. qz cui plura committuntur plura ab eo exiguntur. ff. de pe. l. Quēadmodum. nolunt

Penitentiavera

agere equalē per decretum qđ dicit qđ cle
rici penus agunt penitētiā qđ layci. de pe.
di. j. Mensuram. vos autē non sic: sed vt
dictum est omnis culpa ostendat: et pnia
recipiatur. et tunc penitentia animā mor
tuā viuificat. iuxta illud Ezech. xvij. Si
impus egerit penitentiā tē. Sic ergo res
uertimini. et uiuite ibidem. **D** Se
cūdo perdita recuperat. qđ peccator peni
tendo restituit ad dignitatē et honorē mū
dialē. di. l. Quia tua. sicut Petrus ad apo
stolatum. qđ peccata sua flendo deleuit de
peni. di. ij. circa principiū. Et est de pecca
tore in hoc puncto sicut de illegittimo le
gittimato. quia sicut restituit ad spūalia.
extra qui fil. sunt legitimi. Pervenerabiles.
ita ad temporalē hereditatē. et pty. Recu
perabit etiā merita bonorū operū qđ perdi
dit peccando per casum supra. b. ix. b. et p.
v. c. et etiam prius vendita. s. b. vj. a. et d.
ij. c. Et est iterum de eodē in hoc casu. sicut
de seruo manumisso. et sicut de pubere fa
cto legitime etatis. qđ seruus manumis
sus pōt facere testamentū de suis qđ pri
facere non potuit per legē ciuilem. ff. qui.
non permit. face. testa. l. Si filius. que lex
est sublata in anglia per constitutionē p
uinciales si fiat liber pōt testari. et etiā tes
tis esse de his que prius vidit in statu ser
uitutis. ff. de verbo. sig. l. Notionē. §. fina
li. et factus pubes potest hereditates pete
re et adire qđ prius non potuit et testis eē
de his qđ perspexerit quādo fuit prim^o pu
bertati. sicut Durandū in speculo iudiciali
Sic in proposito de testamento qđtum ad
clausulam illā supra. p. x. a. et de heredita
te obtinenda ab illo qui fact^o est vir a vir
tute totaliter deserendo delicta iuuentu
tis exemplo Pauli qui euacuatis illis qđ
erant paruuli fuit heres et testis dei fina
liter etiā recuperat totū. sicut p3 supra. p.
v. b. deo sibi dicēte. iij. Reg. viij. Restitue
ei omnia. et illud Matth. iij. Agite pniām
et appropinquabit regnū celoz. **E**

Quantū ad tertiu^m vera penitentia recu
perata cōseruat. qđ illa nunqđ perdunt ni
si per peccatū mortale. sed qui vere peni
tet nunqđ redit ad talia crimina. qđ peni
tentia sicut Greg. et habetur de peni. di. iij.
§. j. Est perpetrata mala plangere et plan
genda non perpetrare. Item pnia est que

dam dolentis vindicta. ppter quod peni
tens dolet se admisisse peccatū. de pe. di.
v. §. Hac. Item penitere est semp penam
tenere. de pe. di. iij. circa pncipiū. et in ps.
Peccatū meum contra me est semp. patet
supra. c. xxi. c. Unde inter omnes circūstā
tias inter confitentē et confessorē pon
derandas sicut iura canonica nota. de pe.
di. v. §. j. In his versibus cōtentas. Agra
uat ordo: locus: potestas: scientia: temp^o.
Etas: cōditio: mora: motus: copia: status.
extra de homi. Sicut dignū. Et ciuilia iu
ra. ff. de penis. l. Qđ delicta. per quā leges
in delictis puniendis debem^o ponderare
agruantia peccatū sicut causam personaz
locū: tempus: qualitatem: quantitatem: eue
tus. Reputo magis necessariū et nihil vti
lius est qđ qđ confessor doceat confitentes
qđ pmittat et pponat se ad peccata simi
lia non rediturum. et vltimū se talia non
facturum. et penitens debet confessori p
mittere bona fide. vt pty. xij. q. ij. De viro.
Et qđ pactus teneat qđ quādocunqđ redit
ad peccatū perdit dñm deum suū quem
accepit in sacramēto penitentie et delecta
tio quā habet in peccato computat sibi p
venditionis lucro pro quo dñm suū ven
dit. Et serui vendētes dominū suū sunt
pena capitis puniendi. C. si seruus expo
randus venerit. l. Adueoz. quā penam iu
das meruisset nisi turpiorē mortē habuisset.
et etiā dyabolus si caput habuisset. Eū
inquit Joh. xij. Dyabolus misisset in cor
Iude tē. qđ quia non habuit meruit alias
penas. et etiā qđ non haberet in posterum
potestatē nisi super illos qui volunt gra
tis esse serui sui. quia cū nō habeat potens
tiam nisi super seruos peccati. extendit il
lam ad dñm in quo nullus fuit pctū et sic
potestate sua abusus fuit. et idē debuit eam
amittere. a. iij. a. Sic adhuc qui Judas et
dyabolū in hoc sequuntur dñm suū ven
dentes seipsos capite priuant. i. statū gra
tie perdunt per rationes legis Institū. de
capi. diminutio. per totum **F** Ubi
habetur qđ capitis diminutio est triplex.
Maxima: minor: et minima. Maxima est
cum aliquis simul perdit libertatem et ci
uitatem. sicut accidit his qui serui pene
efficiuntur. et ingratū libertis circa patro
nos suos. et qui se ad precium participant

Penitentia sera

Hum venundari passi sunt. Hanc penā habet homo quando redit ad peccatum. quia caput suum perdit. i. deū qui est caput xpianorum et statum gratie qui potest caput vocari sicut quod glo. super leges prefatam dicit quod non accidit hic capitis diminutio quando caput abscinditur: sed quando status mutatur ut status caput dicatur. hec ibi. Perdit etiam libertatem gratie et efficitur seruus dyaboli. S. xij. L. quia a quo quis superatus est eius seruus effectus est. ij. Petri. ij. supra. p. ij. a. Et etiam perdit ciuitatem ecclesie triumphantis et militantis. sicut leprosus separatur a societate hominum et a ciuitate in qua prius habitabat. extra de coniug. lepro. c. ij. Et nisi cautius se gerat bene penitendo erit seruus pene eterne. quia est ingratus suo patrono deo. Et quia se vendidit dyabolo ad participandum malum lucrum vel malam delictationem cum his qui venundati sunt ut facerent malum. j. Machab. j. Ideo merito paciuntur capitis diminutionem. et hanc tunc plenam habebunt quando pro peccatis suis damnabuntur in inferno. Minus vero diminutio capitis est cum ciuitas amittitur: sed libertas retinetur. sicut accidit illi qui fuit in insulam deportatus. vel a patria et ciuitate expulsus. hanc specialiter habet qui in purgatorio collocantur qui libertatem gratie retinendo deportatur de ciuitate militantis ecclesie ad insulam exilij et purgatorij ubi manet quousque satisfaciatur pro delictis quo facto reuocatur cum honore ad aliorum statum patrie. Minima vero capitis diminutio est cum quis libertatem et ciuitatem retinet. sed status in aliquo mutatur quia cum fuerit sui iuris huic incipit domino alieno et iuri alteri subijci. sic ille qui est in peccatis venialibus: et minus curat de talibus quam deberet. quia status suus pro illa deterioratur. et facillime in mortale peccatum mutatur. sicut patet supra. p. ix. b. Recte sicut medicus curam conualescentis habens non potest melius ipsum ad perfectam sanitatem reducere quam dando ei in preceptis quod retrahat se ad omnia que prius eius fecerunt infirmus in corpore. Ita nec medici aiarum possunt melius curare quam quod illi quorum curam gerunt dimittant omnia peccata et prohibeant quibus ante infirmabant

exemplo apto medici christi iesu qui tale medicinam preseruatiuam sanitatis imposuit cuiusdam ab eo sanato. Job. viij. Elade et amplius noli peccare. ergo pactum faciam teneamque cum deo. iuxta illud. j. Esdre. x. Si est penitentiam fedus cum domino.

P. xij.

Penitentia sera.

Primo est periculosa cunctis illam expectantibus. Secundo gratiosa paucis illam inuenientibus. Tertio danosa multis ab illa deficientibus. A Primus patet pluribus rationibus. Primo quia tarde et quasi timore mortis penitent periculum quod timet euadentes facillime recidunt. sicut niniuite de quibus dicit decretum sumptum ex verbis beati Hieronimi. de pe. di. iij. S. Niniuite. sub eo quod sequitur tenore. De niniuitis autem in principio Jona scribit Hieronimus. ut ait Herodotus niniue a rege medorum subuersa est regnante apud hebreos Josia. unde patet illam predicante Jona. de penitentia meruisse veniam. sed quia ad peccata tanquam canis ad vomitum rediit ex ira dei subuersa fuisse. Item in principio Naum prophete. Naum prophetam ante aduentum regis assyriorum qui populum israel captiuum in suas regiones abduxerat fuisse hebreorum traditio confirmat si quidem in fine huius lectionis predicti regis aduentum idem propheta annunciare monstratur. Sed cum habitatores niniue Jona interitum ciuitatis predicante ne diuina ira denunciatus interitum sustinentes subuerterentur peccatorum et impietatum ex diuina misericordia penitentiam egissent post se grauioribus criminibus implicuerunt qua de causa memoratus propheta spiritu sancto plenus iudicium dei annuncians ita locutus est. deus zelans et vlciscens dominus. hec ibi. Et quia totum quod fecerunt tarde et cum timore penitentiam egerunt in predicatione Jone. ut dicitur Luc. xij. B Secundo quia non videntur perfecte renunciare societati dyaboli. quia sicut lex mundi iusta que vult quod societas inter omnes homines possit dissolui per renunciationem. ut Infitu. de societate. S. Actum est. contra eum qui non bona fide: sed callida renunciat.

vt solus habeat hereditatem quas sperat sibi proximo affuturam. sicut patet ibidem §. Plane. Sic lex dei que ordinat qd quilibet renunciat societati dyaboli erit contra illum qui non propter bonum et castum amorem quem habet ad deum: sed propter modum: vt celi habeat hereditatem in se: nequitie vel in infirmitate. ita tarde sicut potest renunciat societati dyaboli. Sicut ergo arbor iuuenis. ita vos in iuuentute facite dignos fructus penitentie. Matth. iij.

Tertio quia videtur nimis tarde animam propriam manumittere et sunt quasi in casu illi qui dimittit seruum causa mortis sub illa conditione qd si conualuerit liber esse desinat. qui quidem manumittendi modus. licet valeat apud leges civiles ff. de manumiss. l. Mortis causa. tamen qd sic quisq; manumittat animam suam apud deum non valet. qz est in casu illius epi de quo habetur in decreto. vij. q. j. Casus ponitur in principio qd longa inualitudine grauatus alium episcopum substituit: rogat papam vt eius precibus summus pontifex annuat. post ea idem episcopus conualescens qd fecerat cupit rescindi aduersus eum qui sibi successerat. questionem mouet suam cathedram tanquam sibi debitam reposcit. Sic ille episcopus que forte cum remorsu conscientie tenuit timore mortis relinquens conualescens recepit. §. Multorum. et patet. Et timendum ne talis moriens sit in casu legis. ff. arbor. fruct. cesa. l. Si plures. in qua iudicium datur qd arbor illius soli censetur in quo uiuit et radices habet: et non illius versus cuius terram declinat quam scinditur. sic de illo qui uiuens uult esse in domino dyaboli: sed moriens uult caput declinare ad deum. erit in casu legis. ff. de manumiss. l. Libertas. Ubi dicitur libertas que in ultimam uite tempus conferatur nulli momenti est. sic de illis qui putauerunt qd liberaret eos timor mortis. qui per totam uitam obnoxii erant seruituti. Heb. ij.

Quarto quia certum est eos interim multa bona perdere. qz sicut cum quis est excommunicatus si sit rector ecclesie nihil percipiet de fructibus beneficiorum suorum. extra de appell. Pastoralis in fi. Sic nec peccator de bonis opibus suis. et dei beneficiis et suffragiis ecclesie. vide supra. p. viij. b. Et sicut excommunicatus non potest eligere nec eligi. extra

de cle. excom. ministris. Si celebrat. nec aliud quod beneficium ecclesiasticum acquirere ibidem. c. Postulasti. et extra de eta. et quali. ordinam. Cum bone. in fi. Sic spiritualiter de excommunicato apud deum. et patet. Et sicut excommunicatus ab officio est suspensus. extra de appell. c. Pastoralis. §. fina. Ita dum homo est in peccato mortali nullum beneficium vel bonum mundiale possidet bona fide et digne. quia deus nihil tale concessit nisi ea conditione intellecta: vt ei seruiret non dyabolo aduersario suo qua non stante. et patet supra. d. ij. A. r. c. vij. c. r. p. v. e. Ex quibus patet qd multo indignior est pro rebus spiritualibus et beneficio eterno. quia qui est suspensus a minori puta ab ordine subdiaconatus est etiam a maiori vt dyaconatus et sacerdotali et quod suspenditur ab ingressu ecclesie suspenditur ne dicat officium intra ecclesiam. extra de corpore viciatis significauit. sic et patet. Et sicut absolutus ab excommunicatione non recuperat fructus medij temporis sibi sublatos. C. de re mili. l. Cum alligatus. arg. extra de sen. excom. Sacro. Ita nec peccator iuxta illud. Illa non reuiuiscunt que mortua nata fuerunt. sicut ille non debet habere honorem. vt dicatur filius senatoris. nisi qui nascitur dum pater eius est senator. ff. de sena. l. Emancipatum. **E**

Quinto quia videtur iudicia dei continere. quia sicut sententia excommunicationis ecclesie militatis potest multis modis contineri. sicut Hostien. in glo. extra de senten. excom. super nouellas Innocentii. Dilecto filio. primo quando excommunicatus nititur culpam culpam cumulare. Item quando intrat ecclesiam. etiam si non dicantur diuina. j. q. j. Non liceat. nisi forsitan causa predicacionis qua audita statim exeat. extra de sen. excommunicata. Responsio. Item quando communioni aliorum se ingerit. extra de cleri. excom. Illud. Item quando nimis dormit id est expectat sic ligatus. Sed multi peccatores omnibus istis modis continentur excommunicationem dei in qua sunt dum sunt in peccato mortali de quibus Ezech. v. Contempserunt iudicia mea. **S**exto quia videntur Ius suum negligere sicut qui huius ducendi aquas oportet qd vtatur iure suo. quia si potest ostendi qd duobus annis

Penitentia sera

non fuit usus vel duabus estatibus quantum ad illū qui habet ius aque estive amittit ius suum. ff. de aqua quoti. et esti. l. j. §. Quod autem diximus. vbi etiam dici estatem incipere ab equinoctio uernali et finiri in equinoctio autumnali. sic perdidērunt virgines ille ius seipsas ducendi ad celū de quibus Math. xxv. Nouissime ueniunt et reliq̄ virgines etc. Sic adhuc multi fatui de quib⁹ habes. s. a. iij. a. qz expectant aquas gratie vsqz ad hyemē mortis qm̄ nemo pōt opari. Job. ix. Et ideo totus pdunt. qz deus dedit ei temp⁹ pnie. et ipse abutit eo in supbia Job. xxiiij. Deberet cogitare qd qui descēdit pri⁹ in aquā saluabit⁹ Job. v. Et sicut lex reputat irrationabile qd hō sit lib⁹ in tota vita sua et in morte seru⁹ qd nō pōt heredē instituere. C. de lati. liber. tol. l. Cū dedicij. Ita videt̄ incōueniens ecōtra qd quis sit in tota vita sua seru⁹ dyaboli. et in morte tanq̄ liber aīas suā heredē celi faciat cōtra illud Gal. iij. Non erit heres filius ancille cū filio libere. et Job. viij. Seru⁹ non manet in domo in eternū. nec hoc alicui imputat nisi sibi ipfis. qz deus nō vult mortē peccatoris: sicut vt tempestiue cōuertat et uiuat. xxvj. q. vj. Cognouimus. Et qui possunt conuerti et nolunt in fine nō facile acquirunt qd uolunt de pe. di. vlti. §. vlti. Et quia in extremis nemini pnia est neganda. xxvj. q. vj. Si quis de corpore. Unde Aug. de pe. dis. vij. in pnci. Si quis posit⁹ in vltima necessitate sue egritudinis uoluerit accipere penitentia. et accipit mox recōciliat⁹ hinc uadit. fateor vobis nō illi negamus qd petit sicut non psumim⁹ qd hinc bene exit: sed si securus hinc exierit nescio ego. pniā dare possum⁹: securitatem non possum⁹ dare. Nunquid dico dānabitur: sed nec dico liberabit⁹. vis ergo a dubio liberari vis qd incertū est euadere: age pniā dū san⁹ es si sic agis dico tibi qd securus es. qz pniā egisti eo tēpore quo peccare potuisti. Si aut̄ vis agere penitentia quando peccare non potes peccata te deserunt non tu illa

¶ Quantū ad secundum gratiose agitur cuz illo qui in extremis inuenit penitentia uerā et saluatur. quia deus ei priuilegiū gratie singularis impendit et concedit. Sed qz taz fm̄ iura ciuilia q̄ cano

nica nō est securū qd quis confidat de speciali priuilegio. vbi pōt habere remedium per viam iuris cōmunis q̄ est tucior et facilioz. sicut patz. ff. de mino. l. Minor. vbi dicit qd minor appellans a snia debet pbare se minozē. etiā si ex negligentia non appellauerit. Idē p̄ extra de deci. c. Ad decimas li. vj. vbi dicit qd sufficit qd ille qd occupat decimas sufficienter pbet se iuste occupare. quia igitur i alijs negocijs eligit viam securiozē et leuiozē. idē faciat animā suam saluare non expectans: quoniam in nouissimo die aggrauata est via Esa. ix. Quia videtur esse contra p̄sumptionē iuris qd tunc quis bene peniteat. qz sicut cōfessio existentis in carcere et in penis nō ualz. ff. de questi. l. j. §. Diuus seuerus. nec testamentū. ff. de testa. l. Quia latro trombus. et ratio est bona. quia lex p̄sumit qd falsio q̄ vinculus facit si magis ppter timorem penarū vel vt aliud aliam uiam habeat de penis qd ppter ueritatem. et qd illis in quoz custodia est multa legaret metu ductus. et ideo iura uolūt qd nullus contractus ualeat quē incarcerationis facit inter ipsos et detrudentē seu participes detrudentis. ff. de eo qd me. cau. l. Qui in carcerē. Ita sepe cōtingit qd quicquid tarde penitens facit in carcerē infirmitatis siue confitendo siue testamentum condendo plus facit timore pene q̄ amore iusticie. et ideo sicut p̄dicta nō ualent qd ad mundū. ita nec ista quo ad deū qui intuetur Cor. j. Reg. xvj. Et ideo a tali q̄ a mortuo perit confessio. Eccli. xvij. Et posito qd a tali penitentia possit tunc fieri nō solum securius est. sed etiā iustius qd pri⁹ fiat. sicut patet p bonū casum supra. c. vij. b. Non sis igitur. sicut iudas qui tarde penitentia ductus retulit triginta argēteos et in fine laqueo se suspendit

¶ Tertium qd penitentia sera sit damnosa deficientibus. patet quia perdit celum sicut patet supra. a. xvj. b. et b. ij. b. et p̄pter plures causas. primo pacta cuz deo facta sub conditione celi habendi non ualent ppter quod deus agit contra illos actione ex stipulatu. in qua lege continetur dictū opponentis. et respondētis. Institu. de uerbo. obliga. in pnci. et ff. de uerbo. obliga. l. Et aut̄. Recte talis stipulatio ē inter deū

et hominē baptisatus in confessione. et pot
dici pactio seu stipulatio penalis. C. d. pa
ctis. l. Luz pponas. qz pactū nō tenēs pe
na puniet eterna. Sic et vos nisi pactū ser
uaueritis vel pñiam habueritis omīs vos
simul peribitis Luc. xiiij. ¶ Secun
do qz cōpulsus penitent ideo pdunt celi bñs
ficiū. sicut ille perdit beneficiū iure. qui
cōpulsus facit qd spōte facere deberet. vt
ff. ad se. p̄sul. trebellia. l. qz poterat. vbi ha
bet qz si istituas aliquē heredē tuū i fide
sua. vt post mortē ipse instituatur. filiū in
eadē hereditate cū venerit ad pubertatez
si hoc sponte fecerit ipse habebit p̄ fidei
tate. diligentia et custodia filij. quartā ptē
illi hereditatis per legē trebellianaz. Si
autē a pretore compulsus hoc faciat ipse p
dit portionē illā. Sic in pposito et ptz exē
plus ad hoc dis. lv. Si q̄s i egritudine. vbi
ille qui distulit baptismū vsqz ad infirmi
tatē si conualescit nō debet recipere ordi
nē sacerdotij. qz p̄sumitur qz fides ei nō
est ex voluntate sed ex necessitate. R

Tertio. qz mltā eos impediūt s̄m Aug.
de pe. di. viij. Qui autē nō potuerūt. vxor. s.
et filij mūdus et moribz ipm morientē vrge
bunt. pñia ergo non est ad mortē differen
da et reddit bonā rōnez. qz ralis aut vadit
ad purgatorij. et ibi sustinebit penā q̄ erit
multo grauior q̄ aliqua pñia mundi. aut
vadit ad infernū et ibi perpetue penā susti
nebit. Igit̄ stultus est qui illud temp̄ ex
pectat p̄ pñia agenda. Si tñ sero illā per
agat de forte ei dicere poterit Job. xxxij.
Inueni in quo tibi propitius.

P xiiij.

Penitentia falsa

Primo est penitentis inuti
liter afflictiva. Secdo turpiter
deceptiva. Tertio finaliter
damnatiua. Ad intellectus p̄mi
articuli. p̄mo oportet ostendere q̄ sit falsa
pñia. Secdo q̄re inutilit̄ afflictiva. Prīmū
ōndit dictū Innocē. ij. de pe. di. v. Fr̄s
nros. In quo ostendit̄ qz falsa pñia est q̄
agit de vno pctō et nō de reliquo. Itēz q̄n
nō recedit de officio qd sine culpa p̄nō nō
tenuit. et q̄n nō vult deserere pctā sua. Itē
q̄n nō remittit iniurias Itē q̄n res aliena
p̄ quā p̄tractū est pctm̄ non restituit. xiiij.

q. vj. Si res. Itē q̄n de pñia iam acta agi
tur pñia ita qz displicet alicui egisse penitē
tiam. xvij. q. iij. Sunt qui. Itē que s̄m
auctoritatē patrū iuxta qualitātē crimi
nū non imponit̄ de pe. di. v. Falsas. de ta
libus conquerit̄ dñs Diere. viij. Nō est q̄
agat pñiam de peccato suo. s. veram sicut
deberet. Illa igitur pñia quā tales agunt
inutiliter eos affligit. qz per illam non sal
uant. qz sicut corpus vulneratū non sana
tur nisi omēs plage mortales curent. Ita
nec anima et ptz. Oportet igit̄ agere penitē
tiam de omnibz peccatis per rationē les
gis. ff. de penit. l. Autē facta. vbi habet̄ qz
dicta facta et cōiucia et cōmnationes. fur
ta cedēs nephande. aduocationes. scripta
falsa. et famosi libelli et consilia puniri des
bent. Maiori rōne bene penitēs debet de
omnibz penitere. et hoc precipit̄ de pe. di.
j. Non pot. Aliter est in casu et periculo il
lus qui vulnerat et pace cū eo facta de il
lis vulneribus postea morit̄ de quo docto
res querunt. an heres defuncti possit vul
nerantes de morte patris accusare. Sen
ciunt qz non est satis securus nisi pax fue
rit facta. de plagis et de omni dāno quod
de illis sequi possit. qz licet actū sit de vul
nerato. nihil tñ est de occiso. ff. ad. l. aquil.
l. Si actio. et ff. de actio. et obliga. l. Qui se
ipsum. Et. ff. vi bono. rap. l. j. et ratio est bo
na. quia non pot̄ facere pacem de vna pla
ga nisi faciat de alia. qz aliter offerēs paz
cem esset̄ derisor. Ita nec de vno damno. et
ptz ad ppositum. Sicut oportet p̄dictum
pacē facere de toto malo ita cū deo: qz ali
ter deū puocat cōtra se. qz sicut vera pñia
venia p̄meret. ita falsa deū irritat de pe.
di. iij. §. perfecta in fi. et seipm̄ inutiliter af
fligit. quia dicit Criso. de pe. di. iij. §. Per
fecta. qz qui pctm̄ committit et plangit. sic
est quasi qui lauat laterem crudum quem
quāto plus lauat et abluat. tanto magis lu
tum facit. Et tñ qd dolendus est. videt̄ qz
maior pars peccatorū agat falsam pñiam
quā q̄ fuerūt ebriosi vel iuratores ante pe
nitentiā consequēter sunt et tales post. Et
ideo timendus est qz talibus peccatis que
minus ponderant̄ dyabolus plures aīas
lucetur. et multos quos nō pot̄ ducere ad
homicidiū et furtum et h̄mōi que homines
abhorrent. ducit ad talia quibus ridet et

Perseuerentia

Iudant. quando igitur talia confitent vel quando cogitant illa dimittere tunc sunt nimis instabiles tā cito recidivantes aut non pponunt et tunc falsas agunt penam quia vere penitēs debet pmittere se talia non facturū. vlt. xxij. q. ij. De viro. et xxij. q. vlt. Pessimā. et ij. Coz. vij. Que enī fm deum tristitia est penam in salutē stabilem operat. **B** Quantū ad scdm q talis penitentia sit turpiter deceptiva. pty quia nimis tarde ostendit privilegium sicut ille supra. b. j. a. et nimis tarde recusat iudicem. c. xix. c. **L** Quantū ad tertium q sit causa dānationis pty. quia sicut rector ecclie iuste vendicat eum qui vixit et mortuū est in parochia sua. vt. xij. q. j. Ecclias. sic dyabolus male viventes et moriētes. de quibus dicit Lyprianus di. vij. §. Nec autē. q cum in infirmitate aut periculo ceperint deprecari rogare illos nō dolentis penā. sed mortis urgentis amonitio compellit. et ideo nō saluat. pty supra l. v. d. Tempestive ergo sim. Jaciētes fundamentū penitē. Debreo. vj.

P xv. Perseuerentia in

P bono. Primo exigit verationē. Secūdo perficit operationem. Tertio accipit remunerationem. Primū debet esse voluntatis. Secūdū necessitatis. Tertium utilitatis.

A Quantū ad primū veratio voluntaria facit perseuerantiā boni operis deo placentem et laboranti fructiferā qm vnus quisqz ppriam mercedē recipiet fm propriū laborem. j. Coz. ij. Sup hoc q dicit pprium laborem pono casum possibilez q quidā pro certo salario quandā ciuitatez per annū regere pmisit. Vel q quidā magister eodē modo obligavit se ad legendū quibusdā scholaribz. Tandē ante finem anni vult aliū substituere ciuibz vel scholaribus non consentientibz et salariū petere. Querit vtrū dari debeat. Et ar. pmo q sic qz si sic dat certus tutor licz tutelā nō per se s per aliū amministret nō imputat cū ipse semet amministrare videat. ff. de amministra. tuto. l. Ita aut. §. gessisse. Itē si societatez cū aliquibz contraxi si oportet me abesse

possis aliū eque ydoneū substituere. ff. p soc. §. Ibidem. qz erat. Itē votū quo quis deo personaliter obligat pōt per aliū sup pleri. extra de vo. et vo. redēp. Licet. Item si locavi tibi domū vel ciuitatē et imminere bello velim aliā eque bonā tibi pōstare non potes iuste tradicere. ff. locati. l. Si quis domū. Cōtrariū pbat. qz si quis se ad domū edificandā vel nauē fabricandā pmiserit. s fideiussor velit adimplere nō pōt sentiente stipulatore nō liberat reus qui nō fecit qd pmisit. ff. de solu. l. Inter artifices. Itē per illuz stetit q min⁹ personaliter deseruaret. ergo salariū petere nō pōt. ff. loca. l. Qui opas. et l. Sed addes. Itē psonaliter pactū cū eo fecit. ergo ad alias psonas extēdere nō pōt nec extēdi dō. ff. d pac. l. q in duobz. §. psonale pactū. ex de transac. veniēs. pterea ep̄s nō pōt petere pcuratiōnez nisi psonaliter visitet. x. q. j. Relata. ex de censu. pcuratiōes. Dicūt iuriste q nō pōt petere salariū. vt. C. de cadu. tol. l. vna. §. Si vo tales. vbi dicit q si heredi vel legatario onus impositū fuerit discipline vt filios suos doceat. nō pōt illud per aliū adimplere. qz eligendo industria psonē nō vult q per aliū fiat. qz non videt sibi q p aliū eque bene fieri possit. ergo multi faciūt ptra testm̄ xpi. qz sicut dicit Actu. xx. Posuit vos regere eccliam dei quā acq̄siuit sanguine suo. illud volūt facere p alios. et nō pōt qui eque bñ adimpleri. Quia fm lincomien. officium cure pastoralis p̄sistit non solū in sacroz administratiōe et missaz celebratiōe et horaz canonicaz obseruatiōe qz opatiōes raro faciunt vt ptingit: s in veraci doctrina veritatis et vite in vicioz dānatiōe cū necesse est in dura et impiosa correptione: in rigida castigatione: in esurientiū refectiōe: in nudoz opatiōe: hospitū susceptiōe: infirmoz visitatiōe: qz opatiōes facere nō est in h̄mōi mediatoroz et mercenarioz facultate. qz vix possunt vitā ppriā sustentare. Aut ergo psonaliter gregē cōmissus custodiāt. Aut salariū recusent. Aut dure de eodē m̄debut de salario psonaliter accepto. et de cura q facta nō fuit exacta diligētia. Quis error possit esse iniustior. et plus contra rōnē qz q alimentū accipiat psonale p ouibz custodiendis et laborem non appo-

nat psonalē. nō est credendū q̄ apud deū
 tanta sit iniusticia ⁊ personarū acceptio
 q̄n vellet q̄ qui plus accipit ⁊ plus exigit
 p̄ ouīū custodia maiorē laborē apponerē
 Ad excusationē dispensationis n̄sum est
 supra. d. xij. per totū. ⁊ posito q̄ dispensa
 tio illa valeat quo ad eccliam militantes
 nō t̄n videt q̄ possit valere q̄ ad deū apd
 quē vnusquisq̄ ppriam mercedē recipiet
 fm̄ ppriū laborē. i. Coz. iij. Nec pōt face
 re deus q̄ tali reddat gloriā psonalem in
 celo. p̄ labore psonali quē non habuit cir
 ca ouīū custodia. Non igitur p̄nt resurge
 re in glia pastoz q̄ vnusquisq̄ resurget
 in ordine suo q̄n deus vocabit operarios
 ⁊ reddet illis mercedē. Matth. xx. dicens.
 Venite om̄es qui laboratis et
 onerati estis. ⁊ ego reficiā vos. sed vbi refi
 cient illi quib⁹ dicit. Ezech. xxxiij. Ne pa
 storib⁹ qui pascunt semetip̄os. Ad p̄posi
 tū si ille sit in tali periculo qui accipit cu
 rā alioz. ⁊ eos nō custodit p̄ se. sed p̄ alios
 in quanto piculo sunt illi qui capiūt deū
 custodiendū q̄n cōcantur. ⁊ vitas ⁊ aiām
 ppriam ⁊ nihil istoz perseueranter cōser
 uant. nec per laborē pprium nec alienum
 imo odio habēt volentem operari. circa h̄
 beatus igit̄ qui curā sui vel alterius habz
 ⁊ in illa vsq̄ ad mortē p̄seuerat. quia qui
 perseuerauerit vsq̄ in finē. hic salu⁹ erit.
 Matth. x. ⁊. vij. q. i. Suggestū. ⁊ de pe. di.
 ij. §. Querendū. B Et q̄ sic fiat est
 necessitatis quo ad scdm. qz fm̄ b̄tm̄ Gre
 gorii in mora. ⁊ habetur de pe. di. ij. §. in
 fi. Incassum bonū agit si ante vite termi
 nū deseratur. qz ⁊ ille frustravelociter cur
 rit qui anteq̄ perueniat ad methā deficit
 Vinc per moysen cauda hostie offerri iu
 bet. Leuitici. iij. ⁊. Exo. xxix. Ut om̄e opus
 qd̄ incipim⁹ perseueranti fine cōpleam⁹
 Ex q̄ ergo bonū opus nō pōt esse sine p̄se
 uerātia necesse est q̄ illa habeat in bono
 p̄posito seu opere incepto cōseruādo. xvj.
 q. i. Nos aut̄. ⁊ mala p̄terita ne redeāt sol
 licite cauēdo. de pe. di. ij. §. Querendum. ⁊
 tribulationes vsq̄ in finē sustinendo. vij.
 q. i. Suggestum est. quia retro post manū
 missaz ad aratrū respicit qui in bono cep
 to nō perseuerans ad ea reuertit̄ que reli
 quit de pe. di. ij. §. Querendū. ⁊ sicut dicit̄
 ibides. Multi sunt q̄ b̄n̄ incipiunt. ⁊ male

finiunt. non sic vos sed in disciplina per
 seuerateyt filij. Hebreo. xij. Qz hoc est val
 de vtile. L Quantū ad tertiū dicit
 deus. i. Paralipo. xxvij. Firmabo regnū
 ei⁹ si perseuerauerit facere precepta mea.
 ⁊ impluerit ea. ⁊ non aliter. quia sicut sti
 pendiu⁹ qd̄ p̄mittit militibus non debet
 solui eis nisi finita militia. C. de his q̄ nō
 exple. stipen. l. ij. Quia nihil creditur esse
 actum dum adhuc aliud super est agendū
 C. de his qui. vt indig. l. penultima. et ille
 plus delinquit qui interruptam causam
 dimittit q̄ qui nunq̄ ad illam peruenit.
 In autentico. de litigantibus. coll. viij. §.
 Omne. Que omnia lex dei confirmat. Ja
 cobi. ij. Si quis totam legem impluerit
 offendit autem in vno supple in perseue
 rantia factus est omnium reus. Quia a
 tempore quo quis renunciat alicui socie
 tati. ex tunc non erit socius lucri. ff. pro so
 cio. l. Et si socius. Bonum ergo facientes
 non deficiamus. tempore enim suo metes
 mus nō deficientes. Gal. vj. Et tali signo
 ostendamus nos esse voluntarios seruos
 dei. quia quod fit voluntarie perseuerat.
 quod aut̄ necessitate cito soluitur. de cons
 secre. distin. v. Quicquid.

P. xvi. Pietas valet ad

tria. Primo scilicet ad bona
 opera inchoanda Secundo
 ad crimina propria abluen
 da. Tertio ad delicta aliena punienda. et
 sic pietas ad omnia utilis est. j. Thymo.
 iij. A Primum patet. quia pietas
 est mater boni operis. xxi. q. ij. Si quelibet.
 Secundum etiam patet ibidem. Ubi
 habetur q̄ culpa purgatur pietate. exem
 plo obstetricum. Tertium ostendit Hiero
 nimus ad Riparium. Et habetur. xxij. q.
 viij. Legi. vbi dicitur q̄ nō est crudelitas
 crimina pro deo punire: sed pietas. et hoc
 ostendit exemplo Helye cū peccit̄t ignis
 descenderet de celo qui binos quinquage
 narios exussit. Et petri ananiam: ⁊ saphi
 ram trucidantis. ⁊ quorundam aliorum.
 vnde inquit in lege dicitur. Si frater tu
 us et amicus tuus et vxor que in sinu tuo
 dormit deprauare voluerit vitatem sint
 man⁹ tue super eos ⁊ effūdes sanguinem

8. p

possessio

impiorum. et Job. criso. xliij. q. viij. c. Occidit dicit quod phinees occidit hominem repertum cum meretrice. et reputatum est illi ad iusticiam. propterea ergo quod ex quo corrigere delinquentes sit actus iusticie et pietatis. Ideo apostolus illa duo coniungit. i. Thymo. vi. Sectare inquit iusticiam fidei pietateque charitate etc. Sed ista opera pietatis aliquid non incipiunt et aliquid incepta damabiliter derelinquunt propter tedia et labores que in eis inveniunt vel timent inuenire similes cuidam de quo casus ponitur possibilis quod vineam cuiusdam suscepit ad excolendam pro salario competentem. Qui parte mercedis accepta cum vineam colere inciperet inuenit multas labruscas. i. vites siluestres et spinas et vepres. quorum tedio affectus voluit illam deserere et salariam retinere. Queritur an recedens sit conueniendus et salario priuandus vel aliter puniendus. quia non tenet pactum. et videtur quod non. quia de labruscis et spinis non fuit actum nec cogitatum. sed de vinea fructifera. ergo ab hoc pacto non est recedendum. ff. de leg. l. Non aliter. Contra pascendo partem de vineis. et de ceteris arboribus pactus est ut pars pro toto ponatur. Ar. ff. in l. vroz. Item absque hoc vinee cultura nullam habebit utilitatem nec fructuum redditionem. Ideo illud est subintellectum. Ar. ad legem aquilia. l. Ergo. dicendum quod conueniendus est. ut pactum teneat nociua auferendo vel quod salariam reddat et puniatur eo quod pactum non tenuit. Sic de viris ecclesiasticis quibus deus tradidit vineam ecclesie excolendam. Matth. xx. Ite et vos in vineam meam qui mercede terrena. i. fructibus ecclesiarum perceptis propter tedia malorum etc. ut patet supra. d. xliij. c. Contra illud. xliij. q. viij. c. Quicumque propter pisces. Inquit Augustinus. malos recia non rumpantur vel ut sumptibus parcant vineam deserunt non residendo. Quid igitur faciet dominus vinee. Malos male perdet et vineam suam locabit aliis agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis. Matth. xxj. In quo iudicio ille non erit in minori periculo qui pro propria curam deberet vineam aie sue expurgare spinas in continentie malorum cogitationum tribulos inalarum passionum labruscas fetidarum temptationum vrticam omnium offensionum. hec omnia deberet euellere disperdere et dissipare virtu-

tes inserere. vites donorum plantare. ut fructus bonorum operum posset portare. ita quod veraciter dicere posset illud. Eccli. xliij. Ego quasi vitis fructificavi. quia omni habenti bonum usum virtutum et gratiarum fructum facienti dabitur amplior gratie fructus. ut fructum plus afferat. et qui non habet bonum usum bonorum dei illud quod videtur habere auferet ab eo et dabitur alteri facienti ex eo fructum. Luc. xix. Et debitum salarium in celo non dabitur ei secundum quod dicitur illis malis custodibus. Matth. xxj. Auferet inquit a vobis regnum dei et locabit vineam suam aliis cultoribus fructum facientibus ex ea. Igitur sicut precipitur. i. Thymo. iij. Exercere ad pietatem que respicit spiritualem natiuitatem sicut misericordia corporaliter. Nam pietas et misericordia numerantur tamquam diuersa in glo. super illud. i. Thymo. iij. Pietas ad omnia utilis est.

possessio rerum

temporalium. Primo est licita mundialibus cum veritate. Secundo illicita religiosis cum proprietate. Tertio iniusta malis acquiritoribus cum falsitate. **A** Primum patet quia layci iuste possident temporalia dum eis licite utantur. xij. q. i. Duo. i. fi. Exemplum de Job. Job. i. fuit possessio eius etc. Et labores suos bene possidendo habet qui non dominandi cupiditate. sed bene viuendi pietate possidet. xliij. q. viij. Quomodo enim. ergo qui econtra habet aliquod videtur male possidere. et hoc est quod dicit Augustinus. exp. xliij. q. iij. Quid dicam. male inquit possidet quod male utitur. et xliij. q. viij. c. i. vbi dicit quod iure diuino cuncta sunt iustorum. quia bona terrena conceduntur ad bonum usum non ad auaritiam nec ad abusum. xij. q. i. Duo. vbi dicitur quod nihil miserius est quam propter diuitias deum contemnere. Igitur peccator non bene possidet vitam propriam. nec corpus nec membra quibus male utitur vide supra. p. xj. b. Et eadem ratio est de auaro qui tenet bona dei contra voluntatem dei sicut patet supra. a. xx. a. r. a. xix. **B** Secundum patet quia licet inter religiosos in communi possidere non sit contra statum religionis et perfectionis. xij. q. i. Expedi. quia nimia paupertas religionis quamque in

fringit rigorem cōversationis. xij. q. ij. c. vl
ti. Lus iuda tamen cadit dānabiliter a sta
tu pfectionis q̄vsurpat pprietatem posses
sionis. xij. q. j. Exemplū. r. c. Lerte. r. c. Na
bebat. r. s. D. ij. c. Et ratio est bona. qz reli
giosi debent regi lege diuina que vult oia
esse cōmunia r nō humana qz lex humana
statuit meū r tuū. di. viij. Quo iure. r quia
pfectoz possessio nō est aurū nec hmōi sed
dñs deus est possessio eoz. xij. q. j. Cleric.
r duobus. c. sequē. Igitur sicut d̄r Prouer.
iij. Posside sapientiam. r nō habeatis pro
pria. Sz res quas in cōmuni possidetis fi
deliter despensetis. xij. q. j. Res. r. ij. c. seq.
qz in hoc vocati estis vt benedictiones he
reditate possideatis. j. Pet. ij. L

Tertiu insup patet qz nō licet rem alie
nam possidere dño inuito. ex de preca. c. j.
qz nō multū interest quo ad periculū inu
ste possidere r iniuste inuadere alienus. ex
de resti. spolia. sepe. r. xiiij. q. iij. Quid di
cam. habetur q̄ iniuste possident male ac
quisita r male detenta qz vbi res est male
acquisita licet sit diu occupata ab acq̄sito
re r a suis successoribus male fidei non tñ
est iuste possessa. qz bona fides non ad tra
ctum t̄pis sed ad initū possessionis refer
tur. xvj. q. iij. c. placuit. S. Potest. Talis igitur
qui sic possidet qd̄ alij iniuste acquisie
runt introibit in p̄genies patrum suoz r
vsqz in eternū nō videbit lumē. Lū p̄ncipi
pibus qui possident aux. Job. ij. Quia nō
dimittitur pctm̄ nisi restituatur ablatum.
xiiij. q. vj. Si res. vide glo. r diuturnitas
t̄pis nō alleviat pctm̄s auget. xxiiij. q. j. c.
Scisma. ex de plue. cū tanto. Et p̄scriptio
requirit bonā fidez: in p̄ncipio: medio r fi
ne. ex de p̄scriptio. Qm̄ omne. Sic ḡ intel
ligens gubernacula possidebit. Prouer. j.
P xvij.

Postulatio digna

27
P Primo a deo exauditur. Secū
do iusta a iusto iudico expedi
tur. Tertio iniusta ab vtroqz i
peditur. A Quantū ad p̄mū ille di
gne postulat illud quo indiget a deo q̄ iu
ste ei seruit r nō alijs. qz qui petit iusticiā
ab alio tenetur ei iusticiā reddere. ex d̄ mu
tu. petitio. c. j. r in ps. Clamauerūt iusti et
t̄ns exaudiuit eos. Opz q̄ postulet ad bo

nus finē nō vt voluptuose puerfetur. xxij.
q. ij. Sex differentie. exempluz de paulo.
vnde in ps. Postula a me r. c. qz postulatio
tam iuri q̄ gr̄e iuititur. ex de postu. Bone.
Nam p̄ces deo male oblate nō exaudiunt
di. l. Si quis p̄postera. Vide quō postula
tio alicui possit esse indigna deo quattu
oz modis. s. D. vij. c. B Quantum
ad sc̄m postulatio recipitur aliquādo p
aduocatione: aliquādo p̄ petitōe. iij. q. vij.
Infames. Et vtraqz p̄t eē iusta r iniusta
xxij. q. ij. Sex differentie. Si iusta ē a iu
sto iudice exaudienda est. Iniustaz nec de
us exaudit nec iudex audire debz quia pre
ces canonicē discipline p̄trarie nō sunt ex
audiende. di. l. Miroz. Ideo rescripta d̄be
rent habere hanc conditionē si p̄ces veri
tate vtantur. xv. q. ij. Rescripta. Et si alie
fuerint inpetrate irritantur ibidem dicen
ti. nam mendax p̄cator debet carere pie
tate. xv. q. ij. Rescripta. re postulatio vi
tiatur vbi postulatēs diffidūt de suo iure.
di. xvij. c. de syracusane. Postulet autē in
fide nihil hesitans. Jaco. j. Intret ergo do
mine postulatio mea in p̄spectu tuo ps. vi
de de ista materia. D. vij. quasi p̄ totū.

P xix.
Potestas huma

na debet p̄mo esse obediēs.
Secūdo subiecta ante domi
nū regēs. Tertio recta sanctū
populū timens r caute ante iudiciuz vlti
mus. A Quātum ad p̄mū quilibet
q̄tumcūqz potēs tenetur obedire deo: qz
imperator debz subesse potestati pape. di.
xcvj. Si imperator. r. c. Duo sunt. quia si
cut diuina antecedunt humana r celestia
terrena r spūs carnem sic antecedit ponti
ficalis potestas regalem. distin. x. Suscipi
tis. ergo maiori ratione tam papa q̄ im
peratores r reges tenētur obedire deo: qz
potestas dei p̄cedit omniū hoim potesta
tem. di. viij. Que contra. r quia nō habent
potentiam nisi deo iubente r permittente.
xxij. q. j. Quid culpatur i bello. Recte igitur
sicut ille qui est in potestate constitu
tus vult q̄ illi qui sunt sub eo obediāt ei.
ita ille tenetur obedire deo superiori suo. si
illi tenentur sibi obedire in licitis r hone
stis r nō in alijs. quia nullius potentia ex

37

Potestas

tendit se ad alia. quia posse peccare nō est posse. de pe. di. ij. Ante finē. sed potius est impotentie. quia hoc possumus qd de iure possumus. ij. q. j. Nos inqueqz. dist. l. Si qd. Qui igitur aliud p̄cipit assimilatur illi de quo scribit Seneca lib. iij. declamationē. declamatione quadā q̄ tantalus nō solus in corpore: sed etiam in corde erat egritudine irretitus q̄ a seruo suo petiuit venenū sibi dari. Sic adhuc multi sunt irretiti calamitate q̄ affectant spūalem toxicum animarum sicut quilibet qui optat diuitias. delicias. et honores cōtra deum et rationem. et hoc petit sibi dari quādo in p̄dictis v̄l in aliquo maleficio precipit alicui vt sibi prestet auxiliū vel fauorem cui nullus obediat. quia est contra legem ciuilem. ff. ad le. come. de ficijs. que prohibet venenū et contra legem canonicā. xj. q. iij. Qui resistit. vbi dicitur q̄ obedientia que nō licet est contēnenda et contra legem diuinā dicens. q̄ potius est deo obediendū q̄ hominibus. Actu. v. quia ipse est solus potēs de pe. dist. ij. circa finē. cuius potestati resistit q̄ eius ordinationi resistit. xj. q. iij. Qui resistit. Nō ergo sitis de illis. sed humiliāmini sub potenti manu. dei. j. pe. v. Dicenti q̄ oportet obedire magistro. respōdetur q̄ si obediat i illicitis nō est excusat⁹ corā deo. quia si ille qui est ad iudiciū terrenū citatus ad romam si non potest venire per mare propter defectum nauis vel aliud legitimum impedimentū si posset per terrā comparere non est excusatus imo p̄tūmax et inobediēs reputatur. ff. si quis cautio. l. Secula. Ita in p̄posito qui non potest in officio vel loco vel in potestate in qua est seruire nec ad eius vocationem ad celū venire. quia sunt multa impedimēta que ipsi faciunt extra vias celi ire non excusatur. quia posset illud deserere et venire p̄ alias vias et lex vult hoc que nō statuit aliquid contra posse humanū. dist. iij. Erit. et xij. q. vj. Si res. **B** Quantū ad secundum sicut oportet potentiam humanā esse subiectam quo ad deum. ita opz q̄ sit subiecta quo ad omnem hominem sic q̄ quilibet potestate sua iusta vtatur nō conuertendo eam in tyrānidē. xij. q. v. Neqz. sicut faciunt qui pro vanitatibus suis mantenendis capiunt subdictoz suoz bona

dicentes oia esse p̄ncipis sicut ps. s. f. j. **B** Contra illud qd legimus in Exo. et habet. xxiij. q. viij. Tributum. Qd rex egypti emit bona egyptioz. glo. et ita non sunt oia imperatoris. quia nemo potest rem suā emere. vt. ff. de contrahē. emptio. l. Sue rei. qz quod meuz est nō potest amplius esse meū vt. ff. de exceptio. rei iudi. l. et an eadem. s. Actiones. et ex de fi. instru. Interstet. repetendo eam contra ecclesias. quia potestas secularis non habet ius in spirituali. xxiij. q. viij. Tributum. vbi ponitur exemplū de pharaone rege egypti qui tempore famis nihil recipiebat a sacerdotibus. s; potius eis dedit necessaria. Et iustinianus imperator statuit tanq̄ edictū imperatoris q̄ clerici qui virtute alijs p̄minent in omni loco perpetua gauderent securitate. quia respub. magis augmentatur orationibus et officijs clericoz q̄ labore corporis v̄l sudore. Nota contra p̄ncipes qui clerum armatum ad bella ducunt: vtraqz enim potestas debet se mutuo iurare. xxiij. q. v. P̄ncipes. Militia in rebus bellicis ecclesiam et ecclesia militiam in orationibus. vnde fignanter dicitur. Luce. j. Fecit potentia in brachio suo. et tamen ratione p̄diorum ecclesiasticis persone tenentur potestatibus secularib⁹ obedire. xxiij. q. viij. Cōuenioz. **L** Quantū ad tertium timeat quilibet in potestate cōstitutus iudiciū vltimū qui tunc meretur potestates amittere qui concessa abutitur. xj. q. iij. P̄uilegiū. Per illum qui sepe ante ista tempora deposuit potentes de sede. Luce. j. per quem dicitur adhuc Sapien. vj. potentes potenter tormenta patientur. quia multi eorum vt dicitur. j. Regum. viij. receperunt munera et peruerterunt iudicium. quia omnes diligunt munera. Esa. j. In cuius cupide dilectiois signum nuper quidā mimus intrans conuiuū quesuit a quodam magno iusticiario seu iudice regis anglie. Iusticiarius q̄ pars. cui cum ille respondisset nomen. Nō inquit mimus est nomen sed participium. quia partem capit a diuite et partes a pauere partem ab vtroqz. Et quid inquit iusticiarius capit ab illis. Oues et boues. volucres et pisces et vniuersa pecora capi. oues et boues a diuite. volucres et pisces a pauere. vniuersa pecora campi ab vtroqz. sed

caueant illi quia sicut dicitur alibi de risu
 conuertentur in fletum quando iudicium du
 rissimum in his qui presunt fiet Sapiē. vj.
 quia sicut per accessionem secunde dignita
 tis prima incipit vacare de iure. ex de con
 cessione. preben. Luz nris. sic per adquisitio
 nem talium numerum vel talis terrene po
 testatis quam iniuste acquirat vel qua ma
 le vitur vacat et vacabit pro eo. prebenda
 vite eterne et ad magnum damnū illorum
 qui in breui hoc experientur. quia dicitur
 Eccli. x. Omnis potentatus breuis vita. qz
 viri sanguinū et dolosi nō dimidiabunt di
 es suos. tunc amici mundi plangent dicē
 tes quō cecidit potēs. j. Mach. ix.

Exp.

Redestinatiō pri

mo inchoatur dei ordinatio
 ne. Secundo adiunatur san
 ctorum deprecatione. Tertio
 consummatur propria operatioe. A
 primū patet. j. Corinth. ij. vbi apostolus
 de predestinatione loquēs dicit. Predesti
 nauit nos deus ante secula. et tamen prede
 stinatio non imponit necessitatē bene ope
 randi saluandis nec prescientia male agē
 di damnandis. et hoc ostenditur iure cano
 nico et civili. et diuino. Jus canonicum hoc
 ostendit. s. A. vj. c. et xxij. q. iij. Nabucho
 donosor. s. Elasis. vasis inquit ire August.
 nunquā deus reddet interitum nisi sponta
 neū inueniretur homo habere peccatus. qz
 nec deus peccati homini iuste inferret irā
 si homo ex predestinatione cecidisset in cul
 pam. Predestinatio enī dei siue ad bonū
 siue ad malum in omnibus operari sepi
 me dicitur vt ad vtrūqz quedā necessitas
 homines impellere videantur. Cum in bo
 nis voluntas sit intelligenda nō sine gra
 tia in malis autē voluntas sine gratia re
 gnante concupina. Cū ergo aliquos adeo
 suis desiderijs traditos aut obduratos eē
 legimus aut derelictos magis hoc pecca
 tis suis meruisse profiteremur. quia talia eo
 rum crimina pcesserunt vt ipsi penā debue
 rūt. glo. id est meruerūt. Sequit cito post.
 Aires itaqz iobedientie. id est gratie. ideo
 nō cuiqz subtrahit deus. quia eum nō pre
 destinauit. sed quia recessurū eum ab ipsa
 obediētia preuidit et infra. Si predestina

tio vel predestina dei falli nō potest neces
 sario eueniūt que predestinantur vel que
 psciuntur. glo. Oēs tales locutiones sunt
 duplices. Si deus puidit aliquid necessa
 rio fiet. quia hec dictio necessario determi
 nat totam consequētiam tunc est locutio
 vera et est sensus. hec consequētia est neces
 saria. Si deus puidit aliqd illud eueniet.
 Si autem hec dictio necessario determinat
 ipm psequēs tunc est falsa et est sensus. Si
 deus puidit aliquid illud euenire est neces
 sariū. Item est necessitas simplex vt neces
 se est oēs hoīes mori. xxij. q. iij. Nabucho
 donosor. et alia pditionalis cū quisambu
 lat necesse est eū ābulare et tñ ex libera vo
 luntate. ambulat sic ē in pposito et pz. vide
 legē ciuilem ad hoc. s. L. j. c. Hec pfirmat
 apls Phi. ij. Deus est q operat in nob vel
 le et pficere p bona volūtate oia aut faci
 te. Facite inqz pseuerāter ne bene viuēdo
 ad tps postea deficiatis vt sitis de illis q
 pdestinati sunt merito pntis iusticie et nō
 ad claritates lumis eterne. de pe. di. iij. s.
 Hoc igit. q delent de libro vite. Ibidem fi
 nis. vide. s. L. iij. d. sed sic viuatis q sitis
 de illis. Ro. viij. Quos pdestinauit hos et
 vocauit et quos vocauit hos et iustificauit.
 quos aut iustificauit hos et magnificauit.
 dando eis vitā eternā. B Scdm ptz
 p btm Grego. in li. dyalo. et hr. xxij. q. iij.
 Obtineri. vbi dicit q eaqz sancti viri effici
 unt vel ipetrāt fm glo. illa pdestinata sūt
 vt p cib obtineant. Cui pcordat Augu. de
 pe. di. j. s. Ex his ita. ptz etiā Luc. v. vbi hr
 q deus tres mortuos suscitauit. sed quar
 tū nō suscitauit imo ei dixit. de quo Mat.
 viij. Sine mortuos sepelire. mortuos sus
 os tu me sequere. vba aut Augu. sunt hec.
 Tres mortuos alioz oionib reddidit vite
 quartū vero discipulo nūciantē audiuit. s.
 quia defuerūt viri qui pro eo precarent su
 scitari nō meruit. L Tertius insup
 pz. j. Cor. iij. Dei inquit sumus adiutores.
 quia pdestinatio sanctorū p cib et pprijs
 meris adimplet. xxij. q. iij. obtineri. qz sic
 est a deo disposita. xxij. q. iij. Nabuchodo
 nosor. Est de deo et de sanctis et de nob in
 hoc casu sicut de societate mercantium.
 supra. p. v. s. sicut igitur dicitur Ephe. .
 pmo. Elegit nos in ipso ante mūdi consti
 tutionem vt essemus sancti et immaculati.

Predicatio

Et quia nescimus qui sunt predestinati vltimo debemus sic agere et alios corrigere ut simus omnes de predestinatis. quia ut dicit Aug. xxiij. q. iij. Nobuchodonosor. licet nemo possit saluari nisi predestinatus oī tamē delinquēti adhibēda est correctio sicut medicina adhibetur licet nesciatur an euadet

P xxj.

Predicatio Pri

mo est vtiliter formāda. Secundo diligenter audienda.

Tertio exemplariter ostēden

da. Primum pertinet ad predicatorem. Secundum ad auditorem. Tertium ad vtrūq.

A Quātum ad p̄mū quia sermo nō potest bene formari nisi habeat bonū formatorē. Primo ergo ostenditur qualis esse debeat qui predicabit. Secūdo qualis p̄dicationē suam formabit. Tertio quales mercedē deo expectabit. Quātum ad p̄mū qualitas p̄dicatoris multa exigit. primo personam: quia nec laycus nec religiosus nisi per episcopus vel papam licentia tus: nec mulier q̄stumcūq; docta et sancta debz p̄dicare. xvj. q. j. Adijcimus. et ex d̄ here. cū ex imerito. Secūdo intentionē rectā q̄ non p̄dicet p̄ncipaliter p̄o lucro vlt̄ laude terrena quia talis p̄dicatoris periculū p̄. j. q. ij. Sacerdos. vbi recitantur verba apostoli dicentis. Expedi mihi magi mori q̄ vt gloriam meam quis euacuet. glo. euacuari dicit gloriam suā quā habz apud deum si eis quibus p̄dicabat voluisset vite tp̄alis et laudis gratia p̄dicasse. Tertio vlt̄ mūdā ex verbis beati Grego. in registro et habent. viij. q. j. In scripturis. vbi habetur q̄ Esayas prius mūdā fuit ante q̄ officiu exercet p̄dicationis. quia s̄m beatum Greg. vbi p̄us et habet. j. q. j. Necesse est vt mūdā sit manus que diluere curat sordes alienas ne tacta queq; deteri inq̄net. Quarto: doctrinā sanā quia p̄us debet esse discipul⁹ q̄ doctor esse desideret vt possit docere qd̄ prius didicit. xvj. q. j. Si clericat⁹. et quia sicut habetur. viij. q. j. Oportet. Qd̄ ille q̄ docet et animas rudes instruit sit eruditus doctus irreprensibilis. maturus. pauidus. pbatus. Quinto loquelam veram quia vt p̄pter cultum xp̄i amplianduz nec propter aliud vlla debet

ratione mentiri. xxij. q. ij. per totum. Tals igitur sit p̄dicator ne dicat ei. Rom. ij. Qui p̄dicat nō furandum furaris etc.

B Quātum ad scdm p̄ncipale illius arti. qualiter sit formāda p̄dicatio q̄ ad vtilitatem auditorū sic q̄ nō habet difficultatem nec curiositatem sed soliditatem veritatis quia p̄dicatio que nō valet ab auditoribus intelligi nō est ad vtilitatem eorum sed ad suam ostentationem vt plura scire videatur. dist. xliij. Dispensatio. Ergo nō debet esse difficilis nec etiam debet esse curiosa. quia s̄m Augu. libro de cathezisā dis rudibus. et habetur di. xxxvij. Seducle. Maxime vtile est nosse. ita p̄ponendas esse verbi sententia vt preponatur animus corpori ex quo fit vt ita male debeāt veriores q̄ disertiores audire sermones. sic male debent prudentiores q̄ formosiores amicos habere. Nouerunt etiam nō esse voces ad aures dei nisi animi affectū. hec ibi j. Corinth. ij. Predicatio nostra non est in persuasibilibus humane sapientie verbis. Nec debet esse de fabulis nec de poetarū mendacijs. p̄ per beatum Greg. di. lxxxvj. Lum multa. vbi dure rephendit quēdam episcopus qui s̄m glo. recitauit in ecclesia fabulas Jouis et eas moraliter exponebat in p̄dicatione sua et ratio est bona. q̄ si pauci parabolas intelligunt multi tamen accipiunt corticem et spicam vacuam. ij. Thi motheū. iij. A veritate quidē auditū auertent ad fabulas autem cōuertentur.

L Quātum ad tertium punctus istius arti. qualem mercedē bonus p̄dicator expectabit potest directe et indirecte videri. Directe exemplo nūcioꝝ imperatoris quib⁹ debetur omnis reuerentia in terra. C. quādo prouocare nō est necesse. l. Omnem honores. Ita nuncijs celestis imperatoris in celo. Judith. vj. Deus patris nostrorū cui⁹ virtutem predicasti ipse tibi hanc vicissitudinem dabit. Indirecte ostenditur per periculum nō p̄dicantis de quo beatus Greg. di. xliij. Ephesys inquit. paulus dicit munde sunt manus mee a sanguine omniū vestrum nō enī subinterfugi quo minus annunciarē omne consilium vobis munde ergo ab eorū sanguine non esset si eis dei consilium nunciare noluisset. quia cum increpare delinquentes noluerit eos p̄cul

dubio tacendo pastor occidit. hec ibi. Eze. iiij. r. xxiiij. Si videris scilicet peccatum et non clamaueris: sanguinem. id est periculum peccati de manu tua requirā. Huic concordat canon sumptus ex verbis Augusti. lib. iij. contra manicheos. viij. q. i. Olim. sub tenore sequenti. Olim iussus est frater primi mortui fratris ducere uxorem ut non sibi sed illi suscitaret sobolem eiusque nomine vocaret quod inde nasceretur quod si recusaret minus pedis discalciatus conspui solebat in faciem. nunc evangelij quisque predicator ita debet in ecclesia laborare ut defuncto fratri. id est christo suscitaret ex uxore filios spirituales illius fratris qui pro nobis mortuus est et quod suscitatum fuerit nomen eius suscipiat ut a christo christianus dicatur. At vero qui electus ab ecclesia ministerium evangelisandi reuerentur ab ecclesia digne et merito contemnitur quod enim sibi prodest et ecclesie bene intelligitur utroque pede calciatus est iuxta illud quod scriptum est: tiosi pedes evangelisantium pacem evangelisantium bona. Esa. liij. Qui autem curam aliorum curandorum refugit discalciati istius figuram non solum significat sed in se impletum portat opprobrium. hec ibi. Dicat igitur ve mihi si non evangelisauero. i. Corinth. ix. Eunctis igitur audientibus predicat. Iudicium viij. et clama ne cesses. Esa. ix. **D** Quatum ad secundum quod predicatio sit reuerenter audienda pars quia non minus reus est qui verbum dei negligenter audierit quam qui corpus christi in terram cadere permiserit. i. q. i. Interrogo. et addit Augustus. ibidem. Quanta inquit sollicitudine obseruamus quando nobis corpus christi ministratur ut nihil ex ipso de manibus nostris ad terram cadat tanta obseruamus verbum dei. et gloria reddit rationem quia predicatio plures conuertit et plus facit compungi homines. ita ut omnia peccata mortalia tollantur sed per corpus christi tantum venialia tolluntur. de pe. di. ij. Iteratur. patet ergo quod verbum dei non est contemnendum nec contemptoribus ostendendum quia margarite non sunt dissipande ante porcos. di. xliij. In mandatis. Sed hinc videtur valde contrarium quod christus predicauit illis quos sciuit non esse credituros. sed derisuros qui tibi dixit Matthe. xj. Ne tibi bethsaida ve tibi corozaim quia si in tyro et sydone facte essent virtutes que facte sunt in vobis

olim. in cilitio et cinere penitentiam egissent Stultus enim agricola diceret qui semina ret terram sterilem dimissa terra fecunda. Istam materiam tractat Augustus. et habetur xxij. q. iij. de tyrijs inquit et sydonijs quid aliud possumus dicere quam non datum esse eis ut crederent gloria. parte domino sed postea crediderunt ad predicationem apostolorum. Johā. vero crisosto. dicit ideo factum esse quia et si tyrij et sydonij credituri erant tamen postea erant a fide recessuri quare pepercit eis. alijs autem predicauit ut essent inexcusabiles quibus predicabat ut penitentiam agerent. Marci. vj. **E** Quatum ad tertium quod opus predicantem prebere bona exempla ut bona opera ostendant veritatem predicationis patet super. E. xj. a. et quia vitiosus non potest audacter predicare et condemnare secundum legem. ff. ad le. iij. de adulteris. l. si uxor. §. Iudex. sub his verbis iudex adulterij ante oculos habere debet an maritus pudice viuens mulieris bonos mores colendi actor fuerit verum autem iniustum videtur esse ut pudicitiam vir ab uxore erigat quam ipse non exhibeat. hec ibi. applicatio pars. vi de. s. Mat. ix. E. ubi vir adulterans grauius punitur quam mulier. Cui concordat alia lex ff. si seruitus vendicetur. l. Altius. ubi habetur quod sicut tutor tenetur custodire edes pupilli ne quis altius extollendo edificia lumen eius impediatur. ita debet vir cauere ne ipsemet hoc faciat sub his verbis quod quod alium ex officio prohibere necesse habuit facientes id ipsum facere non debuit. Sic in proposito exemplo apostoli. Castigo corpus meum. et in seruitutem redigo ne cum alijs predicauerim ipse reprobus efficiar. i. Corinth. ix. et iohānis baptiste de quo Mat. iij. Venit iohānes predicans et dicens penitentiam agite quas ipse agebat. quia sequitur ibi. Erat vestimentus eius de pilis camelorum esca autem eius erat locusta et mel siluestre. quia secundum Hieronimum super micheam et ponitur. di. xxxv. Ecclesie. Inconuenienter pauperem christum predicat qui pingui ventre et rubentibus buccis annunciat sicut docet Gene. xcix. epla. discamus ut que fuerint verba sint et opera. quia predicatio bene et male viuendo deum instruit qualiter ipsum punire debeat. di. xl. Multi. quando deus dicet ei Roma. ij. Qui predicat non

Prælatio

mechandum mecharis. Ex ore enim tuo te iudico serue nequã. Luce. xix. Quod etiam oportet audientem et quęcumq; bonũ xp̄ia nã prebere bona exempla patet sup. E. xj. per totum. Sic ergo predicauim⁹ et sic credidistis. j. Corinth. xv.

P xxij.

Relatio Primo

P est fructuosa statum suũ tenentibus. Secundo dãnosa deficientibus. Tertio periculosa sub eis uiuentibus. **A** Quantũ ad primũ multa faciunt statum prelatore meritozũ et fructuosum. quia multa bona pertinent ad vitam boni plati per que p̄t in presenti gratia et in futuro gloria acquiri. Quorum primũ est uite munditia q̄ uiuat munde sine omni peccato mortali. quia sicut superbia et auaritia in ipsis ceteris reprobatur. distin. xxiij. Diaconi sunt. in me. Ita luxuria et omnia alia crimina que quibet xp̄ianus tenetur vitare et absurdus est prelatum esse peiozem in populo. j. q. j. Elissimus et ordo mutatur si quid inuenitur in corpore qd non inuenitur in capite. di. lxj. Miramur. pphete nãq; reputauerũt incõueniens q̄ plat⁹ esset sicut subdit⁹ dicentes Esa. xxiiij. et Osee. iij. Sicut ppl̄s. ita et sacerdos. Nec mirum quia prelati debent esse duces gregis et pastores. vii. q. j. sciscitaris. et uita pastoris debet esse exemplaris subditis. ij. q. vii. cuz pastoris. quia uita eorum debet esse mudiõr et uirtuosior igitur magnũ incõueniens est q̄ sit peioz quia languẽte pastore grex insidiantibus lanandus exponitur. vii. q. j. q̄uis. Secundum est custodie diligentia. vii. q. j. In sc̄pturis. sic uidelicet q̄ sit corrector. delinquentiũ et hoc non ex uindicta. dist. lxxvj. c. Si quid. et c. seq. Adiutor indigentũ. di. xlv. Recedite. et di. lxxvj. Fr̄z. Ike conciliator discordantiũ. dist. xxviii. c. j. et c. studendũ. Exorator omniũ per Hiero. super leuiticũ. et habetur. di. xxxvj. Si quis. oportet precipue platum esse intentũ orationi. quia prelatorũ bonozum orationes deus facilius exaudit. j. q. j. Episcopi. et qz non solus pro se sed et pro subditis tenetur

orare exemplum de moyse quo eleuãte manus pro populo pupulus vincebat quo d̄primente pupulus vincebatur. Exod. xvij. ostendens q̄ integritas et sanctitas prelatorũ salus est subditoz. di. lxj. Miramur. Sic ergo platus debet in cõuersatione et sermone preire. vii. q. j. Qualis. et in litteratura. di. xxxvj. Qui ecclesiasticũ. et in sanctitate. qz incõgrue sanctorũ locum tenet qui facta sanctorũ nõ imitatur. dist. xl. non est. qd si fecerit ip̄e erit magni meriti sicut dicit ap̄tus. Ille platus est maior q̄ uita e superior. ij. q. vii. Paulus. quia nihil i hac uita laboriosius nec apud deũ gratiosius q̄ esse bonũ prelatũ. di. xl. Ante. et di. xcvi. Duo. Sit ergo platus sectator illius q̄ dicit. Johan. x. Ego sum pastor bonus.

B Quãtum ad scdm multa puncta faciunt statum plati mortiferũ et dãnosiũ quoz primũ est malus ingressus. secundus peioz progressus. et tertiu pessimus egressus et est congruũ consequẽs ad duo antecedentia. Quantum ad primũ plura genera hominũ sunt qui habent malum ingressum ad beneficia ecclesiastica. Primo symoniaci qui nõ intrant in ouile ouiluz sed ascendunt aliunde per portam symonis cesaris. uel demonis. s. v. vi. a. Secundo qui promouentur ratione sanguinis. quia nõ consanguinitas sed uite et scientie bonitas est in promotione attendenda. vii. q. j. Licet. et c. sequenti. Tertio ut habeat unde uiuat. nã talis ut scribitur. j. q. ij. Pastor. nõ sine grandi periculo accipit unde paup̄ uicturus erat de clericis dicit spiritus sanct⁹ Ezech. vlti. peccata populi mei comedẽt. huic etiaz p̄cordat illud Hiero. ad damas. papam. j. q. ij. clericos. Illos inquit conuenit ecclesie stipendijs sustentari quib⁹ parentum et proximoz nulla suffragant bona. Qui aut bonis parentũ et opibus sustentari possunt si qd pauperũ e accipiunt sacri legiũ p̄fecto cõmittunt et per abusione talium iudicij sibi manducant et bibunt. q̄ ecclesiaz quã de pprijs facultatibus uiuare deberent suis expensis grauant. j. q. ij. Si quis. Quarto importune se ingerẽtes illicite habent. qz beneficium ecclesiasticũ nõ est auide accipiendũ. xvi. q. j. Nos. Et ambitiosus ad plationem etiaz si sanctus sit reprobatur. j. q. ij. Si quis. j. q. j. Princi

2ip.

patius. et rationem bonam reddit prosper de
vita contemplatiua. et habetur. i. q. ij. Si quis.
vt quid accipit unde rationem reddat vt quod
peccatis alienis sua multiplicat nesciens
purgatio anime per lachrymas que fit
in confessione sit multo periculosior quam cor-
poris. Quomodo tales reddent districtio-
nem rationem quam alij potest videri per ra-
tionem legis. Instir. de obliga. ex quasi co-
tra. §. sicut autem. Sicut inquit is qui vtiliter
gessit negotia habet obligatum dominus
negotiorum. sic e converso is quoque tenetur
vt administrationis rationem reddat quo ca-
su ad acutissimam diligentiam compellitur
reddere rationem nec sufficit talem dilige-
tiam adhibere qualem suis rebus adhibere
solet: si non diligentior comodius ami-
nistraturus esset negotia. hec ibi. Talis enim
plus intendit commodum proprium. sicut
D. xv. B. et ideo est mercenarius. vide. §. O
vii. c. quia prelati non diligens deus sed
temporale lucrum mercenarius est. viii. q.
i. sunt. Et qui videns lupum deserit oves.
vii. q. i. Adversitas. talibus dicit xps. Mat
thei. v. Receperunt mercedem suam. vide
B. vi. qui intentionem sinistram habentes
sicut ille qui recipit beneficium et intendit
recipere ordines ad beneficium illud requi-
sitos qui omnes fructus pertinentes ad illud
beneficium male recipit. extra de electio. co-
missa. in. vi. vide Johānem andree ibi. unde
de Luce. xj. Si oculus tuus nequas fuerit
totum corpus tuum tenebrosum erit.

Secundo habet peiorem progres-
sum primo quia qui male vivit potius est
dicendus canis impudicus quam prelati. ij.
q. vii. Qui nec. Secundo quia oves non cu-
stodit sup. L. xxiii. a. Quorum periculum
patet sup. D. xiiij. b. et per duas bonas que-
stiones. p. xv. A. et p. xvj. per totum. Nec
possunt oves personaliter custodire. quia
non sunt cum eis residentes. Igitur sunt
mali tutores pupillorum dei. quia ille non
iudicatur idoneus tutor pupilli mundi qui
est surdus et mutus imo talis prohibetur es-
se tutor. ff. de tute. l. j. Quia a surdo pupil-
lus non potest audiri nec a muto informa-
ri. Et patet de pastoribus absentibus pa-
scentibus semetipsos. Ezech. xxiii. contra
quos est illud summi pastoris. Jo. x. Oves
mee vocem meam audiunt. nec excusantur

volentes recipere commodum sed non labo-
rem. dimittentes mercenarios loco suo. quia
ex quo habent emolumentum debent ibi esse
Institu. de legitima patronorum tutela. §.
vlti. Nec valet quod habent licentiam non re-
sidendi. quia illam viis et modis indebitis
extorquent. et ideo de toto damno quod ex
ipsa absentia contingit respondebunt. sup
D. xiiij. b. Et de omni defectu et insufficien-
tia sacerdotum quos sub se habent per les-
gem sup. M. ij. L. et ff. de magistra. conue-
nien. l. Si curatores. vbi sic scribitur. Si cu-
ratores fuerint minus idonei dati dicen-
dum est teneri magistratus oportere. et pa-
rus infra. Magistratibus imputatur si in-
sufficiens tutor vel curator datus sit. Sic
de prelati et de illis quos faciunt tutores
pupillorum. quid si plures magistrat⁹ fue-
rint in culpa predicta pupillus potest age-
re contra quemlibet illorum ac si vnus ma-
gistratus esset. Sic deus in die iudicii lo-
co pupilli cui dicitur in ps. pupillo tu eris
adiutor ager contra supremos ecclesie pre-
sidentes et contra omnes alios qui curam
habent animarum. quia omnes promise-
runt rem pupilli saluam fore. Item ibidem.
l. Proponebatur. vituperatur et de damno
tenetur qui contutorem suum non accusat
cum sciret eum minus idoneum. sic in pro-
posito et patet applicatio. Vide quomodo
prelati sunt in periculo in hoc casu in quo
dimittunt insufficientes loco eorum. sup
B. ij. A. quia lex iudicat ad paria male fie-
ri et non fieri. ff. qui satisfac. cogun. l. Quo-
tiens. vbi habetur quod vbi vitiose actum est
nihil videtur esse actum. verbi gratia. Ali-
quis vocatur in iudicium vt exhibeat fide-
iussores qui seruum deducit qui sine leges
fideiussor esse non potest pretendens ipm
liberum esse postea detecto quod seruus est
et fuit exhibitus. pro non exhibitio habetur
Sic in proposito de exhibente seruum dia-
boli dicente quod nescit ipsum esse talem. Re-
spondetur. ff. de testi. l. Testium. Dicens tu
magis scire potes. si supple vis conditio-
nes illius perscrutari. et ideo ignorantia non
excusat te. D Tercio habet peio-
rem egressum. quia bona ecclesie male ex-
pendit contra leges ecclesiasticas. xij. q. v.
Fixam. et xij. q. ij. c. j. vbi sic scribitur. Plas-
cuit vt episcopi vel presbyteri vel dyaconi

Prelatio

vel quicumque clerici qui nihil habentes ordinantur et tunc episcopus vel clericatus sui agros vel quecumque predia nomine suo comparant tanquam rerum dominicarum inuasores crimine teneantur. quod a deo verum est ut si clericus de ecclesia aut prebenda sua pecuniam habeat et inde predium emat licet pecuniam illam consanguineis suis dare potuisset intuitu charitatis non tamen predium de pecunia illa emptum. quia statim cum emptum fuerit acquisitum est ecclesie hec ibi. Quibus concordat illud. extra de pecu. cleri. c. j. Inquirendum. ubi habetur quod aliter faciens sacrilegium committit et particeps erit criminis in mundi furis iude et illorum qui dicunt in ps. Hereditate possideamus sanctuarium dei. **E** Secundo habebit pessimum egressum. quia non residet. ideo carebit legato dei. id est celo per rationes legis. ff. de his que vt indi. aufe. l. Post legatum. §. Amittere. In qua continetur quod si tutor datus excusat se a tutela carebit illo quod ei intuitu tutelae legatus fuit. sic de his que se excusant ab eo onere custodie pupillorum et ista fugiunt per non residentiam. per applicationem. In eodem sunt periculo que spiritualiter occidunt sicut medicus qui curam susceptam derelinquit vel qui per imperitiam interimit Insti. ad legem aequi. §. Preterea. Et in omnibus istis periculis sunt et erunt socii et participes sacerdotes et alij ministri insufficientem vicarium dantes et dantes. quia occasione mori dat que malum medicum dat. ff. de edili. edi. l. Quod si nolit. §. Si mancipius. et ff. de depo. l. j. §. si apud duos. ubi scribitur si apud duos sit res deposita aduersus utrumque potest agi insolentem secundum glo. sequitur. Nec liberabitur alter si cum altero agatur non enim in electione si in solutione liberatur hec ibi. Sed que in agone mortis animas per eos perditas solvere non possunt restat quod deus semper contra quemlibet illorum agat. quia sicut dicitur Mat. thei. xij. Neque in hoc seculo neque in futuro remittetur eis. quia sunt ligati illo triplici funiculo. ff. de ver. signi. l. Magna. magna inquit negligentia est culpa et dolus et funiculus triplex difficile rumpitur Ecclesiastes. iij. **S** Secundo habebit malum mortis egressum. quia beneficium ecclesiasticum nimis auide cupiebat. et ideo sicut scribitur. di. xl. Multi. §. Quicumque de

siderauerit primum in terra inueniet confusionem in celo nec inter seruos christi computabitur. qui de primatu tractauerit nec confidant de dispensatione pluralitatis. quia si papa dispensat generaliter cum legitimo non debet tamen dispensare nisi quod habeat unicum beneficium. extra de si. presb. c. j. li. vj. et si contendit habere duo perdit utrumque. extra de preben. de multa. et extra de preben. Execrabilis. sic deus qui dispensat nobiscum. quia eramus filij ire et illegitimi et inabiles pro beneficio celi habendo nunquam intendebat dispensare nobiscum quod possemus habere diuitias delicias et honores in terra et etiam gloriam et honores in celo tanquam bonum beneficium propter quod multi contententes habere utrumque perderunt utrumque in morte. Et illa est ratio quare beneficium ecclesiasticum non debet dari diuiti sicut patet super eodem. c. Ita nec vult dare alicui homini simul regnum mundi et regnum celi. ergo sic prelati et patroni deberent dare beneficia ecclesiastica pauperibus intuitu charitatis. quia Luce vj. Beati pauperes quam vestrum est regnum celorum. Sed timeant ne sint cum symone mago. et non cum christo. **T**ertio habebunt malum mortis egressum. quia leges lucratiuas tam diligenter conseruant. patet super. Mat. vj. B. quia ut dicitur Phil. ij. que sua sunt querunt non que iesu christi. et ex hoc frequenter sequitur quod non corrigunt delicta ubi correctio non est lucratiua vel ubi offensiuam vel ubi correctio excedit vires vel scientiam illorum quos non residentes dimittunt in loco ipsorum vel presentes habent sub eis et in hoc casu sicut dominus tenetur respondere de defectu seruorum. ita illi de defectibus sacerdotum suorum sicut ille qui ponit in naui sua magistrum et gubernatores et in taberna sua ministrum et negociatorem ut negocietur tenetur respondere de contractibus factis cum ministro suo et pro rebus ei traditis. Nam in primo casu exercitator. id est dominus nauis tenetur actione exercitorum. ff. de actio. exercita. l. j. §. Exercitatores. In secundo casu agatur contra dominum actione institoria. ff. de actio. insti. l. j. Et tenetur respondere pro facto serui sui si quem decepit in emptione vel venditione vel non reddi

tionem: vel quocumque alio contractu p quo
 contrahendo dñs suus posuit eū ibi. sicut
 patet lege predicta. Sic r ptz. applicatio.
 Huic etiā cōcordat qd ille qui tradidit ve
 res suas fulloni polliēdas qui eas furto
 amittit habet actionem contra fullonem. r
 fullo cōtra furē. Instit. de oblig. ex male.
 §. Item fullo. Sic deus habet actionē con
 tra prelatos quib⁹ oues tradidit. Habeāt
 ipsi actionē contra sacerdotes qui vel a q
 bus furant. iij. Reg. xx. Erit anima tua p
 aia illi⁹ Ezech. iij. r. xxxij. De manu tua re
 quiram illā. **¶** Quantū ad tertiū
 tales prelati sunt subditis piculosi. p. uno
 qz ppter eos habēt tribulationē. qz nauis
 q ppter fugam ione mergebat significat
 q ppter excessus maiorū cōtingit afflictio
 minor. j. q. iij. §. His ita. r ppter iude ma
 liciam q fuit malus platus fuerūt multi
 turbati. xxiiij. q. j. Non turbat. nec mirum
 qz intrmittunt se de regimine nauicule
 Petri r remū nesciunt tenere di. xl. Ante
 omnia. **¶** Secūdo qz ppter illorū
 negligentia vel insufficientia non habent
 debitā informationē. Recte igit sicut pi
 culuz est infanti habere nutrice sine lacte
 ita platum sine spūali alimēto. qz occidit
 quos nutrire deberet di. lxxvij. In singu
 lis. pasce. inquit Ambrosi⁹. fame morietē
 si nō pauisti occidisti. di. lxxxiij. c. j. in pnc.
 vbi dicit q nō est grādis differentia vtrū
 mortem infligas vel permittas. Mortem
 em pbatur languentibus infligere q hanc
 cū potest nō excludit. r sicut medicus qui
 accepit curam infirmorū non debet stare
 in vno loco r expectare donec infirmi ve
 niant ad eū. qz sunt impotentes sed debet
 eos querere r visitare. sic r ptz applicatio.
 Sed sicut dicit. ff. de tute. l. Non est inqt
 erigendū a pupillo vt tutorē petat aut ad
 tutorē pficiat glo. qz inuito dat hec ibi
 Recte igit sicut tutor dz ire ad pupillū r
 ipm inuitū regere. sic in pposito vt preci
 pit deus. Ezech. viij. Fili inquit homis fo
 de parientē r ingredi. r vide abomina
 tiones pessimas quas isti faciūt exemplo
 summi pastoris qui venit q̄rere r saluū fa
 cere qd parierat. d. Ezech. xxxiiij. Ego visi
 tabo oues meas. sicut pastor visitat gregē
 suū. Nec debēt a dyocesanis nimis se elō
 gare quoquomodo. sicut patz per beatum

Greg. viij. q. j. Peruenit inquit ad nos pig
 menū amalfitane ciuitat. epni in ecclesia
 sua residere contentū nō esse: sed foris per
 diuersa loca vagari. Idcirco auctoritate
 hac tibi precipim⁹ q̄ten⁹ hoc de cetero fas
 cere nō psumat: sed in ecclia sua sacerdos
 tali more resideat. hec ibi. **R** **T**er
 tio ppter eandē cām q̄nqz habent subditi
 eternam damnationē dñ ad iudicium dei
 veniūt qualē querelā de platis suis faciēt
 ostendit di. l. Si quis dyacon⁹. vbi papa.
 in psona taliū platorū loquēs dicit. Uere
 dico. qz illi quib⁹ cū periculosa r falsa mi
 sericordia indulgere videmur. cuz ante tri
 bunal xpi. p tantis pctis dānandi aduene
 rint cōtra nos cām dicturi sunt dicentes.
 qd dñ aut asperitatē lingue eorū expauim⁹
 aut falsa blandimenta r periculosas eorū
 adulationes libenter accepim⁹ in eisdem
 peccatis pmanere eis inutiliter indulge
 mus aut ipsa pctā augere pmisim⁹ nō re
 cordantes q in veteri testamento scriptū
 ē supple. Josue. vij. q vno peccate ira dei
 in omis desinit in psona taliū loquēs bea
 tus Grego. in de cura pastora. c. v. Et has
 be. xliij. Sic rector. Sepe rectores impro
 uidi humanā amittere gratiā formidātes
 loqui libere recta ptimescūt r veritatis vo
 cem. Job. x. Nequa q̄ iam gregis custodie
 pastoris studio: sed mercenarij vice deser
 uiunt. qz veniente lupo fugiūt dum se sub
 silentio custodiunt. hinc per pphetā dicit
 sicut canes muti facti sunt non valentes
 latrare Esa. lvj. Talis igit platus tunc di
 cere pōt illud Esa. vj. Ne mihi qz tacui. qz
 sicut ille cui domus locatur non resistens
 q̄tū potest volentib⁹ ostia aperire vel do
 mū comburere tenet de toto dāno. ff. loc.
 r conduc. l. Item qualiter. §. Exercitū. sic
 illi quib⁹ dñs locauit domum ecclie r vi
 neam suā excolendam. sicut patz supra. p.
 xvj. per totū per bonū casum de quib⁹ mul
 ti destructoribus nō resistunt. sed qd per
 est sicut dñs dicit Jeremie. xij. Pastores
 multi demoliti sunt vineam meam. Ideo
 dñs vineam suam locabit alijs agricolis.
 Matth. xxi. sicut patet. p. xvj. Nec subditi
 derideant talia facta platorū. qz redundāt
 in illoz periculū. qz ppter culpas eorū ta
 les prelati dant frequēter. vt dicit Hiero
 nim⁹. viij. q. j. Audacter. r Job. xxxiiij. Re

Princeps

gnare facit ypocritā ppter peccata popu-
li. 7 Osee. viij. Ipsi regnauerunt 7 non ex-
me. Unde sicut Balaam habet reprehē-
sionem sui asinā. ij. q. vij. Sequenti sunt. Vide
regulam prelatoꝝ supra. o. viij. de quat-
tuor questionibus.

P xxij.

Principis ingres-

Primo accipit a deo cui
se committit honorē. Secūdo p-
gressio accipit a mūdo de q-
se intromittit laborē. Tertio trāsgressio a
pctō qd̄ mittit dolorē. **A** Primū
p̄t̄ qz p̄nceps secularis diuina ordinatio
ne ad regimē ppli instituit. viij. q. j. Si er-
go. 7 in psal. Constitues eos p̄ncipes. 7 iō
debet eccliam dei 7 p̄latos defendere dis-
lxij. Valentinian⁹. in fi. 7 intēdere ad tui-
tionē viduarū 7 p̄tectionem pupilloꝝ et
ad refrenationē raptorū. xxij. q. v. Admini-
stratores. nec debet aliquid cōtra iusticiā
ab aliquibus capere: ne sit de illis. Esa. j.
Principes tui infideles socij furum. sciēs
q̄ omnis illicita preda sub furti nomie in
decalogo p̄hibet cū dicit. Non furaberis
xxij. q. iij. Meretrices. Nec pōt cape ba-
na subditoꝝ ad libitum: qz non sunt sua q̄
ad p̄prietatem: sed quo ad p̄tectionem su-
pra. f. j. b. 7 p. xix. b. Nec pōt facere leges
ei lucratiuas 7 subditis damnosās 7 inu-
riosas. quia lex principū non valet facta
cōtra legem pontificū di. x. per totum. Er-
go nec contra illū de quo dicit Hebreoꝝ
ix. Xps̄ assistens pontifex q̄ dicit. Esa. x.
De his qui cōdunt leges iniquas vt eēt
vidue preda eorū. Nec valet q̄ dicunt q̄
quicquid principi placet legis habet vigo-
rem. ff. de constitu. p̄nci. l. j. quia glo. ordi-
naria ibides. exponit illud qd̄ p̄ncipi pla-
cuit vt esset ius generale et cōmune legis
habet vigorem: sed illud quod ordinat in
dammum illius partis non est tale igitur
7c. Quia princeps debet legibus governa-
ri. C. de legi. 7 constitu. l. Digna vox. Ubi
sic dicit. Digna vox est maiestati regnātis
legis alligatum se p̄ncipem p̄fiteri. vt. s.
n. j. c. Exemplo illius de quo di. xij. Ihes-
thaphice. Unus ergo princeps. qui non
venit soluere legē sed adimplere Matth.

v. Propter qd̄ congrue vocatur. Princeps
pacis. Esa. ix. **S**ecundū etiā pa-
tet. quia homo non potest bene regere se
ipsum sine labore. sicut patet supra. l. j. c.
maiori rōne. 7 patet. Et si ille timeat de-
cere in regimine sui ipsius. quantomagis
quem de⁹ dñm dom⁹ sue 7 principem ois
possessionis sue instituit semp̄ timere de-
bet ne deficiat in regimie multitudinis si-
ue ecclesiastice siue secularis ne sit de illis
qui presunt populo nequā. qui nō merue-
ruut habere nisi reprobu p̄ncipem de qui-
bus. Prouer. xxvij. Propter pctā tre mul-
ti p̄ncipes eius. 7. viij. q. j. Audacter. ver-
Diero. Si inquit sunt act⁹ nostri mali: et
operamur maligna in conspectu dei dan-
tur nobis p̄ncipes fm̄ cor nostrū. hoc tibi
de scripturis probabo. Audi namqz quid
deus dicat Osee. viij. Fecerunt sibi regem
7 non per me p̄ncipes 7 nō per consiliū
meum 7 Job. xxxij. Propter peccata po-
puli regnare facit ypocritas. 7 Esa. iij. Da-
bo pueros p̄ncipes eorū. 7 effeminate do-
minabunt eis. **T**ertius insuper
patet: quia p̄ncipes peccātes iudicant̄ et
excōmunicantur ab epis di. xcvi. Duo. 7. c.
sequē. nec mirum. quia iniusticia illoꝝ est
causa ruine multoꝝ. p̄mo eorum quib⁹ in-
iuriantur q̄s faciūt ipsos in mortali odio
habere sibiqz maledicere. in psal. Effusa ē
contentio sup̄ p̄ncipes. Secundo ppter
malos ministros quos faciūt bonis p̄ces-
se. quia sicut dicit q̄ cornus nō cognoscit
pulos anteqz incipiunt nigrescere: 7 sibi
assimilari. Ita 7 p̄nceps malus non nisi
malos sibi similes in nequitia constituit
p̄ncipes. 7 ideo p̄nceps q̄ libeter audit ver-
ba mendacij omnes ministros habet im-
pios. Prouer. xxix. Quia non valent que
malā originē acciperunt. extra de cōsue-
cū inter vos. Sicut nihil valēt rami mor-
tua radice. ita nec opera destructa gratia.
quia renunciato p̄ncipali renunciant̄ oia
alia. extra de pac. l. iij. p̄dem. nec membra
defuncto corpore: nec ienectus bona. vbi
mala inuentus precessit. Inicium 7 p̄nci-
pium cum iniquitate cuz difficultate bo-
num finem consequitur. quia difficile est
vt bono peragatur exitu que malo incho-
ata sunt principio. j. q. j. Principatus. et
sic patet illud. Ecclesiastes. x. De terre cui⁹

Privilegium

ius rex puer est. et cuius principes mane com-
medunt. i. lascive viuunt.

P. xxiiij.

Privilegium Pri

mo a gratia conceditur pri-
uilegiato. Secundo diligenti-
tia custoditur vsu et actu ser-
uato. Tertio negligentia perditur et pro pec-
cato. **A** Quantus ad primū potest
dici quod privilegium conceditur privilegia-
to et non alteri. quia ad alterum non exten-
dit. vij. q. j. Petisti. post mediū quod est contra
multos presumentes male viuere et bene
mori. quia hoc privilegium quandoque vni est
cessum. sicut latroni in cruce non aduer-
tentes quod privilegia paucorum non faciunt
legem communem. xv. q. j. c. ult. §. Si ergo.
vbi dicitur quod privilegium est lex privata
eo quod privatam legem cunctis generet. et ex-
tra de verbo. signifi. Abbate. Stulte igitur
faciunt. quia de privilegio aliorum quod fuit
eis ex speciali gratia concessum ad ipsorum
utilitates ipsi de hoc presumentes conuer-
tunt ad ipsorum damnationem contra men-
tem dei qui nunquam intendit privilegium vni
dare in alteri? preiudicium: nec vult quod qui
cumque alius faciat. extra de privileg. c. Pas-
toralis. gratia ergo conceditur privilegium
quia privilegia sunt leges privatorum dis-
tincti. Privilegia. et sic papa cum pallio semper
concedit aliquid privilegium speciale di. c.
Rationis. Ita deus in omni sacro confert
specialem gratiam digne recipienti. **B**

Quantum ad secundū ideo custoditur
vsu et actu seruato pro quibus conceditur. quod
duo privilegiatus facit opus pro quo pri-
uilegium sibi conceditur et non ultra: sicut
patet supra. c. xvj. a. et c. de vxo. mili. l. vl.
vbi habetur quod uxores militum gaudebunt
privilegijs maritorum: quoniam mariti sunt absen-
tes causa reipublice. ff. ex qui. cau. mino. l. Ab-
hostibus. et in sequenti. vbi habetur quod cum quis
est absens causa reipublice. habet privilegium quod
non currat contra eum prescriptio. non autem
sic quoniam absentat se pro negocijs proprijs. Si-
cut igitur oportet privilegiatum esse diligen-
ter quod privilegio suo utatur quia propter non
vsu perditur supra. a. iij. a. nisi habeat le-
gitimam causam quare non potest eo uti. ut dictum

est. Ita oportet quod quilibet christianus sit sol-
licitus quod gratia sibi concessa a deo bene
utatur. Et sicut privilegia et instrumenta
vetustate consumpta debent renouari. eadem de
confirmatione utili. Cum dilecte. ita gratia
consumpta vetustate peccati. Et postquam sunt
renouata semper sunt conseruanda. quia
privilegia per superiorem data per inferio-
rem nullo modo infringi possunt. ix. q. iij.
Conquestus. ergo sicut clerici qui habent
privilegium quod non debet trahi ad iudicium
laycorum. extra de foro compe. Si cleris-
cus. Sic resistite peccatis ne trahant vos
ad forum dyaboli. **L** Quantum ad ter-
tium sicut religiosi privilegiati in multis par-
tibus possunt privilegium quo sunt exempti
quod non debent reddere coram aliquo iudice
extra ordinem preterquam coram papa perdere
tripliciter. extra de priui. volentes. li. vj. Pri-
mo ratione delicti commissi extra locum ex-
emptum quoniam delinquens apprehenditur extra
Secundo ratione contractus emptionis con-
ductionis seu locationis et huiusmodi.
Tertio ratione rei non exempte de qua ag-
gitur sicut ecclesie parochialis vel capel-
le: vel terre quam tenent si sit litigiosa. quod
licet monasterium sit liberum in capite pro-
pterea membra non sunt exempta: nisi
de membris expressa mentio habeatur. ex-
tra de privileg. Ex ore. Sic sancti et reli-
giosi de ordine beatorum angelorum in
baptismo vel in confessione penitus sunt
exempti a potestate iudicum malorum in
ferni. de quibus Deut. xvij. Inimici nostri
sunt iudices. et habentes privilegia gratie
pulcherrima ista quandoque perdunt ratio-
ne delicti superbie et auaritie etc. Quando-
que ratione mali et falsi contractus quod fit inter symo-
niacos et usurarios et vendentes et emen-
tes. vbi dant causam contractui. quandoque
ratione rei male acquisite que est spiri-
tualiter litigiosa. et incidunt in iudicium
durum. Sapientie. vj. Scilicet in iudicium
pene eterne. Preterea. His concordat alia
lex per quam si sit concessum alicui quod pas-
cat decem pecora in certo loco. si pascit
viginti perdit privilegium. v. c. de aqued-
uctu. l. Eos. Sic de illis qui sunt a deo
privilegiati quod possunt habere delicias diui-
cias. et honores excedentes perdunt. quia si-
cut privilegium mundiale perditur morte

ne pcurationis. x. q. j. Relata. 7. q. iij. Ca-
 uendum. Ita nec aliquis alius digne reci-
 pit pcuracionē a deo in terra: vt recipiat
 in celo nisi qui sic visitat vitam suā q̄ nō
 sit in eo mortale peccatum. quia bona bo-
 nis creata sūt. Ecclesiastici. xxxix. Et fina-
 liter prosperitas stultoz perdet eos. Pro-
 uerbioz. j. **B** Secundu patet quia
 nihil infelicius prosperitate peccantium
 xxij. q. j. Paratus. in fi. qz mali ppter bo-
 na que faciunt p̄ntem recipiunt psperita-
 tem pro retributione. de pe. di. iij. §. q̄q̄.
 Ibi dicitur q̄ boni non debent turbari
 de psperitate maloz. sicut nec de aduersi-
 tate bonoz. Et ratio est ista. qz sicut non
 est melius signū dānationis q̄ q̄ homo
 male uiuat et sibi bene succedat 7 contin-
 gat. Ita nullū est melius signū saluatio-
 nis q̄ q̄ fortuna sit bonis contraria. Po-
 ne exemplum de diuite 7 lazaro Luc. xvi.
 Et respondet ad questionē Jere. xij. Qua-
 re inquit via impioz psperatur. quia im-
 piū nihil habent in celo. boni nihil habēt
 in terra. igitur bonis invita ista eueniunt
 mala 7 malis 7 reprobis succedunt bona
 terrena. Ideo dicit q̄ habitatores terre
 inherentes bonis terrenis p̄ amorē 7 oēs
 iniqui cōuersatio eoz non est in celis: sed
 in terris. quoz 7 bona tantū in terra sunt
 quia hic bona cū diuite recipiunt. 7 laza-
 rus mala sustinet. Mali igitur i terrenis
 non in celestibus conuiescūt. et mundus
 inferiorem p̄ patria sumunt. 7 que mūdi
 sunt solū diligunt. 7 nihil aliud querunt.
 Ideo bñ eis in bonis mundi p̄ voto. 7 vo-
 luntate succedit. Sed quia indigne talia
 bona occupāt. Ideo in miseris uiuunt et
 damnū 7 pditionem hereditabunt 7 gra-
 uabunt eos iniquitates sue. 7 in fine cor-
 ruent 7 nō adiciunt vt resurgant. Bonos
 autez flagellari 7 affligi pmittit. quia q̄s
 deus diligit castigat. et om̄s quos recipit
 ad misericordiā flagellat. Hebreo. xij. Nā
 om̄s qui in deo pie uiuere uolunt in p̄ba-
 tione 7 correptione sunt 7 erunt. 7 finalit̄
 liberabit eos 7 licebit eis venire ad miseri-
 cordias. quia mala que sanctos 7 electos
 hic in via premunt ad deū ire compellūt.
 Nam deus electis iter asperū facit ne p̄-
 sentis uite requie quasi amenitate patrie
 pascantur. 7 magis eos diu pergere q̄ci-

tius venire delectet ne diu nimis oblectā-
 tur in via obliuiscantur illud qd̄ delectat
 supnos ciues in patria. Inde igitur est vt
 nōnunq̄ bonis male sit. 7 malis bene. qz
 si boni in aliquibz deliquerunt hic statim
 a iusto iudice recipiūt vindictā. vt ab eter-
 na damnatione plenius liberent. et mali
 bona recipiunt p̄ bonis actibz que in hac
 vita gesserūt. vt in posterū ad sola tormē-
 ta p̄trahantur. Gregorij sunt uerba. San-
 cti ergo uiri cum sibi pspera huius mundi
 succedere aspiciunt pauida suspitiōe tur-
 bantur. timent em̄ ne hic laborz suoz fru-
 ctus p̄cipiant. 7 exterioribus eos muneri-
 bus ab interioribz repellat. Cum uero ad-
 uersitatibz tacti a deo fuerint cogitant q̄
 nulla bona agunt nisi vt soli deo placeāt.
 nec in ipsa affluentia sue prosperitatis ex-
 ultant. nimis enim de psperis occulta dei
 iudicia de se metuūt. 7 tamen eadem pspe-
 ra egreferunt. 7 presentis uite blandimē-
 ta tolerāt moleste. quia per hoc se aliquo
 modo tardari i interno desiderio nō igno-
 rant. plus em̄ in hoc mundo honor q̄ des-
 spectio occupat: 7 magis psperitatis sub-
 limitas q̄ necessitatis aduersitas grauat
 Unde fit vt dicit Gregorius q̄ sancti uiri
 magis in hoc mundo prospera q̄ aduersa
 formidant. Quo contra de reprobis dicit
 Job. v. Uidi stultum firma radice funda-
 tum et pulchritudine eius statim maledi-
 xi. Stultus firma radice in terra figitur
 quando totis desiderijs in terreno amo-
 re solidatur. Unde 7 Layn primus ciuita-
 tem construxisse legitur qui in terra fun-
 damentus posuit qui a soliditate celestis
 patrie alienus fuit. Stultus igitur id est
 malus firma radice attollitur quādo hic
 temporali psperitate fulcitur: vt om̄e qd̄
 appetit consequatur aduersa uulla susti-
 neat: sed cōtra infirmos sine repugnatio-
 ne preualeat bene agentibus ex auctori-
 ta cōtradicat ad maiora commoda semp̄
 ex peiori actione pueniat 7 vnde viam vi-
 te deserit. inde ad tempz quasi felicior ui-
 uat. Sed dñ malos infirme mentis 7 sim-
 plices florere 7 proficere conspiciunt tres-
 pidant apud semetipsos peccantium pro-
 speritate turbati. Intus gressibus mētis
 titubant et mouentur quozū profecto spe-
 ciem sumpsit psal. Cum dixit. Mdei autez

Prosperitas

pene moti sūt: pedes pene effusi sunt gressus mei. quia zelavi super iniquos pacem peccatorum videns. Sic igitur. per amena prata mali ad carceres veniunt. quia presentis vite prospera ad interitum incedunt. Iustus namque et misericors hominum acta disponens alia concedit propiti? alia permittit iratus et quod permittit tolerat ut hec in sui consilij usum convertat. Inimicos igitur quos deus. gravi? punire disponit hos securiores interdum reddit diuturnior rem impunitatem concedit. In iustus igitur ad debitam mortem currens suis voluptatibus effrenatus abutitur: qui avituli qui mactandi sunt in liberis pascuis relinquuntur. sed iustus a transitorie delectationis iocunditate restringitur et vitulus ad laboris usum vite deputatus subiugo detinetur. Negantur electis in hac vita bona terrena. quia et egris quibus vivendi spes est nequaquam a medico cuncta que appetunt conceduntur. Sic nonnunquam bona terrena iustis subtrahi que largo munere iniustis tribuunt. et desperatis egris medici quicquid poposcerint dari precipiunt cum tamen eos quos reduci posse ad salutem. prouiderint que appetunt dari contradicunt. Mali igitur primo per viam miserabilem perditionis. deducuntur late et spaciose qui postmodum obruantur iper varietates tormentorum in baratrum carceralis angustie. Prius perinat oblectamenta mundi. et postea erigit suspiriosos gemitus infernalis amaritudinis. prius liberos reddit solutos membris ad explendas carnis illecebras. et fetores postmodum obnoxios reddit penis. et ligatos manibus et pedibus mittit in tenebras exteriores. Mali igitur hic prosperitatem seminant et metunt damnationes. quia iniqua sunt que faciunt: et ipsa iniquitate prosperantur. Sed hec in loco doloris messio: non iam pena est: sed adhuc perfectio iniquitatis. sicut dicitur iniquis per psal. dicitur. Iniquitate sunt vie eius in omni tempore auferuntur iudicia tua a facie eius omnium inimicorum suorum dominabitur. De quo et post subditur. Sub lingua eius labor et dolor. Dolores itaque seminat cum peruerse agit. dolores metit cum ex eisdem peruersitatibus temporaliter prosperatur et crescit. Ideo de istis dicitur

in psal. In labore hominum non sunt id est in exercitijs virtutum. et cum hominibus non flagellabuntur resistendo vicij. Nam istos quos animi rigor inuadit et vigor lentescit: languor infigitur. virium horrore austeritatis intenditur. tumor sollicitudo paupertatis contrahit animum. subtrahitur gratia. extinguatur spiritualis vita. refrigescit caritas. dominatur voluptas. fallit securitas. consuetudo antiqua peccata reuocat. et quod plura dissimulat. lex abdicatur. Jure nephas prescribitur derelinquitur timor domini et dantur postremo manus impudicitie. tunc non sapit predictio non delectat oratio perditur sapientia. fit intermissio bone operationis. fit obmissio bonorum operum incipiunt se macipare virtuti corporis et capiti laqueis iniquitatis longe a veritate et deo recedunt. in superbiam eriguntur. elatio mentes eorum sauciat ut eos ad peccandum talis culpa audaces reddat. sic obliti sui reatus se innocentiam amisisse non dolent. Ideo iusto dei iudicio excecatur. et lumen interiorum oculorum perdunt. et caliginose noctis cecitatem paciuntur. Ideo iusticiam simul et humilitatem perdunt. et fit plerumque ut seruiant prauis desiderijs quibus subiunguntur qui a iugo diuini timoris se excuciant. et libera perpetratione malorum implent omne quod voluptas et concupiscentia eis suggerit. et sic putant sibi licere abuti concessa sibi potestate et liberos ad peccandum natos se esse credunt qui ad tempus sibi et naturalibus derelicti per frenum discipline et debite pene non restringuntur. Reprobi ergo per infrenatam libertatem cuncta que desiderant implere querunt et audenter per vaga desideriorum pascua currunt illicitate potestatis nec colla mentis legi preceptorum subiungunt: sed itinera presentis vite ad nutum suum peragunt donec ad destinatum finem damnationis perducantur. Ideo ergo via aliquorum licet non omnium impiorum prosperatur et bene est his qui male agunt et peruaricantur. quia dominus paciens redditor est. sepe diu tolerat quos imperpetuum damnat. Nonnunquam vero peccantes statim percutit. quia per similitudinem innocentium concurrunt. et iniustos celeriter trucidat. et eorum interitum

cor electorum confirmat. Aliquando vero diu iniquos preualere patitur vt iustorum vita mundius purgetur et eos diu tolerat vt considerantibus insinuet ad quod eos iudicius seruet. Si enim nunc omnes male agentes percuteret: extremum iudicius quibus exhiberet? Si enim omnino nullum percuteret quis deum curare res humanas crederet. Iniquos ergo aliquando fecit: vt ostendat quod multa mala diu non sustinet ne eorum malefacta approbare videatur, sunt tamen quidam infideles: et in fide imbecilles qui cum malos florere in hoc mundo conspiciunt omnia que hic inferius sunt confuso ordine euenire estimant nequaquam mundum per prouidentiam dei gubernari asserunt, sed omnium rerum euenire fortuitis casibus subiaccere opinantur qui etiam continuo pacem et prosperitatem peccatorum et zelare cupiunt, et in hoc mundo cum eis etiam ipsi florere concupiscunt tacti erroneis cogitationibus dicunt vatum esse timere diuinum iudicium, et quod homines de penis inferni confinxerunt ex timore et non ex veritate processisse dicunt, si deus ita districte facta hominum commensuraret manifestis iudiciis, hoc declarare potuissent vt nemo deinceps dubitaret, et addunt quod alienum est a ratione pro incertis certa relinquere et sectando inuisibilia quedam que vtrum vere sint, an decepti homines finxerunt nemini scire, datus est et presentia bona, que sensus et ratio expectantur: non solum bona esse: sed etiam huiusmane nature valde necessaria improba presumptione, contemnere maxime cum hec omnia non nisi ad utilitates hominum creata fore probentur. Et idcirco dicunt deo non fieri iniuriam: si vtatur quis bonis huius mundi que non ad aliud quam vt eis homines vterentur creauit deus. Nec enim eorum persuasio est erronea falsa et heretica qui tanquam desperati homines loquuntur non habentes fiduciam obtinendi felicitatem vite per talia verba seipsos consolantur. Sed onerosa est eorum consolatio cum verba eorum nullam catholicam continent veritatem. **L** Tertia prosperitas cum labore acquiritur patet supra, g. ij. a. et cum securitate possidetur, sicut patet supra, h. i. c. Sic labora invita quod in mor-

te tibi dicatur. Intende prospere procede et regna, non hic sed in celo.

P xxvij.

Prudentia com

P memorat hominem de tribus
Primo de pacto precedenti,
Secundo de periculo presenti,

Tertio de iudicio imminente, pactum debet teneri. Periculum presens debet videri. Iudicium imminens debet caueri. **A** Quantum ad primum ex quo prudens seruat pacta licita et honesta facta cum homine, x. q. vlt. Relatum, extra de pac. c. j. Maiori ratione seruandum est pactum cum deo et reuera, sic facit omnis prudens: quod nullus frangit pactum quod fecit cum deo in baptismo et in confessione nisi peccator et quod talis non sit prudens. Ostendit philosophus, vij. Eth. c. x. vbi ex intentione disputat illam questionem: vtrum prudentia que est recta ratio agibilium possit simul stare cum incontinentia, et recitat opinionem quorundam qui dixerunt quod sic. Quia ingenio sunt quibus incontinentes. Cui respondet philosophus quod non omnis ingeniosus est prudens, quod licet bene videat quid agendum et quid fugiendum sit: non tamen sequitur scientiam sed voluntatem et passionem suam. Et dicit quod talis assimilatur ciuitati habenti bonas leges: sed non videnti legum obseruantis, prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis, scilicet prudentiam vsum bone scientie, vt bene eam viuam gratia dei cooperante. **M**atth. xxv. Cui recordat canon quod prudentia platoni debet esse non solum in literarum peritia, sed etiam in secularium negotiorum sollertia dist. xxxvj. s. j. et dist. xxxix. s. j.

B Secundum debet videri scilicet quod dyabolus nititur eum ligare minoribus funibus peccatorum, et postea fortioribus, quod si a parua culpa mens non compescitur protinus intenta mens maiori iniquitate maculat. Si enim parua aure negligimus miserabiliter seducti, audeter etiam maiora perperam, quod qui modica spernit paulatim decedit. **E**ccli. xix. Eo quod de minoribus delicta multa non dimittit, sed sepe per maiora minoribus delicta ferienda secernit. Quia igitur a leuioribus malis incipit ad grauiora statim peruenitur, minoribus peccatis mentem obnubilant, maiora obcecant. primo ergo disrumpit vicia tua minoribus in quibus omnes iuvenes perilio auxilio vel fa-

Purgatio

noze sunt dyaboli venatores. et q̄ hanc ve-
nationem exercent. Non solum igitur in-
famis efficitur: s̄ et ab actione et iudicio re-
pellitur. Ar. iij. q. vij. c. j. S̄ens absq̄ consi-
lio est et sine prudentia. vtinaz saperent et
intelligerēt et nouissima p̄uiderent Deut.
xxij. **L** Per tertiam partes prudē-
tie cauendū est a periculis di. xxij. In no-
mine dñi. Itēz precauendū ne maius ma-
lum et peius eligamus in dubijs disti. xij.
Duo mala. In quo puncto prudentia illi
deficit qui potius vult iniuste acquirere et
damnare se et proximum pauperem q̄ paup-
tatem breui tempe sustinere. Utinam isti
saperent ac nouissima p̄uiderent. sicut il-
le de quo fertur q̄ cum testamentū face-
ret ordinauit q̄ terras singuli filij sui ha-
bere deberent: de acquisito suo cū taceret
anteq̄ de omnib⁹ bonis et terris ordinā-
set. illi qui fuerunt circa eum cōmemora-
uerūt eū de residuis. Respondit. Illa ma-
le acquisiui: sed nolo d̄ eis alicui relinque-
re sed restituere. quia nolo animā meā p-
dere p̄ aliena pompa exaltanda: nec volo
dānari vt filios meos diuites facias. Sic
igitur precauari debet qd̄ vitupari potest
extra de seruis non ordiuādis. c. j. In hoc
casu igitur. sicut dicitur Proverb. xxvij.
Paup̄ autem prudens.

P xxvij.

Purgatio triplex

Primo quedā spūalis et meri-
toria. Secundo quedā pena-
lis et satisfactoria. Tertio que-
dam mundialis et deceptoria. Prima mū-
dat et meretur. Secunda mūdat et non me-
retur. Tertio nec mūdat nec meretur.

A Prima fit per baptismū et peni-
tentiam. de conse. di. iij. Nō potest. et per
quelibet opa pietatis. xxij. q. ij. Si quelibz
Thobie. iij. Elemosyna a morte liberat et
ip̄a purgat peccata. Itēz fit p̄ fidei seruo-
rem. xv. q. vlti. c. vlti. Et p̄ aduersitatum et
tribulationū tolerantiam dis. l. Et purga-
bit. Itēz per eucaristie et alioꝝ sacramen-
toꝝ susceptione. de conse. di. iij. Non pōt
Talibus igitur quibus deus purgationez
faciens. Hebreo. j. Sit purgatio peccatoꝝ
rum. extra de purgatio. canoni. Nobilis.

B Secunda purgatio fit p̄ ignem

purgatorij in quo anima non meret. sicut
supra. l. v. c. sed dure purgatur. sicut patet
p̄ Aug. lib. de pe. et habetur di. xxv. Qui in
aliud. et de pe. dis. vij. Sed qm̄ multa. Sic
inquit ignis. et si eternus non sit. miro tñ
modo grauis est. et excellit omnē penā q̄
vnq̄ quis passus est in hac vita: licet mir-
abilia martyres passi sint tormenta. sicut
deat ergo quisquis sic delicta corrigere
post mortem non oporteat tormenta to-
lerare. Nec ibi. cui doctrine leges civiles
concordant que volunt q̄ vbi cōtrahitur
delictū seu culpa vbi sustineatur pena. C.
de penis. l. Sanxim⁹. ff. de re milita. l. De
sertorem. vbi precipitur eum plecti pena.
vbi facinus admissum est. sic et patet. Sic
peccauimus. Ideo penitentia hic agatur.
vbi est meritoria et etiā satisfactoria. sciē-
tes q̄ de grauib⁹ peccatis d̄ quibus hic
non est satisfactum ibi grauissime purgā-
tur. de peni. di. vlti. circa finem. vide quo-
modo confortant per spem liberationis.
supra. g. j. b. sed hoc nō obstante in hoc se-
culo purgetur. Eccli. vij. **L** Tertia
purgatio fit quando infamato indicitur
purgatio cum certo numero purgatoꝝ in
arbitrio iudicis. ij. q. v. Presul. In qua si
deficiat punitur tanq̄ reus si faciat. defe-
ctum in forma que debet esse ista. Ego iu-
ro q̄ non feci illud de quo sum infamat⁹
p̄ me nec p̄ submissam p̄sonā cui manda-
uerim: nec consilium dedi nec auctoritatē
di. l. Si quis viduas. et extra de purgatio:
cano. quotiens. Potest addi. Nec ratū ha-
bui q̄ nomine meo factū fuit. extra de re-
stitu. spolia. Ad sedē. Siue deficiat in mō
purgationis. quia debet esse canonica et
non vulgaris. i. a vulgo inuenta vt duelli
vel candentis ferri vel aque feruentis vel
huiusmodi. qz in talibus temptatur deus
ij. q. iij. Adennam. c. Consulisti. et extra
de purgati. vulga. per totum. Siue defi-
ciat in hoc q̄ non purgat se coram suo iu-
dice. Nam purgatio que fit coram suo iu-
dice ordinario vel legato valet. aliter nō
valet. extra de purga. cano. Euz dilectus.
vel si deficiat in numero purgatoꝝ. Sic
in spiritali iudicio: vel etiam in foro di-
uine iusticie. In morte ille punitur tanq̄
reus qui de peccato mortali. tunc sibi ob-
iecto nō poterit se purgare q̄tum ad for-

cxxxvii

Purgatio

nam purgationis. quia non potest negare quin illud commisit vel dederit ad hoc consilium sicut consilia falsitatis vel libidinis vel alterius malicie vel auctoritate ut malorum supportatores ne puniantur impedientes vel reatum habuit sicut habentes cupidos ministros et falsos auxilios. Idem iudicium erit de illo qui non purgat se canonicè sed vulgariter per modum ferri vel ignis vel duelli. quia illum quem odit verberat vel aliter male se vindicat de illo quomodo enim iuste exposuit in visitatione vel extra vel ipsum excusavit ne purgaretur canonicè. Idem est de purgatione illius qui confitetur iudici non haberi potestatem et de his qui non habent sufficientem numerum purgatorum. id est contritionem et propositum in posterum non peccandi et confessionem et restitutionem et satisfactionem quo ad omnes dies penitentie sibi impositos. quia scribitur Leviticus. xij. Non ingredietur sanctuarium donec impleantur omnes dies purgationis. maiori ratione ille excludetur a sanctuario celi qui non purgat sed plus se sordidat.

Pro quo est sciendum quod sicut purgatio priuata que fit in foro conscientie est frequenter cum deceptione multis modis. ita etiam publica que fit in foro ecclesie. quia vtraque fit quandoque timore mortis. Recte igitur sicut illa quam quis facit in tormetis vel in infirmitate timore mortis est falsitas contritionis de peccatis. quia non ex amore iusticie vel propter odium peccati sed propter timorem mortis. Igitur est sibi deceptor et non valet. ut ex de his que vi metusve causa fit. c. j. Ita nulla purgatio quam quis timore mortis vel pene vel confusione iurando se non fecisse quod fecit est deceptor etiam. quia tam sic confitentem quam sic purgantem deus iterum vocabit ad iudicium quod male factum est reuocando. nam tales sunt sicut ille qui accusatur coram iudice ecclesiastico de raptu iuencule a parentibus qui timore mortis fatetur ipsam prius duxisse in matrimonium et ipsa idem dicente ille a iudice dimittitur. Item talis in curia seculari requisitus de re gesta asseruit quod prius contraxerit post absolutus negat coniugium. de quo queritur an debeat iterum pro eadem causa ad iudicium trahi cum lex dicat quod qui semel absoluitur de eodem cri-

mine amplius accusari non potest. et de accusatio. de his. Istam disputationem relinqua sed audacter teneo quod predicto timore pretendit spirituale matrimonium in deum et ipsum et postea liberatus non tenet quod tunc dixit iterum adduceretur in iudicium durum et omnes qui in iudicio confessionis vel in foro publico male se purgant per falsas excusationes per fallaciam vel per nomina equiuoca. de vna re loquentes et de alia intelligentes vel quouis modo. Nam qui semel approbatus est potest iterum reprobari. ut. C. de professio. et medi. l. Dramaticos. et absolutio facta per iuramentum reperitis probationibus retractatur. ut. ff. de iure iuran. l. Admoneri. Et ratio est bona quia qui mendacio vel iuramento proprio vel alieno in quocumque secreto vel publico purgatur vel liberatur vel falsis adulationibus blanditur conscientia propria dicit contrarium ori. Est igitur de tali in hoc casu sicut de illo inquisito coram iudice an sit reus dicente quod non est reus de crimine sic in proposito statim se asserit esse culpabilem. In primo puncto an iudex debeat plus credere duodecim fidelibus iuratis pro illo an verbo suo contra seipsum. Dimissa disputatione hoc firmiter teneo. quod ubi conscientia dicit contrarium in dictis casibus debemus credere illi et ubi ipsa dicit se esse culpabilem semel hoc iudicatur testimonium reddente conscientia. Roma. ij. Alia deceptio contingere potest istis in purgationibus ex parte iudicis admittentis purgationem culpe notorie ad quam nullus admitti deberet. ut ex de purga. cano. Cum dilectus. Ubi hoc expresse prohibetur. et dicitur ibi notorium quando vniuersae vicinie populus est testis criminis vel quando tergiversationi non est locus propter rei euentiam. sicut patet extra de cohabita. cleri. et mulie. c. vlti. In quo casu non auditur appellans. et de appellatio fieri et purgatio nisi in dubijs. Recte sicut ille illicite soluit bestiam vel non ligat ubi deberet tenetur de damno sequenti ut patet super. D. j. B. et D. xj. B. et D. xj. L. sic de illo qui fauore vel iuramento illicito etc. ut super dictum est. J. xxij. C. post mediu. De istis omnibus potest dici illud. Ecclesiastici. xxij. Omnis iurans et nominans in toto

a peccato non purgabitur. quia vir multū iurans replebitur iniquitate. et non discedet a domo eius plaga.

Y

Quadragesima

Primo est tempus spiritualis desponsationis. Secundo virtualis conversationis. Tertio eternalis retributionis.

Primo patet quia multi qui non potuerunt prius contrahere matrimonium spirituale propter conditionem seruitutis illo tempore efficiuntur liberi ut sint abiles pro illa desponsatione. et ideo tunc non sunt nuptie carnales nec coniugia exercenda. xxxiiij. q. iij. Nec uxorem. Et sicut tempus banni debet precedere matrimonium corporale. Ita illud tempus precedit spirituale desponsationem que efficitur inter deum et hominem in paschate. cum deus et homo simul copulantur ut omne impedimentum amoveatur. quia si matrimonium mundi impeditur propter conditionem seruitutis. quia ubi nobilis homo inuenit unam que ingessit se matrimonio eius tanquam liberam et est seruilis conditionis potest illam dimittere. xxix. q. ij. Si quis ingenuus. sic de ingerente se deo in paschate vel in quocumque sacramento in seruitute peccati. quia qui male copulat se deo in ecclesia militante cum sit seruus diaboli in celo se parabitur ab eo quando dicit. Mat. xxv. Ite maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Recte igitur si cut bannorum editio precedit tribus diebus matrimonium mundiale. ita istud tribus modis spirituale: scilicet contritione: confessione: et satisfactione et hoc statim. quia compurgatores debent esse de vicinis illius qui purgatur. et de purga. cano. Cum in iuuentute. Ita isti spirituales deberent esse iuxta nos et non elongare se usque ad senectutem. quia nunc propior est nostra salus. Rom. xij.

Secundum etiam patet quia sicut volens desponsari nobili debet se gerere nobiliter. Ita in proposito de sanctitate. Genit. xxi. Qui accedunt ad deum sanctificantur. et Apoca. xxi. Qui sanctus est sanctificetur adhuc. quia in quadragesima sicut a cibis

ita ab alijs anime nocivis est abstinendum. di. iij. Denique. Et sicut iura capiunt quandoque presumptiones ex tempore. j. q. j. Et constat. quia ubi ex breuitate temporis presumitur color excusationis sic ex sanctitate temporis debet presumi sanctitas conversationis. Et contra immundum isto tempore est magna presumptio quod est valde nequam et immundus: alio tempore obtemperas magistro suo diabolo cui immunde in tempore sancto et mundo seruit sibi suadente. iuxta illud Apoc. xxi. Qui in sordibus est sordescat adhuc hoc presumitur ex dignitate Argumentum. xi. q. iij. Absit. quia ex quo tamen digno tempore abutitur et patet. vnde Job xxiiij. Dedit ei tempus penitentiae et ipse abutitur eo insupbiam. Et Tertium insuper patet. quia sicut bene vtentes bonis habebunt remunerationem eternam. ut sup. B. v. a. Ita qui decimant dies suos quorum decima est quadragesima. ut de conse. di. v. Quadragesima. et sup. J. ij. A. Igitur his diebus penitentiam agite. appropinquat enim regnum celorum. Mat. ij.

Querere debemus

deum et eterna premia. Primo per gressum rectum. Secundo per statum mundum. Tertio per motum continuum. Primum per viam iusticie et charitatis. Secundum per vitam mundicie et puritatis Tertium per actum perseverantie et stabilitatis. Per primum iter nullus peccator querit deum. quia est iniustus sicut ps. lxxv. b. et quia deuorat a via illa de qua in ps. Iusticie domini recte letificantes corda. Nec cupidus est in via illa. quia sicut radix omnium bonorum est charitas. ita radix omnium malorum est cupiditas. j. Thim. vj. et ambe si mul esse non possunt. de pe. di. ij. Ex premissis. et nisi vna radicitus euulsa fuerit alia plantari non potest. quia frustra ramus incidit si radix non euellatur. Ista igitur radice extracta querite deum per viam iusticie sicut illi Esa. lj. Audite me qui sequimini quod iustum est et per viam charitatis. Cant. iij. Quasi diligis anima mea. B. Secundo per viam penitentiae et puritatis deum non querunt qui in pueritia peccant peccato mendacii furti luxurie. nam talibus pueri peccare possunt.

3p.

est de delic. puerd. Pueris. quia ante annos
 quattuordecim possunt multa peccata com-
 plere. quia etiam possunt matrimonium ex
 libertate contrahere. Nam puer dicitur qui
 quattuordecimum annum compleuit. ex de de-
 sponsa. impube. Ex litteris. potest mortaliter
 peccare et facere se de religione diaboli et
 ad religionem dei et ecclie et ad matrimo-
 nium potest obligari infra annos puberta-
 tis. xx. q. j. Addidistis. et. q. ij. Si in qualibet
 et. c. Puella. Ego credo quod quando puer potest
 obligari diabolo quod eque cito potest deo et
 ecclesie obligari cui si obligatus sit nullo
 modo expectet annus cum eo ne diabolus
 ipsum semper retineat per legem prescrip-
 tionis vel prescriptionis que quidem prescrip-
 tio quandoque est unius anni. di. liiij. Si
 seruus. vbi agitur de seruo ordinato igno-
 rante domino quandoque trius annorum. xvij.
 q. ij. Si quis incognitus. vbi agitur de re-
 ceptione incogniti ad professionem. In his
 et in omnibus alijs punctis prescriptionis
 sicut iura illa non sunt facta in fauorem ma-
 lesidei possessoris sed in rem. psequi negli-
 gentis. vt. xvj. q. ij. Potest etiam. et ex de pre-
 scrip. vigilas. Sic nec fauore diaboli con-
 ceditur sibi peccator quem occupat et ad in-
 fernum ducit sed odio peccatoris negligentis.
 Nam sic intelligitur illud Hierem. ij. Cu-
 ramus babilonem et non est curata dere-
 linquam eam. Igitur ante talem prescrip-
 tionem vel professionem querite regnum
 dei. Matth. vj. et inuocate eum dum prope est
 Esa. lv. **L** Quatum ad tertium per-
 actum constantie et stabilitatis deum non
 querunt incostantes contra quos vide pla-
 J. xvij. **L** J. v. per totum. Non sic vos sed
 querite faciem eius semp. ps.

Q. iij.

Questio triplex

q. inuenitur in sacra scriptu-
 ra ad quam alie sunt reduci-
 biles. **A** Prima est
 de natura et qditate. Ero.

xvj. Quid est h. Scda est de forma et quali-
 tate. Matth. xxi. Cuius est imago. hec et su-
 perscriptio. Tertia est de fraterna charita-
 te. Gen. iij. vbi est abel frater tuus. Appli-

cando istas questiones ad naturas huma-
 nam respondetur ad primam questionem dis-
 cendo quid est natura. Naz est cinis et pul-
 vis promior ad malum quam ad bonum. ex de
 purgatio. cano. Cum in iuuentute. sed pro-
 nitas ad malum est ex parte corporis caro
 namque infirma est. Matth. xxvj. Si tamen
 volumus resistere malo et fortificare colu-
 nam debilem corporis per fortitudinem spi-
 rituales possumus vincere. quia diabolus
 hostis humani generis qui letatur de pec-
 cato nostro licet sit subtilior et nobilior non
 tamen est nobis fortior. quia non potest nos
 vincere nisi velimus. vt patet. xv. q. j. Non
 est. et patet sup. D. vj. **L** et. D. vij. **B**. Etiam
 quia violatur diuina societas cum natu-
 ra cuius deus est actor libidinis peruersi-
 tate polluitur. xxij. q. vij. Flagitia. **B**

Ad secundam questionem respondeo. de
 pe. di. ij. Romanos. quod homo est factus ad
 imaginem et similitudinem dei. quia anima
 eius pudicitia et alijs virtutibus picta fuit
 Ideo conseruet pudicitiam que est virtus
 anime que plus vult quamlibet mala tolerare quam ma-
 lo consentire. vt. xxij. q. v. Ita ne. exemplum
 ibi de lucretia. exemplum et alias picturas anime
 que est imago virtutis dedit et dat anime
 pulchritudinem et preciositatem. de pe. di.
 ij. Romanos. Et quia tunc homo ab ima-
 gine illa cecidit et adhuc cadit quando vir-
 tutes amittit ibidem et omnibus reuerenti-
 am exhibeatis. quia deferendum est etiam
 malo homini qui testis ad dei imaginem. ex de ho-
 mici. Interfecisti. Qui vero ad primam que-
 stionem que est de nature quiditate vel ad
 secundam que est de gratie qualitate alias
 male respondit quando peccauit cito penite-
 do melius respondeat et sic ostendat vera-
 citer se esse futurum de numero illorum san-
 ctorum qui cum ex nature fragilitate cor-
 ruunt acriores ad agendum cursum salu-
 tis resurgunt. de peni. distin. iij. Ille rex.

L Ad tertiam questionem de fra-
 terna charitate respondetur quod nullus de-
 bet alium prodere. quia proditio ad mor-
 tem maius est peccatum homicidio. de pe-
 nitent. dist. j. Periculosior. Sed quilibet te-
 netur alium sic diligere quod nec ipsum cor-
 rumpat nec ad aliquod peccatum inducat
 quia qui conatur hoc facere et si effectus non
 sequitur quia peccat per leges Insti. de obli. q.

Ratio

ex deli. nascunt. S. Unde illud questus. ubi
lex querit sub his verbis. Unde inquit et il
lud questus est cum ticius seruū meū sol
licitauerit vt quasdam res domino surri
piat et ad eum perferat et seruus ad meū
illud pertulerit. id est denūciauerit. Mes
sius vult ipsum ticiū in ipso delicto com
prehendere permisit seruo quasdam res ad
ipsum perferre. Utrum furti: an serui cor
rupti iudicio teneatur ticius. an neutro q
ritur. Et cum nobis super hac dubitatione
suggesum est et antiquorum prudentium
super hoc persperimus altricationes quib
busdā neq; furti neq; serui corrupti actio
nem prestantibus quibusdam furti tantū
nos huiusmodi caliditati obuiam euntes
per nostram decisionem sanximus nō solus
furti actionem sed etiam serui corrupti cō
tra eum dari. hec ibi. super qua lege nota.
p̄mo q̄ illud qd̄ ticius optauit habere in
uito domino habuit illo volente et tamen
fur iudicatur et serui corruptor vbi nec fu
it furtum factum nec seruus corruptus. qz
habuit voluntatem et etiam conamen vt h
fieret. sic coram deo qui odit fratrem suū
homicida est. j. Johan. iij. et coram deo sic
iudicatur quando ille cui optat malā mor
tem habet illam ex iudicio dei et non p̄ ip
sum et volūtas pro facto reputabitur. sicut
patet sup. d. j. l. et p. xij. b. Quilibet ergo
habeat fidelitatē cordis oris et opis. qz in
ter dispensatores queritur vt fidelis quis
inueniatur. j. Corinth. iij.

Ratio debz re

gulare hominē. p̄mo
in ordine ad deū vt ip
sus timeat. Secūdo ad
seipsum vt bene viuat.
Tertio ad proximum vt

erga ipsum se bene habeat. A p̄
mū est iustus. qz de verbo ocioso est deo ra
tio reddenda. xxi. q. vlti. Quoties. et Mat
th. xij. et de oibus cōmissis et factis. xxiij.
q. iij. Quādo. et licet omnes deū timere de
beant. quia oīs homo ei de factis suis red
det rationem quando ei dicitur in morte
redde rationem. Luce. xv. q. ij. Ex eo. Ma
xime maiores debent plus timere: quia a
p̄ncipalibus prelatis grauis exigetur ra

tio. xxiij. q. v. Principes. et inferiores tenēs
tur eis reddere rationem. xvi. q. ij. Sane.
Ita ipsi misericorditer rationem exigant.
quia tutius reddent rationē de misero
dia q̄ de crudelitate. xxy. q. vlti. Alligant.
nec tamen sint misericordes sui q̄ faciunt
subditos ad peccandum audaciores. quia
presumptio misericordie facit quādoq; p̄
dere misericordiam sicut p̄ de anthiocho.
ij. Mach. ix. et s. Mach. xvij. d. B Quā
tum ad secūdum vt homo qui est rationa
lis viuat s̄m rationem multo melius est si
bi q̄ q̄ ratione caret. quia nec mala sunt
que nec crimine mentē implicant nec con
scientiam ligant. sicut est in amentibz. xv.
q. j. Illa. et c. Si quis insaniēs. quia nō vi
dent res sed fantasias rerum sicut auarus
semper aurum et similia videt. di. xlvij. Si
cut. et ideo seruoze passiōis pressus si quis
venerit nisi post ratum habeat nō tenebit
xvi. q. j. Consaldus. Si etiam sacerdos tē
pore insanie aliquē occidit licet q̄tum ad
culpam innocens sit: ab executione tamen
officij abstinebit. xv. q. j. Si quis nō irat?
et xv. q. j. Si quis nō. et di. xxxij. Maritū.
vbi dicitur q̄ amētia impedit p̄mouendū
q̄tomagis qui insanus ē per peccata deo
dicente. Deutero. xxxij. Reddam vltionē
et nō p̄motionem hostibus meis. L

Quātum ad tertium necessarium est q̄ etiā
homo ratioabiliter se habeat ad primum
suū per rōnem. quia lex est qd̄ rōne cōstat
dist. j. est consuetudo. per quā ille qui plus
deū timet et diligit per primā partē ratio
nis et bene regit seipm p̄ scdā partē et be
ne se habet ad primū. p̄ tertiam omne ma
lum in seipso et in primo q̄tus sui interest
extirpando. quia qd̄ caret rōne necesse est
extirpari et euelli. dist. lxxvij. Corepiscopi.
melius remunerabitur in celo per rationē
legis. ff. de quo. qui se. testamē. in hūc mo.
Si vxor mea que nūc est pregnans habue
rit filium volo q̄ filius habeat duas me
diates bonorum meoz et vxor tertiam. si
filiam habuerit vxor habebit duas partes
filia tertiam. Accidit q̄ habuit filium et fi
liaz post mortem mariti fuit magna alter
catio inter sapientes de isto testamento q̄
finaliter iudicauerunt q̄ bona diuiderent
in septem partes et q̄ filius haberet quat
tuor partes vxor duas et filia vnam. quia

ctoꝝ. xiiij. q. v. Immolans. dicens q̄ obla-
tio ex iniquo est maculata ⁊ dona in quo-
rum nō probat altissim⁹ nec respicit in ob-
lationibus iniquoꝝ nec in multitudine sa-
crificioꝝ eorum ꝑꝑiciabitur ꝑctis. Item
ibidem idem. c. Nolite. Nolite inquit ele-
mosynas facere d̄ fenore ⁊ vsuris ⁊ postre-
mo respondetur huic Prover. xi. Alij diui-
dūt ꝑꝑria ⁊ ditiores fiunt. Alij rapiūt nō
sua ⁊ semp̄ in egestate sunt. quia illa expē-
dunt cum alioꝝ iniuria ⁊ dei maledictioe
quia si hoc verū sit de his non est dubium
quin peius erit his qui aliena rapientes
dissipant in superfluitatibus ⁊ vanitatib⁹
sicut ille qui dissipauit substantiam suam
uiuendo luxuriose. Luce. xv. **D** Isti
rum excusatioe in iudicio tanq̄ inualida
reiecta. spoliata prius restituentur ⁊ post
ea spoliatores dānabuntur prius. nāq̄ be-
nedicti vocabuntur. Venite benedicti ⁊c.
Matth. xxv. q̄ maledicti in ignem eternū
ꝑꝑicientur ꝑ iudiciū dei dicentis. Ite
maledicti. Et ratio bona est ⁊ concordans
iuri canonico ꝑ quod qui spoliatur reb⁹
vel beneficio suo ab aduersario suo ante li-
tis ingressum restituitur. quia spoliat⁹ an-
te omnia debet poni in possessione. ij. q. ij.
ꝑꝑ totum. ⁊. ij. q. j. Episcopis. Item spo-
liatus a iudice non suo statim restituitur.
ij. q. vj. Hoc quippe. sed sic sūt illi frequē-
ter ⁊ posito q̄ sint spoliati a iudicibus scz
illis Deutero. xxxij. Inimici nostri sunt iu-
dices adhuc restituentur ad celum. qz ꝑꝑ
appellauerūt ad deum quia appellans an-
te spoliationem factam ꝑ suū iudices ad
omnia restituitur. ij. q. vj. Appellationem.
vide sup. A. xvj. a. Item in vita ista raptor
est quasi actor qui multa mala agit cōtra
simplices ⁊ multas probationes falsi ꝑꝑ
ducunt contra fideles in quibus tunc defi-
cient ⁊ actore nō probante sed deficiente
reus debet absolui. extra de cā possessio. ⁊
ꝑꝑrieta. Cum ecclesia. Ezech. xxxij. Libe-
rabo gregem meū de ore eorum ⁊ nō erit
eis vltra in escam. sic erit tunc. quia nūc si-
cut dicitur Esa. ij. Rapina pauperum in
domo vestra. Ideo diabolus rapiet eos et
implebitur in eis illud. Esa. xxxij. Ne qui
predaris nonne predaberis cum desieris
predari ꝑꝑaberis. Exemplus de illo qui di-
xit Iudiciū. j. Sicut fecit ita reddidit mihi

domin⁹. Istis igitur spoliatis de rebus et
restitutis a deo cuz oī causa damni dati ꝑ
interdictū. ff. vñvi. vel de possessione nobi-
li ꝑꝑ interdictū vi raptorū bonoꝝ. **E**
Sequitur raptorū iusta damnatio cum
participibus suis. Illoꝝ vero damnatio ē
duplex vna terrena. quia raptor est infā-
mis. ij. q. iij. Consanguineoꝝ. ⁊ hoc iuste
quia raptor dicitur alterius fame depꝑa-
uatoꝝ ⁊ est peior q̄ fur. xiiij. q. v. Penale.
Qui igitur alioꝝ famam rapit iustum
est q̄ suam perdat vt in quo peccauit ꝑꝑ-
niatur. Sapien. xi. Tum quia raptor bono-
rum viuozum ⁊ nauigantiū est excōmuni-
candus. extra de rpto. c. j. ⁊ c. Excōmuni-
cationi. vbi dicuntur excōicati. vide. s. d.
xiiij. a. ⁊. ij. c. Participes etiam illoꝝ
ad quozum manus ab eis male acquisita
venerunt habent. damnationes terrenam
iuxta illud Job. xx. hec est pars hominis im-
ꝑij a deo ⁊ hereditas violentoꝝ quē ab
omni potente suscipient ⁊c. ⁊ Sapiē. iij.
Adulterine plantationes non dabunt ra-
dices altas nec stabile fundamentum col-
locabunt. damnatio etiam eterna tam ꝑꝑ-
cipalium q̄ consentientiuꝝ est iusta ꝑꝑ le-
gem. ff. de heredi. vel actio. vendica. l. Ven-
ditoꝝ. s. Non enim. que vult q̄ emptoꝝ he-
reditatis nō solum habeat illud quod ven-
ditoꝝ tenuit. scz quando vendidit sed etiaz
quod ad heredem eius ꝑꝑuenit de illa he-
reditate ꝑꝑ mortem venditoꝝ. Sic dia-
bolus non tantū vendicat venditoꝝ sui
ipsius ꝑꝑ malo acquisito nec lucra nec des-
lectiones que ei ꝑꝑuenerunt dum vixit
ꝑꝑstq̄ se ei vendidit cum illis. j. Mach. j.
vñdati sunt vt facerent malum. sed etiaz
vendicat omnes qui illud ꝑꝑtea tenuerūt
quia sicut emit illud ꝑꝑ re quā male acq̄-
siuit ita alius ꝑꝑ eadem re male detenta
⁊ sic. introibit vsq̄ in progenies patrum
suozum ⁊ vsq̄ in eternum non videbit lus-
men in ꝑꝑsal. scilz in inferno. ⁊ sic Eccli. xx.
Perditionem ambo hereditabunt. ergo ra-
pinas nolite concupiscere. quia omnis vio-
lenta ꝑꝑdatio cū tumultu. ⁊ infra. erit in
combustionem ⁊ cibus ignis. Esa. ix. vide
sup. A. ix. A. ⁊. B. ⁊. F. xi. ⁊. ij. ꝑꝑ totū.

Recidivum Primum

est deo iniuriosum cuius peccatum frangens contra ipsius committit falsitatem. Secundo est recidivanti damnosus quod sepius cadens maiorem incurrit debilitatem. Tertio est primo scandalosum qui illud in alio videns peccandi accipit levitatem. **A** Quatum ad primum conditio recidivantis est falsaria dei omnipotentis. proditoria miseri recidivantis. incostans in omnibus vijs peregrinentis vel negligens in fuga inimici persecutis. quod quando confitebatur de peccato suo si non intendebat radicatus. et ex toto corde dimittere peccatum fuit falsus deo cui se nequit humiliavit et proditor sui non solum tradendo sed permittendo seipsum in manus hostis sui mortalis. Sicut ille quem rex ducit ad bellum ut pugnet pro statu utriusque si vere intendebat et non stetit est instabilis vel negligens et inconsideratus. quia non fugit loca ubi capi potuit. nullus istorum prius bene fugiebat de carcere diaboli. quia dicit lex. ff. de capt. et post liminio reuersis l. Nihil interest. quod non satis est domi corpore redisse si mente alienus est. loquitur namque de tali falso proditore qui est in bello ab hostibus captus et postea per interlocutionem vel redemptionem redit domum corpore sed mente tanquam proditor remanet in hostibus. Non enim hostium fugit limites quod eis redire intendebat vel qui remansit ubi ab eis capi potuit. Necessesse est igitur ut fugiat oportunitatem societatem et locum in quo prius peccavit ut dicit decretum. di. lxxj. valet. et xv. q. j. Mulier. ne memoria factis refutetur. et officium vel negotium quod prius sine periurio et falsitate vel alio peccato non tenuit. unde Grego. in omel. et habetur de pe. di. v. Negocium. Sunt inquit pleraque negotia que sine peccato: aut vix aut nullatenus exhiberi possunt. que igitur ad peccatum implicent ad hec necessesse est ut post conversionem animi non recurrat. et hec sunt confitenti iniungenda. quia cum magna discretione et consilio lapsi sunt restituendi. di. l. de eo tamen. quod sicut dicitur Eccli. xxxij. Qui baptisatur. id est munda tur a mortuo. id est a peccato mortali et iterum

tangit mortuum quid proficit lauatio eius. Et tales non sunt vere penitentes qui recidivant. quia secundum Grego. Penitentia est perpetrata mala plangere. et plangenda non perpetrare. vide quod dicitur proditor. s. p. xij. e

B Quatum ad secundum quod ipsa recidivatio sit recidivanti damnosa per multis vijs. Primo quia est de bono statu redit ad malum. de pe. dist. ij. per totum. Secundo quia perdit animam sicut desertor qui militiam impotens deserit et de exercitu fugit si in urbe inveniatur capite puniri debet. ff. de re milita. l. Non ois. et c. de deser. Sic iste animam. Tertio quia amittit celum quia est sicut ille qui manum mittit ad aratrum respiciens retro. de pe. di. ij. s. Querendum. qui non est aptus regno celorum. vide sup. B. iij. c. Nec mirum quod sic punitur sicut qui post votum castitatis recidivat vel religionis eo quod sacrilegium committit. di. xxvij. de his. Etiam incestum di. xxvij. Virgines. et puniuntur quia sunt loci furum. Esa. j. et Zachari. v. **L**

Quantum ad tertium recidivum unius est causa ruine alterius quem secum recidivare facit et ei quez audaciorum ad peccandum facit suo malo exemplo. quia sicut vno excommunicato multi quandoque excommunicantur ei communicantes sic in proposito. Nam recidivans est coram deo excommunicatus sicut ps. s. A. v. c. et A. xvij. c. et F. x. B. et L. vij. b. Ex quod tot mala concurrunt ex recidivo. qui est in statu gratie teneat se ibi. quia parum valet in possessione mitti nisi in eadem custodiatur. ut. ff. ne vis si. ei quod in possessio. mitti. l. j. et quia periculosum est quod quis renunciet iuri suo. extra de renuncia. In presentia. et turpe est quod aliquis dimittat diabolum ludere secum sicut catus ludit cum muire. et damnosum quod permittit se excecari. et stultitia quod excecatus non vult statim laborare ut visum recuperet rationis. Talis assimilatur cuidam ceco de quo fertur quod cum aliquando faceret peregrinationem. et post cenam computaret expensas bene contentabatur de omnibus que expendit in cibo et potu excepto lumine de quo nihil voluit solvere. sic multis bene placet quod expendunt circa vanitates et laborant circa lucra et terrenas delectationes corporales sed circa lumen gratie et charitatis: nihil

volūt expendere. quia qui mala agit odit lucem. Johan. iij. ⁊ tñ illa lux citius querē da est que fugat tenebras pctōꝝ. quia nula est picipatio lucis ad tenebras. de pe. di. j. s. Item si ante. qz luce habita vade et amplius noli peccare ne deterius tibi con tingat. Jobā. v. quia penitens nō debet re dire ad pctm̄ sicut canis ad vomitus ⁊ sus lota ad volutabrū luti. ij. Pet. ij. ⁊ de peni. distinc. iij. Sunt. R iij.

3. r

Reddere vel red-

Reditio primo debet esse ratiōe regulata. Secōdo omnibus di latata. Tertio mora non pro lōgata. **A** ppter primū, reddendū est bonū pro malo. nec reddendum est malū pro malo. xxij. q. iij. Sex differentie. Con tra hanc redditionem multū facit qui ac cipit a deo bona nature. fortune. ⁊ gratie. ⁊ reddit malam vitam p mala opera ⁊ q̄ accipit a deo bonam iuventutem expendit in seruitio diaboli psumens ei malas ⁊ de bilem reddere senectutē. Cōtra talem oēs quoz interest debent surgere ⁊ facere eum reddere debitū suū. quia cōmunitas ciuita tis debet cogere ad reddendū aliena. xxij. q. ij. Dñs noster. qz particeps est criminis qui fouet aliena nō reddentes. xiiij. q. vj. c. Si res. qz qui reddit malum pro bonis nō recedet malus de domo eius. Prover. xvij.

B Ad scōm punctus opz q̄ reddat q̄ sunt cesaris cesari. Matth. xxi. ⁊ hoc de bet facere q̄libet generalr tam ecclesiastici q̄ layci. de ecclesiasticis. di. liiij. Generalis. de oibus. xiiij. q. vj. Si res. q̄ vero non pōt reddere maiori iponenda est ei corporalis afflictio. xiiij. q. vj. c. j. Qui vero rem inuē taz nō reddit fur ⁊ raptor existit. xiiij. q. v. Si quis. igitur sicut p̄cipitur. Reddite oī bus debita ⁊ h̄ sine mora. Ro. xij. **L**

Quantū ad tertiū q̄ q̄libet rē alienā te netur statim reddere alit nō penitet. xiiij. q. vj. Si res aliena. q̄fur est q̄ sp̄ est in mo ra. ff. de condi. fur. l. Sed p fure. c. vlti. q̄ si cut p̄cipit Eccli. v. Ne moreris reddere. vi de. s. D. iij. p totum. R v.

Regimen bonuz

R primo monstrat exēplo na turali. Secōdo opatur a prez

4. r

fecto rationali. Tertio remuneratur a dño eternali. **A** Primū p̄tz quia bruta aialia sub regimine viuūt. vij. q. j. In apis bus ⁊ gruibus. ⁊ celestis militia in qua an geli ⁊ archangeli p̄sunt. Regimen igitur cunctis est necessariū. Nam q̄ nō subsunt alicui⁹ regimini sūt acephali. id est sine ca pite. di. xciij. Nulla. ⁊. xvij. q. ij. Abbatib⁹.

B Quantum ad scōm opz q̄ ille q̄ vult alios regere p̄mo rōne regat seipsuz. vñ dicit. O rex si bene regis te nunq̄ eris rex sine re. Deinde ppriaz familiā sicut p̄s sup. f. iij. per totum. qz nō habet frontem corrigendi ⁊ alios q̄ se ⁊ suos corrigere ne glexerit. di. xlvij. c. Sicut. s. Necessē. Dein de cōmunitatem vt sic impleat tria iuris p̄cepta q̄ sunt honeste viuere. alterū nō les dere. ius suū viciniq̄ tribuere. vt scōm re feratur ad familiā que nō est iniuste de len da nec corporaliter nec spūaliter vt patet Instit. de iusti. ⁊ in. Et licet quilibet in re gimine corporali vel spūali positus tenea tur se iuste ⁊ fideliter habere ad oēs maxi me tamē ad subditos a q̄bus vult q̄ sic se habeant ad eum. hui⁹ aut necessitas patet in autentica de noua fidelitatis forma.

Col. x. vbi loquens de his in quibus vasal lus iuratus tenet dño suo. inter cetera di cit q̄ tenet sibi in hoc dānū ei nō faciat in rebus vel in possessionib⁹ ⁊ addit. In his oibus dñs vicē fidei suo reddere d̄z glo. q̄ si non fecerit merito censetur fore male fidei: h̄ nunqd̄ aliā penā paciet vtiq̄ talē qua! ē vasallus. qz si vasallus infideliter a gen⁹ cōtra dñm suuz p̄uat feudo suo. Ita dñs sic se gerēs ad vasallum p̄uabit dño ⁊ pprietate feudi ⁊ hoc p̄bat glo. p legem infra eadez collatione titulo qualiter dñs hereditate vel pprietate priuabitur. vnde querit lex. Si dñs apertam feloniam fece rit vtrum sicut vasallus beneficium ami teret. ita domin⁹ pprietate p̄uaretur ⁊ re spondet q̄ sic glosa. Nec mirum cum ipse domin⁹ teneatur vicem reddere vasallo et ponit exemplum de patrono ⁊ liberto. q̄a sicut libertus non alens patronū suum in paupertate positum in potestatem illius ⁊ in seruitutem redigitur. versa vice patro nus non prestans alimenta liberto carebit operibus impositis. ff. de libe. agnosce. l. Alimento. ⁊. ff. de iur. re patrona. l. Diuus

claudius. Hec omnia lege dei roborantur
 Ephe. vi. Serui inquit obedite dñis. in oī
 bus supple licitis et honestis. cum timore
 et tremore in simplicitate cordis vestri. et
 sequitur cito post. Et vos domini eadē fa
 cite illis remittentes minas seruis scien
 tes. quia ipsorum et vester dominus est in
 celis. et personarū acceptio non est apud
 deum. His etiam concordat ius canonicū
 xv. q. vj. Alius. vbi Childericus rex frāco
 rum fuit depositus per Zachariam papā
 et Otto. impator et sui successores fuerunt
 depositi ab imperio romano per Innocē
 tium tertium papam. quia fuerunt negligē
 tes et dissoluti in regimine et regendo Nec
 mirū quia sicut dicitur Eccli. x. Regnum
 a gente in gentem transfertur propter ini
 micitias et iniurias et contumelias et diuer
 sos dolos. Et sicut Aristot. in secretis secre
 torū ad Alexan. Hec fuit causa destructio
 nis multorū regnorum superfluitas expē
 sarum et superbia morum excedebat. reddi
 tus ciuitatum. et sic deficientibus redditib
 us. et expensis reges extenderunt manus
 suas ad res. et redditus aliorū. Subiti ve
 ro post iniuriam clamauerunt ad deū glo
 riosum qui afflixit eos vehementer. sicut
 afflixerant alios. sicut patet de pharaone
 qui sicut ipse cum ministris prius multos
 submerserat quando precepit omnes ma
 sculos submergi. Ita deus illum cū omni
 bus satellitibus suis submersit vt pro mē
 sura peccati sit et plagarum modus Deus.
 xv. Deo dicēte. Matth. vij. In eo iudicio
 in quo iudicaueritis iudicabimini. Exem
 plum Iudicum. j. De tyranno qui multo
 rum torserat viscera dicente sicut ego feci
 ita reddidit mihi dominus. Quomodo de
 berent legibus regi et regere et viuere. vide
 supra. n. j. c. et q non possunt capere subdi
 torum bona ad libitū voluntatis. quia nō
 sunt eorū supra. f. j. b. et p. xix. b. Nunc igi
 tur reges intelligite erudimini qui iudica
 tis terram. **L** Quantum ad tertium
 meritum et premiū bene regentiū erit ma
 gnum. Nam talibus dicit deus Luce. xxi.
 Ego dispono vobis regnū scilicet glorie
 quia bene habuistis vos in regno gratie:
 sed quia merces illavere erit eterna iuxta
 Illud Danielis. iij. Regnum eius regnū
 sempiternum. Ita oportet q bene regat

se et alios semper cum viuit. quia sicut ho
 mo potest legare hereditatē seruo suo qui
 seruit ei fideliter vsq ad tempus mortis.
 ff. de condi. institu. l. Si testante. sic deus
 illis qui seruiunt ei cui seruire regnare est
 tempore quo ipse seruū morietur Matth.
 x. Qui perseuerauerit vsq ad finē hic sal
 uis erit. et non aliter. sic patet in titulo le
 gis vltimo allegato. l. Et qui. Et inquit q
 ita hereditatem vel legatum accipit si. x.
 dederit nec hereditas nec legatum aliter
 acquiri potest: nisi etiā omnia post imple
 tam conditionem illud egerit scriptus he
 res vel legatarius per quod hereditas vel
 legatum acquiri solet. hec ibi. Ita oportet
 nos adimplere. psal. Si custodierint filij
 tui testamentum meum. et sequitur. Et filij
 eorum vsq in seculū sedebunt super sedē
 tuam. vide supra. d. xv. et p. xxij. per totū.

R vi.

Religio Primo

R est suscipienda cum intentio
 nis puritate. Secundo exē
 quenda cū rationis integri
 tate. Tertio custodienda cum executionis
 stabilitate. Primum est religioso bonum
 principium. Secundum melius medium.
 Tertium ipsum ducit ad celi brauium.

A Quantum ad primū oportet q
 intrans religionē habeat intentionem be
 ne ordinatam q veniat ad illas principa
 liter p amore dei et salute anime sue sicut
 patz supra. l. x. a. et i. xij. a. et b. Secūdo q
 intentio et actio sic concordent q vnū nō
 sit contra aliud. quia religio pro denario
 non debet recipi. extra de sta. mona. c. ij. et
 c. Super quodam. Alias vide. xx. q. iij. c.
 Constituit. Et sicut coniuges volentes in
 gredi religionem in diuersis monasterijs
 sunt ponendi. xxvij. q. ij. Si vir. et. xvij. q.
 ij. Diffiniunt. Ita qui intrat religionem
 sepet malam intentionē a seipso. Qui ves
 ro habentē talis conditionis intentiones
 impedit ne ingrediatur grauitur peccat. et
 tenetur ad restitutionem equiualentis. et
 ad satisfactionem damni per rationem le
 gis. ff. de dolo. l. Si quis affirmauerit per
 quam ille tenetur ad restitutiones qui ali
 quem impediunt ne hereditates conseque
 retur quam ab alio consecutus fuisset. Sic

Religio

in proposito est tam de volente ingredi religionem vel extra religiones sancte vivere. et per consequens ne eternam habeat hereditatem: quam nunc promittit nobis deus quasi lege prescriptorum verborum que est do ut des. facio ut facias. do tibi librum meum taliter. ut des mihi tuum. et quando fit tale pactum. ille qui dat contra non dante habet actionem que ex prescriptis verbis datur. ff. de prescrip. ver. l. Et naturalis. Recte tale pactum est inter nos et deus de dante do nobis celum si demus ei bonam vitam et talis contractus fuit inter illas duas mulieres. iij. Reg. vj. De filiis suis comedendis quarum altera illarum actionem prescriptorum verborum proposuit coram rege Joram contra non dantem filium suum. sicut ipsa dedit suum. Eandem actionem habet deus pater qui dedit nobis filium suum in sacramento altaris contra illos qui retrahunt filios suos vel alienos ne ei seruiant in religione. et qui spiritum suum et animam dedit pro omnibus suis. Job. x. Contra illos qui se retrahunt ab eo male vivendo. date igitur et dabitur vobis Luce. vj. Et quoniam questionibus quomodo ingrediens ordinem religiosorum et angelorum examinantur. vide supra. e. iij. b. Et hoc necesse est. quia intrantes religionem sunt diligenter examinandi super conditiones generis. et super statu preterito di. lv. pul. cis. Sic ergo custodi pedem tuum ingrediens domum domini. Eccles. iij. **B** Quantum ad secundum ad hoc quod progressus sit melior oportet quod religiosus habeat. Primo perpetuam castitatem. Secundo obedientiam et humilitatem. Tertio voluntariam paupertatem. Quarto qui hec non habuerit habebit miseriam et calamitates. Ratio primi est bona. quia votum castitatis solemnizatur per professionem religionis approbata. et suspensionem sacri ordinis. extra de vo. et vo. re. demp. q. votu. li. vj. Si igitur multum delinquat et sacrilegium qui committat unum istorum votorum frangit ut patet di. xxvij. De his. et di. xxvij. Virgines multo grauius. et patet Sed ad hoc quod istam mundiciam custodiat: necesse est quod malorum societatem semper fugiat. Recte igitur sicut christiani non deberent cohabitare cum iudeis: nec recipere eos ad diuina. xxvij. q. j. Nullus. et c. Des

Nec debent in officiis publicis super christiani nos poni dist. liij. Fratritatem vestram. ne per eos trahantur ad infidelitatem. sic religiosus fugiat malorum societatem: ne cum peruerso peruertatur tam videlicet religiosorum quam aliorum. Nam inter religiosos sunt aliqui mali: et aliqui boni. sed tamen propter malos non debent contemni. quod ostenditur per epistolam Augustini scribentis ad vincentium donatistam dist. xlvij. Quantumlibet. Cuius tenor est talis. Quantumlibet vigilet disciplina domus mee homo sum: et inter homines vivo: nec mihi arrogare audeo quod domus mea melior sit quam archa Noe. vbi tantum inter octo homines unus reprobus inuentus est. Aut melior sit quam domus Abrae: cui dictum est eijce ancillam et filium eius. Aut melior sit quam domus Ysaac cui de duobus geminis in Malachia dictum est Jacob dilexi Esau autem odio habui. Simpliciter autem fateor charitati vestre coram domino deo nostro qui testis est super animam meam ex quo deo seruire cepi quomodo difficile sum expertus meliores quam qui in monasteriis profecerunt. Ita non sum expertus peiores quam qui in monasterio defecerunt. hec ibi. Vos igitur deuita qui enim fugit societatem malorum gaudebit privilegio angelorum. sicut dicitur Ezechielis. vij. Qui fugerint saluabuntur. psal. Elongauit fugiens et mansit in solitudine. **E** Ratio etiam secundi id est obedientie et humilitatis est bona. quia sicut in operibus mundialibus oportet quod operantes obediant pretori. quod qui non obedit eius denunciationi. de qua habetur supra. c. xx. c. etiam si bonum opus sit quod operatur destrui debet. ff. de noui oper. nuncia. l. Pretor. quia videtur contenta auctoritas pretoris. sic in omnibus agendis inter religiosos necesse est quod omnes obediant uni qui eis preficitur. Cui si noluerint gratis obedire debent compelli ut obediant sicut homo compellitur edificare vel reficere domum suam ruinosam ne ciuitas ruinis deformetur supra. c. v. b. Et. ff. de dam. infec. Ad curatoris. vbi glo. ponit casum quod duo habent eadem communem destructam vel ruinosam. unus non vult ipsam reedificare. alius vero vult sed non solus sine socio. Ille nolens vel debet

compelli vt cum alio edificet vel procura
 tor nomine suo edificabit. et expensas re
 cuperabit vel sua pars vendetur. sic in p
 posito. et patet Luce. xiiiij. Compelle intra
 re dicens. Ite et vos in vineam meam.
 Matth. xx. **D** Tertium etiam pa
 tet id est voluntaria paupertas. quia reli
 gio debet abdicare a religioso crimina p
 prietatis. signa cupiditatis. facta vanita
 tis. et facere eum amare merita penurie et
 egestatis. Quantum ad primum de crimi
 ne proprietatis in religione dictum est su
 pra. d. ij. b. et p. xvij. b. Et ratio est bona. qz
 nullus deberet habere aliquid proprium.
 quia pprietas est introducta propter ini
 quitatem hominum: cum prius omnia es
 sent communia: sicut aer et lux. xij. q. j. Di
 lectissimis. igitur et patet. etiam proprietatis
 non debet esse in facultatibus ecclesie. quia
 sunt communes. xij. q. j. Expedi. multo mi
 nus in religiosis. quia religiosus proprie
 tarius non est sepeliendus in terra bene
 dicta. et si fuerit sepultus est extumulandus
 extra de statu monacho. Super quodam.
 Sicut igitur de rebus ecclesie nullus po
 test dicere. Nec res est mea. xij. q. j. Nulli
 ita nec et patz. procul igitur sit proprietatis
 a religioe. quia sicut ille committit crimē
 peculatus qd' inter maxima crimina com
 putatur qui bona communia seu publica
 furatur. ff. ad legē iuli. peculatus. l. j. Ita
 proprietarius in religione non multuz di
 stat a crimine furti. de quo Augustin' in
 regula clericorum. Si quis rem sibi colla
 tam celauerit furti iudicio condemnetur.
 talis est multo imperfectior qz laycus. j.
 q. ij. Si quis propter. **E** Debet se
 cūdo abdicare signa cupiditatis. quia non
 debet se intromittere de negocijs seculari
 bus. de quibus homines sepe se intromit
 tunt causa cupiditatis. qui in his que dei
 sunt deberent se occupare. Recte sicut mi
 lites sub imperatore terreno non debent
 esse occupati in his que illorum militiam
 impedirent. sicut patet. C. locati et condu
 cti. l. Milites Milites (iquit imperator)
 nostros alienarum rerum conductores fi
 eri prohibemus: ne amisso armorum usu
 ad opus terrestre se conferant. armis au
 tem et non priuatis negocijs occupentur
 vt rempublicam qua alentur ab omni ne

cessitate bellorum defendant. hec ibi. Quā
 to magis nemo militans deo implicet se
 negocijs secularibus. ij. Thymo. ij. Et res
 bus alienis saluti extraneis. Sed iugiter
 oret pro illis a quibus alitur. vt oratione
 et predicatione eos a periculis liberet bel
 li spiritualis dis. xxxvj. Si quis. Sed heu
 sicut milites mundi non obstante illa pro
 hibitione. et etiam illa. C. ne negociatores
 militent. Nunc cōuertuntur ad illa facta
 nephanda de quibus dicitur. C. loca. et cō
 duc. l. Licet. Milites inquit immemores
 ad huiusmodi sordida audent venire mi
 nisteria et derelictis studijs publicis signis
 qz victricibus ad conditiones rerum alia
 rum proflere audent: et armoruz atrocita
 tem non in hostes ostendere: sed contravi
 cinos forsitan aduersus ipsos miseros co
 lonos quos defendandos susceperunt con
 uertere. sic milites spirituales quorū qui
 das conuertunt se ad mercationes: quidā
 ad venatiōes: quidā quod penus est ad pu
 gnas et sedutiones: quidam ad commoda
 propria plusqz cōmunitatis non aduertē
 tes qz homo nascit reipublice. ff. de capti.
 et post limi. reuer. l. Post liminium. §. Fili
 us transfuga. quidaz vero diligenter que
 runt que sua sunt non que iesu xpi a quo
 aluntur. non sic Paulus fecit qui dicit.
 Phil. ij. Omnia arbitratus sum vt sterco
 ra vt xpm lucrifacerem. Cui' exemplo tas
 les qui spiritualem militiam impediunt
 ommissis mundialibus. sicut precipitur. ij.
 Thymo. ij. Terta. sicut bon' miles iesu xpi
 Tertio debet abdicare facta vani
 tatis in superfluis expensis et equitatis
 ris et huiusmodi. quia illi qui i maiori sta
 tu sunt illa faciendo grauant inferiores.
 quia sumunt panes filiorum. et faciunt eū
 pabulum equorum. per tales domina gens
 tum que erat libera facta est annuatim
 sub tributo Inconueniens igitur est et non tan
 tum contra dicta apostolorum: sed etiam
 contra sanctionem imperatoruz. C. de epi
 sco. et cleri. l. Generaliter. et l. Sanximus.
 qz omnes clerici et monachi. alijs omni
 bus derelictis dei omnipotentis inhere
 ant ministerijs. Uniuersi enim milites in
 expeditione existētes reipublice a sordib'
 excipiuntur vniuersis. C. de excu. mi. m. 3
 io: ratione in religione non deberent tas

3. no.

Restitutio

lia exigere pro equis et expensis: sed illa quae eis dantur ratione talis itineris deberent in tali itinere expendere. sicut patz. d. ij. c. et hoc facientes timeant ne via celi sit eis nimis ardua pro equis suis. quia lex facit differentiam inter actum et viam. quia qui habet seruitutes itineris potest solus ire. qui actus potest ducere iumentum: qui via potest ducere currum vel quodcumque voluerit. ff. de seruitu. rusti. predio. l. Quod. et si habeat licentiam itineris faciat viam primi. Sic de religiosis quibus deus concessit quod possunt ad celum ire per iter rectum. de quibus dicitur Prover. ij. Relinquunt iter rectum et ambulat per vias tenebrosas dicentes. Esa. xxx. Ad equos fugiemus. et super veloces ascendemus. Hec via illorum scandalus ipsis psal. Quia hi in curribus. et hi in equis scilicet superiores. ipsi obligati sunt scilicet inferiores. Multo melius et tolerabilius esset quod una persona indigeret quam communitas. quia lex preponit communitatem tantum quam si aliquid sit legatum civibus civitatis videtur tamen relictum civitati. ff. de reb. du. l. Civibus. et ad patrem pertinet filios alimere et non depauperare. quia lex patrem pascentem preferit et honorat tantum quam si filios familias qui est in patris potestate aliquid sit relictum. potius videtur patri relictum quam filio. vt. ff. de condi. et demon. l. Si filios familias. Sed patribus non alentibus nihil deberet dari sic et per B Quarto deberet amare merita paupertatis. quod enim pauper sit magni meriti pars. quia valde meritorium est mori pro amore dei sed melius est mori quam semper in paupertate vivere. C. ad. l. iulii. maie. l. Quisquis. et Trenew. iij. Melius fuit occisis gladio quam interfectis fame. H Quantum ad quartam partem secundi articuli religiosus: qui hec non habuerit habebit miseria et calamitatem. Pro quo est sciendum quod multi religiosi plus obligantur et minus abundant quam solebant. et plus gravantur et vexantur a potentioribus. et hoc propter plures causas. primo quia in multis locis cessat causa quare deus dedit eis abundantiam. per super. c. v. c. Recce igitur. sicut fundator domus religionis qui fundat illam ad habendum certum numerum deo servientium in loco illo si deficiant per lege vestmonasterium. por

tat breve super illos quod vocatur cessavit per biennium ad capiendum totum in manum suam usque dum faciant deo quod deberent vel saltem aliquo modo gravant eos. sic deus et patet. Secundo quia aliquorum capitulum frequenter et faciliter absoluntur. et amouentur contra ius quod dicitur quod prelati religiosorum canonice electi non deberent de facili amoveri. extra de sta. mona. ca. ij. Quia omnis vacatio vel absentia capitulum est periculosa. extra de elec. c. Ubi preculum in. vj. sicut patet supra. b. vij. a. Tercio quia non pascent deum per hospitalitatem pauperum. sed potius ipsos decipiunt per sophisma supra. o. j. b. Quarto quia non vivunt rationabiliter ex toto sicut deberent. Recte igitur sicut mercatores publice habent libertatem quod non solvunt vectigalia et pedagia dum occupantur circa negocia reipublice. sed non circa propria. ff. de iure immunita. l. Semper. §. Negociatores Et sicut clericus perdit privilegium quando non vivit ut clericus. C. de epi. et cler. l. ij. sic et patet. Et sicut advocatus in curiis maioribus. sicut in curia prefectorum et in curia prefectorum urbis: et in curia affrice debet habere salarium de publico dux postulat: sed postulare cessans illud perdit. C. de advoca. diverso. iudi. l. ij. Sic de illis qui non orant digne. ut deberent et patet. istis concordat lex dei. Luce. xv. Ubi ponitur filius prodigus in exemplum. quia venit ad magnam paupertatem vivendo male.

¶ Tertium ducit ad celum et celi imperium. Sed sicut nullus religiosus debet recipi ad professionem ante annum probationis. xvij. q. j. Consaldus. ita nec ad professionem beatorum ante totius vite sue probationem. Sed cum probatus fuerit accipiet coronam vite. Jaco. j. Sit igitur religio munda et immaculata apud deum et patrem. Jacobi. j. R. vij. 2. p.

Restitutio proprio

debet fieri cum restituatis hilaritate. Secundo cum rei ablata integritate. Tertio erectum cum festina celeritate. Ratio primi est bona tam in restitutione principis terreni quam celestis. quia princeps terrenus in integrum restituit et infamiam tollit et o

dini et ordinibus et honoribus reducit. ij. q. iij. in fi. Quia qui restituit plene ac libere in statu pristinum reponi debet. extra de usuris. c. vlti. Papa etiam fame restituit extra de sen. et re iudic. Cum te bonis. quos tunc inuenit dicentes tempore hoc restitues regnum israel. Actu. j. Item celum quod prius amiserat in primo parente et non solus in illis. sed etiam in alijs filiis suis qui post ea erant nascituri per rationem legis. ff. de re. du. l. Atrium posthumum. cum parua lege immediate precedente. vel ex parte. per quas duas leges ubi quis in parte facit heredem scilicet hominem iam natum. et posthumum nasciturum si plures ei filij et filie nascantur de uxore sua que tunc est pregnantis quilibet habebit partem suam ad ostendendum quod possibile est quod mulier una vice plures portat. adducit ibi in textu unam mulierem que uno partu quatuor liberos enixa est. Recte igitur. sicut hereditas talis hominis debet diuidi inter natum et nascituros. ita celum dabitur non solum illis quibus Christus dixit Luc. xxi. Dispono vobis regnum etc. Sed etiam cuiuslibet nascituro et digne dicenti. illud psal. Tu es qui restitues hereditatem meam mihi. Postea namque nati sunt tibi filij constitues eos principes super omnem terram. Unde alium passum legis huic similem supra. r. j. c. huic etiam concordat illa lex. C. de fidei commissis. liberta. l. Cum inter veteres. ubi habet quod homo potest dare libertatem non solum nato. sed etiam nascituro. et si dominus fecerit fetum liberum qui in ventre matris ancille est. si plures pariat uno partu omnes sunt liberi: licet mentionem non fecerit nisi de uno: matre in seruitute remanente. et sic liber nasci potest de non libera. sic deus multis natis et nascituris de iudaismo et paganismo dedit libertatem gratie et glorie filiorum dei seruata matre. i. synagoga et mesquita in seruitute qua libertate nos Christus liberauit. Gal. iij. et sic Beatus. Restituit alterum scilicet filium et non matrem in locum suum. B Ad intellectum secundum cum primo ostendit quod restitutio in integrum est necessaria. Secundo que persone ad illam faciendam obligantur. Primum patet quod ubi quis potest restituere sine illa non potest saluari. sicut patet supra. c. xvij. b. et e. iij. a. quod sicut usurario non debet reddi illud quod ipse iuste percipiat si non esset usurarius

antequam ipse reddat usuras quas ipse male acquisiuit. extra de usu. Quia frustra. Ita nec tali dabitur celum et partem. Nec sufficit remissio totius vel partis si remittens valeret totum habere si posset vel auderet. extra de usur. Quoniam manifeste. li. vj. Super quo dicit glo. archidiaconi quod remissio que fit mala voluntate non sufficit. Igitur in tali casu in integrum restituet. Job. xij. Quia aliter non liberatur a debito. sicut patet super. b. v. b. Ergo sicut precipitur. iij. Reg. viij. Restitue ei omnia que sua sunt cum omnibus fructibus et commodis acceptis. et de his que percipi potuerunt. et de resti. spolia. Grauis et cuius damnis illatis. sicut patet supra. a. vj. a. et Levitic. v. Quod intulit damni restituet. sic supra. d. j. b. Personae vero que ad istam restitutionem tenentur. continentur sub his versibus. Iussio consilium consensus palpo recursum. participans mutus non obstans non manifestans. quorum versuum expositiones. vide supra. a. xj. a. Et in summa professor. li. iij. ti. v. De rapto. q. lxxv. et generaliter omnes ad quorum manus bona iniuste acquisita deuenierunt. sicut fiscus. quod si ille cuius bona confiscantur fuit debitor obligatus. vel illud quod habuit fuit totum vel pro magna parte iniuste acquisitum. sicut est de bonis latronum et homicidii siue ille cuius bona confiscantur: sicut ad mortem siue ad redemptionem adiudicatus dominus qui illa bona iuste accipit et qui possit illa retinere si prius fuissent illius damni nati. tenentur ea spoliatis et creditoribus reddere dum bona sua durant. vt. ff. de iur. fisci. l. Non possunt. ubi habet quod sequitur. quod non possunt illa bona ad fiscum pertinere. nisi quod creditoribus super futura sunt etc. Illud enim bonorum cuiuslibet esse intelligitur quod erit alieno super est. et id tantum fisco competere potest. et non illud in quo obligatus est quia illud suum non est. hec ibi fisci nomine dominum intellige. D Ad istam restitutionem tenentur successores male acquisitorum. sicut filij qui tenentur et onerantur de patris maleficio. sic de rapina etiam. et in parte que ad eos peruenit si lis non fuit contestata viuente patre obligantur in toto. quia in hoc casu eodem onere obligantur quo pater. C. de delictis. defuncto. l. Post litem contestationem. ubi sic habetur eo quod vim fecerit vel concussionem vel ali

Restitutio

quid deliquit defunctus successores in solidū tenetur hec ibi. hinc etiam concordat illud. extra de usur. Qua nos. ubi papa requisitus de hijs ad quorū manus deueniunt bona usurarioꝝ: vtrum restituere teneantur usurarijs defunctis. respondet qd hi sunt cogendi sicut illi si viuerent. quia res semper transit cum onere suo. et vnusquisq; onus suum portabit. Ball. vj.

E Quō etias restitutio fiat celeriter ratio est bona. quia ante non liberatur a seruitute dyaboli. sicut patz supra. c. xvij. b. et supra. r. iij. c. et quia vsq; ad illud tempus pignus suum manet in manu dyaboli. sicut patet supra. c. ij. b. Nec ante restitutionem efficitur socius dei. qz sicut modus dissoluendi societatem mercatorū est quando vnus sociorum est in magno pondere debitorū grauatus. tunc alij possunt eū deserere. Et instir. de societate. §. Item si quis. sic deus habet se ad illum qui ponit se in graui debito per usurā vel symoniā et hmoi. et omnes etiā sancti. qz que societas lucis ad tenebras. et que conuentio xpi ad Belial. ij. Cor. vj. Nec confidat qd qd sine restitutiōe restituatur ei celū. quia si quis spoliat aliquem et vadat ad domiū nū pro remissiōe habenda. dñs iustus nūquit illud remittit. qz licet possit dare vel remittere illud quod est iuris civilis. scilz membra et vitam. non tamen illud qd est iuris naturalis. et lex nō vult qd concedat priuilegium vni alteri preiudiciale. ff. ne qd in loco publi. fiat. l. Pretor ait. §. Aliterito. et §. Si quis in principio. Sic et deus. et patet. Nec sufficit legare spoliato tantus q̄tum ab eo male recepit. sicut aliqui faciunt cōtra legem ecclesie. extra de usu. q̄q̄. in qua continetur qd licet usurarius manifestus mandet satisfieri et restituere vsuras non tamē sepeliendus est in cimiterio: donec plenarie satisfactū sit. si tamē suppetunt facultates vel illis quibus si p̄sentes fuerint vel eis absentibus episcopo vel sacerdoti suo parochiali coram fide dignis sufficiens cautio prestetur de restitutione faciēda. et exprimat quantitas reddendorum q̄tum possibile est. Aliter non recipiatur ad sepulturam. nisi sic satisfecerit nullus eos ad confessionem vel ad absolutionem admittat: nec testamen-

to eorum interfit. et testamenta eorum aliter facta non valent. Et si defectus plenarie satisfactionis excludit eos a terra: maiori ratione animam a celo. quia cui non dimittatur peccatum: nisi restituatur ablatum. xiiij. q. vj. Si res. et extra de usuris cum tu. quia non restituit dñs potest. xxij. q. viij. Pessimam. et extra de raptor. c. ij. Sequitur qd peccatus non dimittitur eis ante mortem et post mortem nullum peccatum mortale dimittitur. quia medicina apposta corpori defuncto non prodest. ergo non remittitur: nec in hoc seculo neq; in futuro. **S** Sed nunquit confessor possit dare dilationes restitutionis confitenti dicit Hostien. ver. Sed quid dicit. qd discretus sacerdos potest suam conscientiam informare ex eo qd intendit vtiliter gerere negocium creditoris. Nam si videt qd aliter imperpetuus non potest recuperare: vel ita cito vel ita commode potest recepto iuramento vel alia sufficienti cautione si haberi potest dilationem cōcedere. et sub hac conditione. si hoc compleuerit infra talem diem peccatorem absolueret. vt sic creditor quod ei debetur recuperet. et peccator non recedat a sacerdote desperatus. hoc probat per leges. ff. de nego. gest. l. Soluendo. Et. ff. de minori. l. Ait pretor. Et. ff. de solutio. l. Soluere. Alij dicunt qd si haberi possunt persone spoliatorum sacerdos non potest dare dilationem sine licentia creditorum. et ista est securior via. quia quando habent absolutionem sub tali dilatione vix aut nunq̄ restituunt. prius igitur restituat quod iniuste detinet. et postea absoluat. quia dicit lex qd is qui in fraudem creditorū manumittit nihil agit. vt Institu. ex quibus causis manumittere. §. Non potest. et supra. c. xvij. b. et patet qd absolutio est spiritualis manumissio. Et est exemplum in legibus regni anglie per quas baliuus nō potest dare dilationem arestato vel incarcerato pro debito vel ipsum liberare: aut liberum dimittere sine consensu actoris. Et tamen si quis absolutus fuerit s̄m doctrinam Hostien. sicut ille qui absoluitur a sententia excommunicationis in forma ostensa supra. a. iij. c. Iterum cadit in eadem nisi pactum teneat. sic est de absolu-

LXXXVII

Resurrectio

to a peccato. sicut ibidem patet. Sic ergo iuxta vias singulorum restituet eis. Job xxxiii.

31

R viij.

Resurrectio xpi

Primo habuit ostensuum vere probationis. Secundo resurrectio iusti erit ad pre-

mium sue saluationis. Tertio resurrectio impij erit ad iudicium sue damnationis.

A Quantum ad primum resurrectio xpi fuit ad magnam gloriam xpiano rum ad magnam confusionem iudeorum quia xpiani resurrectiones xpi clarissime probauerunt. et iudei turpissime defecerunt De probatione xpianorum. quomodo per eos resurrectio est probata per omnem modum quo aliquid probari potest clarum est

Nam dubium potest probari testibus et scripturis. extra de verbo. signifi. Forus. Sic resurrectio xpi ab apostolis qui fuerunt testes xpi. xj. q. iij. Existimant. Et alijs discipulis quibus dixit eritis mihi testes Act. i. Et scriptura euangelica propter quod in simbolo apostolorum dicitur. Resurrexit

tertia die secundum scripturas. Item probatur aliquid per famam. iij. q. iij. S. Item sic et patet. Item per presumptionem. extra de presump. Afferte. r. c. Peruenit. Item per instrumentum notarij. xvj. q. iij. per totum et extra de fide instrumen. c. ij. Sic per Jo-

hannes euangelistas notarium domini qui scripsit hec. et scimus quia verum est testimonium eius. Johan. vlti. Item per aspectum corporis. xxvij. q. j. Nec aliqua. Illo rum videlicet qui dixerunt: vidimus dominum et Magdalene que post resurrectionem eum videns accessit et tetigit pedes eius et aliorum discipulorum qui ipsius videntes manducauerunt et biberunt cum eo. Actu. x.

Manducauimus et bibimus cum eo postquam resurrexit a mortuis. et Luce. xxiiij. Illi qui comederunt cum eo cognouerunt eum in fractioe panis. et hec fuit probatio per rei euidenciam. quia fuit ita notorium quod nulla tergiversatione celari potuit. ij. q. j.

Manifesta. et extra de cohabi. c. Vestra. et c. sequē. Item aliquid potest probari per argumenta et rationes de conse. di. ij. Reuer- ra. et extra de cele. mis. In quada. sic xps

Actus. j. Prebuit seipsum viuum in multis argumentis. Sic igitur verisimile probatur resurrectio de qua dicit. Luce. xvij. Tertia die resurget. Et sicut ista testimonia sunt vera quia testimonium domini fidele. in psal. Ita infidelium iudeorum probationes sunt falsissime. nec mirum quia sicut nos xpm dicimus surrexisse: ita ipsi hoc negant. sed negatiua probari non potest directe. extra de electio. bone memorie. quia licet secundum iura civilia negatiua possit probari in actu personali qui non potest fieri per procuratorem. vt. ff. de itinere actuque puato. l. ij. Ubi habetur quod potest probari quod aliquis non fecit seruitutem probando quod fuit ibi tota die. et non vidit eum ibi. Sic etiam potest probari quod aliquis non dixit missam in illa die vel in tali loco. quia continue fuit cum eo in mari vel in alio loco. ubi nulla missa fuit: sed quod de facto potest fieri per procuratorem negatiua probari non potest. quia si probet me debitum alicui non soluisse tali die per hoc quod continue fuit mecum: vel per hoc quod fui in tali loco ubi personaliter ei soluere non potui: nihil probat. quia procurator meus hoc facere potuit. Recte igitur ubi aliquid potest fieri pluribus modis si factum probetur et negatur negatiua que negat unum modum tantum vel probat. sicut patet per prefatam solutionem debiti Sic quia resurrectio christi potuit ita bene contigisse custodibus vigilantibus. sicut dormientibus. et econuerso. licet ergo possint sufficienter probare quod non surrexit dum ipsi vigilauerunt. per hoc non probant quod scilicet discipuli furati sunt eum dum dormierunt: nec quod non surrexit ipsis dormientibus. quia hanc negatiuam impossibile est eos probare. quia aut fuerunt veraces dicendo quod dormierunt. et tunc verum fuit quod dixerunt et nescierunt quid circa eos agebatur. vtrum scilicet surrexit vel furtiue sublatum fuerit. Igitur. si fuerunt fideles testes in testificatione status proprii. scilicet quod dormierunt non poterunt esse veraces pro illo tempore prohibendo testimonium de facto alieno. Sicut nec potest aliquis dormiens testificari de hoc quod circa eum agitur dum dormit. Si autem dicendo fuerunt falsi non est eis credendum. quia testimonium infidelium non valet contra

Resurrectio

fideles. ij. q. vij. Non potest. r. iij. q. v. Spectos. Sic igitur patet q̄ conuenientia non erant eorum testimonia. *Marci. xiiij.* De quibus xp̄us surrexerunt in me testes iniqui r̄ mēta est iniquitas sibi. in psal.

B Ad intellectum secundi est sciendus q̄ legimus de duplici hominis resurrectione. Prima est a morte culpe ad vitā gratie. *Apoca. xx.* Hec est resurrectio p̄ma de qua scribitur de consecra. dist. iij. Proprie q̄ olim baptismus. ideo tempore resurrectionis fiebat. vt sicut xp̄us resurrexit a mortuis. sic r̄ nos ī nouitate vite ambularemus. Probantes istam resurrectionem vijs r̄ modis quibus xp̄i resurrectio probata est in articulo precedēte. Primo per testes bonorum operum. ita q̄ de malis operibus peccatorum auersi. r̄ ad bona conuersi veraciter dicere possint. Opera que ego facio testimoniū perhibēt de me. quia nisi actus fuerint boni non probant q̄ resurrexit. quia testes debent esse bone opinionis. ij. q. j. In primis. Secūdo per sacram scripturam que dicit. Confitemini domino r̄ inuocate nomen eius cuius mandata tenet bene cōfitendo cum bono proposito semper declinādi peccata r̄ nō cuius dubio. quia dubia probatio non facit fidem. quia intentiones suam tenetur clare probare. extra de conditio. apposi. Per tuas. Tertio per famas. ita q̄ sic retrahat se ab omni societate mala r̄ specialiter cū qua prius peccauit r̄ ab omnibus peccatis q̄ habeat testimoniū bone fame. quia oportet testes esse bone fame. ij. q. j. In primis. Quarto per visum. sic q̄ illi qui prius viderunt nos peccatores. postea videant opera nostra bona r̄ glorificent patrē nostrum qui in celis est. *Matth. v.* r̄ sic de alijs. Isto igitur modo. sicut dicitur *Apocalip. xx.* Beatus r̄ sanctus qui habet partem in resurrectione prima. **C** Secunda resurrectio hominis est de terra in qua mortui iacent ad vitas glorie. de qua *i. Cor. xv.* Seminatur corpus in ignobilitate r̄ resurget in gloria. in qua resurrectione homo restituetur in integrum supra. r. vij. a. r̄ b. quia in illa dabuntur singulis due stole albe. *Apocalip. vj.* Gloria scilz anime r̄ corporis. r̄ hoc fiet in iudicio generali. quod etiam concordat cū iure hu-

mano. sicut patz supra. f. ij. d. quia sicut restitutio nō debet fieri anteq̄ citetur reus extra de lite non contesta. Quomā frequēter. ita r̄ deus tunc vult facere restitutionem celi electis suis. sed non nisi prius vocatis peccatoribus vt ipsis videntibus iusticiam iudiciorū dei quomodo bonos saluabit: malos damnabit vt impleatur illud *Sapientie. v.* Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum. r̄ in subsannationem improperij nos insensatiuitam illorum estimabamus insanā r̄ finē illorum sine honore. Ecce quomodo computati sūt inter filios dei r̄ inter sanctos fors illorum est. In qua resurrectione differentiam beatorum resurgentium ostendit. apostolus. *i. Cor. xv.* Alia inquit est claritas solis alia lune alia stellarum. r̄ sicut differt stella a stella in claritate. sic erit resurrectio mortuorum. **D** Quantum ad tertium multiplici ratione peccator veniet ad iudicium finaliter in resurrectione generali vt audiat illud ad suam damnationē primo. quia sicut reus trahitur extra suas p̄uinciā ad iudiciū ratione criminis. qz p̄pter grauem percussione clericī mittit ad papā. *xvij. q. iij.* Si quis suadente. sic peccator ad tribunal dei et non potest respondere per procuratorem. quia causa est capitalis r̄ criminalis. ij. q. vj. Si quando. Item ratione appellationis. *iii. q. vj.* Per egrina. sic multi iniuste nunc grauati appellat in cordibus suis ad deū. vt *prz. s. j. xvij. b.* Item ratione persone accusantis. *iii. q. vj. q̄uis.* Et licz in istis r̄ in alijs nihil sibi conscius sit. tamen quia non solum a reatu dicitur: sed etiam a re que petitur reus erit semper q̄dū a re que petit non absoluitur. extra de verbo. sig. Forus r̄ nisi hic absoluat nunq̄ absoluet. qz ibi deus erit actor contra reos. r̄ reus nō absoluit anteq̄ actor deficiat in p̄bationib⁹ extra de iureiuran. Juramentus. Istis de causis non resurgent impij in iudicio scz ad gloriam. quia omnes quidem resurgemus: sed non omnes immutabimur. *i. Corinthioz. xv.* In melius scilicet. quia qui bona fecerunt resurgent in resurrectionē vite. qui verol mala egerunt in resurrectionem iudicij. scilicet mortis perpetue. *Joannis. v.*

Sacerdotium

Sacerdotium

Primo est cum munditia et humilitate recipiendum. Secundo cum reuerentia iusticia et sanctitate custodiendum et tenendum. Tertio cum diligentia et charitate ab omnibus venerandum.

A Primum debet precedere ordinis susceptionem. Exod. xix. Sacerdotes qui accedunt ad me sanctificentur ne percutiam eos. quia nullus deus recipere ordinem sacerdotalē vel officium predicationis aut statum prelationis nisi sit humilis et dignus in fama. vita et scientia. quia dii et angeli nunciant. xj. q. j. Sacerdotibus. et male nisi habeat tria predicta de quibus sup. p. xxj. a. et p. xxij. a. Nam bona fama necessaria est. quia sacerdos est quasi procurator animarum et infamis non potest esse procurator. iij. q. vij. Infamis. secundo bona vita requiritur et mundicia. j. q. j. Necesse est. et c. Sacrosancta. et ex deui. et hone. cle. p. totum. tertio scientia sufficiens est necessaria. dist. xxxvij. per totum. et di. xxxvij. c. Ignorantia est periculosa omnibus sed maxime sacerdotibus. Et ratio omnium predictorum est bona. quia est de prophetis et de quibusdam alijs recipiendis ad ordines beatorum sicut est de sacerdotibus peregrinis et ignotis qui uellent recipi ad beneficia vel officia ecclesiastica in aliena dyocesi. quia sicut opus quod illi portant secum litteras testimoniales vel aliter de iure non recipiuntur. di. lxxj. per totum. Ita opus quod est satis digne recipiendus est ad sacerdotium ecclesie triumphantis cui dicitur in psalmo. Tu es sacerdos in eternum portet secum tria predicta tanquam litteras sue conuersationis. Videant igitur omnes quod littere sue non sint sicut littere uarie sed habentes tria predicta cum signis suis scilicet regale sacerdotium gens sancta populi acquisitionis. j. pe. ij.

S Secundo iusticia et sanctitates debet sacerdos habere sic quod semper prius pura confessione corrigat propria et post aliena ne sit de illis de quibus Gregorius in morum. et habet. iij. q. vij. Qui sine peccato. Qui inquit sine peccato est uestrum prius in illam lapidem mittat ad aliena quippe peccata punienda ibat et sua reliquerant reuocent itaque intus ad conscientiam

tiam ut prius propria corrigant et tunc aliena reprehendant. Hinc est quod cum tribus beniamin supple iudicum. xix. In carnis scelere fuisset obruta collectus omnis israel uicis sci uoluit iniquitatem sed semel et iterum in belli certamine ipse prostratus est. quid est quod in ultione sceleris inflamatur et tamen prius prosternitur nisi quod prius ipsi purgandi sunt per quos aliorum culpe feriuntur. hec ille. aliter puniendi sunt ut recte corrigant sicut patet per eundem beatus Gregorius. iij. q. vij. Postulatus. postulatus inquit dominus iudicare de peccatrice non statim dat iudicium sed prius inclinans se deorsum scribebat in terra et demum quod obnoxie rogatur iudicat nos uidelicet typice instruens ut cum proximo morum errata conspiciuntur non hec ante reprehendendo iudicem? quod ad conscientiam humiliter reuersi digito discretionis eam solerter exculpemus et quod in ea conditori placeat quid due displiceat examinatione discernamus. iuxta illud apostoli. Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto et qui sine peccato est et c. q. d. primo uosmetipsi iusticiam legis implete et sic innocentes manibus ad lapidandam ream occurrite. et Aug. iij. q. v. c. Sacerdos. Sacerdos igitur ut sapiens medicus et perfectus prius sciat sua peccata diluere et postea aliena detergere et sanare et non publicare. quia sal infatuatus. id est prelati ad nihilum ualet nec est utile ad corrigendum insipida facta inferiorum. Ex quo datur intellegi quod criminis alterius criminis iudex esse non potest et seipsum condemat dum in alterius crimen sententiam profert. Et ex hoc quod dominus scribebat trahitur argumentum quod sententia mortis vel excommunicationis deus distincte prescribi et gloriatur dicit quod edicta pretorum scribebantur in albo. id est in pgameno. ff. de iuri. omnium iudi. l. Si quis. Sic igitur uos sacerdotes iustum iudicium iudicate. Job. vij. uos ipsos iudicando prius et postea alios. Excepto quod nullus sacerdos in professione iudicet propriam focariam cum qua peccauit. quia leges prohibent ne quis iurisdictioni preest sit iudex uxoris aut liberorum suorum. ff. de iurisd. omnium iudi. l. Qui iurisdictioni. quia presumunt iura quod esset eis nimis fauorabilis. sic et patet. Et omnes alios sibi subiectos prius mundatus mundet ne dicatur ei illud Eccli. xxxij. Ab imundo quid mundabitur. Et reuera si ipse

Omnia. az. ab Orango. de la Alberta. de. angla.

Sacerdotiū

fordibus aliquos purgavit est s̄m beatum Grego. sicut aqua baptismi que infantem ad celum mittit et ipsa in foueam descendit. Est igitur de tali confessore et confitente si bi obuiantibus sicut fuit d̄ duobus seruis. de quibus casus ponitur q̄ vni dixit d̄ns suus si obuiaueris seruo liber esto. et alteri vero dixit. si obuiaueris libero liber esto. Ipsis duobus sibi obuiantibus querit̄ an vnus vel ambo vel neuter liber sit. Argumenta fortia sunt hinc inde sicut patet cogitanti. quidā dicunt q̄ vterq̄ sit liber in fauorem libertatis et hoc probāt per leges super quā iste casus videtur esse fundatus et per quam potest decidi. ff. de re. du. l. Si fuerit. vbi habetur q̄ vbi dominus dat libertatē ancille pregnantī si primo pariat masculum dicens. si p̄mo parias marem libera esto. et etiā filius sit liber. et filia si qua postea ex te nascatur libera sit si cōtingat eam vno partu parere simul masculū et feminā nullomodo potest fieri qui prius nascatur sicut posset esse de muliere sola in carcere vel in alio loco obscuro pariete oēs erunt liberi presumptione masculi prius editi. quia in ambiguis rebus humaniorē rem sententiā sequi oportet. Sic in p̄posito vnus vere sit liber cui dictum fuit si obuiaueris seruo liber esto. quia obuiavit seruo. Nam in p̄mo puncto obuiationis vterq̄ illorū fuit seruus. ergo ille est liber et nō alius qui nō obuiavit libero. sed seruo qui post punctus obuiationis est liber. Sic in proposito vnus tantū. id est vere penitens consequitur libertatem sacerdote in seruitute diaboli permanente et habente peiorē fortunam q̄ ille. de quo Esa. xliij. dicitur et Osee. iij. Et erit sicut populus sic et sacerdos. quia de isto dici potest q̄ erit potius sicut bestie de quibus. j. q. j. Si quis de ecclesia. dicit Augustinus loquens de heretico more symeiarū que cum homines non sint formam humanam imitantur. vultum ecclesie catholice et auctoritatem et veritates sibi vendicat quādo ipse in ecclesia benedicit cum sit ipse maledictus. vitam pollicetur cum sit mortuus. deū inuocat blasphemus. sacerdotium administrat p̄phanus. componit altare sacrilegus. Ad hec oīa accedit et illud malus vt antistes diaboli audeat eucharistiam facere cui nec sacrificia

ri oblatio illic possit vbi sp̄s sanctus non sit nec cuiq̄ dominus per eius preces et orationes profint qui deū ipse violauit. Si em̄ qui ecclesiā violat ethnici et publicani habentur. multo magis falsa altaria et illicita sacerdotia et sacrificia sacrilegia et omnia adulterina fingentes iter ethnicos et publicanos necesse est vt computentur. Sopho. iij. Sacerdotes eius polluerunt sanctum. Talis etiam sacerdos de ordine suo iudicium et crimen sibi acquirit. di. xl. Multi. vbi dicitur. Multi sacerdotes noīe pauci opere nam nemo plus in ecclesia nocet q̄ qui peruerse agens nomen sanctitatis habet. dist. lxxxij. Nemo. qz mali sacerdotes q̄tum in eis est nomen dei despiciūt et panem pollutum offerunt. di. xlix. Sacerdotes. et Mala. j. Ipse dominus loquitur sacerdotibus di. Ad vos inquit o sacerdotes q̄ despiciatis nomen meū et dicitis in quo desperimus nomen tuū quibus respōdet di. Offertis sup altare meum panem pollutum et dicitis in quo polluim? te. de talib? habentur verba beati Greg. di. lxxxj. Si qui. sub tenore sequenti. Si qui sunt presbyteri aut dyaconi qui in crimine fornicationis iacent interdiciuntur ex parte dei omnipotentis et sancti petri auctoritate ecclesie introitum vsqz dum peniteāt et emendent. Si q̄ vero in peccato suo pseuerare maluerint nullus vestrum eorū officium audire presumat. quia benedictio eorū vertetur in maledictionem. et ideo in peccato testante d̄no morietur et per Mala. p̄phetas maledicuntur. Maledicay inquit benedictionib? vestris. glo. ibi tenet. q̄ sint suspensi ipso facto et est ad hoc. ex de coha. cle. et muli. que situm. vbi habetur q̄ est suspensus quo ad alios p̄pter peccatum fornicationis quādo est notoriū et est ad hoc illud. dist. xxxij. Nullus. vbi dicitur q̄ nullus debet audire missam sacerdotis quā indubitatē scit habere concubinam vbi exponit glo. Job. q̄ indubitanter scire est qd̄ scitur scientia iuris et nō facti ad hoc faciunt expresse. c. Plura. vt. xv. q. viij. Scissurātib? di. lxxxij. Nihil. et. j. q. j. Multi. hoc autem iure scit quod est notoriū per sententiam vel p̄ confessionem in iudicio vel euentiā rei quādo nulla tergiversatiōe celari potest. quia sunt animalia gradientia super terras, vt

extra de coha. cleri. 7 mu. c. vlti. 7 eē de ver
bo. signi. Cum olim. Et vtinā maiores pre
lati ecclesie sic haberent cordi correctionē
animarum 7 mūditiā cleri 7 facerēt pre
dictum decretum suspendi in omnibus ho
stis ecclesiarum quod ideo esset multū ne
cessarium. quia sunt sic suspensi q̄ etiam
post satisfactiōē speciali indigent dispen
satione pape vel episcopi per innocentium.
extra de eta. 7 qualita. ordinā. Cum bone.
vbi allegatur predictum decretum 7 dicit
q̄ quando ad tempus suspenditur finito
tpe statī redit ad ecclesiam suam 7 cessat
suspensio 7 recuperat quod prius habebat
ff. de postulan. l. Puta. Aliter si sit suspens
sus quousq̄ satisfaciat sicut in ip̄dicto de
creto. quia tunc necessaria est dispensatio
post satisfactiōē. ij. q. iij. Presbyter. Ra
tio autē diuersitatis illa esse potest. quia
quando habet certum tempus suspensio
nis nec aliud exigitur nulla potest esse du
bitatio de eius absolute. sed quando di
citur quousq̄ satisfaciat multe possunt eē
dubitationes. quia vnus diceret plene esse
satisfactum 7 alius negaret. hec ibi. et q̄
predicti si sic suspensi celebrent sint irregu
lares. patet per Hostien. q̄ dicit q̄ notori
us fornicator celebrās incurrit irregulari
tatē sicut p̄ in sūma p̄fessor. li. iij. ti. xxix.
de lap̄. 7 dispensationibus. q. v. §. xiiij. et
est ratio quia talis a canone a diuinis est
suspensus. eē de coha. cleri. 7 mu. Uestra.
Et sic suspensus est irregularis 7 ad papā
mittendus pro dispensatiōē habenda fm̄
eundem Hostien. Argumentum ad hoc. eē
de cleri. excommunic. celebran. Apostolice.
Nec mirum q̄ sic sunt suspensi. quia pec
catum eorum nocet multis quos scandali
fant. sicut patebit. j. §. viij. A. propter q̄
debent agere penitentiam publicam vt q̄
viderunt culpam videant 7 penitentiā vt
ostensum est supra. p. xj. l. Nec mirus q̄
sacerdotes christi 7 christianoꝝ debent
esse sancti 7 mundi vt dictū est. quia de iu
deis scribitur. j. Machabeoz. iij. q̄ iudas
machabeus elegit sacerdotes sine macula
voluntatem habentes in lege 7 mundaue
runt sancta. reuera cum sacerdos dicatur
quia est sacrum dans. dist. xxj. Cleros. vbi
sic dicitur. Sanctus est sacerdos. quia san
cta sacramenta. sancta documenta alijs

dando est quasi fax accensa alijs lucens si
bip̄si nocens. xvj. q. vlti. c. Uult. 7 sicut li
xiuū lauans 7 alia alba faciens 7 non la
uatur. 7 cos aciens non acuitur sed consu
mitur dans alijs quod in seipso non ha
bet. Ita bona doctrina per malum docto
rem animas credentium lauat a sordibus
peccatorum. Quāuis igitur sacerdotē taz
a suis q̄ ab alienis criminibus oporteat
imūnem esse si tamen alioꝝ crimina cor
ripuerit non ideo verba sue predicationis
contemni debent. Saul enī cum esset pec
cator 7 a domino reprobatus populū dei
iudicabat. 7 David cum esset adulter 7 ho
micida interrogatus a propheta iudiciū
dedit qui ouem pauperis rapuit dicens. iu
diciū mortis est viro huic. Item salomō
cum amore muliercularum deos gentium
coleret tamē vniuersa plebs israelitica ad
eius iudiciū confluebat. Sic achab. q̄uis
coleret baal tamen decem tribus iudica
bat. multi etiam alij tam in veteri q̄ in no
uo testamento inueniuntur qui cuz essent
blasphemi tamen eorum sententia inueni
tur seruata quia processit cum ordinis iu
diciarij integritate. vnde dominus in euā
gelio. Super cathedram moysi sederunt
scribe 7 pharisei 7c. que dicunt vobis faci
te fm̄ opera autem illorum nolite facere.
Male tamē sibip̄sis faciunt. quia aliter a
gunt 7 iudicant. quia cōstat q̄ mali pasto
res dum sententia iusti examinis alioꝝ
crimina feriunt sibip̄sis nocent. dum sue
exemplo emendationis alioꝝ vitia cor
rigere non curant. Subditis vero profunt
si eorum increpatione correcti vel senten
tia coherfiti vitam suam in melius cōmu
tare didicerint ac per hoc dum ab ecclesia
7 deo tolerati fuerint eorum iudiciū sub
terfugere nō licet. ij. q. vij. Sacerdos. vñ
de per ipsos sacerdotes locum tenentes a
postolorum sacramenta 7 iudicia ecclesie
velut aqua per cānalia venit ad fertilē ter
ram. scio q̄ lapis ex aqua fructū fere non
potest. sed per lapides transit ad areolas.
In cānali lapideo nihil generatur sed or
tus plurimum fructum affert. Spiritua
lis enim virtus vt lux pura ab illumina
dis recipitur. sed per immundos homines
trāsiens nō coinquinatur. j. q. j. Si fuerit.
P Quantū ad tertius q̄ ordo sacer

Sacramenta

dotalis fit ab omnibus in honore habendus patet ex doctrina beati Grego. scribens ad mauritiū imperatorē. xj. q. j. Sacerdotibus. vbi nota q̄ iste imperator cōpellebat sacerdotes respondere sub suo examine et eis reuerentiā debitam minime exhibebat. ideo beatus Grego. scribit ei dicens q̄ omnes sacerdotes debet generaliter honorare et hoc p̄bat exemplo constantini et etiam paganorum imperatorū qui sacerdotibus sui temporis qui dijs et lapidibus seruiuerunt honorem maximū tribuebant. et ratio est quia in sacris eloquijs aliquando dii aliquando angeli nominantur. Idem patet ex doctrina eiusdem Grego. scribens ad hermantiiū metensium episcopum. di. xcvi. c. Quis dubitet. inquit sacerdotes xp̄i regum principum omniumq̄ fidelium patres et magistros censeri. Cum igitur reuerentia sit alicui exhibenda ratione dignitatis et superioris potestatis. xvj. q. ij. Ais. et ratione prelatōis. xvj. q. vj. Si fortassis. et ipsi habeant maximam dignitates et prelationes. vt ostensum ē ex prefatis auctoritatibus beati Grego. sequitur q̄ sint in honore ab omnibus habendi licet in eis vitia nō venerentur de quibus tamen vitijs nō sunt a subditis temere arguendi. dist. xxi. Nolite. nec eorum defectus debent reuelari sicut cham nisi ei qui pōt prodesse si potius abscondi sicut sem. dist. xcvi. In scripturis. sic igitur qui bene presunt presbyteri duplici honore in celo et in terra digni habeantur. j. Thimo. v. vide quattuor questiones sup. O. viij. quibus si bene respondes in morte eris sacerdos ieternū. quibus si vis bene respondere tene regulam illam supra. O. viij. Et sic benedicite sacerdotes domini domino.

S ij. Sacramenta

2. p.
8
Primo sunt ab omnibus veneranda. Secundo a mūdis de necessitate recipienda. Tertio a dignis ministris semp ad ministranda. A Primū patet. tum quia sacramentū est inuisibilis gratie visibilis forma. de conse. di. ij. Sacrificiū. tum quia sacramēta dicuntur quia sub tegumen

to corporalium rerum diuina virtus eorum dem sacramentorum salutem operatur unde a secretis virtutibus sacramenta dicuntur. j. q. j. Multi. de quibus Thob. xij. Sacramentum regis abscondere bonū est p̄pter fidelium premiationē et nō credentius sub sanationem. tum quia omnia sacramenta ecclesie tanq̄ riuuli fluxerunt a deo tanq̄ de fonte. igitur p̄pter hec tria omne sacramentum venerandū est. Nam p̄pter istas rationes de omni sacramento verificatur illud. Ephe. v. Sacramentum hoc magnū est. B Quātum ad secundum sacramentorum ecclesie quedam sunt necessitatis sicut baptismus. de cōse. di. iij. Nulla preter. et confirmatio ibidem. nullus ministro rum. quia in hoc sacramento augmentat gratia spūs sancti vt confirmetur ad pugnam contra hostes anime. de conse. di. v. Spūs sanctus. et c. Nouissime. ponitur aut in fronte cōfirmatio vt fides xp̄i sine erubescencia p̄dicetur. de conse. di. v. Nouissime. et sicut baptismus est sacramentum intransiū sic et confirmatio est pugnantiū. di. xxxij. Preter. S. Porro. et eucharistia p̄gredientiū quod et viaticum dicitur. xvj. q. vj. Qui recedunt. et penitentia est redemptiū. xvj. q. vj. His qui. et extrema unctio exeuntiū. xvj. q. vij. Ab infirmis. Ita etiā penitentia est peccatoribus sacramentum necessitatis. de pe. di. j. Non potest. que totiens debet iterari quotiens peccamus. qz qd̄ frequenti p̄uaricatione iteratur: frequēti sentētia condēnatur. ex de pe. c. j. Et iterari op̄s qd̄ male factum est. j. q. vlti. Daybertum. et qd̄ destructū est. Nam quoties ecclesia cōburitur aut sanguine aut luxuria deturpatur. totiens necesse est qz benedicatur et sanctificetur. di. lxxvij. Ecclesia. de pse. dist. j. Ecclesijs. Sic de anima qz iteratio culpe inducit aggrauationem pene. xv. q. vij. Hi qui iteratione. vide. s. l. xj. b. et l. xiiij. c. qz peccando sicut dicitur Sapient. ij. Nescierunt sacramēta dei. ergo necesse est qz penitendo illa cognoscāt. notas facere diuitias glie sacramēti huius. Colo. j. Alia vero duo sacramēta sunt voluntatis vide licet ordo. di. lxxvij. Ubi. et matrimonium. xxx. q. ij. Ubi nō est. Oia tamen tam illa q̄ sunt necessaria q̄ alia que sunt voluntatis sunt cum munditia sine peccatis mortali

Sacrilegium

bis recipienda et munde custodienda. quia sacramenta affectum recipientium et pietatis deuotionem exigunt. viij. q. j. Licet. Recepte igitur sicut non examinatus ordines future suscipiens deponitur. di. xxiiij. Si quis presbyter. ubi excipiuntur religiosi qui examinari non debent nisi de etate propter decretalem. ex de eta. et quali. ordinam. Venerabilem. in clemen. Ita qui recipit illud vel aliud sacramentum sine sui secreta examinatione conscientie et confessione inhonorat sacramentum et meretur deponi de sede et gloria cum spiritibus immundis. Et sicut qui non est baptisatus non potest recipere confirmationem. de conse. di. iij. In baptisate. nec etiam ordines. ex de pres by. non bapti. et si faceret esset iterum ordinandus. Ita nec confirmatione mundatus et patet. quia est magnam pietatem et puritatis sacramentum. j. l. bi. iij. Propter quod sacramenta non sunt danda impenitentibus. xxvj. q. vii. fere per totum. quia licet sacramentum in se sit bonum cedit tamen malo in malum. exemplo iude. j. q. j. Quod quidam. s. Opponitur. Sunt etiam dignis ministranda. quia non sacrificiorum magnitudines sed merita offerentium deus diiudicat. xxiiij. q. j. odi. Et sicut non baptisatus vel confirmatus non debet alium baptisare nec confirmare nec in his alium tenere. de conse. dist. iij. In baptisate. Et sicut excommunicatus hereticus scismaticus et apostata a fide non possunt excommunicare cum sint excommunicati. xxiiij. q. j. Audiuimus. ita nec absolueri per eandem rationem. Ita nec immundus potest congrue sacramenta ecclesie administrare cum sit per malam vitam extra ecclesiam et ab immundo quid mundabitur. Eccli. xxiiij. c. l. xix. A. vide de sanctitate et munditia ecclesie. s. O. viij. per totum. Sic ergo notum factum est sacramentum eph. j. Et nota quod nihil est pro sacramentorum collatione exigendum. j. q. j. Baptisandis. et c. seq. et ex de presumptio. Veniens. vide. s. D. v. a. j. S. xij. l.

Sacrilegium pri

mo habet latam distinctionem. Secundo duram punitio nem. Tertio difficile emendationem. A Pri

mo patet quia sacrilegium committitur aufe

rendo sacrum de sacro vel non sacrum de sacro. xvij. q. iij. Quisquis. Item frangens votum castitatis sacrilegium incurrit. xvij. q. j. Impudicas. quod facit omnis in sacris ordinibus constitutus vel in religione professus. quia illis duobus modis sollemnisatur votum continentie. ex de vo. et c. Quod votum. lib. vj. Et quod tale crimen sacrilegium sit grauius adulterio patet tam per dicta. s. l. xiiij. B. quod etiam per doctrinam Augustini. et hinc. xvij. q. j. Nuptiarum. plane non dubitauerunt dicere lapsus et ruinas a castitate sanctiore quam vouetur deo adulterij esse peiores. Si enim ad offensionem christi pertinet cum membrum fides non seruat marito quanto grauius offenditur cum ipse deus ipsi fides non seruetur. nec est contra hoc dictum clementi. xxij. q. vii. Quid in omnibus. ubi querit quid in omnibus peccatis est grauius adulterio et glo. ibidem respondet quod hoc dicit quo ad detestatioes criminis. Addit etiam quod illud peccatum cui grauior pena imponitur est grauius adulterio. ut xxiiij. q. j. Non afferamus. sed sacrilege luxurie maior pena imponitur clericorum quam a adulterio laycorum sicut patet. di. lxxxiij. presbyter. ubi tali imponitur penitentia durissimam sicut patet decretum illud intuenti cuius sententia est ista. Presbyter si fornicationes fecerit decem annis in hunc modum peniteat. Inclusus. sacco indutus. et humi prostratus misericordiam dei iugiter implorans tribus mensibus continuis a vespe in vespere in pane et aqua ieiunet exceptis dominicis diebus et principalibus festiuitatibus in quibus vino modico et pisciculis et leguminibus reficiatur. Elapsis sic tribus mensibus exeat de carcere non tamen in publicum procedat ne grex fidelis scandalum patiat. post hec resumptis aliquantulum viribus vno anno et dimidio continue in pane et aqua ieiunet exceptis dominicis diebus et festis in quibus vino. sanguine. et ouis. et caseo uti poterit et postea fiat participes sacramentis iesu christi ne indurescat et psalmos in choro cum fratribus canat vltimus ad cornu altaris non accedat. minora officia gerat. Deinde vero usque ad expletionem septimi anni tribus feriis in ebdomada scilicet secunda. quarta. et sexta in pane et aqua ieiunet exceptis paschalibus diebus. Et si sic septimum annum compleuerit et fratres apud quos penituerit eius condignam peni

Sacrilegiū

tentiam laudauerint poterit ep̄us eum ad grandum pristinū reuocare. Ita tamen q̄ tribus annis sequētibz omni sexta feria nulla misericordia interueniente in pane ⁊ aqua ieiunet. hec ibi. Et q̄ illud decretū nō sit abrogatūz sicut nec quodcūq; aliud editum ad dei honorem ⁊ salutem animarum pbatur. tum q̄ doctores sc̄z Hostiē. ⁊ Innocentius illud in summis suis ⁊ glōsis allegant ⁊ ppositum suū id allegando roborant ⁊ confirmant. tū quia inter. xlvij. canones penitentiales quos Hostien. ponit in summa sua ⁊ etiam alijs in summis suis. Ille canon presbyter si fornicationē fecerit est p̄mus inter canones. quē quilibet sacerdos scire tenetur aliter vix in eo nomen sacerdotis constabit s̄m August. dist. xxxviiij. Que ipsis. igitur nō est abrogatūz quia si sic frustra esset illud allegare ⁊ glōsare. quia nihil probaret. ⁊ esset labor sine fructu scribere ⁊ allegare. Negādo igitur abrogationē conceditur dissuetudo introducta per prelatorū negligentiam quorum aliqui parum curant exequi leges nisi sint bursales. s̄. M. vj. B. ⁊. P. xxi. per totum. Atinas papa deponeret istam imbursationem vt canones melius executioni demandarentur. quia de legibus nō est auditum q̄ permitterent vel dicerent aliquā esse abrogatam ⁊ expediret q̄ eodemodo se haberent iudices ecclesiastici ad alias sciētias lucratiuas. sc̄z honoris dei ⁊ animarū. q̄ paz est ius esse in ciuitate nisi esset q̄ iura tueres. ff. de origi. iij. l. i. §. Post originē. Nec illa consuetudo contra peccata viroꝝrum ecclesiasticorū que deberet tam dure vt dictūz est corrigi ⁊ puniri. punitur lenitervel aliqua pena corporalis mutatur in pecuniariā s̄ iura. s̄. L. xxiiij. B. ⁊. P. xj. L. potest vt videtur ratio esse abrogationis iure pertinentis ad honorem dei. quia sicut dicitur. ex de cōsue. c. vlti. licet longēue cōsuetudinis nō sit vtilis auctoritas nō tamē est vsq; a deo valitura vt vel iuri positivo vel rationi debeat preiudiciū generare nisi fuerit rationabilr ⁊ legitime p̄scripta. Sed vsus contra predicta nō est huiusmodi quia prebet incentiuū delinquendi. igitur nulla lex bursalis est de facto abrogata. Ita nulla lucratiua animarum de iure vt videtur per quā sicut dicitur. ij. Paral.

vj. Reddas iniquo in caput eius ⁊c. Itē sacrilegium est si quis quod venerabilibz locis relinquit studuerit retinere. xvij. q. iij. Sacrilegium. caueāt igitur sacerdotes vt dicantes locum religiosum relictum vel legatum nō solum propter periculum sacrilegij. sed etiam excommunicationis quāz incurrunt illi qui impediūt vel impedire pcurant quo minus vltime voluntates cōpleantur per constitutiones provinciales bonifacij archiepi cātuariensis in psilio. ⁊ dicenti q̄ constitutio illa ligat laycos. tū respondetur q̄ lex vel verba legis legalia penalitā ppter eandem rationem phibitionis debet extēdi ad nō nominatos in phibitione seu excommunicatione per leges. ff. de ser. corrup. l. j. dico adiūctis sibi alijs duabus legibus eiusdem tituli quarū vna incipit vt tantū. vl' s̄m aliquos. Et tantū. ⁊ alia. A seruo. in quibus habetur q̄ pena quā p̄tor ordinavit contra corruptorē seruorum ⁊ ancillarum in p̄ma lege illius tituli debet extēdi ad corruptores filiorū ⁊ filiarum licet p̄tor illos nō nominauerit vel exp̄sserit ppter eandem rationē delicti vel maiorem causam phibitionis sicut latius patet intuenti s̄m glōsam cardinalis. ex de elec. sup. c. Si forte. li. vj. sic in pposito ⁊ patet. Nec consuetudo debet dici sed corruptela. dist. viij. Mala consuetudo. Item dicitur sacrilegus qui ecclesiasticam personam ledit. xvij. q. iij. Sicut. Et q̄ sacrilegorum culpa sit magna patet. q̄ sacrilegus in rebus ecclesiasticis iude proditori comparatur. xvij. q. iij. Si forte.

B Quātum ad sc̄dm sicut sacrilegiū multipliciter cōmittitur. ita grauitervel punitur. Nam sacrilegij pena est infamia. vj. q. j. Infames. Item anathematisatio. xij. q. ij. Indigne. Item pena pecuniaria. xvij. q. iij. Quisquis. ff. ad le. iij. pecu. l. Sacrilegij. Si queras cui danda est pena pro sacrilegio dicas. vt. xvij. q. iij. Si quis in atrio. ⁊ ex de symo. De hoc autem. L

Tertium patet quia cum mediocrit̄ mali cū difficultate corriguntur. iuxta illud Proverb. j. Peruersi difficile corriguntur non est dubium quin sacrilegi cū sint valde mali difficulter emendētur sua ppria voluntate sed sunt corripēdi inuiti. quia magnum sacrificium deo offertur cū qui

in sua et aliorum perniciem debachatur compe
scunt. xxij. q. v. Quali. S. iij.

Sancti habent primum

in mundo tedioz multiplicitate
Secundo meritoz diuersitate. Ter
tio in celo primioz eternitate. In
primo fuerunt patientes. In secundo constan
tes. In tertio gloriates. A. In pri
mo habuerunt patientiam scientes quod so
cij tribulationum erunt et socij consolationis
ex testamento militum. l. j. vbi habetur quod
illi qui in bello eadem pericula experiunt
licet milites non sint sed homines alteri
conditionis tamen eisdem iuribus et priuile
gijs gaudebunt. quia vbi est eadem ratio ibi
est idem ius. sic de illis qui persecutionem
patiuntur cum christo sicut apostoli et marty
res et alij sancti fecerunt et faciunt adhuc.
quia et si non sint apostoli tamen cum ipsis
habebunt premium dicente aplo. ij. Thim. ij.
Si sustinemus et conregnabimus. et ij. Co
rinth. j. sicut socij estis passionum. sic eritis
et consolationis. Et veraciter hoc modo. s.
permittendo matrem suam et amicos suos
habere hic paupertatem et multas tribula
tiones certissimo signo ostendit aliam vi
tam restare. quia aliter politica et dominium
dei esset peius et iniustius quam mundi et domi
nium terrenum. Exemplus de operario qui pro
dieta capit cibum et denarium vbi filius qui
habebat hereditatem in ope maioris laboris
non recipit nisi quadam sustentationem spe ma
ioris. h. applica ad peccatores et abundantes in
seculo et ad illos quos dominus elegit pauperes in
h. mundo diuites autem in fide. Jaco. ij. pro quod
deus est mirabilis in sanctis suis. quod quod ad usum
mundi deduxit eos in via mirabili. Sap. x.
Et multum rationabiliter. quia mali pro pau
cis bonis que faciunt in presenti remuneran
tuntur et in futuro plenius punientur. de
pe. dist. ij. s. q. q. et sancti e contrario. exem
plum de diuite et lazaro. Luce. xvj. Et sic
deus temporaliter et eternaliter remunerat.
xxij. q. ij. Si quilibet. Et iustum est quod illis
dat mercedem eternam qui fuerunt socij
eius in dono et in lucro ut patuit. s. p. v. s.
dicens illud. Luce. xxi. Vos estis qui per
mansistis mecum in tentationibus meis et ego
dispono vobis ut edatis et bibatis super me
sam meam in regno meo. et quando vocabit

sanctos ad regnum deponet malos in infer
num unde erit quodammodo de eis sicut de per
fectis egypti de quibus sic est ordinatum pro
legem. ff. de offi. prefe. augu. l. Unica. quod il
le quem imperator vult ibi de nouo perfectum fa
cere in ciuitate alexandria que est metro
politana egypti intrans preponitur et ho
noratur et alius deponitur qui prius fuit
in potestate. sic deus deponit potentes de
sede. Luce. j. quia sanctis vocatis et intran
tibus ciuitate celi quam dicit venite benedicti
patris mei possidete regnum. Mat. xv. mali
qui prius habuerunt potestatem in mundo deponen
tur in infernum. et h. mutatio dextere excelsi.
vide quod iste processus in iudicio mundi cor
dat. s. R. ij. d. r. vij. c. Sic igitur sicut in bonis
operibus et tribulationibus nunc socij sanctorum ut pos
sitis tunc cum omnibus sanctis comprehendere Ephe. ij.

B. Quatum ad secundum sancti habebunt meri
torum diuersitate. Nam quidam fuerunt de statu et
merito aploz quos dominus misit ad predicandum si
ne auro et argento sine baculo et virga ut ab
eis tollerent icetina liq. et instrumenta vitioz
xj. q. ij. ita quod predia non possiderunt. s. pro
pter egentes acceperunt. xj. q. j. Futura. Alij
vero habuerunt statum martyrum et meritum et hnt
nunc premium quod pro christi nomine martyrisant absque
dubio vitam eternam consequuntur. xv. q. j. Meri
to. s. Firmissime. cum quibus christiani sunt in celo
mercedem vendicare quod et si affectus martyrij
ad effectum non deducatur ipsa sola voluntas co
ronatur. de pe. di. ij. Nunc quod. Sed quod posset esse
martyr si antipater veniret remittendo suis
occisoribus quod non potest inuenire in corde suo ut
dimittat quam iniuriam sibi vel facti sine ma
gna emenda cum martyrium contumaciter vehe
mens sine charitate non valeat. de pe. di. ij.
Euidetur. r. j. Cor. xij. Si dederero corpus meum
ita ut ardeam charitate autem non habuero ni
hil mihi prodest. Alij habuerunt statum et meri
tum patriarcharum quod multum placuerunt deo pro ho
spitalitate sicut pro. s. h. vij. a. Alij vero pro ph
ra qui pro populo dei propter malitiam non deserebant sed
arguebant. xxij. q. iij. Tolerandi. quod est pro pla
tos illos. s. D. xij. b. r. p. xv. a. et quidam mali
prophete mueram et super accipiebant. j. q. j. Ju
dices et etiam donum prophetie videbant ibidem.
Sic adhuc quod non gratias sacra ministrat. D. v
a. r. s. ij. c. Alij vero habuerunt statum et meritum
et hnt nunc premium professorum maxie quod professio
nem fidei christiane habebant et confessionem

Sapientia

proprie culpe integre faciebant et sequen-
ter aliene culpe confessionem perfecte audie-
bant. quorum vices gerunt adhuc sancti pa-
tres spirituales quos qui continent plus pec-
cant quam continentibus pres carnales. ij. q.
vij. Qualis. in textu et in glosa. Laueat igitur
qui continent confessores suos quan-
do non loquuntur eis placentia. Argumentum
ad hoc. s. f. vij. l. Alii habuerunt statum et
meritum virginitatis quod magnum est. quia si-
cut matrimonium implet terram. ita virgini-
tas celum. xxij. q. i. Nuptie. et ideo antefer-
tur nuptiis ibidem et tamen sine operibus
bonis non saluat. xxij. q. v. Tunc saluabitur.
Sic igitur distincta sunt merita sanctorum
et secundum hoc habent distinctionem in celo in
quo differt unum a gloria alterius sicut stel-
la differt a stella in claritate. i. l. xv. Et
sicut sancti habuerunt ut dictum est merita
specialia. ita habent et premia specialia. quia si-
cut in arbore fructifera requiritur vita in-
terior et cortex exterior et fructus vberior.
Ita opus quod quilibet sanctus habuerit tunc
et quilibet christianus habeat nunc sanctitates
cordis gestus et operis. id est bone vite et
fame apud deum et quod sit sancte conversatio-
nis ut de eoverificet illud Esa. vi. et Apoc.
iij. Sanctus sanctus sanctus. de quibus pme.
i. Pet. iij. Dominum iesum christum sanctificate
in cordibus vestris. id est corda vestra et ope-
ra et omnia alia per ipsum sine quo non erunt
stabilia vel sancta sed cessabunt et erit de
talibus operibus honoribus diuitiis et de-
litiis sicut de electione prelati qui eligitur vo-
candis non vocatis. Nam sicut non vocatus
potest libellum proponere coram iudice ad
cassationem electionis habens hanc formam
Coram vobis propono ego talis contra ta-
les quod cum sim canonicus et prebendatus talis
ecclesie vocemque habeam eligendi nuper
vacante ipsa ecclesia canonici dicte ecclesie
me qui in tali loco absens eram vnde vocari
debueram et interesse poteram et debebam
non vocato sed contempto ad electionem talem
de facto processerunt et procedere presumpserunt
quare peto prefatam electionem in contemptum
meum meique iuris preiudicium attemptatam
cassari et irritari. probantur hec. ex de ele.
c. ij. et c. Venerabiles. et c. Inter vniuersas.
et c. Coram. et c. Benef. Applicatio patris de
eo qui dicit. Johan. xv. Sine me nihil po-

testis facere. et de operibus nostris sine ipso
factis. In gloriam igitur dei omnia faci-
te. i. Corinth. x. quia hec gloria in omnibus san-
ctis eius. in ps. Et quantum ad ter-
tium sancti habent non solum in celo gau-
diorum eternitatem sed etiam multiplicita-
tem. quia secundum quod habuerunt multiplices do-
lores secundum hoc variantur eorum consolatio-
nes. iuxta illud ps. Secundum multitudinem
dolorum meorum in corde meo consolatio-
es tue letificauerunt animam meam. Nec mi-
retur quisquam quod deus voluit sanctos suos sic
expectare et exaltare. quia sicut papa quan-
do vult et debet aliquos canonizare deus prius
inquirere de vita sancti de cuius canoniza-
tione agitur et postea ipsum canonizare
ut est de testi. venera. Item nullus etiam si
mirabilia faciat debet coli nisi per romanam
ecclesiam fuerit approbatus. est de reli. et
venera. san. c. i. Nec reliquie sine ipsius ap-
probatione sunt villo modo venerande ibi-
dem. c. iij. Nota contra venerantes reliqui-
as questuarius. nec sunt vendende. ibidem
c. iij. Ita deus vult quod expectet annum proba-
tionis. quoniam cum probatus fuerit acci-
piet coronam vite. Jaco. i. Et in hoc sancti
sunt sicut serui laborantes dum hospites
comedunt sed dum illi in mortis nocte dor-
miunt et decedunt tunc isti inuitantur et
quia qui pro bono quod agit temporaliter re-
munerari non querit. merces illi deus erit.
xxij. q. iij. Dicat.

Sapientia est

triplex. Primo quedam
vere existentie. Secun-
do quedam vane appa-
rentie. Tertio quedam
maligne fallacie. p. pri-
maz spiritus sanctus bonos regit et reficit. per
secundam mundus vanos decipit. per terti-
am spiritus malignus multos inficit et de-
struit. A Quantum ad primum sicut
ille reputatur sapiens apud mundum qui
scit sine defectu narrare in forma legis nar-
rationem seu factam coram iudice terreno
ad lucrandum terram morientium nihil omit-
tens de pertinentibus ad ostensionem iuris
sui. Ita coram deo qui sic narrat peccata sua in
confessione ut lucretur corpus et animam suam sicut

alius potest lucrari terram pro se et heredi-
 bus per leges. C. de aduo. diu. r. iudi. l. i. Re-
 stituende. ubi lex querit utrum aduocatus qui
 in certa curia multa lucratus possit illa heredi-
 bus suis relinquere et tenet quod licite ac-
 quirit potest. Et si illa que habet ex nobilitate
 generis potest heredi relinquere multo fortius
 illa que acquirit sua sapientia cum sa-
 pientia sit potior genere. sic in proposito.
 Nam concupiscentia sapientie perducit ad
 regnum Sapientie. vi. Corpus et animam. et
 patet. huic concordat alia lex. C. de postu-
 l. Prouidendum. Cuius legis casus sic con-
 ducitur. Cōtingit quod aliqui aduocati sunt eli-
 gendi aut postulandi in aliqua curia. sicut
 modus est in multis curijs. aliqui vero qui
 uellent eligi sunt diuites. aliqui nobiles.
 aliqui uero sapientes dicit lex quod isti sunt
 preponendi. quia inter omnes fortunas plus
 ornat sapientia. Ita de preponit tales ad
 celum. quia lex dei predictis concordat Pro-
 uerb. viij. Melior est sapientia cunctis opi-
 bus. et infra. ca. xvj. Posside sapientiam. quia
 melior est auro. et Ecclesiastes. vj. Utilio-
 rem dixi sapientiam diuitijs. et Eccles. ca.
 ix. Melior est sapientia quam arma bellica id
 est potentia. Et non obstante quod uera sa-
 pientia sit tam utilis et necessaria deus dat
 illam diligentibus. ita copiose sicut aquam fon-
 tis propter quod dicitur Eccli. i. Fons sapientie
 uerbum dei. et Prouer. xvij. Aqua profun-
 da uerba ex ore uiri et torrens redundans
 fons sapientie **B** Super quo nota
 primo quod sapientia comparatur aque propter
 eius copiositatem. quia sicut aqua est omnibus
 communis. ff. de re. diu. l. Nemo. ita sapien-
 tia que foris predicat in plateis dat uocem
 suam. Prouer. i. Dicens. Eccli. xxiij. Ego sa-
 pientia effudi flumina. Secundo propter
 eius utilitatem de qua dictum est supra isto
 capi. Tertio propter eius perpetuitatem. quod
 sicut quedam flumina sunt perhennia. quedam
 uero deficientia. sicut torrentes que fluunt
 hyeme sicut. ptz. ff. de fluminibus. et ne quid
 in flumine publico fiat. l. i. Sic sapientia
 uera attingit a fine. i. a terra usque ad finem
 Sapientie. viij. id est usque ad celum sine fine.
 Sed certe omnis alia sapientia est sicut torrens
 et non durans: nisi dum hic uiuit in mun-
 do quod est quasi turpis hyemis respectu pul-
 chritudinis estiuu celi. propter que bene uo-

catur Jaco. iij. Sapientia terrena animas
 las et dyabolica. Et sicut nihil debet immitti
 in flumine per quod cursus eius perpe-
 tuus posset impediri uel mutari quod si fa-
 ctum fuerit tolli debet. ut. ff. ne quid in flu-
 mine ripa ue eius fiat. l. i. Ita nec uerbum
 dei que est uera sapientia deberet aliqua
 terrena occupatio esse impedita uel ali-
 quo lucro uel delectatione uel alicuius ma-
 litia maculari uel retardari. quia sapientia
 vincit maliciam. Sapientie. viij. Recte. igitur
 sicut ille riuus qui consueuit esse apertus
 non debet cooperiri terra nec abscondi. quod
 sic comodum eius auferret. ff. de riuis. l.
 Labeo. sic nec et partz Eccli. xlvij. Impletus
 quasi flumine sapientia. **L** Quantum
 ad secundum dicitur de uana sapientia
 xvj. q. ij. Qui sine saluatore. Qui inquit
 sine uera sapientia estimat se prudentem esse
 uel posse fieri non prudens: sed stultus est
 quia Sapientie. xij. Vanus sunt omnes homi-
 nes in quibus non scientia dei. quia scien-
 tia uel sapientia que ad tropologiam non
 conuertitur uana est. quia in uanitatem et
 in sensus obscuritates deducit dist. xxvij.
 Nonne. dicentes se esse sapientes stulti fa-
 cti sunt Roma. i. **D** Quantum ad
 tertium illa est sapientia dyabolica. Jac.
 iij. Et maligna que conuertitur et lucra con-
 tra leges rationabiles que prohibent unum
 contractum qui dicitur esse quando aliquis
 dat alicui mundi sapienti uel potenti unam
 partem alicuius rei ab alio occupate ut si
 bi acquirat aliam partem quod est prohibetur
 ff. de pac. l. Sumptus. et. C. de man. l. Ana-
 stasio. in qua dicitur quod de re mihi debita
 non licet mihi alteri unam partem vende-
 re. et alteram dare: ut totum lucretur a des-
 bitore. Item. C. de postul. l. Si quis. et. l.
 Quisquis. et ratio est quia leges presumunt
 quod quando aduocatus uel alius sapiens mun-
 di paciscitur de tota parte litis per phas-
 vel per nephas conatur ut possit habere uis-
 ctoriaz. quia si succumberet nihil haberet
 pro labore. Aliam rationem tangit glo. ex
 parte dantis. quia sicut infirmus omnia dat
 medico timore mortis. Ita talis post litem
 motam uidens periculum imminere si suc-
 cumbat. quia forte condemnabitur aduer-
 sario in multis expensis. et quod forte timet
 sibi de morte dat totam causam litis quod

Satisfactio

non licet. sic nec licet quod post litem motam aliquis actionem suam transferat in potentiorum. C. ne liceat potest. l. j. Sed an liceat alicui ius suum vendere quod preterit se habere ad aliquam partem. et videtur quod non per leges et rationes predictas. In contrarium est quotidiana consuetudo vel abusus. Dicunt iuriste quod ante litem motam licitum est: sed non post. et causa potest esse que tangitur in predicto exemplo de infirmo. sed quare non licet ante litem motam pacisci de parte litis: sed licet isti totam litem vendere. Studentes respondent quod iuriste non satisfaciunt bono conscientie. quia sapientiam dei non cognouit mundus. j. Corinth. j. Quia sapiens nulli nocere intendit. vj. q. j. capi. Sapiens.

S. vj.

Satisfactio debiti

Item vel iniusti facienda deo vel homini. sic debet fieri. Primo cum iuris equitate. Secundo cum temporis celeritate. Tertio cum cordis iocunditate. **A** necessitas primi patet per legem de seruo pignori dato supra. l. v. l. et quia nisi fiat restitutio integre absolutio satisfactio negligentis non valet supra. r. vij. b. Et ratio est bona. quia satisfactio est peccatorum causas excidere nec eorum suggestionibus aditum prebere. de pe. di. iij. Circa principium. quod non potest fieri nisi homo integre confiteatur et satisfaciatur. quia usque ad illud tempus radices peccatorum remanent vel ipsa peccata in se cum suis radicibus. In quo casu deberet esse de male confitente. sicut de male computante. quia sicut ille qui vno die deficit in computo dando. quia omisit computanda. postea potest redire ad auditores et corrigere computum suum usque quo computus suus sit finitus et clausus: sed post non auditur in allegatione erroris sui per legem de errore calculi id est computatio. l. Anica. sic de isto qui non bene computauit culpas suas. et propter quod docetur Eccles. xvij. Ante mortem confiteri. quia a mortuo quasi nihil perit confessio. **L**

Quantum ad secundum oportet quod fiat tepestive patet. quia aliter non presequitur appellationem suam. sicut patet supra. a. xvj.

Scandalum

b. Et quia aliter est in periculo totum pendendi. quia sicut ille qui habet apud falsum hominem bonum pignus impignorat. et nescit utrum poterit ultimo die statuto pro acquisitione acquitare illud. Sultus est si hoc non faciat ante illum diem ita cito sicut potest. quia secundum legem totum tempus medium ad soluendum liberum relinqui intelligitur ff. de solu. l. Quod in diebus. Ita ille multo stultior est qui habet animam impignoratam falsissimo dyabolo. et patet. Ne igitur tardes conuertere ad dominum nec differas de die in diem Eccli. v. **E** Quantum ad tertium ut fiat cum hilaritate peccator est nimis stultus. quia interim multa perdit. quia sicut illud quod plantatur vel seminatur in solo alieno perditur seminanti. quia est illius cuius est solum Insti. de re. diu. s. Ex diuerso. Sic postquam hostis lucratus est animam peccantis ipse perdit omnia bona que interim facit quo ad vitam eternam usque quo per penitentiam satisfecerit. Et antequam igitur et libenter deberet satisfacere dicens deo secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam. in psal. **S** vij.

Scandalum triplex

Item primo est periculosi exempli. Secundo maliciosi animi. Tertio utrumque erit durum iudicium. Primum est datum ex parte illicite agentis. Secundum est attemptatum ex parte peruerse cogitantis. Tertio et utrumque erit iudicatum ex parte iuste condennantis. **A** Quantum ad primum grauius peccat qui proximum indebite scandalizat. x. q. iij. Cauendum. quia dantes occasione scandali sunt rei eorum qui scandalo perierunt. j. q. j. Hi quoscumque. quia qui occasiones damni dat damnum dedisse videtur. extra de iniur. et dam. da. Si egressus ignis ut igitur tale periculum vitetur quandoque est a licitis abstinendum. sicut dicit apostolus. Si scandalizo fratrem meum non manducabo carnes in eternum. extra de noui ope. nuncia. ca. ij. et xxij. q. iij. s. j. et supra. a. iij. b. et propter eandem rationem consuetudines terrarum dummodo non sit contra salutem animarum sunt seruande di. xij. Illa. Exemplum de matre Aug. et Ambro. dicentis

Cū mediolani sum nō ieiuno. cū romāves
nio sabbato ieiuno. 7 sic mater Augustini
fecit consuetudinē seruando 7 scandalovi
tando. Et illa ratione xps soluit tributus.
Mattb. xvij. 7. xj. q. iij. Inter verba. 7 illa
de causa aliquid concedit qd non esset cō
cedendū di. xcv. Presbyteros. 7 omittitur
qd de iure esset faciendū di. l. j. Aliquātos.
7 breuiter nihil personale cū scandalo fa
ciendū est. extra de tempo. ordinā. Ad au
res. Et tamen nemo dō ppter scandalum
vitandū mortaliter peccare. extra de noui
ope. nuncia. Cū ex iniuncto. nec a tramite
veritatis recedere exemplo xpi qui ppter
scandalum iudeorum noluit dimittere do
ctrinā veritatis. extra de voto rē. magne.
Sed in alijs caueat a scandalo actiuo ne
ei dicatur. ve ei per quem scandalū venit
Mattb. xvij. 7 extra de noui ope. nū. c. ij.

B Secundū scandalū surgit ex sa
na doctrina. xj. q. iij. Inter verba. sicut phi
lisei fuerūt scandalizati audito verbo xpi
extra de voto rē. Magne. Et nullus debz
bonū dimittere ppter scandalū vllū. extra
de renun. Nisi cū pridē. qz est sicut dicit.
Ezech. vij. Scandalum iniquitatis eorum

L Quantū ad tertiū iudiciū scan
dali erit durū. qz raro cōfitemr de scanda
lo vel min⁹ satisfaciūt. qz publice peccan
tes publice satisfacere deberēt. xj. q. vlti.
Canonica. 7 Deut. xv. Pro mensura pec
cati erit 7 plagarum modus. qz duo mala
fecit vnū. qz peccauit aliud: quia peccare
aliū vel alios fecit. ideo nō sufficiat qd sa
tisfacit de vno tm̄ de pe. dis. iij. §. His au
toritatib⁹. 7 nota casuz. s. p. xj. a. 7. b. tuz
qz videt qd pena scādalizatiū tristat post
mortē xpm p casuz sup positū. c. vij. b. tuz
qz expectantes vsqz post mortē nō potue
runt scandala prius data reuocare p casū
legis. Esto qd iudex ordinari⁹ alicui cām
cōmittat. 7 ille recipit 7 aliquātulū pce
dit in eadē nunqd poterit postea reuoca
re videt qd nō. qz mādatū non reuocat ni
si re integra. extra de elec. In causis. 7 ex
tra de pcur. Ex insinuatōe. 7. C. de actio.
7 obliga. l. Si tamen ab initio. Contra ius
diciū soluitur vetante eo qui iudicare ius
sit. ff. d. iudi. l. Iudiciū soluit. 7. C. e. l. cū p
tor. 7. ff. de offi. proconsul. l. Solent. Pōt
dici qd si reuocet anteqz desinat esse iudex

valet reuocatio sic qui reuocat per confes
sionem peccata sua. 7 exempla mala cum
potest seipsum iudicare. 7 reuocationem
q̄tum est possibile. innotescit illis quos
scandalizauit. valet reuocatio. exemplum
de illo qui iussit verberari clericum mans
datum reuocante supra. c. iij. b. et de illo q
fecit pacem cum vulnerato. 7 de plagis 7
de omni periculo in posterum contingens
ti supra. q. xiiij. a. Nam iuri futuro per pa
ctum renunciari potest. C. de pact. l. j. Et
de periculum scandali supra. a. ij. a. p. x. c.
e. xj. b. 7. c. et qd sint homicide. a. ij. Itē cō
tra tales. o. viij. §. Et modo quo dictus est
ante mortem vos iudicate ne ponatis of
fendiculum vel scandalum. Roma. xiiij.

S viij.

Scientia triplex

S Prima mundane bonitatis.
Secunda misericordie pie
tatis. Tertia mundane vani
tatis. Prima laudabilis. Secunda vtilis.
Tertia damnabilis. **A** Prima lau
dabilis. quia scientia liberalium artium va
let ad sacram scripturam intelligendam.
dist. xxxvij. De quibusdam. Valet igitur ad
theologiam intelligendam. qua fides cas
tholica roboratur. 7 cuius studium precis
pue approbatur. extra ne cleri. vel mona.
rē. Super specula. Possumus autēz scien
tias seculares legere ne ignorem⁹. 7 ei cō
traria repudiem⁹ di. xxxvij. Legim⁹. Et ad
illam intentionem debent clerici studijs
interesse di. xxij. His igitur. qz tales lau
dabiliter seculares litteras addiscunt qui
qd in eis vtile inuenerint ad vsum sacre
eruditionis conuertunt distin. xxxvij. Tur
bat. vide supra in prologo. Recte igitur si
cut clerici prebendati: qui de licentia epi
scopi sunt in studijs generalibus habebūt
fructus beneficiorum suoz. extra de cleri.
non residen. Tue. Ita qui predicto modo
theologiaz student. 7 in alijs propter illā
habebūt fructū prebēde celestis Sapien.
vj. Ponam in lucem scientiaz. quia qui sic
dicit habet veram scientiā qua xps inue
nitur di. xxxvij. Legim⁹. in fi. qz de⁹ est ca
put 7 auctor talium sciētiaruz ibidem. 7. j.
Reg. ij. dicitur de sciētiarum domin⁹ est.
vide aliam causam quare est addiscendū

- 2. p.

3. p.

Senectus

supra. l. iij. a. **B** Quantum ad secundus scientia pietatis est scientia novi et veteris testamenti dist. xxxvij. Si quis grammatice. et conuertendo istam ad tria in quibus dei cultus consistit in bonitate scilicet scientis. et illa scientia est necessaria. sicut patet supra. c. vj. b. et disciplina delinquentis: et in doctrina proficietis pro quo docendo necesse est habere succum litterarum. sicut patet supra. l. iij. a. que comprehenduntur in psalmo bonitatem inquit et disciplinam et scientiam doce me etc. Et sic charitas vestra magis ac magis abundet in scientia philip. j. Quia qui rebeliter uiuit: et dicere atque agere bona recusat potius dyaboli quam christi membrum esse ostenditur. et potius infidelis quam fidelis esse monstratur dist. xxxvij. nullus. **L**

Quantum ad tertium sine predictis conditionibus omnes alie sunt vane. Superi. xij. Vanus sunt homines in quibus non est scientia dei et uilibus bestiis similes. unde Orige. dist. xxxvij. Legimus. S. Hinc est. per cymphes et ranas quibus egyptij sunt percussi garrulitates et sophistica argumenta intelligit. et Hiero. super Esa. et habet dist. xxxvij. Vanus inebriantur. dicit quod tales vanitates tendicula siue vincula quedam sunt et fantasmata appellanda id est vmbre et ymagines quedam que cito resoluantur. et tamen multi qui deberent spoliare egyptios. iuxta illud dist. xxxvij. Hinc. et S. Sed contra legitur. ubi sic legitur quod moyses precepit filiis israel: ut spoliarent egyptios auro et argento moraliter instruens: ut siue aurum sapientie: siue argentum eloquentie: apud poetas inueniremus in usum salutifere eruditionis vertamus. potius spoliant theologiam. qui uel trahunt eam ad tales vanitates vel illas nimis talibus immiscet et maculant: vel nimis intendunt illis non aduertentes. quomodo Hieronimus fuit ab angelo correptus eo quod uir christianus libros ciceronis legeret. et figmentis paganorum intenderet dist. xxxvij. Legimus. A ueritate quidem auditum auertent ad fabulas autem conuertentur. j. Thymo. iij. Et ideo sunt semper discentes. et nunquam ad scientiam ueritatis peruenientes. ij. Thymo. iij.

S ix.

Senectus triplex

I Primo aliquorum est gratiosa. Secundo aliquorum periculosa. Tertio aliquorum dolosa.

A In primo gradu et statu sunt illi qui in sacra scriptura uocantur senes et prudentes dist. xx. De quibus. et distin. lxxxij. Porro. et ff. de iure immuni. Semper. et ff. de fide instrumen. l. vlti. Argumentum in contrarium. ff. de edil. edic. l. Precipiunt ediles. et extra de elect. Cum olim. De hac prima senectute dicitur distinctio. lxxxij. Porro. Gloria senum est canicies. hec uero canicies sapientiam designat de qua scriptum est. Canicies hominum prudentia est Cumque nongentis et eo amplius annis ab Adas usque ad Abraam uixisse homines legimus nullus alius prius appellatus est presbyter id est senior quam Abraam qui multo paucioribus annis uixisse legitur. Non ergo propter decrepitam etatem: sed propter sapientiam presbyteri senes nominantur Leuit. xix. Honora personam senis.

B In secunda conditione est senectus uiciofa de qua habetur. ij. q. vij. Paulus in epistola. j. ad Thymo. iij. Seniores ne increpaueris. sed apostoli regula tunc obseruanda est secundum beati Grego. ibidem cum culpa senioris suo exemplo non trahit ad interitum corda aliorum quod discreta increpatione fieri debet. Nam scriptum est Esa. xliij. Laqueus iuuenum omnis et facti sunt in rapinam: nec est qui eruat. et Esa. lxxv. Puer centum annorum morietur. et peccator centum annorum maledictus erit. et ratio est secundum glo. ibidem. quod exempla prelatorum et senum facilius corrumpunt. Daniel. xij. Egressa est iniquitas a senibus. et ideo magis sunt puniendi. Arg. xj. q. iij. Precipue. et di. lxxxvj. Tanta. ubi habet quod senes quanto morti uiciniores sunt tanto deberent esse puriores solidiores et timidiore. unde ibi dicit dominus papa. O miser senex a tanta leuitate morum et operum cōpescere et resipiscere et quanto morti uicinior efficeris tanto sollicitior atque timidior esse debes. et dist. lxxxij. c. Nemo. dicit Grego. Nemo quippe amplius nocet quam qui puerse agens nomen et ordinem dignitatis et sanctitatis habet. hunc enim delinquentes redarguere nullus presumit et in exemplo culpa uehementer extendit cum p

reuerētia ordinis peccatorū veneratur. At
tendant igitur senes et presbyteri. illud ad
Hebreos. viij. Omne induit quod antiquat
et senescit proprie interitum est. **L**

In tertia conditione est ille quē mala
senectus in morte excludit a celo et mittit
in infernum absque honore vltima senectus
Sapient. iij. Recte sicut decrepita senectus
facit hominem inabilem ad episcopatum dist.
lxxxv. Florentinū ita inueteratus dierum
malorum Danielis. xij. Inabilis est ad ordi
nem angelorum. Treno. v. Senes defecerunt
de portis. s. celi. Qui ergo erravit in iuue
tute corrigat vitam suam in senectute ne di
catur ei. Deut. xxxij. Sicut dies iuuentu
tis tue: ita et senectus tua erit florida in vir
tute et sapientia. quia sicut iustus et securus
esset quod delicta iuuentutis corrigeret in iu
uentute. sicut patet per bonum casum supra
c. vi. b. Ita pessimum est et iniustissimum quod
nec habeat iuuentutem bonam nec senectutem
et tamen frequenter contingit. vt impleat
illud. Prover. xxiij. Adolescens iuxta viam
suam. etiam cum senuerit non recedet ab ea.
et illud Eccli. xxv. Que in iuente non con
gregasti in senectute quomodo inuenies.

Sensus humanus

Primo debet diligenter cus
todiri. Secundo constanter
sigillari. Tertio vtiliter ce
lari. **A** Primum patet. quia sicut via
publica sic debet conservari quod nihil ponas
tur vel edificetur in ea quod alicui noceat
et si positum vel edificatum fuerit tollatur.
ff. ne quid in loc. publi. fiat. l. ij. §. Hoc in
terdictum. et §. Sit pretor. Ita sensus qui
sunt via ad animas et ad cor quod dyabolus
nullus peccatum ponat in eis. et ne sicut ser
pens Ena seduxit astutia. Ita corrumpatur
sensus vestri. Cor. xj. **B** Secundo
debet quilibet sensus suos constanter si
gillare timore et amore et gratia illius qui
dicit Cant. viij. Pone me sicut signaculum
super cor tuum quod accepit sculpturam et im
pressionem a iudeis quando eum in cruce vul
nerauerunt. et litteris inscriptis a pylato
Jesus nazarenus rex iudeorum et fuit ad mo
dum sigilli sputis iudeorum. et proprio sangui
ne et aqua de latere fluente. Job. xx. Erunt

sanguis et aqua quod autem gratia christi qua
deus signavit et sigillavit animas ut verum
sigillum spirituale ostendit psal. d. Signatum
est super nos lumen vultus tui domine dedisti
leticiam in corde meo. et quod sit autenticum patet
quia sigillum episcopi est autenticum. extra de p
batio. post cessio. si christus est pontifex per am
plius et perfectius Hebreo. ix. Item sigil
lum principis est autenticum. extra de fide
instrumen. Cum dilectus. et christus est rex res
gum Apoca. xix. Necessitas autem sigilla
tionis spiritualis est magna. quia sicut ha
bitans inter fures ponit seram super ostium
camere sue ne bona sua furent. et sicut episcopus
rex vel alius dominus ponit sigillum suum super
ostium domus: ut fructus vel alie res in ea
melius custodiantur. Nam sequestratio fit
causa rei conservande usque ad determina
tionem. extra de sequestra. c. j. Ita spiritua
lis sequestratio et sigillatio custodit animam
et omnia bona spiritualia. ergo sicut lite pen
dente et durante fructus sequestrantur. ij.
q. vj. Quotiens. et. iij. q. j. Quia ea. Ita om
nis fructus spiritualis dum vis durat inter
nos. et dyabolus usque ad mortem custodiatur.
Itaque sequestratur fructus ne aduersa
rius illos dilapidet. iij. q. j. quia ea. ita etc.
Et vere dum aliquis est in mortali pecca
to bona eius destruuntur et dilapidantur
patet supra. p. viij. b. quia non sigillantur
predicto sigillo. Appellet ergo peccator con
fitemus. quia post legitimam appellatio
nem fructus debet sequestrari. ij. q. vj. Vi
duum. et extra de sequestra. c. vlti. Pax igitur
dei que exuperat omnes sensus custodiat
corda vestra et intelligentias vestras Phil.
iij. **L** Tertio debet vtiliter celari.
quia sicut corpus hominis mortui tegitur
sub terra ne fetore suo alijs noceat. ita sen
sus hominis deberet tegi cogitatione illius
terre in qua sepelietur ne spirituali fetore
corrumpat animam propriam vel alienam
et sicut prodest homini inter bonos et iustos
sepeliri. xij. q. ij. Cum grauius. ita prodest
quod anima et sensus talibus cogitationibus
iustis celentur. Et sicut qui violat sepulchrum
grauiter peccat. et infamis efficitur. vj. q.
j. Infamis. ita coram deo qui sua tempta
tione spoliat talem sepulturam spiritua
lem. Non sic ergo vos sed sensibus perfec
ti estote. j. Cor. xiiij.

Sequere

S xi. Equi Dño nō

I debemus multitudines deviantem. Secūdo hostem anime male ducentē. Tertio s̄ xpm̄ eterna p̄mia largientē. **A**

Prīmū patet. qz multitudo inutiliū p̄sonarū est vitanda dist. xxij. Tales. contra multos qui in p̄p̄is suis excusant se per multitudinē. vide di. lix. Si officia. qz vix p̄t esse salubris correctio in illo qui habz multitudinē sociam. xxij. q. iij. Non p̄t. Et ideo cū contagium peccandi inuasit multitudines diuine discipline misericordiā necesse est. xxij. q. iij. Non potest.

B Secūdo non debemus sequi hostem male ducentem quoz vnus est mala voluntas. s̄m̄ Augu. in sermone de puero Centurionis. et habet. xxij. q. j. Paratus. in fi. Nihil inquit infelicius felicitate peccantiuz qua penalis nutrit impunitas et mala voluntas velut hostis interior roboratur. Talis igitur hostis anime: nec quicūqz alius sequendus est. quia est sicut latro qui precedens aliquē cum lumine de nocte cūvenerit ad socios suos qui in passu periculoso expectāt lumine extincto ipsū cū alijs q̄s ducebat spoliat. Et mirus est q̄ voluntas vel caro vult male ducere hominē. et ipse vult illas sequi: qz sicut ille qui mandavit iniurias fieri. et is q̄ mandātū suscepit ad penā iniurie obligantur. ff. de iniur. et famo. libel. l. Nō soluz. s̄. Si mandato. sic qui ducit et qui sequit. Talis igitur qui sic sequit hostem anime sue est nimis mobilis. sicut ille Treno. j. Peccatū peccavit hierusalem p̄pterea instabilis facta est et opa sua sunt mobilia. et ideo nū sunt sua ad gl̄iam eternā p̄ rōnes legis. ff. de acq. re. domi. l. Ticius. q̄ vult q̄ dom⁹ mobilis ex tabulis facta in p̄dio suo. s̄. Ticij nō sit ipsi⁹ Ticij: sed si edificiū immobile in solo suo factū esset suū eēt iure naturali et civili. ff. de supfi. l. Supficiarias edes Sic illud opus bonū qd̄ q̄s edificat in solo ecclie sine mobilitate peccati in ptate est ecclie militatis dū vivit. et triūphātis cū morit̄ ad modū opantis qz sequit̄ deū immobili corde dicēs Luc. ix. Magister sequar te quicūqz ieris. sic sequebatur eū il-

le. Ro. viij. Neqz mors neqz vita poterit nos separare a charitate xpi. et ideo nō separabunt a deo qm̄ separabit bonos a malis et malos de medio iustoz. et mittet eos in caminū ignis. Matth. xij. **L** Sed se qui debemus deū eterna p̄mia largientes sicut oves pastozē. Job. x. Ego sum pastor bon⁹ sed sicut tūc ad se cōgregabit agnos ita separabit lupos qui nūc se separant a deo p̄ culpā. sicut heretici scismatici. et alij qui ficto corde miscent̄ fidelibus. xxij. q. iij. De illis. quoz aliqui nunc reputantur boni xpiani. qz aliqui separant̄ ab ecclia p̄ inias qui sunt intra. et ecōverso. xxij. q. vlti. Cum aliquis: sed tūc illi separabunt ad penā qui nūc sepant se p̄ culpā. et multū timenda est bono xpiano talis separatio qz qui nō est vnū cū corpore xpi mystico nō est membr⁹ ei⁹. et qui nō est membr⁹ ei⁹ non vivificat̄ a spū ei⁹. qz qui spm̄ dei nō habet hic nō est dei mēbrū. xj. q. iij. Nihil igitur debem⁹ nos separare a malis: nunc ut sim⁹ separati. tunc et hoc mādato dei qui dicit. Sit tibi sicut Ethnicus et Publican⁹ ij. q. j. Si peccaverit. et Matth. xvij. et p̄cepto apli qui dicit ad Tytū. iij. Hereticū post primā et scdā correctionem deuita. xxij. q. iij. dixit. Itē consilio moysi dicētis Numeri. xvij. Sepemini a tabernaculis impioz ne peatis. j. q. j. Si quis inquit. et ad litterā qui non separauerūt se ab illis pierūt cū illis Idē ex statuto p̄slij: q̄ nūc separat iudeos a xpianis. xxvij. j. Iudei Itē exēplo cipiani q̄ se sepavit a lucifero heretico. xxij. q. j. Aduocavit. Itē exēplo polycarpi martiris. q̄ a cherinto et marciōe sepavit. ē. xxij. q. j. Ois. Rō phibitiōis isti⁹ societatis maloz. p̄. iij. Reg. xj. Auertēt inquit corda v̄ra ut sequamini deos eoz. vide de ista materia. supra. b. viij. c.

S xi. Erutus triplex

I Primo quedā dei gratiosa et laudabilis. Scdo quedā mūdi laboriosa et tolerabilis. Tertio quedā dyaboli viciosa et intolerabilis. **A** Quantū ad primū cū seruus teneatur seruire dño suo in operibus p̄sonalib⁹ et realibus. ff. de ope. ser. p̄ totū. sequit̄ maiori ratiōe q̄ nos teneamur ser-

4. p

Seruus

iure dño deo. qz plus accipimus a deo q̄
 seru? quicūqz. qz ille terrā ⁊ forte cibū ca
 pit nos aut corpus ⁊ aiā. Ille autē spat
 se parū habiturū in fine seruij. nos autē
 speram? habere celū. Ideo seruite dño in
 leticia. ⁊ illi soli seruias. Matth. iij. sup.
 a. j. a. A. xiiij. L. f. v. b. vel aliter sum? male
 dicti. m. iij. c. ⁊ grauitē puniendi. qz cleris
 cus suo ep̄o insidiās vel iniuriās est in ser
 uitudinem ppetuam tradēdus. xj. q. j. statui
 mus. ⁊. iij. q. iij. Clericus. maiori rōe qui
 iniuriat deo seruitus ei? postponendo. et
 ipm vendendo. sicut patz supra. b. vj. a. ⁊
 p. xj. e. est in peiores seruitutē reponēdus
 q̄ sit aliqua seruit? mūdi. qz si seru? mūdi
 ad ordinē accedat. ⁊ dño sciente ⁊ nō con
 tradicente ordinē: efficit liber: nec pōt il
 lum dñs in seruitutē reuocare di. liiij. Si
 seru? sciente: sed multo aliter est de seruo
 dyaboli. qz ipse accedens ad ordines vel
 ad qd̄cūqz sacramētū in seruitute morta
 lis peccati sciente dño suo dyabolo. ⁊ nō
 contradicente: sed pbante ⁊ pcurante nō p
 pter hoc liberior sed vilior efficit seru? q̄
 prius fuerat vt qui in sordib? est sordescat
 adhuc. Apocal. xxiij. Ex quo sic est fili acce
 dēs ad seruitutē dei sta in timore Eccli. ij.
 B Quantū ad scdm. fm iura ciuilia
 serui mūdi aut fiunt aut nascunt. ff. de sta
 tu. homi. ⁊ Institut. de iure personaz. S.
 Serui fiunt. aliqñ quando ab hostibus ca
 diunt. ⁊ de terra educunt. ⁊ in seruitutem
 redigunt. nascunt vero ex ancillis capti
 uis. Sic serui peccati fiebant pmi paren
 tes nostri qñ dyabolo victi. d̄ terra sua. i.
 paradiso in quo habitare debuerāt capti
 ui ducebant. Serui vero nascunt om̄s in
 peccato originali. d̄ ancilla. i. natura illa
 capta descendentes. ⁊ hoc iuste sicut patz
 supra. l. v. b. talis pōt dicere. Seru? tuus
 ego sum: ⁊ fili? ancille tue. Tales vero ser
 ui fm antiqua iura ciuilia tali mō venie
 bant ad libertatē. pmo manu mittebātur
 postea petebāt a principe ius aureoz anu
 loz. i. q̄ possent vti aureo anulo in digito
 C. de iur. aureo. anulo. l. Aureoz. Postea
 restituebant natalibus. Sic tantā habuit
 libertatem quantā a primo natiuitatis
 tpe. sed hoc excepto qd̄ in seruitutē redigi
 poterat si existeret ingrāt? suo manumis
 sori. quia hoc est iuris naturalis q̄ gra

tus existat suo benefactori. Sic serui pec
 cati manumittuntur in baptismo ⁊ confes
 sione. postea vero aliqui petunt ⁊ accipi
 unt ius aureoz anulozum. Sicut cleri
 ci qui in minoribus ordinib? coronas ac
 cipiunt habentes formas rotundas anu
 lis similes. in ordine vero subdy aconatus
 quando per votum solenne castitatis des
 sponsantur. ⁊ recipiunt manipulum loco
 anuli desponsationis. Moniales vero in
 sua professione aureis anulis subarrātur.
 postea vero omnes restituntur suis nata
 libus q̄ possunt redire ad terrā viuentiū
 que est regio perfecte libertatis. quaz pec
 cando perdididerunt. Clerici vero ⁊ religio
 si maxime per suos anulos aureos: maxi
 maz consequuntur libertatem. quia nō ne
 cessitantur laborare: vt serui nec pugnare
 vt milites. Omnes etiaz generaliter fiunt
 taz in baptismo q̄ in confessione perfecte
 libertatis. vt nunq̄ redigantur in seruitu
 tem: nisi ppter ingratitudinem factā deo
 vel confessorio. Exemplum de Chaz. cuius
 natura fuit in seruitutem redacta. qz fuit
 ingratus patri Ben. ix. Maledictus chaz
 naā puer seruus seruoꝝ erit fratrib? suis.
 Et añ illd̄ tps incōcussa fuit libertas nec
 antea obsequia seruitutis a p̄sorbibus exi
 gebātur. quia nec seruitus esset: nisi ebrie
 tas fuisset di. xxxv. Sexto. Postea vero sta
 tim secuto est seruitus. quia ebrius est vi
 ctus ab ebrietate ⁊ a quo quis superatus
 est: eius seru? efficitur. j. Petri. ij. Sic pec
 catum est generaliter causa seruitutis. qz
 qui facit peccatū seruus est peccati. Job.
 viij. L Quantum ad tertium opoz
 tet primo videre qualiter dyabolus seruū
 lucratur. Secundo quomodo probatur.
 Tertio quomodo in seruitio suo grauat. Quarta
 quomodo liberatur. Quinto ad
 que debita obligatur liberatus. Quantus
 ad primum. si homo liber accipiendo ter
 ram seruilem seipsum seruū fecit illius
 domini a quo terram accepit. ⁊ ad seruitu
 tem se obligat quam terra illa requirit.
 quia res transit cum onere suo. filios etiā
 suos qui ei post nascuntur facit seruos. Ar
 gumentum ad hoc. C. de liber. ⁊ eo. libe. l.
 ij. ⁊. xij. q. ij. Cū redemptor. sed non illos q̄
 pri? nati erāt. qz nō ē rōnabile q̄ ille q̄ se
 mel ē in possessiōe libtaz illā pdat sine de

Seruus

fectu vel debito suo. Sic qui accipit terram cum seruitute peccati. sicut facit omnis iniustus dei persecutor vel quacumque aliam rem vel delectationem cum onere seruitutis peccati facit se seruum dyaboli a quo illa capit illo dicente Matth. iij. Omnia hec tibi dabo si cadens in terram adoraueris me. Sic facit qui mortaliter peccat Pro. uerb. xxi. Qui accipit mutuam seruus est nerantis. Et etiam opera producta ab illo que est sic seruus sunt mortua non uiua et non libera quo ad libertatem glorie filiorum dei quia seruit cum filiis suis. Gal. iij. Quorum quilibet potest dicere illud. Esa. xliij. Seruire me fecisti in peccatis: nec quo ad hereditatem celestem. quia non erit heres filii ancille. i. anime peccatrici cum filio libere Gal. iij. **D** Quantam ad secundum punctum sicut dominus terrenus potest probare quod aliquis est seruus suus probando quod fuit natus de ancilla per legem Instit. de ingenuis. l. Ingenuis. Ita de dyabolo et de operibus natis ex voluntate carnis et ex anima dum est seruilis conditionis. Item probando quod passus est se ei uendari ad precium partipandum Instit. de iure personarum. §. Inter et ff. de leg. l. j. et supra. o. vij. b. ubi patet ista applicatio qui in seruum est uendatus.

E Quantam ad tertium punctum seruus dyaboli in multis damificatur. quia sicut seruus corpore non debet esse iudex aliorum C. de iudi. l. Seruus. Ita nec dyabolus permittit seruum bene iudicare seipsum. sed quantum potest impedit. Item seruus est ineligibilis ad prelaturam. sic seruus dyaboli ad celum sicut patet supra. e. iij. a. et multa alia damna patitur. sicut patet in tabula de peccatore Jer. xvj. Seruietis dijs qui non dabunt uobis requiem. **F** Quantum ad quartum creatura liberatur a corruptione et seruitute Roma. viij. Adhodo quo dictum est supra. §. iij. a. in iudicio confessionis. quod sicut proter hinc leges solebat seruus manumittere ter uirga seruum percutiendo et dicendo. Aio te liberum. et vocabatur manumissio uindicta. Instit. de liberti. §. Adultis. Sic de manumissione spirituali que sic vocari potest. quod est de manu dyaboli missio et fit quasi cum triplici actu uirge id est cum tribus partibus penitentie percuties seruum. Matth. xxvj. Et sit seruus liber a do-

mino suo. Job. iij. Sed oportet quod conditio apposita in confessione teneatur supra. l. v. c.

S Quantam ad quantum punctum manumissis reddunt quedam debita que sunt quod manumissus nunquam sit aduocatus contra manumittentem. ff. de dolo. l. Non debet extra de seruis non ordinat. c. de famulis. sic nec isti contra deum: nec contra confessores: nec sint iurantes ad peccatum sollicitates. et contra ueritatem loquentes. et confessori detrahentes. Aliud debitum est quod dominum suum qui ipsum liberum fecit iuuuet in bello suo contra hostes. C. ad sena. consul. filleya. l. Talis de antiquo. Tertium debitum est quod non debet preferre uitam suam uite domini sui hinc est quod si tunc haberet facere duellum potest ei precipere quod pro eo meat certamen. ff. ad filleya. l. fi. C. de his quibus. ut indi. l. fi. cum remissi. glo. et xxv. q. j. Sunt quidam hoc est contra nolentes pro rebus utilibus in operibus laborare nec corpus suum uere peccatis resistendo et operibus penitentie castigando cum apostolo. Castigo corpus meum et in seruitutem redigo. j. Cor. ix. Quartum debitum est quod tenetur domino indigentibus prestare alimonias et uestimenta. et alia charitatis obsequia. ff. de libe. agno. l. Ne care. sic deo et cuiusque spirituali liberatori et specialiter deo qui fecit nos liberos ante quam essemus nati. patet supra. r. vij. b. ergo sic dicitur Luce. j. Liberati seruiamini illi in sanctitate et iusticia etc. Qui non reddunt debita gratitudinis spirituali liberatori perdunt libertatem supra. e. ij. a. et supra. §. iij. et in seruitute et in carcere. sicut ingrati redigentur. sicut ille cui dicitur. Matth. xvij. Seruire nequam omne debitum dimisi tibi. quam rogasti me. et infra. Tradidit eum tortoribus. Seruiamus igitur ei cui seruire regnare est. tam in publico quam in privato. sicut illi qui seruiunt die ac nocte Apocal. vij. Et quis sumus perfecte liberati in morte. quod sicut prestat beneficio ecclesiastico non habet plenum ius quousque fuerit institutus. et de iur. patro. p. nostras. Ita quantumcumque sumus modo prestat ad promotionem celi per uerum patronum illum beneficij. i. per christum qui ad hoc nos liberauit Gal. iij. Tamem nunquam erimus in lege perfecte libertatis Jaco. j. In libertate filiorum dei Roma. viij. Antequam post mortem fuerimus instituti in celo dicentes. Cers

Symonia

his suis q̄ neq̄ angeli neq̄ archangeli poterunt nos separe a charitate dei. Ro. viij. xij.

Symonia habet

Primo specierū pluralitatem. Secūdo offensarum diuersitates. Tertio penarū eternitates.

Prīmū p̄ quia quedam est mentalis. quedā verbalis. quedam realis. Prima consistit in mentis intentione. Secūda in oris expressione. Tertia in obsequijs vel muneris occasione. De prima Specie. j. q. j. Qui studet. vbi dicit q̄ symonia est studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquod spūale et ponit exemplum de giesi symoniaco qui pactus xp̄sum nō legitur fecisse de venditione gr̄e sanitatis et de symone mago qui nō p̄cessit ad actum dationis seu emptionis et tamen sententiam accepit dānationis pro symoniaca voluntate. Super quo decreto glo. recitat opinionē illoꝝ qui dicūt q̄ sola voluntas facit symoniacū sicut sola spes vsu rariū. xij. q. iij. c. j. et dicitur alioꝝ qui dixerunt q̄ h̄mōi pctm̄ si nō p̄cessit ad actum sicut sola voluntate cōmittitur. ita sola voluntate deletur. Cui aliqui inuitentes asserunt q̄ nō op̄s resignare beneficiū sic acceptus sed penitentiā agere de qua opinio ne videtur esse Inno. ex d̄ symo. sup. c. Tua nos. quoz opinio vera est quādo intentio sola nō est deducta ad actum pactionis nec dationis secus quādo deducit̄ sicut de illo qui dat vel qui seruit intentione illa vt p̄moueat talī pacto tunc op̄s q̄ resignet vt p̄ per glo. super predictus. c. Tua nos. tamen per glo. super. c. Qui studet. sic concludit. hodie inquit sola penitentiā cū resignatione acquisitoꝝ sufficit cum symonia in animo gerebatur. hoc dicit ad differentiam alioꝝ qui sunt excōdicandi sicut patet ibidem in textu. Nec est contra hoc Inno centius. quia ipse vult q̄ vbi intentio nō p̄cedit ad actus pactionis vel dationis sicut patet ex verbis suis et sunt ista p̄pter hanc tñ intentionem nō op̄s resignare sed penitentiā agere. Si vero omnis qui p̄dicto modo sine pactione et intentione transeunte ad actus muneris lingue vel corpo

ralis obsequij sunt p̄moti dimississent beneficia sic accepta sicut deberēt magna p̄s beneficiorū ecclesiasticorū vacaret et beneficiū celi plures occuparent. vide. s. B. vj. A. Exemplus quō talis intentio potest deduci ad actum sub falso colore qui illā deductionē abscondit sub pacto qd̄ est in ore et nō in corde. de quodam quē noui qui resignauit alteri beneficium intuitu charitatis vt dixit tali tamen pacto q̄ ille cui resignauit daret ei viginti libras argenti pro vna antiqua cista v̄ olla quā ei dimisit in domo sua. certū est q̄ vnū fuit locutus in ore et aliud intentū habuit in corde et non oris locutio sed cordis intentio fuit deducta ad actum solutionis. xx. librarum et nō pro cista s̄ pro ecclia tñ soluebat a negotio parambulāte in tenebris et tenebrosa aqua in nubibus aeris sc̄ ecclesijs.

Secunda sp̄s symonie q̄n per carnales p̄ces cōmittitur. j. q. j. Sunt nonnulli. per p̄ces armatas q̄n plus habet respectus ad p̄ces q̄ ad p̄sone valorem et sic p̄mouentur illi pro quibus reges potentes et p̄ncipes scribunt vel rogant tales nō intrant in ouile per ostium. Johan. x. Sed tanq̄s fur per p̄ces alioꝝ ascendit aliūde per portam cesaris. Tertia sp̄s symonie cōmittitur multis modis. primo si tempale p̄ spūali detur. j. q. iij. S. j. Sed adhuc obijciť. quia spūalia nō cadunt sub estimatione et appreciatione. ff. de re. diu. l. Sacra loca. et ff. de contrahen. emptio. l. Hanc legē. Laueat igitur et timeat ois peccator venditor aie sue pro paruo malo lucro vel delectatiōe. de quo Eccli. x. Animā suā venalē habet et etiaz paueant illi. ex de symo. Iterū. vbi tangitur de astutia et venditione crismatis in anglia et de vestitura archidiaconi p̄ marca et decani provacca alba quia Deutero. xvij. Maledictus q̄ accipit munera et etiam q̄ dat. quia vterq̄ symoniam cōmittit. j. q. j. Quos constiterit. Secūdo q̄n vendit ius p̄onat. ex de iu. p̄o. de iure. et ex de transactio. p̄terea. trāsit tñ cum vniuersitate domini vel cuius tota gleba quomodo igitur tales qui illa vendūt et emūt cum parua parte glebe. id est cum vna vel duabus ad cooperiendum turpitudinem symonie et malum faciūt p̄tra legē ecclesie qd̄ potest videri per legem ciuilez

p 021. 8. relez in mamberta.

Symonia

in qua prohibetur ne serui vendantur sine gleba. quid ergo dicit lex. si seruorum venditio fiat cum parua parte terre in campo suo non valet contractus. quia fit in fraudem legis. C. de agrico. et censu. l. Quoadmodum. Sic in proposito quia similitudo currit per omnia. Istis concordat sanctus Thome. in scripto super. iij. di. xv. q. iij. arti. ij. addens quod si gleba carius vendatur propter respectum iuris patronatus symonia committitur. quia illud quod plus datur est precium eius quod sub precio non cadit cum sit spirituali annexum. quod nihil tale debet vendi. ex de in. patro. De iure. et symonia est studiosa voluntas emendi vel vendendi spirituali et spirituali annexum et nihil tale debet vendi vel redimi. ex de symonia. querelam. Est igitur de talibus sicut de muliere que bouem legatus pro anima sui mariti vendidit pro obulo et gallus gallo pro marcayna dans obulus pro anima mariti. ecce quod amabat eum. Job. xj. Tertio quando recipitur aliquid pro aliquo sacramento siue confessionis siue alterius precepti consuetudinis patz. s. l. xx. l. et d. v. A. Item pro permutatione beneficiorum committitur frequenter symonia patz. s. p. xxi. l. Talis de iure deberet carere utroque vel carebit celo patz. s. A. j. A. quod ad illud quod vendidit non reuertetur. Ezech. vii. et de hoc quod emit non letetur ibidem. quod illud male tenet. Item symonia committitur quando aliquid datur pro officio ecclesie vel pro administratione rerum ecclesiasticarum. j. q. iij. Saluator. et in Hostien. quando aliquis dat pecuniam ut in papa vel in impatorem vel in aliquam aliam potestatem prelature promoueat vel ut rector fiat aliquius ciuitatis. symoniam committit. quod potestas est res spiritualis. hec Hostien. li. v. ex ne prelata. vi. su. sub an. cen. conce. Item symonia est quando moniales quantumque pauperes recipiunt aliquas puellas ad ordinem pro pecunia. ex de symo. Omnia symoniaca. Item quando aliquis beneficium ecclesiasticum dat tali pacto vel intentione ut ille cui datur ex inde suis sanguineis provideat. Argumentus. ex de symo. Nemo. et platus qui munere precij vel fauoris ordines vel beneficium tribuit. j. q. j. Sunt nonnulli. ut igitur omnis suspirio symonie vitetur. non pastum non pastillum pro spirituali detur. j. q. iij. Si quis obsecerit. Divis ergo symoniam fugere excute

manu tuam ab omni munere. quia talis in excelsis habitabit. Esa. xxiiij. **D** Quatum ad secundum symonia est primo dei offensiva. Secundo proprii subiecti destructiva. Tertio proximi diffamativa. primum patz. quod nullum vicium sic respicit dei iniurias sicut symonia. Ideo illo nulla vitia sunt grauiora. j. q. j. Quibusdam. nec mirum. quia vendit deum. j. q. j. Eos. et ideo proditori iude qui christum vendidit assimilatur ibidem. pena talium patet. s. p. xij. E. Et quia talis si celebrat pollutum offert sacrificium. di. xlix. Sacerdotes. Est etiam ipsius sacerdotis symoniaci destructiva. quia ab officio suspenditur. j. q. iij. Si quis episcopus. et a dignitate deponitur. j. q. j. Reperiuntur. et adepta prelatura puatur. j. q. j. Presbyteri. et est inabilis pro quocumque bono. s. M. xiiij. S. Est in super primi diffamativa. quod mediator symonie infamis efficitur. j. q. iij. Si quis episcopus. de omnibus istis malis culpe que sequuntur symoniam dominus admirando potest dicere illud Hier. xj. Quid est quod dilectus meus in domo mea facit scelera multa que quasi multe plage spirituales. quia totam animam inficiunt congrue significantur per lepram que totum corpus corrumpit qua symoniaci percutiuntur ut patz. s. p. viij. A. quod a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas sed lepra symonie. Esa. j. **E** Quatum ad tertium pene illoz eternitas patz in hoc quod celo carebunt et bonis symoniace acceptis renunciant. primum patz quod si symonia intantum facit hominem inabilem pro beneficio ecclesiastico habendo quod si pater vel mater vel amicus dedit aliquid ut promoueat me in vestiendo. teneor renunciare ex de symonia. de symoniace. et c. de regulis laribus. et c. Nobis. et recordat Inno. ibidem sup. c. Sicut tuis litteris. ex de symo. maiori ratione indignus erit pro beneficio celi habendo tam in ecclesia militante quam triumphante qui scienter est symoniacus in ordine vel beneficio vel quocumque alio modo. ergo non est dubium quando deus eieciet tales ementes et vendentes colubas de templo glorie qui illos eieciet de templo salomonis. Matth. xj. Non enim erit ultra mercator in domo domini. Zacha. xiiij. nisi renunciet et penitentiam agat. quia aliter eternam damnationem incurrit. j. q. j. Presbyter. et c. Li

fo. r. c. Si quis. neq; quia sine renūciatio-
ne nō potest agi penitentia. j. q. j. Si quis
eps. non tamen debet renūciare baptismo
et xpianitati qui fuit symoniace baptisat.
quia intelligendum est vbi res est talis q
eius executio nō est necessaria ad salutem.
Aduertas in fine q non obstante q symo-
nia sit tam execrabile vitiū multū tamen
est vsitatum. j. q. j. reperiuntur. quia symō
nō dormit s; vigilat die ac nocte. Actu. viij

S xiiij.

Societas iter

deum et nos primo vir-
tutibus efficitur. Secū-
do vicijs inficitur. Ter-
tio penitentia reficitur.

A Quātus ad pri-

mū sicut societas inter homines contrahi-
tur octo modis. ita inter deum et nos pmo
contrahitur societas cōditione vt erimus
socij tam diu q; diu habuerimus talem cō-
ditionē vel vsq; ad certum diem vel in per-
petuū. ff. pro so. l. j. Sic deus erit nobiscū
vsq; ad diem mortis et postea in eternū si
simus bone cōditionis. quia amor et socie-
tas est inter aliquos dū inueniūt lucrum
vel delectationē et nō vltra. Ita inter deū
et nos dum hec in nobis inuenit spūaliter
semper igitur sit in nobis vt dz. j. Johā. j.
Societas nostra sit cum patre. Secundo
modo contrahitur ad oīa bona sic q oīa
sint cōmunia. ff. pro so. l. ij. Societatem.
Ad istam societatem recipit nos deus in h
q vult q omnia bona nostra sint sua ad
gaudium nostrum et ad cōmodum et in hoc
q vult omnia bona gratie participare no-
biscum in terra et glorie in celo. Philip. j.
Socios gaudij mei omnes vos esse. Sed
multi vellent habere bona in celo dicētes
illud ps. Credo videre bona dñi in terra vi-
uentū. sed nollent q deus haberet bona
eorum in terra. et in hoc habent talem so-
cietatem cū deo sicut ille due mulieres. iij.
Regum. vj. quarū vna comedit partū al-
terius euz ea sed noluit q ipsa comederet
de parte sua. Talis enim est leonina socie-
tas quorūdam vsurarioz vt patet sup. B.
ix. A. et illoz de quibus Judicum. xvij.
Cum nullo hominū habuerunt quicq; so-
cietatis. Tertia societas ē in vna parte bo-

nozum tantū. ff. pro so. l. Societas. talem
societatem multi libenter vellent habere
cum deo et cum honore quia vellent esse so-
cij consolationis et lucri quietis et honoris
sed nō laboris tediij et tribulationis s; non
est iustum cum deo habere societatem glo-
rie nisi et passionis. Philip. iij. Quarto cō-
trahitur cum omnibus partibus bonoz
vt Institū. de societate. §. j. Talem socie-
tem habuit cum deo et hominibus qui dix-
it. Luce. xix. Dimidium bonoz meoz
domine do pauperibus. hanc societatem
non habet cum deo qui semp peiorem par-
tem tam bonoz mundialium q; natura-
lium dat deo sicut cayn. Gene. iij. qui spi-
cas corrosas obtulit deo. plus optant so-
cietatem illoz qui sunt fortes ad bella
etiaz exemplo saul. j. Regum. xiiij. q quos
videbat fortes et aptos sociabat sibi. Quin-
to contrahitur societas in equis partibus
bonoz. Institū. de societate. §. ij. talem
habemus cum deo ex ordinatione sua in
hoc q dedit nobis plures dies pertinētes
ad tempora mundialia et corporalialia et no-
uem partes fructuum crescentiuz in terra
retinendo sibi decimam et in hoc q nō or-
dinavit clerum ad reddendum sibi officiū
diuinū nisi in minori parte diei et noctis.
istam igitur societatem non tenentes faci-
unt contra omnem mundi curialitatem fe-
sta nō tenentes et decimas male detinētes
et officium diuinū negligenter dicentes cō-
tradicientes q non solebant aliter facere
est lex. s. j. xx. A. que dicit q allegans pro-
prium turpitudinez nō est audiendus. Ta-
lis igitur societas non placet sicut dicitur
Philip. ij. Si qua societas spiritus. Sexta
societas cōtrahitur verbo inter presentes
sicut dictum est sup. O. vij. j. et j. Johā. j.
vt societatem habeatis nobiscum. Septi-
mo contrahitur per litteras vel per nunci-
um inter absentes. ff. pro so. l. Societates.
quam societatem fecit deus nobiscum per
legem nature scriptaz in cordibus nostris
et per legem moysi in qua dedit nobis de-
cem precepta que tenendo socios et ami-
cos suos nos reputat. Johannis. xv. Eos
amici mei estis si feceritis que precipio vo-
bis et. Et per legem gratie. dicat igitur.
Proverbiorum. xxij. Ecce descripsi eam sci-
licet bonam societatem triplr. Sed sicut

Societas

bullae pape falsificatur per unum punctum male additum sicut patet. s. l. xvij. a. ita omnia predicta scripta per unum peccatum mortale Jac. ij. Si quis totam legem impleverit offendat autem in uno factus est omnium reus. Necessesse esset ergo quod tales corrigendo liberum conscientie renouarent amicitiam et societatem quam fecerunt. primi. Mach. xij. per nuncium vero deus pater et spiritus sanctus fecerunt societatem nobiscum quoniam in eis fuit quando deum filium miserunt in hierusalem ut esset in memoriale pacis et societatis. i. Mach. viij. Octavo societas efficitur solo consensu. ff. pro so. l. Qui admittitur. verbi gratia. Alii sunt inter se socii unus venit ad alium illoz et facit cum eo societatem sic ut sit unus de societate illa quando alii hoc audiunt si consentiunt solo consensu socius illoz efficitur. Sic bonus homo consensu facit societatem cum deo et cum omnibus bonis quando per charitatem est letus et consentit bonis que faciunt dicendo illud psal. Particeps ego sum omnium timentium te et custodientium mandata tua. et sic etiam malus efficitur socius diaboli et malorum quando malis consentit. quia non solum digni sunt morte qui talia agunt sed etiam qui consentiunt facientibus. Ro. j. sic Esa. j. Principes tui infideles socii fuerunt quia qui non corrigunt ubi corrigere posset consentit. sup. l. x. b. et xxij. q. iij. ita. et A. xiiij. A. et talis quandoque plus peccat. s. Mach. iij. B. quia sunt socii taliter conuersantium Debe. x. Sic ergo octo modis vocati estis in societatem filiorum dei. i. Corinth. j.

B Quatum ad secundum sicut societas inter homines dissoluitur quinque modis ita inter deum et nos. Primo quando unus sociorum est nimio pondere debitorum pregrauatus. ut patet sup. Ro. vij. E. j. Cor. vj. que societas lucis ad tenebras que autem uentio christi ad belial. Secundo morte unus sicut patet. s. A. xiiij. B. et Rom. xj. Socius piguedinis oliue. Tertio alterius renunciatione. s. p. xij. B. et quia talis non est amicus ad societatem Proverb. xvij. Quarto cum finis negotio impositus est gratia cuius societas fuit contracta. O. viij. Sicut ergo dicit. Apoca. j. Socius et particeps tributationis. Quinto publicatione bonorum unus socii quando scilicet bona sua transferuntur ad fiscum propter delicta sua. Instit. de societate. §. de publi-

catione bonorum. et ff. de bono donato. l. j. et ff. pro so. l. Actione. Sic omnis societas quare homo habet cum deo et cum hominibus frangitur quando bona eius spiritualia per peccata auferuntur et quando bona eius mundalia in morte eius sunt translata ad falsos executores et caro ad vermes et anima ad demones. Inter quos sociabitur ei afflictio. Proverb. x. **Q**uatum ad tertium ista societas inter nos et deum reficitur vera penitentia. quare societas est concordia morum. di. xij. quod dicit. Eccli. xij. homo sibi simili sociabitur. Agat igitur penitentiam ut mores sui concordent cum deo. quare societas dei est unicuique valde necessaria et utilis in vita pariter et in morte. quare cum ad socium pertinet defendere socium ab iniuria. xxij. q. iij. Non inferenda. Ita deus dicit in ps. Cum ipso sum in tribulatione eripiam eum. Sed de alijs nullus potest ita confidenter sperare. quare de his qui malos associant scribitur quod difficile est esse incorruptus qui corrupto sociatur. xxij. q. iij. Quisquis in se. quia sicut morbida ouis inficit greges. ita cum perverso alius socius quandoque peruertitur. di. xlv. s. illud et Beñ. iij. Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi et comedi. et quandoque boni turbantur ex societate malorum. xxiiij. q. j. Non turbat. ubi habet quod apostoli timuerunt quod fuerunt cum iuda in nauis. sed bonus nihil horum timet de quo precipue verificatur illud xxij. q. j. Non est bonus est inquit qui in bonitate permanens non polluitur societate malorum exemplum ibi de osee et meretrice. tamen quandoque sancti fugerunt societatem peruersorum ut patet de Johanne euangelista. xxiiij. q. j. c. Omnis. et Job. xxx. frater sui draconis et socius strucionum. sed alii habent emolumentum societatis sue. Eccli. iij. De autem nihil timet de quo verificatur illud. xxij. q. j. non est bonus qui in bonitate permanet non polluitur malorum societate.

Sollicitudo tri

Sollicitudo triplex. Primo quedam est vituperabilis. Secundo quedam tolerabilis. Tertio quedam laudabilis. **A** Prima prohibetur Matth. vj. Nolite solliciti esse. quare nimia sollicitudo temporalium suffocat

Sortilegium

Spiritualia. di. xlix. hinc et torquet hominē
 nimis dicente illud. j. Machab. vj. Recel
 sit sōnus ab oculis meis pre sollicitudine
 hanc cauere debemus maxime clerici et re
 ligiosi. xij. q. j. c. Lvi. quia vana et cassa sol
 licitudo mentis. Eccl. ij. ergo omnē solli
 citudinem projiciētes in deū quia ipsi cu
 ra est de nobis. j. Pet. v. **B** Quā
 tum ad secūduz sollicitudo tolerabilis est
 q̄ quis in licitis sit sollicitus et occupat
 vt sic transeamus per bona t̄palia vt non
 amittamus eterna. exemplo Marthe cui
 x̄ps dixit. Luce. x. Martha martha sollici
 ta es et turbaris erga plurima. vide de hoc
 supra in otii. et. A. ix. B. **E** Quātus
 ad tertium sollicitudo illa est laudabilis
 deo et hoibus que est circa spiritualia sicut
 circa p̄dicationē exēplo apli di. j. Thessa.
 ij. fiduciam habem⁹ loqui ad vos in domi
 no eloquiū dei in multa sollicitudine et cir
 ca pacem inter deū et pctōres et hoies faci
 endā. Ephe. v. Solliciti seruare vnitatē in
 vinculo pacis. Item circa opa charitatis
 quia pia sollicitudo est intendere circa cō
 moda egenoz. di. lxxxvij. Diuine. Item cir
 ca redēptionē pauperum et captiuoz et op
 pressoz et circa eoz defensionē et epi preci
 pue circa tuitionē monasterioz. di. lxxxij
 S. j. Item epi sit sollicitus et quilibet pla
 tus circa gregē suū. di. lxxxj. Opz. quia ne
 gligens plat⁹ rephendit. di. lxxxvij. Item.
 Sit igitur quilibet xpianus sollicit⁹ in bo
 nis exēplo impatoris. Oēs inquit dies et
 noctes nobis p̄tingunt cū cogitatione des
 gere vt aliqd placens deo et amabile n̄ris
 collationib⁹ p̄beam⁹. In aut. vt iudices si
 ne quoquo suffragio. in p̄ncipio. Coll. ij. et
 exēplo Pauli apli qui erat sollicitudo om
 niū ecclesiarū. ij. Cor. xj. qui dicit Solo. ij.
 Scire vos volo qualē sollicitudinē habeā
 pro vobis hoz igitur exemplo sitis sollici
 tudine nō pigri. Thoma. xij.

li excecatio a quo cōmendatur. cōplemen
 tum vero eius est dei indignatio a quo ex
 cōicatur. **A** Primum p̄ dictū aug. de
 ciuita. dei et habetur. xxvj. q. ij. qui sine sal
 uatione et sup. D. vj. A. et maxime in sōnis
 demones illudunt eis et specialiter mulie
 res quibus videt q̄ corpe multarū terraz
 spacia p̄transeant et multa videant cū t̄
 hec solus spūs patiatur. xxvj. q. v. Epi. et
 hec fiunt a demone et qd videt eis sic vigi
 lantibus fit eis dormientib⁹ p̄pter quod
 sicut d̄ Eccl. xxiiij. Multos errare fece
 runt somnia. et Sap. xvij. Visus somnioz
 maloz turbauerat eos. Et de manasse re
 ge dicitur inter alia q̄ obseruabat somnia
 ij. Paral. xxiiij. et Deutero. xij. Fictoz som
 nioz interficiet. Qd etiā augurium qd fit
 in consideratione auitū ad scientiā futuroz
 rū sit ex traditione demonū p̄tz. xxvj. q. ij.
 Qui sine. et licet illud sit prauū tā ex parte
 illoz q̄ habent secreta pacta cū demonib⁹
 sicut qui exercēt magicas artes. xxvj. q. ij.
 Illud. q̄ alioz eis credentiū qui obseruāt
 t̄pa in agēdis rebus edificijs inchoandis
 dieb⁹ egiptiacis custodiendis. xxvj. q. vlti.
 quis estimaret. t̄n ista deus p̄mittit vt ho
 mines p̄bent si in fide sint firmi et vt mali
 q̄ mendacio credūt p̄ sua desideria seducā
 tur. xxvj. q. v. Nec miruz. et dānentur. quia
 ars est phibita ibidē. Ibidē etiā habet q̄
 phitonissa nō suscitauit samuelē s̄ dyabo
 lū in eius effigie. q̄ nolite oī spū credere s̄
 p̄bate spūs si ex deo sint. j. Johan. iij.

B Quātum ad scdm sicut ille mulie
 res sunt in infidelitate excecate q̄ pueris
 suis capita dolentibus vel alia infirmita
 te laborantib⁹ q̄rūt ligaturas sortilegas et
 incantatōes. di. lxxxvij. qm̄ nō. qz egrotāti
 bus carmina sacrilega nihil pficiūt. xxvj.
 q. vij. Admoneāt. Ita etiam illi q̄ obseruāt
 dies egiptiacos et lral. Januarij in quibus
 inuicē dona donātur in p̄ncipio anni qua
 si boni fati augurio que hoies magis ob
 seruant ad suā dānationē s̄m Augu. xxvj.
 q. vij. Non obseruetis. et considerant quid
 eis imminere debeat tali die vel qd ichoa
 re et illud reprehendit apls. Gala. iij. Dies
 obseruat. s̄m glo. dies egiptiaci sunt q̄ ad
 huc in quibusdam lralendis intitulantur
 quos xpiani mali obseruant et menses et tē
 pora et annos timeo ne sine causa laboras

Sortilegiū pri

mo habet malū p̄ncipiū.
 Secdo peius mediū. Ter
 tio iustissimū terminum.
 quia principium eius est
 dyaboli seductio a quo
 ordinatur. mediū eius est populi incredul

Spes

uerim in vobis. et dñs Actu. j. Non est ve-
strum nosse tempora etc. In iure etiã civili
tales artes sunt prohibite. C. de malefi. et
et nigroman. s. l. xv. b. Et contra iuratores
demonũ. D. vj. A. et contra phitonissas. D. vj.
A. de tali. j. Thimo. iij. In nouissimis die-
bus discedent quidã a fide attendentes spi-
ritibus erroris et doctrinis demonioꝝ etc.

¶ Quãtum ad tertiu si quis ariolo-
los auruspices incantatores obseruauerit
aut philaterijs vsus fuerit anathema sit.
xxvj. q. v. Si quis ariolos. glo. philaterie
dicuntur carte in quib⁹ incantatiões con-
tinentur. Item fm leges civiles talis de-
bet capite trũcari vel cõcremari. C. de ma-
lesi. l. Nullus. s. Nemo. cui concordat lex
dei. j. Paralipo. x. vbi scribitur de Saul q̄
consuluit phitonissam nec sperauit in dño
ideo interfecit eum deus et trãstulit regnũ
suum ad David filiũ ysai. Item de ochozia
rege q̄ misit ad consulendũ beelzebub su-
per infirmitate sua moriebatur. iij. Re. j.
et peiores sunt infirmis consulentib⁹ sorti-
legas siue carminatrices et etiam psilium
dantibus. quia Leui. xx. vir siue mulier in
quib⁹ phitonicus vel diuinationis spirit⁹
fuerit morte moriatur. lapidibus obruent
eos.

Spes ficta pri-

¶ mo est in falsitate confir-
mata. Secũdo spes vera
in charitate fundata. Ter-
tio in eterna felicitate cõ-
summata. Prima est de-
ceptiua. Secũda lucratiua. Tertia letificati-
ua. **¶** Quãtum ad primũ spes ficta
est q̄ sperat h̄re celus sine bona vita. stult⁹
esset miles qui ad bellum vocatus reman-
ens in taberna vel alijs illicitis vult re-
munerari cuz alio strẽnuo milite bellante
vel qui credit metere bonas messes vbi ma-
lum semẽ seminauit. Eccli. xxv. Que in iu-
uentute tua nõ congregasti quõ ea inueni-
es in senectute. vide quõ diabolus decipit
tales. s. l. xv. l. per casum et p̄ leges et q̄
sic multi perdunt et decipiuntur. Ad. xvij. **¶**
Sap. iij. Infelix est et vacua spes illorũ et
labores sine fructu et inutilia opera eorũ.
Igitur nolite sperare in iniquitate inquit ps.

¶ Quãtum ad scõm similitudo est

Spũs sanctus

inter fiscum et spem. qz sicut fiscus p̄ legē
vel consuetudinē abasum si subditi sui per-
dant ipse lucratur. ff. de iu. fi. per totũ. qz
de homicidijs eorũ et furtis et verberib⁹ lu-
crum suũ facit. Ita bonus hõ duz oĩa per-
dit p̄pter deũ vera spe retenta oĩa p̄ spem
et charitatē lucratur. j. Corinth. xij. Chari-
tas oĩa sperat. qz de p̄secutione vel de cor-
poris occisiõe p̄ iusticia et de oĩ alio tedio
ac labore a malis sibi illato dum per mul-
tas tribulationes iustorũ certius sperat p̄-
tingere ad gaudiũ beatorũ. de oĩbus talib⁹
detrimentis spes lucrũ suũ facit sicut di-
cit ap̄lus. ij. Cor. j. Nos patimur vt spes
nostra sit firma et bt̄is Grego. x. moralis
bonorũ mens quo duriora p̄ veritate tole-
rat eo eternitatis p̄mia certius sperat ps.
Si exurgat aduersum me plũ in hoc ego
sperabo. **¶** Quãtum ad tertiu spes
est gaudiũ xp̄iani dũ hic viuit sicut ps. s.
B. j. B. et l. Scimus igitur in tali gaudiõ
vsqz pueniam⁹ ad eternũ vbi in re gaude-
bimus de iam speratis. vñ Rom. xij. Spe
gaudentes.

Spiritus sanctus

facit tria. Primo reuo-
cat errãtes grãam eis of-
ferãdo. Secũdo fortificat
redeũtes p̄ viã eos ducẽ-
do. Tertio iudicat resistẽ-

tes iusticiã eis faciẽdo. **¶** Quãtum
ad primũ pctm̄ dimittere est op⁹ spũs sancti.
xxiij. q. j. Audiuim⁹. et Joh. xx. Accipite spi-
ritũ sanctũ quorũ remiserit pctã etc. Et per
grãam adoptiõis legitimare. s. j. iij. A. p̄
sp̄m adoptionis filiorũ dei. Roma. viij. Et
istã remissionē pctõꝝ facit p̄ occultã inspi-
rationē. xxiij. q. vi. q̄ errauerat. Johan. iij.
Spũs vbi vult spirat. et q̄ tales inspiratio-
nē recipiunt efficiunt liberi a seruitute pcti
quia vbi spũs dñi ibi libertas. ij. Cor. iij. et
ex de renũcia. Nisi cũ pridẽ. de q̄ libertate
gr̄e. s. l. v. B. qz spũ dei agunt non sunt
sub lege sicutur. Ro. viij. et ex de. re. iij. Licet

¶ De scõdo in ps. Spũs tuus bon⁹
deducet me in terrã rectã. q̄ quidẽ ducat⁹
facit eos qui eo ducunt fortes qz sc̄ti p̄es
inspiratõe diuina fecerunt ea q̄ videbantur
ipossibilia. xxiij. q. v. Si nõ licet. et etiã cas-
tos qz inspiratõe diuina castitas habetur.

Superbia

3.7.

dist. xxviii. De his. igitur peccat q̄ impedit
 caste vivere volentes. qz ppositum diuine
 inspiratōis nō debet impediri. ex de regu.
 1c. Licet. Spiritu ḡ ambulante ⁊ d̄sideria
 carnis nō pficietis. Gala. v. h̄ qz datur sub
 additione sicut ps. s̄. B. ix. A. p̄mo inq̄rat di
 ligent̄ vtrū ille habeat qz existens in pctō
 mortali est vn̄ de mūdo. Jo. xiiii. Mittas
 vobis sp̄m veritat̄ quē mūd̄ nō pōt acci
 pere qz sp̄s sanct̄s extra eccliam nihil ope
 ratur. xxiii. q. j. Audiuim̄. ⁊ ideo nō scissu
 ras s̄ vnitatē amātes sp̄s sanctū accipiūt
 ibidē. Scitis ḡ solliciti seruare vnitatem
 sp̄s in vinculo pacis. Ephe. v. L

Quantū ad tertiū sp̄s sanct̄s h̄ multos
 sibi inobedientes ⁊ ip̄m contēnentes. p̄mo
 desperantes vt cayn q̄ dixit. maior est ini
 quitas mea q̄ vt veniā merear. Gen. iiii. ⁊
 de pe. di. j. S. Et his. secūdo veritatē cogni
 tam impugnantes. sicut illi qui dixerunt
 xpm̄ in beelzebub p̄ncipe demonior̄ eijce
 re demonia. Luc. xj. ⁊. j. q. j. Eos. ⁊ ex de re
 nūcia. Nisi cū p̄ides. In ista malitia sunt
 adhuc multi inuidi q̄ vidētes vel audien
 tes bona fieri p̄ istos quos nō diligūt cor
 de vel ore vel vtroqz ista in malā partē in
 terptantur vel mala intentione facta. Ter
 tio cū q̄s obstinat̄ dicit oīa mala ipunita
 ⁊ oīa bona irremunerata. de pe. di. iij. c. ad
 huc. Item symoniaci nō h̄nt sp̄m veritatis
 s̄ mēdaci ⁊ illū alijs dāt. j. q. j. Gratia. Jo
 de celo eijcent sicut vēdentes colūbas. i.
 gr̄am sp̄s sancti. j. q. iij. Saluator. Itē cō
 tra legē ecclie agētes. qz blasphemare spi
 ritū. tm̄ est p̄tra sacros canones p̄terue a
 gere. xxv. q. j. Idolatores. B. viii. A. per to
 tum. Itē cū q̄s scient̄ mortāl̄ peccat quo
 cūqz modo. Nam ex hoc sp̄s sanctū ex se fu
 gat. de pe. di. iij. Inter. ⁊ cum in pctō perse
 uerat ibidem. Item cū quis in pctō morta
 li existens nunq̄s habet ppositum confitē
 di. de pe. di. j. S. Potest. Istos ⁊ alios tales
 sp̄s sanctus iuste iudicabit quādo ipse ar
 guet mūdum de peccato. qd̄ cōmisit. de iu
 sticia quā omisit: de iudicio qd̄ nō timuit.
 Johan. xv. quādo interficiet impiū sp̄i
 tu oris sui. Esay. xj. tunc implebitur illud.
 Matth. xij. Qui autem dixerit verbum in
 sp̄itu sanctū nō remittetur ei neqz in hoc
 seculo neqz in futuro tūc nāqz destruet ele
 ctionem malā ⁊ alia opera que sine ipso

sunt facta. s̄. S. iij. per totum.

S xix.

Superbia pri

mo habet altaz despon
 sationē. Secdo magnaz
 ostensionē. Tertio malā
 excusationē. A

Primū ptz qz matris
 moniū inter supbiā ⁊ dyabolū fuit cons
 tractū in celo. Nam ibi legit̄ dixisse. Esay
 xiiii. Similis ero altissimo. ⁊ si sit superbia
 alijs se p̄ferre. di. xxi. Cōstātinopolitane.
 Non est dubium quin sit maior culpa vel
 le se equare deo. Ibi igitur cōtraxit cū sup
 bia de qua generauit oēs supbos. Jo. viii.
 Vos ex p̄re diabolo estis. ⁊ tales sunt filij
 dyaboli. De vxore sua p̄ma quā accepit in
 celo. Sed multo aliter fuit de ista despōsa
 tione q̄ sit de alijs. qz de alijs vno viuēte
 alter alteri nō dz cōiungi post despōsatio
 nē p̄ verba de p̄nti. xxvii. q. vij. despōsatā.
 nisi velit intrare religionē ante carnalem
 copulā ibidē. xxvii. q. ij. Scripsit. hic autē
 yterqz multis p̄iungit nec mirū qz sepius
 intrauit religionē qz transfiguratur se in an
 gelū lucis. In alijs etiā spōsa nō dz statiz
 dari. xxvii. q. ij. Institutū. hic autē statiz da
 tur cuiqz volēt. In alijs neuter deberet
 alterius p̄ sanguineā ducere nec sibi copu
 lari nec in vita nec post mortē p̄pter pu
 blice honestatis iusticiā. xxvii. q. ij. Si q̄s
 desponsauerit. hic autē eque accipit matrē
 ⁊ filiā. Ezech. xvi. Qualis mater talis ⁊ fi
 lia eius. Ibi etiā fornicatio supueniēs im
 pedit spōsalia. xxvii. q. ij. Raptor. hic autē
 fortificat. In alijs p̄tractibus spōsalia sol
 uunt̄ p̄p̄ leprā vel aliquā deformē ifirmi
 tatē. ex de iurciuran. Quēadmodū. sic ma
 trimoniū inter hoīem ⁊ supbiā quādoqz
 soluit̄ egrotatiōe q̄nqz nō qz dissipati sūt
 nec cōpuncti aliq̄ vero p̄uertunt̄ in erūna
 sua. In multis alijs p̄ctis illud altū ma
 trimoniū int̄ supbiā ⁊ dyabolū discordat
 ab illo matrimonio. tū qz ip̄e vult spōsam
 oībus eē cōmunē ⁊ q̄to plures ip̄am acci
 piunt tanto amplius letatur tum qz non
 separatam ab eo dat eam alteri ⁊ p̄ tanto
 superbia est in titulo extra de desponsati.
 duorum. sicut illa que contrahit cum vno
 per verba de presenti ⁊ cum alio per ver
 t iij

2.9

Taciturnitas

ba de futuro ibidem. c. j. Sic superbia fuit desponsata per verba de presenti dyabolo in celo quia in vno momento fuit totū factum nō habens preteritū nec futurū, sed cū hoīe in paradiso de futuro quādo dixit eritis sicut dij, tū quia ī alio matrimonio sponsa duoz lite pendēte neutro debet ad herere quousq; decidatur cuius erit. lex de spon. duo. Tua fraternitas. hic aut̄ etiam tum quia alij sponsalia nō contrahunt ante septēniū. xxx. q. ij. §. j. r. c. sequēti. sed aliter quādoq; hic qz bt̄s Greg. scribit in libro dyalo. de quodā puero ppter blasphemias seu superbas iuratōes portato a dyabolo in infernū circa quinquēniū. simile vero est vtrobiq;. In hoc sicut in alijs matrimonijs dant multaxoribus que quādoq; vocatur donatio ppter nuptias de quo ex de do. ppter diuor. restitū. Nup. vbi habet qz mulier dat viro dotem. sed vir dat mulieri donationem. Ita superbia a sponsis suis accipit tot donationes quot expendit in supbia r ipsa eis dotē inferni. Esa. xiiij. detracta est ad inferos superbia tua. s. A. xix. c. Itē simile est in hoc qz sicut in alijs signū euidentis sponsaliū est anulū subarratio. xxx. q. v. Nostrates. ita ista despōsatio inter supbiam r supbus ostenditur multis signis nō solum anuloz sed etiā vestimentozum calciamentozum r omniū alioz qui posuerunt signa sua signa. Partim vero simile et partim dissimile in hoc qz in alijs nuptijs secūde benedici nō debent sed p̄me. ex de secū. nup. c. j. hic nec p̄me nec secūde sed totū est maledictum. Esa. xxviii. ve corone supbie. r in ps. Confundantur superbi. Ista superboz ofusio ostenditur in nabuchodonosor mutato in bestia. B. j. A. nō corporaliter sed mentaliter credens se bestiam ab hoibus exiens cum bestijs morabatur. xxiiij. q. v. Remittuntur. Sic contritionē p̄cedit superbia. Prouerbioz. xvj

B Secūdum est p̄tractum in signis ostensiuīs supbie quia iura presumunt qz vbi est signū vbi est signatum sicut signū ceruise vel vini qz talia ibi debent vendi vel alterius rei venalis facit totam iuris presumptionem qz ibi sint talia venalia. r qz debet cogi ad vendendum talia si inueniantur in domo sua. C. de emptio. r v̄edi. L nec emere. que lex pro tanto est ad p̄posi-

tum. quia signū supbie exterioris facit p̄sumptionem interioris. quia induet supbias Eccli. xiiij. Sed q̄stum ad tertiu quidaz de superbo apparatu excusant se ad excusandas excusationes in peccatis dicentes qz possunt vti re ppria vt velint verū est sed nō in damnū alioz. s. L. v. B. r. ff. de seruitu. vrbano. p̄edio. l. Si arbozem. §. Interdum. vbi habetur qz aliquo casu non p̄t quis plantare arbozem in solo proprio vl̄ facere aliquid quo facto lumen a domo vicini impediretur. Sed per vsum rerum in superbia impeditur lux gratie in illo qui abutitur. de quo Eccli. xiiij. qui cōmunicat supbo induet superbiam. igitur talis v̄sus est illicitus. quia vtens respondebit de dāno qd sequitur ex tali abusu. s. O. ix. a. Laueant igitur superbi qui supbie sue signa alijs ostendunt ad illoz perditionem qui a superbis capiunt superbie occasionē magis qz alioz peccatoz eo qz supbia magis ab extra ostenditur. Nā in alijs peccatis qui male agit odit lucem. Johā. iij. r ff. de ven. inspicien. l. Julianus. Sed superbus malū cordis conatur ostendere q̄stū potest verbis et signis. Sic supbia repletus. ij. Macha. ix. talis superbia est signū interioris defectus. D. vij. L. vide. c. de Factantia. s. J. j. r de ornatu supbie. O. ix. A. r cogita qd melius est humiliari cum mistibus qz diuidere spolia cum superbis. Prouerbioz. xvj.

Taciturnitas

triplex. Primo quedā expediens. Secūdo quedā impediēs. Tertio quedā indifferens. Prima ē bona. Secūda mala. Tertia

quādoq; bona quādoq; mala. **A** Quātum ad primū in cōcilio r in caplo taciturnitas est bona r tumultuosa verbositas mala. v. q. iij. In loco. Item tacēda sunt coram indignis fidei sacramenta. di. xliij. In mandatis. Sic igitur v̄tinam taceretis. Job. xiiij. **B** Quātum ad scdm taciturnitas mala est in peccati confessione. de pe. di. j. Taciturnitas. r in veritatis defensione. xi. q. iij. Quisquis. r. c. Nolite timere. r in subditozū correctione pro-

pter quas prelatus vocatur canis mutus di. xliij. Sit rector. Esa. vj. He mihi quia tacui: qz dyabolus nititur obligare ad infernū male confitentē rveritatem non defendentem ac prelatū negligentem. r qui in obligatione tacet ipsa taciturnitas sibi prejudicat di. xxvij. Dyacom. Dyabolo ergo suadente eris tacēs r non poteris loq. Luc. j. **T**ertia taciturnitas siue bona siue mala quādoqz trahitur ad consensum: aliquādo ppter favorem ordinis vt dñs sciens seruum suum ordinari r tacens videtur consentire di. liij. Si seruus sciente. Item ppter favorem religionis: qz qui in anno r die stat in religione. etiā si voce non profiteatur ex sua taciturnitate in professionem consensisse dicitur. xx. q. ij. c. j. r. ij. Itēz ppter favorem matrimonij. quia qui ducit ancillam in vxores. licz non dicat verbo se velle in ancillam consentire: tamen in eam consensisse videtur. xxix. q. ij. Si quis ingenuus. Item ppter favorem castitatis. quia sacrum ordinem recipiens etiam tacendo de castitate habenda in eam consentit di. xxvij. Dyacomus. In istis punctis taciturnitas trahitur ad bonā partem r est cultus iusticie silentiū. v. q. iij. In loco. si pōt trahi in malā partem. sic qñqz aliqua querunt ab aliquo q non deberent reuelari si neget devno r de reliquo taceat. illud videt reuelare. extra de presump. Nonne. vt igitur illud inconueniēs euadas sedebis solitarius r tacebis Treno. iij. Non concedendo nec negando nisi siliter potueris negare vel concedere. scdm.

Temperantia cō-

sistit in tribus. Primo in esculentis moderate recipiēdis. Secūdo in elemosynis ordinate distribuēdis. Tertio in penis considerate imponendis.

Per primas species temperantie ille gubernatur q nō dat pl⁹ corpi q necesse est. sed illud reficit ad vsus exercēde virtutis di. xliij. Cominiā. r de pse. di. v. Non dico. r nihil pdest sic corpi. sicut moderata refectio de pse. di. v. Nihil em sic. r hec est maxime seruāda tpe ieiuniorū de conse. di. v. Sint tibi ieiunia. vt ieiuniū sit meritorū

quia cum nimis māducare r nimis abstinere sint duo extrema viciosa sequit q neqz in sic manducando nec in sic abstinendo consistit iusticia: sed intempantia vtriusqz fm nature cuiuslibet capacitātē di. xli. Qd dicit r. c. Quisquis reb⁹. vbi adducit Aug. de doctrina xpiana. fieri inquit pōt vt sine aliquo vicio cupiditatis vel voracitatis preciosissimo cibo sapiens vtatur vbi inspiens fetidissime gule flāma in vilissimū cibū inardescit. r san⁹ quis maluerit piscem qz lenticulaz more esau vel oz deū more iumentoz. Non em ppterea continentiores nobis sunt bestie. qz viliorib⁹ vtunt⁹ cibis. In oibus em talibus nō vsus rerū sed libido in culpa est. **B** Per secundaz spēm tempantie bona exteriora sunt indigentib⁹ ordinate distribuēda di. lxxxvj. Pulchra. s. l. vj. C. q elemosyna. iō libenti⁹ ē faciēda nō solū. qz deus ppter illā dat celū: s etia ppter illā dat tpalia. xvj. q. j. Reuertimini. r etia ppter pietatem factā. xxij. q. ij. Si qlibet. Exemplum ibi de obstetricib⁹. **T** Per tertiam spēm tempantie pene sunt sic infligēde q de lenitate r seueritate quoddā fiat tēpes ramētū di. xlv. Disciplina. qz lenitas r seueritas sunt duo extrema viciosa in qua tēperantia picipās naturā extremoz dat: sic se habere q cū seueritate diligit r cum lenitate non seducit di. lxxxvj. Odio. r prelatus tale officiū diligentissime impleuit qui nō ex odio: sed delectatione subditū cor rēxit. xxij. q. iij. Ita. sic igit tempantia attenditur in moribus. di. xxij. Qui eps.

Temptatio tri-

plex. Primo diuina. Secūdo humana. Tertio pphasna. Prima puenit ex dei bonitate. Scda ex animi fragilitate. Tertia ex dyaboli prauitate. **P**rima est ppter pbatoz pfectionē. Scda ppter miserorū correptionez. Tertia ppter tēptatoz deceptionē. De ista triplici tēptatōe habetur de pe. dist. ij. §. Opponit. Quaz pma qñqz est ad instruēdū. xxij. q. ij. Si qlibet. §. Qñqz. aliqñ ad pbandū vt palā faciat vtrū diligat. xxvj. q. v. c. Nimirū circa fi. qñqz ad purgandū. vj. q. j. Sunt plurimi.

2p

3p

Temptatio

et de pe. dis. ij. §. Opponit post mediū. vbi agit de temptatio tribulatiōis Thob. xij. Quia acceptus eras deo necesse fuit vt pbarer te temptatio. Aliquando ad experimentum obedientie habendum. sic deus temptauit abraā in imolatione pprii filij Gen. xxij. et xxij. q. ij. Si quelibet. **B**

Secūda temptatio dyabolica fit multis modis ad nrām deceptionem et destructionē. et hz multos adiutores pbentes ei auxiliū: psiliū: et fauorē: ad illoz maximū periculū. Prīmū qd multis modis tēptat pty. qz habet mille modos temptādi. xvj. c. ij. c. C. i. s. Inter quos maxime temptat deo familiariores et in seruitio ei⁹ feruentiores. iij. q. j. Nulli. psal. Quāta malignatus est inimicus in scō. Exēplū. Matth. iij. Accedens temptator dixit ei: si fili⁹ dei es. Alios vero tēptat dormiētes di. vj. Testamentū. et xvj. q. v. Nec mirū. Exēplū sup. s. xvj. a. Alios vero vigilando sub specie boni malū suggerendo. xiiij. q. v. Forte Sic igit tēptat hoies dyabolus de pe. di. ij. §. Opponit. et sic aduersari⁹ vester dyabolus circuit querēs quē deuoret. j. Petri v. et iij. q. j. Nulli. et sic sicut dicitur. j. Cor. vij. Temptat vos sathanas cui sic resistite fortes in fide qd ei⁹ temptatio vos non apprehendat. j. Cor. x. **L** Secūsdus pūctus oñdit multitudines psuadentiū luxuriā et iniurias. et alia peccata quorū piculū est magnū. etiā si effect⁹ non sequat. sicut pty sup. d. j. c. Quantomagis si impleāt militiā tenent rñdere de toto dāno. et sunt corā deo suspensi et excōicati. et eterna dānatione digni. Prīmū. i. obligatio ad dāni restitutionē. pty. ff. de mīori. l. Si minor. et C. de aleato. l. Breca. In quibus ad taxillos ludēs tenet ei ad restitutionem omnīū q̄ amisit. igit a fortiori rōne qui suadet alicui aliquod pctm̄ quo p̄dit aiām tenet de dāno respōdere. vide. ē. a. xij. b. et o. ix. a. Ad idem est lex. ff. de ser. corrup. l. j. Per quā pater potest agere ad punitionem illoz qui filium aut filiaz corrumpūt. et dñs contra corruptores serui. maiori ratione deus pater et dñs. et pty Item iudex punit eū qui per vim vel aliq̄ mō impedit aliquē ne vocatus ad iudiciū veniat. ff. ne q̄s eum qui in ius voca. vi. eximat. l. iij. Ita deus iustus iudex punit du

re illos per quos aliqui tēptati sunt. in occisiōe gladij mortui sunt. Hebre. xj. Quia per eos impediuntur ne digne veniant ad iudiciū dei. sicut patz infra. t. viij. t. Tertio etiam pūctus qd tales sunt suspensi a deo pty. quia falsificans litteras capituli debz suspendi ab officio et beneficio. extra de testib⁹ et attestā. Tā litteris. maiori rōne qui delet litteras mūdicie et iusticie et fidei: q̄s deus scripsit in baptismo in anima cuiuslibet xpiani est suspensus ab officio laudādi deū in celo cū illo qui tēptauit spoliare templū. ij. Machab. ix. j. Cor. iij. Templū dñi sanctū ē qd estis vos. In quo notatur. Quartus punctus qd sunt corā deo excōicati ppter plures rōnes. Prīmo sic ille qui est suspensus et excōicatus qui eicit ep̄m a sede sua. et omnib⁹ bonis priuat xvij. q. iij. Si quis deinceps. et qui hoiem de ecclia expellit ad mortē corporalē. maiori ratiōe qui sua temptatione eicit deū qui est pontifex in eternū de templo spūa. li qui polluerunt templū sanctū tuū. Secundo sunt excōicati. qz matrimoniū spūrituale inter deū et animā impediunt sup. d. viij. a. p. vij. a. Quintus pūctus qd sunt eterna pena digni pty. C. de his qui ad ecclie. cōfu. l. ij. vbi dicitur. qd qui nequit expellit hominē ab ecclesia cōmittit crimen lese maiestatis. et ē vltio supplicio puniendus. maiori rōne et patet. Talis igitur celo carebit. quia est peior q̄ homicida sup. a. xvij. a. Sicut igit homicide sunt indigni beneficijs ecclesiasticis. ita et pty. quia ille qui est indignus p inferiori ordine indignior est p superiori. ff. de sena. l. Qui indign⁹. Igitur noli esse q̄si hō qui temptat Ecclie. xvij. S; quid si nō temptauerit directe p se sed per aliū adhuc tenetur sup. m. iij. b. **D** Dic etiā de illo qui aliquē temptat minori peccato et occasiōe illius peccati postea cadit in maiora peccata per legē. ff. de incē. rui. et naufragi. l. Qui naufragiū. §. Senatus. vbi habet qd si q̄s ex naufragio supple ex nauis ante naufragiū clauos vel vnū et his abstulerit omnīū rerum tenetur. quia q̄tum in auferēte fuit. fuit causa naufragi. et perditionis cunctorum igitur pro toto damno penam portabit. etiā per aliam legem eiusdem libri et tituli. l. Qui edes. Vbi sic scribitur.

Qui edes acervum ve frumenti iuxta domum combusserit vinctus verberatus necari iubetur. maiori ratione igne eterno cremabitur qui templa dei cremaverit. j. Coz. iij. Qui templum dei violaverit disperdet illuz deus. et qui ad hoc dederit cō filiū auxiliū vel fauores. ff. ad. l. pompe. de paricidijs. l. Utrum. Que lex vult conscios paricidij eadē pena esse afficiendos. Sic de homicidio spirituali. quia sicut ille cuius consilio furtum factū est de furto tenetur. Institut. de obliga. que ex delict. nascū. §. Si vero ope. sic de spirituali furto. et patz. Ergo non temptemus xpm nec membra eius sicut quidā ex ipsis temptauerunt. et a serpentibus perierunt. j. Coz. x. Et sicut est magna pena dign⁹ qui temptat vt dictum est. ita qui consentit et credit temptanti. quia nimis credulus est in culpa supra. c. xxv. c. quia quādo dyabol⁹ siue aliquis alius de membris suis offert aliquid delectabile quilibet deberet illud recusare. quia in omni mercatiōe quando oblatum damnosum offertur licitum est recusare. ff. de in diem adiectio. l. Sabin⁹. et si fuerit receptum statim abijciatur per confessionem vel restitutionem. quia sicut emptio vel venditio contrahuntur in contrario sensu solvuntur. ff. de rescin. vendi. l. iij. Sed oportet qd hoc fiat cito ne dyabolus vendicet peccatorem iure prescriptionis que quandoqz est vnius anni dist. liij. Si seruus absente. vbi agitur de seruo ordinato domino ignorante. Aliquando nouem mensium. iij. q. iij. §. Spacius. Aliquando sex mēsiū. iij. q. iij. De inducijs. Aliquando vni⁹ mēsiū. iij. q. v. Quisquis iure talium prescriptionū multos possidet quos emit per primus peccatū mortale quod facit cōmittere et non alijs sequētibz. quia nemo pprie rem suaz emit. ff. de contrahen. emptio. l. Sive rei. Ista igitur mala lucra et delectationes que dat ei postea non sunt illorum emptio sed pars pagamēti ne reputent se deceptos nec dolo inductos ad se vendendum. quia scit qd si ipsi scirent qd dolus daret causam contractui facerent contractū reuocari. sicut possent per legem. ff. de actio. empti. et venditi. l. Nihil. Diceret qd emptio qua christus omnes emit stabit. quia ibi non fuit

dolus. et sic omnes saluabuntur. respondeatur qd verū est si omnes eēnt fideles et emptio christi esset vltima. Nunc autē quia sunt infideles. et tempore temptationis recedunt et vendunt se dyabolo cui venūdati sunt vt facerent malum. j. Machabeoz. j. Et sicut vltimum testamentum seruari debet. xij. q. ij. Ultima. Ita vltima venditio stabit nisi pma reuocet. et qd possit sic se vendere patet. quia totum precium bone emptionis non est adhuc solutus. sicut patet supra. p. v. f. et sine predicta nulla est emptio. ff. de contrahen. emptio. l. j. §. ij. Statim igitur in prima temptatione ei resistatis ne habeat vos iure emptionis: vel prescriptionis: vel vsurpationis. quia nisi sit defectus in vobis fidelis deus non patietur vos temptari vltra id quod potestis. j. Lhorin. x. Quomodo debeas dyaboli temptationem impedire. vide supra. c. xx. a. et. b. et qd hoc potest fieri supra. d. vj. b. et. d. vj. b. **E** Quantum ad tertius temptatio humana est quando illicitis temptamur nolentes: sed dyabolica quando caro suggerit animus cōsensit. de peniten. distin. ij. §. Econtrario. sed talis temptatio quando est sine consensu voluntatis est sine culpa. et est vita hominis super terram. Job. vij. Et de peniten. distin. ij. §. Opponitur. in fin. imo est resistētibz meritoria: quos nouit dominus de temptatione eripere. ij. Petri. ij. De peniten. distin. ij. §. Opponitur post medius quia deus erit cum eo in temptatione Jacobi. j. Beatus vir qui suffert temptationem. Sed circa hoc quidam est temptans deum. sicut qui habet quid faciat. vnde suam et aliorum salutem procurare queat et non procurat. xxij. q. viij. Si nulla. Et sic fit in duello. et quando ferrū calidum portatur. ij. q. iij. Alonomachiam. contra illud Matthēi. iij. Non temptabis dominum deum tuuz. quia nemo debet temptare deum duz habet quod consilio rationali faciat. xxij. q. ij. Queritur. Quando etiam temptatio que non reprimitur in corde dominatur in actione distin. xlix. Hinc Post medium. Quando etiam quidam nō expectant temptationem. sed preueniunt voluntatē de pe. di. v. §. Primo. tūc temptatio est culpabilis et humana ē mixta cū

Testamentum

dyabolica. quia humanū est temptari sed dyabolicum est temptationis fulmine susperari di. xlix. Dic. Igitur temptatio vos non apprehendat nisi humana. j. Coz. x. Et ne alia te capiat et cadas sta et prepara animā tuam ad temptationes Eccli. ij. Et orando dicas. Et ne nos inducas in temptationem. Matth. vj. Quia sic se habentibus dicit dñs. Luc. xxi. Vos estis qui permansistis mecum in temptationibus meis et ego dispono vobis regnum scilz eternū.

L. iij.

Testamentus le-

gittimus exigit tria. Primo liberam condentis ordinationes. Secundo ultimā cedentis confirmationes. Tertio congruā exequentis distributiones. **A** Primus punctus vult qd testator habeat liberam sepulture electionem et aliarum rerū dispositionem. cuius libertatis quidam habent iuris prohibitionem. Primū patet. qz qui sunt sui iuris libere eligere possunt sepulturam. xij. q. j. Soroz. Exemplo xpi qd in alieno elegit sepulturā. extra de sepul. ca. j. et vxoz. Inuito viro pot̄ eligere sepulturam nisi consuetudo obstet eodez titulo ca. de vxore. Si vero mulier que plures viros habuit non eligat. videtur qd cū ultimo viro debeat sepeliri. xij. q. ij. Anaques qz. Sic de illa anima que quādoqz habet sponsum deū quandoqz dyabolum. sic cū ultimo viro suo sepultus est in inferno Lu. xvj. Quia ultima voluntas testatoris est obseruanda. xij. q. ij. Ultima. et latroni in patibulo mortuo sepultura non denegabitur si penituerit. xij. q. vltima ca. vlti. et pdest homines inter bonos et iustos sepeliri xij. q. ij. Cum grauiā. et ca. Anime. et capi Nō estimem. et supra. m. xvij. f. et ibi etiā habetur qd mouēs in mortali peccato nō habebit corpus sepultū in terra bñdicta. et nō est dubiū qn aia sit multo indignior pro celo. qz non custodierūt testm̄ dei. et in lege ei nō luerūt ambulare. De alijs etiā rebus. sic libere et caute se habeat testator p dispositionē qd sp̄ xpm̄ computet p vno filioz suoz. xij. q. ij. Si quis. Irascit fm̄ modū determinatū supra. e. x. a. Et qui in extremis pstitutus cōmittit dispositiones

volūtatis amico suo qd ad bona non d̄ decessisse intestatus. extra de testa. et vlti. voluntaria. Luz tibi. ita qd nec quo ad animā qd totaliter se ponit in dispositiōe dei qui dicit deposui testm̄ electis meis etc. Illi vero quibus libertas faciendi testm̄ est prohibita in his versibus continent. Filius et seruus: mutus: surdus. furiosus: pdig. et cecus: morti damnatus. monachus atqz. Et captementis: status dubij bona si sint interdicta simul et impubes hi prohibent. probantur hec in Instic. quibus non permittitur facere testm̄ in textu et in glo. per totū. Quarum personarū pmo nominata est filiussfamilias. de hoc dictus est sup. a. ix. c. Secunda seruus sup. p. x. a. Tertia mutus et surdus sup. a. xxj. c. Quarta furiosus. et sic de alijs vsqz ad finē sup. p. x. a. De omnibus istis potest dici illud Eccli. xvj. Longe est testamentum a quibusdam. **B**

Quantum ad secundū sicut nouū testamentus quod est lex gratie fuit morte xpi confirmatū dicentis. j. Coz. xj. Nouū testamentū est in meo sanguine. extra de celebza. mis. Cum Marthe. ita testamentū aliorum hominū. Nam vbi testamentum est: necesse est vt mors testatoris interueniat Debreo. ix. Et sicut pater pot̄ in testamento suo exheredare filiā suā que impudice vixit nisi filia habeat ptra testm̄ iustas querelā inofficiosi testamenti. C. de inoffi. testa. l. Si filiam. Ita deus omnes animā male viuētē. Nec mirū. quia sicut filius qui naturaliter multū tenetur matri nullam portionē in testamento suo dimittēs matri excusat: si mater fuerat ei maliciosa. C. de inoffi. testa. l. Si liber. Ita de excludēs illos ab omni portione celi qui infideles habitū sunt in testamento eius.

L. Quantum ad tertium executores et heredes qd male se habēt ad defunctos sūt in piculo. s. e. x. a. Itē sunt egenoz homicide. xij. q. ij. Clerici. Itē legatum in testamento ab herede est petendum si non sint alij executores. extra de testa. Reynaldus et testator potest heredibus suis penas imponere si suas non expleuerint voluntatē dum tamen non sit turpe vel inhonestum quod precipit in titulo et capitulo allegatis. Ita christus qui melioris testamenti sponsor factus est Debre. vij.

.G.P.

37

37

No. 3

37

Testimonium triplex.

Primo exterioris scientie. Secundo interioris conscientie. Tertio superioris sententiae. Tres sunt qui testimonium dant. **J.** Job. v. **A.** Quantum ad primum testimonium exterius est primorum de conse. dist. **j.** Subemus. **r.** xi. q. iij. Non sunt. quorum testimonium quicquid est verum quicquid falsum. de **j.** Job. vlti. Scimus quia verum est testimonium eius. pro tali testimonio prohibendo sunt eligendi testes habentes conditiones bonas: sicut lex et ratio requirunt. Debet igitur esse liber et non seruus nisi cum alij testes deficiunt. iij. q. iij. Testes. Item debet esse bone opinionis. ij. q. j. In primis. Non infideles nec inimici. ij. q. vij. Non potest. nec infames. ij. q. vij. Testes. nec criminosi ibidem. Nec complices in crimine. xv. q. iij. c. vlti. nec nimia paupertate laborantes iij. q. iij. Testes. Sic actus hominis habeant istas conditiones bonas. scilicet quod non sint serui peccati: nec infideles in testamento dei. nec infames. nec criminosi. nec spiritualiter pauperes. nec inimici anime: sed bone opinionis et fame coram deo et hominibus: et sic optime probabunt in morte quod sibi debetur hereditas celi dicentes domino. Ecce domine opera que ego facio illa testimonium probabit de me Job. x.

B. De secundo testimonio id est falso Danielis. xij. Contra me falsum tulerunt testimonium quod potest fieri tripliciter verum scilicet iudicium impediendo vel falsum procurando absenti detrahendo. vel ad peccatum trahendo. Prima falsitas facit testes esse excommunicatos. sicut patet. d. viij. a. et qui informat vel inducit ipsos ad tale falsitatem tantum peccat quantum omnis illi super. m. iij. b. tam in falsitate quam etiam in periurio. quia testes debent iurare de veritate dicenda tactis sacrosanctis euangelis. iij. q. ix. Dormiamur. Si vero in casu vel in quocumque alio non iurent super librum vel per deum: sed ex fraude alicuius super aliquid aliud. sicut alius est auditum non propter hoc euadunt periculum periurij. sed incurrunt. xxxij. q. vij. Adulterij. super quo glo. Argumētum inquit hic quod minus peccat qui iurat per deum mendacium quam qui per creaturam iurat mendacius. sicut ille

qui piurat per deum minus peccat quam ille qui iurat falsum per falsos deos. quia iste facit duo mala. quia iurat per illud quod non deberet iurare nec cui deberet fides adhibere. et quia periurat. xxij. q. j. Considera. Ergo in tali teste implebitur illud Prover. xxi. Testis mendax peribit. et tenetur ad restitutionem omnium supra. a. viij. b. Nec mirum quia falsus testis vendit deum qui est veritas. xj. q. iij. Abijt iudas. et si ille grauiter peccat qui vendit testimonium. xiiij. q. v. Non. non est dubium. et patet de vendente deum de talibus conqueritur in psal. Insurrexerunt in me testes iniqui etc. Quia mentitur ad damnum proprium. xj. q. iij. Abijt. **L.** Secunda falsitas que est detrahentiū est in iura super. d. viij. a. et extra de symonia. De cetero. vbi habet quod layci non possunt testificari in criminalibus contra clericum cuius tamen contrarium sepe faciunt in causa detractoria in qua multi falsi testimonium dixerunt. Marci. xiiij. Tenentes nunc cum leporario nunc cum lepore: qui videtes hominem in persecutioe et odio apud aliquos adulantur persequenti narrantes ei de illo quod odit multa falsa et dicta et facta illi peruerentes et addetes ad illa de proprio ingenio quia aliter non saperent. Et alia die videtes illum cui prius adulabantur esse in tedio ei etiam detrahunt specialissimi discipuli dyaboli discordiam discordantiū augmētando tales testes iniqui insurrexerunt in me. E contra illud Eto. xx. Non loqueris contra primum tuum falsum testimonium quod si velit loqui non est curandum. quia in oculos proprios puluerem excutit. unde excecatur. xj. q. iij. Inter verba. **D.** Tertia falsitas testium videlicet trahentiū ad peccatum sunt superbi. cupidi. luxuriosi. et alij peccatores quos dyabolus adducit quod sint testes sui ad probandum et ad faciendum quod pericula peccatorum non sunt tam magna sicut deus et sancta ecclesia docet qui dum hoc aliquoties ore dicunt et operantia peccata ita committere perpetrant ac si non essent ponderanda. veroque modo sunt testes dyaboli. quia testimonium non solum est verba le: sed etiam reale. facti scilicet euidentia dist. xxvij. Priusquam. Sicut apostoli erant verbo et opere testes christi in iudea et in hierusalem. xj. q. iij. Estimāt. et Actu. j. Eritis mihi testes. Talibus igitur testibus nullis deberet credere. quia sunt filij dyaboli Job. viij. Vos ex parte dyabolo

3
3
3
no.

no. 3

no. 3 relez de ramberta.

estis et filij non debent admitti ad testifican-
dum pro patre nec econverso. C. de testi. l. Pa-
rentes. nec socius pro socio ubi sunt socij
oium bonorum vel illius rei que petitur que cois
est. ff. pro soc. l. Cum duobus. nec domestici
et familiares. C. de testi. l. ij. et extra de testi.
In litteris. nec mercenarius nec cliens. ff.
de postulā. l. j. nec criminiosus de pe. dis. j.
Agite sed oem tale statum habet peccator in
curia dyaboli. sicut patet. Debet ergo in p-
dictis ab oibus refutari dicendo. Testimo-
nium tuum non est verum. Job. viij. **E**

De scdo teste scz interioris conscientie. ij.
Cor. j. Gloria nra hec est testimonium sci-
entie nostre. In legitimo testimonio sicut
quod iura concedunt potest homo vel procurator suus
quattuor vicibus producere testes. extra de
testi. In causis. qz secundo die potest produ-
cere illum quem non produxit prima die. et sic tertio
et cetera. sed quantum ad productionem facere non potest nec
oportet ubi ille quattuor productiones bene produ-
cuntur ita que habet productionem bone volun-
tatis locutionis operatiois et stabilitatis
in morte non oportebit eum timere quoniam totus
processus et iudicium bene ibit pro eo sicut super.
h. ij. a. sed oportet quod illi concordent. qz te-
stes discordantes nihil prosunt. ita nec pre-
dicta ubi voluntas est mala loquela bona
vel pulchra promissio nulla observatio vel
qui ieiunat in vigilia inebriatur in festo. et
qui de die est in ecclesia et de nocte in taber-
na: vel in luxuria: vel qui pro vno denario
quem offert vel dat pauperi alterum iniuste ac-
quirat non erunt testimonia illorum conueni-
entia. Math. xiiij. vide supra. p. xxv. c.

F De tertio testimonio superioris
scz sententie psal. Testimonium domini fidele.
et iterum dominus in celo testis fidelis. et Jerem.
xxix. Ego testis et iudex. et ix. q. iij. Aliorum.
xj. q. iij. Inter verba. In cuius iudicio non so-
lum deus: sed etiam omnis creatura suo modo
erit testis dei contra peccatores. Testes in-
quit Deus. xxx. Imoco celum et terram quod pro
posuerim vobis vitam et mortem benedictio-
nem et maledictionem dicentibus. Sed dictum
est quod domestici non debent esse testes nec
socij. ergo homo potest recusare testimonium
hostium suorum. Unde quod non ibi. qz sicut in
crimine lese maiestatis quod contra principes
committit domestici eius debent esse testes con-
tra eum. et torqueri pro veritate dicenda. C. ad

l. iuli. maie. in fi. Et in crimine symonie ad-
mittunt testes indifferenter. extra de symo-
licet hely. in glo. sup verbo indifferent: sic
pro culpa contra deum et pro symonia vendi-
tionis dei ruge mee. i. defectus mei testimo-
nium dicunt contra me. Job. xvj. et Erugo qui
comedit vestes hominis est hostis suus. et tamen
erugo eorum in testimonium vobis erit.
Jacobi. v.

T vij. **2. y**
Timor triplex.

Primo copiosus est specie-
rum diuisus. Secundo vicio-
sus est culparius causatus
Tertio gratiosus est anima-
rum glorificatiuus. **A** Quantum ad
primum ideo timor est copiosus. qz multas
species continet. Nam quidam est servilis qui
quis timore facit quod facit sicut beatum Breg-
go. xxij. q. iij. Hec autem. et hic est perversus
rursus. et hic potest dici timor initialis. qz sicut
seta introducit filium in acum. ita ille timor
quod est charitates de pe. di. ij. s. Hec que. an-
si. et tunc est conversus. Item est timor filialis
sanctus et castus. xxij. q. vj. c. j. s. vlti. in fi.
et hic est perfectus. Et est magna differentia
inter istos. qz sicut servus malus timet face-
re contra voluntatem magistri sed metu pe-
ne. et qz dana propria formidat. sic habes ti-
morem servilem se habet ad deum. Ille timor non
saluat qui est indumentum saccinum mardo-
chei: cum quo nullus aulam regni celestis in-
trare potest. Hester. iij. Et sicut baptismus iu-
deo super. b. j. a. et sicut vestis christiani quam pa-
ganus induit se in civitate obsessa qui timet
capi a christianis qui non saluat pro lege. Si bene
occurrat. C. de capti. ita nec talis timor. qz
talis timor non est in charitate. j. Johan.
iij. Et sicut virga facit puero habere amo-
rem libri et sapientie quem pater non habebat
ita habes timorem initialis incipit amare bo-
nam vitam et veram sapientiam. et sic Incipit sapi-
entie timor domini. Eccli. j. Sicut etiam bonus
servus timet facere contra voluntatem magistri
sui ratione iusticie. et qz magistrum suum pluri-
mum diligit sic habes timorem filiale se ha-
bent ad deum Eccli. ij. Qui timent deum inquit
rent que beneplacita sunt ei. Sic ergo. odes-
runt peccare boni virtutis amoreo. derunt
peccare mali formidie pene. Item est alius ti-

3. y.

timor naturalis vel poti⁹ rōnalis quē xp̄us habuit ⁊ sancti. vij. q. j. c. vlti. circa finem. exemplū ibi de Paulo qui qm̄ nō vidit fructū mortis timuit mori ⁊ p̄ muros damasci fecit se dimitti vt mortem euaderet sed non sic rome. Sic timēti deū bene erit in extremis Eccli. j. Sic ergo discam⁹ lectio nē timoris supra. m. j. c. ⁊ dicam⁹ deo. Lō⁹ fige timore tuo carnes meas ⁊c. B

Secundus timor viciosus ⁊ malus qui culpārū est causatiu⁹ est timor mundan⁹ qm̄ correctio dimittit vel aliter receditur a veritate timore perditionis tpaliū dist. xli. Sicut. ⁊. xj. q. iij. Quisquis. ⁊. c. Nolite. vel timor mundan⁹ quo quis timet in corpore ledi vel occidi om̄s tales trepida uerūt timore vbi non erat timor. Contra exemplū Susanne. Daniel. xij. Que poti⁹ elegit incidere in manus hominū vsq; ad mortem q̄ derelinquere legem dei ⁊ p̄tra exempla omniū sanctorū ⁊ contra legē ecclēsie per quā nulli⁹ rei timor deberet nos retrahere ab his que dei sunt. quia nec timor infamie. vj. q. j. Sunt plurimi. ⁊ contra phibitionē dei. Luc. xij. Nolite timere eos qui occidūt corpus. sed timete eū qui postq̄ occiderit h̄s p̄tātes mittere in iehēnam. Null⁹ igif tali timore charitatē deserat sed pro illa sustineat patienter. dicit em̄ Aug. in quodā sermone qui legit in cōuersione sancti Pauli. Appēdo qd̄ patior cōtra id qd̄ spero hoc sentio illud credo. ⁊ tñ pl⁹ est qd̄ credo q̄ qd̄ sentio. quicqd̄ est quod seuit p̄ noieī xp̄i si pōt vinci tolerabile est si nō pōt vinci migrare hinc faciat nō extinguit sed accelerat. hec ibi. L

De tertio timore Eccli. j. Timor dñi gloria ⁊ gloriatio ⁊ leticia ⁊ corona exultationis sup. b. iij. b. in fine.

L vij.

Tyrannus Prīo

depauperat subditos. Scdo grauat vicinos. Tertio dānificat ser̄ suos. A Quā tuz ad primū spoliāt subditos dicētes oīa bona subditoꝝ esse sua. ⁊ hoc mēdaciter. s. f. j. d. p. xix. b. Et tales sunt oī honore p̄uādi tam in terra q̄ in celo. qz libert⁹ ecclēie quē scz ecclēia de seruitute erexit ad status

libertatis. postea ecclēiam vel p̄latū ecclēie maliciose accusans dz p̄uari gradu honoris. extra d̄ ser. nō ordi. de familia. Ita de illis q̄s de⁹ manumisit. ⁊ exaltauit de fuitute originalis pcti in baptismo ⁊ morte sua ⁊ actualis culpe p̄ sacm̄ p̄nie. si postea p̄tra ip̄m maliciose loquant. sic iuratores vel ecclēiam p̄ quā est manumissus p̄sequant vel deo ingratitudinē reddiderit qui tyrānidem suis factam reputat sibi fieri di. Actu. ix. Saule saule qd̄ me perseque⁹ ris. qz persequebatur credētes in eū vide supra. r. vj. e. B Quandoq; etiam grauat vicinos. quia pascuis deficientib⁹ in ouili subditorum lupi predam querunt in grege vicinorum. sed consolatio est taz subditis q̄ vicinis. quia sicut ille qui sentit se lesū de hoc q̄ aqua q̄ debebat esse sua. qz debebat currere ad locū suū est ab eo ablata per receptaculum alicui⁹. habet contra auferentem remediū iuris. ff. de aqua quotidiana. ⁊ esti. l. j. §. Hoc interdictū. Sic predicti coram deo: quando dicit p̄pter miseriam imopum. ⁊ genitum pauperum nunc exurgam: vt durus iudex cōtra tyrannos illos qui rapuerūt bona populū vi sicut duri dñi. clā aut precario vt vsurarij ⁊ alij iniusti. Tūc ve qui predaris Esa. xxxij. L Qd̄ propter ista iuste dānabuntur. patet per decretum iustissimū xij. q. ij. Et si illi. vbi dicitur q̄ qui nullam partem ex rebus distribuunt pauperibus eterni iudicis voce condemnabuntur in fuuro. quātomagis hī qui pauperibus auferunt qd̄ nō dederunt glo. innuit hic q̄ magis sit auferre q̄ nō dare cuz tñ quādoq; equiparent. sicut di. xlvij. sicut. Cui⁹ decreti p̄ma pars est sup. a. xx. a. ⁊ pars residua est. a. xix. a. Exemplū ad hoc de diuite epulone qui legitur damnatus. non quia aliena rapuit: sed quia sua non dedit. ⁊ non solum sic damnabuntur qui iniuste rapiunt sed etiam omnes contenti in his versibus Iussio consiliū consensus palpo recursus Participans mutus nō obstans non manifestans. de mandatore. patet supra. l. iij. c. de consiliante. t. iij. d. Ibidem etiam de consentiente. de palpatoꝝ. id est adulatore supra. A. xj. per totū. ⁊. g. ij. c. De recursu. L. xij. d. d̄ p̄cipāte. f. xij. a. d̄ muto t. j. b. d̄ nō obstāte. xxxij. q. iij. q̄ pt. ⁊. q. viij.

3

3

3p.

Tribulatio

3
3
no. —
Preterea. vbi papa Johānes octau⁹ dure reprehēdit quendā ducē qui in terris suis non resistit malefactorib⁹ dicēs. q̄ qui crimina pōt emendare ⁊ non corrigit ipse cōmittit Argumētū ad h. ff. de offi. p̄fe. vig. per totū. vbi habet q̄ p̄fectus ille tenetur de furto incendio ⁊ h̄mōi q̄ ex sua negligētia contingunt. Et magister nauis respondebit de furto qd̄ in nauī sua factus est vt Insti. de oblig. que quasi ex malefi. nasc. §. Item exercitor. Itē tam dñi terrarū q̄ illi qui ad hoc h̄nt dñia ⁊ stipendia. vt resistāt malefactorib⁹. Et idē de viris ecclesiasticis nō resistentib⁹ hostibus aiarum. Non manifestans. i. qui scit vbi fur est vel res furtiua vel rapta. ⁊ hoc nō indicat cū ad hoc ex officio teneat. qz s̄m leges. C. de his qui latro. vl̄ in alijs criminib⁹ reos occultauerint. l. Si qui latrones. Qui in p̄dijs vel in dominio suo tales nocentes sciuerit si illos non ostendit dñio priuabit ⁊ s̄m Diero. ⁊ habet extra de fur. Qui cum fure. non solū fur: sed ⁊ ille reus tenet qui furto conscius querente possessore non indicat. Sic sp̄ualiter de vocatis ad visitationem. ⁊ patet ⁊c.

2 viij.

Tribulatio Pri

mo reuocat errantes ad dei amicitia. Secundo roborat proficientes per gratie abundantiam. Tertio remunerat perseuerantes p̄pter longā tolerantia. A Quantum ad primū sicut peccatū est cā tribulationis. Ita tribulatio q̄nqz est cā dimissionis peccati ⁊ cōuersionis ad deū. q̄ autez peccatū sit cā tribulationis p̄tz. qz p̄pter maliciam hominū mundus fame ⁊ penuria affligitur. xvj. q. j. Reuertimini. qz de tribulationē immittit ad puniendū crimē cōmissum. vj. q. j. Sunt plurimi. vide ad h. leges supra. r. vj. h. ⁊. ff. d. publ. iudi. l. Nil. vbi habetur. q̄ citat⁹ in cā criminali si nō comparet bona sua debēt annotari. i. taxari ⁊ quasi sub sequestro ponit sic interim in bonis suis puniatur. post annū vero d̄ omnia bona amittere ⁊ in corpore si capi potest sicut meruit puniri. Cui concordat alia lex. ff. de iudi. l. Post edictū peremptoriū. ⁊. C. quō ⁊ q̄n iudex. l. Consentaneū. et

l. Tres denunciations. in quib⁹ habet q̄ contumax est mulctandus ⁊ puniendus in bonis ⁊ etiam in corpore vt meruit plectendus. Sic non venientes ad vocationē dei diuersis tempestatib⁹ ⁊ tribulationib⁹ puniuntur in bonis ⁊ fame sicut patz supra. f. iij. per totū. ⁊ infirmitate in corpore. ⁊ q̄n qz non correcti capiunt in morte vt pena eterna affligant in corpore. ⁊ in aia Jere. xxxv. Ecce ego adducā super iudas vniuersam afflictionē eo q̄ locutus sum ad eos. ⁊ nō audierūt. vocaui ⁊ non responderūt mihi. Dicenti q̄ om̄s veniunt ad diē mortis ⁊ ad iudiciū dei ad quod vocant. ergo nullus est cōtumax. Respondet q̄ s̄m iura qui corpore comparet nō tñ eo mō quo comparere debet contra eū tanq̄ contra contumaces snia datur verbi gratia de cōparente in curia romana vt ostēdat q̄ p̄tendit se habere ius in aliqua electioe. nō tñ comparet instructus. i. cum munimentis necessarijs cōtra illū tanq̄ contra cōtumacē in cā p̄ceditur. extra de elect. c. j. li. vj. His etiā concordat lex authenticarū per quā debet vasallus grauiter puniri q̄ non venit ad vocationem dñis sui. ⁊ q̄n est astrict⁹ duob⁹ dñis i bello debet tenere cū illo cui fuit prius obligat⁹ coll. x. Sed certum est q̄ sum⁹ prius obligati deo: qz ipse se prior dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Apoca. j. ⁊ per votū solēne in baptismo. huic etiā concordat lex vsufructuarij. Infra. v. iij. a. ⁊ lex electiōis. s. b. ij. a. ⁊ lex serui fugitiui. C. de ser. fugi. l. Si fugitiui. vbi habet q̄ seruū fugitiuū ad barbaras nationes dñs pōt punire pedis amputatioe vel alijs penis castigare. sic deus ⁊ patet. Et lex adulteriū prohibens di. lvi. Si gens. vbi patet q̄ peccatū est cā bello ⁊ alioz maloz. sicut p̄tz supra. a. x. c. ⁊. xxij. q. v. c. j. vbi habetur. B Punitio siue p̄secutio a deo vl̄ a iusto iudice pōt fieri triplr. res auferēdo. corp⁹ affligēdo. ⁊ morte afficiēdo. primā vidictā ⁊ secundā ostendit deus q̄n per tribulationes auferit bona quib⁹ viuere deberemus ⁊ fame nos affligit. ⁊ hoc iuste qz dicit lex q̄ mali meriti d̄ egestate laborare. ff. de deposito. l. Bona fides. Tertiā accepit de⁹ in diluuiō ⁊ in subuersione sode. ⁊ accipit nunc frequenter in bellis ⁊ in alijs in

.G.P.

Verba dei

Fortunus propter quod viri sanguinum non dimidiabunt dies suos in ps. Omnes istas leges confirmat lex domini immaculata conuersens aias Ezech. xiiij. Terra inquit cum peccauerit mihi extendam manum meam super eam et mittam in eam famem et interficiam de ea hominem et iumenta. et Osee. iij. ubi post recitationem peccatorum que nunc regnant quod scilicet non est veritas in terra nec misericordia nec scientia dei sed maledictum mendacium. homicidium. furtum. adulterium inundauerunt. quid ex hoc sequitur ostendit dicens. propter hoc lugebit terra et infirmabitur omnis qui habitat in ea et bestia agri et volucres celi. Exemplum de diluio noe. Gen. vi. vides inquit deus quod multa malitia hominum esset in terra etc. vide aliud ad hoc. s. B. ix. A. et per tales tribulationes peccatores ad deum conuertuntur et hoc patet quod tribulatio facit peccata deserere. xiiij. q. iij. Qui peccat. in fi. Et hec est persecutio utilis per quam deus nos ad bonum nostrum flagellat. quod si carnalis afflictio seu persecutio fit ad malum illius qui persequitur. ita spiritualis fit ad bonum. xiiij. q. iij. Qui secundum. Et deus permittit malos persequi bonos ut excessus eorum per hoc suffocentur vel expurgentur. vi. q. j. Sunt plurimi. et vult quod boni persequantur malos propter eorum correctionem. xiiij. q. iij. Porro. quia sicut mali persequuntur bonos damnablem. ita boni malos laudabiliter. xiiij. q. iij. Si non. s. Breuiter. exemplo dei qui non iniuste persecutus est flagellando quos de templo eiecit. xiiij. q. iij. Ille. s. Porro. Sic igitur patet quod iniustis multa mala prestatur dum eorum consulitur utilitati. di. xlv. in 2 qui. quod interdum metu flagellorum vel in ductu disputationum de nolente fit volens. xiiij. q. vi. vides secundum illud. Tribulatio et angustia venerunt super me. mandata tua meditatio mea est. et iterum. Conuersus super in erupna. et iterum. Ad dominum cum tribularer clamavi etc. Contra predicta fit duplex obiectio. Primum quod dictum sit quod tribulamur propter peccata que queri potest quare tribulamur innocentes qui nunquam peccauerunt. Ad hoc responsum est. s. s. iij. B. et s. v. B. In corpore naturali membrum lesum sanatur cum granamine membri sani. Secunda quare aliqui peccatores nunquam tribulantur in hoc seculo sicut dicit Job. xxi. Impij. viuunt et confortati

tati sunt sublimatiq; diuitijs. et Hier. xij. bene est omnibus qui male agunt. et in ps. Ecce ipsi peccatores et abundantes in seculo obtinuerunt diuitias. Responderi potest quod secundum iura si reus ad primam citationem dicit se nolle venire non est de iure citandus. quia ideo ter citatur ut presumatur eius contumacia. ff. de re iudi. l. Contumacia. Cum ergo certum sit eum nolle venire non est iterum citandus. quod in certis non est locus coniecture. ff. de verbo. obliga. l. Conciuis. s. Cum ita. in fi. et ex de offi. dele. Consuluit. Ideo deus non citat illos tribulatione quos scit nolle venire sed permittit eos ut dictus est hic habere magnam prosperitatem quod est optimum signum damnationis ipsorum sicut patet super. p. xxvj. per totum. Si igitur habeat aliquam aduersitatem. hic non est dei citatio si ars plene solutionis quare a diabolo in alio seculo recipient. quia dissipati sunt nec conpuncti in ps. Et iterum posuisti tribulationes in dorso. D. Quantum ad secundum deus imittit aliquibus tribulationes ad virtutis augmentum. vi. q. j. Aduersitas exemplum ibi de naufragio Pauli. xj. q. iij. In cunctis ergo tribulatio est patienter toleranda ne per impatientiam meritum vertatur in culpam vi. q. j. Locus percussio. quia deus sepe suis mordacissimum genus tribulationis imittit. v. q. v. Non omnis. Exemplum ibi de stimulo carnis Pauli. Non est igitur murmurandum de tribulationibus sicut filij israel murmurauerunt et a serpentibus perierunt et quod murmurans opus bonum quod facit perdit. di. xc. Alienus. ergo sitis in tribulatione patientes. Rom. xij. E. Quantum ad tertium tribulatio facit homines mundum contentere. xiiij. q. iij. Displicet. et inuitat ad eternum premium consequendum. vi. q. j. Suggestum. et ad bonum illud facit festinare. xiiij. q. iij. Quando vult. de quo in ps. Cum ipso sum in tribulatione eripiam eum et glorificabo eum.

Verba dei sunt

cum reuerentia primo audienda. Secundo cum sapientia inquirenda. Tertio cum constantia retinenda. A. Primum patet primo propter commodum audientis

Verba dei

quia sicut omnium rerum creatio. ita omnium
fuit recreatio in verbo dei. j. q. j. Intra. et
est ad hoc quod sicut in verbis sanctis confi-
ciuntur sacramenta quod accedit verbum ad
elementum et fit sacramentum. j. q. j. Detrahe.
Ita et verba efficiunt mundam et sanctam ani-
mam deuote audientis deo dicente. Job.
xij. Vos mundi estis propter sermonem quem lo-
cutus sum vobis. Nec mirum quod fons sapien-
tie verbum dei. Eccli. j. Et de natura fontis
est sordida mundare et munda facere mun-
diora. Secundo propter periculum negligetis
quia non minus reus est qui verbum dei audit
negligenter quam qui corpus christi in terram proie-
cit. j. q. j. Interrogo. vide. s. p. xxj. D. Ter-
tio propter honorem et statum loquentis. non
enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris
vestri qui loquitur in vobis propter quod apostolus
scribit. j. Thessa. ij. Accepistis non ut verbum
hominum. sed ut est vere verbum dei. sicut lit-
tere quas rex mittit non sunt nuntii. sed regis
igitur sunt reuerenter suscipiende. sicut patet
sup. p. xxj. C. Igitur propter istas rationes cum
reuerentia suscipite in se verbum quod potest
saluare animas vestras. Jac. j. **Q**uam-
tum ad secundam veritatem verborum dei in sacra
scriptura est diligenter inuestiganda. quod sen-
sus sacre scripture est multiplex. scilicet historicus
quando scriptura intelligitur prout littera
sonat sicut sunt historie iudeorum. xxij. q. j.
Nisi. Item allegoricus quando per illud quod
dicitur significatur aliud factum esse vel futurum
esse. xxij. q. j. Nisi. Item tropologicus a tro-
pos quod est conuersio quando verba vertuntur
ad mores informandos. dist. xxxvij. C. i. uo.
Item anagogicus quando scriptura ad supe-
riora et celestia reducitur. di. lxxvj. Jeiumi. u.
Ex quibus patet quod sacra scriptura non est tra-
henda ad eum sensum quem sibi quisque pre-
sumit sed ex ipsa scriptura oportet sensum cape-
re veritatis. dist. xxxvij. Relatu. r. c. C. i. uo.
quod scripturam sacram debet quisque intelli-
gere ex causa. ex persona. ex loco. et ex tempore. si
non vult in laberintum impingere. di. xxix.
Sciendum glo. ex causa fuit institutum ne neo-
phiti promouerentur ad episcopatum. ut di. xlviij.
c. j. Ne in superbiam extollerentur sed hec cau-
sa cessauit in Ambrosio quod cathecuminus est
electus in episcopum. di. xli. s. Dis omnibus. Ex
persona ut in augustinus qui factus fuit coepiscopus alij.
vij. q. j. Non autem. Ex loco quod propter propin-

quitatem vel remotionem loci aliquid statui-
tur. di. lxxij. Cum longe. vel ideo dicit quis
quedam sunt localia. quedam non. Ex tempore
sicut anglicis datum fuit propter nouitatem
ut coniungantur in quarto gradu. ut. xxxv.
q. ij. Quedam. vbi habetur quod beatus Grego-
scripsit augustinus anglo. quod de conuersis
ad fidem qui fuerunt copulati in quarto gra-
du permetteret eos sic stare ne a bono quod
ceperant recederent. laberintus secundum catholi-
con est perplexus edificium quale erat apud
cretam factum a dedalo et dicitur hic laberintus
thos quod in eo labi possit vel quod erratilis est
vel ad labendum facilis. vel secundum catholicon
historia docet factum. allegoria credendum
Anagogia sperandum. tropologia faciendum
unde Augustinus. Littera gesta docet quod credas
allegoria. Moralitatis quod agas quo tendas
anagogia. vni templum quod secundum historiā fecit
salomon secundum papiam iuxta tropologia signi-
ficat ecclesiam. iuxta allegoria corpus domini de
quo ipse dixit. Soluite templum hoc et cetera. Jo. ij.
iuxta anagogia superna patria. Ex istis patet
quod propter quadruplicem intellectum sacre scri-
pture oportet quod sapienter intelligatur quod aliter
intelligit scripturam quam spiritus sanctus docet here-
ticus est. xxij. q. ij. Veritas. et falsus propheta.
di. xxxvj. C. i. uo. Secunda ratio est quod est in
multis locis obscura et verba obscura sunt
ad claram intelligentiam reducenda. ex de spiritu.
Ex litteris. quod aliter dum proprietates verborum
attendit sensus veritatis amittit. ex de ver-
signi. Nihil. quod verba sacre scripture non sem-
per accipienda sunt ut sonant. xxij. q. j. Para-
tus. Sempiternum igitur sic intelligenda sunt quod sit
conformitas et concordia inter verba et sensum
quod non potest esse sine lumine verbi increati
de quo in psalms. lucerna pedibus meis verbum
tuum. Sicut etiam verbis mentis debet seruire
verba oris. ex de verbo. signi. In his. quod non fit
quod est discordia inter cor et os loquentis sicut
in illis qui loquuntur pacem cum primo
suo mala autem in cordibus eorum et in alijs fal-
sis hominibus de quibus. s. Mat. xij. B. Eccli. x.
Initium verborum eius stulticia et nouissimum
oris illius error pessimus. **Q**uam-
tum ad tertiam verba dei sunt semper retinen-
da et opere ostendenda. quia non in solo pa-
ne viuit homo. sed in omni verbo quod pro-
cedit de ore dei. Mat. xij. quod fieri non po-
test nisi retineatur quia sicut cibus qui ut

110.

3
-
-
-
-
110.

3

110

27

3

-

3

-

3

-

3

-

corpore nō retinetur nō dat vitam corpo-
ri. itā nec ꝛ ꝑꝛ de his qui cum gaudio susci-
piunt verbum ꝛ ad tēpus credunt ꝛ in tpe
tentationis recedunt. Matth. xij. Lu. viij
Jaco. j. Si quis auditor verbi est ꝛ non fa-
ctor comparabitur viro cōparanti vultus
suū in speculo. quia oblitus est qualis fuit
ꝛ infra nō auditor obliuiosus s̄ factor ope-
ris hic beatus in facto suo erit. sed in ps.
Obliti sunt v̄ba tua inimici mei.

A ij.

Veritas triplex

Primo quedā est origina-
lis ꝛ i corde radicata. Sec-
cūdo quedam verbalis ab
ore pbata. Tertio quedam
realis in opere mōstrata. Prima est quasi
fons ꝛ radix. Secūda quasi riuulus et ra-
mus. Tertia quasi fruges ꝛ fructus.

A De p̄ma veritate. Esa. xxxvij. Am-
bulavi coram te in veritate ꝛ corde p̄fecto
sine qua alie virtutes vel opa parū valēt
quia nō est satis benedicere vel facere nisi
hoc de bono fonte. i. bona volūrate. pueni-
at. ff. manda. l. j. Ab hac veritate q̄s exit cū
erit a fide ꝛ charitate. xxij. q. ij. Cū aliq̄s
qꝛ qui veritatē negat deū q̄ est veritas ne-
gat. xj. q. ij. Abijt iudas. qꝛ negatio xp̄i nō
t̄m̄ fit v̄bis s̄ etiam factis. xj. q. ij. Existi-
mant. Nam quotienscūqꝛ vicijs vincimur
ꝛ peccamꝛ totiens deū negamꝛ ibidē. Et si-
cut petrus negauit xp̄m cum se negauit di-
scipulum. xj. q. ij. Non solū. ita ille negat
veritatem qui non vult esse discipulus ve-
ritatis et per consequens negat eum qui
dicit. Jo. xij. Ego sum via veritas ꝛ vita.
Et reuera est vita veritatē nō falsoꝛ. quia
sicut est vita p̄fiteri xp̄m ita mors ip̄m ne-
gare. xj. q. ij. Timēde. qꝛ talis est ypocri-
ta quia licet viuat corporaliter est t̄m̄ mor-
tuus sp̄aliter. xj. q. j. Nolo. qꝛ melior ps
eius. id est aīa est mortua. Nam aīe sunt a-
lijs rebus ꝛ etiam corporibꝛ p̄ciosiores. vt
ex de eta. ꝛ quali. ordinan. Cū sit ars. in fi.
qꝛ in veritate nō stetit. quia nō est veritas
in eo. Johan. viij. Ideo mortuus est. quia
ille in eo nō est qui est veritas ꝛ vita s̄ ta-
les sunt Roma. ij. habētes formā scientie
ꝛ veritatis extrinsecam t̄m̄. B De

secunda Malach. ij. lex veritatis fuit in ore
eius ꝛ iniquitas non est inuenta in labijs
eius in pace ꝛ equitate ambulauit mecum
ꝛ multos auertit ab iniquitate ꝛc. In qua
auctoritate nota triplicē oris veritatē no-
bis necessariam scz fidelis confessionis p̄-
ficue locutionis ꝛ salubris informationis
primū in hoc qꝛ lex veritatis fuit i ore eiꝛ
que lex nō est in ore eius qui non fideliter
confitetur quia s̄m Hostien. de sacra vn-
ctione. §. ij. A quo. versi. Sed que dicunt.
si in baptismo vnus immergat puerū bap-
tisandum ꝛ alius dicat verba quia forte
vnus illoꝛ est mutus ꝛ alter ineptus vel si
vnus dicat partem verborum ꝛ alius aliā
partes vel si vna pars dicatur ꝛ alia omit-
tatur nihil agitur quia sacramēta ecclesia-
stica sunt sacramenta integritatis ꝛ vnita-
tis quia vnum sacramentum vna fides et
vnū baptisma ꝛ diuidi nō debet. de conse-
di. ij. Qua passus. ꝛ quia etiaz ipsa forma
verborum ostendit qꝛ ab eodem debet fieri
immersio ꝛ verborum pronūciatio. Sic
nec baptismus spiritualis debet diuidi vt
vna vice dicat vnā partem peccatorum
ꝛ alia vice aliam vel forte nunqꝛ alius vel
vnus pronat verba confessionis ꝛ aliꝛ im-
mergat id est agat penitentiam. Sicut igitur
vnus integre dicit verba ꝛ immergit ita
ꝛ patet. Et sicut illud fit cito ne infans si-
ne baptismo moriatur ita ꝛc. Et
sicut infans prius baptisatꝛ ꝛ postea por-
tatur ad altare ꝛ deo presentatur ita ꝛ ꝑꝛ.
Et sicut adultus baptisatꝛ non recipit gra-
tiam sed characterem tantum nisi sit cōtris-
tus de peccatis suis. de pe. di. iij. Omnis.
ꝛ. ij. c. sequenti. Ita nec ꝛ patet. Et sicut nō
valet conditio apposita in baptismo adul-
ti per istum modum. Si contingat te mori
in ista infirmitate vel in isto bello ego
te baptiso in nomine patris ꝛ filij ꝛ spiri-
tus sancti. Si autem euadas volo qꝛ sis si-
cut prius fuisti iudeus vel paganus. quia
sacramenta ecclesie non recipiunt illici-
tam conditionem. Argumentum ad hoc.
di. xvj. Deinde. ꝛ habet. s̄. B. j. a. Ita nec
in recipiēte baptismū p̄nie timore mortis
vel in paschate vel in quadragesima cū ta-
cita p̄ditione voluntatis qꝛ vult esse talis
post p̄ditionem cōfessionis qualis fuit an-
te. qꝛ sicut in matrimonio mūdiali quādo

Veritas

fit contractus matrimonialis sub cōditio-
ne turpi vel impossibili est reprobatus. ex
de conditio. apposi. in sponsa. vel alijs cō-
tracti. Si conditiones. ita in spūali ⁊ p̄s.
Et sicut aqua est p̄dita in adulto baptisato
qui nō h̄s voluntatē dimittendi malam
vitā precedentē ita p̄fessio ⁊ p̄s. quia sicut
in illo requiritur voluntas recipiendi xp̄ias
nitatem nec verba sufficiūt sine voluntate
Ita nec hic. Sed q̄d si in baptismo appo-
natur cōditio licita. verbi gr̄a xp̄ianus ha-
bens puerū pagani nutriendū in periculo
mortis ip̄m baptiset sub tali forma. Si p̄-
tuis cras cōsenserit ego te baptiso ⁊c. Lū
nō sit licitum baptisare infantes infidelīū
sine patris assensu ⁊ cū forma huius sacra-
menti recipiant conditionē sicut patet. du-
bitatur an sit baptisatus. ex de bap. ⁊ eius
effectu de quib⁹ dubiū. videtur q̄ ista for-
ma sit licita ⁊ honesta sed quid si puer ille
moriatur nocte illa anteq̄ patris assensus
requirat non videtur q̄ aīa eius vadat ad
celum quia cōditio nō est impleta. Cum
sicut in aliquo matrimonio cōditio ip̄o-
sibilis apposta est reiicienda ⁊ debet pro
matrimonio iudicari. ex de cōditio. Si cō-
ditiones. Ita hic pro sacramēto baptismi
⁊ pro salute pueri. quia anteq̄ cōditio po-
tuit impleri transiit de foro illius ecclie
ad tribunal dei in quo misericordia ⁊ veri-
tas obuiauerūt sibi in p̄s. Ita de illo q̄ ve-
re cōteritur de peccatis ⁊ cogitat firmiter
q̄ cum venerit ad sacerdotē velit confite-
ri si moriatur nocte illa ⁊ p̄s in p̄s. Dixi cō-
fitebor aduersum me iniusticiā meā dño
⁊ tu remisisti impietatē peccati mei. ⁊ Jo-
han. viij. Cognoscetis veritatē ⁊ veritas li-
berabit vos. vide. s. d. viij. A. Quia simile
est in hoc de oratione ⁊ p̄fessione. D

Secūdum q̄ dicit iniquitas non est in-
uenta in labijs eius sicut ē in labijs detra-
ctoris ⁊ mentitoris de quibus in p̄s. Non
est in ore eorū veritas quibus nullus cre-
dere deberet. quia criminosos se ostendūt
⁊ criminoso de cōfesso super crimine alio-
rum nō creditur nisi in crimine lese maie-
statis ⁊ symonie nō ad cōuincendum. sed
ad presumendum. ex de confes. c. j. ⁊ ex de
testi. Clemens. Recte igitur sicut iudex de-
bet dentibus suis lacerare libellum quan-
do videt ineptam actionem proponi. ex de

iudi. *Examinata. s. in Innocen. in glo. vlt.*
Ita verba detractoris deberent a cunctis
auditoribus conculcari simul dicentibus
quare detraxisti sermonibus veritatē. Job
vi. sed nō est sic quis multi libentius audi-
unt detrahentem q̄ p̄dicantem. q̄ a veri-
tate quidem auditus auertent ad fabulas
autem cōuertentur. j. Thimo. iij. E

Tertius est in hoc q̄ in pace ⁊ equitate
⁊c. quia ad viros ecclesiasticos qui alios
docent viam pacis ⁊ veritatis pertinet in
illis vijs ambulare ⁊ veritatem libenter p̄-
nunciare. xj. q. iij. Nolite. quia qui verita-
tem nō defendit quā defendere cōuenit p̄-
ditor est veritatis. xj. q. iij. Non solus. ⁊c.
Nolite. ⁊ vbi de fide vel salute agitur qui
veritatem occultat. Fram dei super se pro-
uocat. xj. q. iij. Quisquis. Nullus igit̄ per-
cat quia melius est p̄ veritate pati suppli-
cium q̄ pro adulatione assequi beneficiū
xj. q. iij. Nemo peritorum. Dicis igitur et
impleas illud p̄ueroib⁹. viij. Veritatem
meditabitur guttur meū. Exemplo illius
cui dictum est. Matth. xxi. Verax es ⁊ vi-
am dei in veritate doces. Sed heu tria so-
lent impedire veritatem. Primo carnalis
amor. Secūdo timor. Tertio auaritia. iij.
q. v. Accusatores. Vel testes. ⁊ xxxv. q. vj.
Episcopus. Et tam dure tenent guttur il-
lorū hominū qui veritatem dei in iniusti-
cia detinent. Roma. j. q̄ cōmutauerūt ve-
ritatem dei in mendaciū ibidem. quia vbi
veritas nō defensatur opprimif. di. lxxiij
Error. Ideo corruit in plateis veritas ⁊ eq̄-
tas nō potuit ingredi. Esa. lix. F

De tertia veritate Thobie. xiiij. Seruite
dño in timore ⁊ veritate ⁊ inquirete que bes
neplacita sūt ei ⁊ hec veritas bone vite p̄-
p̄ nullū ē dimittēda. xxxij. q. v. ita ne. nec
propter scandalum. ex de reg. iij. Qui scan-
dalifauerit. nec propter consuetudines. q̄
veritas p̄fertur consuetudini. quia xp̄us
non dixit. Ego sum cōsuetudo sed veritas
di. viij. Veritatem. sed heu in omnibus p̄-
dictis p̄ctis diminute sunt veritates a fi-
lijs hominū p̄s. ⁊ male. quia si quedā sunt
seruitia aliorum tenentiū ⁊ specialiter li-
bertorum indiuisibilia vulgariter minus
portabile sicut obsequiū gratitudinis ⁊ vi-
tatio ingratitude ⁊ malitie ⁊ falsitatis
q̄ nō fiat aduocatus nec moueat turpem

312

Item contra dominū suū, quia licet alia
seruitia sint diuisibilia cum terris et man-
satis que filij inter se diuidūt tamen illis
quibus tenentur integre persoluere debēt
sine diminutione. Argumentū. ff. de ope.
liberto. l. j. Maiori ratiōe tenetur deo red-
dere omnia talia sine diminutiōe vitatis
igitur reddamus ei seruitiū plenū gratie
et vitatis. Job. j. Et nō diligam? vbo neq;
lingua sed opere et vitate. j. Job. j.

3. p.

A iij.

Varuz huma

naruz tres. Prima que
dam est nature et indif-
ferens. Secūda quedā
gratie et proficiens. Ter-
tia quedam glorie perfici-

tiens. **A** In p̄mavia quilibet est in
libero arbitrio ad dandum se deo vel dyab-
olo qua libertate multi abutuntur dātes
se deo totaliter vt dicunt tñ voluntatē suā
et opera volunt h̄re libera ad dandū dyab-
olo vel pctō. Et tamen sicut apud leges
mūdi reputantur incōueniens et irrationa-
bile q̄ aliq̄s det pprietatē alicuius pprie-
terre vni simpliciter et sine cōditione et vsū
fructum illius terre alteri qz pprietas ter-
re nō esset utilis vt ptz Institū. de vsufu.
S. Sine testamēto. sic in pposito de illo q̄
sine baptismo in mortali pctō dat terram
quā gerit deo sed vba et opera mediij t̄pis
dyabolo. qui dicit q̄ est totaliter dei sicut
bonus xpianus nō aduertens q̄ nō est ar-
bor bona q̄ fructus malos facit. Luce. vj.
Nec talis est via alia q̄ illa. Prouer. xiiij.
est via q̄ videtur hōi iusta et nouissima ei?
ducūt ad mortē. qz volunt q̄ deus habeat
terrā corporis dum moriūtur. sed ipsi vo-
lunt h̄re eiusdē corpis vsū malū dum vi-
uūt. Hec via illoꝝ scandalū ip̄sis. **B**

In secūda via non ambulat pctōz. quia
sicut illi qui nō sunt de vna lege nō possūt
p̄cordare in vna via scz matrimonij ppter
leges ecclie que phibet matrimonij inter
xpianū et paganā vel iudeam. ex de dispa.
cul. per totū. Ita deus et pctōres non p̄cor-
dant in vno matrimonio spūali nec i vna
via celi. qz deus est via pacis q̄ dicit in ps
Lus his qui oderūt pacē eram pacificus.
Ipsi vero viam pacis nō cognouerunt. ps

E Tertia est via glorie quā oēs qui
sunt in gloria fecerūt tritam et planā quā
nos nō deberem? deserere sed multū appe-
tere. qz in hoc mundo cōmunitas parit di-
scordiā. ff. de lega. l. Cum pater. Sicut ptz
inter hoies qui habent vnā cōmunitatem
inter se p oibus ouibus suis pascēdis quo-
rum vnus vellet q̄ alius haberet anima-
lia pauciora q̄ habeat vt bestie sue iueni-
rent pascua pinguiora. sic in hoc seculo ve-
re quilibet vellet q̄ alter haberet minimū
sic q̄ ipse haberet pl? Sed aliter ē in celo
ad qd iustus deduxit dñs per vias rectas.
Sap. x. In quo de gloria cuiuslibet pōt di-
ci. Gloria hec est oibus sanctis eius ps.

A iij.

Adere debet

quilibet Primo dei boni-
tate vt diligat. Secdo
dyaboli prauitatem vt
caueat. Tertio primi ca-
lamitate vt subueniat.

2. p.

A Ad primū scz videndum dei bonita-
tem vt ipm diligamus sum? obligati om-
nibus modis quibus vnus alteri obligari
pōt qz sicut fm iura. ff. de obliga. et Instit.
quibus modis contrahitur obligatio. S. j.
Vnus pōt alteri obligat? esse quattuor mo-
dis scz re. litteris. verbo. et p̄sensu. Primus
de re recepta obligatur homo recipiēs cō-
modatū ad reddendum illud. Ita in bono
statu sicut recepit sicut equū vel h̄mōi. Ita
nos ad reddendā deo vitam gr̄e quotiens
illā requirit h̄ est semp et sp̄aliter in morte
quā nobis commodauit in baptismo. Et si
cut iustū est q̄ cōmodatarius emendet rē
sibi accōmodatā quā deteriorauit ante q̄
illam reddat sic et patet. Item sicut homo
potest obligari litteris ab alio factis s̄ a se
receptis. Ita sumus nos obligati litteris
legis nature ad faciendum alijs sicut vo-
lumus q̄ ipsi faciant nobis. dist. j. huma-
nū genus. et litteris legis moyfi ad tenen-
dum mandata dei. Exod. xx. Verbis etiam
proprijs homo obligatur quando aliquid
promittit sic est peccator totiens obligat?
ad deserendum peccata quotiens confitē
bono confessor. Vinculo vero consensus
quod fit p̄ mediam personāz fuisti obligat?
tus ad renūciandum dyabolo et omnibus

v iij

damno sequenti. sed de toto respondebit. ff. ad le. aqui. l. Qui occidit. quia potuit illuz in stipula nō posuisse et in pncipio extinxit se et qui sic vicerit non ledetur. Apoc. ij. Ad omnes istos hostes anime vincendos multum iuvat oratio. Exod. xvij. Cum leuabat manus moyses vincebat israel et sic exercitus victus vicit. Sic in pposito ppter b̄ decretū dicit. xxiiij. q. i. Alien⁹. q̄ nō multitudinem sed vnitatē p̄cantū exaudit de⁹. adducit illud Matth. xvij. Si duo ex vobis consenserint sup̄ terrā de' omni re quā cumq̄ petieritis fiet illis. Nam qui vicerit possidebit hec. Apoca. xxi.

27.

¶ vi.

Vindicta triplex. Prima q̄dam diuina et rōnabilis. Secūda quedā humana et tolerabilis. Tertia quedam p̄phana et vituperabilis.

Prima laudanda. Secūda toleranda. Tertia a quolibet dimittēda. **A** De prima in ps. Letabitur iustus cū viderit vindictā. xxij. q. j. c. j. q̄ militare. vbi habet q̄ vindicta est deo seruāda q̄ dicit mihi vindictam et ego retribuā dicit dñs. Deutero. xxxij. et Ro. xij. sup̄ quo vult glo. q̄ hō pōt vim vi repellere nō tñ repercutere pcutiētem nisi p̄mus percussor vellet iterum percutere tunc pōt aīo defendendi se et nō vindicādi. ff. ad le. aqui. l. Si ex plagis. §. Labernarius. Si aliter repcussit potius est vindicta q̄ repulsio iniurie et sic intellige qd̄ dicitur iniuriam posse repelli in contigenti. vt. ff. de vi et vi arma. l. iij. §. Lus ḡ. Et ratio est bona quare null⁹ debet se vindicare. quia ex quo deus reseruat sibi vindictam iniuriarū factorū seruis suis ē ius suum. Luce. xvij. deus faciet vindictas seruoꝝ suozum clamantium ad se tanq̄ altā iusticiam suam ad se et ad nullum alium p̄tinentem qui se vindicat facit p̄iudicium deo se intronittēs de iudicijs que sibi de⁹ reseruauit q̄ sicut dicitur Eccl. xij. Impijs et peccatoribus reddet vindictā sc̄z in hoc seculo vnā et in futuro aliam. Nam in h̄ seculo frequenter corpa peccatorum diuino iudicio percutiuntur. di. xix. Anastasi⁹. vbi loquitur de quodam qui dum assellas

ret emisit intestina s̄m glo. et h̄ diuino iudicio. de multis alijs vindictis legimus in sacra scriptura que deus accepit pro diuersis peccatis. Esay. j. Vindicabo de inimicis meis. Nunc vero q̄ non accipit de peccatoribus statim vindictam ratio est quia expectat penitentiam. j. q. iij. Domini. §. Ecōtra. In vltimo etiam iudicio vindictā retribuet in hostes. Deutero. xxxij. quando p̄ctā pro quibus se et suos vindicabit erūt omnibus notoria notozietate iuris. qz tūc erunt in iudicio per probatōes legitimas confessi et conuicti et canonicē condemnati xv. q. v. Presbyter. ad faciendam vindictā in nationibus. Rationem vero quare deus de aliquibus peccatis accipit vindictā hic et de aliquibus alibi reddit Augu. de ciuita. dei. l. j. c. iij. dicens q̄ aliqua peccata punit hic ne omnino crederetur nulla peccata punire. Aliqua vero peccata hic non punit ne omnino crederetur nulla eē alia pena in alio seculo. Sic igitur cognoui qz faciet domin⁹ iudicium inopis et vindictā pauperis. In quo iudicio duram vindictā capiet de his qui in potestate cōstituti prestant auctoritatem nocendi pauperib⁹ vel aliter delinquendi. nam talis est grauius puniendus quandoq̄ q̄ faciens. xxiiij. q. iij. Qui aliorum. Qui inquit defendit aliorum errorem multo damnabilior est illis qui errant. quia nō solum errat sed et magister erroris aliorum est quos errare facit Ad idem extra de offi. iudi. delega. c. j. in glo. dure enī de talibus deus vindicās vindicabit vt dicitur Ecclesiastici. v. Ideo vindicte dei sūt quotidie cogitande supra S. xj. l. 2. Ad. xj. A. **B** Quantum ad secundum in dominis et iudicibus qui gladium portant ad laudem bonorum et ad vindictam malefactorum. j. Pe. ij. Vindicta legalis est commendabilis quia vindicta quā lex precipit est bona sed libidovltonis mala. xxij. q. iij. Sex differentie. et illa est inferenda. xxij. q. iij. c. j. Quia illa q̄ est ad correctionē iudicib⁹ exequēda p̄cipitur qz aliter darent alijs incentiuū delinquēdi. xxij. q. iij. Est iniusta. et qz hoc faciens puocat p̄tra se nō solū s̄ etiā p̄tra populum flagellum dei. di. xlv. Sed illud. vi de supra. B. iij. A. Talib⁹ igitur congrue dicitur. j. Machab. ij. Vindicate vindictam

v iij

Virtus

populi vestri. Nec tamen vindicta humana est mittiganda vel dimittenda quando timetur maius malum. di. l. vt constituere tur. vel obstinatio. vij. q. j. c. Aduersitas. §. Cum aut. vel scisma. xxiij. q. iij. Quisquis. Item quādo crimen est soli iudici notū qz tunc ex vindicta fit proditor. ij. q. j. Si peccauerit. In his casibus ne vindictā sumas Thob. iij. **L** Quātum ad tertiu duo faciūt accipere iniustas vindictam humanā et ambo ducunt capientem ad iustā vindictā diuinā. Primū est carnalis affectio. Secundum crudelis persecutio pro quibus ex parte dei sequitur iusta retributio. Propter carnalem affectionem quā quilibz naturaliter habet ad seipm. iura nolunt qz a liquis sit iudex in causa ppria. ff. vt nemo ius si. di. l. j. ff. de iudicijs. l. penulti. nec qz vindicet pprias sed dei iniurias. §. J. x. A. et B. Exceptis iniurijs notorijs in quibus iudex qui potest dare iudicium in causis alienis potest etiā in pprijs sicut Innocē. eē de verbo. signi. sup capitulum. Ex parte. sic patet de epis qui p iniurijs eis factis vindictam capiūt spūalem qualis est excoicatio. suspensio. depositio. degradatio. xxiij. q. iij. Forte. qz in talibz sunt spūs ad vindictam creati. Eccli. xxxix. In secūdo puncto iniuste vindicte sunt nimis crudeles qz capiunt vindictā de vno de patria vel de parentela vel ciuitate vel religione ppter crimen alterius cui illi nō consentiūt nec ipsi defendunt ptra legem ciuilem p quā si pater: scz decurionis male se habens in officio decurionat? amoueat filij sui nō punientur pro eo sed gaudebunt pūlegio concesso filijs decurionū qz nō debent torqueri nec hūi. C. de fal. l. Diuo marcho. Decurio est de curia existens vel decem hominū curam habens et contra legem dei filius non portabit iniquitatem patris. sed vnusquisqz in peccato suo morietur. Eze. xvij. quia sicut dicitur deo. Sen. xvij. Absit ad te dñe vt perdas iustum cum impijs nō est hoc tuū qui iudicas omnem terraz. et Gala. vj. Vnusquisqz onus suū portabit In tertio puncto id est in pena iniuste vindicte erit ille qui optat vel capit iniustam vindictam. quia dum alioz desiderat mortem malum vel confusionē vel aliquod tale corporale vel mundiale damnum ipse idē

patitur spiritualiter et iuste: quia dicit lēg ecclesie. eē de constitutio. Cum omnes. qz qui aliquid impetrat contra alius in casu. idem potest esse contra seipsuz et hoc satis iuste et ex proprio corde vel ore quia sicut corde cogitādo vel ore loquēdo reputatis dignū et optatis qz deus capiat vindictas de alio. quia malus est. ita eandem capiet de vobis quia vos estis mali contra deum qz hec phibet. xxiij. q. iij. Ita plane. Mat. vij. In quo iudicio iudicaueritis iudicabi mini. Itē Luce. vj. et Eccli. xxviii. Qui vindicari vult a deo inueniet vindictas. ergo vbi vindicta est iniusta nullomodo est capiendaybi est iusta pax prius iniuriati est offerenda per legem dei que precipit suis qz non habeant guerram contra hostes. s. anteqz offerant eis pacem et qui vult ptra aduersarium agere in foro ecclesiastico debet ipsum pmo monere vt cum ipso ad pacem veniat de legis vrbanitate. eē de snia et re iudi. Ad apostolice. li. vj. In glosa Jo hānis andree. iuxta pceptum apli. Quāntum inquit ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes et nemini malū pro malo reddentes. Rom. xij.

Virtus Prio

est specierum multiplicatiua. Secūdo culpaz exclusiua. Tertio aiarū ornatua. **A** Quātum ad ad primūz ideo est specierum multiplicatiua. quia multas habet species. quia tres sunt vtutes theologice. fides. spes. et charitas. de conse. di. ij. Qui passus. de quibus dictū est supra in locis suis. Per fidē habet cognitio eterne et incōmutabilis veritatis sine qua falsa ē virtus etiaz in optimis moribz. xxvij. q. j. Omnes. Et ideo vtutes esse negant apud infideles. quia nō pmertur gliam ibidez. §. Et his. Quia vtus cū vicijs simul eē nō pōt. de pe. di. ij. §. Ex premissis. Per spem sumus in tribulatione patiētes et ideo hec vtus spei specialiter in aduersitate pbat. vij. q. j. Aduersitas. et c. sequēti. per charitatem diligimus primos sicut nosmetipsos contra quā ille multū facit qz alicui nocet directe vel indirecte sicut iudex vel potēs

qui emittit res litigiosas contra iura ciuilia
 C. de litigio. l. vlti. et canonica vt lite pen-
 dete nihil innouet. Ecclia. in textu in gl.
 Ebi habetur qd pena litigiosi contractus
 est qd emptor sciens re litigiosas precium
 amittit et applicatur fisco: et rem restituat
 non vt cedat lucro venditionis. sed etiam
 alia tanta quantitas auferetur ab eo qui
 vendit et dabitur fisco. Si autem emptor
 fuerit ignorans restituet rem. et precium res-
 cuperabit a venditore. et tertia partes pre-
 cij. quia non manifestauit ei re litigiosam
 fuisse. et idem iudicium est de donatione. Ta-
 lis emptor multum facit contra illud Ecce-
 llasti. vii. Noli inquit querere fieri iudex nisi
 si virtute valeas irrumpere iniquitates et
 non augere te. **S** Quantu ad secu-
 dum virtus est vicioz expulsua et exclusi-
 ua: quia virtus per vicia priuat de pe. di.
 v. s. j. Ibi dolendus. et simul in anima esse
 no possunt de pe. di. ij. Ex premissis. opor-
 tet sequi qd necesse est viciu excludi anteqm
 virtus recipiat. nam virtus tunc primo ad-
 piscit cum vicio renunciat. Egressus em
 malicie virtutis ingressum operat. xxxij. q.
 j. Cum renunciat. Omnia igitur vicia ex-
 pellantur vt omis virtutes recipiant. et hoc
 est necesse ppter duas rationes. Prima qz
 anima qua viciuz depauperat virtus ditat
 Secundo quia peccatoze que viciu seruu
 facit virtus liberat. Primum patz. quia sicut
 puer qui est i bona custodia ditatur. quia
 fm legem iustam si tutor qui datur perso-
 ne. sicut et curator rebus posset tanta pecu-
 niam colligere de bonis pupilli cuius cus-
 todiam habet qd posset inde terras emere
 totum est emendum et conuertendu ad vti-
 litatem pueri. vt ipse ditetur. ff. de ammi.
 tuto. l. Ita aut. Ita est qui in custodia vir-
 tum ditatur spiritualiter. quia sicut dicit
 Ro. viij. Diligentibus deu omnia cooperas-
 tur in bonu his qui fm ppositum vocati
 sunt sancti. quia dñs virtutem poplo suo da-
 bit. et ideo ibunt de virtute in virtutem. Ita
 etiam ex alia parte tutores mali scilz dya-
 boli. et peccata depauperant illu qui est in
 custodia eoz intantū qd cūvenerit in locū
 in quo morabitur nō inueniet diuitias: s
 paupertate. Recte igit sicut ille qui habz
 tutoze apte malū et dilapidatoze bonoz
 suoz. hoc pbato coram iudice potest eum

amouere. ff. de pbatio. l. Quotiens. s. Qui
 dolo. Sic peccator faciat. et patet vt ille q
 prius peccato depauperatus dixit. dereliquit
 me virtus mea. postea ditatur virtute dis-
 cat illud Judith. xij. Nobiscuz est deus q
 fecit virtutem magnam in israel. **L**

Secundu etiā scz qd virtus faciat aiam
 letam et liberam q fuit prius tristis et an-
 cilla patet. Primo qdum ad seruitute ad
 qua per peccatus ligatur. Secundo qdum
 ad libertatem ad qua per virtutem restau-
 ratur. Quantu ad primū notanduz qd hō
 qui est liber a natura sua non ponit se pec-
 cando in seruitute dyaboli potestis videre
 in archiepiscopo qui non est subditus epō
 et tñ si episcopus per excoicationem sentē-
 tiaret omnes comittentes furtum in dyo-
 cesi sua. Archiepiscopus agēs scienter cō-
 tra constitutionem illā incideret in illam
 excoicationez fm archidyaconū. extra de
 constitu. Et animarū. li. vj. Et est ad hoc
 concordās lex ciuilis. C. vbi de crimi. agi
 oportet. l. j. Ebi in margine habet auten-
 tica qua in puincia ad hoc. et sic peccado
 fieret subditus epī. Ad hostien. s. o tenentē
 contrariū pōt dici qd intelligit qñ Archi-
 epō ignozat talem constitutionē. Sic ho-
 mo qui est super omis demones duz est in
 statu gratie. vt dicit in psal. Super aspi-
 dem et basiliscum ambulabis. peccado fit
 subditus eoz et seruus. ij. Petri. ij. A quo qd
 superatus est huius et seruus est. Sic peccas-
 tum tradidit in captiuitate virtutem eoz
 psal. Et infirmata est in paupertate virtus
 mea. d. dereliquit me virtus mea et lumē ocu-
 lorum meoz et ipsum non est meū. qz per-
 didi arma virtutū in bello vicioz cuius
 periculū patet. ff. de re milita. l. Desertoze
 s. Miles. vbi habet qd qui in bello arma
 amisit vel aliter illicite alienauit capite
 puniatur. reuera maiori pena plectendus
 est qui perdit arma spiritus. imo cū quis
 gratis. et ex pposito picit arma spiritus.
 sup. a. viij. d. ppter malum lucrum vel des-
 lectionē. et reddit se hostibz. et qui arma-
 turam quarūcumqz virtutum naturalū vel
 sensuum vel membrorū contra deum por-
 tat. quia omnia illa a deo accepit de quo
 in psal. Dominus dabit virtutem et fortitu-
 dinem plebi sue. sed recte sicut viciū por-
 nit hominem in seruitute. ita virtus confes-

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

Visitatio

hominis ipsum liberat: quia spiritus oris eius
omnis virtus eorum psal. Dicant ergo pec-
catores volentes ab hostibus liberari. In
deum faciemus virtutem scilicet confessionis. et
ipse ad nihilum deducet inimicos nostros

D Quantum ad tertium quod virtus
sit anime ornamentum patet di. xl. cap. j.
vbi dicit glo. quod est duplex. ornat⁹ exterior
et interior. Exterior ornat⁹ consistit in gra-
uitate: in incessu: in habitu: et in temperan-
tia cibi et potus di. xli. per totum. Interior
ornatus est virtus quas locus non dat. hec
ibi. Recte igitur. sicut picture ornant locus
in quo pinguntur ita virtutes animarum: quia
non solum sunt tegumentum: sed etiam pi-
ctura animarum qua anima a deo pingit^r
de pe. dist. ij. §. Romanos. Tali ergo orna-
mento et pictura. sicut dicitur Luce. xxiii.
Induamini virtute ex alto.

A xvij.

Visitatio Prætoris

V erigit fidelem ostensionem. quia
visitatio non valet nisi vicia
ostendantur. Secundo iustas
executionem. quia nihil pro-
dest visitatio nisi vicia corrigantur. Tertio
legum observationem ne leges que taxant
numerum equitum visitantium offendant.

A Primum est necessarium illis quo-
rum interest viciosos in visitatione mani-
festare qui nisi ipsos fideliter ostendant.
sicut ipsi dantur si peccata illorum celi-
uerunt. vbi tenebantur ea reuelare per bona
leges supra. t. vij. d. super illo verbo non ma-
nifestans. Et est ad hoc exemplum sacre
scripture de Hely et de filiis eius. j. Reg.
iii. et extra de symo. licet Hely. vno die tur-
pi morte expirantibus illi. quia peccaverunt.
et ille quia non egit ad eorum correc-
tionem. Sic de quocumque ad visitationem
vocato qui est pater curator. et custos pu-
pillozum dei factus per ecclesias. et guber-
nator familie eius pro tempore visitatio-
nis. Recte igitur. sicut tutor tenet instrue-
re pupillum cuius custodiam habet in mo-
ribus bonis. et retrahere eum a viciis. ff.
de aministra. tuto. l. Cum plures. §. Cum
tutor. et si aliquis velit eius conuenire et ad
curam suam retrahere tenetur eum defen-
dere ibidem. l. Tutoris. Sic quilibet tene-

tur retrahere illos quorum custos factus
est a viciis. et defendere ne dyabolus tras-
hat eos ad dolorosam curiam inferni. Si-
cut etiam gubernator familie tenet de da-
no facto per familias in aliquo casu. sicut
patet sup. c. xxiii. a. et f. iij. c. Ita vos du-
rius respondebitis pro illis quos dimitti-
tis libere peccare. et hoc triplici ratione.
Primo quia quanto culpa commissa contra
deum est grauior quam iniuria facta contra p-
ximam a familia de qua paterfamilias res-
pondebit. tanto peius erit vobis responde-
re pro illis qui peccant contra deum. Secun-
do quia si seruus meus vel is qui prestabat
mihi operas tibi damnus dedit. et ego pro
damno illo conueniar et satisfacias. ego il-
lud recuperabo per actionem ex conducto.
quia operas suas mihi locauit: et tantum
potero retinere de mercede sua: nisi illud
iussu meo fecerit quo casu pueniri possum
ff. de aqua plu. arden. l. Si colonus. in fi.
et l. Prætor. §. Idem nihil Sed coram deo
vbi vnusquisque onus suum portabit Gal. vi.
Alterque punietur vnus pro culpa. alter p-
ignorantia. nec vnus ab alio danum recu-
perabit: sed vnusquisque in peccato suo mo-
riet Ezech. xvij. Tertio ex quo custos ani-
malium permittens animalia danum face-
re tenet de danio illo. ff. ad. l. aquil. l. Qui
occidit. §. Si quis alienum. et l. Si seruus
seruum. et ff. si quadru. pauperi. fecit. dica.
per totum. maiori ratione et patet. Fideliter
ergo visitate vineas meas et custodite sicut
scitis. Matth. xxvij. Non solum propter p-
dicta vitanda. sed quia vnusquisque manda-
uit deus de proximo suo. Eccli. xvij. **B**

Quantum ad secundum sicut nihil valet
quod humores infirmi in corpore moueant^r
per medicinam preparatiuam: nisi postea eua-
cuentur per expulsiuam. Ita nec prodest cul-
parum motio per ostensiones: nisi sequat^r
correctio per iustam executionem. Ideo oportet
quod visitans corrigat quod sibi ostensus est
quia aliter peius cadit in omnia pericula
predicta de non ostendentibus: quam ipsi non
ostendentes. quia sunt illis superiores. et
quanto gradus altior: tanto casus grauior
et quia ad illos specialiori ratione perti-
net videre ne ciuitas nimis deforme^r sup
c. v. b. et inquirere de vita clericorum: de or-
natu ecclesiarum. de reparationibus si fa-

ete sint. x. q. j. Episcopum. et hoc frequenter quia episcopus tenetur omni anno dyoce sim suam visitare. x. q. j. Relata. per se vel p alios honestos si ipse fuerit impeditus. x. q. j. Decrevimus. et capi. sequenti. et quos tiens necessitas exigit potest monasteria religiosorum non exempta visitare. xvij. q. ij. Visitandi. Et in his omnibus tria diligenter debent attendere. Primo q nec ostendentes nec corrigentes permittant aliquem evadere non ostensum vel non correctum allegantes propria impotentiam quia sicut ille de cuius manu bestia quam ducere deberet evadit. et aliquem occidit vel damnum facit non excusatur si dicat q propter imperitiam vel debilitatem illam tenere non potuit. vt Instit. ad. l. aquil. §. Imperitia. et sequenti. et ratio est fm glo. quia non debet suam infirmitatem in alterius conuertere damnum. vt. ff. ad. l. aquil. l. Idem iuris. Ita nec patet. Secundo curent visitantes q in visitatione lucrum querant animarum non pecuniarum. x. q. ij. Cauendum Et ideo nec platus nec aliquis de suis potest aliquid de visitatione suscipere: nisi cum maledictione a qua non absoluitur nisi duplus restituat. Alioquin ecclesie ingressus est eis interdictus. extra de censu. Romana li. vj. Tertio tam ostendentes q corrigentes prius ostendant et corrigant seipsum. quia reprehensio tunc est iusta quando primo fit in se: et post exercetur in alio. ij. q. vij. Qui sine. et capi. Judicet. et capi. Postulatus. et Job. viij. Qui sine peccato est primus in illa lapidem mittat. supra. s. j. b. et. Prouer. xvij. Iustus prior accusator est sui ne ei inproperet illud. xj. q. ij. Ita corporis. Qui inquit positus fueras ad gubernationem populorum: factus es ruina multorum. sic igitur intende ad visitandas omnes gentes. quia expedit tam visitatis q visitantibus q totum fideliter fiat. quia aliter deus intromittet se postea durius visitando supra. §. xvij. a. propter quod bene potest dici corripiens iudicium. Sapientie. j. Quia in die ultionis visitabo hoc peccatum eorum. Exodi. xxxij. **¶** Quantum ad tertium episcopus visitando quin quagenarium numerum equorum non debet excedere: nec plus q vna die in parochia manere. x. q. ij. Inter. Ites archidia

conus visitans quinque aut septem. decan⁹ aut archipresbyteri duobus equis sint contenti. extra de censu. Apostolus. Quia visitatores non debent in visitandos crudeliter deservire. x. q. ij. Quia. Et licet visitando temporale pro suo obsequio possint recipere stipendium. xj. q. ij. Charitatem. Tamen episcopus si non visitat loco visitationis procuraciones non exigit. x. q. j. Relata. Sic igitur fratres tuos visitabis si recte agant. et cum quibus ordinati sunt desce. j. Reg. xvij.

¶ ix.
¶ Ita triplex.

Primo alia mundialis operationis. Secundo alia spiritualis conuersationis. Tertio alia eternalis delectationis.

¶ Primam vitam tria genera hominum ducunt fm iura que distinguunt omnes homines in tria genera hominum. Nam aut sunt liberi: sic nati aut serui aut libertini a seruitute liberati. Instituit. de libertinis. §. Et cum vno. et ff. de sta. homi. per totum. Ita fm legem dei quidam sunt liberi a natiuitate qui nunquam mortaliter peccauerunt. Alij vero sunt: et fuerunt semper serui peccati originalis vel actualis vel vtriusque simul: sicut iudei et pagani. Alij vero sunt a seruitute peccati liberati per sacramentum baptismi et penitentie dicentes laqueus contritus est: et nos liberati sumus. tanquam ex mortuis viuentes deo. Ro. vj. Nec autem vita actiua que occupat in operibus charitatis et in licita cura rei familiaris. et si non sit ita secunda et suavis: sic contemplatiua. est tamen plus fructifera et vtilior. vt extra de regul. et transeun. ad religio. Licet. Ubi dicitur q xpus est natus de Iya et non de Rachel. Nec maria legitur eum in domum recepisse. sed Martha vt ostendat q optimum ad eorum utilitates sollicitudo prefertur contemplationi et labori quieti. extra de renuncia. Nisi cum pridez. vbi in fine ca. Papa rescribit cuidam epo qui voluit dimittere episcopatum. et vacare contemplationi. d. Nec inquit putes q ideo Martha malam partem elegerit que circa plurima satagebat. quia maria opti

inā partes elegit que non auferetur ab ea. qz licz illa sit magis secura ista tamen est magis fructifera: licet illa sit magis suavis. hec tamen magis utilis cuz in fetu diuinitate sobolis lippitudo Iyerachelis pulchritudini sit prelata. quatenus in vnū contemplatiuū esse valeas et actiuū legislatoris exēplo. i. moysi sūm glo. Qui nunc ascēdit in montē vt gloriā dñi cerneret cū maiori libertate. nunc autē descendebat in castra vt cū vtilitate necessitatib⁹ populi p uideret. quapropter facilius indulget: vt ascendat monachus ad p̄sulum qz p̄sul ad monachatum descendat. hec ibi. Huic etiā p̄cordat decretum. vii. q. j. Suggestū. vbi liber⁹ papa dure reprehēdit aliquos qui voluerunt deserere laborē cure ouiu⁹ xp̄i et quieti contēplationis se tradere. fac igitur qd̄ precipit Eccli. ij. Cōiungere deo per contēplationē et sustine vt crescat in nouissimo vita tua actiua vt vitā habeat: et abundantius habeant. Job. x. Sed qz sūm beatum Grego. xiiij. q. iij. Hec autem vita. Vita p̄sens que inter celū et infernū sita est sicut in medio consistit. ita vtraru⁹ partiu⁹ ciues recipit cōmuniter. ideo oportet qd̄ caute in nouitate vite ambulemus. Ro. vj. Contra malos viriliter agentes scientes qd̄ militia est vita hominis super terrā. Job. vij. Quomodo vtrac⁹ vita tam actiua q̄ contēplatiua commēdatur. vide. viij. q. j. Olim. r. c. In scripturis

Secundā vitam scz sp̄ialis gratie habent xp̄iani a deo qui dicit Job. xiiij. Ego sum via vitas et vita. Ipse namqz est vita anime. anima s̄o vita corporis: quia sicut corpus sine anima viuere non p̄t. ita nec anima sine deo. de pe. di. j. S. Item si. Per hanc vitam et naturā sp̄ialem quā habemus ex parte dei patris nostri Matth. vj. Pater noster qui es in celis. Oportet nos vendicare hereditatem celi: qz sicut agnati qui coniuncti sunt per masculinū sexus sicut parentela quā homo habet ex parte patris vel fratris si sint legitimi admittuntur ad hereditatem exclusis cognatis. id est cōsanguineis ex parte matris vel sororis. quia frater patris citi⁹ recipitur ad hereditatem proueniētē ex parte patris qz frater matris. vt. ff. vnde legi. l. ij. Sic ille qui vendicat hereditates celi per vitā

spiritualē quā habet ex parte patris dei et ex parte fratris xp̄i primogeniti recipietur excluso illo filio terre qui nimis terrene viuit. et hoc per iudicium dei. Numeri xxvij. Vbi habetur qd̄ mortuo homine sine herede de corpore suo habebit successores fratres suos. et Job. j. Dedit eis potestates filios dei fieri qui non ex sanguinib⁹ tē. et j. Job. v. Hoc sciatis qm̄ vitam eternā habebitis. qui creditis in nomine filij dei.

Et Tertiam vitam habebūt iusti de quibus Sapient. x. Iusti autē in perpetuū viuēt et apud dñm est merces eorū. In quo duo ostendit scz. P̄mo vite meritū. Secūdo celi premiū. P̄mo vt ostēdatur qm̄ illuc attingere oportet per bonā vitam. qm̄ ille qui ex magno amore nos redemit sūm vas lozem quē in nobis inuenerit nos iudicabit. vt. ff. ad. l. falci. l. Precia. Vbi habetur qd̄ qm̄ tractatur de filio vel alia re que precio vel premio digna sit. non debet estimare sūm affectū quē pater mortu⁹ habuit ad filiū vel ad rem illam: qz precia rerum nō ex affectu nec vtilitate singulorū: sed cōmuniter figuntur. Et ideo non quasi fili⁹ alicui⁹ sed quasi homo estimat. Sic in p̄posito quando in iudicio mortis tractabitur coram deo de valore vite nostre et quāto precio vel premio in celo digni sumus non habetur respectus ad affectiōem quā deus pater habuit ad nos quando nos redemit: sed ad bonam vitam et appreciatiōnē qua tunc digni inuenti fuerint. Et igitur tunc illa vita digni sumus nunc sobriepie et iuste viuamus T̄rtum secūdo. dimittentēs paruū magna habeamus. ad modum illius illegittimi cuz quo papa disp̄sat qd̄ possit habere vnicū beneficium ecclesiasticū sine transmigratiōe de vno in aliud. vt extra de filiis presbytero. c. j. li. vj. sic scz qd̄ sicut ille recusat exilē ecclesiam sibi datam et oblatā vbi sperat qd̄ cito possit habere meliores. sic recusemus illicitas diuitias delicias et honores. et patz Sciētes qd̄ in hac vita non est retributiō virtutis nec malicie sūm condignū. sed qm̄ qz aliquis gustus de peni. dist. iij. S. q̄q̄. quia hic boni vt frequenter affliguntur. et mali prosperantur ibidē. Si igitur in morte volumus esse dei in celo faciamus nūc qd̄ opera et labores n̄i sint dei et celi. qz sic

boues intelligunt esse illius fundi in quo laborant. ff. de fun. instruc. l. Cum quidā. Ita et nos. et patet Apoca. ij. Vincenti dabo edere de ligno vite. et Matth. xxv. Ibi iusti in vitam eternam etc.

Vocat deus tri-

plex genus. Primo peccatores ad penitentiam. Secundo in obediētes ad suam. Tertio obediētes ad eternam gloriam.

De primo Matth. ix. et Luce. v. Non veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam. Ad illam vocationem peccatores festinant deberent venire propter plures rationes. Primo propter peccati seruitutem. quia sicut seruitus mundi est contra naturam humanam que facta fuit libera Insti. de iure perso. §. Seruitus aut. Ita et patet. Secundo propter dei curialitatem qui nos primo vocat ad iudicium misericordie in confessione in quavis vocatione. sicut deus obseruat omnia iura et ciuitates que in citatioe seu vocatione sunt obseruanda. Ita nos deberemus ex parte nostra obseruare in iudicio confessionis omnia que ad iudicium illud pertinent. Recte igitur sicut deus citat nos in sepulturis sanctis. nam citatio debet fieri in scripturis. v. q. ij. Vocatio autem. et ex amore. Nam illa est legitima que ex dilatioe procedit spacijs teporum ad hoc statutis obseruatis. v. q. ij. Presenti. Ita deberemus compere et rēdere coram deo in iudicio confessionis. sic quod iudicium illud esset concordans iudicio dei ecclesiastico in foro publico. et citatioe ne dei. sic quod esset stabile. sicut illud quod est soli descriptum. et quod fieret in spacijs teporum quicquid homo indigeret. et hoc amore non timore coram iudice habente potestatem. quia confessio facta coram non suo iudice non valet. extra de iudi. At si clerici. et in hoc defectu confessionis quidam narrando gloriantur in malicia sua quod non fit coram iudice: nec in iudicio quod etiam fiat contra se. sic quod non ostendat bona et abscondat mala. quia sicut confessio in iudicio publico pro se non tenet: vt. iij. q. iij. Nullus. et ff. de interroga. actio. l. Confessionibus. Ita nec ista. deberet etiam esse clara non obscura. sic quod a confessore intelligatur. quia incerta confessio non va-

let. xj. q. iij. Brane. Et stabilis propositi. quia sicut confessio non valet. ff. de regu. iur. l. Negocijs. sic nec illius qui in hoc ostendit se esse furiosum quod intendit redire ad carcerem dyaboli et ad ignem peccati. Item de peccatis proprijs. et non alienis. quia in iudicio publico confessio facta a non domino: nec procuratore eius non valet. Ita nec detrahitio. Item non timore. quia sicut confessio facta metu tormentorum non tenet. xxxj. q. ij. Lotharius. Ita nec patet. Sic ergo de tenebris nos vocauit in admirabile lumine suum. j. Petri. ij. Qui venit tarde ad istam dei vocationem non est fidelis. quia sicut ille qui promittit quod solueret debitum de quo tenetur l. al. marci de primis l. l. debet intelligi. ff. de obliga. l. Cum qui l. alendis. Sic ille qui obligauit se in baptismo ad reddendum deo debitum bone vite nisi hoc faciat tempore et die vite sue est falsus. quia de illo intelligi debet. Cum ergo omnium dierum sequentium in quibus tenemur reddere debitum bone vite. Iuxta illud Luce. j. Seruiamus illi in sanctitate et iusticia coram ipso omnibus diebus vite nostre. Iste in quo nunc sumus sit. primus si peccator isto die confitendo peccata sua non reddat deo seruitium sanctitatis ipse falsus est. quia sicut dicitur Trenoz. ij. Vocasti quasi ad dies. ergo ad diem primum. huic concordat alia lex qua quis promittit se aliquid redditurum vel daturum post biduum carthagini: si due sunt carthagine: vna vicina: alia remota in longinquis partibus. lex interpretatur de proximo promissum esse. et tenendum est quod de ea actum est. ff. de re. dub. l. Quotiens. et l. Secundus. Si talis inuentus in vicina villa a creditore diceret sibi non soluas tibi hic: sed in remotiori loco esset falsus: quia ibi ei reddere tenetur per legem istam quam confirmat lex dei dicens. Non tardabis reddere Deut. viij. Ita in proposito. Eccli. v. Ne tardes conuerti ad dominum: nec differas de die in diem. Exemplo marie. Job. xj. Magister inquit adest et vocat te. et illa ut audiuit cito surrexit et venit ad eum et hoc est necesse. quia qui tenetur in duobus de marijs. et non reddit nisi unum est falsus. Ita qui debet deo reddere tempus iuuentutis et senectutis et patet. Idem etiam patet de quolibet christiano qui debet deo omnes

Voluntas dei

dies vite sue vt in illis reddat debitum sine mortali peccato. Sed heu deus potest multis dicere Prover. j. Vocauit et renuistis. et hoc male et periculose pro se ipsis. quia ex quacumque causa quis in ius vocatus fuerit. si certum est quod est de iurisdictione vocantis tenetur comparere. ff. si quis in ius vocatus non ierit. l. Ex quacumque. Cui concordat lex dei. Ephe. iij. Ambuletis digne deo vocatione qua vocati estis. quia periculum contumacie et inobedientie est magnum. sicut patet supra. a. xxi. b. et j. xij. c. et t. viij. a. et Luce. xiiij. Ubi de excusantibus se. et de nolentibus venire ad vocationem dei. deus dicit. Nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. quia licet aliqui pluribus vocationibus. et aliqui paucioribus sint vocati. sicut patet supra. t. viij. a. tamen nullus inobediens excusatur. sicut patet supra. p. xix. a. qui post trinavel post vnam peremptoriam citationem non comparuerit contumax iudicatur. xxiij. q. iij. De illicito post medium. Deo igitur vocante ad iudicium misericordie statim est obediendum. quia vocat propter commodum nostrum quia ipse dicit Iho. ix. Vocabo non plebem meam. quia peccatrice plebem meam: quia penitentem **B** Ad secundam vocationem omnes inuiti venient qui fuerunt inobedientes ad primam. quia non luerunt voluntarie comparere in iudicio misericordie. ideo coacti apparebunt in iudicio iusticie. et sic in ultimo iudicio omnes erunt sicut reus voluntarius vel necessarius sine distinctionem Innocentij. extra de exceptio. Cum inter. qui dicit voluntarium reum qui gratis venit ad iudicium necessarium qui coacte. Sic ad iudicium iusticie boni voluntarie venient dicentes. Eccli. xij. O mors bonum est iudicium tuum. Et mali inuite dicentes. O mors quam amara est memoria tua. Et tamen in isto toto processu de se habet benigne in expectando et iuste in iudicando. Benigne quia sicut iura volunt quod iudex expectet et quod non nimis acceleret sententie diffinitionem. iij. q. ix. Necessario. Ita deus ex sua benignitate diu expectat antequam det iudicium contra peccatorem. quia benignus et misericors est. Iohelis. ij. Et sic apparet veritas dicentium quod oportet deum magis misericordem esse quam alios iudices. quia ubi alius iudex non dat nisi tres dilationes.

vt. ff. de dilatio. l. Et tertium. Deus multis plus dat quam xl. vel centum vel mille. quia quot diebus expectat peccatorem ne contra ipsum proferat sententiam et iudicium eterne damnationis tot dierum dat ei dilationes et inducias. Recte igitur sibi reus abest frustratorie datur dilationes. quia dilationibus suis abutitur. iudex potest iuste tempus statuere. iuxta quod ultra non audiatur de dilatione petenda: sed in sententia audienda. ff. de re milita. l. iij. §. Si ad diem. Et extra qui matrimo. accu. pos. Significante. glo. Sic deus statuit diem mortis ultra quem nullam habebunt impetentes dilationem. quia tunc contra omnem talem fertur sententia. sicut dicit Amos. vij. Vocauit iudicium ad ignem.

E De tertia vocatione Thessal. ij. Vocauit eos in suum regnum: sed nullus presumat esse vnus de vocatis ad sempiternam gloriam: nisi faciat se dignum. quia sicut reputat lex illos indignos pro maiori dignitate qui sunt indigni pro minori. Argumentum a contrario sensu di. lxxiij. Besta. Ita deus. Igitur omnes faciant se dignos qui Hebreo. ix. Vocati sunt in eternam hereditatem. **A** xj.

Voluntas dei

V eterna primo est in omnibus obseruanda. Secundo voluntas hominis iusta est implenda. Tertio et eiusdem iniusta est penitus impedienda. **A**

Primum patet. quia in capite libri scriptum est de me vt faciam voluntatem tuam Et cum in omnibus alijs rebus voluntas dei impletur. quia dicitur in psal. Omnia quecumque voluit fecit etc. sed de homine non sic: quia deus vellet quod nullus homo mortaliter peccaret et faceret contra deum et contra homines. et quod omnes homines saluarentur. Et tamen certum est quod non est sic. quia hec est voluntas dei sanctificatio vestra. vt dicitur Thessal. iij. et j. Thymo. ij. Deus vult omnes homines ad agnitionem veritatis venire. et tamen non veniunt Et quod sicut in primitiua ecclesia erat multitudinis credentium cor vnum et anima vna in deo et in bono. xij. q. j. Dilectissimis. Ita vellet deus adhuc. et hoc ostendit de

multis signis. sicut patet. xxxij. q. v. Nec ymago. 7 ca. vlti. vbi habetur qd vnitas re presentat in nobis dei similitudinem. 7 sicut ab vno omnia sunt per creationem. et a primo homine omnes homines per propagationem. 7 sicut xps omnibus apostolis tradidit auctoritatem tamen vni petro comisit ecclesiam ad manifestanda ecclesie vnitates. xxxij. q. j. Loquitur. sic de? voluit omnes xpianos esse vnus voluntatis in bono vt inquit xps. Job. xvij. Sint vnu sicut nos vnu sumus. Sed tamen huius vnitatis fractio est periculosa: 7 observatio fructuosa. Primum patet. quia qui sunt diuisi ab hac vnitatem per mortale pctm non possunt habere gratias. j. q. j. Multi. Nec peccatorum remissionem. j. q. j. Remissiones. nec vitas spirituales. xj. q. iij. Nihil. Nec pdest eis sacramentorum susceptionem. vij. q. j. Scire. qz conuiuium xpi est vnitas fidelium in vinculo pacis. xxxij. q. iij. Ipsa. qua vnitates 7 pacem non habent illi qui sunt a capite xpi diuisi. xxxij. q. j. Scisma. quia non possunt in nomine xpi in vnus colligi qui a xpo sunt separati. xxxij. q. j. Alienus. Sz illi tantum habent illam quibus dicitur Luce. ij. Pax hominibus bone voluntatis: sine qua voluntate opus bonum non valet di. lxxxvj Non satis. 7. xv. q. j. per totum. Igitur magna est bone voluntatis vtilitas. qz deus non ea que offeruntur sed voluntatem respicit offerentium. xxxij. q. j. Odi. quia iusticia ex opere non consummat: nisi affuerit voluntas. xxxij. q. v. Sicut enim. 7 licet opus non valeat sine voluntate. tamen e converso: bona voluntas meretur 7 allocatur sine opere. vbi deest operis facultas de pe. di. j. S. Similiter. sicut patet. sup. d. j. b. 7. f. xij. b. 7. h. iij. b. 7. p. xij. a. 7. q. iij. c. per casum bonum 7 Ro. vij. Velle mihi adiacet. p. ficere autem non inuenio. Sic igitur pars que voluntas hominis est causa vicij 7 virtutis di. lvi. Na sci. in fi. 7. vij. q. j. Sciendum. 7. xv. q. j. Qd aut. S. Ex voluntate. Igitur voluntaria oris mei beneplacita fac dñe. **B** Quantum ad secundum bona voluntas superioris est implenda a subditis 7 defunctorum ab amicis. Primum patet. quia voluntate alteri subijci propter deum est precipuum sacrificium sicut beatum Greg. in moy. 7 habetur. vij. q. j. Sciendum. sicut patet supra

o. j. c. exemplo xpi dicentis ad patres Matth. xxvj. Non sicut ego volo: sed sicut tu vis. 7 Lu. xxiij. Non mea sed tua voluntas fiat Nec refert. vtrum voluntatem suam sibi vel signis exprimat. extra de sponsa. Cum apud. Secundum etiam scilicet que bona voluntas defunctorum sit implenda pars primo. quia ad hoc quilibet obligatur lege ecclesie que dicitur que vltima voluntas testatoris est tenenda. extra de testa. Tua nobis. 7 que debet impleri studio episcoporum ibidem cap. Nos quidem. 7 ca. Requiriti. Secundo quod periculum non implentium est magnum: quod heres qui voluntatem non implet defuncti debet successione illius priuari. extra de voto. Licet. Ex quo igitur deus facit nobis testamentum pacis in hoc periculo sunt qui pacem impediunt: 7 odium inter aliquos faciunt. 7 si ille sit tam damnabilis qui non implet voluntatem defuncti: quia forte est in aliquo negligens. 7 pretermittit aliquid facere quod deberet in quo casu non solum tenetur de dolo: sed etiam de leui culpa. ff. de lega. l. Cum res. S. penult. Vel forte. qz non soluit legatum ita cito sicut deberet. In quo casu heres vel executor que est in mora prestandi vel tradendi non liberatur ab interitu etiam si res eodem modo erat peritura apud legatarium. ff. de lega. l. Cum res. S. vlti. Non est dubium quin ipse sit culpabilior qui nec soluit cito: nec tarde. 7 qui sponte destruit legatum pacis. Argumentum. ff. de vbo. obligatio. l. Si ex legati. Nec mirum: quia si spoliantes naufragos sunt excommunicati: vt extra de raptu. Excoicationi. Quanto magis fractura cordis in morte est peior et durior. et ponit hominem qui patitur in maiori paupertate. tanto magis spoliatus istum videtur esse magis excommunicatus apud deum. Talis namque est peior quocumque fure qui spoliat viuos: quoniam quem tu percussisti persecuti sunt in psal. Nec hoc periculum euadunt executores qui spoliatoribus non resistunt sicut quandoque contingit que quando potens occupat bona defuncti: vel etiam parentes. executor videns difficultatem extrahendi illa de manibus eorum: 7 laborem fidelis executionis accepit illud quod a defuncto sibi legatum est. et dimittit alios conuenire: sicut falsus homo: tum quia

3. p

Notum

Illud fuerat sibi legatum intentione illa: ut laboraret circa impletiones testamenti sicut ps sup. c. xvj. a. tū quia onus quod se mel placuit amplius displicere nō potest nec excusatur corā deo. alijs illud pondus dimittendo. sicut tutor impeditur ne curā pupilli habeat adiutores dimittens de toto periculo. tenetur etiam si hoc faciat auctoritate iudicis. vt. ff. de tutori. l. Solet. Sic de tutore defuncti. Et sic de tutoribus non residentibus. quia omnis talis tenetur ad restitutiones supra. c. vij. c. vide de hoc supra. e. x. a. r. t. iij. c. Dicat igitur defuncto fiat voluntas tua. Matth. vj. **L**

Quantum ad tertium ratio deberet statim resistere male voluntati tam in se quā in alio quātum potest. Primo quia sicut Augustinus. et habetur. xxij. q. iij. Displicet. hō homo sit liberi arbitrii. tamen mala voluntas non est libertati dimittenda: sed malorum voluntas merito impeditur et ad bonum cogitur. quia nemo dānatur nisi merito male voluntatis: nec liberatur nisi bonam habeat voluntatem. hec ibi. Secundo quia mala voluntas est origo omnis peccati. quia a deo est peccatum voluntarium quā nullo modo esset peccatum nisi esset voluntarium xv. q. j. c. Et sic. r. c. Merito. r. c. Illa. quia sicut voluntarium seruū elegit sibi xps sic et dyabolus. xv. q. j. Non est. et caueat sibi quilibet de odio et mala voluntate. quia licet apud leges humanas cogitationis penas nemo meretur. quia lex humana opus nō voluntatem requirit. xv. q. j. Si quis. Non tamen apud deum a voluntate et proposito distinguuntur maleficia. extra de sententia. excōi. Cum voluntate. Ipse enim nouit cogitationes hominum quoniam vane sunt. psal. Quod dictū est quod lex humana nō puniunt voluntatem intellige de voluntate nuda. quia voluntatem ostensam signis puniunt. C. de episc. et cleri. l. Si quis non dicat. et verbis. ff. de exordina. crimi. l. j. §. j. Sub his verbis. Alienarum nuptiarum ibidem quod matrimoniorum interpellatores et si effectus sceleris potiri non possint propter voluntatem perniciose libidinis extra ordinem puniunt. hec ibi. i. ad iudicis voluntatem et nō voluntatem solū: sed etiā ratiōhabitionē. quia nō solū in dēctibus verū. et in maleficijs ratiō habitio retrahitur. et mandato equipa-

ratur. ff. de vi et vi arma. l. j. §. Sed hec. et extra de resti. spolia. Cum ad sedem. in fi. vbi culpabilis in spoliatione iudicatur. quod illam ratam habuit supple Audatus nomine suo factam. vt. ff. de vi et vi arma. l. Eū a te. r. l. iij. §. Procurator. r. ij. q. j. Notum. r. j. q. iij. Quia presulatus. sitis igitur perfecti et pleni in omni voluntate dei col. iij. quia hec est voluntas dei sanctificatio vestra. j. Thessal. iij. **3**

Notum licitū est.

Primo cum bona deliberatione faciendum. Secundo cum magna diligentia obseruandum. Tertio votū vero illicitū non est faciendū nec tenendū. **A** Primū patet. xxvij. q. j. De viduis. vbi dicitur quod votum dicitur fieri cum deliberatione et ratio est quia dure ligat: quia siue sit votum solenne quod fit ante susceptionē sacri ordinis aut per professionem in religione approbata. extra de vo. et vo. redēp. quod votum li. vj. siue simplex equaliter ligant apud deum. extra qui cleri. vel vouē. pos. contrabe. rursus. contra illud facit qui ex ira vel leuitate vouit quod non vult domū vicinam intrare. et talia similia non attendens illud Eccli. v. Melius est non vouere quā post votum non reddere. **B** Secundum patet. vouete induit psal. Et reddite super quo ponatur iste casus quod quidam vouens iter Hierosolimitanum crucem humeris impressit. postea cum quadam matrimonium contraxit qui cum vellet peregrinari contraxit mulier et dixit se non posse continere. Queritur an possit eius peregrinationem impedire vel abbas votus monachi vel episcopus clerici consimile. Et quod possit videtur. Primo quia vxor corpus viri habet in sua potestate. xxvij. q. ij. Sunt quod. r. c. Scripsit. Secundo quia si prius fecit votum simplex continentie. et postea contrahit tenetur manere cum vxore. et ei reddere debitum ad petitionem suam. xxvij. q. j. Quidam. r. c. Si vir. Sic videtur in proposito cum sit simile. Tertio quia votum continentie superueniente matrimonio irritatur. xxvij. q. v. Noluit. Quod non possit videtur. quia quod ab initio liberum est an-

teq̄ quis voueat post votum necessarium est illud adimpleri. xvij. q. j. Sunt quidam. Item qua ratione phibet eum a peregrinatione eadem ratione a mercatura et militaria quoz neutrū potest mulier phibere. di. lxxxviii. Fornicari. vbi habetur q̄ mercatio est licita laicis nō autem viris ecclesiasticis vide aliud argu. ad hoc. s. l. vj. c. vide solutionem huius questionis et applicationem ad materiam moralem. s. l. ij. a. et casum similem. A. iij. b. Quibus visis dicat et dicendo teneas illud ps. Reddam tibi vota mea que distinxerunt labia mea. super quo ponatur alius casus de quodam q̄ dicitur fuisse ordinatus ad oēs sacros ordines a nō ep̄o qui putabat ep̄m esse. cōperito postea q̄ nō erat ep̄s vult matrimonium contrahere et irritare votū castitatis qd̄ promisit deo quādo putabat se sacrum ordinem recipere. Querit an possit et ar. q̄ sic quia sponsalia q̄ nulla sunt ipso iure nō obstant matrimonio contrahendo impedimentum. ex de desponsa. ipu. Litteras. r. c. Accessit. a simili de ordinatione que nulla fuit. Secundo qz pro nō dato habet qd̄ ab eo dat qui de iure dare nō potuit. ex de donatio. inter vi. et vxo. nup. r. s. A. vj. l. per casum bonū sed sic est de ordine predicto. Tertio quia ordo nō tenuit ergo quicqd̄ de eo sequitur sicut continentia et hōi tenere nō deberet. C. de leg. et consti. l. Non est dubius. nā destructo principali accessoria non tenentur. ex de si. instru. Inter. Quarto qz cessante causa cessare debet et effectus. ex de appellatio. L. cessante. Quinto quia electio q̄ nulla est nō prestat impedimentū secundum electioni. ex de appellatio. constituitur et ex de electio. dudū. Sexto quia veritate detecta opinio cedit veritati. di. viij. per totum. In oppositū q̄ non possit. arguitur. Nam sepe contingit q̄ sponsalia que nulla sunt prestant impedimentum sponsalibus sequētibz. ex de sponsa. Eleniens. secundo quia matrimonium qd̄ nullus est prestat impedimentum promotioni. ex de byga. nō ordinā. Nuper. Tertio ille ab omnibus ep̄iscopis putabatur ergo qd̄ per euz actum fuit est firmiter obseruandum. ff. de de offi. preto. l. Barbarius. cuius legis casum habes. s. A. xij. f. Solutio. Juriste dicunt hunc contrahere posse. quia tacita

conditio fuit intellecta si ordo valeret. Argumentum. ex de iureiuran. quēadmodum. sed contra hoc videtur esse. ex de cōuer. cōiuga. quidā. vbi dicitur q̄ quidam intrauit religionem inuita vxore ideo ad petitionē vxoris ad ipsam redire tenetur tamē nunq̄ potest debitum petere nec ipsa mortua aliam accipere quia votum tenere debz ad omnia que sunt in eius potestate sic in p̄posito. Securius ergo videtur q̄ iterū ordinetur et est ad hoc bona decretalis. s. l. iij. a. Ad argumentum in contrariū respondetur q̄ impedimentū nō prestat ex parte ordinis qui nullus fuit sed ex parte voti. de quo habes. s. O. viij. B. Dicat igitur vota mea domino reddas coram omni populo eius. in ps. quia liberum est vouere si necessitatē adimplere. ex de vo. Magna. Intantū q̄ si aliquis solēniter vouens religionem intrare si ante religionis eius introitum in ep̄iscopum eligatur cogitur cedere et ordines intrare et si post eligatur poterit recipere. ex de vo. per tuas. quia fuit votum generale sine quo nō est salus sicut illud quod vouemus in baptismo scz renūciare diabolo. xvij. q. j. Sunt quedam. siue sit speciale etiam si nō exprimat voce ante deum obligat. xvij. q. j. Qui bona. sicut precipitur Deutero. xxiij. Cum voueris votum domino deo tuo siue generale siue speciale nō tardabis reddere. quia requirit illud dominus deus tuus et si moratus fueris reputabitur tibi in peccatum. Quātum ad tertium scz q̄ votū incautum nō est tenendum. xxi. q. iij. per totū. r. s. P. ij. B. et ideo in talivoto et specialiter quando fit ex leuitate potius q̄ ex discretionis arbitrio facilius debet esse dispensatio. ex qui clerici. vel vouē. matrimo. strabe. pos. c. Ex litterarū. Et nō solum in illicito voto. sed etiam in licitis votis potest ep̄us cōmutare et dispensare p̄ter q̄ in voto peregrinationis terre sancte et perpetue continentie et religionis in quibus solus papa dispensat. ex de vo. c. j. r. c. Non est. caute tamen quia in compensatione voti attendendus est status personarum et compensatio utilior et deo magis accepta ibidem. Item qui liceat s̄m equitatem quid deceat s̄m honestatem. quid expediat s̄m utilitatem. ex de vo. Magna. Item votum ter

3

3

3

3

3

3, nō.

Usura

re sancte redimitur per expensas quas faceret eūdo & redeundo & ibi stando ad subsidium terre sancte ibidem. Item qui non est abilis subsidio terre sancte meli⁹ est ei redimere votum q̄ consumere expensas. ex devo. Ex multa. quales sunt pauperes. debiles. mulieres. que nō possunt ducere bellatores. & clerici quibus nō licet bellare. ex de vo. Quod super. r. c. Ex multa. sic igitur vel in se vel in digna compensatione sicut scribitur. Numeri. xxx. Si quis votum deo vouerit aut se astrinxerit iuramento nō faciet irritum verbum suum sed quod promissit implebit.

U xiiij. Sura Prō

est cōtra dei prohibitionē. Tertio ducit ad eternam dānationem. Tertio habet multiplicem falsam excusationem.

Prīmū patet. s. M. vj. A. Et usuram tam nouū q̄ vetus vestimentum des testatur. extra de usu. Quia. r. c. sup eo. que renti. vbi respondetur q̄ in veteri testamēto prohibetur Lēuit. xxv. Si inquit frater tuus attenuatus fuerit nō accipies ab eo usuras nec amplius q̄ dedisti. Deute. xxiiij. fratri tuo sine usura illud qd̄ indiget accōmodabis. In nouo testamēto. Luce. vj. Date mutuū nihil inde sperantes & erit merces vestra magna in celo. & etiam contra legē nature que vult q̄ hoc facias alteri quod tibi vis fieri. di. j. Humanū. & Tho. iij. Et cōtra ciuilia. C. de usu. l. j. vbi dicit glo. q̄ usure pessimo iure debentur. Nec ille dei & legum phibitiones extentuntur ad usurā pecuniarum tm̄ sed etiam ad alia lucra et cōmoda quecūq̄ intenta rōne mutui quia usura est vbi amplius requiritur q̄ datur xiiij. q. iij. Usura. quodcūq̄ fuerit illud et ideo nō solū excluditur a tabernaculo dei qui pecuniam dedit ad usuram sed ille qui munera accepit in ps. Dñe quis habitabit & c. quia nō solum in pecunia sed etiam in acceptione cuiuscūq̄ rei vltra sortem committitur usura. xiiij. q. iij. Putant. qz usura ē q̄cūq̄ vltra sortē p̄ncipalē accedit. Solēt inquit. ibi Hiero. aliqui pro pecunia fenestrata munuscula diuersi generis accipere &

non intelligunt scripturā usuram appellāre supabundantiā quicquid illud est. Idē ostenditur ex verbis beati Ambro. ibidem in. c. imediate sequenti qd̄ incipit pleriq̄. Cum inquit dederint pecuniā scz negotiātibz nō de pecunia usura exigunt sed de mercibus earum tanq̄ usurarū emolumenta percipiūt. ideo audiant quid lex dicat. Neqz inquit usuras escarum accipias neqz omnium rerum. esca namqz usura est et vestis & quicquid sorti acciderit. Glo. quidem volunt facere legem: sed faciunt fraudem legi. sicut ille qui obseruat verba legis sed mentem eius circūuenit. vt. ff. de legi. l. Fraus. Fit autem fraus legi quattuor modis. de re ad rez. id est quādo in fraudem datur aliqua res. vt hic. r. j. q. j. Sūt nōnulli. talis est fraus macedoniam. ff. ad macedo. l. sed iulianus. Item de p̄sona ad p̄sonam vt cum quis sub persona alterius exercet usuram. vt di. xlvj. Sicut nō suo. & cum maritus nō potest aliquid dare vxori supponit aliam personam cui dedit. vt. ff. de donatio. inter vi. & vxor. l. Hec ratio. §. vlt. Item de vno cōtractu ad alium p̄tractus fit fraus vt cū mulier nō possit aliquid viro dare fingit se vendere ei. vt. ff. de dona. inter vi. & vxor. l. Si sponsus. §. circa. Sic. xvj. q. iij. Si sacerdos. Itē de vno p̄tractu ad alium p̄tractum fit fraus vt cū mulier nō possit fideiubere cōstituit se p̄ncipales debitorē. vt. ff. ad velleya. l. q̄uis. xxxij. q. v. Mulierem. hec ibi. Ibidē etiā habet de societate de qua dictus est. s. p. v. E. scz q̄ vnus det pecuniā alter suppleat laborem & periculum spectat ad vtrūqz p̄ igitur q̄ ois usura & supabundantiā phibetur. ex de usuris cōsuluit. q̄tum ad accipiētes. dantes vero in casu necessitatis nō voluptatis excusantur. Argumētū. xiiij. q. j. Quid culpat in bello. & est exemplū legis ad hoc. s. M. xxj. B. Ex quo sic est sicut precipitur Nec. v. Usuras a fratribz vestris ne exigatis. B Quātum ad scdm. primo ostenditur q̄ usura ducit ad eternā dānationem. secūdo ostēdetur quos illuc perducit. Prīmū patet extra de usu. quia frustra quia inquit frustra inuocat legis auxiliū qui in leges cōmittit. statuimus vt si quis usurarius a nobis impetrauit super usuris restituēdis vel fructibus computandis in

testes nec ipse prius restituerit vsuras q̄s
 ab alijs noscitur accepisse. auctoritas no-
 strarum litterarum nullatenus audiatur.
 Ita nec in curia dei aliquid ipetrabit q̄d
 ei valebit nisi prius restituit vsuris et alijs
 male acquisitis. quia sicut ipse non habu-
 it misericordiam de illis a quibus ipse il-
 la acquisiuit. Ita nec ratio exigit q̄ ei mi-
 seretur. quia iudicium sine misericordia fiet illi
 qui non facit misericordias. Iaco. ij. et quia
 vsurarius non vere penitet nisi vsuras re-
 stituat. xij. q. iij. Quid dicam. et q. vj. Si
 res. et quia sicut publice puictus de vsuris
 non est ad ordines promouendus. di. xxxij.
 Maritum. di. xlvj. Sedicionarios. et dist.
 xlvj. per totum. Sic de conuicto in iudicio
 dei et ordinibus angelorum. Nec hac dam-
 natione damnabit deus vsurarios tantum.
 sed et multos alios vxorem prolem famili-
 am per rationem offensam. s. R. vij. D. qz
 sepe contingit q̄ vsurarius non solum de
 pecunia vsuraria exhibet predictis sed eti-
 am dat eis possessionem immobilem. Res-
 cte igitur sicut res imobilis empta de pe-
 cunia ecclesiastica non potest dari alteri q̄
 ecclesie cui acquiritur. xij. q. iij. c. j. et q. v.
 Firum. vt extra de pecu. cleri. c. j. et c. Inq̄-
 rendum. sic de re empta ex vsuris et iniqui-
 tate qua deberes reddere illi de cuius pe-
 cunia rem illam emisti et patet qz h̄m iu-
 ra mundi possessor male fidei nullo tempo-
 re prescribit vt patet in Auten. de prescri.
 xxx. vel. xl. annorum. s. Item possessor. per
 quod patet q̄ illi ad quorum manus bona
 perueniunt etiam per multas personas me-
 dias eodem periculo inuoluuntur sicut pa-
 tet supra. Ad. iij. B. et ratio est bona quia
 sicut vbi plures sunt occisores omnes ob-
 ligantur ad penam homicidij. ff. ad legem
 aquil. l. Item mela. s. Si plures. Et vno eua-
 dente alius puniri debet. sic de predictis.
 Nam omnes tam principales q̄ qui con-
 senciunt illi homicidio de quo Ecclesiastici
 xxxij. Qui aufert in sudore panem quasi
 qui occidit proximum suum. Postea sciunt
 vel scire possent si vellent radicem veneno-
 sam iniuste possessionis. In quo casu si vnus
 de ramis restituat quod ad eum peruenit
 alij rami non liberantur nisi idem faciant
 quia vbi agitur de pena delicti vno delin-

quentium solvente non eximitur alter. vt
 C. de conditio. furti. l. j. Et de quomodo vsu-
 rarij sunt similes dyabolo supra. P. ij. A.
 Igitur nullum vsuris opprimes. Exo. xxxij.
 Quantum ad tertium vsura ha-
 bet multas palliationes et excusationes in
 peccatis quarum vna est per actum legis
 commissorie de qua dictum est supra. P. ij.
 A. et L. xij. D. circa finem. Et tale pignus
 potest repeti a creditore a quolibet posses-
 sore ad quem peruenit. extra de pigno. C. ij.
 contra. Alij vsuram suam conantur absco-
 dere sub colore locati et conducti qui boue
 vel aliud animal realiter vendunt. sed q̄a
 emptor statim soluere non potest carius
 vendunt bestiam vel bladum vel panum
 vel quodcumq̄ aliud ratione dilationis so-
 lutionis ponentes certum terminum solutio-
 nis dicentes q̄ tantum recipere possent p
 locatione istius bestie ad talem diem q̄ntu
 accipiunt ultra rerum valorem concedo q̄
 licitum esset si bos illis esset traditus per
 modum locati et conducti sic q̄ si casu for-
 tuito moreret i custodia pductoris q̄ esset
 mortuus locatori et non pductori sic voluit iu-
 ra. ff. loca. l. Conducti. s. vl. si in casu isto mo-
 ritur illi cui traditur scilicet accipienti. et se-
 pe apponunt alias condiciones. que vera-
 citer dant intelligere esse vsuram manifes-
 tam quia quando quis est socius lucri et
 non damni talis est vsurarius. quia si bos
 melioraretur acciperet si vellet pro primo
 precio. et si peioraretur dimitteret accipienti.
 igitur non est conductio sed emptio et quic-
 quid accipitur ultra verum valorem reci-
 pitur ratione dilationis solutionis et est
 vsura in omni tali dilatione cuiuscumq̄ em-
 ptionis vel venditionis. extra de vsu. Con-
 sultuit. et ratio est quia expectatio precij sol-
 uendi habet rationes mutui: et quicquid vl-
 tra verum precium pro huiusmodi expecta-
 tione exigitur est q̄ precium mutui accipi-
 tur quod pertinet ad naturam vsure. Si-
 militer si quis emptor velit rem emere vi-
 lius q̄ sit iustum precium eo q̄ pecuniam
 ante soluit q̄ possit ei res tradi est pecca-
 tum vsure. quia etiam anticipatio solutio-
 nis habet rationem mutui cuius mutui pre-
 cij est q̄d minuit de iusto precio rei empte.
 Nec miretur quisq̄ de hoc. qz sicut est vsu-

Epianus

ra mutnare vel vendere decem solidos pro quindecim ad certum diem. ita est de venditione bouis vel cuiuscumque alterius rei que tali modo venditur. Sed quid si quis in pascha det ut sibi certa mensura grani detur in autumno vel circa illud tempus quando verissimiliter dubitatur utrum plus valebit vel non talis non debet reputari usurarius. ut est de usu. Nauiganti. sed qui in autumno quando bladum est parui precij emit bladum pro precio quod tunc valet ut illud recipiat in estate quando plus valet secundum communem cursum est usura secundum Hostien. si tamen tempore contractus non fuerat granum suum venditurus. ut est de usu. In ciuitate. Alij dicunt quod placet partibus et iura regni permittunt et de consuetudine sic faciunt alij et sic mutuunt et vendunt. Respondetur quod omnia ista non possunt facere quod quis possit recipere usuras sine peccato vel quod usura non sit usura sicut luxuria non est sine peccato et tamen placet partibus nec iura regni que forte permittunt quod creditor habeat commodum impignorare cuius tota sorte mutuata possunt valere vel locum tenere vel a peccato excusare illum qui facit contra leges dei qui precipit Leuit. xxy. Computabunt inquit fructus et quod reliquum fuerit reddat. id est rem impignoratam cum tantum leuauerit quantum mutuauit deductis expensis. quia inferior non potest tollere legem superioris. ut ff. ad trabel. l. Ille a quo. §. Te pestiuus. et ff. de arbi. l. Magistratus. nec seruus legem domini. C. de pac. l. Seruus Nec pacta valent contra leges dei. §. l. xiiij. D. et P. ij. A. et B. sed pacta usurariozum non solum sunt contra legem dei sicut ostensum est in principio istius capituli. sed etiam contra humanas seu ciuiles quia in iure ciuili approbantur quattuor concilia in quibus usure prohibentur. sicut patet. C. de usu. l. j. in glo. vbi dicitur quod de nouo iure ex toto tolluntur usure ut in auten. de eccliaisticis titulis. §. Quia nycenu. concilium prohibet. ut di. xlvij. Quoniam. Ergo nec pignus nec promissio nec iuramentum de usuris prestandis tenet. C. de le. et constitu. l. Non dubium. vbi sic scribitur. nullum pactum nullam conventionem nullum contractum inter vos videri volumus subsecutum quem contrahunt lege contrahere prohibente. Et

parum infra addit. Nec sacramentum admitti quia sicut dicitur Actuum. v. Oportet obedire magis deo quam hominibus. De illis vero qui usuras suas abscondunt sub colore false societatis volentes esse socij lucrantur tantum dictum est. §. B. ix. A. Ex quo ille est beatus de quo verificatur illud Eze. xvij. Pignus creditori reddiderit per vim nihil rapuerit. ad usuras non commodauerit. inustus est etc.

Epianus

Primo lex est tenenda. Secundo anima carni preponenda. Tertio hereditas celestis expectanda.

Quantum ad primum xpiani receperunt a deo et ab apostolis legem. xij. articulozum fidei. Sicut romani receperunt legem. xij. tabularum a grecis. ut ff. de origi. in. l. ij. §. Ex actis. vbi habetur quod romani miserunt decem viros ad grecos pro copia legum ipsorum que vocantur leges duodecim. tabularum habenda. ut ff. vbi. §. quorum nomina sunt in decretis. di. vij. c. iij. Glo. vero dicit quod antequam greci vellent eis leges concedere miserunt romam quendam sapientem ut exploraret an digni essent. Romani vero ordinauerunt unum ad disputandum cum eo. Cum quo grecus missus disputare incipiens eleuauit unum digitum unum deum signans. romanus vero duos digitos cum pollice eleuauit in quo grecus intellexit ipsum trinitatem ostendere. Item grecus manum apertam ostendit ut ostenderet omnia nuda et aperta ante deum. romanus vero pugnum clausum ostendit quo grecus intellexit quod deus cuncta clauderet palmo. et talibus signis romanos dignos estimans legibus leges eis concessit. Recte igitur sicut istis ut prefatum est fuit concessa lex. xij. tabularum quia fuerunt inuenti digni. et quia supposebatur quod illis legibus se regerent et vincerent. Ita deus sacramento baptismi quasi si nutu nobis conferens inuitauit nobis fidem unitatis et trinitatis et diuine potestatis et inueniens nos tempore illo dignos tradidit nobis fides. xij. articulozum contene

totus in symbolo apostolorum ut legem illius
 fidei seruaremus. quia hec lex domini immacu-
 lata conuertens animas ad fidem christi et ad vi-
 tam eternam. **B** Quatum ad secundum
 quod anima est carni preponenda patet. s. d. v. a.
 et a. xv. b. Et in hoc casu opus quod anima se
 habeat caute contra corpus secundum doctrinam
 legis. ff. de dam. infect. l. i. ubi damnum infe-
 ctum vocatur damnum nodum factum quod fu-
 turum veremur. verbi gratia. Si edificium
 alicuius minetur ruina edificium vel predio
 alterius domus vicini potest petere a do-
 mino domus ruinosae quod sibi promittat no-
 mine damni infecti que stipulatio conti-
 nebit totum interesse quod postmodum prin-
 get ex illo edificio ruinoso. ff. de dam. infe.
 l. hac stipulatione. et l. Sed et si conditio-
 ne. et l. Damni infecti stipulatio. que stipu-
 latio si non interponatur mittitur ille qui
 deberet recipere stipulationem et possessio-
 nem edificij ruinosi. ff. de dam. infe. l. Dies
 s. ij. et iij. Sic spiritus timens sibi pericu-
 lus imminere ex carne ruinosae ad vitia quod
 caro infirmata est. Matth. xxvj. faciat ipsas
 satis dare per abstinentiam et labores nec
 per ipsius ruinas damnum ei contingat quod
 si caro non vult premittere intret anima pos-
 sessionem illius edificij ruinosi tam poten-
 ter ei dominando et ipsam restringendo quod
 cadere ipsam non permittat et specialiter ad
 luxuriam cuius casus est periculosus tam
 corpori quam anime sicut patet per exemplum
 legis. ff. de origi. iur. l. ij. in textu et in glo.
 ubi habetur quod terquimus rex romanorum ex-
 pulsus fuit de regno suo propter peccatum lu-
 xurie cum lucretia. Et eadem lege. s. Et cum
 placuisset. Recitatur quomodo quidam pro-
 pter culpam incontinentie occidit filiam su-
 am docens castitatem filie vite eius esse pre-
 ferendam super quo dicit glo. quod castitas so-
 lum possibilis est deo animas hominum pre-
 sentare ut in Autent. de lenonibus. s. Pri-
 mo. et quod caro concupiscit aduersus spiritum
 secundum apostolum. Gal. v. anima non posset facere
 carnem castam nisi contra ipsas bellando
 exemplo cuiusdam romani. ff. de origi. iur. s.
 Juris civilis. de quo ibi habetur quod missus
 ad cartaginenses cum essent due tabule po-
 site una pacis altera belli arbitrio sibi da-
 to tollere utramque quam vellet. respondit re-
 ferre romanis utramque sustulit et ait cartha-

ginenses petere debere quam mallent acci-
 pere. q. d. Nos romani sumus potentiores
 ideo si vos vultis bellum vel pacem illud vo-
 lumus habere vobiscum. Ita ubi caro vult guer-
 ram etc. Idem etiam exemplum est de superioribus
 et inferioribus et ratio est vtriusque bona
 quare scilicet caro est sic castiganda et etiam subdi-
 ti. quod corpus traditur anime ad certum opus ad
 modum comodati quod differt a precario. quod
 precarium est quod habemus tam diu quam diu is qui
 concessit patitur. ff. de pre. l. i. Sed comoda-
 tum datur ad certum usum ut comodo sca-
 las ut apponas fenestras. Equum ut ad vil-
 lam ducas quo si vteris ad alium usum du-
 cendo ad bellum et amittis teneris mihi de
 casu fortuito. ff. comoda. l. In reb. et l. Si
 ut certo. Sic anima habet corpus sibi a deo com-
 modatum ad usum bonorum operum ut cum eo
 sibi seruiat. Si igitur illud ducatur ad pu-
 gnas contra deum totum perdit. Ideo apostolus et mul-
 ti alij sancti carnem suam crucifixerunt cum
 vicijs et concupiscentijs. Gal. v. Ratio quibus
 ad subditos est bona sicut patet. xxij. q. iij
 c. Quid faciet. et c. Non potest. et c. Nimirum. et c.
 Quisquis. ubi recitatur quod quidam hereticus
 dicebat quod inimicus dei erat qui christianum perse-
 quere cui respondet Augustinus. dicens. hoc ve-
 rum est si ex odio persequatur si si ex charita-
 te vitia que sunt in malo christiano persequatur est
 amicus dei. **E** Quatum ad tertium
 duo predicta media boni christiani potest secure ex-
 pectare celestem hereditatem et non aliter pro-
 roem legis. C. de ser. neces. l. finali. ubi habetur quod
 libertati donat et heres instituit sub condi-
 tione si conditionem impleuerit hereditate gau-
 deat si autem illam neglexerit et libertate et he-
 reditate peruat sua culpa. Ita de christianis
 institutis hereditas celi sub ratione bone christia-
 nitatis et peccati. Sit igitur quilibet christianus se-
 paratus per hereditatem illam suscipienda non hinc
 nimiam confidentiam de habenda morte ad suas
 voluntatem. quod sicut dicitur. ff. de dona. ca. mor. l.
 Senatus. quod terra mari patet tam paci quam bello
 tam militie quam domi multum generibus mortem pe-
 riculum metui potest. quod multum modis christianus de
 carne metet corruptionem. Gal. vj. Sed tamen
 hoc non obstante mors non est bonis timenda.
 quod est eis utilis quod sicut in duplici testame-
 to hominis inueto post mortem duobus hereditas
 institutis ubi non apparet quis sit posterior
 vterque admittitur. ff. de bo. pos. l. Qui duos.

Ita oēs boni quoz noia scripta sunt in li
bro vite. Phil. iij. siue in veteri testamēto
siue in nouo sūm meritū hereditatē celi ha
bebunt. nā ibi simul erūt pmi nouissimi. et
nouissimi pmi. nā hec est hereditas seruoꝝ
rū dei. Esa. lv. et hereditas eoz in eternum
erit ps.

2p.

Dūs potēs

Primo est honorandus
p ope creatiōis. Scdo
xps clemēs est diligen
dus p ope redēptionis
Tertio xps iustus est ti
mendus p mercede vltime retributiōis.

Quantū ad pmiū ppter op⁹ crea
tionis qz ipse fecit nos debem⁹ ipm hono
rare vitā nostrā ei largiēdo aiām nostrā a
pctis custodiēdo et laudē bonoz operū no
stroz eidē reddēdo. Primū est rōnabile. qz
qñ aliqd pcedit alicui sub certa pditione et
ad certū vsū nō d⁹ ad alios vsus. pueri
nec alienari. ex de p di. ap. In sponsalib⁹ et
alijs ptractib⁹ verū. et s. x. j. b. et si ptractū
fiat pōt reuocari. s. de⁹ nō pcessit nob vitā
nisi et. igit seruiam⁹ illi in scititate et iusti
cia. Luc. j. vel alit vitā nostrā reuocabit ip
sam abbreviādo sicut illoz in ps. Viri san
guinū et dolosi nō dimidiabunt dies suos.
Sic igit viuas vt vere dicas illud. Gal. ij.
Eluit in me xpus. Scdm etiā ē rōnabile.
qz aiā est tēplū dei spūale. j. Cor. iij. Tem
plū dei sanctū est qd estis vos. iō d⁹ custo
diri ne peccet mortāl^r. Recte igit sicut ali
qua ecclia materialis nō est digna psecra
tione nec p corpoꝝ xpianoz defunctoruz
receptōe vt in illa recipiant^r et sepeliantur
anteq̃ ossa heretici vel excōicati ibidē se
pulta sunt eiecta. de p se. di. j. Eccliam. et ex
de sepul. sacris. maiori rōne hō ē indign⁹
p receptōe dei et p. oibus igit demonib⁹ et
pctis eiectis dñm iesum scificate in cordi
bus vris. j. pe. iij. Tertiu etiā est rōnabile
ppter pceptū apli. j. Cor. x. Oia i dei glo
riā facite qz si q̃s faciat op⁹ terrenū ad pce
ptū ingri si in illo ope intēdat honorē dei
ille honor deo acqrit p leges. C. p q̃s pso.
nob acqri. l. Si duo. casus ē iste. Duo habe
bāt seruū cōem vn⁹ iussit qd aliqd sibi acq
reret p alteri⁹ stipulationē seu pmissionē.
Iste nō seru⁹ fecit qd alteri dño suo pmi

fit. dubiū fuit inter aliquos sapiētes cui il
lud acqrit vel mittēti vel illi cui pmittit
et determinat in pdicta lege qd in aliq̃ ca
su acqrit illi cui⁹ mentionē seru⁹ fecit. Sic
de illo qd in oibus opib⁹ suis h⁹ memorias
honoris xpi. Semp igit portate et glorifi
cate deuz in corpe vro. Vnic etiā pcordat
illud. s. B. ij. a. et b. et illud. ff. de acq. re. do.
l. Insula. vbi h⁹ qd insula qd de nouo in flu
mine nascit ei cui⁹ terra ppinquior ē acq
rit. Ita opa nra qd in h⁹ mari magno nascū
tur si sūt facta mala itētoe vl⁹ si sūt mala i
se cuz sint ppinqora inferno illi terre acq
runt. Si ecōtra tūc erit ecōuerso. Sic igit
agat qlibet qd possit dicere illud. Phil. j.
Mibi viuere xps ē et mori lucrū. B

Quantū ad scdm op⁹ repatiōis fuit neces
sariū cūcti vtile electi. inutile reprobis. Pri
mū p p rōem leg. ff. de le. cōmis. l. fundo.
q̃ vult qd qñ vedit fūd⁹ tali pacto qd si pre
ciū certo tpe nō ē solutū res sit inēpta in
terim fruct⁹ sint emptoris s. p̃cio soluto is
mo restituto et pre veditoris veditoꝝ totū
recupat sic genus hūanū nūq̃ hūisset fru
ctū nec cōmoduz celestis hereditatē veditē
a parētib⁹ nris vsq̃ p̃ciū eēt solutū p xpm
nisi xps p̃ciū illud in cruce dedisset in cui⁹
morte gen⁹ hūanū p̃us a dyabolo emptuz
fuit inemptū q̃stū ad dyaboluz. Ista igit
nccitate oportebat xpm pati. Luce. xxiiij.
Scdm etiā p p rōem leg. ff. de libe. ho. ex
hiben. l. j. q̃ lex ē facta p liberatōe hois in
uite dētēti sicut ē adhuc lex marchie p quā
illi devno dño pnt petere hoiem suū detē
tū in dominio alieno. Sic xps fecit legem
mori sue vt p illā veditaret et liberaret iui
te detētos a dyabolo p pctm originale dis
cetes xps nos liberavit. Gal. iij. Tertiu. s.
q̃ ista redēptio est inutilis reprob p p iā
dicta. qz sic liberat iuite detētos p̃t cul
pā p̃moꝝ parētū. ita nō liberat detētos in
dño dyaboli p pctm p̃p̃iū sine auxilio p
prio qz dyabol⁹ obijciat sibi illud. s. O. vij.
B. pōt etiā sibi obijcere viciū ingtitudinis
p rōem leg. ff. de inoffi. testam. l. frēs. Ad
cui⁹ tituli declarationē est sciendū qd inof
ficiosum testamētū est qñ ille qd iure p̃p̃iū
q̃tatis deberet eē heres in testamēto erbes
redat et alit heres instituit p̃tra officii na
ture. In q̃ casu si ille qd est exclusus possit
p̃bare qd ille qd fuit liber fact⁹ et heres in

Titulus fuit postea ingrat^o suo manumif-
 sori h^o actionē ad excludendū ipm de he-
 reditate illa et ad ipm redigēdū in p^ostinaz
 seruitutē. C. de manu. in serui. reuo. Ad li-
 bitū. sic et p^o. p^oterea magnā penā meref ta-
 lis. q^o tales sunt sicut d^o Heb. vj. Rursūm
 filiū dei crucifigētes incidētes in leges. ff.
 ad le. pōpe. de parri. l. Pena. In qua h^o q^o
 occidēs p^orem horribilem mortē sustinebit
 ibidē in textu ordinatā sic rōnabil^o iterus
 occidēs xpm p^orem q^o cōmittit pctā p^o qb^o
 xps occisus fuit a q^o periculo pctō^o nō libe-
 rat nisi in curia eccl^oastica agat p^otra dyab-
 olū p^o actionē q^o vocat^o redebitoria p^o quā
 q^o est decept^o in emptiōe rei viciose pōt age-
 re p^otra v^odētē. vt p^otz. s. f. j. c. et ff. de edili.
 edi. l. Si ita. ita ille q^o est decept^o a dyabo-
 lo q^o vendidit sibi rē viciosam. i. breuē dele-
 ctationē vel lucrū et p^o tales etiā vendunt
 xpm q^o vendit q^o n^o vitas subicitur. xj. q. iij.
 Abijt iudas. talis mercator nō fuit apl^os q^o
 dixit. Oia arbitrat^o suz vt stercoza vt xpm
 lucrificerez. Phil. iij. **¶** Quātū ad
 tertiū vltima iudicia iusti dei oēs pctōres
 d^ont timere. q^o respōdebūt de oī pcti perpe-
 tratōe de oī mali exēpli ostēsiōe et de stat^o
 p^onsūpti attestatōe seu acceptōe. p^omū et scōs
 patēt p^o rōez leg. ff. d^o his q^o effu. v^ol^o deie. l. j.
 Illa nāq^o lege i iudicio hūano respōdebit
 et tenet ad restitutionez dāni q^o aliq^o eiecto
 de domo d^o susviā aliq^o deturpauerit vel
 leserit sic q^o suo pctō seipm v^ol suo malo exē-
 plo alios lesit in iudicio dei et q^o difficile
 erit ibi de h^o p^o p^o rōem leg. ff. de his q^o. s. l.
 vlti. vbi h^o q^o cuz liberi hoīs corp^o ex eo q^o
 deiectū fūsum ve qd^o erit lesuz fuerit iudex
 cōputat mercedes p^ostitas ceteraq^o ipēdia
 q^o in curatōe facta sūt et operariū qb^o caru-
 it et ob illud q^o inutilis fact^o ē. cicatricū aut
 aut deformitat^o nulla fit estimatio q^o libe-
 rū corp^o nullā recipit estimationē. hec ibi.
 Cuz igit^o aīa melior et nobilior sit q^o corp^o
 potestis pensare q^o difficile sit satisfacere
 corā deo q^o aīam cuiuscūq^o p^oriā vel alie-
 nā deturpat et pctō mortali interficit q^o aīa
 p^oriā non abuti deberet q^o expedit reipu-
 blice ne re sua q^os male v^otaf vt Institu. de
 his q^o sui v^ol alie. in. sunt. s. Sed h^o tpe. Ter-
 tiū scz piculū illi^o q^o indigne et iportune se
 igerit ad ordines v^ol b^onificia eccl^oastica vel
 quēcūq^o statū honoris p^o p^o rōem leg^o que

nō pmittit q^o aliq^os ingerat se ad tutelam
 mūdialē et tales tāq^o suspectū abijcit. ff. de
 p^ocu. l. q^o oīa. et ff. de of. p^oto. l. p^oto. q^oz toma-
 gis p^odicti repellunt i iudicio dei nō soluz
 q^o igerūt se s^o etiā q^o multi nō itrāt p^o por-
 tā. i. xpm. Quoz periculū p^o p^o rōem legis.
 ff. de re. diui. l. vlt. p^o quā romā alr q^o p^o por-
 tā itrās quādoq^o capite puniebat. Ibi nāq^o
 q^o sic d^o i textu Romuli frat^o rem^o occisus
 tradit ob id q^o muruz trāscēdere voluerit.
 Glo. duo fuerūt inqt frēs q^o romāz fecerūt
 et cū eēt p^otētio cui^o noīe vocaret^o roma a re-
 mov^ol roma a romulo. sorte obtinuit romu-
 lus et d^ons p^omāsit. q^o postea frēm suū occidi
 fecit q^o p^otra suū iterdictum fecerat muros
 trāscēdēdoyt hic. vñ lucan^o Fraterno p^omi
 maduerūt sanguinemuri. q^o maiori pena di-
 gn^o ē q^o et. et p^o. Et q^o etiā multi illoz sunt
 sicut miles q^o dat se militievt on^o euitet et si-
 cut talis nō excusat^o ab onere operū q^obus
 p^ous tenebat nec a seruitute. C. de re mi. l.
 j. et ij. Ita nec iste ab opere et vuitio pcti et
 dyaboli q^o p^ouenerūt i vnū aduersus d^om
 et aduersus xpm ei^o. Et iō frequēter g^ouant^o
 et tp^oalr. q^o qd^o nō accipit xps tollit fiscus.
 xvj. q. vij. Maiores. et eternalr. q^o i vltimo
 iudicio pctōres xpm videbūt corp^oalr et cō-
 tristabunt. di. lxxxvj. Vidēt. et in ps. pctōz
 videbit et irascef. Et boni videbūt gloriā
 xpi et btificabunt. de p^ose. di. v. Jeunū. q^o
 xps v^oetur^o est iudicare viuos et mortuos.
 et de sum. trini. et. Firmif. Cui tāq^o ei qui
 ē alpha et o. di. xxxv. Ab exordio. i. p^oncipiū
 et finis hui^o opis flecto saltē genua cordis
 mei. et de imu. eccle. Decet. q^o ipso duce v^o
 q^o huc laborē istum p^oduxī ab abba p^o v^osq^o
 ad xpm ducē. Dan. ix.

Opus triū a venerabili viro. f. Johāne
 de bromyard. ordinis predicatorū doctore
 h^oteologo nationis anglice editū. Castiga-
 tum vero per. f. Symonē berthberij eiusdē
 ordinis sacre theologie professorem bene-
 meritum. expensis probi viri mag^ori Johā-
 nis Jenini als dyamantier explicitum est
 Impressuz vero arte et industria Nicolai
 vvolff alemanni. anno xpiane salutis. M.
 cccc.

- 1. Albas - A.
- 2. Ab infancia
- 3. Absolutio
- 4. Abstinentia
- 5. Abusio
- 6. Acceptio
- 7. Acriidia
- 8. Accusatio
- 9. Acquisitio
- 10. Adult^{er}ium
- 11. Adulatio
- 12. Adversario
- 13. Amoz
- 14. Amicitia
- 15. Anima
- 16. Appellatio
- 17. Apostasia
- 18. Assendunt
- 19. Anaxia
- 20. Audiens deus
- 21. Azma

B.

- 1. Barsing
- 2. beatitudo
- 3. belloz
- 4. benedictio
- 5. benefact
- 6. beneficiorz
- 7. benignitatez

- 8. blasphemz
- 9. bonuz
- 10. breue rpg

C.

- 1. Caritas
- 2. Caro
- 3. Castitas
- 4. Celuz
- 5. Cuius
- 6. Clerici
- 7. Cognatio
- 8. Cognatio
- 9. Cognatio
- 10. Coabitatio
- 11. Communio
- 12. Comodatuz
- 13. Conpaco
- 14. Conaluz
- 15. Concordia
- 16. Conaluz diao
- 17. Confectio
- 18. Conciencia
- 20. Constanciaz
- 19. Consuetudo

Tabula

Incipit tabula presentis

operis que docet faciliter et prompte reperire quicquid in hoc opere continetur. Primo sic procedit allegando capitulum. deinde partem capituli per litteras videlicet. a. b. c. &c.

A **B** infantia

pueri sunt bene informandi. a. ij. per totum
Ab infantia mali non recedunt in senectute. p. xv. b.
Abrogatio legum re

probat. s. ij. a.

- Abstinentia est habenda propter tres utilitates. a. vj. per totum.
- Absolutio saluans exigit tria. a. iij. per totum.
- Abusio est periculosa propter tria. a. iij. per totum.
- Abusio tollit privilegium ibidem. c.
- Abuti non licet re propria. s. xix. c.
- Abusus fuit dyabolus potestate sua. p. xj. e.
- Acceptio triplex. a. v. per totum.
- Accidia tria damna infert. a. septimo. per totum.
- 3 Acquisitio iniusta est contra legem. a. nono. a.
- Acquisitio iniusta habet malum principium medium et finem. a. ix. per totum.
- 3 Acquisitor iniustus sicut facit iniusticiam ita fiet ei. a. xix. a.
- 3 Acquisitor iniustus propter iniustum iustum perdit. p. xix. c. per totum.
- 3 Acquisitorum pena cum participantibus est duplex et successor tenetur totum restituere. R. vij. c. D. E. per totum.
- 3 Acquisitor iniustorum facit se et filios suos seruos dyaboli. s. xj. d.
- Acquisitor iniustorum perdit omnes ad quorum manus talia deueniunt. s. decimo tertio. d.
- Aduocati spiritualis et mundialis similitudo. a. xj. per totum.
- Aduentus require Incarnatio natiuitas
- Aduersitas require pacientia tribulatio,

Adulatio est periculosa loquenti et audienti. a. vndecimo per totum. et damnosa per eam lucranti. i

Adulationis causa. B. ij. c.

Adulterium ducit ad tria damna. a. decimo. per totum. 3-

Adulterium viri est grauius quam femine. M. ix. e. 3-

Alearum ludus et periculum. L. vndecimo. a. -

Amenti non imputatur malum. R. primo. b. 3-

Amicitia triplex. a. decimo quarto. per totum. -

Amicus peccatorum est excommunicatus. a. xiiij. a. -

Amicitia mundi instabilis. a. decimo quarto. B. -

Amicitia dei non est dimittenda propter amicitiam mundi. a. xiiij. c. 3-

Amor triplex. a. xij. per totum. -

Angelus docet lectiones rationis et timoris. M. j. c. -

Anima cum carne est castiganda. a. xv. a. et alia per totum. -

Anima est altare dei. b. iij. a. b. -

Anima est simul cum carne ad penam obligata. c. ij. a. et b. 3-

Anima est celus triplici ratione. c. iij. per totum. -

Anima quomodo sanctificatur. D. v. a. -

Anime conditiones nota. e. ij. per totum. -

Anima est corpori preponenda. D. quinto. a. -

Anima quare dicitur esse in sanguine. D. vj. a. in fine. -

Appellatio. a. xvj. per totum. -

Appellationis utilitas et forma. F. decimo septimo. a. -

Appellatio est remedium iniuste afflictorum ibidem. 3-

Apostasia triplex. a. decimo septimo. per totum. ix. b. -

Arenarius quis fit. L. xj. c. 3-

Arma corporalia vel spiritualia que sunt a. xvij. per totum. 3-

Ascendunt tria genera hominum. a. xix. per totum. -

Audire non debemus detractores. D. viij. b. 3-

Audire debemus deum vocantem. prohibentem. remunerantem. a. xxi. per totum. 3-

Audiendum est verbum dei reuerenter. p. 3-

Tabula

xxj. d.
Avarus rapit aliena. a. xx. vel. xix.
Avarus minus cogitat de lucris aliorum
a. xx. a.
Avarus moritur cum tristitia. d. decimo/
quarto. c.
Avarus est pauperrimus. p. vj. c.
Avarus nihil iuste possidet. p. decimosep/
timo. a.

B

Baptismus tol

b
lit culpas baptisati. b. j. a.
per totum.

Baptismus facit ad gratia
rum acquisitionem ibidem. c.

Baptism⁹ restituit nos ad ius celestis her/
reditatis ibidem. d. per totum.

Beatitudo. b. ij. per totum.

Bellum spirituale est omnibus necessariū
a. xvij. c. r. d. r. b. ij. a.

Bella iudeorum quare legimus in eccles/
ia ibidem.

Belli iusti conditiones. b. ij. b. r. c.

Bellum iustum faciunt quinque conditio/
nes. b. ij. c.

Bellum qui fugeret punitur pena capitis
r est infamis. m. xij. d.

Bellum conscientie est pessimum. p. septi/
mo. b.

Benedictio dei assimilatur benedictioni
episcopi. b. iij. per totum.

Beneficium confertur invito. b. vij. c.

Bñficia ecclesiastica sunt triplicia. b. vj.
per totum.

Blasphemie periculum. b. vij. per totum.
r. j. xx. b.

Bona spiritualia qui habere debeant. c.
v. per totum.

Bona nature debemus expendere in dei
servicio. b. ix. a. r. iij. a.

Bona fortune dat bonis et non alijs nisi
tanq̄ mercedem. b. v. a.

Bona bonis dant a deo r nō mal. b. ix. a.

C

Caritatis diminu

c
tio triplex. p. xij. e.

Caritas est lucratiua corre/
ctiua iad celum directiua. c.

j. per totum

Charitatis opera omittēs despat. c. vij. c.

Carta celi optima fides cum operibus. c.
xv. a.

Caro trahit animam ad mortem. a. xij. b.

Caro habet tres conditiones malas. c. ij.
per totum.

Caro cum anima est castiganda. a. xv. a. r.
t. vj. d.

Carnem anima deserit. j. xij. b.

Caro est castiganda. p. j. c.

Castitas presentat deo animas. c. j. c. in fi
ne. r. j. b.

Castitas triplex est habenda propter tria
c. ij. per totum.

Camparth contractus quidam prohibes/
tur. s. v. d.

Eccitas spiritualis unde euenit. s. v. b.

Eccus quidam noluit soluere pro lumine
R. ij. c.

Celum gratiosum r gloriosum. l. quarto
per totum.

Ciuitas est custodienda reparanda r sup/
portanda. c. v. per totum.

Clericus leuiter incurrit irregularitatem
a. xvij. b.

Clerici non habitabunt cum mulieribus.
c. x. a.

Clerici nō debent eē mercatores. m. xij. g.

Clerici sunt milites xpi. m. xij. a.

Clerici qualiter debent deo ministrare: et
qui r qualiter tenentur dicere officium di/
uinum. o. v. c.

Clerici quando publice peccant tenentur
pub. penitentiam agere. p. xj. l.

Clerici peius penitent q̄ layci. p. xj. l.

Clerici non sint bellatores. a. xvij. b. j.

Clericus diuinū officium male dicens est
deo ingratus. s. xij. a.

Logitatio triplex est. l. vij. per totum

Logitanda sunt tria ante opus. c. vij. a.

Communio non est capienda a seruo dya/
boli. a. xv. c.

Communicans indigne multus displicet
deo. b. iij. d.

Cōmunicantibus digne dantur bona om/
nia. b. ix. a.

Communio habet tria commoda commu/
nicanti. c. xj. per totum.

Cōmunio quomodo debet custodiri. c. xj.
c. et. c. xj. a.

Communione non custodiens est excōs

Tabula

- municatus. d. xv. B.
 Communicans bene oportet q̄ sit sanctus
 Ad. xvj. B. in fine.
 - Consilium bonum et malum. c. decimoq̄rto. per totum.
 - Consiliorum malorum causa. F. j. b.
 - Concordia causat tria. c. xv. per totum sine concordia nihil est diu durabile ibidē. b.
 - Conditio triplex. c. xvj. per totum.
 - Conditio cessante totum reuocatur. D. ij. A. et non habebit promissum. R. v. c.
 - Conditiones anime. E. ij.
 - Conditiones tres malas habet caro. c. ij. per totum.
 - Conditiones iusti belli. c. iij. b. c.
 - Consuetudo mala est destruenda et multū metuenda. c. ij.
 - Conscientie bellum pessimum est. p. septimo. b.
 - Confessionis necessitas. A. j. b. et A. iij. A.
 - Confessione pretermissa nullus recipitur ad ordines angelorum. c. xvij. a. et e. iij. A.
 - Confessio debet esse distincta et aperta ad intelligendum. L. iij. d.
 - Confessionis veritas. A. iij. A. et L. vj. c.
 - Confessionis bone multe sunt conditiones. c. xvij. b.
 - Confessionis deliberatio et precogitatio. J. xvij. b.
 - Confessionis integritas. A. iij. b. A. viij. a. et b. j. b.
 - Confessio sine predictis nihil valet. c. j. c.
 - Nec a seruitute liberat. c. ij. b. et. c. xvij. c.
 - Nec sanat. c. xj. b. Nec reuocat testamentum. c. xvij. c. Sed viciat instrumentum. c. xvij. a. et nisi sit integra deponitur. c. xvij. b. quia falsarius bulle dei. F. j. b. ante me.
 - Confessio debet esse de singulis vicij. J. iij. c. J. xvij. b. L. iij. c.
 - Confiteri debemus devoluntate. p. xj. b.
 - Confiteri debemus circumstantias ibidē.
 - Confessionis estimatio seu munda retentio est necessaria. A. v. c.
 - Confessionis mora est periculosa. A. xvj. b. quia aliter totum perdit. a. xvj. c.
 - Confiteri differens est in magno periculo. b. j. d.
 - Confessio festina sanat. c. xvij. b.
 - Confessio nisi sit festina dyabolus aliquo liter prescribit. L. iij. E. et statim non confitens est falsus. A. x. A.
 - Confessionis frequentia quotiens peccat. c. xvij. b. S. ij. b. c. xj. b. c. xij. c.
 - Confessionis utilitas quia saluat a morte. A. xvj. A.
 - Confessio liberat a seruitute et a testamento dyaboli. c. xvij. c.
 - Confessio impedit durū iudiciū. c. xvij. c.
 - Confessionis multa sunt commoda. J. decimo septimo. A.
 - Confessio recuperat quod homo perdidit. A. vj. b.
 - Confessionis impedimentum est verecundia vel verecunda cogitatio. d. vij. a.
 - Confessionis iteratio propter deū. p. xj. e. c. xvij. b.
 - Confessione qui non tenet stabiliter vendit deum. p. xj. e.
 - Confitentis triplex defectus. a. xj. b.
 - Confessori ingratus reuocatur in seruitutem. S. xj. B. et b.
 - Confessor qualis esse debeat. c. xij. c.
 - Confessorem habere oportet auctoritatē pape vel episcopi. b. iij. d.
 - Confessor qualiter se habere debeat. c. decimo quarto. c.
 - Confessor sine potestate nihil agit. c. xvij. a.
 - Confessor nihil terrenum exigit a penitente. D. v. a. S. ij. c. in fine.
 - Confessor est arbiter. L. vj. d.
 - Confessor non audiat illam cum qua peccauit. S. j. b.
 - Confessor et penitens obuiant sibi sic duo serui. S. j. b.
 - Confessorem contemnens plus peccat q̄ patrem contemnens. S. j. d.
 - Confirmatio quid valeat et quib⁹ dari debeat. S. ij. b.
 - Compassionem debemus habere de trib⁹. c. xij. per totum.
 - Conscientia triplex. c. xvij. per totum.
 - Conscientia errans nō liberat in iudicio dei. J. xvij. c. l. iij. b. c.
 - Conscientie librū oportet concordare cum libro vite. J. xvij. c.
 - Conscientia qualis liber est. L. iij. b.
 - Conscientie par est optima et bellum eius pessimum. p. vij. b.
 - Consenties pl⁹ peccat q̄ agēs. Ad. iij. b.
 - Consensu solo efficitur quis seruus dyaboli vel dei: quia consentiens pari pena punitur sicut agens. t. ij. d. et e.

Tabula

- **Conſiliarius mal⁹** dicit omnia bona ſubditorum eſſe domini. f. j. b. r. p. xix. b.
- **Conſtantia triplex** eſt neceſſaria homini. c. xix. per totum. c. xxvij. c.
- **Conſuetudo mala** eſt deſtruenda. c. xx. per totum.
- **Conſuetudo aggrauat peccatum** ibidem. c.
- **Conſtinentia triplex.** c. xxi. per totum.
- **Contritio vera tria** facit. c. xxij. per totum
- **Contritio dolorem** de peccato notat ibidem.
- **Contritio eſt neceſſaria** ad reconciliatiorem. d. q̄nto. a. f. ij. b.
- **Contritionis ſunt tres** cauſe. p. xij. a.
- **Contumacie pena** r. ſpecies. a. xxi. a. r. b.
- **Cor eſt calix** dei. b. iij. b. et. c. xxij. b.
- **Cor eſt altare.** c. xxij. a.
- **Cor quomodo ſanctificatur.** d. q̄nto. a.
- **Corpus habet omnem** bonitatem ſuam ab anima. f. xxi. b.
- **Corearum prohibitio.** f. q̄nto. a. require ludus ubi habes de ſpectaculis.
- **Correctio incipit** a teipſo. a. viij. a.
- **Correctiones debitas** omittēs deponitur a. xvij. c.
- **Corrigenda non corrigens** peccat. B. tertio. a.
- **Corrigens dat elemoſynam.** B. vij. c.
- **Corrigere quilibet** tenetur delinquentem b. viij. b. f. vj. c.
- **Correctio eſt actus** charitatis. p. decimo ſexto. a.
- **Corrigere negligens** fauet vicijs. c. decimo. b.
- **Correctio quare** qualiter eſt faciendā. c. xij. b.
- **Corrigere tenentur** omnes r. ſinguli. c. viceſimoquarto. a.
- **Corrigere tenentur** omnes etiam inuitos vel inimicos ibidem.
- **Correctionem corporalem** permutantes reprehenduntur ibidem. b.
- **Corrigere omittentes** periculum ibidem. a. c. xxvij. c.
- **Correctorem oportet** eſſe ſine crimine. a. vij. a.
- **Corrigens iuſte** non debet alicui parcere b. iij. c. m. vij. c.
- **Corrigens non eſt** ſocius criminis. f. vñ decimo. c.
- **Correctionis neceſſitas.** p. vñdecimo. c.

quia non corrigens peior eſt demonibus f. xv. c.

Corrigens prius corrigat ſeipſum. S. primo. b.

Corrigens ſemper habeat bellum cum vicijs. p. primo. c. r. f. x. a. r. c.

Corruptor alterius eſt homicida. A. ſecundo. per totum.

Credere debem⁹ bene r. non male nec ſtulte. c. xv. per totum.

Crux eſt tutamen vigoris. c. xxvi. per totum

Item ſaluat conſitentes ibidem. b.

Cupidorum vita quare eſt breuis. B. decimo. a.

Cupiditas eſt radix omnium malorum. c. xxvij. a.

Cupiditas excludit a celo r. ducit ad infernum. c. xxvij. b. c.

Curam aliorum habentium periculum. c. xxvij. c.

Cuſtos cuiuſcuſq; communitatis qualis eſſe debeat. c. q̄nto. a.

Cuſtodiri debent tria. c. xxvij. per totum.

Cuſtodum malorum periculum. d. decimo q̄nto. b.

D

Annus habet

tria genera hominum. d. j. per totum.

Damni dans cauſam de toto tenetur. E. xi. A. O. ix. A.

Damnū faciens damnum habebit. f. xiiij. a. n. iij. d.

Datum reuocatur propter ingratitudeſ r. propter conditionem non exiſtenteſ. d. ij. a. r. b. per totum.

Dat deus cunctis ſufficienter. E. ij. b.

Dant ſe aliqui male deo. v. iij. a.

Debitum eſt diſcrete ſoluendum. d. iij. a. p. totum r. B. iij. per totum.

Decima eſt tributum deo debitum. d. quarto. a.

Decimas dancium vtilitas r. ſeipſos dantes r. q̄ multi male hoc faciunt. d. iij. c.

Decimas non dancium peciculus. d. quarto. d.

Decimas mali male capiunt. D. decimo quinto. a.

Decimas male dans eſt deo ingratus. S. xiiij. D.

Tabula

- Dedicatio ecclesie cum cimiterio valet no-
bis ad tria. d. v. per totum.
- Desperatio causatur ex omissione bonorum
operum. c. vii. c.
- Desperatio est brevis placitatio contra mo-
rientem. d. vii. per totum.
- Desperationis triplex causa ibidem
- Detractor non est audiendus. d. viii. b.
- Detractio est multum periculosa. a. viii. b.
- Detractio est contra iura diuina et huma-
na. c. ix. c.
- Detractor est peior fure. d. i. a.
- Detractionis triplex malum. d. viii. per to-
tum. f. vi. per totum. f. xix. b.
- Detractor publicat libellum famosum. l.
iii. b.
- Deus est in magna reuerentia habendus.
c. viii. c. quere. c. xii. a.
- Deo qui est infidelis hominibus non pot
esse fidelis. c. xv. b. in fine.
- Deus a multis negatur. d. ix. a.
- Deus cur factus est homo. f. iiii. per totum.
- Dyabolus habet tot ministros q non op-
tet q creat de inferno. a. xii. b. in fine.
- Dyaboli malicia triplex. d. vi. per totum.
- Dyabolus non cogitur per coniurationes
d. vi. a.
- Dyabolus quomodo transformat se in an-
gelos lucis et in speciem Samuelis. d. vi.
in fine.
- Dyabolus quare non statim occidit pecca-
tores. f. xv. b.
- Dyabolus ponit falsum precium pro mer-
cede. f. xxi. b.
- Dyabolus occultat defectus rerum. As.
xii. b.
- Dyabolus quomodo perdidit potestatem
super homines. p. xii. c.
- Diffamator est coram deo excommunica-
tus. d. viii. a. f. vi. per totum.
- Diligere debemus omnes. b. v. b.
- Diligere proximum quid sit. c. xv. a.
- Dilectio dei et proximi facit hominem per-
fectum. d. x. a.
- Dilectionis huius signa ibidem.
- Dilectio facit hominem bene occupatum
ibidem. b.
- Diligit nihil peccator ibidem. c.
- Dilectio est coniugatorum. m. ix. a.
- Dimittere debemus omnibus. b. v. b.
- Discordia facit tria damna. d. xi. per totum
- Dispensatio debet habere tria. d. xii. j. per
totum.
- Diuitie spirituales et mundiales habent ma-
gnam differentiam. d. xiii. a.
- Diuitias habere non est malum. m. xx. b.
- Diuites mendicantes faciunt contra legem
p. vi. b.
- Dominus tenetur reddere debita damnos-
rum. r. vii. d.
- Dominus errans et consiliarius ambo res-
pondebunt de periculo. c. xiii. a. b. Item si
mili pena puniuntur. t. ii. e.
- Dominorum triplex bona conditio. d. xv.
per totum.
- Dominus male viuens est seruus. d. xv. a.
- Domini aliqui excommunicantur propter
bona intestatorum. d. xv. b.
- Dominus non diligat ministros cupidos
sed sit apud eum misericordia. d. xv. d. et ibi
nota de ministro nolente ire ad infernum
pro domino suo.
- Dominus totus perdit nisi sit dignus. m.
ii. a.
- Dominus malus cum suis ministris dam-
natur. m. ii. b. c.
- Dominorum non sunt bona subditorum. f.
j. b. p. xix. b.
- Domini sicut volunt q serui se teneant ad
eos ita econuerso. r. quinto. b.
- Duelli periculum. c. ii. a.

Ebrietas repel-

lit ab ordinibus clericorum
et beatorum. c. vi. b. et e. j. c.
Ebr? frequenter peccat mor-
taliter. e. ii. a.

- Ebrietate dyabolus multos lucratur. p.
xiii. a.
- Ebrietas habet tria mala. e. primo per to-
tum.
- Ebrietas est causa seruitutis. S. xii. b.
- Ecclesia non debet habere opera curiosa
L. ix. per totum.
- Ecclesia spiritualis habet similitudinem
cum ecclesia materiali in tribus. e. ii. per
totum.
- Ecclesiastici veri non sunt vocandi ad on-
tutele. c. xvi. a.
- Ecclesiastici mali describuntur a crisoste-
mo. d. iiii. a.
- Ecclesiastici quomodo sunt medici animarum

Tabula

rum. m. k. a. b. r. c.

Electio bone vite est libera. b. ij. a.
Eligenda qualis persona sit ad officium vigili vel prefeti. c. v. a.
Electio. e. iij. per totum.
Electus in prelaturam et ad celum qualis esse se debeat. e. iij. a.
Electorum intentio quo ad utilitatem. c. iij. c.
Electio nullavalet sine spiritu sancto. S. iij. b.
Elemosynam non dans potest esse occisor. f. iij. a. in fine.
Elemosyna detur bonis. L. vj. c.
Elemosyna spiritualis. b. vij. c. m. xvij. a.
Elemosyna quare est facienda duplex ratio. c. xij. a.
Elemosyne necessario faciende. e. iij. a.
Elemosyne utilitas. e. iij. b.
Elemosyna fit bonis et malis. e. iij. c. r. h. vij. a.
Elemosyna quibus et qualiter debet fieri. e. iij. c.
Elemosynam non dans iniquissimus est. f. vij. c.
Elemosyna in necessitate cuius sit preferenda. f. vij. c.
Elemosyne necessitas et meritum. h. vij. c.
Elemosyna aliquando potest fieri de malo lucro. L. x. c.
In elemosyna est possessio ecclesie alienanda. m. xvij. b.
Elemosyne quantitas et modus et qualitas. m. xvij. c.
Elemosynarius est nobilis apud deum. n. iij. c.
Elemosyna est legatus pape. p. iij. c.
Elemosynam non dantis qualis pena. p. vj. d.
Elemosynam non dans est penuria et fame puniendus. p. xj. b.
Elemosyna non debet fieri de rapina. r. ij. c.
Emptio rei litigiose prohibetur. r. vij. c.
Episcopus non dispenset de non residento. d. xij. a.
Episcopus qualis esse debeat. e. v. per totum.
Episcopus non debet esse cupidus. e. v. a. in fine.
Episcopus qualem familiam debet habere. e. v. a. f. iij. per totum.

Episcopus quid faciet in visitatione et synodo. U. vij. b.
Episcopus quomodo se habebit ad indigentes parentes suos. L. vj. b.
Episcopus non dedicet ecclesiam pacto. m. xvij. e. r. d. v. a.
Episcopus quare et qualiter corrigatur. n. iij. per totum.
Episcopus non ordinet nisi voueant ordinandi castitatem. o. vij. b.
Episcopus residens in episcopatu visitet. c. xij. c.
Eucharistia debet diligenter custodiri tam in ecclesia quam in cordibus. c. xj. c.
Eucharistia est cum mundicia recipienda. e. vj. a.
Eucharistia est quotidie recipienda. e. vj. c.
Eucharistia est cum perseverantia custodienda ibidem. d.
Eucharistia est magnum bonum pro quo deo multum tenemur. m. xj. b.
Eucharistie dignitas colligitur ex tribus. m. xvj. a.
Examiniot celestis assimilatur terrestri. e. vij. per totum.
Executores nihil emant de bonis defuncti. a. xij. c. r. e. x. a.
Eis legatum multi male recipiunt. c. xvj. a.
Executio est triplex. e. x. per totum.
Executoris mali periculum. e. x. a.
Executor heres non implens voluntatem defuncti periculose agit. r. iij. c. f. xj. b.
Excommunicatio est multum timenda. e. vij. a.
Excommunicatis participans habet multum timere. e. vij. ibidem.
Excommunicatio quomodo et pro qua causa fieri debet. e. vij. b.
Excommunicatio nulla est contemnenda. e. vij. c.
Excommunicatio est medicinalis. m. iij. b.
Excommunicatio qualiter contemnitur. p. xij. e.
Excusatio triplex. e. ix. per totum.
Exempla mala dans est in magno periculo. a. xj. A. p. x. c. E. undecimo. b. h. quarto. b. o. vij. p.
Exempla bona sunt danda. e. xj. a.

Tabula

Falsitas est deo

f. iniuriosa, falso damnosa .f. j. a.
Falsitas est proximo periculosa. f. j. c.
Falsitas excommunicat hominem. f. j. b.
Famam suam negligens crudelis est. L. xvij. b.
Fame bone utilitas. f. ij. a.
Fama mala est fugienda. f. ij. b.
Fama bona que requirit. h. j. a.
Fama piculosa: gratiosa: gloriosa. o. ij. b.
Fames est vindicta dei. f. ij. a.
Familia fidelis eligatur culpabilis corrigatur incorrigibilis expellatur. f. iij. per totum.
Festa ecclesie sunt seruanda. f. qnto. a.
Festa tenenda cogendi sunt homines per dominos temporales. f. qnto. b.
Festa non tenens est malus socius dei. f. xij. a.
Feram bestiam capiens facit furtum. J. xj. a.
Fidelitas require infidelitas per totum.
Fide viua deus cognoscitur. c. ix. a.
Fides sine operibus non saluat. c. xv. a.
Fides facit opera meritoria. f. vj. a.
Fides ex operibus ostenditur. f. vj. b.
Fides lex duodecim articulozum traditur sicut lex duodecim tabularum. x. j. a.
Filius quatuordecim ex causis exheredatur. f. vij. a.
Filius putatius est patri ingratus. f. vij. b. r. b. iij. b.
Filius nisi alat parentes est iniquissimus. f. vij. c.
Filius vtrum plus teneatur patri vel matri. f. vij. c.
Filiu dei oportet q quis se probet. h. ij. a. de hereditate prima.
Filius bonus est salus parentis. m. xix. c.
Filius non portabit iniquitatem patris. o. vij. b.
Filius patri in peccatis non obediat. p. iij. c.
Filius vtrum plus teneatur patri carnali q spirituali. f. vij. c.
Filius contemnens patrem spiritualement plus peccat. f. iij. b.
Fornicationis dāna r q fit mortale peccatum. f. vij. a.

Fornicatio est prohibita. f. vij. c.
Fortitudo christiani consistit in tribus. f. xj. per totum.
Fortuna require mundus.
Fraternitas triplex. f. x. per totum.
Fructus triplex. f. xj. per totum.
Furtum omne est fugiendus propter tria. f. xj. per totum.
Furtum non est faciendum quia deus et angelivident illud. f. xj. c.
Fur est qui capit feras bestias. J. xj. a.
Fur est qui naufragos spoliat vel rem inuentam occupat. n. ij. b.
Fraus committitur legi quattuor modis. U. xij. a. circa medium.

Baudium veruz

g. cum timore acquiritur. g. j. d. r. cum securitate possidetur. h. j. c.

Baudium spirituale est bonorum christiani. g. j. b.
Baudium apparens est peruersum. g. primo. a.
Gloria vera acquiritur cum labore tripliciter. g. ij. in principio.
Gloria quibus datur. h. ij. a.
Gloria est diligenter acquirenda. h. septimo. a.
Gloria eterna oportet q homo faciat se dignum. U. ix. c. r. c.
Gloriam dei omnia debent habere pro fine. x. ij. a.
Gloria vana est contra iura. g. ij. b.
Gloria maliciosa. f. ij. b. r. h. septimo. L. g. ij. c.
Gratia omnibus datur qntum in deo est. g. ij. a.
Gratia ē corona anime que saluat a morte. g. ij. a. in medio.
Gratia non perditur deo: sed peccanti. g. iij. b.
Gratiarum actio debetur deo parentibus r amicis. g. iij. per totum.
Gula facit corpus infirmus causat peccatum r perdit paradysum. g. v. per totum.
Gule quinq sunt species. g. v. a.

Tabula

Abitatio tri-

- b
- plex. c. x. per totum. 7. h. j. per totum.
 - Habitatio piculosa cum mulieribus. h. j. a.
 - Hereditas celi est ratio nabiliter petēda. h. ij. a.
 - Hereditas celi gratis datur filiis p mortem xpi 7 sacramentum baptismi. h. ij. a. post principium.
 - Heresis assimilatur alijs peccatis in tribus. h. ij. per totum
 - Homo habet animam honorabilem. h. v. a. 7 mentem mutabilem 7 carnem corruptibilem ibidem. b. c.
 - Homicidium spirituale est valde periculosum. a. ij.
 - Homicidium spirituale vnius est peius homicidio corporali multorum. a. xvij. a. in fine.
 - Homicidium duplex 7 vtrumq; mortale. h. iij. per totum.
 - Homicidij periculum. 3. xxi. a. post me. 7 b. quasi per totum.
 - Honestas. h. vj. per totum.
 - Honor gloriofus piculosus perniciosus. h. vij. a. b. c.
 - Hospitalitas. h. viij. per totum.
 - 3 Humilitas est sine qua nullus saluatur. a. xix. c. c. ix. b.
 - Humilitas quedam vera quedam coacta quedam ficta. h. ix. per totum.
 - Humilitas omnibus est utilis. h. ix. a. in fine.

Actantia de

- i
- bono est ruinosa. 3. j. a.
 - Actantia de vano ē periculosa. 3. j. b.
 - Actantia de dyaboli prauitate est perniciosa ibidem. c.
 - Ieiunium. 3. ij. per totum.
 - Ieiunium sanat animam. 3. ij. b.
 - Ieiunium ducit ad celum. 3. ij. c.
 - Ieiunium prodest tam viuo q̄ defuncto. m. xvij. f.
 - Ignorantia repellit a celo. c. vj. b.
 - Ignorare non licet iura naturalia 7 diuina. 3. iij. a. n. iij. c.

- Ignorantia tali multi letantur. 3. iij. an. re. b.
- Ignorantia facti quando excusat. i. iij. b.
- Incarnatio christi fuit nostra legitima. tio. i. iij. a.
- Incarnatus est christus pro societate faciēda. 3. xiiij. a. post me.
- Inconstantiam habent tria genera hominum. i. v. per totum.
- Infidelitas triplex inter quas christiano rum pessima est. i. vij. per totum.
- Infideles deo deus permittit esse subditos ei qui infidelis est deo. i. vij. b. f. iij. a.
- Infidelis deo est infidelis homini. c. xxi. b. in fine.
- Infirmitas est paciēter toleranda. i. viij. a. 7 a sanis iuuanda ibidem. b.
- Infirmitas spiritualis est vitāda. i. viij. c.
- Infirmos pauperes medici gratis curare debent. m. x. a. 3 mo.
- Infirmorum medici corporales sunt similes spiritualibus. m. x. per totum.
- Ingratitudo facit hominem similem vipere. c. ij. c. 7 perdere celum. f. vij. a. 7 donū reuocari. d. ij. a. 7 libertatem. 3. iij. c. 3. xij. b.
- Ingrati sunt sicut mus in pera. f. vj. a.
- Ingratorum pena. i. ix. b.
- Iniuria triplex. i. x. per totum.
- Iniuria dei est vindicanda. i. x. a.
- Iniuria ppria in aliquo casu est dissimulanda. i. j. b. 3
- Immundicia require mundicia.
- Inobediētia est species apostasie. a. xvij. a. 3
- Inobediētie pena 7 species. a. xxi. a. b. 3
- Inobediētie enormitas. i. xij. a.
- Inobediētie est magnum periculum. i. xij. b. 3
- Inobediētie pene seueritas. i. xij. c.
- Intentio facit opus bonum 7 indifferens meritorium. i. xij. a. b.
- Intentio q̄ non velit quis malus non sufficit. i. xij. c.
- Intentio mala potest mutari in bonas. i. xij. c. in fine.
- Intentio facit opus esse dei vel dyaboli. x. ij. a. 3
- Inuidia est de lege fusta canina. i. xiiij. b.
- Inuidia multis nocet. i. xiiij. c.
- Inuidia plus nocet inuido q̄ alijs. i. xiiij. c. in medio. 3

Tabula

- Inuidi cor ē libell⁹ famosus. l. iij. b. an. fi.
- Inuidia ē pctm̄ in sp̄m̄ctm̄. S. xvij. c.
- Ipocrisis ipedit dei b̄ndictōem. B. iij. a.
- Fra leuit trāsies nō multū nocet. J. xv. a.
- Fra p̄seuerās multa mala facit. J. xv. b.
- Fra vero dei ē multū timēda. ibidē. c.
- Iudex qualis debet esse. A. xij. a.
- Iudex nullus p̄t esse in cā pp̄ria. A. vj. c.
- Iudex bon⁹ ⁊ malus qualr̄ q̄s sit. L. ix. c.
- Iudex d̄s esse iust⁹ ⁊ misericors. c. xxi. c.
- Iudex nō d̄s esse cupid⁹. c. xxvij. b.
- Iudex capiens munera p̄ iusticia vel iniu
sticia est reprehensibilis. J. xvj. a.
- Iudex recipiēs mūera p̄ iniusticia causat
om̄e malum. J. xvj. a.
- Iudex nō iudicet ex fauore. J. xvj. A. in fi.
- Iudiciū dei p̄ticulare triplex. J. xvij. p. to.
- Iudex nō d̄s cape mūera. D. j. b.
- Iudicis intentio. P. xi. c.
- Iudex quō est p̄ticipiū. P. xix. c.
- Iudiciū generale q̄le erit. A. xvj. c.
- Iudiciū erit terribile malis. J. xvij. a.
- Iudiciū erit terribile pp̄ defect⁹ nostros
J. xvij. c. ⁊ A. in fi.
- Iudiciū ē bonis delectabile ibidē. B.
- Iudiciū dei erit oībus rōabile. J. xvij. c.
- Iudiciū generale p̄cordat cū iure. R. viij.
D. S. iij. a. in fi.
- Iudiciū generale malos vocabit. R. viij. d.
- Iudiciū dei erit clarū ⁊ māifestū. A. xvj. c.
- Iudiciū hūanū p̄cordat cū diuīo. J. xvj. c.
- Iudiciū hūanū discordat a diuīo. J. xix. a.
- Iudiciū temerariū. J. xix. a.
- Iudiciū nephariū ibidē. B.
- Iudiciū meritoriū ibidem. c.
- Juramentū sup̄ librum qd̄ requirat ⁊ quō
obligat. J. xxi. p. to.
- Jurare faciētes vltra scias peccāt. J. xxi. a.
- Juramēti piurātis dans occasionē peccat
J. xxi. A.
- Juram̄. vanū ē maḡ piculosum. J. xvij. b.
- Juramētū illicitū nō ē tenendū. L. xvj. b.
- Juramēti sūt tres comites. i. xx. a. p. to.
- Juramētū fit p̄ legē dei nisi tres p̄ditiones
seruent. i. xx. a. in pn.
- Juramētū quod ex consuetudine fit nō ex
cusat. c. xx. c.
- Jurans falsum plus peccat q̄ alius pec
cator. J. xx. a. ⁊ b.
- Jurās nō verū pd̄it celū. i. xx. b.
- Juramentū falsum scandalizat tria gene
ra hominū. i. xx. c.
- Juramento dyabolus multa lucratur. P.
xiiij. a. quasi in fi.
- Juramētū piurātōis cōmittens p̄ deū mi
nus videt peccare q̄ piurans p̄ creaturas
vel p̄ falsos deos. L. v. b.
- Iusticia reddit deo sanctitatē. i. xxi. a.
- Iusto honestatē ibidē. B.
- Iniust⁹ est oīs pctōr. i. xxi. c.
- Iusticia quō faciēda est alteri. i. xxi. b.
- Iusticia d̄s punire delinquētes ⁊ saluare
innocētes ibidem. b.
- Iustoy p̄miū est vita eterna. ibidē. c. ⁊ c.
- Labor spūalis ē**
- 1 necessarius. L. j. c.
- Labor indifferēs ⁊ p̄ loloz
corpis valet ad tria. L. j. A.
- Labor oīm pctōr est malus. L. j. B.
- Labor noster pp̄rius est necessarius ad sa
lutem. L. j. c.
- Lata culpa leuis ⁊ leuissima. c. xij. B. - 3
- Laus triplex. L. ij. p. totum.
- Lex indistincte loquēs indistincte d̄s intel
ligi. P. v. E. ante mediū.
- Lex moysi, finiēda erat. c. xxiij. A.
- Lex oīs rōnabilis est tenēda. L. iij. A.
- Lex oīs ⁊ p̄stitutio ligat postq̄ venerit ad
noticiā. L. iij. A. ante mediū. - no.
- Lex oīs p̄cordat cū lege diuina. L. iij. A. -
- Legis noue utilitas ⁊ necessitas. l. iij. B.
- Lex que ⁊ qualis obligat ad p̄ceptuz. l. iij.
A. ⁊ B. vj. A.
- Leges q̄ obligat ad p̄ceptū q̄libet tenetur
scire. II. iij. c. - 3
- Lex lucratiua charitate obseruat. c. j. A.
- Legis mutatio ē sine mutatōe dei. D. j. b. -
- Lex est testamētum. xij. tabularū. X. j. a. -
- Liber materialis ē sepi⁹ legēdus. l. iij. A. - 3
- Liber p̄scie. l. iij. d. D. ij. d.
- Liber vite qd̄ sit ⁊ quō diuersi in eo diuers
simode scribunt. L. iij. d. D. ij. e.
- Liberalitas triplex. L. vj. p. to. -
- Libery arbitriū ē cā d̄natōis maloz. l. v. e.
- Libertatē arbitriū q̄re deus dedit. l. v. A. -
- Libertas triplex. l. v. p. totum.
- Liberos facit de⁹ etiā iā natos. l. v. e. in fi.
- Libant nos de⁹ iō tenemur d̄o. s. xij. a. ⁊ b.
- Lingua mala nō est audiēda. A. xxi. c. -
- Lingua mala nocet trib⁹. l. vij. B. -
- Lingua que seminat discordias est excom
y

Tabula

- municanda. D. xj. c.
 - Lingua ociosa pdit veritatē. l. vij. a.
 - Loquela bona est cōmendabilis. l. viij. a. ⁊
 mala vituperabilis ibidem. B. diuina mul-
 tum honorabilis ibidem. c.
 - Locus sanctus nō sanctificat hominē sed
 ecōuerso. l. xx. a.
 - Locus sanctus non saluat male moriens-
 tem. l. xx. b.
 - Locus sanctus iuuat status in melius mu-
 tantis vitam. l. xx. c.
 - Lucrū triplex. l. x. p totū.
 - Lucro de malo quomodo potest fieri ele-
 mosyna. l. x. c.
 - Ludus oibus phibitus. l. xj. a. ⁊ d. aliqui-
 bus concessus ibidem. c. cunctis licitus ibi-
 dem. D.
 - Lux seipsam manifestat ⁊ habet quattuor
 pditiones. l. xj. a.
 Luxuria est latior via inferni. F. viij. b.
 - Luxuria ipedit bñdictionē dei. B. iij. c.
 Luxuriosi hñt breuē vitā. B. x. c.
 Luxuriosi excludunt ab ordine angelorum
 E. iij. a. l. xij. D.
 Luxuriosi faciūt ptra legem dei. F. viij. c. ⁊
 l. xij. c. in fine.
 - Luxurie dāna. f. viij. p totum.
 Luxuria multū placet dyabolo ⁊ displicet
 deo. F. viij. b. c.
 - Luxuria virozū ecclesiasticorū est pessima.
 l. xij. B.
 Luxuria nō excusatur per cōmunem assen-
 sum. l. xij. D.
 - Luxuria multa dāna facit. l. xij. E.
 Luxurie occasiōes sunt fugiēde. l. xij. E.
 - Luxuriosis domos locantes peccant. A.
 xij. a. l. xij. F.
 - Luxuriā pcurantes mediātes ⁊ attrahens
 res peccant. l. xij. F.
 Luxurijs viuens est de ordine dyaboli.
 M. xx. A.
 - Luxuriosus ē inabilis p celo ibidem.
 - Luxuria vitanda est. A. v. c.
 Luxuriam pagani detestantur et vindi-
 cant. X. j. B.
- Agister est audi-**
endus et imitandus in bono.
 M. j. ⁊ dimittendus in malo
 ibidem.
 Maior totū pdit nisi sit dign⁹. m. ij. A.
- Maioritas. m. ij. p totū. p. xix. p totū.
 Maledictio iniusta redit in maledicentē.
 m. iij. a. l. viij. B.
 Malefactorū pticipās tenet insolidum. l.
 xij. F. ⁊ plus peccat. m. iij.
 Malefactorū suppositoꝝ est excōmunica-
 tus. A. xij. a.
 Malū triplex. m. v. p to.
 Mandata dei nō tenēs in morte desperat.
 L. vij. c.
 Mandata dei quō scribi dñt i corde. l. iij. a.
 Mandans iniquū mandatum de toto tes-
 netur. m. iij. E.
 Mandati vim multa hñt. m. vj. A.
 Maria in festo annūciationis. B. vij. a. m.
 vij. a. b. c.
 Martiriū triplex est. m. viij. p. to.
 Matrimoniu spūale inter deū ⁊ homines
 est valde vtile. m. vij. A. b.
 Matrimoniu re. Sponsalia.
 Matrimoniu carnale. m. ix. p. to.
 Medicina triplex. m. x. p to.
 Medicina carnalis hz similitudines cum
 spūali ⁊ ecōuerso. m. x. a.
 Medicus tenetur pauperem curare gra-
 tis. m. x. a.
 Memoriā triū debemus hñe. m. xj. p to.
 Mendax corā deo est excōdicatus. d. viij. A.
 Mandatoꝝ. viij. sunt spēs. m. xj. a. sed ad
 res reducunt. m. xj. b.
 Mercator vendēs equū viciosum. F. j. E.
 vel rem litigiosam vel alias res viciosas.
 m. xij. b.
 Mensuras ⁊ pondera falsa habentes pec-
 cant. m. xij. c.
 Male fidei venditor ē iniqu⁹. m. xij. f.
 Mercatores quō possunt seinuicē decipe-
 re ⁊ p dolum dare causam ptractui que pe-
 na lucrantiū. m. xij. F.
 Mercatio ē illicita rōne loci tps ⁊ pfe-
 sionis. m. xij. B.
 Militia qlis debeat eē. R. vj. e.
 Militia triplex. m. xij. p to.
 Militū septē pditiones. m. xij. c.
 Ministri mali relinquūt dñm. L. xij. c.
 Ministri mali nō ministrēt in celo. o. v. b.
 Minister xpi dy i se hñe tris. m. xv. p to.
 Misse dignitas ⁊ celebrantis sanctitas ⁊
 etiā misse vtilitas. m. xvj. a. b.
 Misse spāles ⁊ etiā sancti plus valent. m.
 xvj. b. quasi circa finē.

Tabula

- Missa frequēter est celebranda. m. xvj. E.
- Missa celebrāda ē versus oriētem. o. vij. g.
- cū pura materia. o. vij. n.
- 3 - Misericordia p̄uas q̄ ea nō vtitur. A. v. B.
- 3 - Misia spiritualis cōsistit in tribus. m. xvij. A.
- Misericordie opera cadunt sub precepto. m. xvij. B. r. c.
- Misiam nō h̄nti q̄ pena debet. m. xvij. E.
- Misiam nimis p̄sumēs pdit totū. m. xvij. d.
- Misericordia iniusta. r. j. a. m. xvij. A.
- Misionalē corrūpens triplr peccat r est ex cōmunicatus. J. xij. b.
- Misiales non debent recipe aliqd ab ingredientibus. S. xij. c. in fi.
- Misors bonorū p̄grue v̄dicat celū. b. ij. E.
- Misortē bona opera p̄cedentia plus iuuat B. v. c. d. ix. b. r. E. x. a. in fi.
- Misorte q̄s a deo recipit. c. xij. c.
- Misortui quō r q̄l r q̄re s̄t iuuādi. c. xij. c.
- Mis oriūtur aliq̄ cū tristitia r q̄re. d. xij. c.
- Misorte q̄s examinabit r quō. E. vij. p to.
- Misortis tēpe inuentus iustus digne petit celum. h. ij. a.
- Misors cui obest r cui p̄dest. h. v. c.
- Misortis tpe fit iudiciū iusticia. J. xvij. c.
- Misortuorū sepultura. L. ix. b.
- Misortē duo sunt p̄cedētia. m. xvij. a.
- 3 - Misortui q̄ iuuant suffragijs sepulturis et exequijs. m. xvij. d. e. f.
- 3 - Misortui sciunt qui faciunt pro eis r sunt grati. m. xvij. B.
- Misortuos spoliātū periculū. m. xvij. g.
- Misors gehēnalis r spūalis. m. xvij. h. J.
- Misortis districta examiatio. o. vij. g.
- Misortis iudiciū erit bonū hoī indigenti. m. xvij. A. malū iniusto ibidē.
- 3 - Misortis iudiciū ē benignū ex pte iudicis expectātis r iustum ex parte eiusdem iuste iudicantis. A. r. b. c.
- Misors veniet multis modis. r. j. c.
- Misortis iudiciū ē durū reprobis. e. x. E.
- Misūdicia saluat triplr. c. ij. E.
- Misūdicia cordis r corpis habebit. ppter tria. m. xix. p totum.
- Misūdicia debet sub penitentia conseruari m. xix. A. post p̄nci.
- Misūdus h̄s triplicē maliciā. m. xx. p to.
- Misunera multū mōis male capiūtur. a. v. b.
- Misunera accipe p iusticia vel iniusticia ē turpe lucrū. L. x. a. b.
- Misun? deo oblatū offerētē placat. m. xxi. a.

Misun? quādoq̄ est tm̄ ad eternā dānatio nē recipiētis. m. xxi. b.

Misunera capiēs iudex a diuite r paupe ē p̄cipiū. p. xix. E.

Misunera extorquētes peccāt. R. ij. b.

Atiuitas chri=

n sti. B. vij. a. b. m. vij. a.

Natus fuit xp̄us ppter tria n. j. per totum.

Nascit̄ q̄s ex deo r saluat. n. v. b. in fi.

Naufragorū bona auferentes sunt excomunicati. n. ij. d. r faciūt p̄ legē diuinā r c.

Negatiua pōt probari r q̄n. R. vij. a.

Negligētia tollit p̄miū. N. ij. a.

Negligētia est cā depositōis. n. ij. A.

Negligētie triplex ē dānū. n. ij. p to.

Nobilitas anime placet deo r facit corp? nobile. N. iij. a.

Nobilitas mūdi ē largitas. N. iij. c.

Nobilitas mūdi p̄ abusum pdif. N. iij. d.

Nomen quoddā est piculosum gratiosum r gloriosum. o. ij. b.

Nocumētū nocet suo actori. N. iij. d.

Notoriū crimē quō d̄s purgari. n. v. d.

Novitas iuētōr ē re? cū seq̄cib? suis. h. ij. a.

Novitas triplex. n. v. p to.

Novi opis nūciatio. N. v. d.

Nuptias secūdas b̄ndicēs. O. vij. c.

Bedire debem?

o poti? deo. c. xxvj. a. E. x. B.

Obedire null? tenet in illicitis. m. vj. c. r. P. xix. a.

Obediēdū ē deo r supiori. m. xx. c. o. j. a. b.

Obediēdū est deo p̄opte r sapiēter. o. j. b.

Obediētie meritū duob? mōis pdif. o. j. c.

Obediētia ē p̄cipiū sacrificiū. A. xj. b. c.

Oblatio bone vite est deo offerēda. O. ij. a.

bone fame. B. r. c. ibi ad longum.

Offerēs q̄lis d̄s esse. O. ij. f.

Oblationes recipiens d̄s posse rependere vices spūales. d. ij. B.

Obligati sum? deo q̄ttuor modis. A. iij. a.

Otiū in se ē vitiū corruptiū. o. ij. A.

Odiū ē libellū famosū deuastās. l. iij. b.

Odiū quandoq̄ nocet primo. O. iij. A. r

semp nocet suo pprio subiecto ibidem. B.

Et strariatur deo ibidē. E.

Officiū aliud spirituale aliud mūdiāle.

aliud speciale. O. v. p totū.

Tabula

- Offendēs in vno efficiēt oīm reus. a. xvij. c.
 Operis noui nūciatio. II. v. b.
 Op^o bonū requirit tres cricūstātias. o. vij. a.
 Operis boni pditiones nititur dyabolus
 destruere. o. vij. d.
 Ordinari nō dī seruus dyaboli. A. xv. c.
 Ordinis apostata est qui deponit habitus
 A. xvij. B.
 Ordinādi requirūt tria. c. vij. p. totum.
 Ordinandi debent hēre scientiam sufficien
 tem. c. vij. b. in fi.
 Ordinati sacris ordinib^o nō debent coha
 bitare mulierib^o. c. x. A.
 Ordinari nō pōt pctōz. c. xi. A.
 Ordinari indigni p pces supplicās tenet
 de dāno sequēti. F. iij. a.
 Ordinari p iactāciā. F. j. b.
 Ordinatori suo ingrat^o redigit in seruitu
 tem. i. ix. b.
 Ordini insufficiens excluditur ab ecclesia
 et a celo. L. ij. b.
 Ordinandoz studiū et sciētia. l. iij. A.
 Ordinari indigne pdit totū. M. ij. a.
 Ordinādos q̄ impediūt. o. vij. A.
 Ordinādi vouēt castitatē. o. vij. B.
 Ordinandos impedit defectus aie multi
 pliciter. o. vij. c. d.
 Ordinādos impedit defect^o etatis. o. vij. e.
 Ordinādos impedit examinatio mala in
 tentio. o. vij. B. et F.
 Ordinādoz regula. o. vij. K. in p̄n.
 Quidam ordinādoz. o. vij. K. in medio.
 Ordinati dnt hēre hospitalitatē et doctrinā
 o. vij. L. M.
 Ordinati anq̄ ordinent viuāt diu mūde
 o. vij. ibidē circa finem.
 Ordinati ad q̄ttuor questiones responde
 bunt. o. vij. P.
 Orans et oō q̄lis dī eē. o. vij. p. to.
 Oō ēvtilis qz saluat. a. xvij. A.
 Orās dat elemosynā. B. vij. c.
 Oō est necessaria tēptato. o. vij. F. p^o p̄n.
 Oō deū amātis exaudif. D. ix. b.
 Oō vni^o boni plus valet. M. xvj. b.
 Orans dī esse mūdus. o. vij. A.
 Oratio pro alio non pficit nisi humilis et
 hilaris. D. ix. B.
 Oōnis q̄ttuor pditiones. o. vij. c.
 Oōnis suggestio dī eē n̄a. o. vij. d.
 Oratio dī fieri cum reuerentia. o. vij. e. cū
 charitate. o. vij. F. cum multozum veritas
 te. O. vij. G.
 Oōne q̄ plus tenent facere. o. vij. D.
 Oō cui^o plus valeat. o. vij. F.
 Oō facit cū deo societate. o. vij. K.
 Orationē dyabol^o nitit impedire. o. vij. l.
 Oōnis utilitas. o. vij. K.
 Oō p̄cordantiū vincit hostes. A. v. d. 3-
 Quidam van^o ē signū pcti. D. vij. c. Item eā
 peccati. o. ix. A.
 Quidam duplex. A. xvij. d. et o. ix. p. to.
- ## Scientia neces
- saria i iniurijs ppis. i. x. a. b.
 Paciētia triplex. p. j. p. to.
 Pacta contra bonos mores 3-
 nō valēt. l. xij. d. p. ij. A.
 Pactū legis cōmissarie. p. ij. a.
 Pactū cui^o deo factū nō tenens. p. xij. h. i.
 Pape sanctitas et opatio. p. iij. A.
 Papa et cardinales q̄ndoqz errāt. p. iij. A. 3-
 Pape potestas et ei^o testamētū. p. iij. b. c. 3-
 Pape legat^o optim^o ē elemosyna. p. iij. c.
 Patētes sūt honozādi iunādi et in casu des
 ferendi. p. iij. p. totum. 3-
 Passio xp̄i nō pdest reprobis. P. v. e.
 Passio et mors xp̄i nos facit heredes celi.
 A. xij. a. p. v. a. b. c. 3-
 Passio xp̄i et mors est signum magni amo
 ris. B. vij. a. in fine.
 Passio xp̄i saluat pctōzes. c. xvij. a. in fi. et
 ratio p̄s. F. x. a. D. ij. a. P. v. d.
 Passio xp̄i causat nostrā felicitatē. L. iij. f.
 Passio xp̄i restituit nos ad oīa. M. x. c. d.
 Passio xp̄i saluat tria genera hoīm. p. v. f.
 Passio xp̄i reduxit nos ad celum. R. vij. a.
 P. v. d.
 Passione christi emptus potest esse perdi
 tus. P. v. E.
 Passione xp̄i emptus opz q̄ sit socius lu
 cri et laboris. p. v. F. 3-
 Pater tam corporalis q̄ spūalis tenetur
 alere filios. F. vij. c. no.
 Patrem spūalem contēnens plus peccat.
 S. iij. b.
 Paupertas ē paciēter toleranda. p. vi. a.
 Paupertatis cōmodum duplex. p. vi. A. an
 te finem.
 Pauperē gūans paup erit. p. vi. B. 3-
 Pauperimus q̄s est. p. vi. c. 3-
 Paupes q̄re tot sunt. p. vi. d.
 Paupertatis meritū. R. vij. B.

Tabulā

- Pacis testamentum impugnās. D. xj. E.
- Pace cū cartha homo saluatur sine ea nō p. vij. A.
- Pax est oī hosti offerenda. A. vj. c.
- Pctōr deridetur. M. xvij. F.
- Peccator habet multos defectus. A. xij. B. E. cum sequētib.
- Pctōr apostatat ab ordine dei. A. xvij. b.
- Pctōr pdit ius celi. B. ij. c.
- Pctōr est freneticus litargicus. E. j. b.
- Pctōr pdit legatū dei. F. xx. b.
- Peccator est in potestate dyaboli ex commissiōne ppria. D. vj. c.
- Pctōr est vilior luto. p. viij. a. F. xij. a.
- Peccatorem non puniens est peior dyabolo. F. xv. c.
- Pctōr deū negat factis. D. ix. a.
- Peccatoris similitudo et heretici p̄sistit in tribus. D. iij. p. totum.
- Pctōr quare nō statim morit̄. F. xv. b.
- Pctōres oēs male laborant. L. j. b.
- Pctōr est excōicatus corā deo. p. x. A.
- Pctōr est seru⁹ multoz demonū. N. iij. b.
- Peccatori valet bonum opus quod facit. P. viij. B.
- Pctōr nō pōt testari de aia sua. p. x. A.
- Pctōr pdit optimū p̄uilegiū. p. x. b.
- Pctōnis mors pessima p̄pter plura. p. x. d. et viij. E.
- Pctōr bona possidet sed non bona fide. p. xij. D. p. xvij. a.
- Peccator facit se et sua opera seruilis cōditionis. S. xij. c. d.
- Pctōr est symoniacus. S. xij. c.
- Pctōres possidet dyabolus iure. L. iij. F.
- Peccatores ponit dyabolus in magna seruitute. S. xij. c. E.
- Peccatum veniale est minima capitis diminutio. p. xij. F.
- Pctm̄ mortale tollit p̄uilegiū. a. iij. b. c.
- Pctm̄ mortale indignū facit p̄ ordinibus angeloz. A. xv. c. E. iij. b.
- Pctm̄ statim ē destruendū. E. xx. b.
- Pctm̄ multiplex dānū inducit. p. viij. b.
- Peccatum minus non debet fieri vt euitetur maius. M. v. a.
- Pctm̄ est mors sp̄ualis. M. xvij. D.
- Peccatum octo littere octo malitie peccati. p. viij. b.
- Peccatum quodlibet hominem tenet suo modo. p. viij. B.

- Pctm̄ veniale fit mortale. p. ix. B.
- Pena corporalis nō debet mutari in pecuniariam. F. xvj. a. E. xxij. B. p. xij. c.
- Pena esse debet ad nostram purgationem. p. xj. E. in medio.
- Pena oīs a deo inflicta est iusta. p. xj. A.
- Pena q̄liter et quare est infligēda. p. xj. c.
- Pena eterna multum est timenda qz societas auget penā. M. xvij. F.
- Pena eterna est iusta. p. viij. e. p. xj. E.
- Punitur aliqui vnus pro alio et quō, et quo modo nō. p. xj. c.
- Punit deus pctā et nō statim et q̄re hic punit et alibi. A. vj. a.
- Pnia vera exigit tria. A. iij. p. totum.
- Pnia recuperat prius pdita. B. ix. c.
- Penitere semper tenetur peccator. E. iij. a. b. et c. xxij. c.
- Penitentia semp teneri d̄z. E. xxij. c.
- Pnia recupat vendita. D. ij. b.
- Pnia saluat pctōrem a morte. S. iij. a.
- Pniām deus expectat a pctōre. F. xv. b.
- Penitentia liberat hominem et sine ea nō liberatur. L. v. c.
- Pnia q̄dā fit cā necessitatis. B. j. a.
- Penitens quomodo se retrahere debet a peccatis. L. ix. c. in fine.
- Penitens est terra noua. N. v. a.
- Penitentia est libenter recipienda qz viuificat. p. xij. A.
- Penitentia debet esse integra. p. xxvij. E. in fine.
- Penitentia sera est periculosa in expectatione. p. xij. a.
- Penitentia sera facit perdere ius celi. A. xvj. b. B. ij. b.
- Pnia sera est sicut man⁹ arida. E. vij. b.
- Penitēs tarde sepe in fine despat. c. vij. c.
- Penitentis q̄liter nouissima sunt peiora prioribus. E. xx. b.
- Penitētes p̄fidentes in serotinā pniām pdunt hereditatē. S. vj. b. D. ij. a.
- Penitēs sero facili⁹ recidiuat. p. xij. a.
- Penitēs sero nō bñ renūciat dyabolo. p. xij. B. et multa interim pdit ibidē. D.
- Penitēs sero iudicia dei p̄tēnt. p. xij. E. et pdit ius celi qz nō vti⁹ iure suo ibidē. F.
- Penitentia serotina paucos saluat nisi ex p̄uilegio speciali. p. xij. B. Et talis videt esse dānosa deficientib⁹ ibidē. D.
- Penitentiam agentes sero per multa ipe

Tabula

- diuntur. p. xiiij. K.
- Onia sera est privilegium paucorum. p. xiiij. A
- Penitentes sero confessi sunt dyabolo. q. ij. b
- Onia serotina est periculosa. S. vi. b. quia talis est deo ingratus. S. xiiij. d.
- Penitens talis est sicut iudeus aditionaliter baptisatus. B. j. a.
- Penitentia falsa non saluat. B. j. a. L. v. D. p. xiiij. B. p. xvij. b. Et que sit. p. xiiij. A.
- Penitent multi false. p. xiiij. a.
- Periurij pena. J. xxi. c.
- Permutatio beneficii qualiter fit. b. vi. a.
- Perseuerantia in bono est rationabilis. p. xv. b. c.
- Perseuerantia est necessaria pro dote celi habenda. B. ij. c.
- Perseuerantia pro libertate est habenda in morte. B. ix. in fine.
- Perseuerans non in bono est nimis stultus. S. vi. b. c.
- Perseuerantia re. constantia.
- Perseuerantiam non continuantes iura plura reprehendunt. J. xvij. A. tales perdunt privilegium. O. vi. L.
- Perseuerantia est necessitatis utilitatis. p. xv. B. L. p. xx. A.
- Pietas vs ad tria. p. xvj. p. totum.
- Pietatis opa deserentes peccant et differentia inter pietatem et misericordiam. p. xvj.
- Possessio triplex. p. xvij. per totum.
- Potentium regula continet tria puncta. Ad. xiiij. B. vt neminem concutiant qd non in fama ledant nec bona capiant ibidem.
- Predestinatio impletur proprio labore. L. j. c. S. xj. a.
- Predestinatio nemini aufert libertatem. p. xx. a.
- Predestinatio inuacat precibus sanctorum. p. xx. L.
- Predicatio est elemosyna. b. vii. c.
- Predicatoris districtio. D. xij. B.
- Predicator qualiter se debeat habere ad hospitem suum. D. viij. b.
- Predicatoris boni conditiones. p. xxi. a.
- Predicatio fit ad utilitates et qd non predicet fabulas. p. xxi. b.
- Predicantis comodum et non predicantis damnum. p. xxi. L.
- Predicant xps non tyris. p. xxi. D.
- Prelatus negligens deponatur. A. xvij. L.
- Prelatus ponat animam. b. vi. L.
- Prelatus qualis esse debeat. L. v. a. L. x. b.
- Prelatus tenet corrigere subditos. c. xxiij. a.
- Prelatorum periculum. L. xvij. a. c.
- Prelati et dispensatores arguuntur de non residentia. D. xiiij. A. B.
- Prelati non residentes sicut milites. D. xiiij. B. p. xv. a. p. xvj. due questiones de hoc.
- Prelatorum malorum periculum. D. xv. b. r. a.
- Prelatus tenet alere dupliciter. S. vii. L.
- Prelati humilitas. D. ix. a.
- Prelati quomodo se habebunt ad parentes suos indigentes. L. vi. B.
- Prelati habentes sacerdotes insufficientes reprehendunt. Ad. ij. L. in fine.
- Prelati quattuor questionibus respondebunt. O. viij. p.
- Prelati qui sunt mercenarii. O. viij. p.
- Prelati vita et actus. p. xxi. a.
- Prelatorum quidam habent malum ingressum. p. xxi. B.
- Prelati quidam se ingerunt. p. xxi. B. in medio.
- Prelati non intendentes ordiari. p. xxi. b. in fine.
- Prelati non residentes de toto damno tenentur. p. xxi. c.
- Prelati aut episcopi comparantes predia de pecunia ecclesie. p. xxi. D.
- Prelati ridebunt de facie sacerdotum. p. xxi. G.
- Prelatorum negligentia subditi perduntur. p. xxi. D.
- Prelati mali dantur propter subditorum culpas. p. xxi. b.
- Prelatus fornicans prauat beneficio. S. viij. A.
- Presumptio est a dyabolo. L. xxv. L.
- Presumptio est causa perditionis multorum. Ad. xvij. D.
- Presumptio est stulta. S. xvij. A.
- Princeps protegat ecclesiam et viuat legibus. p. xxi. A.
- Princeps malus datur propter peccata populi. p. xxi. b.
- Principis peccatum est ruina multorum. p. xxi. c.
- Privilegium paucorum non facit legem communem. p. xxiij. A.
- Privilegium cum diligentia debet custodiri. p. xxiij. b.
- Privilegium multis modis perditur. p. xxiij. c.
- Probatio fit tribus modis. p. xxv. p. to.
- Probare oportet quod celus nobis debet per duos testes. p. xxv. c.
- Prosperitas peccatiuum est destructiua. p. xxvi. b.
- Prosperitas mundaliu est deceptiua. p. xxvi. a.
- Pudentia considerat tria. p. xxvij. p. to.
- Pudens non est peccator. p. xxvij. A.
- Pudicitia quid sit. Q. iij. B.

Tabula

- Purgatio rerū est necessaria. f. xi. c. in fine
- Purgatio ē mior capiti diminutio. p. xi. f.
- Purgatio qualr debeat fieri. p. xxvii. c.
- Purgatio quō male fit. p. xxvii. d.
- Purgatoriū nō est meritoriū. l. v. d.
- Purgatoriū est valde durū. p. xxvii. b.

Quadragesima ē

- q decima dierū. q. j. c. Item est tps spūal' mīnimonij ibidē. a.
- Quadragesimali tpe qui nes quam est alio tempore erit nequior. q. j. b.
- Querere debemus deū triplr. q. ij. p totū.
- Questio triplex. q. ij. per totum.
- Questio de layco facto clerico. g. ij. a.
- Questio de eligente seipm. h. vij. b.
- Questio de promotō p iactantiā. f. j. b.
- Questio de inobediētia. f. xij. b.
- Questio de iuramēto met' cā. f. xij. b.
- Questio si plus teneor infideli patri q̄ fi deli. l. vj. a.
- Questio de resuscitatis. m. x. c. b. ix. b.
- Questio. a. xij. c. a. xv. c. a. xx. b. d. x. b. e. xj. b.
- Questio si plus peccet patrem spirituales q̄ corporalem contemnens. s. iij. b.
- Questio de manu arida. c. vij. b.
- Questioes bone de filio ⁊ pentib'. f. xij. c.
- Qō si meli' sit h're regē natiū. b. vij. a.
- Questio de excōicatio sub conditione ⁊ de mandante verberare clericum. c. iij. b.
- Questio de reparatione domus. c. iij. a.
- Questio de vrozē repetēte maritū. c. vj. d.
- Questio de p're spūali ⁊ carnali de mulieribus litigantibus de filio viuo ⁊ mortuo. l. viij. a.
- Questio siue casus de substituto duobus filiis. l. xiiij. a.
- Questio de medico ⁊ infirmo. c. xj. b.
- Questio cui dominor sit potius obediendū. l. xxvj. a.
- Qō de qdā ab vrozē reuocato. c. xxvij. a.
- Questio de custodia libroz. l. xxvii. l.
- Questio de duob' bellātib'. d. j. a.
- Questio de vendēte rē ecclie. d. ij. b.
- Questio de equo retrogrado. f. j. l.
- Questio de iusto ⁊ impio. f. ij. b.
- Questio de duobus seruis sibi obuiantib'. s. j. b. a. xij. b. l.
- Questio si possessio ecclie possit alienari. l. xvij. b.
- Questio de ēptore oīm arbor' exceptayna

tantū. n. v. b.

Ratio debet esse di

- r ligens i custodia sensus. l. v. a.
- Ratio reddenda est omnibus. r. j. a.
- Rapina facit pauperem ad deum appellare. a. xvj. l.
- Raptor deū offendit. r. ij. a.
- Rapina fit multis modis. r. ij. b.
- Raptoris mala excusatio. r. ij. c. ⁊ iusta restitutio spoliatorum ibidem. d.
- Raptorib' p'icipatiū pena duplex. r. ij. e.
- Recidiū icurrit iobediēs p'fessor. a. iij. c.
- Recidiū est excōicat' corā deo. a. v. c. a. xvij. c. f. x. b. ⁊ l. xvij. b.
- Recidiū est puer ⁊ furiosus. a. xij. b.
- Recidiū est male radicat'. a. xij. b.
- Recidiū male edificat. c. iij. b.
- Recidiū est apostata. f. x. b.
- Recidiui periculū. f. v. per totum.
- Recidiū est perditō dei. l. v. c. r. iij. a.
- Recidiui vendunt dñm suū. p. xij. e.
- Recidiuantis pena. r. iij. b.
- Recidiuatio est primo dānosa. e. iij. c.
- Reddere debem' oibus rōnabiliter generaliter ⁊ festinanter. r. iij. per totum. itez d. iij. per totum.
- Regimen docetur exemplo. r. v.
- Regendi qualiter sunt subditi ⁊ pena aliter regentis. r. v. b.
- Regētes bñ hēbūt meritū ⁊ p'miū. r. v. c.
- Religionē deserēs excōicat'. a. xvij. b.
- Religiosi mali sūt q̄ hñt pprius. p. xvij. b.
- Religionēz ingredientēs interrogantur q̄ncq' questionibus. e. iij. a.
- Religionis locus. l. ix. per totum
- Religio fugit mundum. l. xv. per totum
- Religiosus malus est eniciendus. m. xx. c.
- Religiosos non possessionatos onerantes peccant. p. vj. b.
- Religiosi nihil debent recipere ab ingredientibus. s. xij. c.
- Religiosi etas. xiiij. annoz. q. ij. b.
- Religioso debet esse concordans intentio in bono. r. vj. a.
- Religionem volentem intrare impediēs peccat. r. vj. a.
- Religiosoz mundicia ⁊ q' boni non sunt p'temendi ppter malos. r. vj. b.
- Religiosoz obediētia ⁊ paupertas. r. vj. c. d.

Tabula

Religiosi non debent se intromittere de negocijs secularibus. r. vj. E.

Religiosorum contra equos et tributiones et festa. r. vj. F.

Religiosi quare plus depauperantur et ve rantur solito. r. vj. D.

Remittere nolens fragit potest celi. b. iij. c.

Remittens dat elemosynam. b. vij. c.

Remittendi ratio et causa que fit. D. iij. A.

Reprehensalia iniusta sunt prohibita. l. x. a.

Restitutio rei male accepte fiat. f. xj. L.

Restitui oportet totum. L. ij. B. c. xvij. b. r. iij. per totum. r. vij. E.

Restitui cui debeat. d. iij. a.

Restitutio tarde exemplum. p. xvij. L.

Restitutio est nobis celum. r. vij. a.

Restitutio fiat usque ad paupertatem. b. v. b.

Restitutio fiat statim. r. vij. e. et ante mortem. r. vij. E. in fi.

Restitutio si per confessorem possit differ ri. r. vij. F.

Restituere qui obligati sunt per illos ver sus iussio consilium. t. vij. c.

Resurrectio christi probat. r. vij. a.

Resurrectio hominis duplex. r. vij. b.

Reuerentia est exhibenda verbo dei. v. j. a.

Rex natus utilior est rege electio. b. vij. a.

Acta scriptura

habet quadruplicem intel lectum. A. j. B.

Sacerdos quilibet esse debet. c. v. a.

Sacerdotes profitentes non suo

iudici errant. c. xvij. a.

Sacerdotes sciunt melius leges lucrativas quam alias. A. vj. b.

Sacerdos debet esse sanctus. m. xvj. b. r. a.

Sacerdos malus est honorandus. S. j. D.

Sacerdotes irreligiose celebrantes deum offendunt. A. xvj. L.

Sacerdos imundus quomodo potest alium mundare. A. xix. b.

Sacerdos quis debet deo offerre. D. ij. F.

Sacerdos malus restituat salarii. o. vij. n.

Sacerdos malus est in magno periculo. p. xxi. b. J. K. qz causat malum suum et aliorum

Sacerdos prius seipsum mudet. S. j. B.

Sacerdos non audiat professionem fornicarie pro prie. S. j. b.

Sacerdos mali nullus audiat missam. s. j. c.

Sacerdos malus suspensus indiget specia

li dispensatione. s. j. L.

Sacerdos fornicationem committens graui ter punitur. F. vij. A. l. xij. d.

Sacramentorum reuerentia et recipiendis et ministrandis mundicia. s. ij. per totum.

Sacra debent gratis ministrari. d. v. a. s. ij. c.

Sacrilegium est peius inter sex species luxurie. l. xij. b.

Sacrilega luxuria est peior adultio. s. iij. a.

Sacrilegorum pena dura. a. iij. d.

Saluabit homo bonis operibus. A. ix. d.

Sacri que iure sunt socii gaudij dei. R. iij. A.

Sacrorum festa omnium sunt celebranda. F. v. D.

Sanctorum meritum singulis est speciale et generale. R. iij. L.

Sapientia vera acquirit celum. s. v. A.

Sapientia qualiter assimilatur aequi ibidem. b.

Sapientia cupida committit contractus de camphart ibidem. D.

Satisfactio raro fit. f. xij. c. qz deberet in iste fieri et integre. s. vj. A.

Scandali periculum et propter illud licita sunt vitanda. s. vij. a. a. xvij. d. a. iij. b.

Scandalisans occidit. a. xij. d.

Scandalum etiam post mortem nocet. t. iij. c. S. vij. b. p. xij. a. r. b.

Scandalum dupliciter nocet. F. ij. b.

Scandalum passiuum. S. vij. A. requiret ibi exemplum et alia plura per totum.

Scientia bone vite est necessaria. l. iij. a. c. j. b. et litterarum. A. j. a.

Scire possumus alias scientias propter theologiam. S. viij. A.

Scientia bona consistit in tribus. S. viij. b.

Scientie que sunt vane ibidem. L.

Senectus mala sequitur mala iuuentutem. s. ix. c.

Senectus bona et mala. S. ix. A. b.

Sensus debet custodiri. S. x. A.

Sigillari et celari ibidem.

Sepultura potest eligi. t. iij. A. et que eligenda est in locis sanctis. A. xvij. F.

Sepultura que non potest eligere. t. iij. b.

Sequi debemus christum. J. iij. b.

Sequi non debemus multitudinem errantem. s. xj. a.

Sequi non debemus hostes anime. s. xj. b.

Seruire debemus deo soli. a. j. a. J. iij. b. F. vj. a. b. per bonam rationem.

Seruire nolens deo soli est maledictus ibidem.

Seruus vedens dominum suum decapitatus. p. xij. e.

Serui duo sibi obuiantes quis eorum efficiatur liber. S. j. b.

Tabula

Seruiendus est deo quia damnum habet non seruiens. S. xij. a.
 Serui mundi quō fiūt. S. xij. b.
 Seruire nō debem⁹ hostib⁹ aīe. S. xij. b.
 Seruus quō quis se facit dyaboli et quō liberatur. s. xij. c. f.
 Seru⁹ dyaboli quā penā incurrit. s. xij. e.
 Seruus dyaboli non potest debita redde re liberatori. s. xij. b.
 - Symoniacū facit sola volūtas. s. xij. a.
 - Symonie species ⁊ prauitas. b. vj. a.
 - Symonia est aliquid capere pro sacramē tis. D. v. a. s. xij. c.
 - Symoniaca pacta. J. ix. a.
 - Symonia quomodo committitur per pre ces dona ⁊ obsequia. s. xij. b. c.
 - Symonia sepe cōmittit in pmutatiōe be neficioꝝ ecclesiasticōꝝ. b. vj. a.
 - Symonia cōmittit qñ aliquid datur pro iusticia vel statu honoris. s. xij. c.
 - Symonie pena est eterna. s. xij. e. nisi re nunciet ibidem.
 - Symonia multos ledit ⁊ efficit leprosoꝝ s. xij. d.
 - Societas maloꝝ ē fugiēda. b. viij. c. s. xj. c.
 - Societas inter deum et nos contrahitur viij. modis. s. xij. a.
 - Soci⁹ noster est de⁹ pditionalit. s. xij. a.
 - Socij quidā sunt in lucro tm̄. s. xij. a.
 - Societas inter nos ⁊ deum penitentia re ficitur. s. xij. c.
 - Societas inter deum ⁊ nos soluitur qñq; modis. s. xij. b.
 - Societas dei est nobis utilis. s. xij. c.
 - Sodomie periculum ⁊ pena. l. xij. c.
 - Sollicitudo triplex. s. xv. per totum.
 - Sortilegium phibet. c. xv. b.
 - Sortilegij pncipium est dyaboli seductio s. xv. a.
 - Sortilegij diuerse species ⁊ q̄ carniatio nō prodest ⁊ contra obseruantes dies ma los ⁊c. s. xv. b. c.
 - Spes est gaudiū xp̄iani. B. j. b.
 - Spes vera de oibus lucraf. s. xv. b.
 - Spōsalia spiritualia soluūtur peccato. J. viij. c. ad. viij. c.
 - Spōsalia frangens incidit in magnum damnum. ad. viij. d.
 - Spūsanct⁹ dat sub certo pacto. b. ix. a.
 - Spūsanct⁹ peccatoꝝ reuocat. s. xvij. a.
 - penitentes confortat ibidem. b. eum offen

dentis punit ibidem. c.
 Studij vtilitas ⁊ necessitas. l. iij. a.
 Superbia descendit ad infernum. a. xix. c.
 ⁊ facit eum bestiam. g. j. a.
 Supbia est signū defect⁹ interioris. h. vij. c. ⁊ vincit victoꝝ. h. ix. vide Factantia
 Superbus ornatus animū eleuat. o. ix. a.
 Superbi sunt filij dyaboli. s. xix. a. ⁊ ma s trimoniū superbie ⁊ de pena eius ibidem.
 Superbie signa vix sunt sine superbia. S. xix. ibidem in fine.
 Superboꝝ mala excusatio. s. xix. c.
 Superiores durioꝝ reddent rōnez. r. j. a.

Aciturnitas tri

plex. t. j. per totum.
 Temperātia hz tres species
 t. ij. per totum.

Tēptatio duob⁹ modis impeditur. c. ij. a.
 Tēptatio ois est vincibilis. d. vj. b. d. vj. b.
 Temptationem volens vincere debet ad hoc fortiter agere. Q. iij. a.
 Temptatio diuina est ad perfectionē tem ptati. t. iij. a.
 Temptatio dyabolica est ad deceptionē ⁊ quomodo ad hoc habet multos coadiutoꝝ res ⁊ periculum illorum. t. iij. b. c.
 Temptatiōibus nō resistens turpe ⁊ peri culose facit. t. iij. f.
 Temptatio humana que sit ⁊ quid sit tēp tare deum. t. iij. b.
 Temptationes dyaboli qualiter homo de bet declinare. v. iij. b. ⁊. v. a.
 Tēptatoꝝ pl⁹ peccat q̄ herodes. a. xvij. a.
 Temptatoꝝ de dāno r̄ndebit. o. ix. a.
 Temptatoꝝ separat matrimonium inter deum ⁊ hominem. b. viij. a.
 Temptantiū vitā de⁹ abbreviat. B. x. c.
 Temptatoꝝ qui credit stult⁹ est. c. xv. c.
 Temptat dyabolus sc̄tioꝝ pl⁹. D. vj. b.
 Temptantis pena. e. ij. d.
 Temptans fur est pessimus. f. xij. a.
 Temptans homicida est. h. iij. a. b. c.
 Temptās est dign⁹ pena eterna. h. iij. d.
 Tēptatoꝝ est venatoꝝ dyaboli. p. xvij. b.
 Temptatoꝝ est testis ab omnibus recusandus. t. v. d.
 Testis falsus tenet ad restitutōez. a. viij. b.
 Testes nostri sunt duo scz bona consciens tia ⁊ bona vita. p. xv. c.

Es de Michel Comalada

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

 1001959188

80

INSTITUT
 D'ESTUDIS CATALANS

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Núm. 37 764

Armari Enc. 70

Prestalge

